

မြန်မာ့ စွယ်စုံကျမ်း

အတွဲ-၅ (တူ - ခို)

ဟေ့ဒေါ့ပေါ့ဒေါ့ပေါ့

အပိုင်း-ခ

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း

အတွဲ - ၅

ပဌမအကြိမ်
၁၉၆၀ ခုနှစ်

COMPOSE, PRINTED AND BOUND IN GREAT BRITAIN BY
STEPHEN AUSTIN & SONS LTD., HERTFORD, HERTFORDSHIRE
AND HAZELL WATSON & VINEY LTD., AYLESBURY, BUCKINGHAMSHIRE

မြန်မာ့ရွယ်စုံကျမ်း

စာပေဗိမာန်
၏

ရုပ်ပြဗဟုသုတဘဏ်

အတွဲ - ၅

တူ - နို

ရန်ကင်းမြို့

မြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်စာပေအသင်း

ဖတ်ချင်ဖွယ်ရာအဖြာဖြာ

ဤစာရံ များပျင်းပျံ့၍ စာအုပ်လှန်လိုသောအခါ အောက်ပါ လိုရာအကြောင်းရပ်တို့မှ ဆရာရွေးနှုတ်၍ လေ့လာပါက စာရွှေသည် အပျင်း
 အညှင်းမြေ ဗဟုသုတလည်းပွားပေလိမ့်မည်။ ထိုင်ရာမထဘဲ ကမ္ဘာမြို့ကြီး၊ နယ်ကြီး၊ နိုင်ငံကြီးများသို့ရောက်၍ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များနှင့် ရင်း
 နီးကာ ကမ္ဘာ့သမိုင်းကိုလည်း သုံးသပ်ခွင့် ရနိုင်မည်ပြင် သိပ္ပံပညာ၏ အဖွယ်ရာအကြောင်းများကိုလည်း သိနားလည်လာပေလိမ့်မည်။
 ထိုမျှမက အနုစာပေကမ္ဘာဝင်များ၏အရသာကိုပါ ထင်ရှားစွာခံစားရမည်ပြင် အားလပ်ရက် အပျင်းမြေရန်နည်းများလည်း ရရှိပေစေ့။

ထင်ပေါ်ကျော်ကြား ပုဂ္ဂိုလ်များ

စုစုစာပေသမိုင်းတွင် အတောက်ပဆုံးကြယ်တပွင့်	၂၂
မြန်မာ့ဂီတစာဆိုကျော်	၇၄
ကျော်လေးပါးဖြင့် ထင်ရှားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်	၉၇
ကမ္ဘာကျော် အမေရိကန်ဟာသစာရေးဆရာကြီး	၁၈၆
ဒေါင်းမြေပြေပွားပေမို့ ကောင်းပေမေ့သော	၂၄၂
ပြင်သစ်နိုင်ငံပြုသုခမိန့် စစ်သူရဲကောင်း	၂၄၅
အိုင်ယာလန်၏ နိုင်ငံပြုသုခမိန့်	၃၀၅
ကမ္ဘာကျော် စုစုစာရေးဆရာကြီး	၃၂၃

တိကျသိအပ် အရပ်ရပ်

နှူးနို့၏ အဆီခဲ	၂၁၃
လူသိများသော ပိုးသတ်ဆေး	၂၆၈
ရွေးမြန်မာတို့၏ စစ်လက်နက်ကိရိယာများ	၃၁၇

သုစုမဝင် ကြောင်းစုံလင်

အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ကျက်သရေဆောင် 'နန်းများ	
ထုတ်ခေါင်'	၆၂
ဆေးမင်ရည်စုတ်ထိုး	၂၁၆

တပြေရပ်ခြား စေသများ

အပြောင်းအလဲမြန်သည့် အာရှနိုင်ငံ	၁
ဩစတြေးလီးယား၏ ကြောရိုးဆက်ကလေး	၆၃
သဲကန္တာရ၏ ပုလဲ	၂၄၆
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ မျိုးစေ့သောပြည်နယ်	၂၉၆
ပဌမ အင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲတွင် အထူးအရေးပါခဲ့	
သောမြို့	၃၅၀

သစ်ပင်ပန်းမာလ် တိရစ္ဆာန်

ဟော်လန်နိုင်ငံ၏ ကျက်သရေဆောင်ပန်း	၁၇၈
အုပ်ချောင်းသဖွယ် ရွက်သွယ်သည့်အပင်	၂၂၀
ဘွိုင်အပျိုးသား ဂုဏ်ပေးဆရာကြီး အား အစွဲ	
ပြု၍ခေါ်သောပန်း	၂၆၀

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကြီးဆုံးစွန်မျိုး	၃၁၀
အရွက်ကိုအိမ်မိုးရသော ပင်လယ်ကမ်းစပ်မှအပင်	၃၄၉

သိပ္ပံအဖွယ် အသွယ်သွယ်

ရုပ်မြင်သံကြား၊ အံ့တပါး	၁၆
ရွှေရွေးနိုင်သည့် ခံတပ်များ	၇၁
မီးပူအခိုင်ဆုံးသတ္တု	၁၂၉
မိုးပျံလက်နက်	၁၆၇
ကမ္ဘာ့သယ်စာတ သဘာဝပစ္စည်း	၁၈၃
လော့ဂရစ်သမ်နည်း၏ အစ	၂၂၅
ကေးပြောသည့်စက်	၃၈၁
အချိန်ပြသည့်စက်များ	၄၇၀

လုပ်ငန်းဆောင်တာ အဖြာဖြာ

ရေယဉ်ဖြတ်လမ်း	၇
လုပ်ငန်းတင်ကျယ်စေသည့်လူ့ အထောက်အပံ့များ	၁၃၀
လျှိုမြှောင်ဖြတ်သန်း၊ ရေပေါ်လမ်း	၁၃၅
ပိုက်မျှူးငယ် တံငါ	၁၅၃
ဓာတ်ငွေ့မျိုးစုံ အသုံးဝင်ပုံ	၃၂၂
ဟစ်လာကံ အဖျိုး၊ လုပ်ငန်းစုံ	၃၇၉

အားလပ်ချိန်ဝယ် ပျော်ရွှင်ဖွယ်

တင်းနစ်ကစားနည်း	၈၀
တောင်ကြီး ဖဝါးအောက်	၉၁

လောကီထူပွတ် လူတို့စာတံ

ကမ္ဘာ့လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲများ	၃၁
ထရိုကျန်စစ်ပွဲ	၁၉၈

ပြည်တော်သာရန် အခြေခံ

'ကုထိုးဘိုး' ပဲတော်	၁၅၁
ရှမ်းပြည်နယ်၏ မြို့တော်	၈၆

www.folwerspace.com.mm

ဗဟုသုတစစ်တမ်း

ဤကျမ်းတွင် များစွာသောပြဿနာတို့ကို ပြေငြိမ်းထားပေးသည်။ စာရှုသူသည် မိမိမည်မျှပတ်မိ၍ အသိဉာဏ်အခြေ၊ ဗဟုသုတအခြေ မည်မျှကြွယ်ဝနေပြီကို မှတ်ကျောက်တင်ကြည့်ရန် အောက်ပါမေးခွန်းများဖြင့် စစ်တမ်းထုတ်သင့်ပေသည်။ အကယ်၍ အခြေမပေးနိုင်မှီအား ညွှန်းထားရာစာမျက်နှာတွင် ပြန်လည်ဖတ်ရှုလေ့လာရန် တိုက်တွန်းရပေသည်။

၁။ စုစုပေါင်း ကျေးကျွန်ုပ်တို့၏စိတ်ပျက်စီးမှုကို ထောက်ခံအားပေးခဲ့သော စာရေးဆရာကား မည်သူနည်း။	၅
၂။ စွယ်စုံကို လွှင့်နိုင်ပမ်းနိုင်သည့်စက်ကို စတင်တီထွင်ခဲ့သူကို သိလိုပါသလား။	၁၆
၃။ ၁၉ ရာစုနှစ်သည် တော်လှန်ရေးရာစုနှစ်ဟု အဘယ်ကြောင့် ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသနည်း။	၃၁
၄။ မည်သည့်သတ္တဝါသည် အမြီးထဲ၌ အာဟာရဓာတ်များ သိုလှောင်ထားတတ်သနည်း။	၆၉
၅။ ဝေရက်တောင်ထိပ်သို့ ရွေးဦးစွာရောက်ခဲ့သူကား မည်သူနည်း။	၉၁
၆။ မ တလုံးကျေသည့် ပဌမဆရာတော်ကို သင်သိပါသလား။	၉၅
၇။ ဝေးမကူးဆရာတော်ဟု အဘယ်ကြောင့်တွင်သနည်း။	၉၇
၈။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အဖိုးအတန်ဆုံးသောသတ္တုတွင်းများ အဘယ်အရပ်၌ ရှိသနည်း။	၁၀၈
၉။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အရှည်ဆုံးတန်တားနှင့် အလှဆုံးတန်တားများကို သိပါသလား။	၁၃၅
၁၀။ ‘ကူထိုးဘိုး’ ပဲ့တော်ဟူသည် မည်သည့်ပဲ့တော်မျိုးဖြစ်ပါသလဲ။	၁၅၁
၁၁။ တွားသွားသတ္တဝါနှင့် ကုန်းနေရေနေသတ္တဝါတို့ မည်ကဲ့သို့ ခြားနားပါသနည်း။	၁၈၁
၁၂။ ခေတ်သစ်ရှုထောင့်ကို လီနင်နှင့်အတူ တည်ဆောက်ခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ကို သိပါသလား။	၁၉၃
၁၃။ မြန်မာမှုအနေဖြင့် ထီးသည် မည်ကဲ့သို့သောအထမ်းအပုတကို ဆောင်ပါသနည်း။	၂၀၅
၁၄။ ထုံးဟောင်းပုံပြင်များသည် လူမျိုးအကြောင်းကိုလေ့လာရာ၌ မည်ကဲ့သို့ အထောက်အပံ့ပြုပါသလဲ။	၂၃၄
၁၅။ ဇာတ်ခုံပြင်ကပြခြင်းကို မည်သူ စတင်တီထွင်ခဲ့ပါသလဲ။	၂၃၆
၁၆။ ထွဋ်ခေါင်ဆရာတော်ဟု အဘယ်ကြောင့် ခေါ်တွင်ရသနည်း။	၂၄၀
၁၇။ ဝေ ပု ရှိန် ဟူသည်ကား အဘယ်နည်း။	၂၄၂
၁၈။ ‘ဘိန်းစားတဦး၏ ဝန်ခံချက်’ စာအုပ်ကို မည်သူရေးခဲ့သလဲ။	၂၄၅
၁၉။ တသက်တကျွန်းအပိုခံရပြီးမှ သူ့ရဲကောင်းတဲ့ ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသောသူကို သိပါသလား။	၂၄၈
၂၀။ ဝီပိုကရေစီဟူသည်ကား အဘယ်နည်း။	၂၇၃
၂၁။ တီရစ္ဆာန်များသည် အဘယ်အကြောင်းများကြောင့် ဝေသကူးပြောင်းကြပါသနည်း။	၂၉၀
၂၂။ အနုပညာဆုများကို ဦးစွာကြိုဆိုခဲ့သောပညာရှင်ကို သိလိုပါသလား။	၂၉၉
၂၃။ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်တွင် ကျော်ကြားသော အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ လမ်းတလမ်းကား အဘယ်နည်း။	၃၁၀
၂၄။ မိမိပွဲစည်းပေးသောရုံးတွင်ပင် သေဝက်ပေးခြင်းခံရသူကား မည်သူနည်း။	၃၂၅
၂၅။ အက်တမ်အမှတ်ကို မည်သူ စတင်ကြံစည်ခဲ့သနည်း။	၃၅၁
၂၆။ ဇာတ်စကားကို ဦးစွာ စတင်တီထွင်သူကို သိလိုပါသလား။	၃၈၁
၂၇။ ‘ပဲရထား’ ကို သင်ကြားပေးပါသလော။	၃၉၁
၂၈။ မြည်း ခွေး မြင်းတို့သည် အဘယ်ကြောင့် လူထက်ပို၍ အသံကိုကြားနိုင်သနည်း။	၄၇၅

ရှစ်ခွဲငါးများချိတ်များကို အသုံးပြုကြသည်။ ငါးသိုင်းကဲ့သို့ သော့ ငါးများကို ဖမ်းရာတွင် ၅ ချောင်းတပ် ငါးများချိတ် များကို အသုံးပြု ကြသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ ငါးဖမ်းကရိယာများအပြင် အခြားငါးဖမ်းကရိယာ အမျိုးမျိုးလည်း ရှိလေသည်။

ပင်လယ်တံငါလုပ်ငန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အစပျိုး ခါပင်ရှိသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပင်လယ်မှာ ငါးစာ ပေါများ၍ ရာသီဥတုအပူအအေး မျှတသဖြင့် ငါးအမျိုးမျိုး ပေါများသည်။ ရခိုင်နှင့် တနင်္သာရီ ကမ်းရိုးတန်း၊ မြစ် ဝကျွန်းပေါ် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း ဒေသများတွင် ပင်လယ် တံငါလုပ်ငန်းကိုလုပ်ကိုင်ကြသည်။ သို့သော် ခေတ်မှီ သင်္ဘောနှင့်တံငါကရိယာများ မရှိသေး သောကြောင့် ကမ်း ခြေမှ ၃ မိုင် ၄ မိုင်အထိသာ ပင်လယ်သို့ထွက်၍ ငါးကိုဖမ်းယူ နိုင်ကြသည်။ ငါးမုတ်၊ ငါးခွေးလျှာ၊ ငါးတံခွန်၊ ငါးယုတ်၊ ကျောက်ငါးဝက်၊ ငါးဝဲရောင်၊ ငါးခားရှည်၊ ငါးပလွေ၊ ငါးသ လောက်၊ ကင်းမွန်များမှာ လူသိများသော ပင်လယ်ငါး များဖြစ်သည်။ တနင်္သာရီကမ်းရိုးတန်း ပင်လယ်တွင် ဗုဒ္ဓန်ဆိတ်ပေါများသဖြင့် ထိုကမ်းရိုးရှိ အရပ်ဒေသများ တွင် ငပိလုပ်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် မြိတ်၊ ထားဝယ် နယ်များတွင် ငပိ၊ ငခြောက် လုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ကြ သည်။ တနင်္သာရီ ကမ်းရိုးတန်းတွင် ပုလဲလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင် သော ဒေသများရှိလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေနက်ပင်လယ် တံငါလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင် ရန် ပြည်တော်သာစီမံကိန်းများရှိသည်။ ထိုစီမံကိန်းများ ကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဂျပန် မြန်မာ တွဲဘက်လုပ် ကိုင်သောစံနစ်ဖြင့် ပင်လယ်ငါးများကို ခေတ်မှီနည်းကို သုံး၍ ဖမ်းလျက်ရှိသည်။ ထိုပြင် တံငါလုပ်ငန်းနှင့် ဆက်စပ်သော တံငါသင်္ဘောတည်လုပ်ငန်း၊ စည်သွတ်လုပ်ငန်း၊ အအေး စိမ်လုပ်ငန်း စသော လုပ်ငန်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရန် စီစဉ်ချက် များလည်း ရှိပေသည်။

ပြည်တွင်းနှင့် ပင်လယ်တံငါလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ရာ ငါးနှင့် အခြားရေသတ္တဝါများ ခေါင်းပါး၍ မျိုးပျောက်မ သွားစေရန် ငါးဖမ်းကရိယာ၊ ငါးဖမ်းရာဒေသ၊ ရာသီဥတု စသည်တို့ကို အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာဥပဒေများနှင့်အညီ လိုက် နာ ကျင့်သုံးလျက်ရှိပေသည်။ ထိုပြင် ခေတ်မှီတိုင်းပြည် အချို့မှ ငါးများကိုမှာယူ၍ အထူးမွေးမြူထားပြီးလျှင် ငါး ရှားပါးသော မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်များတွင် ရွှေ့ပြောင်း ချထားလျက်ရှိပေသည်။ ဤသို့ ပြုလုပ်ပေးခြင်းမှာ ငါးနှင့် အခြား ရေသတ္တဝါများ မျိုးပျောက်မသွားဘဲ၊ ကောင်းစွာ မျိုးဆက်ပွားလာနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ထိုပြင် တံငါလုပ်ငန်း တိုးတက်ရေးနှင့် စပ်ဆိုင်၍ စာရင်းအင်းများထားရှိခြင်း၊ ငါးများကိုလိုက်လံ ရှာဖွေလေ့လာခြင်း၊ ငါးစားသော

အစာများကို လိုက်လံရှာဖွေလေ့လာခြင်း၊ သမုဒ္ဒရာပင်လယ် ရေထုကို လေ့လာခြင်း စသောလုပ်ငန်းများကို သုတေသန ဌာနများဖွဲ့စည်း၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပေသည်။

တံဆည်မြို့ ။ ။ တံဆည်မြို့သည် ရွှေဘိုခရိုင်၊ ရေဦးခရိုင်ခွဲ နယ် အပါအဝင်တံဆည်မြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်၍ ရေဦး မြို့၏မြောက်ဘက် ၁၄ မိုင်ခန့်တွင် တည်ရှိသည်။ စစ်ကိုင်း မြစ်ကြီးနား မီးရထားလမ်း ပေါ်ရှိ ထန်းတပင်ဘူတာနှင့် ၁၂ မိုင်ခန့်ဝေးသည်။ တံဆည်မြို့မှာ မြို့ငယ်ဖြစ်၍၊ လူနေအိမ် ခြေ ၈၀၀ ခန့်နှင့် လူဦးရေ ၃၀၀၀ ခန့်ရှိသည်။ များသော အားဖြင့် လယ်ယာ လုပ်ကိုင်စားသောသူများသာဖြစ်သည်။ မြေအိုးလုပ်ငန်းတွင်ကျယ်၍၊ မြို့နယ်တစ်ခုလုံးသို့ ဖြန့်ချိနိုင် သည်။ ရှေးဟောင်း မြို့တစ်မြို့ဖြစ်သဖြင့် မြို့ရိုးပျက်၊ စေတီ ပုထိုးပျက် များစွာနှင့် ကျယ်ပြန့်သော ရေကန်ကြီးတစ်ခု ရှိသည်။ ကျောထောက်နောက် ခံဖြစ်သော ပတ်ဝန်းကျင် တွင် ဆန်စပါးနှင့် ပဲစိုက်ပျိုးသည်။ မူးမြစ်နှင့် ၄ မိုင်ခန့်သာ ဝေးသော်လည်း၊ ရေသွင်း တူးမြောင်းများ မရှိချေ။ မြို့နယ် မှာ ၆၁၃ စတုရန်းမိုင် ကျယ်ဝန်း၍၊ လူဦးရေ ၆၀၀၀၀ ခန့်ရှိသည်။

တံဆိပ်ခေါင်း၊ တံဆိပ်ခေါင်းစုခြင်း ။ ။ တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ စာပေးပို့လိုသော စာတိုက်မှတံဆိပ်ခေါင်း တစ်လုံးကိုဝယ်ယူလျက် စာအိတ်ပေါ်တွင်ကပ်၍ စာမူး အတွင်းသို့ထည့်လျှင် စာတိုက်ဌာနသည် ထိုစာကို လိုရာ အရပ်သို့ရောက်အောင်တာဝန်ယူ၍ ပို့ပေးလေသည်။ ထိုသို့ တံဆိပ်ခေါင်းကပ်ကာ စာပို့ခကို ကြိုတင်၍ပေးသည့် စံနစ် သည် လူလွတ်၍စာပို့ရသည့်ဒုက္ခနှင့် စရိတ်စခတ်တို့ကို လည်း ကောင်း၊ စာရရှိသော အိမ်အသီးသီးမှ စာပို့ခကို အလီလီ ကောက်ရသည့် အလုပ်တာဝန်ပိုတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ များစွာသက်သာစေလေသည်။ (စာတိုက်-၅။)

ကမ္ဘာပေါ်တွင် စာပို့တံဆိပ်ခေါင်းကိုပထမဦးစွာ စတင် သုံးစွဲသောနိုင်ငံမှာအင်္ဂလန်ပြည်ဖြစ်၏။ ဆာရိုလန်ဟီး အမည်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး၏ကြံစည်တီထွင်မှုအရ စာပို့တံဆိပ် ခေါင်းကို ၁၈၄၀ပြည့်နှစ်မေလ ၁ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ဝေ ကာ မေလ ၆ ရက်နေ့တွင် စတင်သုံးစွဲခဲ့၏။ ကနဦးစတင် သုံးစွဲသော စာပို့တံဆိပ်ခေါင်းများမှာ ဝိတိုရိယဘုရင်မ၏ဦး ခေါင်းပုံရိုက်နှိပ် ထားသော တံဆိပ်ခေါင်းများဖြစ်သည်။ ဘုရင်မ၏ဦးခေါင်းပုံ ရိုက်နှိပ်ထားခြင်း၏ အဓိကရည် ရွယ်ချက်မှာ မသမာသူများက တံဆိပ်ခေါင်းအတုများ ပြုလုပ်၍ စာတိုက်ဌာနကို လိမ်လည်ခြင်းမပြုနိုင်စေရန် ကာကွယ်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။

တံဆိပ်ခေါင်းသုံး၍ စာပို့သောစံနစ်ကို အမေရိကန်ပြည်

တံဆိပ်ခေါင်း၊ တံဆိပ်ခေါင်းစုခြင်း

ထောင်စုကွင် ၁၈၄၇ ခုနှစ်၌စတင်သုံးစွဲခဲ့၏။ ပြင်သစ်နှင့် ဂျာမနီနိုင်ငံတို့တွင်မူ ၁၈၄၉ ခုနှစ်ရောက်မှသာ ထိုစံနှစ်ကို အသုံးပြုလာကြသည်။ ထိုနောက်တွင်တံဆိပ်ခေါင်း သုံး သောစံနှစ်သည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ နိုင်ငံအသီးသီးသို့ပျံ့နှံ့ သွားပြီးလျှင် ယခုအခါ၌ကား ကမ္ဘာပေါ်တွင် ယဉ်ကျေး သောနိုင်ငံတိုင်းတို့၌ စာပို့တံဆိပ်ခေါင်းကို အသုံးပြုနေကြ ပြီဖြစ်၏။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လွတ်လပ်ရေးမရမီက အသုံး ပြုသော တံဆိပ်ခေါင်းများသည် ဂျော့ဘုရင်၏ဦးခေါင်း တံဆိပ်ခေါင်းအဖြစ်သာ တံဆိပ်ခေါင်းများသာဖြစ်ကြ သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံကိုဂျပန် တို့စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ခဲ့သည့်အချိန်က တံဆိပ်ခေါင်းပုံစံ အမျိုးမျိုးကို ရိုက်နှိပ် အသုံးပြုခဲ့ကြသေး၏။ လွတ်လပ်ရေး ရပြီးသည့်နောက်တွင်ကားပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ၏ အကြောင်းအရာတို့ကို ဖော်ပြထားသည့် အရုပ်ကားအ မျိုးမျိုး၊ ပုံစံအမျိုးမျိုးတို့ကို တံဆိပ်ခေါင်းများတွင် ရိုက် နှိပ်အသုံးပြုကြသည်။ ထိုပြင်မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကို မိမိ သွေးဖြင့် စတေးခဲ့သော မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းအား အမှတ်တရရှိစိမ့်သောငှာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ၏ဦးခေါင်းပုံပါရှိသော စာပို့တံဆိပ်ခေါင်းများကိုလည်း အ သုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ထိုပြင်ပြည်တော်သာလုပ်ငန်းများနှင့် ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတင်ခြင်းစသည်တို့ဆိုင်ရာ အထိမ်းအမှတ် တံဆိပ်ခေါင်းများကိုလည်း ထုတ်လုပ် သုံးစွဲကြသည်။

စာပို့တံဆိပ်ခေါင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းသောဝါသနာလိုက်စားမှုလုပ်ငန်းတစ်ခုမှာ စာပို့ တံဆိပ်ခေါင်းစုဆောင်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုအလုပ်မှာ ပျော် ရွှင်ဖွယ်ကောင်းသည့်ပြင် ငွေဝင်လမ်းရှိသော အလုပ်လည်း ဖြစ်သည်။ တံဆိပ်ခေါင်းစုဆောင်ခြင်းကို ဝါသနာပါသူ များသည် မိမိတို့နိုင်ငံတွင်အသုံးပြုသည့် တံဆိပ်ခေါင်းများ ကိုသာမက ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ နိုင်ငံအသီးသီးတို့တွင် အသုံးပြုကြသောတံဆိပ်ခေါင်းများကိုလည်း လိုက်လံရှာ ဖွေစုဆောင်းလေ့ရှိကြသည်။ တံဆိပ်ခေါင်းစုဆောင်းခြင်း ကို မူလကကျောင်းသား ကျောင်းသူကလေးများ အပျော် တမ်းပြုလုပ်သော အလုပ်တစ်ခုဟူ၍သာယူဆခဲ့ကြ၏။ ယခု ခေတ်တွင်ကားထိုလုပ်ငန်းကို အားပေးချီးမြှင့်သော အ သင်းအဖွဲ့များပေါ်ပေါက်လာသည့်ပြင် လွန်စွာရနိုင်ခဲ့ သော တံဆိပ်ခေါင်းများကိုအဖိုးငွေ ထောင်သောင်းချီ၍ ပေးကာ ဝယ်ယူတတ်ကြသဖြင့် တံဆိပ်ခေါင်းစုဆောင်းခြင်း အလုပ်မှာ လွန်စွာခေတ်စားလျက်ရှိလေသည်။

တံဆိပ်ခေါင်းစုဆောင်းခြင်းဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးခံစား လိုပါက စုဆောင်းမှုကိုစံနှစ်တကျပြုလုပ်ရန်လိုပေသည်။ မိမိစုဆောင်းသော တံဆိပ်ခေါင်းသည်လွန်စွာစုတ်ပြတ် ဆွေးမြေ့သည့် တံဆိပ်ခေါင်းမဖြစ်သင့်ပေ။ ထိုပြင်ရရှိပြီး

သောတံဆိပ်ခေါင်းများကို တံဆိပ်ခေါင်းစု စာအုပ်တွင်အ စီအစဉ်ကျနသေသပ်စွာ ထည့်သွင်းထားရလေသည်။ စု ဆောင်းထားမည့်တံဆိပ်ခေါင်းကို စာအိတ်မှ ခွာယူသည့် အခါ အဆောတလျင်မခွာဘဲ၊ မစုတ်မပြီရအောင် ရေစိမ်၍ ဖြစ်စေ၊ ရေနွေးငွေ့ခံ၍ ဖြစ်စေသေချာစွာခွာယူရသည်။ တံဆိပ်ခေါင်း စုဆောင်းခြင်းကိုစံနှစ်တကျ ပြုလုပ်လိုသူ များသည်တံဆိပ်ခေါင်းများ၏ အရောင်အသွေး အမှတ်အ သားကွဲပြားမှု၊ ရေစာ၊ ရက်စွဲတံဆိပ် စသည်တို့ကို လေ့လာ နိုင်ရန်၊ မှန်ဘီလူးကောင်းကောင်းကို အသုံးပြုရ သည်။ အမျိုးအစားချင်းတူလျှင်၊ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ အသုံးမပြုရ သေးသော တံဆိပ်ခေါင်းသည် အသုံးပြုပြီးသော တံဆိပ်ခေါင်းထက်တန်ဖိုးရှိတတ်၏။ သို့ရာတွင် ဤ စည်းကမ်းချက်မှာ အခါခပ်သိမ်းမှန်သည်ဟု တထစ်ချ မယူဆအပ်ချေ။ တံဆိပ်ခေါင်း အတော်များများစုမိသည့် အခါ၊ စံနှစ်တကျ တံဆိပ်ခေါင်းစုဆောင်းသည့်အထဲမှ မိမိသဘောအကျဆုံး တံဆိပ်ခေါင်းအမျိုးအစားများကို တစ်ဖန် ရွေးချယ်စိစစ်၍ သီးသန့်စုဆောင်းရပြန်သည်။ ရက်စွဲတံဆိပ် မထင်မရှားရိုက်နှိပ်ထားသောတံဆိပ်ခေါင်းများ သည် အသစ်နှင့်များစွာ မခြားနားလှသောကြောင့်အရေ အတွက်ပင် နည်းစေကာမူ၊ ညစ်ထေးစုတ်ပြတ်သော တံဆိပ်ခေါင်းအမြောက်အမြားထက် တန်ဖိုးရှိလေသည်။

သေချာကျနစွာ စုဆောင်းထားသောတံဆိပ်ခေါင်းများ သည်စံနှစ်တကျ ရေးမှတ်ထားသော အမှတ်အသားစာ တမ်းများပါရှိရသည်။ တံဆိပ်ခေါင်း စုဆောင်းသူသည် မိမိစုထားသောခေါင်း၏ အကြောင်းအရာသမိုင်းကို မှတ် တမ်းမတင်နိုင်လျှင် တံဆိပ်ခေါင်းစုဆောင်းခြင်း၏ အရ သာနှင့်အကျိုးကျေးဇူးတို့သည် အလဟဿသာလျှင်ဖြစ် ရချိမ့်မည်။ ယခုခေတ်၌စာများကို လေကြောင်းဖြင့် ပို့လေ့ရှိသောကြောင့်၊ လေကြောင်းစဖွင့်ရာ၌ အဦးဆုံးအ သုံးပြုသောတံဆိပ်ခေါင်းများ၊ စံချိန်ပြုပုံသန်းရာ၌ ပေးပို့ သောတံဆိပ်ခေါင်းများသည် တန်ဖိုးများစွာထိုက် လေသည်။

စံနှစ်တကျစုဆောင်းထားသော တံဆိပ်ခေါင်းစု စာအုပ် ကိုလှန်လှောကြည့်ရလျှင်ကမ္ဘာအရပ်ရပ်သို့ လှည့်နေရဘိ သကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံအသီးသီး၏ သမိုင်းပထဝီဝင်ကို ဖတ်ရှုနေရဘိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မြင်လာထင်လာနိုင် မည့်ဖြစ်ပေသည်။ တံဆိပ်ခေါင်း စုဆောင်းမှု၌ ကျော်ကြား ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ်များမှာဗြိတိန်နိုင်ငံမှ ဆဋ္ဌမ ဂျော့ဘုရင်၊ အမေရိကန်နိုင်ငံမှ ကာနယ်ဂရင်း၊ ဩစတြီးယားမှ ဖွန်ဖာရာရီးတို့ ဖြစ်ကြ၏။

တံပိုး ။ ။(ခရာတံပိုး ကဒိုး-ရှူ။)

တံမြက်စည်း

ကော်စောပေါ် တံမြက်လှဲရာ၌ ဓာတ်တံမြက်စည်းသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်၏။

တံမြက်စည်း ။ ။ တံမြက်စည်းသည် အရေးပါသောအိမ်ထောင်သုံးပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဖုန်နှင့်အမှုိုက်သရိုက်တို့သည် ရောဂါပိုးခိုအောင်းရာနေရာဖြစ်သဖြင့်၊ လူတို့၏ ကျန်းမာရေးကိုထိခိုက် ပျက်ပြားစေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျန်းမာသန့်ရှင်းရေးကင်းအောင် အမှုိုက်သရိုက်များကို ရှင်းလင်းရေးအတွက် တံမြက်စည်းသည် အလွန်အသုံးဝင်သော အိမ်ထောင်သုံးပစ္စည်းဖြစ်ရလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်အသုံးပြုသော တံမြက်စည်းများမှာ မြက်တံမြက်စည်း၊ အုန်းတံမြက်စည်း၊ သစ်ခက်တံမြက်စည်းနှင့် ငှက်မွေးတံမြက်စည်းများဖြစ်သည်။ မြက်တံမြက်စည်းကို ပေ ၂၅၀၀ မှ ၅၀၀၀ အထိဖြင့်သော တောင်ကုန်းများတွင် ပေါက်သည့် နတ်များပင်ခေါ် တံမြက်စည်းပင်ခေါ် ကျူပင်တစ်မျိုး၏ အကိုင်းအလက်များဖြင့်ပြုလုပ်ကြသည်။ ယင်းတံမြက်စည်းကို အရိုးရော အလက်ပါခုတ်၍၊ နေလှမ်းပြီးနောက်၊ ခွဲထားသောကြိမ်ဖြင့် တစ်ဘက်လဲသို့မဟုတ် ၂ ဘက်ကား ဖြစ်အောင်စည်း၍ အသုံးပြုကြသည်။ အုန်းတံမြက်စည်းကိုမူ အုန်းလက်မှ ရွက်ဖတ်များကိုသတ်ချ၍၊ ရိုးတံများကို ကြိမ်ဖြင့်စည်းရသည်။ ယင်းကို သမံတလင်းနှင့် မြေကြီးပေါ်တွင် လှဲကျင်းရန်အသုံးပြုသည်။ မျက်နှာကျက်ရှိ ကြပ်ခိုးနှင့်အမှုိုက်များကို လှဲရန်လည်း

ယင်းကို ဝါးတံရှည်တပ်၍ သုံးကြသည်။ မြေကြီးပေါ်တွင် အကြမ်းလှဲရန် ဝက်ချေးမနဲစသည့် အရိုးမာ၍သေးသောအပင်မျိုးကိုခုတ်၍၊ အရွက်များကြွေအောင်နေလှမ်းကာ၊ သုံးလေးပင်စည်၍ အသုံးပြုကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တံမြက်စည်းကို ဆိုင်များ၌သာမက လမ်းလျှောက်၍လည်းရောင်းသေးသည်။ အနောက်နိုင်ငံများ၌မူ တံမြက်စည်းကို ဆိုင်၌သာလျှင် အများအားဖြင့် ဝယ်ယူနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အသုံးပြုသော တံမြက်စည်းများသည် လက်လုပ်တံမြက်စည်းများ ဖြစ်သော်လည်း၊ အနောက်နိုင်ငံတွင် တံမြက်စည်းကို စက်ဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။

အနောက်နိုင်ငံတွင် တံမြက်စည်းကို အများအားဖြင့် လျှော်မျှင်များဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ အပင်မှ လျှော်မျှင်များကို အခြောက်ခံပြီးနောက်၊ လက်ကိုင်တုတ်တံရှည်အဖျားတွင် ပတ်လည်ကပ်၍၊ ကြေးနန်းကြိုးဖြင့် ရစ်ပတ်ချည်နှောင်ရသည်။ ထိုသို့ ချည်နှောင်ရာ၌ စက်ကိုအသုံးပြုသည်။ တုတ်တံများတွင် လျှော်မျှင်ကိုချည်နှောင်ပြီးသောအခါ၊ တံမြက်စည်းတံများသည် ကတော့ပုံရှိသဖြင့်၊ ယပ်တောင်ကဲ့သို့ ခပ်ပြားပြားပုံသဏ္ဍာန်နေအောင် ပြုတ်တူနှင့် ညှပ်၍ ဖိချပေးကာ၊ ပုံကျအသားသေအောင်၊ ကြိုးဖြင့် ထပ်ချည်ရသည်။ တံမြက်စည်းတံများ မညီမညာရှိလျှင် ညှိဖြတ်ပေး၍ အမျှင်တွင် အစေ့အသီးများကပ်နေလျှင် လည်း စက်ဖြင့် ဖိချခါထုတ်ပစ်ရသည်။

တံမြက်စည်းနှင့် အလားတူ ဖုန်နှင့်အမှုိုက်သရိုက်တို့ကို ခါထုတ်လှဲကျင်းရာတွင် သုံးစွဲရသောအသုံးအဆောင်တစ်ခုမှာ ဝက်မှင်ဘီးဖြစ်သည်။ ဝက်မှင်ဘီးများတွင် အနုအကြမ်းဟူ၍ ၂ မျိုးနှစ်စားရှိသည်။

ကြမ်းတိုက်ရန်ဝက်မှင်ဘီးကို အုန်းဆံလျှော်မျှင်၊ စပါးပင်အမြစ်၊ မြက်ပင်အမြစ်များဖြင့်ပြုလုပ်ကြသည်။ မက္ကဆီကိုပြည်နယ်မှ ဝက်မှင်ဘီးကြမ်းများကို တစ်ပီကိုခေါ် လျှော်မျှင် တစ်မျိုးဖြင့် ပြုလုပ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့်သီဟိုဠ်ကျွန်းတို့တွင် ဝက်မှင်ဘီးအကြမ်းများပြုလုပ်ရာ၌ ဆီတွင်ထည့်ပြုတ်ထားသော ကစ်တူးခေါ် လျှော်မျှင်တစ်မျိုးကို အသုံးပြုသည်။ ယင်းအမျှင်များကို တစ်စစီစု၍ ကြိုးဖြင့်စည်းကာ အရည်ပျော်နေသော ကတ္တရာစေးတွင်နှစ်ပြီးလျှင် ထိုအပင်စည်းများကိုသစ်သားလက်ကိုင်တွင် ဖောက်ထားသည့် အပေါက်များအတွင်းသို့ လိမ်၍ထိုးသွင်းရသည်။

ဝက်မှင်ဘီးနုများကို များသောအားဖြင့် ဝက်မွေးဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ ထို ဝက်မွေးများကို ကြေးနန်း ကြိုးဖြင့် စုချည်ပြီးနောက် လက်ကိုင်တွင် ဖောက်ထားသော အပေါက်များထဲသို့ ထိုးသွင်းကာ ကြိုးဖြင့် အတိုင်အဖောက်ချည်ရသည်။ ထိုနောက်လက်ကိုင်ပေါ်တွင် သစ်သားပြား

ခပ်ပါးပါးကိုကော်ဖြင့်ကပ်ထားသည်။ အချို့ဝက်မှင်ဘီးလက်ကိုင်များကို ဆင်စွယ် သို့မဟုတ် အရိုးစသည်ဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ ယခုခေတ်တွင် ဝက်မှင်ဘီးလုပ်ကိုင်ရာ၌ စက်ဖြင့်အဆင့်ဆင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ ဆင်စွယ်အရိုးစသည်လက်ကိုင်များကိုလည်း လက်ဖြင့် ပုံအမျိုးမျိုး ပြုလုပ်ကြသည်။

ရိုးရိုးတံမြက်စည်းများ၊ ဖုတ်သုတ်အဝတ်များဖြင့် အိမ်ကို လှဲကျင်းသုတ်သင်ရာတွင် သေသေသပ်သပ်မပြု လုပ်တတ်ပါက၊ ဖုတ်များလွင့်၍ ရောဂါပိုးများ ပျံ့နှံ့တတ်သည်။ ထိုကြောင့် လောကဓာတ်ပညာ တိုးတက်လာချိန်တွင် ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သော ဓာတ်တံမြက်စည်းကို အသုံးပြုကြသည်။ ယင်းဓာတ်တံမြက်စည်းမျိုးကို ၁၉၀၁ ခုနှစ် အိပ်စီဗုဆိုသူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကတီထွင်ခဲ့သည်။ ဓာတ်တံမြက်စည်းတွင် လေစုတ်ယူသော ပိုက်တစ်ခုပါ၍ ထိုပိုက်နှင့်ဆက်ကာ ရော်ဗာပိုက်တစ်ခုကို သွယ်ထားလေသည်။ ပိုက်ခေါင်းတွင် ပါးစပ် ပေါက်ကဲ့သို့ ခပ်ဝိုင်းဝိုင်းအပေါက်ရှိ၍ ယင်းအပေါက်ဝကိုလှဲကျင်းမည့်ပစ္စည်းနှင့် ထိထားရလေသည်။ အပေါက်ဝမှ စုတ်ယူလိုက်သော ဖုန်အမှုန်စသည်တို့သည် ပိုက်နှင့်တဆက်တည်း တပ်ထားသောအဝတ်အိတ်တွင်းသို့ ရောက်သည်။ ထိုအိတ်ကို အလွယ်တကူဖြုတ်၍အမှုန်များကို စွန့်ပစ်နိုင်သည်။

ဓာတ်တံမြက်စည်းကို လျှပ်စစ်ဓာတ်မီးသွယ်ပြီးသောအဆောက်အအုံ၌ အသုံးပြုနိုင်သည်။ ယင်းကရိယာကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြင့် လှည့်ပေးမှ လေအရှိန်ရကာ၊ ဖုန်များကိုစုတ်ယူနိုင်သည်။ စတင်တီထွင်စကယခုခေတ် ဓာတ်တံမြက် စည်းမျိုးကဲ့သို့မပေါ့ပါးသဖြင့် မော်တော်ကားဖြင့်တစ်အိမ်မှ တစ်အိမ်သို့သယ်ကာ လှဲကျင်းမည့်အိမ်ရှေ့တွင် စက်ကိုချ၍ ပိုက်လုံးကို အိမ်ထဲသွင်းပြီးနောက် လှဲကျင်းရသည်။ ယခုမူ ပေါ့ပါးသော ဓာတ်တံမြက်စည်းကလေးများ တီထွင်နိုင်ခဲ့သဖြင့် ယင်းကို ခေတ်မှီအိမ်တိုင်းတွင် နေ့စဉ်အသုံးပြုကြသည်။

တံလှုပ်။ ။အပြောကျယ်သောသဲကန္တာရကို ကုလားအုပ်များဖြင့် ဖြတ်သန်းသွားလာကြရသူတို့သည်သဲကန္တာရအလယ်တွင် စိမ်းစိမ်းစိုစိုနှင့်တည်ရှိသည့် အိုအေးဆစ်များကိုသာမှီခိုအားကိုး၍ ခရီးသွားကြရ၏။ ထိုအိုအေးဆစ်များသို့ ရောက်မှ ခရီးတထောက်နား၍ စခန်းချကာ သောက်ရေသုံးရေတို့ကိုချိုးသုံးကြရသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် မူ အိုအေးဆစ်စခန်းနှင့်ကွာလှမ်းလျက်ရှိစဉ်မှာပင် ခပ်လှမ်းလှမ်း၌ တောတန်းသဖွယ်စိမ်းလန်းစိုပြည်သည့် အိုအေးဆစ်တစ်ခုကိုအံ့ဩစွာတွေ့မြင်ရတတ်၏။ တွေ့လိမ့်နိုးနှင့်တိုး၍သွားသောအခါ ထိုအိုအေးဆစ်မှာ ပျောက်ကွယ်

၍သွားတော့သည်။ စစ်စစ်သော်ကား ယင်းမှာတကယ့်အိုအေးဆစ်မဟုတ်ချေ။ မမြင်နိုင်လောက်အောင်ဝေးကွာသောအရပ်ရှိ အိုအေးဆစ်တစ်ခု၏ ပုံတူရိပ်ကို မြေမျက်နှာ ပြင်အနီးရှိ လေပူကရောင်ပြန်ဟပ်လိုက်သည့် အရိပ်သာလျှင်ဖြစ်၏။ဤသို့ လေ၏လှည့်စားမှုကြောင့် အကယ်မရှိသည့် အရာဝတ္ထုများကိုရှိဘိသကဲ့သို့ ထင်ယောင်ထင်မှား မြင်စေသောပုံမျိုးကို တံလှုပ်ဟုခေါ်ဆိုကြလေသည်။ တံလှုပ်များကို ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာများတွင်လည်း တွေ့မြင်ရတတ်သည်။

တံလှုပ်ဖြစ်ပေါ်ပုံမှာ ဤသို့တည်း။ အရာဝတ္ထုမှ အလင်းတန်းတို့သည် သာမန်အားဖြင့်လေထဲတွင် ဖြောင့်တန်းစွာဖြတ်၍သွားကြရာ ထိုအလင်းတန်းများ မျက်စိထဲသို့ ဝင်ရောက်လာသောအခါ၊ အလင်းတန်းများလာရာ အရပ်မျက်နှာ၌ အဆိုပါအရာဝတ္ထုကိုမြင်ရလေသည်။ နေပူပြင်းသည့်နေ့များတွင် မြေပြင်နှင့်ကပ်လျက်ရှိသော လေလွှာသည်ပူနေ၍၊ ထိုလေလွှာအထက်တွင် အေးနေသော လေလွှာရှိပြန်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် သာမန်အားဖြင့်မျက်စိတဆုံး မြင်ရာ၌မိုး ကုပ်စက်ဝိုင်းအပေါ်ဘက်ရှိ အရာဝတ္ထုများကိုသာ မြင်နိုင်သည်။ သို့သော်ကျယ်ပြောသော သဲကန္တာရထဲ၌ အထက်ပါအတိုင်း လေပူနှင့်လေအေးတို့သည် အထပ်လိုက်ဖြစ်နေသောအခါမျိုးတွင် မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းအောက်ဘက်ရှိ အိုအေးဆစ်စခန်းမှ အလင်းတန်းတို့သည် လေပူအထပ်ကို ဖြတ်သန်းခိုက် လမ်းကြောင်းတိမ်းပြီးနောက် အောက်ဘက်သို့ယိုင်၍ ကျွန်ုပ်တို့မျက်စိထဲသို့ ဝင်ရောက်လာကြသည်။ ထိုအခါမျက်စိထဲသို့ အလင်းတန်းဝင်ရောက်လာရာ လမ်းကြောင်းနှင့်တည့်တည့်ဖြစ်သော ကောင်းကင်၌အဆိုပါ အိုအေးဆစ်စခန်းကို အကယ်ပင်ရှိဘိသကဲ့သို့ ကျွန်ုပ်တို့ မြင်ရလေသည်။

သမုဒ္ဒရာအတွင်း၌ အထူးသဖြင့် မြောက်ပိုင်းသမုဒ္ဒရာများအတွင်း၌၊ သင်္ဘောများ မိုးပေါ်ပျံနေဟန် မြင်ရတတ်သော တံလှုပ်မျိုးမှာလည်းအထက်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အလင်းတန်းများ ယိုင်သောကြောင့်ပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် သဲကန္တာရနှင့် ဆန်ကျင်ပုံမှာ ရေပြင်နှင့်ကပ်နေသောလေလွှာသည်အေး၍ လေပူလွှာက အပေါ်ဘက် တွင်ရှိပြီးလျှင် ထိုလေပူလွှာက အလင်းတန်းများကို ယိုင်စေခြင်းဖြစ်လေသည်။

တစ်ခါတစ်ရံတွင်လည်း အဆိုပါလေလွှာထပ်တို့ သည် သိပ်သည်းဆချင်း မတူကြသောကြောင့်အပေါ်ဘက်၌ အရိပ်တစ်ခုအောက်ဘက်၌ ကပ်လျက်စောက်ထိုးပေါ်နေသောအရိပ်တစ်ခု၊ ပေါင်းအရိပ်နှစ်ခုတွဲနေပုံကို မြင်ရတတ်သေးသည်။ ထိုအခါမျိုး၌ တစ်ခါတစ်ရံကောင်းကင်မှတိမ်တောင်တိမ်လိပ်တို့အရိပ်လည်း တစ်စိတ်တစ်ဒေသပါဝင် နေ

တတျှီရာမြင့်ရသောအရိပ်မှာ အဝေးရှိ ရေကန်တစ်ခုခုကို မြင်ရပုံနှင့်မခြားတော့ပေ။

အီတလီကျွန်းဆွယ်နှင့် စစ္စလီကျွန်းအကြားရှိ မက်ဆီးနား ရေလက်ကြား၌ တံလှုပ်တစ်မျိုးကို တွေ့ရတတ်သေးသည်။ ယင်းတံလှုပ်တွင် မက်ဆီးနားမြို့ရှိတိုက်တာ အဆောက်အအုံနှင့်တကွ သစ်ပင်အရိပ် လူအရိပ်တို့သည် ကောင်းကင်၌ပျံ၍ နေကြသည်ကို မြင်ရသည်။ လေလွှာများက အကြီးချဲ့ထားသည့်အတွက်လည်း အရိပ်များမှာ ကြီးသည့်နေရာတွင်ကြီး၍ နေသည်။ ရှေးအခါက လူများသည် မော်ဂါနာအမည်ရှိ နတ်သမီးကဖန်ဆင်းသည့် မြို့အမှတ်ဖြင့် ယုံကြည်လာခဲ့ကြသောကြောင့် ယင်းတံလှုပ်သည် 'ဖါတာမော်ဂါနာ'ဟုတွင်၏။

တမ်းချင်း ။ ။တမ်းချင်းဟူသည်မှာ သင်္ခါရဓမ္မကို ဆင်ခြင်၍၊ သံဝေဂရယုဇ္ဇယ်တို့ကို တမ်းတဖွဲ့နွဲ့သောကဗျာတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုတမ်းချင်းမျိုးကို စာပေသမိုင်း၌ ၁၁၁၀ ပြည့်နှစ် ဟံသာဝတီပါမင်းတရားလက်ထက် အင်းဝပျက်သောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ ၁၂၄၇ ခုနှစ် သီပေါမင်းလက်ထက် မန္တလေးပျက်သောအခါတွင် လည်းကောင်း ခေတ်၏သဘောကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်သည့်ပညာရှင်တို့ စပ်ဆိုထားသည်ကိုတွေ့ရ၏။ တမ်းချင်း၏သဘောသည် လောကီလောကုတ်နှစ်ဖြာစလုံးနှင့် အကျုံးဝင်သည်။ လွမ်းချင်းမှာကား လောကီအကြောင်းသက်သက်ဖြစ်၍ ချစ်သူတို့အားလွမ်းဆွတ် အောက်မေ့သည့်သဘောကိုသာ ပြလေ့ရှိပေသည်။ (လွမ်းချင်း-ရှု။)

တမ်းချင်းကိုစပ်ဆိုရာ၌ အဆုံးသတ်အချုပ်ကိန်းများသည် အခြားသောပျို့၊ ရတုစသည့် ကဗျာများ၏အဆုံးသတ်အချုပ်ကိန်းများနှင့်မတူချေ။ တမ်းချင်း၏အဆုံးသတ်အချုပ်ကိန်းမှာ ပထမ၊ ဒုတိယဟူ၍ နှစ်ပိုဒ် ရှိသည်။ အချုပ်ကိန်းတစ်ခုလျှင် ၇ လုံးကျစီ ရှိရ၏။ သို့ရာတွင် ကဗျာချနည်းကြိယာ ၆၀ အတိုင်းမချမှတ်ဘဲ၊ ပထမ အချုပ်ကိန်း၏ နောက်ဆုံးအက္ခရာကို 'လေ' ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယအချုပ်ကိန်း၏ နောက်ဆုံးအက္ခရာကို 'လေး' ဖြင့်လည်းကောင်း ချလေ့ရှိသည်။ ပုံစံပြရမည်ဆိုသော် ဟံသာဝတီပါမင်းဆို အဝပျက်တမ်းချင်းအပိုဒ်တိုင်း၏ အဆုံးသတ်အချုပ်ကိန်း၌ 'သုံးအင်ပိဋကတ်၊ စုံညီညွတ်မျှ၊ ထေရ်မြတ်သံဃာ၊ အရိယာနှင့်ရောင်ဝါပစ္စည်း၊ တလင်းလင်းသည်၊ ထွန်းဝင်းသာသနာတည်လေ။ ။မြန်ခန်းမင်းဝံချာတည်လေး။ ။' ဟုလည်းကောင်း၊

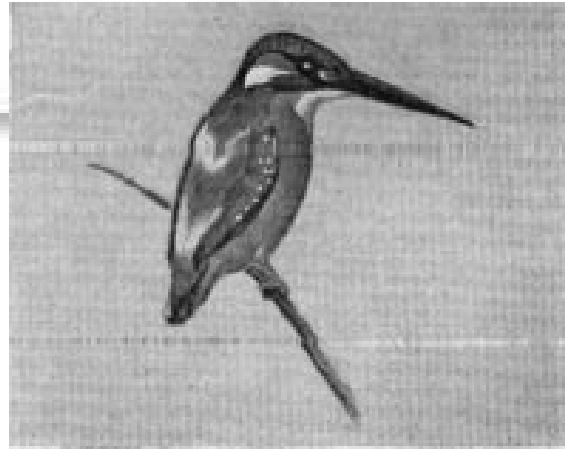
'ဆည်းလည်းကျံကျံ၊ လူသံဆိတ်ဆိတ်၊ တိတ်တိတ်ပွေပွေ၊ လေတဟုန်းဟုန်း၊ တမူန်းမူန်းနှင့်၊ ချွန်းချွန်းသိမ်သိမ်၊ မြိမ်မြိမ်သံထင်၊ တွေ့ရမြင်သည်၊ ကြောင်းအင်ထွေတလာတည်လေ။ ။ ဖြစ်မြေမ္မာတည်လေး။ ။' ဟုလည်းကောင်း၊

'ထောက်ထားဆည်ဖြေ၊ ပြေကြောင်းဖြေလည်း၊ မပြေနိုင်ပဲ၊တစ်လဲလဲသည်၊ ထင်မြဲနတ်မြောက်ရွာတည်လေ။ ။မြန်ခန်းယဉ်သီတာတည်လေး။ ။' ဟုလည်းကောင်း တမ်းတစပ်ဆိုခဲ့၏။ ထိုနောက်သာသနာပိုင် တောင်ခွင်မဟာသဘရာဇာ သာသနာပြုဆရာတော်ဆို မန္တလေးပျက်တမ်းချင်းအပိုဒ်တိုင်း၏ အဆုံးသတ် အချုပ်ကိန်း၌လည်း၊ 'မြစ်ရိုးဇရာ၊ နာဝါသဘော၊ ရေကြောစုန်ဆင်း၊ ခြေလျင်ခြင်းလျှင်၊ ခပင်းများစွာ၊ ပြေးကြရာလည်း၊ ချမ်းသာမရ၊ ဝဋ်ဒုက္ခသည်၊ တွေ့ကြမေ့တာတည်လေ။ ။မြန်တိုင်းမန္တလာတည်လေး။ ။' ဟုလည်းကောင်း၊

'မုဆိုးစားကြွင်း၊ ဆန်တတင်းဟု၊ ရှေးရင်းမဆွ၊ မှန်မောလှ၍၊' သမနောက်၊ ပြည်ကြီးမှောက်သည်၊ ယွင်းဖောက်ကံ ကြမ္မာတည်လေ။ ။မြန်တိုင်း ရတနာတည်လေး။ ။' ဟုလည်းကောင်း၊

'ရှေးကံပုဗ္ဗ၊ ကုန်ချိန်ကျ၍၊ ကမ္မသကာ၊ ဒေသနာနှင့်၊ ဆံလွှာမခွ၊ ညီမောလှလျက်၊ သူ့ဇာတက၊ တေဇာမဖြိုး၊ စဉ်းလက်ညှိုး၍၊ ထီးကျိုး စည်ပေါက်၊ ပျက်ကိန်းရောက်သည်၊ မှတ်လောက်တိတ် အလာတည်လေ။ ။ မြန်တိုင်း တောင်သေလာ တည်လေး။ ။' ဟုလည်းကောင်း ရေးစပ်တမ်းတခဲ့ပေသည်။

တိန်ညင်းငှက်မျိုး ။ ။ တိန်ညင်း(ဝါ) ဒိန်ညင်းဟုခေါ်သော ငှက်မျိုးကို အရပ်အခေါ်အားဖြင့် ပိန်ညင်း၊ ပီညင်းဟုလည်းခေါ်ကြသည်။ ထိုငှက်မျိုးသည်၊ ဗြိတိသျှကျွန်းစုမှ အာဖရိကတိုက် မြောက်ပိုင်းအထိ ပျံနှံ့၍၊ အာရှ တိုက်တစ်လျှောက် ဂျပန်နိုင်ငံအထိ တွေ့ရှိနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း အတွေ့ရများသည်။ ပါဏဗေဒအားဖြင့် 'အယ်လစ်ဒင်နီးဒီး' မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ မျိုးစိတ်၏အမည်မှာ 'အယ်လစ်ဒီး' ဖြစ်သည်။

ပိန်ညင်းဟူ၍လည်းခေါ်သည့် တိန်ညင်းငှက်

တိန်ညင်းငှက်သည် အလျား ၇ လက်မခန့်ရှိ၏။ များသော အားဖြင့် ရေမျက်နှာပြင်နှင့် နီးကပ်စွာ ပျံသန်းလေ့ရှိ၍ အလွန်လျင်မြန်ဖြောင့်တန်းစွာပျံနိုင်သည်။ ထိုငှက်သည် ပျံသန်းနေစဉ်၊ စူးရှမာကျောသော အသံဖြင့်အော်တတ်သည်။ နားနေသောအခါတွင် အသံခပ်အုပ်အုပ်ဖြင့် မကြာမကြာ အော်တတ်သည်။

တိန်ညင်းငှက်သည် ရေချိုဒေသများ၌ ကျက်စားလေ့ရှိ၍ တောတွင်းရှိ ချောင်းမြောင်းများ၌တွေ့ရသည်။ သစ်ကိုင်းသို့မဟုတ် သစ်ငှက်ပေါ်တွင် နားနေ၍ အစာကို တွေ့သည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ ရေထဲသို့ ရုတ်ခြည်းငုပ် လျှိုး၍ ဖမ်းတတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ပျံနေရာမှ ရေထဲသို့စိုက်ချကာဖမ်းဆီးတတ်သည်။ ဖမ်းဆီးရမိသော ငါးကြီးများကို သစ်ကိုင်းပေါ်တွင်ရိုက်ပြီးမှ ခေါင်းကစ၍မျိုသည်။

တိန်ညင်းသည် ရန်လိုသောငှက်မျိုးဖြစ်သည်။ အခြားတိန်ညင်းငှက်များ မိမိ၏စားကျက်သို့ လာရောက်သည်ကို မနှစ်မြို့ချေ။ နားသောအခါ တည့်တည့်နားတတ်၍ မကြာမကြာဦးခေါင်းကို ငုံ့လိုက်ဖော်လိုက်၊ အမြီးခတ်လိုက်နှင့် နေတတ်သည်။

တိန်ညင်းငှက်သည် အခြားငှက်များကဲ့သို့ အချိန်မှန်သားပေါက်ခြင်းမပြုပေ။ များသောအားဖြင့် မတ်လမှ ဇွန်လအတွင်း၌အုတ်တတ်၏။ အသိုက်ကို သစ်ပင်ပေါ်တွင် မဖွဲ့ဘဲ၊ ချောင်းနံပါးနှင့် မြစ်ကမ်းပါးတစ်လျှောက်တွင် တွင်းတူး၍ ပြုလုပ်တတ်သည်။ တွင်းများ၏ အလျားမှာ ၁ ပေမှ ၅ ပေအထိရှည်သည်။ တစ်မြုံလျှင် ၄ ဥမှ ၇ ဥအထိရှိတတ်သည်။ ဥသည်ဖြူ၍ ခပ်လုံးလုံးဖြစ်သည်။ ဥခွံမှာ ချောမွတ်၍ ပြောင်လက်သည်။ တဥလျှင် ပျမ်းမျှအလျား ၀.၈ လက်မနှင့် ပြက် ၀.၇ လက်မရှိသည်။ တိန်ညင်းငှက်မှာ တိန်ညင်းကျား၊ တိန်ညင်းရင်ဖြူ၊ တိန်ညင်းခေါင်းမဲ၊ ဆင်တိန်ညင်းဟူ၍ အမျိုးမျိုးစွာရှိသေးသည်။

တိန်ညင်းကျားသည် အလျား ၁၂ လက်မရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဧရာဝတီမြစ်နှင့် အခြားမြစ်များချောင်းများတွင် အတွေ့ရများသည်။ တစ်မြုံလျှင် ၄ ဥမှ ၆ ဥထိရှိ၍၊ ဥအရွယ်မှာပျမ်းမျှအလျား ၁.၂ လက်မနှင့်ပြက် ၀.၉၅ လက်မရှိသည်။ ထိုငှက်မျိုးမှာ အီဂျစ်နိုင်ငံမှ တရုတ်နိုင်ငံအထိ ပျံ့နှံ့နေသည်။

တိန်ညင်းခေါင်းမဲသည် အလျား ၁၂ လက်မရှိ၍၊ ငှက်ကလေးများ၏ ရင်ပတ်သည်မည်းနက်နေသည်။ တိန်ညင်းမဲ၏ ဥအရွယ်မှာအလျား ၁.၁၇ လက်မနှင့် ပြက် ၁.၀၄ လက်မရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်၌ တွေ့ရသည်။

တိန်ညင်းရင်ဖြူသည်အလျား ၁၁ လက်မရှိ၍၊ ပျံသန်းရာတွင်တောင်ပံ၌ အဖြူကွက်ကို ထင်ရှားစွာ မြင်နိုင်သည်။

ကျွန်းတော၊ ကွင်းပြင်နှင့် လယ်တောများ၌လည်း တွေ့ရသည်။ ပိုးမွှား၊ အိမ်မြောင်၊ ဖားများကိုစားသည်။ နွေဥတု၌ သားပေါက်လေ့ရှိသည်။ တဥလျှင်ပျမ်းမျှအလျား ၁.၁၅ လက်မနှင့်ပြက် ၁.၀၅ လက်မရှိသည်။ ထိုငှက်မျိုးကိုအာရှမိုင်းနားမှသည် အီရန်နိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘာအရှေ့ဖျားနိုင်ငံများအထိ တွေ့နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တောင်ခြေနှင့် ကွင်းပြင်များ၌ ကျက်စားလေသည်။

ဆင်တိန်ညင်းမှာအလျား ၁၄ လက်မခွဲရှိသည်။ အတောင်တွင် အစင်းအတန်းများရှိ၍၊ ရင်အုပ်ပေါ်ရှိအစင်းအတန်းများမှာကျယ်ပြန့်သည်။ ကျယ်လောင်သောအသံကြောင့်ဖြင့် အော်တတ်၍၊ ဖိုသံ မသံပေး တတ်သည်။ ဆင်တိန်ညင်းကို ကျွန်းတောများရှိ စမ်းချောင်းများနှင့် လယ်ကွင်းများထဲတွင်တွေ့ရသည်။ လူကို ကြောက်သောငှက်မျိုး မဟုတ်ချေ။ နားနေရာမှ ငါးများကို ထိုးသုတ်တတ်သည်။

နွေဥတုတွင်ဆင်တိန်ညင်းငှက်ကလေးများပေါက်ကြသည်။ မြစ်ချောင်းကမ်းပါးတွင်သာမက တောင်ပိုတွင် တွင်းတူး၍ ဖြစ်စေ၊ သစ်ခေါင်းထဲတွင်ဖြစ်စေ၊ အသိုက်ဖွဲ့တတ်သည်။ ဝါးရုံပင်အကြားရှိ အသိုက်ဟောင်းများကို ပြုပြင်၍လည်းနေလေ့ရှိသည်။ တဥလျှင်ပျမ်းမျှအလျား ၁.၄၃ လက်မနှင့် ပြက် ၁.၂၂ လက်မရှိသည်။

ဆင်တိန်ညင်း ငှက်များကို အရှေ့နိုင်ငံများတွင် အများအပြား တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမြဲတမ်း ပေ ၄၀၀၀ အမြင့်အထိ တွေ့ရသည်။ ရန်ကုန်မြို့ အနီးအနားရှိ ရေအိုင်များတွင်လည်း တွေ့ရတတ်သည်။

တိမ် ။ ။ ကောင်းကင်၌ ရေငွေ့များ ငွေ့ရည်ဖွဲ့နေသည်ကို တိမ်ဟုခေါ်ကြသည်။ ငွေ့ရည်ဖွဲ့ရာတွင် ရေစက်ကလေးများအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရေခဲတုံးကလေးများအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ပါရှိနိုင်သည်။ ရေစက်ကလေးများ ပါဝင်သည့်တိမ်သည် အမြင့်၌ရှိသောမြူထူများသာဖြစ်၏။ တောင်တက်သူများသည် တောင်ထိပ်ပိုင်း၌ တိမ်များဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသည်ကို မြင်ရပေမည်။ ထိုနောက် သူတို့ကိုယ်တိုင် မြူထူများအတွင်း၌ ရောက်နေသည်ကို တွေ့ရပေမည်။ တောင်ထိပ်နှင့် နီးလာသောအခါ သူတို့သည် မြူထူများမှ ထွက်လာကြရမည်ဖြစ်၍ အောက်သို့ကြည့်လိုက်လျှင် တိမ်များသည် သမုဒ္ဒရာအတွင်း၌ လှိုင်းတံပိုးများ ထနေသကဲ့သို့ တအိအိလှုပ်ရှားနေသည်ကို မြင်ကြရပေမည်။

တိမ်သည် ရေ၏မျက်နှာပြင်ပေါ်သို့ နေရောင်ခြည်များ ကျရာမှဖြစ်လာခြင်းဖြစ်၏။ နေရောင်ခြည်များ ရေပေါ်သို့ ကျသောအခါ၌ရေအချို့သည် အငွေ့ပျံ၏။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုသော် လေသည် ရေငွေ့ကိုစုတ်ယူလိုက်၏။

မြေမှ ၅ မိုင်ကွာ၌ တွေ့ရလေ့ရှိသည့် ဆစ်ရပ်ခေါ် တိမ်မျှင်

အပူချိန်မြင့်လျှင် လေသည် ရေငွေ့များကို ဆောင်ထားနိုင်လေသည်။ ရေငွေ့ကို နောက်ထပ်၍ မဆောင်နိုင်သောလေကိုရေငွေ့နှင့်ပြည့်ဝနေသောလေဟု ခေါ်သည်။ ထိုနောက် လေအေးလာသောအခါ၌ ရေငွေ့အချို့သည် ငွေ့ရည်ဖွဲ့လေသည်။ ထိုအခါ တိမ်များဖြစ်လာပေသည်။ ထိုသို့ ငွေ့ရည်ဖွဲ့သည့်အချိန်တွင် လေ၏အပူချိန်သည်ရေခဲသည့်အမှတ်၏အပေါ်တွင်ရှိလျှင် ရေစက်ကလေးများ ဖြစ်လာကြပေမည်။ အကယ်၍ရေခဲသည်အမှတ်အောက်တွင်ရှိလျှင်ကား၊ ရေခဲတုံးကလေးများဖြစ်လာကြပေမည်။ ထိုရေခဲတုံးကလေးများသည် ခရစ္စတယ်ခေါ် ပုံဆောင်ခဲများဖြစ်ကြ၏။

တိမ်များသည် အစဉ်သဖြင့် ပုံသဏ္ဍာန်ပြောင်းလဲလျက်ရှိကြ၏။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ တိမ်တို့တွင်ရှိသော အစိတ်အပိုင်းများသည်ရေငွေ့နှင့်ပြည့်ဝနေသော ပို၍နွေးသည့်လေများနှင့် တွေ့သောအခါ၌အငွေ့ပျံခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

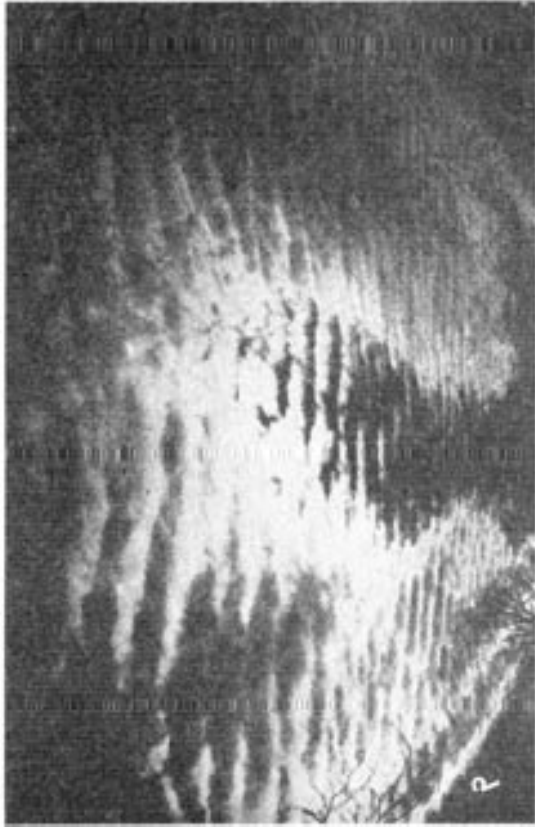
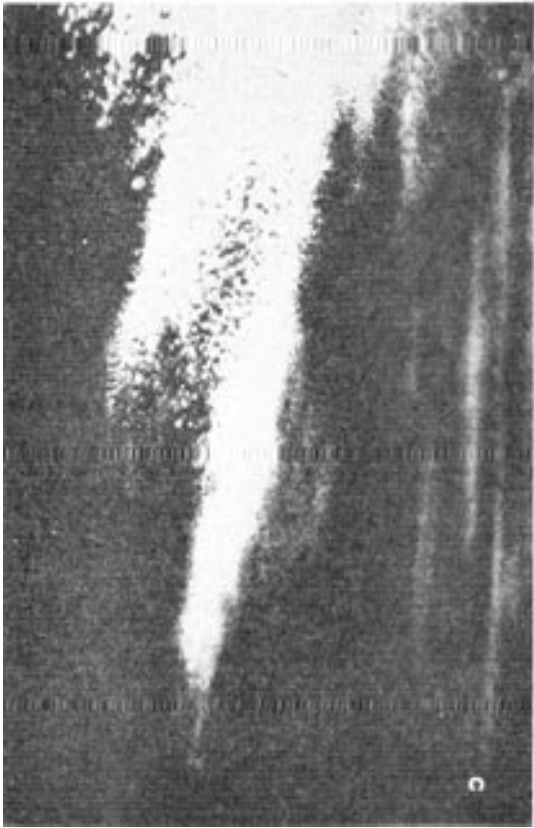
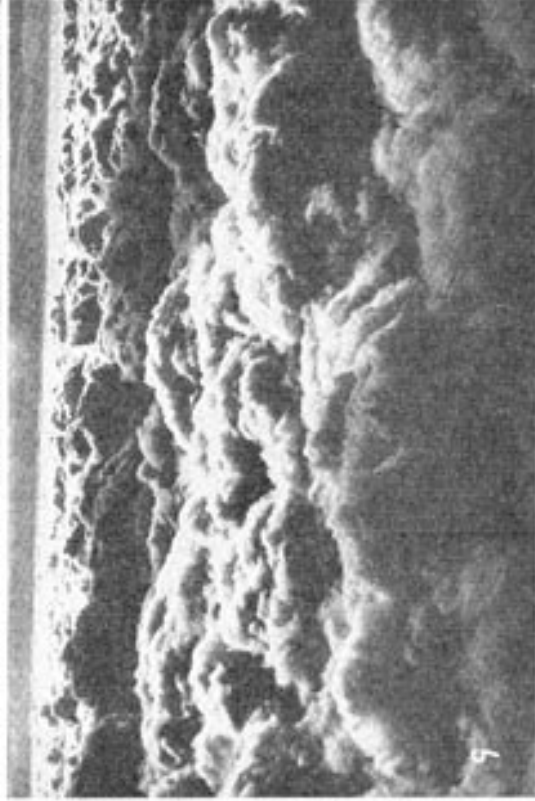
ဖြစ်ပေါ်လာမည့် မိုးလေဝသ အခြေအနေကိုအများအားဖြင့် တိမ်ကိုကြည့်ကာ ကြိုတင်မှန်းဆ သိရှိနိုင်ကြသဖြင့်၊ မိုးလေဝသ ခန့်မှန်းသူများသည် တိမ်ကို အသေးစိတ်လေ့လာလေ့ရှိကြသည်။ လေနွေးထူနှင့်လေအေးထူဆုံ

မိသောအခါတွင် တိမ်ဖြစ်လာ၏။ ထိုတိမ်ဖွဲ့ခြင်းကိုလေ့လာ၍ လေကြောင်းခရီး၏ ရာသီဥတုကိုခန့်မှန်းနိုင်၏။ ဤသို့ ခန့်မှန်းကြည့်ခြင်းသည် အလွန်အရေးကြီး၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အနိမ့်ပိုင်းရှိတိမ်များသည် လေယာဉ်ပျံအဆင်း၌ဖြစ်စေ၊ အတက်၌ဖြစ်စေ၊ လေကြောင်းပြအား အာကာသ၌ မည်သို့ဖြစ်နေသည်ကို မမြင်နိုင်လောက်အောင်ကွယ်ထားသဖြင့် အခက်အခဲကြုံတွေ့စေနိုင်သည်။ အချို့တိမ်များတွင် အထက်နှင့်အောက် ပြင်းထန်စွာတိုက်ခတ်နေသောလေစီးကြောင်းများရှိတတ်သဖြင့်လေယာဉ်ပျံသန်းခြင်းကို ခက်ခဲစေသည်။

ပုံသဏ္ဍာန်ကို လိုက်၍ အမည်အမျိုးမျိုး ပေးထား၏။ အဓိက တိမ်ပုံသဏ္ဍာန်များမှာ တိမ်မြင့်(ဝါ) တိမ်မျှင်၊ တိမ်လွှာ၊ တိမ်တောင်၊ မိုးတိမ်တို့ဖြစ်သည်။

တိမ်မြင့်(ဝါ) တိမ်မျှင်ကို အင်္ဂလိပ်လို ဆစ်ရပ်ဟုခေါ်၏။ ဆစ်ရပ်ဆိုသည်မှာ လိပ်ခွေလျက်ရှိသော ဆံပင်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၍၊ လိပ်ခွေလျက်ရှိသည့်ပုံဆောင်ရေခဲတိမ်ဖြူများကို ခေါ်သည်။ ဤတိမ်မျိုးသည် အခြားတိမ်မျိုး၏ အပေါ်တွင်ရှိ၍ အချို့သည် မြေကြီးနှင့် ၅ မိုင်သို့မဟုတ် ၁၀ မိုင်အထိပင်တက်ကြလေသည်။

တိမ်လွှာကိုမူ စကြေးတပ်ဟုခေါ်၍၊ ဖြာလျက်ရှိသည်ဟု

(၁) တိမ်တောင်ကလေးများဖြင့် ဖွဲ့လျက်တည်ရှိသည့် ဆစ်ရိုကျူဖျလင်ဆော် တိမ်မြင့်တောင်။ (၂) အဲလတိုစကြေးတောင်ဆော် တိမ်ချပ်ထူ၍ ဖွဲ့ပြာရောင်ရှိသည်။ (၃) အဲလတိုကျူဖျလင် တိမ်မှာ အဖြင့် ဖေ ၈၀၀၀ မှ ၂၀၀၀၀ အထိတွေ့ရတတ်သည့် တိမ်လက်တောင်မျိုးဖြစ်သည်။ (၄) အဖြင့်တမိုင်ခန့်တွင်ရှိ၍ မြေပေါ်တွင်အရိပ်ကိုမြင်နိုင်သည့် ကျူဖျလင်ဆော် တိမ်ဖြူထူ။

အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ မြူထုနှင့်တူသော တိမ်ကြီးများ ဖြစ်သည်။ ဤတိမ်မျိုးသည် အများအားဖြင့် မြေကြီးနှင့် အလွန်နီးရာတွင် ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။ နံနက်စောစောနှင့် ညနေစောင်းလွန်ချိန်များတွင် လေငြိမ်သည့်အခါ၌ ဤတိမ် မျိုးကိုမကြာခဏမြင်ရတတ်သည်။

တိမ်တောင်ကို ကျူမူလပ်ဟုခေါ်၍ အစုအပုံဟုအဓိပ္ပါယ် ရသည်။ နွေဥတုတွင်ကောင်းကင်ပြင်၌ လှပစွာစုပုံလျက် ရှိသော တိမ်မြူထုကိုခေါ်သည်။ ဤတိမ်မျိုးသည် မြေကြီး နှင့်တစ်မိုင်မျှခန့်အမြင့်တွင် ရှိတတ်၍၊ လျင်မြန်စွာရွှေ့ရှား နေသည့်အရိပ်ကိုမြေကြီးပေါ်၌ထင်စေတတ်သည်။ လေး လံသည့် ကျူမူလပ် တိမ်မျိုးများလာလျှင် မိုးရွာမည်ဟုခန့် မှန်းနိုင်ပေသည်။

နင်းဗတ်ခေါ်တိမ်မှာ မီးခိုးရင့်ရောင်ရှိသောမိုးတိမ်များ ပင်ဖြစ်သည်။ ဤတိမ်မျိုး၌ ပုံသဏ္ဍာန်အတိအကျမရှိချေ။ မိုးတိမ်၏ အောက်ဘက်တဝက်သည်ရေငွေ့များနှင့် လေးလံ လျက်ရှိပြီးလျှင် ထိုရေငွေ့များက မိုးရေအဖြစ် ရွာချ တတ်သည်။

တိမ်အမြောက်အမြားရှိရာတွင် ထိုတိမ်များရှိရာအမြင့် ကို လိုက်၍ အမျိုးခွဲခြားခြင်းလည်းရှိသေးသည်။

အဲလတိုကျူမူလပ်တိမ်မျိုးဟုခေါ်သော တိမ်လတ်တောင်၊ တိမ်လိပ်သည် အဖြူရောင်ဖြစ်စေ၊ မွဲပြာရောင်ဖြစ် စေရှိသော ကျူမူလပ်တိမ်ကလေးများ သိပ်သည်းစွာ စုနေခြင်းကိုခေါ်သည်။ ဤတိမ်မျိုးကို အမြင့်ပေ ၈၀၀၀ မှ ပေ ၂၀၀၀၀ အထိတွင် တွေ့ရသည်။

အဲလတိုစကြေးတပ်တိမ်မျိုး (၀၁) တိမ်လတ်လွှာသည် တိမ်ချပ်ထူဖြစ်၍၊ မွဲပြာရောင်ရှိသည်။ ဤတိမ်မျိုးသည် မြေကြီးနှင့်အနီးတွင် ဖြစ်ပေါ် တတ်သည်။

ဆစ်ရို စကြေးတပ်တိမ်မျိုး (၀၂) တိမ်မြင့်လွှာသည် ပုံ ဆောင်ရေခဲကလေးများနှင့်ပြည့်လျက်ရှိသည့် အဖြူရောင် ရှိသော တိမ်လွှာပါးဖြစ်သည်။ ဆစ်ရိုကျူမူလပ် (၀၁) တိမ်မြင့်တောင်သည် ကျူမူလပ်တိမ်ကလေးများ စုနေခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤတိမ်မျိုးသည် ပေ ၂၀၀၀၀ အထက်တွင် ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။

တုံးချင်း(ဒုံးချင်း)။ ။မြန်မာစာပေလောကတွင် သီချင်းသက် ဝင်ရာပါသော ကဗျာ ၂၂ မျိုးအနက်တုံးချင်းသည် အဖွဲ့အနွဲ့ တစ်မျိုးပင်ဖြစ်၏။ တုံးချင်းသည် ဘုရားပွဲတော်အခါများ၌ ဒုံးမတိုက်မီ တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် အပြိုင်သီဆိုရသော သီချင်းတစ်မျိုးဖြစ်ရာ၊ ရေးစပ်သောအခါတွင် တီးလုံးအသွား အလာ၊ အသံကာရန်၊ အခံအအုပ်တူအောင်လိုက်၍ သော် လည်းကောင်း၊ ကြေး၊ နှံ၊ စောင်း၊ မိကျောင်း၊ ဈဉ်ချောင်း၊ တရောစသည်များနှင့် တီးချက်စည်းချက်ညီ ညွတ်အောင်

သော်လည်းကောင်း ညှိနှိုင်းကာရေးစပ်ရသည်။ အချို့ဆရာ များက ဒုံးချင်းကို ရုန်းချင်းဟုရေး၍ ထုန်းထုန်းမြည် သောအသံမှ သက်ဆင်းဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ဒုံးချင်းစတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သောခေတ်ကား ကုန်းဘောင် ခေတ် ဒုတိယပိုင်း(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၄-၁၂၃၇)ဟု ယူဆ ရသည်။ စတင်ကာ ရေးသားစပ်ဆိုခဲ့သူမှာကား ဖိုး သူတော်ဦးမင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုလေသည်။ ဖိုးသူတော် ဦးမင်းသည် တုံးချင်းစပ်ဆိုမှုတွင် ကောင်းမွန်နိုင်နင်းလှ ပေသည်။ အပြိုင်စာဆိုဘက်ဖြစ်သော လူဦးမင်းကို ဒုံး ချင်းများစပ်ဆိုဖွဲ့နွဲ့ကာ မခံချင်အောင် လှောင်ပြောင် သရော် ကော်ခတ်ခဲ့လေသည်။ သူ၏တောင်သူကြီးရုပ် ဒုံးချင်းတွင်

ခက်ရင်းစွယ်စုံ စိန်တောင်ကြီးနှင့်၊ ငါးစီးဆင်ပြောင် အားပေကို။ ။ဇမ္ဗူစိုးရ နတ်ရှင်ကျွန်၊ တုလှိုချွန်ရင် ခန္ဓာ စဲမယ်၊ ရဲရန်ညွှန်ဖြူ။ ။ ကိုးပိဿာစီး ဓားမကြီး၊ ရန်မီး သတ္တရ ငေါက်လျှင်ပြီ၊ ကုန်းဘောင် ရွှေဘိုဘောင် ကနတ်ကာ၊ ဘေးဘိုးစဉ်ဆက် ခုတိုင်အောင်၊ ရေးတော်မရှောင် ထမ်းတဲ့ယောကျ်ား။ ယာလယ်လုပ်လို့တောမှာပျော်၊စီး ပွားထင်ပေါ်ပြောင်းနှင့်စပါး၊ ပဲမျိုးအပြား ဘူးသခွါး၊ ကရား မြို့မနယ်တစ်ခါင်၊ဝါးနမ်းစုံလင် ချဉ်ပေါင်ခင်းနှင့်၊ မကြွင်းခ ရမ်း၊ သီးမျိုးလျှမ်း၊ ပိုက်တန်းစည်းပိုက်ရွှေယုန်ထောင်ကာ၊ ချိုးနှင့် ငှဲစာငယ်ကိုလေ၊ပဒက်မွှေးကြိုင်စွာ၊ဇွန်လုံ ထိန်ထိန်ဝါ၊ ရေယဉ်စီးတဲ့၊ တောမြိုင်သာ၊ ပြောင်းပဲရော ရော ဆန်တဝက်နှင့်စပျစ်ကျင်းလျက်ပြည့်အနက် လှပျိုချက် တဲ့ ဟင်းပါကို၊ ရောရောစုံ ချိုလှချည့်၊ အပျို ရွှေနံကား အောင်၊ စားလဲ့ဖုံးဘော။ ။ ဟု တောင်သူကြီး၏ လုပ်ငန်း များကို သရုပ်ပေါ်လွင်အောင် ဖွဲ့ဆိုခဲ့သည်။ ဟာသဂုဏ် မြောက်သော သီချင်းကဗျာများဖြစ်ပေ၏။

လူဦးမင်းကလည်း အရူးမင်းကျော်ရုပ်ဒုံးချင်းကိုလည်း ကောင်း၊ လူဦးမင်း၏တပည့် ဦးမင်းခေါင်ကလည်း ဖိုးသူ တော်ရုပ် ဒုံးချင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပြန်လှန်ရေးသားစပ်ဆို ခဲ့ကြ၏။ မြန်မာစာပေလောကတွင် အခြားတွေ့ရှိရသေးသော ဒုံးချင်းများမှာ ဦးပုညစပ်ဆိုသော ယောကျ်ားကလေး ဒုံးချင်း၊ ကင်းဝန်မင်းကြီးစပ်ဆိုသော အင်္ဂါယုတ် ၁၈ ပါးအကြောင်း တုံးချင်း၊ ဉာဏဝဇ္ဇာဆေးနည်း ဒုံးချင်း၊ စာဆိုတော် ဦးအင်း စပ်ဆိုသော အဖိုးကြီးအိုရုပ် ဒုံးချင်းနှင့် အမည်မသိစာဆို စပ်ဆိုသော ဝိဇ္ဇာမိရ် ဒုံးချင်းများဖြစ်သည်။

တုံးပျံ(ဒုံးပျံ)။ ။ဒုံးပျံလွှတ်နည်းကိုရှေးနှစ်ပေါင်း ၇၀၀ခန့်ကပင် လူတို့သိရှိခဲ့ကြသည်ဟုဆိုရသည်။ တရုတ်လူမျိုးတို့သည် ယမ်းဖော်စပ်သည့်နည်းကို စတင်တွေ့ရှိခဲ့စဉ်ကပင်လျှင်၊ ဤဒုံးပျံလွှတ်နည်းကို သိလာကြသည်ဟုဆိုသည်။ ဒုံးပျံ

www.foreverspace.com.mm

တိုးပျံကိုပစ်လွှတ်လိုက်စဉ် ဤသို့မတ်စွာတက်သွား သည်ကို တွေ့ရပေသည်။

သည် မီးလောင်နေသည့်ဓာတ် ငွေ့များကို နောက်ပိုင်းမှထုတ် လွှတ်၍၊ ရှေ့သို့အရှိန်ဖြင့်သွား သည်။ ဓာတ်ငွေ့များသည် မီး လောင်၍ ပြန်ထွက်သောအခါ၊ ယင်းသို့ ပြန်ထွက်လာသည် နှင့် အမျှ တုံ့ပြန်အားရှိလာသည်။ ထို့ ကြောင့်ဒုံးပျံသည် အနောက် ဘက်ရှိ တစ်စုံတစ်ခုကို တွန်းကန် သွားရန်မလိုဘဲနှင့် ရှေ့သို့ သွားနိုင် ခြင်းဖြစ်သည်။ အလွန်မြင့်သော လေနည်းပါးရာနေရာများ၊ လေထု လုံးဝမရှိသောနေရာများ၌ပင် တိုး ပျံများကို အသုံးပြုနိုင်ပေသည်။

၁၃ ရာစုနှစ်တွင် တရုတ်လူမျိုး တို့သည် မွန်ဂိုလူမျိုးများကို တိုး ပျံများဖြင့် စစ်ခင်းတိုက်ခိုက်ခဲ့ လေသည်။ ထိုနောက် ၂ ရာစုပ တိုက်၌ ဒုံးပျံများကို စစ်တိုက် ရာတွင် စမ်းသပ်သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ သို့သော် အမြောက်များတိုး တက်ကောင်းမွန်လာသောအခါ ဒုံးပျံများကို စစ်ပွဲ၌အချက်ပြ အဖြစ်ဖြင့် သာသုံးစွဲခဲ့ ကြလေ သည်။ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၃၉ ခုနှစ် များတွင် လက်နက်ဆန်း အမျိုးမျိုးကို အနိုင်နိုင်ငံ၌ အပြိုင် အဆိုင်ပြုလုပ်လာကြသောအခါ ဒုံးပျံများကို သုံးစွဲရန် ပြန်လည် လေ့လာကြလေသည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် ဂျိုင်ရိုစကုပ်နှင့် ထိန်း

ပေးသော ဒုံးပျံကို ဂျာမန်ပါမောက္ခတစ်ဦးက ပေ ၅၅၀၀ အမြင့်တွင် တစ်နာရီလျှင် မိုင် ၇၀၀ နှုန်းဖြင့် ပျံသန်းစေခဲ့ သည်။ (ဂျိုင်ရိုစကုပ်-ရှု။)

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ပေါက်ကွဲစေတတ်သည့် ပစ္စည်းကို ဒုံးပျံများထဲ၌ထည့်ကာ ရန်သူကို ပစ်ခတ်ရန်အ တွက် များစွာအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဂျာမန်အာဏာရှင် ဟစ် တလာက ဗြိတိန်နိုင်ငံကို အပြင်းအထန်တိုက်ခိုက်သည့် ခုနစ် လအတွင်းတွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၌ ကျခဲ့သည့် ဇွီတူးတိုး ပျံပုံးပေါင်းမှာ ၁၀၅၀ ဖြစ်သည်။ ထိုပုံးများအနက် တဝက်မျှ သည် လန်ဒန်မြို့နှင့် အနီးတစ်ဝိုက်တွင် ကျရောက်ခဲ့လေ သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု လေတပ်များကလည်း ရန်

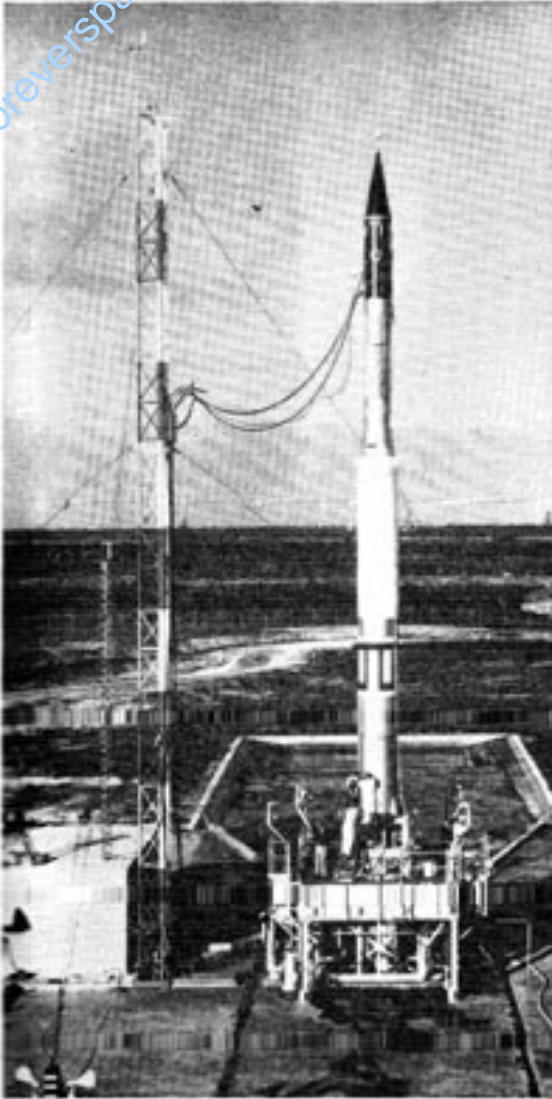
သူတို့၏ စစ်နှင့်စစ်လျဉ်းသည့်ဌာနအားလုံးကို တိုက်ခိုက်နိုင် ရန် ဒုံးပျံများကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ခဲယမ်းမီးကျောက် သို့လောင်ရာ ဌာနများကို ဖျက်စီးပစ်ရန်အတွက် မီးလောင် ဒုံးပျံများကိုလည်း တီထွင်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ပြင် သင်္ဘော များရှိသစ်သားအစိတ်အပိုင်းတွင် စိုက်ဝင်၍ ပေါက်ကွဲ စေနိုင်မည့် အထူးဒုံးပျံများကိုလည်း တီထွင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုဒုံးပျံမျိုး၏ ရှေ့ဘက်တွင် သတ္တုအချွန်တစ်ခု တပ်ဆင် ထားသည်။ ဒုံးပျံကိုပစ်လွှတ်ရာတွင် နောက်သို့ပြန်ကန်ခြင်း မရှိသဖြင့် လေယာဉ်ပျံများမှပင် ပစ်လွှတ်နိုင်သည်။ ထို့ ကြောင့် လေယာဉ်ပျံပစ်ဒုံးပျံများကို တီထွင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုဒုံးပျံမျိုးကို မြေကြီးပေါ်မှ ရေဒီယိုဖြင့်လည်း ထိန်းပေး နိုင်သည်။ ထိုဒုံးပျံမျိုးဖြင့် ကမ္ဘာ့မျက်နှာပြင်မှ မိုင် ၅၀ အထက်ကောင်းကင်ပြင်အတွင်းရှိ အခြေအနေအမျိုးမျိုး ကို လေ့လာနိုင်ပေသည်။ ဒုံးပျံအားတပ် တော်ပီဒိုများ ကိုလည်း တိုးတက်ကြံစည်လာနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုဒုံးပျံ တော်ပီဒိုများကို လေယာဉ်ပျံပေါ်မှချ၍ ရန်သူသင်္ဘော များကို ဖျက်ဆီးကြလေသည်။

ဒုံးပျံများတွင် လောင်စာခြောက်ကို အသုံးပြုသည့် ဒုံး ပျံမျိုးနှင့် လောင်စာရည်ကို အသုံးပြုသည့် ဒုံးပျံမျိုးဟူ၍ ဒုံးပျံနှစ်မျိုးရှိသည်။ လောင်စာခြောက် ဒုံးပျံမျိုးတွင် ယမ်းသို့မဟုတ် 'ကော်ဒိုက်'ခေါ် မီးခိုးမထွက်သည့် လောင်စာခြောက်ကို အသုံးပြုသည်။ ထိုဒုံးပျံမျိုးသည်

လသို့သွားရန် တည်ထွင်လျက်ရှိသည့် တိုးပျံအိမ်ကြီး

www.foreverspace.com.mm

မပစ်လွှတ်မှီ တုံးပျံကြီးကို စမ်းသပ် စစ်ဆေး ကြည့်ရှုနေစဉ်

မီးရှူးမီးပန်းများနှင့် မခြားနားလှပေ။ ထိုဒုံးပျံမျိုး၌ လောင်စာကို မီးလောင်လျှင် ဒုံးပျံ၏အလျင်ကို မထိန်းနိုင်သဖြင့် အခက်အခဲနှင့် တွေ့ရတတ်လေသည်။ ခရီးဝေးဝေးသွားနိုင်သောအားကို ဖြစ်စေနိုင်မည့် လောင်စာအခြောက်သို့မဟုတ် လောင်စာခဲ ဖော်စပ်နည်းကို ယခုတိုင် မတွေ့ရသေးချေ။

လောင်စာရည်ဒုံးပျံမျိုးတွင် လောင်စာနှစ်မျိုးကို အသုံးပြုသည်။ လောင်စာတစ်မျိုးမှာ မီးလောင်ရာတွင် လိုအပ်သည့် အောက်ဆီဂျင်ပေါများသော ပစ္စည်းဖြစ်သည်။ နောက်တစ်မျိုးမှာအောက်ဆီဂျင်နှင့်တွေ့လျှင် လျင်မြန်စွာ မီးလောင်တတ်သည့် ဟိုက်ဒရိုကာဗွန် ပါဝင်သော ပစ္စည်းဖြစ်သည်။ ထိုဒုံးပျံမျိုးတွင် လောင်စာရည်ကို သိုလှောင်

သည့်အခန်းရှိရာ၊ ထိုအခန်း၌ လောင်စာနှစ်မျိုးသည် ရောနှော၍ မီးလောင်သည်။ မီးလောင်ရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဓာတ်ငွေ့များသည် ဒုံးပျံ၏အနောက်ဘက်ပြွန်မှ ကန်၍ထွက်လာပြီးလျှင် ဒုံးပျံကိုရှေ့သို့သွားစေသည်။ အယ်လကိုဟောနှင့်အောက်ဆီဂျင်အရည်တို့ကို လောင်စာရည်အဖြစ် ဒုံးပျံများတွင်အောင်မြင်စွာ အသုံးချနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ထိုဒုံးပျံမျိုးကိုဂျာမန်တို့သည် ဗီတူးခေါ် ပုံးများတွင်တပ်ဆင်၍ အသုံးပြုခဲ့ကြလေသည်။ ဗဇူကာလက်နက်မှာ ဒုံးပျံလက်နက်ပင်ဖြစ်သည်။

ယခုခေတ် သိပ္ပံပညာရှင်တို့သည် ကမ္ဘာမြေကြီးမှလွှဲမာန်သို့အသွားအပြန် ခရီးသွားရန် ကြံစည်အားထုတ်လျက်ရှိကြသည်။ သူတို့၏တွက်ကိန်းမှာတစ်နာရီလျှင် မိုင် ၁၀၀၀ နှုန်းနှင့်သွားလျှင် လဆီသို့ ၁၀ ရက်ခန့်အကြာတွင်ရောက်နိုင်လိမ့်မည်။ ဤသို့ ဒုံးပျံသွားနိုင်ရန်အလို့ငှာ မြေဆွဲအားနှင့် လဆွဲအားတို့၏ ပြောင်းလဲချက်ကိုလည်းကောင်း၊ လောင်စာနှင့် အောက်ဆီဂျင်ကုန်ဆုံး၍ အလေးချိန်လျော့သွားမည့်အချက်ကိုလည်းကောင်း၊ အပူချိန်ပြောင်းလဲလျက်ရှိမည့်အချက်ကိုလည်းကောင်း၊ အခြားအချက်အမျိုးမျိုးကိုလည်းကောင်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဟု ဆိုလေသည်။

ဒုံးပျံများကို လူတို့က ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော လက်နက်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုကြသော်လည်း၊ ယင်းတို့သည် လူတို့အား စိတ်ပျော်ရွှင်စေမှုကို လည်းဖန်တီးပေး နိုင်ပေသည်။ ဒုံးပျံမီးကျည်မှာမီးရှူးမီးပန်းလွှတ်ရာ၌ ရှုချင့်စဖွယ်ဖြစ်အောင် အမြင့်မှမီးပန်းများကို ဖွာကျစေသည်။ မြန်မာထုံးစံအရ ဘုန်းကြီးပျံများ၌ လောင်တိုက်ပြာသာဒ်ကိုဒုံးပျံလွှတ်၍ (ဒုံးလွှတ်၍) မီးရှို့သည်။ ယင်းကို ဒုံးတိုက်သည်ဟုခေါ်ကြသည်။

တျာချင်း ။ ။ တျာချင်းသည် ပင်းယခေတ်လောက်က စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ဂီတသီချင်းတစ်မျိုးဖြစ်၏။ တျာချင်းဟု ခေါ်ဆိုခြင်းအကြောင်းရင်းမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ ဂီတတွင်အသံ ၇ မျိုးရှိသည်။ ထိုအသံ ၇ မျိုးအနက်ကြွိုက်ရာ မည်သည့်အသံကိုမဆို မူတည်၍ သီချင်းတီးမှုတ်နိုင်သည်။ ယင်းသို့ မူတည်၍ တီးမှုတ် သောအသံကို မူတည်သံ (ဝါ) တျာသံဟုခေါ်သည်။ ထိုသို့တျာသံနှင့်စ၍ တျာသံနှင့်ဆုံးသော သီချင်းကို တျာချင်းဟုခေါ်လေသည်။ အောက်ပါ တျာချင်းတစ်ခု၏ပုံစံကို လေ့လာသော်၊ အခြားအဖွဲ့တို့နှင့် ကွဲပြားခြားနားပုံကို ထင်ရှားစွာ တွေ့ရပေလိမ့်မည်။

ဝသန်ကာလ၊ မိုးကျတည့်လျှင်၊ ပျော်ပျော်ပါးပါး၊ မယားနှင့်ဆွေငယ်လင်၊ လက်တွဲငယ်ခြေငင်၊ ကိုယ်တွင်

အဝတ်၊ ပုဆိုးအင်္ကျီ၊ စုတ်ပုံပြီ၊ ချည်နီဖောင်း တွတ်တွတ် ကလံနှင့်လေး။

မိုးရေစွတ်လို့၊ အဝတ်ကယ်မပါ၊ သားသမီးကို၊ ကိုယ်ထီး ပွေလိုသာ၊ ဆေးတံတော၊ ကိုက်ကာထွန်ရင်း၊ လယ်ကွက် ကယ် တစ်ခွင်၊ ထွန်ရေးငင်၊ ရေဝင် ပုဇွန်တွင်းငယ်နှင့်လေး။

ဖာပေါင်စင်းငယ်၊ ခြင်းပလိုင်းဝယ်၊ ခရုပီလော၊ ရော နှော့၍ သာလွယ်၊ ဟင်းရွက်ကယ်နုနယ်၊ တသွယ်ကန်စွန်း၊ ဆူးပုပ်ကင်းပုံ၊ အလုံးစုံ၊ ဖူးငုံသာရော၍ ပြွမ်းသည်နှင့်လေး။ ချိုလည်းချိုလွန်း၊ ရည်ညွှန်းများစွာ၊ ကြိဟင်းကြွက်နား ပေါင်း၊ သောင်းပြောင်းရော၍သာ၊ အိမ်သို့ရောက်ခါ၊ လျင် စွာချက်ပြုတ်၊ ထမင်းကပူ၊ ဟင်းကပူ၊ ရှူရှူသာ ရှမ်းငရုတ် ကယ်နှင့်လေး။

အလှုတ်ကယ် ဧရာသာ၊ ငုံ့ကာလွေးတော့သည်၊ သား မြေး ငယ်မာချာ၊ ဗယ်ညာထွေးတော့သည်။

အထက်ပါ တျာချင်းမှာ သက္ကရာဇ် ၁၀၆၀ ပြည့် နှစ်နန်း တက်သော စနေမင်းလက်ထက် စာဆိုတော်ဝန်ကြီး ပဒေ သရာဇာဖွဲ့ဆိုသောလယ်သမားဘွဲ့တျာချင်းဖြစ်၏။ ဝန် ကြီးသည်တျာချင်းပေါင်းများစွာရေးခဲ့၏။ တောင်တက် ပိန်းဝင်ဘွဲ့၊ ထန်းတက်ဘွဲ့၊ လယ်ထွန်ဘွဲ့၊ တောင်ပိုင်တက်ဘွဲ့ တျာချင်းတို့ဖြစ်လေသည်။ ဝန်ကြီး၏ တျာချင်းများမှာ တောလက်ကျေးရွာကိုမူ တည်၍ ဆင်းရဲသားဘာဝကို ထုတ်ဖော်ထား၏။ ရေးသားရာ၌ တောရွာကျေးလက် များတွင် ဖြစ်ပျက်သောအကြောင်းအရာများကို ဖွဲ့လေ သည်။ အထူးသဖြင့် နေ့စဉ်နေ့တိုင်းတွေ့မြင်ရသော အလုပ် အကိုင်များကိုသာ ဖွဲ့ဆိုလေ့ရှိကြောင်း အထက်ပါ တျာ ချင်းကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် သိနိုင်၏။ (ပဒေသရာဇာ-ရှု ။)

သက္ကရာဇ် ၁၁၂၅ ခုနှစ် နန်းတက်တော်မူသော ဆင်ဖြူ ရှင်လက်ထက်လောက်တွင် အမည်မသိသူ တစ်ဦးက ဆင် အောက်သူတို့ ကျင့်ဝတ်ဘွဲ့တျာချင်းကို ရေးသားခဲ့၏။ မြ ဝတီမင်းကြီး ဦးစကလည်း ပလ္လင်ရှစ်ရပ်ဘွဲ့တျာချင်း သိ ချင်း၊ ဘကြီးတော်လက်ထက် မြင်းခင်းသဘင်ဆင်ယင်တော် မူရာ၌ ရေးသားသောဘွဲ့တျာချင်း၊ ဂူလီသဘင်ဆင်ယင်တော် မူခိုက် ရေးသားသောဘွဲ့တျာချင်း၊ ဘုန်းတော်ဘွဲ့၊ လယ်ထွန် မင်္ဂလာဘွဲ့တျာချင်းများလည်း ထင်ရှားရှိ၏။ သို့ရာတွင် ဝန်ကြီးပဒေသရာဇာ၏ တျာချင်းများသည် အခြားတျာ ချင်းထက် ကျော်ကြားထင်ရှားခဲ့၏။

တျာ၊ တျော၊ တျော့ ။ (မြန်မာဂီတ-ရှု။)

တျူတန်လူမျိုး ။ အင်္ဂလိပ်၊ ဂျာမန်၊ ဒပ်ချ၊ ဖလင်မစ် လူမျိုးတို့နှင့်စကန်ဒီဗီယားနိုင်ငံရှိ လူမျိုးအသီးသီးတို့ ပြောဆိုသောဘာသာစကားကို တျူတန်ဘာသာစကားဟု

ခေါ်သည်။ တျူတန်ဘာသာ စကားကိုပြောသောလူမျိုး တို့သည် ယေဘုယျအားဖြင့် တျူတန်လူမျိုးများ ဖြစ်ကြ သည်။ သို့သော် အထူးသဖြင့် ဂျာမန်လူမျိုးတို့ကို တျူတန် လူမျိုးဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ မူလဘူတအားဖြင့်ကား တျူ တိုနီ ဟုခေါ်သော လူမျိုးများသည် ဘီစီ ၃ ရာစုနှစ် လောက် က ဂျတ်တလန်ကျွန်းဆွယ်တွင် နေထိုင်ခဲ့သော လူမျိုးများ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။ တျူတန်လူမျိုးတို့သည် မူလနေထိုင်ရာ ဥရောပမြောက်ပိုင်းမှ ဆင်းသက်လာပြီးလျှင် ခရစ် ၄ ရာစုနှစ်မှ ၉ ရာစုနှစ်အထိ ဥရောပတိုက် အနောက် ဘက်ရှိ ရောမအင်ပိုင်ယာကြီးမှယင်းတို့ကြောင့် ပြိုကွဲခဲ့ ရလေသည်။ တျူတန်လူမျိုးတို့၏ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်မှာ ကိုယ် ခန္ဓာထွားကျိုင်းသန်မာ၍အရပ်အမောင်းမြင့်သည်။ မျက်လုံး ပြာသည်။ ဆံပင် နီဖျော့ဖျော့အရောင်ရှိသည်။ ရဲစွမ်းသတ္တိ နှင့် ပြည့်စုံ၍၊ စစ်တိုက်ဝါသနာပါသည်။ စစ်တိုက်ရာတွင် အလွန် ရက်စက် ကြမ်းကြုတ် ခြင်းကြောင့်၊ ရောမလူမျိုး တို့က တျူတန်လူမျိုးတို့ကို လူရိုင်းများဟု ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိ ကြသည်။

တျူဒါဘုရင်များ ။ တျူဒါဟူသောအမည်မှာ ဗြိတိန် နိုင်ငံသမိုင်းတွင်ခရစ် ၁၄၈၅ ခုနှစ်မှသည် ၁၆၀၃ ခုနှစ်အထိ စိုးစံခဲ့သော မင်းများ၏ အမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအမည်မှာ

တျူဒါမင်းဆက်တွင် ပထမတျူဒါမင်းဖြစ်သည့် သတ္တမ ဟင်နရီဘုရင်

အိုင်ဝင်ကျူးဒါအမည်ရှိ ဝေလနယ်သား များမတ်တစ်ဦးကို အစွဲပြု၍ခေါ်သော မျိုးရိုးအမည်ဖြစ်လေသည်။

အိုင်ဝင်ကျူးဒါနှင့် ကက်သရင်းမိဖုရားတို့၏သားတော် အား ဘွဲ့ရရစ်ချွန်မြို့စား အက်ဒမန်သည် ဆန်းမားဆက်မြို့ စားကြီး၏ သမီးတော်နှင့် ထိမ်းမြား၏။ ထိုအခါသည်ကား အင်္ဂလိပ်ထီးနန်းကို လန်ကတ်စတာမင်းဆက်နှင့် ယောမင်း ဆက်တို့ အပြိုင်လုနေကြသည့် 'နှင်းဆီစစ်ပွဲ' များ ဖြစ်ပွား နေသောအခါ ဖြစ်သည်။ မြို့စားကြီးသည် လန်ကတ်စတာ မင်းဆက်မှဖြစ်သဖြင့် အက်ဒမန်၏သားတော် ဟင်နရီမှာ လန်ကတ်စတာ မင်းဆက်အဖြစ်ဖြင့် ထီးနန်းကို ဆက်ခံစိုး စံခွင့် ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဟင်နရီသည် 'နှင်းဆီစစ်ပွဲ' တွင် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်၍ စစ်အောင်မြင်သောအခါ သတ္တမ ဟင်နရီအမည်ဖြင့် ၁၄၈၅ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် အိုင်ဝင်ကျူးဒါ မင်းဖြစ်လာ၏။

ထိုမင်းသည် ယောမင်းဆက်တတိယ ရစ်ချတ်ဘုရင်၏ သမီးတော်ကို မိဖုရားမြှောက်လိုက်ခြင်းဖြင့်လန်ကတ်စတာ မင်းဆက်နှင့် ယောမင်းဆက်တို့သည် ပူးပေါင်းမိ၍ 'နှင်း ဆီ စစ်ပွဲ' ပြီးဆုံး သွားလေသည်။

သတ္တမ ဟင်နရီ၏နောက် ဆက်ခံကြသော တျူဒါမင်း ဆက်များမှာ အဋ္ဌမဟင်နရီ (ခရစ် ၁၅၀၉-၄၇ ခုနှစ်)၊ ဆဋ္ဌမအက်ဒွပ် (ခရစ် ၁၅၄၇-၅၃)၊ မေရီဘုရင်မ (ခရစ် ၁၅၅၃-၅၈ ခုနှစ်)နှင့် အယ်လစ်ဇဘက် ဘုရင်မ (ခရစ် ၁၅၅၈-၁၆၀၃ ခုနှစ်) တို့ဖြစ်ကြသည်။ အယ်လစ်ဇဘက် ဘုရင်မ ကံကုန်သောအခါ တျူဒါမင်းဆက်ပြတ်၍ စတူးဝပ် မင်းဆက်စလေသည်။

တျူနစ်ဇီးယားနိုင်ငံ ။ ။ တျူနစ်ဇီးယားနိုင်ငံသည် အာဖရိကတိုက် မြောက်ပိုင်းတွင်ရှိသည်။ ပြင်သစ်အစောင့် အရှောက်ခံနယ်အဖြစ်မှ မကြာမီက လွတ်မြောက်၍၊ လွတ် လပ်ရေးရခဲ့သော နိုင်ငံဖြစ်သည်။ အနောက်ဘက်တွင် အယ် လဂျီးရီးယားပြည်၊ မြောက်ဘက်နှင့်အရှေ့ဘက်တွင် မြေထဲ ပင်လယ်၊ အရှေ့တောင်ဘက်တွင် လစ်ဗျားပြည်နှင့် နယ် နိမိတ်ခြင်းစပ်လျက်ရှိ၏။ တောင်ဘက်တွင် ဆဟားရားသဲ ကန္တာရကြီးရှိသည်။ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၄၈၁၉၅ မိုင်မျှ ကျယ်ဝန်းသည်။

တျူနစ်ဇီးယားနိုင်ငံကို သုံးပိုင်း ပိုင်းနိုင်သည်။ မြောက် ပိုင်းတွင် အက်တလတ်တောင်တန်းများရှိ၏။ ထိုတောင် တန်းများ၏ဝန်းကျင်ဒေသတို့တွင် မိုးကောင်း၍ ထင်းရှူး၊ ဝက်သစ်ချစသော သစ်တောကြီးများ ပေါက်ရောက်လျက် ရှိသည်။ ထိုဒေသရှိ ချိုင့်ဝှမ်းများနှင့် ပင်လယ်ကမ်းခြေ ဖက်သို့လျှောဆင်းနေသော မြေနိမ့်ပိုင်းများသည် မြေဩဇာထက်သန်ကောင်းမွန်သဖြင့် ကောက်ပဲသီးနှံတို့ကို အ

များအပြား စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြ၏။ အလယ်ပိုင်းမှာ ကုန်း ပြင်မြင့်ဖြစ်၍ မိုးခေါင်းပါး၏။ ယင်းဒေသ၏ အရှေ့ဘက် ကမ်းခြေတွင်မူ၊ မိုးအသင့်အတင့် ရွာသွန်း၍ သံလွင်ပင်များ ကို စိုက်ပျိုးကြသည်။ တောင်ပိုင်းသည်ကား၊ ဆဟားရား သဲကန္တာရအတွင်း၌ ကျရောက်လျက်ရှိသောကြောင့် မိုးအ လျင်မရွာသလောက်ဖြစ်သည်။ အိုအေဆစ်များ၌သာ စွန် ပလွံပင်များ ပေါက်ရောက်၏။

လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ၃၅၀၀၀၀ ယောက်ရှိ၍၊ နိုင်ငံခြားသားဦးရေ ၁၂၃၀၀၀ ယောက် ပါဝင်သည်။ အာ ရပ်လူမျိုးနှင့်ဗားဗားလူမျိုးတို့သည် အများဆုံးဖြစ်ကြ သည်။ အခြားလူမျိုးတို့မှာ ပြင်သစ်လူမျိုး၊ အီတာ လျံလူမျိုး၊ ယဟူဒီလူမျိုးနှင့် မော်လတာကျွန်းသားများ ဖြစ်သည်။ ဗားဗားလူမျိုးတို့သည် ဦးစွာနေထိုင်သော တိုင်းရင်းသားများဖြစ်၍၊ တနေရာတည်းတွင် အခြေမစိုက် ဘဲ၊ အတွင်းကုန်းမြင့်ပိုင်း၌ လှည့်လည်၍ သိုးဆိတ်တို့ကိုမွေး မြူထိန်းကျောင်းကာ နေထိုင်အသက်မွေးကြသည်။

တျူနစ်ဇီးယားနိုင်ငံသည် လယ်ယာလုပ်ငန်းကို အား ထားရသောနိုင်ငံဖြစ်၏။ အဓိကစိုက်ပျိုးသော သီးနှံပင် များမှာ ဂျုံ၊ မုယော၊ စပျစ်၊ စွန်ပလွံ၊ ဗာဒမ်၊ သံလွင်၊ ပြောင်းနှင့် ပဲများဖြစ်သည်။ မြက်ခင်းဒေသတို့တွင် သိုး၊ နွား၊ ဆိတ်၊ မြင်း၊ မြည်း၊ လားနှင့်ကုလားအုပ်များကိုမွေး မြူကြ၏။ သံ၊ သွပ်၊ ခဲ၊ ဖော့စဖိတ်စသော သယံဇာတစွည်း များလည်း အသင့်အတင့်ကြွယ်ဝ၏။ ပြည်တွင်းလက်မှု ပညာလုပ်ငန်းများမှာ၊ သိုးမွေးခြည်လုပ်ခြင်း၊ ကော်ဇော ရက်ခြင်း၊ ကုန်းနီးလုပ်ခြင်း၊ မြေအိုးမြေခွက်လုပ်ခြင်း၊ ကြေး ထည်လုပ်ခြင်း၊ ဖိနပ်ချုပ်ခြင်းများဖြစ်၏။ သားရေလုပ် ငန်းနှင့် ပိုးထည်ရက်လုပ်ခြင်းတို့မှာ ယခုအခါ တိမ်ကော လျက်ရှိ၏။

တျူနစ်ဇီးယားနိုင်ငံသည် အယ်လဂျီးရီးယားပြည်၊ မို ရော့ကိုပြည်တို့နှင့် မီးရထားလမ်းဆက်သွားထား၏။ မြို့ တော်မှာ တျူနစ်မြို့ဖြစ်၍ လူဦးရေမှာ ၁၉၄၆ ခုနှစ် သန် ကောင်စာရင်းအရ ၃၆၄၅၉၂ ယောက်ရှိသည်။ တျူနစ်မြို့ သည် အရှေ့မြောက်ဘက်ကမ်းခြေတွင် တည်ရှိ၏။ ယင်းမြို့၏ အနီးတွင် ရှေးဟောင်း ကားသေ့မြို့ကြီး၏ အပျက်အစီးများ ရှိသည်။ ထင်ရှားသော ဆိပ်ကမ်းမြို့များမှာ ဗီးဇာမြို့၊ စဖက်မြို့၊ ဆူးဆမြို့များဖြစ်ကြသည်။ ဗီးဇာမြို့မှာ ပြင်သစ် ရေတပ်စခန်းမြို့ဖြစ်သည်။

တျူနစ်ဇီးယားနိုင်ငံ၏ သမိုင်းကား ဤသို့တည်း၊ ဘီစီ ၈၅၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် ဖီနီရှန်လူမျိုးများသည် ယခု ကျူး နစ်မြို့နှင့် မနီးမဝေးနေရာတွင် အခြေစိုက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုမှ အစပြု၍ ကားသေ့မြို့ တန်ခိုးကြီးလာသည့်အခါ၊ ရောမတို့ နှင့်စစ်ပြိုင်လေသည်။ ဘီစီ ၁၄၆ ခုနှစ်တွင် ရောမတို့သည်

တျူးနစ်ဇီးယားနိုင်ငံ

တျူးနစ်ပြည်၊ တျူးနစ်မြို့တော်၏ ရှခင်းတစ်ရပ်

တဖန်ပြန်၍ တော်လှန်ခြင်းမပြုနိုင်အောင် ကားသေ့မြို့ကို ချေမှုန်းလိုက်ပြီးနောက်၊ ယင်းဒေသကို အာဖရိကဟုခေါ်တွင်စေခဲ့၏။ ထိုဒေသမှာ ရောမနိုင်ငံအတွက် ရိက္ခာထောက်ပံ့နိုင်သော ဒေသတစ်ခုဖြစ်၏။ ထိုနောက် ဗိုင်းဇင်းတိုင်းနိုင်ငံတော်၏ လက်အောက်ခံနယ်အဖြစ်သို့ကျရောက်ခဲ့

လေသည်။ ၇ ရာစုနှစ်သို့ရောက်သော်၊ မွတ်စလင်တို့ စတင်ကြီးစိုးခြင်းကို ခံခဲ့ရရာ၊ ၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်တို့၏ လက်သို့ကျဆင်းပြန်သည်။ ၁၈၈၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၇ရက်မှ ၃၁ ရက်ထိကျင်းပခဲ့သော ဖရန်ကို တျူးနစ်ဇီးယား ညီလာခံသည် တျူးနစ်ဇီးယားပြည်နယ်အား ပြင်သစ်အစောင့် အ

တျူးနစ်ပြည်တောင်ပိုင်းရှိ ဆဟားရား သဲကန္တာရရှခင်း

ရှောက်ခံနှလံအဖြစ် သတ်မှတ်ပေးလိုက်သည်။ 'ဗေး'ခေါ် တိုင်းရင်းသား စော်ဘွားများကို ယခုတိုင် အသိအမှတ်ပြု ငေးသော်လည်း တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရာ၌ ထိုစော်ဘွားများ အရေးမပါလှချေ။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌ ပြင်သစ်နိုင်ငံ အရေးနိမ့် သွားစဉ်တွင် တျူနစ်ဇီးယားပြည်သည် ဂျာမန်တို့လက် အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၉၄၄ ခုနှစ်တွင် မဟာမိတ်တပ်များက ဂျာမန်တို့ကို တိုက်ထုတ်လိုက်ကြ သောအခါ တျူနစ်ဇီးယားပြည်ကို ပြင်သစ်တို့ကပင် ဆက် လက်၍အုပ်ချုပ်နေခဲ့ရာ၊ ၁၉၅၅ ခုနှစ် ဇွန်လ ၃ ရက်နေ့တွင်မူ ကား ပြင်သစ်တို့သည် တျူနစ်ဇီးယားပြည်ကို အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင် လွတ်လပ်သောနိုင်ငံအဖြစ်အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြ လေသည်။ သို့ဖြင့် ၁၉၅၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၇ရက် နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ် တဟားပင်အမ်းမားသည် ပထမ တျူ နစ်ဇီးယားအမျိုးသားအစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းလေသည်။ တဖန် ပင်အမ်းမား နတ်ထွက်ပြီးနောက်၊ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၅ ရက်နေ့၌ အမ်ဟာဗစ်ဗူးဂီးဗား ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်လာ လေသည်။

၁၉၅၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် တျူနစ်ဇီးယား တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်က 'ဗေး'ခေါ် တိုင်းရင်းသား စော် ဘွားကို အရာချပြီးနောက် တျူနစ်ဇီးယား သမတနိုင်ငံ ထူ ထောင်လိုက်၏။ ဝန်ကြီးချုပ် အမ်ဟာဗစ်ဗူးဂီးဗားကိုလည်း ပထမသမတအဖြစ်ရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်လေသည်။

တျူဗာကယ်ပိုးစွဲနာ ။ ။ တီဘီရောဂါဟုခေါ်သော တျူ ဗာကယ်ပိုးစွဲနာသည် လူနှင့်တိရစ္ဆာန်တို့ကိုကူးစက်တတ် သော ရောဂါဖြစ်သည်။ တီဘီ ရောဂါအကြောင်းကို ဘီစီ ၅၀၀၀ ခန့်ကပေါ်ပေါက်သော ဟိန္ဒူစာပေများတွင်ဖော်ပြ ထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ သို့သော် ထိုခေတ်ထက် ရှေးကျ သော ကျောက်ခေတ်လောက်ကပင် တီဘီရောဂါဖြစ်ပွား ခဲ့ဘူးဟန်တူသည်။ ထိုခေတ်များတွင် တီဘီရောဂါကို အမည် အ မျိုးမျိုးဖြင့်ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ယခုခေတ်၌ တီဘီရော ဂါကိုအဆုတ် သို့မဟုတ် အသက်ရှူရှိုက်မှုနှင့်သက်ဆိုင် သော တီဘီရောဂါအဆုတ်နှင့် မည်သို့မျှမသက်ဆိုင်သော တီဘီရောဂါဟူ၍ ခွဲခြားထားသည်။ အိန္ဒိယ၊ ဂရိ၊ ရောမတိုင်း ပြည်တို့ရှိ ရှေးဆရာဝန်များသည်ထိုရောဂါများအကြောင်း ကိုအတိအကျ ရေးသားဖော်ပြခဲ့ကြလေသည်။ ထိုစဉ်က လူတို့သည် ထိုရောဂါကို မျိုးရိုးကိုလိုက်သော ရောဂါဖြစ်သည် ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။ ရောဂါကိုကုစားရာတွင်လည်း မိရိုး ဖလာစေထုံးစံအတိုင်းသာ ကုစားကြသည့်ပြင် မိမိတို့၏ အယူဝါဒအလိုက် ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုဘာသာဖြင့်လည်း ကု စားကြသေးသည်။ ၁၅၄၆ ခုနှစ်တွင် ဖရက်ကတ်စတိုးရီး

ယပ် ဆိုသူက ထိုရောဂါတွင်ကူးစက်ပြန့်ပွားစေသည့် သက်ရှိ များပါဝင်နေကြောင်း ပြဆိုခဲ့သည်မှအပ ၁၇ရာစုနှစ်တွင် တီဘီရောဂါကြောင့် သေဆုံးသူ၏အလောင်းကိုခွဲစိတ် ကြည့်ရာ၌ အဖုငယ်သို့မဟုတ် တျူဗာကယ်ပိုး၏အရေးပါ အရာရောက်ပုံနှင့် ထိုအဖုငယ် သို့မဟုတ်တျူဗာကယ်ပိုး သည် ယဉ်းနာအဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ ပြည်အဖြစ်သို့ လည်းကောင်း ဖြစ်ပေါ်သွားနိုင်ကြောင်းကို သိလာကြသည်။ ရောဂါဖိစီးသောအခြေအနေများသည် ဤရောဂါတစ်ခု တည်းမှ ဖြစ်ကြောင်းကို ၁၉ ရာစုနှစ်တွင် သိလာကြသည်။

၁၈၆၅ ခုနှစ်တွင် ဝီလမင်ဆိုသူကတီဘီရောဂါသည် သီး ခြားရောဂါဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုရောဂါကို တစ်ဦးမှတစ်ဦးသို့ကူး စက်၍ စွဲကပ်စေနိုင်ကြောင်းကို လက်တွေ့စမ်းသပ်ပြ သခဲ့သည်။ ရောဗတ်ကုတ် ဆိုသူကလည်း ၁၈၈၂ ခုနှစ်တွင် သူရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သော ဗက်ဆီလပ်များကို တိရစ္ဆာန်များသို့ ကူးစက်စေခြင်းဖြင့် ဝီလမင်၏လက်တွေ့စမ်းသပ်ချက် များကိုထောက်ခံသည့်အနေနှင့် သက်သေအထင်အရှားပြခဲ့ သေးသည်။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင်ဗြိတိသျှ ရှိုင်ယယ်ကော် မစ်ရှင်ကလူစွဲတျူဗာကယ်၊ ကျွဲနွားစွဲတျူဗာကယ်၊ ငှက်စွဲ တျူဗာကယ်ဟူ၍ တျူဗာကယ်ဗက်ဆီလပ်သုံးမျိုးရှိကြောင်း ကျွဲနွားစွဲတျူဗာကယ် ကပ်ငြိခြင်းကြောင့်လူတို့တွင် တီဘီ ရောဂါဖြစ်နိုင်ကြောင်းကိုအစီရင်ခံခဲ့သည်။ ၂၀ ရာစုနှစ် ပထမပိုင်းတွင် တီဘီရောဂါဖြစ်ပွားခြင်းကိုကာကွယ်ရန် ဆင်းဆင်းရဲရဲ နေထိုင်ရခြင်း၊ အစားကောင်းမစားရခြင်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့် မညီညွတ်သည့် အိမ်ယာ၌ နေထိုင်ခြင်း စသော အခြေအနေတို့ကို တိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင် ပြုပြင်ပေးကြသည်။ လူနှင့် ကျွဲနွားများတွင် တီဘီ ရောဂါ စွဲကပ်သည်၊ မစွဲကပ်သည်ကို သိရှိနိုင်ရန် တျူဗာကုလင် အရေပြားစမ်းသပ်နည်းကို အများအားဖြင့် စမ်းသပ်အသုံး ပြုကြသည်။ ရောဂါရရှိနေသောလူများတွင်လည်းကောင်း၊ ကျန်းမာသည်ဟုထင်ရသော လူများတွင်လည်းကောင်း တီဘီ ရောဂါရှိမရှိကို တင်ကြိုသိရှိနိုင်ရန် အိပ်စရေးရောင်ခြည် ရိုက်ခြင်းကို တိုးတက်လာအောင်ဆောင်ရွက်ကြသည်။ (အိပ် စရေးရောင်ခြည်-ဂျူ။) ဆေးကုဌာနများတွင် ရောဂါနှင့် သင့်တော်သည့် အခြေအနေများကဖန်တီးထားကြသည့် ပြင် ပိုမိုတိကျသောကာကွယ်နည်းနှင့် ကုထုံးတို့ဖြင့်ရော ဂါကိုကုစားကြလေသည်။

တီဘီရောဂါသည် တျူဗာကယ်ဗက်ဆီလပ်များ ကပ်ငြိ ခြင်းကြောင့်ဖြစ်၍ လူနှင့်တိရစ္ဆာန်တို့တွင် ကူးစက်ပျံ့နှံ့ တတ်သည်။ ထိုရောဂါကြောင့် တိရစ္ဆာန်နှင့်လူအများ သေကြေပျက်စီးကြသည်။ တီဘီရောဂါစွဲကပ်လျှင် ရောဂါ အခြေအနေသည် လျင်မြန်စွာပြင်းထန်လာသည်လည်းရှိ သည်။ ရောဂါတက်ခြင်းမှာ နှေးကွေးသည်လည်းရှိသည်။

ရောဂါအဟက်နေလျှင်နာတည်ရှည်အနေနှင့် ကြာမြင့်စွာ ခံစားရတတ်သည်။ ခန္ဓာကိုယ်မည်သည့် အစိတ်အပိုင်း ဟွင်မဆို တီဘီရောဂါ စွဲကပ်နိုင်သည်။ အဆုတ်တွင်လည်း ကောင်း၊ အရေပြားတွင်လည်းကောင်း၊ ကျောရိုးတွင်လည်း ကောင်း၊ အခြားအရိုးများတွင်လည်းကောင်း၊ တီဘီရောဂါ ဖြစ်ပွားနိုင်သောကြောင့်ရောဂါစွဲကပ်ရာဌာနကိုစွဲ၍၊ အဆုတ် တီဘီ၊ အရေပြားတီဘီ၊ ကျောရိုးတီဘီ၊ အရိုးတီဘီဟု ခေါ်လေ့ရှိသည်။

တျူဗာကယ်ဗက်ဆီလပ်များသည် သေးငယ်၍မရွေ့ ရှားနိုင်ချေ။ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ တုတ်ချောင်း ပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်သည်။ အနံ့မှာမိုက်ကရွန့်(တမီလီမီတာ၏ အပုံတစ်ထောင်ပုံတစ်ပုံ) ဝက်ခန့်ရှိ၍၊ အလျားမှာ၁၄ မိုက်က ရွန့်ခန့်ရှိသည်။ ယင်း တို့ကို ဓာတ်ဆေးဖြင့် အရောင်ဆိုးလျှင် စွဲကပ်သောသဘော ရှိသဖြင့် အက်ဆစ်တို့ဖြင့် ချွတ်သော်လည်းအရောင် မပျက် သည်ကိုတွေ့ရသည်။ တျူဗာကယ် ဗက်ဆီလပ်များသည် လူတို့၏ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ အရေပြားမှဖြစ်စေ၊ အစား အစာနှင့်ရောနှော၍ဖြစ်စေ၊ အသက်ရှူရှိုက်ရာတွင် လေနှင့် အတူရောနှော၍ဖြစ်စေ ဝင်ရောက်သွားနိုင်သည်။ တီဘီ ရောဂါဖြစ်နေသော မိခင်ထံမှ ဗက်ဆီလပ်တို့သည် သန္ဓေသား သို့ မမွေးဖွားမီ ကူးစက်သွားခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် လူတို့တီဘီရောဂါ ရရှိခြင်းမှာ များသောအားဖြင့် ထိုရောဂါ စွဲကပ်နေသောအခြားသူထံမှလည်းကောင်း၊ နွားထံမှလည်း ကောင်း၊ ရရှိခြင်းသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ တျူဗာကယ်ဗက် ဆီလပ်များသည် ခန္ဓာကိုယ်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်သွားကြသော အခါ၊ လျင်မြန်စွာ ပွားလာကြပြီးလျှင် တျူဗာကယ်ဟုခေါ် သော ဆဲစုများကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။ တျူဗာကယ် ဝင်ရောက် နေသောလူနာတွင် အကယ်၍ ယင်းတို့ကိုခုခံနိုင်သောအား ရှိလျှင်ခန္ဓာကိုယ်သည် ထိုရောဂါပိုးများကို မာကျောသော တစ်ရှူးတို့ဖြင့် ဝန်းရံ၍ထားလိုက်သည်။ ထိုအခါ ရောဂါ ပိုးတို့သည် ရောဂါပွားမှုကို မပြုလုပ်နိုင်တော့ချေ။ ရောဂါပြင်း ထန်လာလျှင် ဆဲတို့သည်ပျက်စီး၍၊ ကိုယ်တွင်းသို့ ရောဂါ ကိုပျံ့နှံ့သွားစေသည်။ တျူဗာကယ်ဆဲတို့သည် တီဘီရောဂါ၏ လက္ခဏာဖြစ်သော ယဉ်းနာများကိုဖြစ်ပေါ် စေသည်။

ဗက်ဆီလပ်များသည်အများအားဖြင့်အဆုတ်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်တတ်၍၊ အဆုတ်ရောင် တီဘီရောဂါ သို့မဟုတ်အ ဆုတ်တျူဗာကယ် ပိုးစွဲနာကို ဖြစ်စေသည်။ ဤရောဂါသည် လူတို့တွင် အများဆုံးပျံ့နှံ့သောရောဂါဖြစ်သည်။ အဆုတ် ရောင် တီဘီရောဂါဖြစ်နေသောလူနာ၏ ချွဲသလိပ်တို့မှ အ များအားဖြင့် ရောဂါသည် ကူးစက်လေ့ရှိသည်။ ထိုရော ဂါစွဲသော လူနာချောင်းဆိုးသည့်အခါတွင်ဖြစ်စေ၊ ချေဆတ် သည့်အခါတွင်ဖြစ်စေ၊ တံတွေးထွေးသည့် အခါတွင်ဖြစ်စေ၊ ထွေးလိုက်သောချွဲသလိပ်တို့တွင် တျူဗာကယ်ဗက်ဆီလပ်

သန်းပေါင်းများစွာပါဝင်သည်။ ချွဲသလိပ် ခြောက်သွေ့သွား သောအခါ၊ ထိုဗက်ဆီလပ်များသည် မြူမူနီနှင့်အတူ ရော နှောလျက် လေထဲတွင်လွင့်နေတတ်သည်။ ထိုမြူမူနီတို့သည် အိမ်တွင်း၌လည်းကောင်း၊ ယာဉ်များ၌လည်းကောင်း၊ လူ အများစုဝေးရာခန်းမဆောင်များ၌လည်းကောင်း ပျံ့လွင့် နေသောအခါ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ လူတို့ကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေ တတ်သည်။ လဟာပြင်၌မူကား ထိုမြူမူနီတို့သည် အန္တ ရာယ်မဖြစ်စေတတ်ကြချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နေ ရောင်သည်ဗက်ဆီလပ်များကို ဖျက်ဆီးနိုင်စွမ်းရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုဗက်ဆီလပ်များသည် လူတို့၏နာခေါင်း သို့ မဟုတ် ပါးစပ်မှ ပါးသိသို့မဟုတ် အသံအိုးသို့ ရောက်သွား ကြသည်။ ထိုအင်္ဂါတို့မှတစ်ဆင့် ရောဂါပိုးတို့သည် သွေးစီး ကြောင်းထဲသို့ပါသွား၍၊ အခြားကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း အထူးသဖြင့် အဆုတ်ထဲသို့ ရောက်သွားကြသည်။

အပြင်းဖမ်းအဆုတ်ရောင် တီဘီရောဂါနှင့် အဆုတ်ရောင် တီဘီ နာတာရှည်ရောဂါဟူ၍ အဆုတ်ရောင် တီဘီနှစ်မျိုး ရှိသည်။ အပြင်းဖမ်းအဆုတ်ရောင်တီဘီရောဂါကို လျင် မြန်စွာပြန့်ပွားတတ်သည့်အဆုတ်နာသို့မဟုတ် မြစ် ခြောက်နာဟူ၍လည်း ခေါ်သေးသည်။ ရောဂါဖြစ်စအချိန် တွင် လူနာသည် ချမ်းစိမ့်စိမ့်ဖြစ်လာပြီးလျှင် အဖျားဝင် လာတတ်သည်။ သွေးခုန်နှုန်း လျင်မြန်၍၊ ရင်ပတ်တွင် နာကျင်တတ်သည်။ ထိုပြင် ချောင်းလည်းဆိုးတတ်သည်။ အသက်ရှူရာတွင်လည်း ပင်ပန်းသည်။ အဆုတ်လည်း ကျပ်တည်းလာသည်။ ထိုရောဂါ လက္ခဏာများသည် တ ဖြည်းဖြည်းပိုမိုပြင်းထန်လာပြီးလျှင် လူနာသည်ရက်သတ္တ လေးပတ်မှ တဆယ့်နှစ်ပတ်အတွင်း သေဆုံးသွားနိုင်သည်။ ရောဂါပျောက်ကင်းသွားသည်ကိုကား မတွေ့ရချေ။

အဆုတ်ရောင် တီဘီနာတာရှည် စွဲကပ်သောလူနာသည် ပိုမိုများပြားသည်။ ထိုရာဂါ စွဲစချိန်တွင်လူနာသည် အစဉ်မောပန်းနေသည့်ပြင် ခံတွင်းလည်းပျက်တတ်သည်။ ထိုသို့မဟုတ်လျှင်လည်းပိန်ချုံးသွားတတ်သည်။ ထိုနောက် ချောင်းခြောက်ဆိုးခြင်း၊ ညနေပိုင်းတွင် အဖျားအနည်း ငယ်တတက်ခြင်းစသည့်လက္ခဏာများကိုတွေ့ရသည်။ ရော ဂါကို မကုသဘဲ လျစ်လျူရှုထားလျှင် ချောင်းဆိုးခြင်းသည် နာတာရှည်ဖြစ်လာတတ်သည်။ လူနာသည်အဖြူရောင် သို့မဟုတ် အဝါရောင်ရှိသည့် ချွဲသလိပ်ကို ထွေးထုတ်တတ် သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ သွေးလည်းပါလာတတ်သည်။ အခြား လက္ခဏာများမှာ ညအချိန်တွင်ချွေးထွက်ခြင်း၊ အဆုတ် တွင် နာကျင်ခြင်း၊ အဖျားအမြဲရှိခြင်း နှင့်ကိုယ်အလေးချိန် ယုတ်လျော့သွားခြင်းများဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့်လူနာ သည် ညနေပိုင်းတွင် အဖျားတက်တတ်သည်။ ချောင်း ဆက်ကာဆက်ကာဆိုးနေစဉ် အဆုတ်မှ တစ်ခါတစ်ရံသွေး

ပါလာတတ်သည်။အားကုန်ခန်းခြင်း သို့မဟုတ်သွေးလွန်ခြင်းကြောင့် လူနာသည် မမျှော်လင့်ဘဲနှင့်ရုတ်ခြည်းကွယ်လွန်သွားနိုင်သည်။

အဆုတ်ရောင်တီဘီ သို့မဟုတ် အဆုတ်တျူဗာကယ်ပိုးစွဲနာကို ပျောက်အောင်ကုနိုင်သောဆေးကို ယခုတိုင်မတွေ့ရသေးချေ။ စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်းနှင့်ပရိုမင်းတိုသည် ရောဂါကိုအမြစ်ပြတ်အောင် မကုစွမ်းနိုင်သော်လည်းတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ကားပျောက်ကင်းစေနိုင်သည်။ ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်အောင် နေထိုင်ရေးကို အဓိကထား၍ထိုရောဂါကိုကုစားခြင်း သည်ပို၍ခရီးရောက်စေနိုင်သည်။ ဤနည်းအရလူနာကို အနားများများယူစေ၍၊ အာဟာရဖြစ်စေမည့် အစာကိုကျွေးရသည်။ လေကောင်းလေသန့်ရရာအရပ်တွင် နေထိုင်စေ၍လဲလျောင်းနေစေခြင်းသည် လူနာကို သက်သာရာရစေသည်။ အပူချိန်တညီတညာတည်းရှိ၍ နေရောင်ခြည်များစွာရရှိသည့် ခြောက်သွေ့သောရာသီဥတုရှိရာဒေသသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခြင်းဖြင့် လူနာသည် သက်သာရာရရှိကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ ရောဂါကိုကုစားရာတွင်အချိန်ကြာသည့်ပြင် လူနာများကလည်း ဆရာဝန်၏ ညွှန်ကြားချက်ကိုလိုက်နာရန်လိုပေသည်။ လူနာ စိတ်ပျက်နေလျှင် ကုစားချိန်မှာ ပိုမိုကြာမြင့်သည့်ပြင်ရောဂါပျောက်ကင်းနိုင်ရန်လည်း ခဲယဉ်းသည်။ ထိုရောဂါသည် လူအရွယ်အမျိုးမျိုးတွင် ကျရောက်နိုင်သည်။ သို့သော် လူငယ်တို့တွင်ကျရောက်သောရောဂါသည် လူကြီးများ၌ကျရောက်သောရောဂါထက်ပို၍ ပြင်းထန်တတ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ရောဂါရှိမရှိကို မြန်မြန်စစ်ဆေးပြီးနောက် လျင်မြန်စွာကုသခြင်းသည် ရောဂါကို ပို၍ပျောက်လွယ်စေသည်။ အခြားကုနည်းတစ်နည်းမှာ အဆုတ်တစ်ဘက်ကို မလှုပ်ရှားစေဘဲ ရပ်နားခွင့်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ရင်ပတ်နှင့်အဆုတ်ကြားသို့ လေသွင်းပေးခြင်းဖြင့် အဆုတ်ကို ဆိုင်ရာဝတ်တရား ဆောင်ရွက်နေခြင်းမှ ရပ်စဲစေနိုင်သည်။ (အဆုတ်-လည်းရှု။) ထိုနည်းကို ရင်ခေါင်းလေသွင်းနည်း ဟုခေါ်သည်။ အဆုတ်ကိုရပ်နားစေသောအခြားတစ်နည်းမှာ ဒိုင်ယာဖရမ်နှင့်ဆက်သွယ်နေသောဖရင်းနစ် နှစ်ကြောကို ဖြတ်ပစ်ခြင်းဖြစ်သည်။

အိမ်တွင်မွေးမြူထားသော တိရစ္ဆာန်အားလုံးတွင် တီဘီရောဂါ စွဲကပ်နိုင်သည်။ ယင်းတို့တွင် ရောဂါစွဲကပ်ခြင်းကြောင့် တိရစ္ဆာန်ကောင်ရေများစွာသေကြေပျက်စီးသွားနိုင်သည်သာမက၊ လူတို့၌လည်း အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် နို့အုံတွင်တျူဗာကယ်ပိုး စွဲကပ်နေသော နွား၏နို့ကိုမှီဝဲခြင်းဖြင့် လူအားရောဂါကူးစက်နိုင်သည်။အချိန်ကြာမြင့်စွာကပ် တျူဗာကယ် ဗက်ဆီလပ်စွဲကပ်နေသော နွား၏နို့သည် ထိုဗက်ဆီလပ်စွဲကပ်နေချိန်တွင် သာမန်နို့

နှင့် ခွဲခြား၍မရနိုင်ဘဲရှိတတ်သည့်ပြင်၊ နို့အုံတစ်ရူးများတွင်လည်း မည်သည့် ထူးခြားချက်မျှမတွေ့ရဘဲရှိတတ်သည်။ ထိုရောဂါဖြစ်ခြင်းမှာ မိုက်ကို ဗက်တီးရီးယမ်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ လူစွဲတျူဗာကယ်ကြောင့် လူတွင် သာမကခွေး၊ ဝက်တို့တွင်လည်း တီဘီရောဂါဖြစ်နိုင်သည်။ သို့သော် ထိုတျူဗာကယ်ကြောင့် ကျွဲနွားတို့တွင်မူ အလွန်ဖြစ်ခဲသည်။ ကျွဲနွားစွဲတျူဗာကယ်ကြောင့် လူ၊ ကျွဲ၊ နွား၊ မြင်း၊ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြောင်တို့တွင် ရောဂါဖြစ်တတ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ငှက်စွဲတျူဗာကယ်ကြောင့် ကြက်ငှက်တို့တွင်ရောဂါဖြစ်တတ်သော် လည်းနို့တိုက်သတ္တဝါတို့တွင် မူပြောပလောက်အောင် ရောဂါဖြစ်သည်ကို မတွေ့ရချေ။

ကျွဲနွားတို့တွင်တီဘီရောဂါဖြစ်ခြင်းသည် လူတို့၏ ကျန်းမာရေးနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသဖြင့် အရေးကြီးလှသော ပြဿနာ တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ဂရိတ်ဗြိတိန်တွင် နို့စားနွားမတစ်ရာလျှင် နွားမလေးဆယ်၌ ရောဂါရှိသည်ဟုခန့်မှန်းရသည်။ ထိုနွားကောင်ရေ လေးဆယ်အနက် အချို့နွားမများတွင်သာလျှင်တျူဗာကယ်ဗက်ဆီလပ်များ စွဲကပ်နေမည်ဖြစ်သော်လည်း အကယ်၍ ရောဂါပြန့်ပွားလာလျှင် ကျန်ရှိသောနွားမများတွင်လည်း ကျူဗာကယ်ဗက်ဆီလပ်များ စွဲကပ်နိုင်ပေသည်။ တီဘီရောဂါကျရောက်သည့် နို့စားနွားမ ခြံထွက်ပစ္စည်းကို စားသုံးမိ သောဝက်တို့တွင်အများအားဖြင့် တီဘီရောဂါဖြစ်တတ်သည့်ပြင်၊ တီဘီရောဂါဖြစ်နေသောလူတို့၏ ချွဲသလိပ်နှင့် တီဘီရောဂါစွဲကပ်နေသောကြက်မတို့၏အညစ်အကြေးကိုစားသုံးမိ ခြင်းကြောင့်လည်း ယင်းတို့တွင်ရောဂါဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ မြင်း၌ တီဘီရောဂါစွဲကပ်သည်မှာ အနည်းအကျဉ်းမျှသာဖြစ်သည်။ ယင်းတို့၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော တီဘီရောဂါမှာ နွားစွဲတျူဗာကယ်ကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ်သည်က များပေသည်။ တီဘီရောဂါစွဲကပ်နေသောနွားတို့၏ အညစ်အကြေးဖြင့် ပေကျံနေသည့် မြက်ကိုစားသုံးခြင်းကြောင့် မြင်း၌ ရောဂါဖြစ်ရသည်။ ယင်းတို့တွင် များသောအားဖြင့်ကျောရိုး၌ တီဘီဖြစ်တတ်သည်။ ခွေးများတွင်မူ လူစွဲ သို့မဟုတ် ကျွဲနွားစွဲတျူဗာကယ်ကြောင့် ရောဂါဖြစ်နိုင်သည်။ လူနာတို့၏ ချွဲသလိပ်နှင့်တီဘီရောဂါဖြစ်သည့် သက်ရှိတို့၏ အညစ်အကြေးဖြင့် ပေကျံနေသောအသားစိမ်းကို စားသောက်မိခြင်းကြောင့် ခွေးတွင် ရောဂါဖြစ်သည်ကိုကား တွေ့ရခဲသည်။ တျူဗာကယ်ပါရှိသောနို့ကို သောက်စားခြင်းကြောင့် ကြောင်တို့တွင် ရောဂါဖြစ်ကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ ကြက်မအုပ်များတွင် တီဘီရောဂါကျရောက်သောအခါ၊ ယင်းတို့သည် ကြုံလိုလာကြီးပြီးလျှင် အသေအပျောက် များလာလေသည်။

တီဘီရောဂါရှိမရှိကို စောစောစမ်းသပ်ခြင်းသည် လူနာ

တျူဗာကယ်ပိုးစွဲနာ

တျူဗာကယ်ပိုးစွဲနာခေါ် တီဘီရောဂါကြိုတင်ကာကွယ်ရန် အိပ်စရေး ဓာတ်မှန်ရိုက်၍ စစ်ဆေးကြည့်ရှုသင့်ပေသည်။

အဖို့သာကောင်းသည်မဟုတ်၊ အခြားသူများသို့ ရောဂါကူးစက်မည့်အန္တရာယ်ကိုလည်း ကာကွယ်ရာရောက်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် တီဘီရောဂါစွဲကပ်သည်ဟု ထင်ရသူသည် အစဉ်သဖြင့် မောပန်းနေလျှင် ဆရာဝန်နှင့် သေချာစွာစမ်းသပ်သင့်သည်။ တီဘီရောဂါရှိသူ၏ ရင်ပတ်ကို အိပ်စရေးဖြင့်ရိုက်ကူးထားသောဓာတ်ပုံတွင် အဆုတ်၌ တျူဗာကုလင် အစက်များကို တွေ့ရတတ်သည်။ တျူဗာကုလင် စမ်းသပ်နည်းဖြင့်လည်းတီဘီရောဂါကို စမ်းသပ်ကြည့်နိုင်၏။ အရေပြားတွင် တျူဗာကုလင်အနည်းငယ်ကိုထိုးသွင်းပေးလိုက်လျှင် ဆေးအထိုးခံရသူ၌ တီဘီရောဂါရှိနေလျှင်မကြာမီအတွင်း ရောဂါကူးစက်သည့်နေရာတွင် သိသိသာသာ နီလာသည်ကိုတွေ့ရသည်။

လူနာသည် ရောဂါစွဲကပ်ပြီးသည့်အခြေသို့ ရောက်နေလျှင် ထိုလူနာ၏ ချွဲသလိပ်များကို ကျန်းမာရေးနည်းအရ သုတ်သင်ပစ်ရန်မှာ အရေးကြီးလှပေသည်။ လူနာအသုံးပြုသည့် ပစ္စည်းဟူသမျှကိုပိုးသေအောင်ပြုတ်ပေးရသည်။ သို့မဟုတ်ဖျက်စီးပစ်ရသည်။ လူနာအသုံးပြုရန် ပစ္စည်းများ သီးခြားထားရှိရမည် သာမက၊ အိပ်ရာနေရာတို့တွင် တစ်ဦးတည်းခွဲ၍အိပ်စေသင့်သည်။

ကလေးများကို ထိုရောဂါ မကူးစက်စေရန် အထူးသတိပြုသင့်သည်။ တီဘီရောဂါ စွဲကပ်နေသူရှိသည့် အခန်းတွင်း၌ မည်သည့် ကလေးကိုမျှ မနေစေသင့်ချေ။ ကလေး သောက်ဖို့သည့်နို့သည်လည်း ပိုးသတ်ပြီး ဖြစ်ရပေမည်။ ထိုပြင် နို့နှင့် လုပ်သည့် အခြားပစ္စည်းဟူသမျှကိုလည်း ပိုးသတ်ပြီး နို့နှင့်သာပြု လုပ်စေသင့်သည်။ တျူဗာကုလင် စမ်းသပ်နည်းနှင့် စမ်းသပ်ပြီး၍ ရောဂါကင်းစင်သည့် နွားမများမှနို့ကိုသာ ကလေးများအား စားသုံးစေသင့်သည်။ ရောဂါပိုးများပါနိုင်သည့် ဖုံမှုန့်မကပ်ငြိစေရန် ကလေးများကို အထူးကာကွယ်ပေးသင့်သည်။ တီဘီရောဂါ စွဲကပ်သူ၏ နေအိမ်မှဖွဲ့သည့် အန္တရာယ် ဖြစ်စေနိုင်၏။ ထိုဖုံမှုန့်သည် လူကြီးများကိုပင် တီဘီရောဂါ ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ကလေးများအဖို့မူကား ပို၍ဆိုးရွားလေသည်။ တီဘီရောဂါကို အကောင်းဆုံးကာကွယ်နည်းတစ်နည်းမှာ ရောဂါပိုးများကို ခုခံနိုင်အောင် ကိုယ်ခန္ဓာကျန်းမာသန်စွမ်းစေရန် ကြိုးစားခြင်းဖြစ်ပေသည်။

တီဘီရောဂါစွဲကပ်သည် မစွဲကပ်သည်ကို တျူဗာကုလင် စမ်းသပ်နည်းဖြင့် 'ခံနိုင်ရည်ရှိသူ' နှင့် 'ခံနိုင်ရည်မရှိသူ' တို့ ကိုခွဲခြားသိနိုင်သည်။ 'ခံနိုင်ရည်ရှိသူ' ဆိုသည်မှာ ရောဂါကိုခုခံနိုင်စွမ်းရှိသူကို ဆိုလိုပေသည်။ 'ခံနိုင်ရည်မရှိသူ' များကိုသာ ဗီ၊ စီ၊ ဂျီ ထိုးဆေးထိုးပေးရသည်။ ဗီ၊ စီ၊ ဂျီသည် တီဘီရောဂါကို ကာကွယ်ရာတွင် အလွန်ထက်မြက်သော ထိုးဆေး ဖြစ်သည်။ ဗီ၊ စီ၊ ဂျီဟုအမည်တွင်ခြင်းမှာ ယင်းကိုတီထွင်သူ ပြင်သစ် လောကဓာတ်ပညာရှင်များဖြစ်ကြသော ကာလမက်နှင့် ဂေရင်တို့ကိုအစွဲပြု၍ မှည့်ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဗီ၊ စီ၊ ဂျီ မှာ ဗက်ဆီလီကာလမက်ဂေရင်ကို အတိုကောက်ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

ဗီ၊ စီ၊ ဂျီ ထိုးဆေးကို ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင်ပြင်သစ်နိုင်ငံက စတင်တွေ့ရှိလေသည်။ ဗီ၊ စီ၊ ဂျီ ဆေးကို ထိုးရာတွင် ကိုယ်ခန္ဓာအရေပြားအတွင်းသို့ ဆေးထိုးအပ်ဖြင့် ထိုးသွင်းရသည်။ ကျောက်ဆေးထိုးသကဲ့သို့ သံခြစ်ဖြင့် ခြစ်၍လည်း ဗီ၊ စီ၊ ဂျီ ဆေးထိုးပေးနိုင်သည်။ ဗီ၊ စီ၊ ဂျီ ဆေးသည် နွားစွဲ တျူဗာကယ်တို့ကို အာလူးနှင့် သည်းခြေ ဓာတ်ပါရှိသည့် အာဟာရဖြင့် မွေးမြူ၍ ၂ပါးဒီကင်းအောင် စီရင်ထားသော ဆေးဖြစ်သည်။ ဤ ဆေးနည်းကိုရရှိရန်အတွက် ၁၈ နှစ်တိုင်တိုင် ဆည်းပူးရှာဖွေခဲ့ရလေသည်။ ဗီ၊ စီ၊ ဂျီ ဆေး ဖြင့်ထိုးသွင်းလိုက်သောတျူဗာကယ်များသည် ကိုယ် တွင်းသို့ ရောက်သွားသောအခါ ထိုတျူဗာကယ်များကို ခုခံနိုင်သည့် ကိုယ်တွင်းရှိ ကိုယ်ခံပိုးများသည် ပွားများလာသည်။ ထိုအခါ ရောဂါကို ခုခံနိုင်စွမ်းမှာပို၍ အားကောင်း လာလေသည်။ ဤနည်းသည် ကျောက်ဆေးထိုး၍ ကျောက်ရောဂါ ကာကွယ်နည်းနှင့် သဘောတစ်မျိုးတည်းဖြစ်သည်။ ဗီ၊ စီ၊ ဂျီ

ဆေးတန်ခိုးသည် လူတစ်ယောက်တွင် ၂ နှစ်မှ ၇ နှစ် အထိ တည်နိုင်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ဒိန်းမတ်နိုင်ငံတွင် ဗီ၊ စီ၊ ဂျီ ထိုးပြီးသောသူများကို ၄ နှစ်အကြာတွင် တျူဗာကုလင် စမ်းသပ်နည်းဖြင့် စစ်ဆေးကြည့်ရာ၌ ဗီ၊ စီ၊ ဂျီဆေးတန်ခိုး မပြယ်သေးကြောင်းကိုတွေ့ရလေသည်။

တီဘီရောဂါကာကွယ်ရေးအတွက် ဗီ၊ စီ၊ ဂျီကိုစတင်စမ်း သပ်ရာတွင် အိမ်၌တီဘီရောဂါဖြစ်သော ကလေးသူငယ်များ ကိုသာ ပထမဦးဆုံး ဆေးထိုးပေးလေသည်။ ထိုနောက်မှ လူထုအား ထိုဆေးထိုးပေးသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် နော်ဝေး၊ ဆွီဒင်၊ လက်ပလန်စသောနိုင်ငံတို့၌ လူပေါင်း တစ်သန်း မျှကို ဗီ၊ စီ၊ ဂျီ ဆေးဖြင့် တီဘီရောဂါကာကွယ်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဥရောပတိုက်၊ အာဖရိကတိုက်၊ အာရှတိုက်နှင့်အမေရိကတိုက်ရှိ ကလေးသူငယ် ပေါင်း ၁၁ သန်း မျှကို တီဘီရောဂါကာကွယ် ပေးနိုင်ခဲ့လေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကုလသမဂ္ဂသင်းကြီး ၏သင်းခွဲဖြစ် သောကမ္ဘာကျန်းမာ ရေးအဖွဲ့ကြီးနှင့် ယူနီဆက်ခေါ် ကုလ သမဂ္ဂအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကလေးများ အရေးပေါ်ရန်ပုံငွေ အဖွဲ့တို့က တီဘီရောဂါမပြန့်ပွားရန် နှင့် တီဘီရောဂါပ ပျောက်ရေးအတွက် ၁၉၅၁ခုနှစ်ခန့်ကပင် စ တင်ဆောင် ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထိုအဖွဲ့များထံမှ နိုင်ငံတော်အစိုးရ သည် အကူအညီရယူကာ တီဘီရောဂါစွဲလူနာများကို စမ်းသပ်ခြင်း၊ အိပ်စရေးရိုက်ခြင်း၊ ထိုးဆေးသောက်ဆေး ပေးခြင်း စသည်တို့ကို အခမဲ့ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ တီဘီ ရောဂါပြဿနာ ကြီးကျယ်ကြောင်းကိုသိရှိသည့် အား လျော်စွာ၊ ထိုရောဂါကို နှိမ်နင်းနိုင်သည့်အခြေသို့ရောက်ရှိ ရန် ဆောင်ရွက်မည်ဟု ရည်ရွယ်ချက် ထားရှိပေသည်။ ထို ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပြဆိုပြီးသော အဖွဲ့များ၏ အကူအညီကို ယူကာရန်ကုန်မြို့ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီး၌ တီဘီဆေးပေးရုံကို ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၃ ရက်နေ့ကစတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။

ထိုဆေးပေး ရုံတွင် ၁၉၅၅ ခုနှစ်အထိလူပေါင်း ၁၁၆၇၁၀ ကိုစမ်းသပ်ခဲ့ရာ၌၊ လူနာဟောင်းနှင့် လူနာသစ်နှစ်ရပ်ပေါင်း ၈၄၁၇ ယောက်တို့၌ တီဘီရောဂါစွဲကပ်နေသည်ကို တွေ့ရှိ ခဲ့သည်။ နေ့စဉ်တက်ရောက်သော လူနာစာရင်းအရမှာ လူဦးရေပေါင်း ၂၂၁၇၈၅ ယောက်ကို ဆေးဝါးပေးခဲ့သည်။ ထိုဆေးပေး ရုံတွင်လူနာ ၂၅၀ ထားနိုင်သောနေရာရှိသည်။ ထိုပြင်ယင်းဆေးပေးရုံ၏ အခြားလုပ်ငန်းများမှာ အလုပ် ဝင်သူတို့အားတီဘီရောဂါစမ်းသပ်ပေးခြင်း၊ လူနာများ၏ အိမ်သို့ အိမ်တိုင်ယာရောက်သွားရောက်၍ ရောဂါမကူး စက်ရအောင် နည်းနာသွန်သင်ပေးခြင်း၊ ရောဂါရှိမရှိ စုံစမ်း ပေးခြင်းစသည်တို့ဖြစ်လေသည်။

ထိုပြင်လည်း တီဘီရောဂါကာကွယ်ရေးအတွက် နိုင်ငံ

တော်အစိုးရသည် ဗီ၊ စီ၊ ဂျီ ဆေးထိုးအဖွဲ့များကိုဖွဲ့စည်း၍ နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးတွင် လူကြီး၊ လူငယ်၊ ကျောင်းသားသူငယ် မကျန်အခမဲ့၊ ဗီ၊ စီ၊ ဂျီဆေးထိုးပေးလျက်ရှိသည်။ ဗီ၊ စီ၊ ဂျီ ဆေးထိုးပေးသောလုပ်ငန်းမှာ ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ လမှစတင်၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ၁၉၅၅ ခုနှစ်အောက်တိုဘာ လအထိဆိုလျှင်လူပေါင်း ၃၄၄၁၅၇၉ ယောက်ကိုစမ်း သပ်ပေးပြီးလျှင်လူပေါင်း ၁၀၅၈၄၇၀ ကို ဆေးထိုးပေး နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုလုပ်ငန်းကိုမြန်မာပြည်မရှိ နယ်အသီးသီး တို့သို့ သွားရောက်၍ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့လေသည်။ ထိုအခါက လုပ်ငန်း အပြင် ဗီ၊ စီ၊ ဂျီ ဆေးထိုးအဖွဲ့သည် ခရိုင်နယ်အသီး သီးသို့သွားရောက်ကာ တီဘီရောဂါအကြောင်းကို လူထုသိ နားလည်စေရန် ဟောပြောခြင်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့် စပ်လျဉ်း သည့် ရုပ်ရှင်ကားများပြသ ခြင်း၊ လူထု၏ ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေမည့်နေထိုင်စားသောက်ရေးနှင့် အလုပ်အကိုင် တို့ကို တိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင် စီမံပေးခြင်းစသည် တို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပေသည်။ ဆေးရုံနှင့်ဆေးပေး ဌာနရှိသော ဒေသများ၌မူ ဗီ၊စီ၊ဂျီဆေးထိုးပေးသည့် အပြင်အိပ်စရေးရိုက်ပေးခြင်း၊ လူနာများကို ကုသပေးခြင်း စသည့်လုပ်ငန်းကိုလည်း ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

တျူးနစ်ပြည် ။ ။(တျူနစ်ဇီးယားနိုင်ငံ-ရှု)

တျူးရင်းမြို့ ။ ။ တျူးရင်းမြို့သည် အီတလီမြောက်ပိုင်း၊ ပိုးမြစ်ကမ်းပေါ်ရှိ မြို့ကြီးဖြစ်၍ အီတာလျံလူမျိုးတို့က မူ ယင်းမြို့ကို တိုရိုးနီမြို့ဟုခေါ်သည်။

ပြင်သစ် နယ်စပ်နှင့် နီးကပ်စွာတည်ရှိသဖြင့် တျူးရင်းမြို့ သည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးတွင် အရေးပါသော မြို့တစ်မြို့ ဖြစ်၏။ လူဦးရေ ၇၂၇၀၀၀ ယောက်ခန့်ရှိ၍ အီတလီနိုင် ငံရှိ အကြီးဆုံးမြို့များတွင် စတုတ္ထမြို့ကြီး ဖြစ်သည်။ ဥယျာဉ်ပန်းခြံတို့ဖြင့် မွန်းမံထားသည့်အလျောက် အထူး သာယာလှသည်။

ပညာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများစွာ ရှိကြသည် တွင် စစ်ကျောင်းများ၊ ပြတိုက်များ၊ သိပ္ပံပညာလေ့လာရာ ဌာနများ၊ နက္ခတ်မျှော်စင်တိုက်ကြီးနှင့် တက္ကသိုလ် ကျောင်းကြီးကို ၁၄၀၄ ခုနှစ်က တည်ထောင်ခဲ့၏။ တျူးရင်းမြို့ရှိ ပြတိုက်များတွင် သမိုင်းဝင်ရှေးဟောင်း ပစ္စည်းအများအပြားကို သိမ်းဆည်းထားရှိ၍ ပန်းချီ ပြတိုက်ခန်းများတွင် ကမ္ဘာကျော် ပန်းချီဆရာကြီး ဗန်ဒိုက် နှင့် အခြားပန်းချီကျော်များဖြစ်သည့် မိုက်ကယ်အန်ဂျလို၊ ဒါဗင်ချီနှင့် ရက်ဖီအယ်တို့၏ လက်ရာများကို တွေ့ မြင်နိုင်ပေသည်။

တျူးရင်းမြို့သည် ရှေးဟောင်းမြို့တစ်မြို့ဖြစ်၍၊ သမိုင်းတွင်

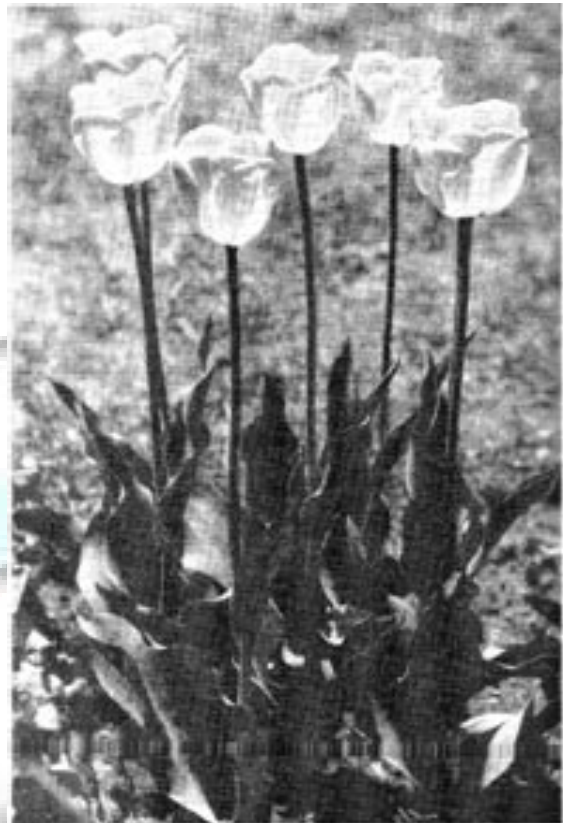
ထင်ရှားခဲ့သည်။ ဘီစီ ၂၁၈ ခုနှစ်တွင် ကားသေ့စစ်သူကြီး ဟန့်ဗောသည် အဲလပတောင်ကို ဆင်တပ်ကြီးနှင့်ဖြတ် ဖောက်၍ တျူးရင်းမြို့ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ဘူး၏။ အော်ဂပ် စတပ် ဘုရင်လက်ထက်၌ ရောမလူမျိုးတို့သည် တျူးရင်း မြို့ပတ်လည်တွင် ၂၁ ပေမြင့်သည့် မြို့ရိုးတစ်ခုကို ဆောက်လုပ် ခဲ့ရာ၊ ထိုမြို့ရိုးကြီး၏ တစ်ဝိုက်တစ်ဒေသမှာ ယခုတိုင်တည်ရှိနေ သေးသည်။ ၁၄ ရာစုနှစ် အတွင်းတွင် တျူးရင်းမြို့သည် ပီး 'မွန်နယ်၏ မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့၏။ ထိုမှတစ်ဆင့် ဆာဒင်းနီး ယား တိုင်းပြည်၏ မြို့တော်ဖြစ်လာပြီးလျှင် မျက်မှောက် ခေတ်တွင် အီတလီနိုင်ငံ ကြီးပွားထွန်း ကားရေးအ တွက်ချက်အခြာမြို့ ဖြစ်လာလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် တျူးရင်း မြို့သည် ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၈၆၅ ခုနှစ်အထိ အီတလီ ဘုရင်မင်းမြတ်နိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့သည်။

မြို့၏ အနီးအပါးတွင် ရှိသော တောင်ကျချောင်းများမှရေ အားကိုအသုံးပြု၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်ယူရရှိ သဖြင့် တျူးရင်းမြို့သည် စက်မှုလုပ်ငန်းတွင် အထူးတိုးတက်လျက် ရှိ၏။ မော်တော်ကား၊ လေယာဉ်ပျံနှင့် အခြားစက်ကရိ ယာများကို အများအပြား လုပ်ကိုင်သည့်ပြင်၊ ခြည်ထည်၊ ပိုးထည်၊ ကတ္တီပါထည်၊ ရေယွန်း ပိုးထည်၊ သားရေထည်နှင့် ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများကိုလည်း ထုတ်လုပ်ရောင်းချ လေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက ဂျာမန်နှင့် အီတာလျံ တို့သည် တျူးရင်းမြို့ကို လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက် ထုတ် လုပ်ရာအခြေခံစခန်း အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုခဲ့ကြ၏။ ထိုအ တွက်မဟာမိတ်နိုင်ငံများက အပြင်းအထန်ဖုံးကြိတိုက်ခိုက် ခဲ့လေသည်။ စက်ရုံများ၊ ရေနံချက်စက်များနှင့် တက္ကသိုလ် စာကြည့်တိုက်တို့မှာ များစွာပျက်စီး၍ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း နှင့် ရှေးဟောင်းနန်းတော် အများအပြားလည်း ထိခိုက် ယိုယွင်းခဲ့လေသည်။

တျူးလစ်ပန်းပင် ။ ။ တျူးလစ်ပန်းပင်သည် 'လစ်လီ အေစီအီး' မျိုးရင်းဝင်ဖြစ်သည်။ ထိုပန်းပင်၏ မူရင်းပေါက် ရာဒေသမှာ ဥရောပတိုက်တောင်ပိုင်းနှင့် အာရှတိုက်တို့ဖြစ် သည်။ ယခုအခါတျူးလစ်ပန်းပင်များကိုအခြား တိုင်း ပြည်များ၌လည်း စိုက်ပျိုးလျက်ရှိပေပြီ။ သို့ရာတွင် တျူး လစ်ပန်းပင်များကို အများဆုံးနှင့် အကောင်းဆုံး စိုက်ပျိုး သောတိုင်းပြည်မှာ ဟော်လန်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် တျူးလစ်ပန်းပင်နှင့် ဟော်လန်နိုင်ငံတို့မှာ လူတို့စိတ်တွင် အစဉ်တွဲလျက် သတိရရှိကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပေါက် သောပန်းပင်ကြီးသည် တျူးလစ်ပန်း မျိုးဖြစ်သည်။

တျူးလစ်၏ ပင်စည်နှင့်အရွက်တို့သည် သစ်ဥဟု ခေါ်နိုင် သော ဗဟိုအတက်များမှ ထွက်လာကြသည်။ ပင်စည်သည်

နွေဦးတွင်ဖူးပွင့်သည့် တျူးလစ်ပန်းပင်

အများအားဖြင့် နှစ်ပေကျော်ကျော်မြင့်သည်။ အချို့ အပူမျိုးတွင်ပင်စည်သည် ၃ လက်မမျှသာမြင့်သည်။ အ များအားဖြင့် ထိုပင်စည်၏ထိပ်တွင် ခေါင်းလောင်းပုံ ပန်း ပွင့်ကြီး တစ်ပွင့်သာပွင့်တတ်သည်။ နွေကူးဥတုတွင် တျူး လစ်ပန်းပွင့်များပွင့်ကြသည်။

ပန်းပွင့်များတွင် ပွင့်ချပ်တစ်ခုတည်းဖြစ်စေ၊ တစ်ခုထက်ပို၍ ဖြစ်စေရှိနိုင်သည်။ အများအားဖြင့် ပင်စည်ပေါ်တွင် ထောင်လျက်ပွင့်တတ်သည်။ ပန်းပွင့်သည် အရောင်အမျိုး မျိုးရှိသည်။ အချို့ပန်းပွင့်များတွင် လှပသည့် အရောင်စင်း များ ပါရှိသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းသည် အပင်ကိုမထိခိုက် စေဘဲ အရောင်ကိုသာ ပြောင်းလဲစေသည့် ဗိုင်းရပ်ရောဂါ ကြောင့် ဖြစ်သည်။

တျူးလစ်ပင်များကို အများအားဖြင့် ဆောင်းကူးဥတု တွင် ဗဟိုအတက်များမှစိုက်ယူကြသည်။ မြေဩဇာ အ သင့်အတင့်ကောင်းမွန်သည့် မြေဆီလွှာတွင် ဖြစ်ထွန်း နိုင်သည်။ ပန်းပွင့်ကိုရောင်းစားသူနှင့် စမ်းသပ်၍စိုက်ပျိုး သူများကသာ အများအားဖြင့် အစေ့မှစိုက်ယူကြသည်။ အစေ့မှစိုက်ပျိုးလျှင် အပွင့်ထွက်မည့် ဗဟိုအတက်သည် ၃ နှစ်မှ ၇ နှစ်တိုင်အောင် မထွက်ဘဲရှိတတ်သည်။

ကျူးလစ်ပန်းပွင့် မျိုးစိတ်ပေါင်း ၄၀ ကျော်နှင့် မျိုးပြားပေါင်း အထောင်အသောင်းရှိသည်။ စိုက်ပျိုးယူသည့် ကျူးလစ်အားလုံးလိုလိုသည် အာရှမိုင်းနားမှယူလာသည့် ကျူးလစ်မှမျိုးပွားယူကြသော ပန်းပင်မျိုးဖြစ်သည်။ ကျူးလစ်ဆိုသည်စကားသည် တူရကီစကားအရ ခေါင်းပေါင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ လှပသည့် ကျူးလစ်ပန်းပွင့်သည် ခေါင်းပေါင်းနှင့်ဆင်သဖြင့် ယင်းသို့ခေါ်ဆိုကြဟန်တူသည်။

ဥရောပတိုက်၌ ကျူးလစ်ပန်းများကို တင်သွင်းစိုက်ပျိုးပြီးသည့်နောက် အင်္ဂလန်နှင့် ဟော်လန်နိုင်ငံတို့တွင် ကျူးလစ်ပန်းကို အလွန်လူကြိုက်များလာလေသည်။ ယခုအခါ ဟော်လန်နိုင်ငံ၌ ကျူးလစ်ပန်းပင်များကို အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးလျက်ရှိပေသည်။ ဗဲလဂျီယမ်နိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင်လည်း အများအပြား စိုက်ပျိုးကြသည်။ ထိုမျိုးစိတ်သစ်များကို ဥရောပတိုက်သို့ တင်သွင်းယူဆောင်၍ ကျူးလစ် မျိုးစုံကို ယခုအခါ ဥရောပတိုက်နှင့် အမေရိကတိုက်တို့တွင် စိုက်ပျိုးလျက်ရှိကြသည်။

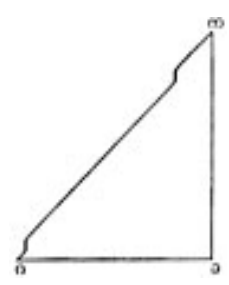
ကျွန်ဆင်မြို့။ ။ကျွန်ဆင်မြို့သည် တရုတ်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် အကြီးဆုံးသောသင်္ဘောဆိပ်မြို့ဖြစ်သည်။ တရုတ်တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ရှန်ဟိုင်းမြို့မှလွဲလျှင်အကြီးဆုံးသောသင်္ဘောဆိပ်မြို့လည်းဖြစ်၏။ ပဲဟိုးမြစ်နှင့် ဂရင်းတူးမြောင်းကြီးဆုံရာတွင်တည်ရှိလေသည်။ ကျွန်ဆင်မြို့တည်ရှိရာ ပဲဟိုးမြစ်သည်ကွေ့ကောက်စွာ စီးဆင်းသွားရကား ကျွန်ဆင်မြို့မှပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းသို့ မြစ်လမ်းဖြင့် မိုင် ၇၀ ခန့်ဝေးသည်။ သို့သော် မီးရထားလမ်းဖြင့် သွားသော် မိုင် ၃၀မျှသာဝေးသည်။ ထို့ကြောင့် ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးများသည် ကျွန်ဆင်မြို့သို့ရောက်အောင် မဝင်နိုင်သော်လည်း ထိုမြို့မှ အရှေ့တောင်ဘက် ၄၅ မိုင်ဝေးသော ပဲဟိုးမြစ်ဝရှိ တာကူးမြို့ဆိပ်တွင် ဆိုက်ကပ်ကာကုန်များချရလေသည်။ တာကူးမြို့မှတစ်ဆင့် ကျွန်ဆင်မြို့သို့ယူဆောင်၍ ကုန်စည်များကို အရပ်ရပ်တို့သို့ ပို့ရ၏။ ဆောင်းအခါတွင် တာကူးမြို့သင်္ဘောဆိပ်တွင်ရေများခဲနေသောအခါ၊ အရှေ့ဘက်ရှိ ချင်ဝမ်းတောင်မြို့တွင် သင်္ဘောများဆိုက်ကပ်၍ ထိုမြို့ကမှတစ်ဆင့် ကျွန်ဆင်မြို့သို့ ကုန်များကိုသာ သယ်ယူလာရသည်။

ခရစ် ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်နှင့်ပြင်သစ်တို့သည် ကျွန်ဆင်မြို့ကိုသိမ်းပိုက်၍ တရုတ်အစိုးရထံမှ ကုန်သွယ်ခွင့်ကို တောင်းဆိုလေသည်။ ထိုသည့်အချိန်မှအစပြု၍ အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်၊ အမေရိကန်စသောနိုင်ငံတို့အား တရုတ်အစိုးရက အထူးအခွင့်အရေးပေးရလေရာ၊ ကျွန်ဆင်မြို့၌ အထူးအခွင့်အရေးရသူ နိုင်ငံခြားသားများရပ်ကွက်တို့သည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်စံနစ်ဖြင့် ပေါ်ထွန်းလာ လေသည်။ ထိုနောက် ကျွန်ဆင်မြို့တွင် နိုင်ငံခြားသားများတည်ထောင်

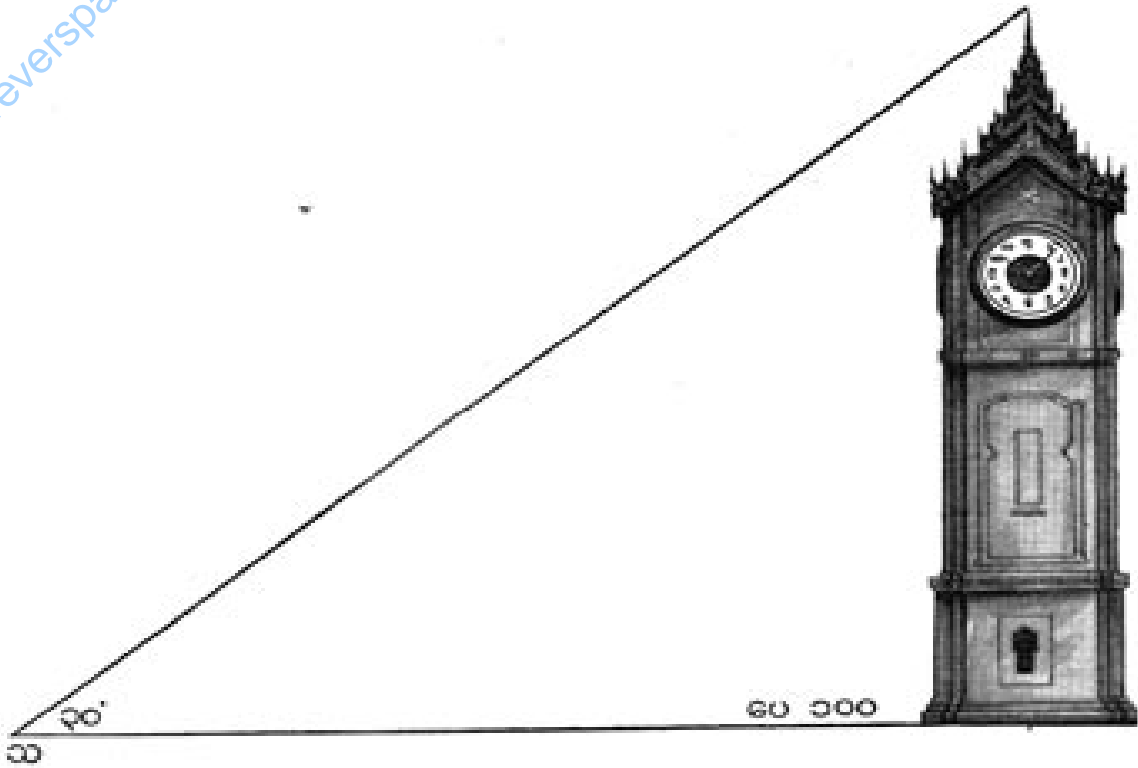
အုပ်ချုပ်သော စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများစွာတို့ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ မြို့ကိုလည်း ရပ်ကွက်အလိုက် ခေတ်မှီအောင် ကောင်းစွာပြုပြင်တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်ဆင်မြို့မှာ တရုတ် လူမျိုးများအဖို့နိုင်ငံခြားချယ်လှယ်မှုကို အမှတ်တရဖြစ်စေသော မြို့ဖြစ်လေသည်။ ယခုအခါ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံကို တည်ထောင်လိုက်ပြီဖြစ်၍ ထိုမြို့ရှိ နိုင်ငံခြားသားတို့ အခွင့်အရေး အထူးယူရာ ရပ်ကွက်များကို တရုတ်ပြည်သူ့အစိုးရက ပြန်လည်သိမ်းယူပြီးဖြစ်လေသည်။ ကျွန်ဆင်မြို့သည် သင်္ဘောဆိပ်မြို့သာမကသေး၊ ကုန်ထုတ်လုပ်ရာ မြို့လည်းဖြစ်သည်။ ယခုအခါ အစိုးရပိုင်စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း၊ အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကဖက်စပ် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းတို့သည် ရှေးကထက်ပင် ထွန်းကားလျက်ရှိလာသည်။ ချည်စက်၊ အထည်စက်၊ ဆပ်ပြာစက်၊ အုတ်၊ အုတ်ကြွပ်၊ အင်္ဂတေစက်၊ စီးကရက်အလုပ်ရုံ သားရေစက်ရုံ စသည်တို့သည်ကျွန်ဆင်မြို့၌ရှိသည်။ ကျွန်ဆင်မြို့တွင် ထင်ရှားသော တက္ကသိုလ်ကျောင်းကြီးနှစ်ခုရှိသည်။ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ခန့်မှန်းခြေအရ ၁၈၀၀၀၀၀ မျှရှိသည်။

တြိဂိုနိုမေတြီ ။ ။ တြိဂိုနိုမေတြီဟူသော ဝေါဟာရသည် ဂရိဝေါဟာရဖြစ်သည်။ 'တြိဂိုနွန်' မှာ တြိဂံဖြစ်၍၊ 'မီထရစ်' မှာ တိုင်းတာခြင်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်။ ရှေးအခါက တြိဂိုနိုမေတြီသည် တြိဂံ၏အနားများနှင့် ထောင့်များကိုတိုင်းသောပညာ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆခဲ့ကြလေသည်။ ယခုအခါ တီဂိုနိုမေတြီ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာများစွာ ကျယ်ဝန်းလာပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် တြိဂံရှိထောင့်များ အပြင် အခြားထောင့်အမျိုးမျိုးကို တိုင်းတာတွက်ချက်သောနည်းများနှင့် အကွာရာသင်္ချာနည်းများသည်လည်း တြိဂိုနိုမေတြီတွင် အကျုံးဝင်သောကြောင့်တည်း။ သို့သော် တြိဂိုနိုမေတြီကို တြိဂံ၏ဧရိယာ၊ တြိဂံတို့၏အနားနှင့် ထောင့်များ တိုင်းတာရာ၌ အဓိကအသုံးပြုသည်။

တြိဂံတစ်ခု၏ ထောင့်နှင့်အနား ဆက်သွယ်လျက် ရှိသည်ကို ပြသော တြိဂိုနိုမေတြီအချိုးများရှိသည်။ ထိုအချိုးများကိုသိအောင် ထောင့်မှန်ခံရှိသော \triangle က ခ ဂ ကိုကြည့်ရှု စဉ်းစားကြပေအံ့။ \triangle က ခ ဂ တွင် က သည် ထောင့်

မှန်ခံအနားဖြစ်၍၊ က ခ နှင့်ခ ဂ သည် \angle ဂ ၏မျက်နှာချင်းဆိုင်အနားနှင့် နီးစပ်နားအသီးသီးဖြစ်ကြသည်။ \triangle ကခဂ တွင် ရှိသော တြိဂိုနိုမေတြီအချိုးများမှာ၊ ဆိုင်း၊ ကိုင်ဆိုင်း၊ ဆီးကင့်၊ ကိုဆီးကင့်၊ တန်းဂျင့်နှင့် ကိုတန်းဂျင့်တို့ ဖြစ်သည်။

ဆိုင်း $n = \frac{\text{မျက်နှာချင်းဆိုင်အနား}}{\text{ထောင့်မှန်ခံအနား}} = \frac{n\text{ခ}}{n\text{က}}$
 (ဆိုင်း n ဆိုသည်မှာ ထောင့် n ၏ ဆိုင်းဟုအဓိပ္ပါယ်ရှိသည်။)

ကိုဆိုင်း $n = \frac{\text{နီးစပ်နား}}{\text{ထောင့်မှန်ခံအနား}} = \frac{n\text{ခ}}{n\text{က}}$

ဆီးကင့် $n = \frac{\text{ထောင့်မှန်ခံအနား}}{\text{နီးစပ်နား}} = \frac{n\text{က}}{n\text{ခ}}$

ကိုဆီးကင့် $n = \frac{\text{ထောင့်မှန်ခံအနား}}{\text{မျက်နှာချင်းဆိုင်အနား}} = \frac{n\text{က}}{n\text{ခ}}$

တန်းဂျင့် $n = \frac{\text{မျက်နှာချင်းဆိုင်အနား}}{\text{နီးစပ်အနား}} = \frac{n\text{ခ}}{n\text{က}}$

ကိုတန်းဂျင့် $n = \frac{\text{နီးစပ်နား}}{\text{မျက်နှာချင်းဆိုင်အနား}} = \frac{n\text{ခ}}{n\text{က}}$

မြေတိုင်းရာတွင် တြိဂံအနားတစ်ခုနှင့်ထောင့်နှစ်ခုကိုသာ တိုင်းတာနိုင်၍၊ ကျန်သောအနားများနှင့် ထောင့်များကို ရုတ်တရက် မတိုင်းတာ နိုင်သော အခက်အခဲများ ပေါ်ပေါက်လာတတ်သည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် တြီဂိုနိုမေတြီ၏ ပုံသေတွက် နည်းများကို အသုံးပြုကာ လိုသောအနားများနှင့် ထောင့်များကို လွယ်လင့်တကူ တွက်ချက်နိုင်ပေသည်။

အဆောက်အအုံများနှင့် အပင်တို့၏အမြင့်ကို တိုင်း

တာလိုသောအခါ၊ အောက်တွင်ဖော်ပြသည့်နည်းဖြင့် အလွယ်တကူတိုင်းတာနိုင်သည်။ ဥဒါဟရုဏ်အားဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် နာရီစင်ကဲ့သို့ အလွန်မြင့်သောအဆောက်အအုံ၏အမြင့်ကိုတိုင်းတာလိုသည်ဟုဆိုလျှင် နာရီစင်မှ ပေ ၁၀၀ ဝေးသောနေရာတွင် သိသြဒလိုက်တခုကိုထောင်၍ နာရီစင်၏ထိပ်ကိုတိုင်းယူပါ။ ဤထောင့်သည် ၃၀° နှင့်ညီမျှလျှင် တန်းဂျင့် ၃၀° = $\frac{\text{မျက်နှာချင်းဆိုင်အနား}}{\text{နီးစပ်အနား}} = \frac{\text{နာရီစင်၏အမြင့်}}{၁၀၀ \text{ ပေ}}$

နာရီစင်အမြင့် = ၁၀၀ X တန်းဂျင့် ၃၀° ။

တြီဂိုနိုမေတြီနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အချိုးများ၏တန်ဖိုးများကို ထောင့်ဒီဂရီနှင့်ဒီဂရီ၏ အစိတ်အပိုင်းများအထိ တွက်ပြီးလျှင် ဇယားများတွင် ဖော်ပြထားလေ့ရှိသဖြင့်၊ ကျွန်ုပ်တို့သည် ကိုယ်တိုင် တွက်ယူရန် မလိုတော့ချေ။ ဇယားတွင် တန်းဂျင့် ၃၀° ၏ တန်ဖိုးကိုရှာ၍ နာရီစင်၏ အမြင့်ကို အလွယ်တကူ တွက်ယူနိုင်ကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ကျွန်ုပ်တို့မှာ တြီဂိုနိုမေတြီအချိုးများကို တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မြောက်ရသောအခါရှိ၍၊ စားရသောအခါလည်းရှိသဖြင့် တွက်ချက်ရာ၌ လွယ်ကူစိမ့်သောငှာ သင်္ချာပညာရှင်များက တြီဂိုနိုမေတြီအချိုးများနှင့်ဆိုင်သော လော့ဂရစ်သမ်များ ဖော်ပြသော ဇယားကို ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။

တွားသွားသတ္တဝါ။ ။တွားသွားသတ္တဝါတွင် ကျောရိုး ရှိ၍ သွေးအေးသောမျိုးပေါင်း တစ်ခုလုံးပါဝင်သည်။ ပမာ အားဖြင့် မြွေသာမက ဖွတ်၊ ပုတက်၊ မိကျောင်းစသည်တို့ တည်း။ ထိုသတ္တဝါများသည် အဆုတ်များနှင့်အသက်ရှူ ကြသည်။(ကျောရိုးရှိသတ္တဝါ-ရှူ။) မျိုးပွားရာတွင် ဥများမှတစ်ဆင့်ပွားကြသည်။ အချို့သောတွားသွားသတ္တဝါ တို့တွင် ဥများသည် မိခင်၏ဝမ်းတွင်း၌ ဥပေါက်ချိန် လောက် တိုင်အောင် ရှိနေတတ်ကြသည်။ တွားသွားသတ္တဝါ အမျိုးပေါင်း ၅၀၀၀ မျှရှိသည်။ တွားသွားသတ္တဝါတို့တွင် အရွယ်အမျိုးမျိုး၊ ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုး၊ အလေ့အကျင့်အမျိုး မျိုးရှိကြသည်။ ထိုသို့ရှိခြင်းမှာ ယင်းတို့၏ မျိုးဆက် များသည် ရှေးနှစ်သန်းပေါင်း များစွာကပင်စတင်၍ အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲလာကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ တိရစ္ဆာန်လော က၌ တွားသွားသတ္တဝါများ၏ အဆင့်အ တန်းသည် ကုန်းရော ရေပါနေသည့်သတ္တဝါ(ဝါ)ကုန်းနေ ရေသတ္တဝါများနှင့် ငှက်များ၏အကြားတွင် တည်ရှိသည်။ သိပ္ပံပညာရှင် များကငှက်များသည် ရှေးနှစ်ပေါင်း အသိန်း အသန်းက တွားသွားသတ္တဝါများမှ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းလာ ကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ထိုစဉ်က တိရစ္ဆာန်များ တွင်မင်းမူခဲ့ကြသော ဒိုင်နိုဆောအစရှိသောတွားသွား သတ္တဝါများသည် အလွန်ကြီးမားကြသည်။ (ဒိုင်နိုဆော ကောင်-ရှူ။) ထိုတွားသွားသတ္တဝါကြီးများကား ယခု အခါကွယ်ပျောက် ကုန်ကြပြီ။ ယခုခေတ်ရှိ တွားသွား သတ္တဝါများသည် ရှေးတွားသွားသတ္တဝါများထက် သေး ငယ်ကြသည်။ ယခုခေတ်ရှိ တွားသွားသတ္တဝါများအနက် အကြီးဆုံးအကောင်တို့မှာ မိကျောင်းနှင့်စပါးကြီးမြွေများ ဖြစ်ကြသည်။ အချို့ မိကျောင်းများသည် ၂၃ ပေရှည်၍ စပါး ကြီးမြွေများသည် ပေ ၃၀ ထိရှည်ကြသည်။

တွားသွားသတ္တဝါများသည် ဖား၊ ဖားပြုပ်စသည့် ကုန်း နေရေသတ္တဝါ နှင့် အချက်အများအပြားတွင် တူကြသည်။ (ဖား၊ ဖားပြုပ်-ရှူ။) ထိုသတ္တဝါနှစ်မျိုးစလုံးသည် ကျောရိုးရှိသွေးအေးသတ္တဝါများဖြစ်ကြသည်။ အဆုတ်၊ အရေပြားတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍သာ အထူးကွဲလွဲချက်များရှိကြ သည်။ ကုန်းနေရေသတ္တဝါများသည် ငယ်စဉ်ကပါးဟက် များနှင့်အသက်ရှူကြ၏။ ကြီးပြင်းလာသောအခါ ထို သတ္တဝါ အမြောက်အမြားတွင် အဆုတ်များဖြစ်ထွန်းလာ ကြသည်။ တွားသွားသတ္တဝါများကမူ တသက်တာလုံးတွင် အဆုတ်များနှင့်သာ အသက်ရှူကြသည်။ တွားသွား သတ္တ ဝါများတွင်ရှိသော အဆုတ်သည် ကုန်းနေ၊ ရေသတ္တဝါများ၏ အဆုတ်ထက် ပိုမိုကောင်းမွန်သဖြင့် တွားသွားသတ္တဝါ များသည် နို့တိုက်သတ္တဝါများနှင့် ပို၍ နီးစပ်ကြသည်။ ကုန်းနေ ရေသတ္တဝါတို့၏ အရေပြားသည် ချောမွတ်၍

စေးထန်းထန်းရှိသည်။ ထိုအရေပြားမှ ရေသည်လွယ်ကူစွာ ခြောက်သွေ့သွားနိုင်သဖြင့် ကုန်းနေရေသတ္တဝါများကို ရေနှင့်ဝေးဝေးတွင် တာရှည်ထားလျှင် အရေပြားခြောက်၍ သေကုန်ကြပေမည်။ တွားသွားသတ္တဝါ များတွင်မူ ကုန်းနေ ရေသတ္တဝါများမှာကဲ့သို့ အရေပြားကို စေးထန်းထန်းဖြစ် စေမည့် အထူးချွဲဂလင်းများ မရှိကြချေ။ ထို့ကြောင့် ယင်း တို့၏ အရေပြားသည် သွေ့ခြောက်သည်။ အကြေးခွံရှိသည့် တွားသွားသတ္တဝါများ၏အရေပြားကို ရေမထိုးဖောက် နိုင်ချေ။ ထိုကြောင့် ယင်းတို့သည် ကုန်းသက်သက် ပေါ် တွင် နေနိုင်ကြ၏။ ယခုလက်ရှိ တွားသွား သတ္တဝါများကို အဓိက အားဖြင့် လေးမျိုးခွဲခြားနိုင်သည်။ ယင်းတို့မှာ (၁) ပင်လယ်လိပ် (၂) မိကျောင်းမျိုး (၃) ဖွတ်ပုတတ် မျိုးနှင့် မြွေများ (၄) နယူးဇီလန်ကျွန်းများတစ်ဝိုက်တွင် တွေ့ရှိရသော ဖွတ်ပုတတ်မျိုးနှင့်တူသည့် တူအားတားရား တို့ဖြစ်ကြသည်။

ပင်လယ်လိပ်နှင့် ကုန်းလိပ်တို့၏ ခန္ဓာကိုယ်တွင် အခွံမာ အဖုံးရှိသဖြင့် ယင်းတို့သည် အခြားတွားသွား သတ္တဝါများ နှင့်ကွဲလွဲကြသည်။ ထိုအခွံမာအဖုံးအတွင်းသို့ ဦးခေါင်း၊ ခြေထောက်နှင့်အမြီးတို့ကို သွင်းနိုင်ကြသည်။ ယင်းတို့၌ သွားမရှိချေ။ မေးရိုးတွင်သွားကဲ့သို့မာ၍ ချွန်ထက်သော အစွန်းများရှိသည်။ ပင်လယ်လိပ်နှင့်ကုန်းလိပ် အားလုံး တို့သည် ဥအုကြ၏။ ပင်လယ်လိပ်အမြောက်အမြားသည် ရေချိုအင်းအိုင်များအနီးတွင် နေလေ့ရှိကြသည်။ အချို့တို့ တွင် ဆူးတောင်နှင့်တူသော ခြေလက်အင်္ဂါများ သို့မဟုတ် ရေယက်များရှိ၍ ပင်လယ်တွင်း၌နေနိုင်ကြသည်။ ပင်လယ် လိပ်သည် ငါးနှင့်အခွံမာ ရေသတ္တဝါများကိုစားသည်။ ကုန်းလိပ်သည်တိကောင်၊ အင်းဆက်ပိုး၊ ဟင်းသီးဟင်း ရွက်နှင့် အသီးအနှံများကိုစားသည်။

မိကျောင်း၊ မိကျောင်းခေါင်းတို့အပြင် ယင်းတို့နှင့်နီးစပ် သော သတ္တဝါများတွင် ရှည်သောကိုယ်ထည်နှင့် ခြေလက် အင်္ဂါလေးခုရှိကြသည်။ ယင်းတို့၏ကိုယ်ခန္ဓာ၌ အကြေးခွံ များဖုံးအုပ်လျက်ရှိသည်။ မိကျောင်းများသည် လွန်စွာ ဆင်တူကြသဖြင့် မိကျောင်းအကြောင်းကို ကျွမ်းကျင်သူ များကသာ ခွဲခြားနိုင်ကြသည်။ မိကျောင်းနှစ်မျိုးစလုံး၌ မျက်စိနှင့်နှာခေါင်းပေါက်တို့သည် ဦးခေါင်း၏ထိပ်ပိုင်း တွင်ရှိသည်။ ထိုကြောင့်ယင်းတို့သည် ရေထဲ၌ရှိနေစဉ် ဦး ခေါင်း၏ထိပ်ပိုင်းမျှကိုသာ ဖော်ထားရုံဖြင့်မြင်နိုင်သည်။ အ သက်ရှူနိုင်ကြသည်။ ရေကူးရာတွင် အမြီးကို အသုံးပြုကြ သည်။ ရွေ့ရှားရန်အတွက်သာ ခြေထောက်များကို အသုံး ပြုကြသည်။ အစာအဖြစ်အခြား တိရစ္ဆာန်များကိုစား သည်။ မိကျောင်းနှစ်မျိုးစလုံးသည် ကြက်ဥသဏ္ဍာန်ရှိ အ ခွံမာဥများကိုအုကြသည်။ ထိုဥများသည် အများအားဖြင့်

တွားသွားကောင်မျိုးတွင်ပါဝင်သော စပါးကြီးမြွေ

နေ၏ အပူ ရှိ နှ့် ကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဆွေးမြည့် နေသော အပင်များ၏ အပူရှိန်ကြောင့်လည်းကောင်းအကောင်ပေါက်ကြသည်။ (မိကျောင်း၊ မိကျောင်းခေါင်းတို-ရှု) ဖွတ်ပုတတ်မျိုးနှင့် မြွေများသည် တွားသွားသတ္တဝါမျိုးစဉ်တွင် ထိပ်တန်းအကျဆုံး သတ္တဝါများဖြစ်ကြသည်။ (ဖွတ်ပုတတ်မျိုး၊ မြွေ-ရှု။) ဖွတ်ပုတတ်မျိုးတွင် အများအားဖြင့် ခြေလေးချောင်းနှင့် အမြီးတစ်ခုရှိကြသည်။ သို့သော်ခြေထောက်များမရှိသည့် ဖွတ်ပုတတ်မျိုးနှင့် မြွေတို့သည် မေးရိုး ဖွဲ့စည်းပုံ၌သာ အဓိကအားဖြင့် ခြားနားကြသည်။ မြွေ၌ လှုပ်ရှားနိုင်သောနှုတ်ရိုးနှင့်မေးရိုးရှိပြီး လျှင် ထက်၍ကောက်သော သွားများလည်းရှိသည်။ ထိုကြောင့် အစာကိုမဝါးဘဲနှင့် မျိုချနိုင်သည်။ လှုပ်ရှားနိုင်သည့် နှုတ်ရိုးနှင့်မေးရိုးအပြင် ဖြန့်နိုင်သည့်အရေပြားလည်း ရှိခြင်းကြောင့် မြွေသည် မိမိလည်ပင်းထက်ကြီးသော တိရစ္ဆာန်ကိုပင် တစ်ကောင်လုံး မျိုချနိုင်လေသည်။

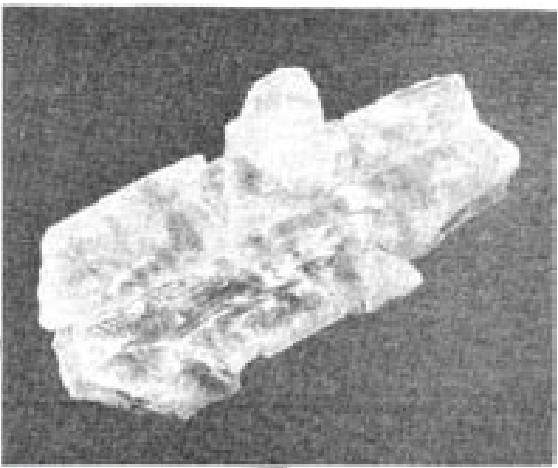
တွားသွားသတ္တဝါများသည် သွေးအေးသတ္တဝါများဖြစ်ကြသဖြင့် ယင်းတို့၏ ကိုယ်အပူချိန်သည် ပတ်ဝန်းကျင် လေ၏ အပူချိန်လောက်ပင်ရှိသည်။ သမပိုင်းရာသီဥတုရှိသော အရပ်တွင်နေသည့် တွားသွားသတ္တဝါများသည် ဆောင်းဥတု၌

အများအားဖြင့် နက်ရှိုင်းသည့်ကျောက်ဆောင်များ၏ အကြား၌ဖြစ်စေ၊ မြေတွင်းများ၌ဖြစ်စေအိပ်နေတတ်ကြသည်။ သမပိုင်းဇုန်အတွင်း၌နေသည့် တွားသွားသတ္တဝါများသည် ရေခဲသည့်အပူချိန်အမှတ်ထိ အေးသွားသော်လည်း အသက်ရှင်၍နေနိုင်ကြသည်။ အပူပိုင်းဒေသရှိ တွားသွားသတ္တဝါအချို့သည် သွေ့ခြောက်သည့်ဥတုတွင် မြေတွင်းများတူး၍အောင်းနေတတ်ကြသည်။ မိကျောင်းနှင့် မိကျောင်းခေါင်းတို့ကဲ့သို့သော တွားသွားသတ္တဝါအမြောက်အမြားသည် ဥများမှပေါက်ကြသည်။ အကောင်လိုက်ပေါက်သော တွားသွား သတ္တဝါများလည်းရှိရာ၊ ယင်းတို့တွင် အချို့သောမြွေမျိုးနှင့် အချို့သောဖွတ်ပုတတ်မျိုးတို့ ပါဝင်ကြသည်။(တိရစ္ဆာန်လောက-ရှု။)

တွယ်အပ်နှင့်ချိတ်များ။ ။တွယ်အပ်နှင့်ချိတ်များ မပေါ်မီခေတ်ကလူတို့သည် အဝတ်အစားဝတ်ဆင်ရာ၌ တွယ်ချိတ်ရန်အတွက် အပင်မှရသောဆူးများကိုသာ အသုံးပြုခဲ့ရလေသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် ဆူးများထက်ကောင်းမွန်သော ချွန်ထားသည့် တုတ်ချောင်းလေးများကို အသုံးပြုလာကြ ပြန်သည်။ ကြေးညို ခေတ်က ပစ္စည်းဟောင်းများတွင် ကြေးညိုဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော တွယ်အပ်များချိတ်များကို တွေ့ရသည်။ ၁၅ ရာစုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ တွယ်အပ်နှင့်ချိတ်အကောင်းစားများကို ကြေးဝါဖြင့်ပြုလုပ်လာကြ၏။ သံနန်းကြီးများမှပြုလုပ်ထားသော တွယ်အပ်များလည်း ပေါ်ခဲ့လေသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ထိုစဉ်ကအသုံးပြုခဲ့ကြသော ချိတ်များတွယ်အပ်များကို များသောအားဖြင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ တင်သွင်းရရှိခဲ့လေသည်။ ၁၆၂၆ ခုနှစ်၌ အင်္ဂလန်ပြည်ဂလောစတာ ရှိုင်ယာနယ်တွင် တွယ်အပ်နှင့်ချိတ်ကို အမြောက်အမြား စတင်လုပ်ကိုင်ပြီးနောက် အင်္ဂလန်ပြည်တွယ်အပ်လုပ်ငန်းသည်တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်လာခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌လည်း တွယ်အပ်နှင့် ချိတ်လုပ်စက်များ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော်လည်း၊ ၁၈၃၆ခုလောက်သို့ရောက်မှ အောင်မြင်စွာ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ခေတ်မှီ စက်မှုလုပ်ငန်းအခြေသို့ရောက်အောင် ပထမဆုံးပို့ပေးသူကားအမေရိကန်လူမျိုး လင်မျူယက်ရိုက်ပင်ဖြစ်၍ သူသည် မိမိတီထွင်သောတွယ်အပ်နှင့်ချိတ်လုပ်စက်ကို ၁၈၂၄ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်၌မှတ်ပုံတင်ခဲ့လေသည်။ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ တိုးတက်လာ၍ ယခုခေတ်သုံး တွယ်အပ်နှင့်ချိတ်များကို ပြုလုပ်နိုင်လာသော်လည်း ပေါ်စအချိန်ကမူ အလွန်ရှားပါး အဖိုးကြီးလွန်းသဖြင့်ယခုခေတ်ကဲ့သို့လူအများမသုံးနိုင်ဘဲ၊ ချမ်းသာကြွယ်ဝသူများသာ အသုံးပြုနိုင်ခဲ့၏။

ခေတ်မှီတွယ်အပ်စက်တစ်ခုတွင် နန်းကြီးကို စက်ထဲသို့

သွင်းလိုက်သည်မှစ၍ စက္ကူကပ်တွင် တယ်ပြီးသားအနေနှင့် အပြင်သို့ ထွက်လာသည်အထိစက်ဖြင့်သာ အလိုအလျောက် လုပ်ကိုင်ပြီးစီးလေသည်။ နန်းကြီးအတွက် သံ၊ ကြေးဝါ၊ သံမဏိ တစ်မျိုးမျိုးကိုသုံးကြသည်။ စက်တွင် နန်းကြီးကို ရှေးဦးစွာအနေတော် အရွယ်ဖြစ်အောင်ဖြတ်ပေးပြီးလျှင် တွယ် အပ်ခေါင်းဖြစ်အောင် ပုံရိုက်ပေးသည်။ ထိုနောက် အပ်အဖျား များကို ချွန်ပေးသည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ပြီးသော အခါတွင် တွယ်အပ်များကို ခဲမဖြူရည်တွင် နာရီပေါင်းအတော်ကြာ အောင် ပြုတ်ပေးခြင်းဖြင့်ခဲမဖြူရောင် တင်ပေးရ၏။ ကြေး ဝါမဟုတ်ဘဲ သံမပြုလုပ်ထားသော အပ်များ ဖြစ်ပါက လျှပ်စစ်ဓာတ်ဘူးနည်းဖြင့် ခဲမဖြူရောင်တင်ပေးရ၏။ ထိုအပ် များကိုဆေးကြောအခြောက်ခံပြီးသောအခါ အရောင်ထွက် လာစေရန်ဖွဲ့သို့မဟုတ် လွှစာထည့်ထားသော စည်များ တွင်ထည့်၍လှည့်ပေးပြန်သည်။ အသုံးပြုရန် အသင့်ဖြစ်သော အဆိုပါအပ်များကို စက်နှင့်ပင် တစ်ဖန်စက္ကူ ကပ်ကလေး များတွင်ထိုးစိုက်ပေးပြန်သည်။ ဤသို့ဖြင့် တွယ်အပ်လုပ်စက် တလုံးသည် တစ်နာရီတွင် တွယ်အပ်ပေါင်း တစ်သိန်းခန့် ကို ပြုလုပ်ပြီးစီးနိုင်လေသည်။

သတ္တုရောင်မဲ့သည့် ထုံးဂေါတံပုံဆောင်ခဲ

တွင်းထွက်ပစ္စည်း။ ဤကမ္ဘာမြေကြီး၏ မြေလွှာတွင် ကျောက်အမျိုးမျိုးတို့ပါဝင်ကြသည်။ ထိုကျောက် အမျိုးမျိုး တို့သည် ခန့် ၉ (၀၁) တွင်းထွက်ပစ္စည်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ကျောက်တွင်တွင်းထွက် ပစ္စည်းတစ်မျိုး တည်းသာပါဝင်သည်လည်းရှိ၏။ နှစ်မျိုးမက ပါဝင်သည် လည်းရှိ၏။ သဘာဝအလျောက်ပေါ်ပေါက်သော ဆား ကျောက်များတွင် သိပ္ပံနည်းအရ ဆိုဒီယမ် ကလိုရိုက်ဟုခေါ် သော ဆားဓာတ်ချည်း သက်သက်ပါသည်။ ဂျစ်ပဆမ်ခေါ် ကျောက်၌ ကယ်လဆီယမ်ဆာလဖိတ်ဓာတ်ချည်းသက် သက်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဂရက်ဖိုက်ကျောက်၌မူကားလ ချေး၊ ဖဲလစပါး (စဉ်ကျောက်တစ်မျိုး) ဟူသော ပစ္စည်း သုံးခုတို့ ပါဝင်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့မြေလွှာရှိကျောက် အမျိုးမျိုးတို့ကိုဖန်တီးပေးသောပစ္စည်းတို့သည် တွင်းထွက် ပစ္စည်းများဖြစ်လေသည်။

တွင်းထွက်ပစ္စည်းတွင် ခြပ်စင်အများပါဝင်သော်လည်း၊ ဓာတ်သဘောအရ ခြပ်ပေါင်းများအဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းစပ်နေ သောကြောင့် ယင်းတို့ကို ထုချေခွဲစိတ်ရုံဖြင့် လွယ်ကူစွာခွဲ ထုတ်ရန်မဖြစ်နိုင်ချေ။ ရေနှင့်ပြဒါးမှလွဲလျှင် သဘာဝအ လျောက်တွေ့ရသော တွင်းထွက်ပစ္စည်းမှန်သမျှကို အခဲအ ဖြစ်နှင့်သာ တွေ့ကြရသည်။ ကျောက်မီးသွေးသည် အလွန် ရှေးကျသောခေတ်ကပေါက်ရောက်ခဲ့သည့် သစ်ပင်များ၏ အကြွင်းအကျန်ဖြစ်၍ တွင်းထွက်ပစ္စည်းအစစ် မဟုတ်ချေ။ သို့သော် တွင်းထွက်ပစ္စည်းနည်းတူဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊ တွင်း

ထွက်ပစ္စည်း၏ ဂုဏ်အင်္ဂါများရှိခြင်းကြောင့် ယေဘုယျ အားဖြင့် တွင်းထွက်ပစ္စည်းအနေနှင့်ပင် ယူဆထားကြသည်။ သိပ္ပံပညာရှင်တို့သည် ယနေ့အထိတွင်းထွက်ပစ္စည်းအမျိုး ပေါင်း ၂၀၀၀ ကျော်မျှကိုတွေ့ရှိခဲ့ကြလေပြီ။ ယင်းတို့ အနက်အမျိုး ၂၀၀ ခန့်ကိုကျောက်များတွင် အတွေ့ရများ ၍ အများဆုံးတွေ့ရသောပစ္စည်းများမှာ အမျိုး ၃၀ ခန့်ရှိသည်။ တွင်းထွက်ပစ္စည်းတို့သည် များသောအားဖြင့် ရှားပါး၍သော်လည်းကောင်း၊ အချို့မှာလှပသောကြောင့် သော်လည်းကောင်း အဖိုးတန်သည်။

ခြပ်စင်အချို့ကို တွင်းထွက်ပစ္စည်းအနေနှင့် တွေ့ရတတ်၍၊ ထိုသို့တွေ့ရသောခြပ်စင်များသည် ဓာတ်သဘောအားဖြင့် ထကြွမှုအနည်းဆုံးဖြစ်ကြသည်။ ပလက်တီနမ်၊ ကန့်၊ ကာဗွန်နှင့် ရွှေတို့မှာ အဆိုပါခြပ်စင်မျိုးဖြစ်ကြ၏။ ဆိုဒီယမ်၊ ကယ်လဆီယမ်နှင့်ကလိုရင်းတို့ကဲ့သို့ဓာတ်သဘောအားဖြင့် ထကြွသောခြပ်စင်များကိုမူ ခြပ်ပေါင်းများ အဖြစ်ဖြင့်သာ အမြဲတမ်းတွေ့ရလေသည်။

ကမ္ဘာတွင် ဆီလီကွန်ခြပ်ပေါင်းများပါဝင်သော တွင်း ထွက်ပစ္စည်းကို အများဆုံးတွေ့ရသည်။ ဖဲလစပါး (စဉ် ကျောက် တစ်မျိုး)နှင့်လချေးတို့သည် ဆီလီကွန်ခြပ်ပေါင်း များပါဝင်သော တွင်းထွက်ပစ္စည်းများဖြစ်ကြ၏။ ကာဗွန် ခြပ်ပေါင်းများကိုလည်း အနံ့အပြားတွေ့ရ၍၊ အတွေ့ရအ များဆုံးမှာ ကယ်လဆိုက်ခေါ်သောကယ်လဆီယမ်ကာ ဗွန်နိုက်ဖြစ်သည်။ တွင်းထွက်ပစ္စည်း အသီးသီးတွင် အပေါ များဆုံး ပါဝင်သောခြပ်စင်ကား အောက်ဆီဂျင်ဖြစ်၏။ ဟင် မတိုက်ဟုခေါ်သော တွင်းထွက်သံရိုင်းသည်သံနှင့် အောက် ဆီဂျင်တို့ ပါဝင်သောခြပ်ပေါင်းဖြစ်၍ ဆီလီကွန်ဟု ခေါ် သောကျောက်သလင်းမှာ ဆီလီကွန်နှင့် အောက်ဆီဂျင်တို့ ပေါင်းစပ်နေသော ခြပ်ပေါင်းများဖြစ်သည်။

တွင်းထွက်ပစ္စည်း

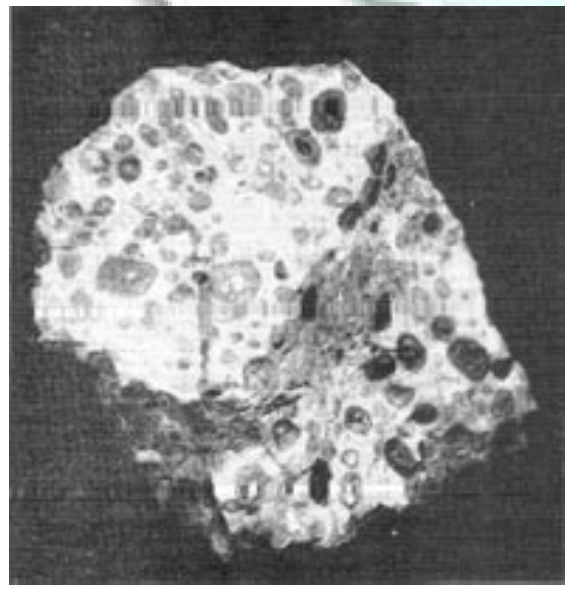
တွင်းထွက်ပစ္စည်းတို့၏ ထင်ရှားသောဂုဏ်များ

တွင်းထွက်ပစ္စည်းအသီးသီးတွင် သီးခြားထင်ရှားသော ဂုဏ်များရှိသည်။ ဥဒါဟရုဏ်အားဖြင့် ကျောက်သလင်းကို အမြဲတမ်း ပုံစံတစ်မျိုးတည်းအနေနှင့်သာ တွေ့ရသည်။ မာကျောပုံ၊ သိပ်သည်းပုံ၊ တောက်ပပုံ၌လည်းကောင်း အလင်းနှင့်အပူတို့ကို ပို့ဆောင်ပေးရာ၌လည်းကောင်း အမြဲ ပင်တပြေးညီညာရှိသည်။ တွင်းထွက်ပစ္စည်း၏ဂုဏ်အင်္ဂါများ သည် ပေါင်းစပ်ပါရှိသောခြစ်စင်များပေါ်တွင် တည်သည်။ တွင်းထွက်ပစ္စည်း၏ ခရစ္စတယ်အတွင်းရှိ အက်တမ်တို့၏ ဖွဲ့စည်းပုံအနေအထားပေါ်တွင်လည်းတည်သည်။ ဥဒါဟ ရုဏ်အားဖြင့် စိန်နှင့် ခဲတံတွင် ခဲဆန်ပြုလုပ်ထားသော ခဲ(ဂရက်ဖိုက်)တို့သည် နှစ်မျိုးစလုံး ကာဗွန်ချည်းဖြစ်ကြ သော်လည်း စိန်မှာအလွန်မာ၍၊ ခဲမှာအလွန်ပျော့၏။ ခဲသည်မည်း၍ ချောကျိကျိနေပြီးလျှင် စိန်မှာအလင်း ပေါက်၍ အရောင်တောက်ပသည်။

တွင်းထွက်ပစ္စည်းတို့၏ အပျော့အမာကိုတိုင်းတာရန် အတွက် အပျော့ဆုံးဖြစ်သောကန့်ကူမှ အမာဆုံးဖြစ်သော စိန်အထိ ပစ္စည်း၁၀မျိုးကို အမှတ် ၁မှ ၁၀အထိပေး ကာ စံတင်ဇယားပြုလုပ်ထားသည်။ တွင်းထွက်ပစ္စည်းများ ကို ယင်းတို့၏သိပ်သည်းဆဖြင့်လည်း အမျိုးအစားခွဲခြား နိုင်၍ အခြားနည်းများဖြင့်လည်း ခွဲခြားနိုင်သေးသည်။

တွင်းထွက်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုး

တွင်းထွက်ပစ္စည်းများကို သတ္တုရောင်ထွက်သောပစ္စည်း နှင့်သတ္တုရောင်မဲ့သောပစ္စည်းဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲခြားနိုင်သည်။

အလျူမီနီယမ်သတ္တု ထုတ်ယူရသည့် ဗောက်ဆိုက် တွင်းထွက်ပစ္စည်း

သတ္တုရောင်ထွက်သော တွင်းထွက်ပစ္စည်းသည် အလင်း ပိတ်ရှိတတ်သည်။ သတ္တုရောင်မဲ့သော တွင်းထွက်ပစ္စည်း သည် အလင်းပေါက်တတ်ပြီးလျှင် များသောအားဖြင့်ဖန် နှင့်ဆင်တူသည်။ သတ္တုရောင်ထွက်သော တွင်းထွက်ပစ္စည်း တို့သည် များသောအားဖြင့်လေး၍ ရွှေ၊ ငွေ၊ ခဲ၊ သံ၊ သံဖြူနှင့်သွပ်တို့ကို ထိုပစ္စည်းမျိုးမှရရှိသည်။ သတ္တုရောင်မဲ့ သော တွင်းထွက်ပစ္စည်းတို့သည် များသောအားဖြင့်ပေါ့၍၊ ကျောက်သလင်း၊ ကယ်လဆိုက်နှင့် ဖဲလစပါးတို့ပါဝင်သည်။

တွင်းထွက်ပစ္စည်းများ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

တွင်းထွက်ပစ္စည်းအားလုံးတို့သည် ရှေးဦးအခါက ရေတွင် ပျော်ဝင်နေသော ပျော်ဝင်ရည်အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အပူ တိုက်၍ အရည်ကျိုထားသကဲ့သို့ပျော်နေသော အရည်မျိုး အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း တည်ရှိခဲ့ကြရာမှ အောက်ပါနည်း သုံးနည်းအနက် တစ်နည်းနည်းဖြင့် အခဲဘဝသို့ ရောက်လာ ကြသည်ဟု ယူဆရသည်။ ပဌမနည်းမှာ ဆားပြည့်ဝပျော် ဝင်ရည်မှ ဆားပွင့်များဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သကဲ့သို့ ရှေးကပင် လယ်သမုဒ္ဒရာ၊ အင်းအိုင်များတွင် တွင်းထွက်ပစ္စည်းများ ပျော်ဝင်လျက်ရှိသောပျော်ဝင်ရည်တို့သည် တဖြည်းဖြည်း ခန်းခြောက်လာရာမှ ပျော်ဝင်နေသောပစ္စည်းများသည် တ ဖြည်းဖြည်းခရစ္စတယ်ပွင့်များဖြစ်လာကြသည်။ တွင်းထွက် ဆိုဒါ၊ လက်ချားနှင့်သိဇာဆားစသည်တို့မှာ ထိုနည်းအတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာသော တွင်းထွက်ပစ္စည်းများဖြစ်ကြသည်။ သဘာ ဝအလျောက် ဆားပျော်ရည်များတည်ရှိရာတို့အနက် အရေး အကြီးဆုံးမှာ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာဖြစ်၏။

တစ်ခါ တစ်ရံတွင်းထွက်ပစ္စည်းများ ပျော်ဝင်နေသော ရေသည် ရေပူစမ်းရှိရေကဲ့သို့အလွန်ပူသည်။ ကာလကြာ သောင်းသော်၊ ထိုရေသည်တဖြည်းဖြည်း အေးလာသော ကြောင့်ဖြစ်စေ၊ အငွေ့ပျံသွားသောကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ပျော် ဝင်နေသော ပစ္စည်းတို့သည် အနည်ထိုင်၍ အခဲအဖြစ်ဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာကြသည်။ ဤနည်းဖြင့် မြေအောက်တွင် ကျောက်သလင်း၊ ကယ်လဆိုက်၊ ဂျပ်ပဆမ်နှင့် ရွှေစသည် တို့ပါဝင်သော အကြောများဖြစ်ထွန်းလာခဲ့ကြသည်။

ဒုတိယနည်းမှာ အငွေ့ဘဝမှ အခဲဘဝသို့ ပေါင်းစုဖြစ် ပေါ်လာခြင်းဖြစ်၏။ တွင်းထွက်ပစ္စည်းအချို့သည် မြေ အောက်၌ ရှေးအခါက ဓာတ်ငွေ့အဖြစ်ဖြင့်တည်ရှိခဲ့ကြ ဟန်တူသည်။ ထိုနောက် အဆိုပါအငွေ့တို့သည် တစ်နည်း နည်း အားဖြင့် မြေမျက်နှာပြင်သို့ လွတ်မြောက်ထွက်လာ ကြရာမှ အေးလာ၍ စုခဲသွားကြသည်။ ကန့်မှာဤကဲ့သို့ စုခဲဖြစ် ပေါ်လာသော တွင်းထွက်ပစ္စည်းတစ်မျိုးဖြစ်သည်။

အချို့တွင်းထွက်ပစ္စည်းများသည် အလွန်ကြီးမားသော အပူရှိန်ကြောင့် အရည်ပျော်နေရာမှ ခရစ္စတယ်အခဲများ

www.foreverspace.com.mm

တွင်းထွက်ပစ္စည်းတူးဖော်ရာ၌ ရေအားဖြင့်မှုတ်၍ ထုခွဲစုဆောင်းရသည်။

ဖြစ်လာကြသည်။ ဤအရည်မျိုးသည် ရုတ်တရက်အေး၍ ခဲသွားလျှင်ချော်တုံးချော်ခဲကဲ့သို့ အစိုင်အခဲဖြစ်သွား၏။ သို့သော် တဖြည်းဖြည်းအေး၍ ခဲသွားပါမူ ဆားပျော်ဝင်ရည်မှ ဆားပွင့်များ ပေါ်ထွက်လာ သကဲ့သို့ ပျော်ဝင်နေသောပစ္စည်းများသည် ခရစ္စတယ်များအဖြစ်ဖြင့် သီးခြားဖြစ်ထွန်းလာကြသည်။ ကျောက်သလင်း နှင့်ဖဲလစပါးတို့မှာ ဤတတိယနည်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ကြသောတွင်းထွက်ပစ္စည်းတို့၏ သာဓကပင်ဖြစ်ကြသည်။

တွင်းထွက်ပစ္စည်းတို့၏ အရေးကြီးပုံ

ကျောက်မီးသွေးနှင့်ရေနံသည် အထက်ကဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း စင်စစ်အားဖြင့် တွင်းထွက်ပစ္စည်းများမဟုတ်ကြသော်လည်း၊ သာမန်အားဖြင့် တွင်းထွက်ပစ္စည်းဟု ပင်ယူဆထားကြသည်။ (ကျောက်မီးသွေး၊ ရေနံ-လည်းရှု။) ဤပစ္စည်းနှစ်မျိုးသည် ကမ္ဘာတွင် အရေးကြီးဆုံး လောင်စာများဖြစ်သည်။ လူတို့သည် ရေ၏လှုပ်ရှားမှုမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်စွမ်းအင်ကိုထုတ်ယူရရှိသည်။ ထိုနည်းတူ ယခုခေတ်လုပ်ငန်းများအတွက် မရှိလျှင် မဖြစ်လောက်အောင် အသုံးဝင်သော သတ္တုမဟုတ်သည့် တွင်းထွက် ပစ္စည်းများကိုလည်း မြေအောက်မှ တူးဖော်ရရှိလေသည်။

တွင်းထွက်ပစ္စည်းအသီးသီး၏ ကျေးဇူးကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့

သည် အက်ဆစ်၊ မြေဩဇာစသည်တို့နှင့်တကွ ဓာတ်ဆားအမျိုးမျိုးကို ဖော်စပ်နိုင်ကြသည်။ ဖန်ထည်၊ ကြွေထည်၊ အိုးခွက်နှင့်အုတ်အမျိုးမျိုးကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်ကြသည်။ အရောင်ဆေးအမျိုးမျိုးနှင့် ခဲတံ၊ မင်တံစသော စာရေးကရိယာအမျိုးမျိုးကို ဖန်တီးနိုင်ကြသည်။ စက်ဘီး၊ မော်တော်ကား၊ သင်္ဘော၊ လေယာဉ်ပျံ၊ ကြေးနန်း၊ ဓာတ်ပုံ၊ ရေဒီယို၊ တယ်လီဗစ်ရှင်မှစ၍ စက်အမျိုးမျိုး၊ ယာဉ်အမျိုးမျိုး၊ အသုံးအဆောင်အမျိုးမျိုးကိုလည်း တည်ဆောက်နိုင်ကြသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုလျှင် တွင်းထွက်ပစ္စည်းများသာ မရှိပါက ကျွန်ုပ်တို့သည် များပြားလှစွာသော နေ့စဉ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းကရိယာများကို ပြုလုပ်ဖန်တီးနိုင်ကြမည် မဟုတ်သဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့၏လက်ရှိအခြေအနေသည်လည်း ယခုလောက်တိုးတက်နိုင်စရာအကြောင်းမရှိချေ။

(ဓာတုဗေဒ၊ ဘူမိဗေဒ-ရှု။)

တွင်းထွက်ပစ္စည်းပညာ ။ ။ တွင်းထွက်ပစ္စည်းပညာသည်တွင်းထွက်ပစ္စည်းတို့၏ ဓာတ်သဘာဝ ဖွဲ့စည်းနေပုံနှင့် ယင်းတို့၏သိပ်သည်းဆ၊ အပျော့အမာ၊ အရောင်အဆင်းစသောရုပ်ဂုဏ်များအပြင် င်းတို့၏ အသုံးဝင်ပုံများကို လေ့လာသည့် သိပ္ပံပညာရပ်ဖြစ်သည်။

တွင်းထွက်ပစ္စည်းများသည် သဘာဝအလျောက်တည်ရှိ

သော အင်ဩဂဲနစ်ပစ္စည်းများဖြစ်ကြ၍၊ ဓာတ်သဘာဝဖွဲ့စည်းပုံ တိကျစွာရှိသော ပစ္စည်းများဖြစ်ကြသည်။ ခြစ်စင်အဖြစ်ဖြင့်တွေ့ရှိရသော်လည်း၊ များသောအားဖြင့် ခြစ်ပေါင်းအနေနှင့် တည်ရှိကြသည်။ အချို့မှာ တိကျသော ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည့် ပွင့်ပုံရှိပစ္စည်းများ အဖြစ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပွင့်ပုံမဲ့ပစ္စည်းများအဖြစ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း အဖြစ်နှစ်မျိုးဖြင့်တည်ရှိနိုင်သည်။ အချို့မှာပင် ပွင့်ပုံမဲ့ပစ္စည်းများ အဖြစ်ဖြင့်သာတည်ရှိနိုင်ပေသည်။ တွင်းထွက်ပစ္စည်းများကို လေ့လာရာတွင် များသောအားဖြင့် အပြင်သဏ္ဍာန်သည် အရေးကြီးလှပေ၏။ ယင်းတို့၏ ဓာတ်ဖွဲ့စည်းပုံ နှင့်ခရစ္စတယ်ပွင့်ပုံတို့သာလျှင် သိပ္ပံသဘောအားဖြင့် ပိုမို အရေးကြီးပေသည်။

တွင်းထွက်ပစ္စည်းများတွင် ပစ္စည်းတစ်မျိုးတည်းပါဝင်သော တွင်းထွက်ပစ္စည်းရိုးရိုးမျိုးလည်းရှိ၍၊ တစ်မျိုးမကရောနေပါဝင်နေသည့် ပစ္စည်းမျိုးလည်းရှိသည်။ ဥဒါဟရုဏ်အားဖြင့် ကေအိုလင်ခေါ် ကွေလုပ်မြေစေးဖြူနှင့် ကျောက်သလင်းများမှာ ပစ္စည်းတစ်မျိုးတည်းပါသော တွင်းထွက်ပစ္စည်းဖြစ်၍၊ နှမ်းဖတ်ကျောက်မှာမူ ပစ္စည်းမျိုးပေါင်းများစွာပါဝင်သော တွင်းထွက်ပစ္စည်းဖြစ်သည်။ (ကျောက်သလင်း၊နှမ်းဖတ်ကျောက်-၅။)

တွင်းထွက်ပစ္စည်းများကို အမျိုးအစားခွဲခြားရာ၌ ဓာတ်သဘာဝနှင့် ရုပ်ဂုဏ်များအရ ခွဲခြားကြသည့်အနက် မာကျောမှုအလိုက်ခွဲခြားနည်းမှာ အသုံးဝင်ဆုံးဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတွင် ပစ္စည်းချင်းနှိုင်းရှည့်ရန်အတွက် တွင်းထွက်ပစ္စည်း ၁၀ မျိုးကို အမာဆုံးမှ အပျောဆုံးအထိအောက်ပါအတိုင်းခွဲခြားကာ စံတင်ထားသည်။ အမာဆုံးမှာ စိန်ဖြစ်၍၊ ကန့်ကူကို အပျောဆုံးထားသော် မာကျောမှုအဆင့်အတန်းအတွက် စိန်ကိုအမှတ် ၁၀ပေးထား၍ ကန့်ကူကို အမှတ် ၁ပေးထားသည်။ (ကန့်ကူ-၅။) ဤသို့အားဖြင့် အမာဆုံးမှ အပျောဆုံးအထိ စံတင်အမှတ် ပေးထားပုံမှာ စိန် ၁၀၊ ကုရန်ဒြ၊ တိုပက်ခေါ် ဥဿဖယား ၈၊ ကွတ်ခေါ် ကျောက်သလင်း၊ ဩသိုကလေ ၆၊ အက်ပတိုက်ခေါ်နဂါးသွေ့၊ ဖလူအော်စပါး ၄၊ ကယ်လဆိုက် ၃၊ ဂျစ်ပဆစ် ၂၊ ကန့်ကူ၁ဖြစ်လေသည်။

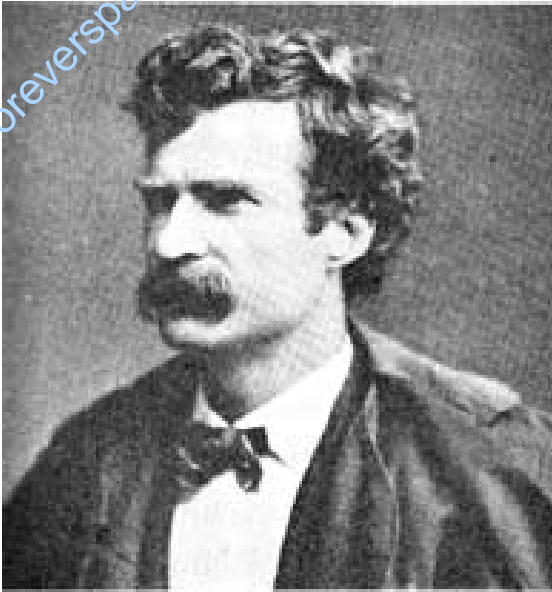
တွင်းထွက်ပစ္စည်းများသည် ပစ္စည်းရိုင်းများဖြစ်သည်။ ထိုပစ္စည်းရိုင်းများမှ သိပ္ပံနည်းဖြင့်သတ္တုအမျိုးမျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ဩဂဲနစ်ဓာတ်ပစ္စည်းများမှလွဲ၍ အခြားသော အင်ဩဂဲနစ်ဓာတ်ပစ္စည်းများ၊ ဓာတ်ဆားများနှင့် အက်ဆစ်များကိုလည်းကောင်း၊ ကျောက်မီးသွေး၊ ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့စသောတွင်းထွက်လောင်စာများကိုလည်းကောင်း၊ အမြတ်တနိုးတန်ဖိုးထား၍ ဆင်မြန်းကြသောကျောက်မျက်ရတနာများကို လည်းကောင်း ဖန်၊ ကြွေ၊ မီးခံမြေအုတ်စသည်တို့ကို

အရောင်ဆေးများနှင့်ကျောက်တံ၊ ခဲတံစသော စာရေးပစ္စည်းများကို၊ မြေသဇာအဖြစ် အသုံးပြုရသောပိုတက်နှင့် နိုက်ထရိုဂျင်များကို ထုတ်ယူနိုင်ပေသည်။ (တွင်းထွက်ပစ္စည်း-လည်း၅။)

တွန်ဂါကျွန်းစု ။ တွန်ဂါကျွန်းစုသည် ဟိုနိုလူးလူး ကျွန်း၏ အနောက်တောင်ဘက် မိုင်ပေါင်း ၃၀၀၀ အကွာတောင်ပင်လယ်ဒေသတွင် တည်ရှိသည်။ ကျွန်းငယ်ပေါင်း ၁၅၀ ခန့်ပါဝင်သည်။ ထိုကျွန်းငယ်တို့ကို အစုသုံး စုခွဲခြားထားသည်။ အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၃၉၀ ခန့်ကျယ်ဝန်းသည်။ ထိုကျွန်း၏ လူဦးရေမှာ ဥရောပအမျိုးအနွယ် ၃၀၀ ကျော်ခန့်အပါအဝင် လူပေါင်း ၃၀၀၀၀ ကျော်ခန့်ရှိသည်။ တိုင်းရင်းသားတို့သည် များသောအားဖြင့် ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါသင့်တင့်၍ လျင်မြန်သောပဋိဘာန်နှင့်ပြည့်စုံကြသည်။ အေးချမ်းပျော်ရွှင်စွာနေတတ်သော လူမျိုးများဖြစ်ကြ၍၊ ယင်းတို့နေထိုင်ရာကျွန်းစုကို 'မိတ်ဆွေကျွန်းစု' ဟူ၍ ပင်ဥပစာစကားဖြင့်ခေါ်ဆိုလေ့ရှိကြသည်။ အုန်း၊ ငှက်ပျော၊ ကန်စွန်းဥ၊ နာနတ်ပေါများသည်။ ထိုကြောင့် နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့သောကုန်များတွင် ငှက်ပျောသီးနှင့် အုန်းဆံတို့သည် အဓိကဖြစ်လေသည်။ တွန်ဂါကျွန်းကို ခရစ် ၁၆၁၆ခုနှစ်ခန့်တွင် ဒပ်ချလူမျိုးတစ်ဦးက တွေ့ရှိခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးကက်ပတိန် ကွတ်သည် ၁၇၇၃ ခုနှစ်တွင် တကြိမ်၊ ၁၇၇၇ ခုနှစ်တွင်တကြိမ် တွန်ဂါကျွန်းသို့ ရောက်ခဲ့သည်။ (ကွတ် ကက်ပတိန်-၅။) တွန်ဂါကျွန်းကို ဗြိတိသျှတို့က ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်ကစ၍ အစောင့်အရှောက်ခံနယ်အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းပိုက်သည်။ သို့ရာတွင် တွန်ဂါကျွန်းစု၌ တိုင်းရင်းသားတို့၏ ပါလီမန်နှင့် ဝန်ကြီးများအဖွဲ့တို့က လွတ်လပ်စွာအုပ်ချုပ်သည်။ အုပ်ချုပ်ပုံစံနစ်မှာ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအတွင်း၌တည်သော ဘုရင့်စံနစ်ဖြစ်သည်။ ယခုစိုးမိုးလျက်ရှိသောသူမှာ တွန်ဂါဘုရင်မဖြစ်သည်။

တွိုန်းမတ် (ခရစ် ၁၈၃၅-၁၉၁၀) ။ မတ်တွိုန်းသည် ကမ္ဘာကျော်အမေရိကန်လူမျိုး ဟာသစာရေးဆရာကြီး ဆယ်မျူယယ်လန်ဟွန်းကလဲမန်း၏ ကလောင်အမည်ဖြစ်၍ ယင်းအမည်ဖြင့်ပင်ထင်ရှားသည်။ ၁၈၃၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု မိနူးရီပြည်နယ် ဖလော်ရီဒါမြို့နယ်မြစ်၏၊ သူ့ကိုဖွားမြင်ပြီး၍ မကြာမီ၊ မတ်တွိုန်းသည် မိဖုရားပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရာ မစ်စစ်စပီမြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဟန့်ဗောမြို့တွင် ကြီးပြင်းခဲ့ရလေသည်။ ထိုမြို့၌ပင် ပုံနှိပ်ပညာ၊ ရေကြောင်းပြပညာနှင့် စာပေများကို လေ့လာဆည်းပူး၏။ မစ်စစ်စပီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် ရေ

www.foreverspace.com.mm

အမေရိကန် ဟာသစာရေးဆရာကြီး မတ် တိုန်း

ကြောင်းပြအဖြစ်အမှုထမ်းနေခိုက်၊ စာပေရေးသားရန် ဗဟုသုတများ ရရှိခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်ပွားစဉ်က မတ်တိုန်းသည် နီဗားသတ္တုတွင်းများ တွင်အလုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်တွင် သတင်းထောက်နှင့် စာတည်းအဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း အသက်မွေးခဲ့လေသည်။ မတ်တိုန်းသည် ၁၈၆၆ ခုနှစ်ဟာဝိုင်ယန်းကျွန်းသို့ အလည်သွားရာမှ အပြန်တွင်စာပေများကို စတင်ရေးသားခဲ့သည်။ သူရေးသားသောစာပေတို့မှာဟာသနှင့်ယှဉ်သည်။ သူ၏ဟာသမှာ အပြစ်ကင်း၍ ပင်ကိုယ်ဉာဏ်မှ ထွက်ပေါ်လာသော ဟာသဖြစ်လေသည်။ ၁၈၆၇ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေသော 'ကာလာဗရတ်မြို့နယ်မှဖားပျံကျော်နှင့်အခြားဝတ္ထုတိုများ' ဟူသောဝတ္ထုတိုစာအုပ်မှာ သူ၏ပထမဦးစွာ ကျော်ကြားလာသော ဟာသစာအုပ် ဖြစ်သည်။ နောင်သောအခါ အီဂျစ်၊ ပါလက်စတိုင်းနှင့် မြေထဲပင်လယ်ဒေသများသို့ ခရီးလှည့်ယင်း ရရှိခဲ့သော ဗဟုသုတများကိုမူတည်၍ 'အဝေးရောက်ရိုး အသူကလေးများ' (၁၈၆၉)ခေါ် ကမ္ဘာကျော်စာအုပ်ကို ရေးသားခဲ့သည်။ ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် အော်လီဗီယာ လန်ဂျန်အမည်ရှိ အမျိုးသမီးနှင့် လက်ထပ်ခဲ့ပြီးနောက် နိုင်ငံခြားများတွင် အတန်ကြာသွားရောက်နေထိုင်ခဲ့၏။ မိမိငယ်စဉ်က နေထိုင်ခဲ့ရသောမစ်စစ်စပီမြစ်ရိုးရှိ လူငယ်ကလေးများ၏ ဓလေ့ကို သရုပ်ဖော်သောအားဖြင့် 'တွမ်ဆောယား၏စွန့်စားခန်း' (၁၈၇၆) ဝတ္ထုနှင့် ယင်း၏နောက်ဆက်တွဲ 'ဟပ်ကယ်ဗဲရီဖင်း၏စွန့်စားခန်းများ' (၁၈၈၅) ဝတ္ထုတို့မှာ မတ်တိုန်း၏ ဟာသဂုဏ် အမြောက်ဆုံး

ဝတ္ထုများ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ပြင် ဂျန်းအော့အတ်၏ အဖြစ်အပျက်ကိုမူတည်၍ ရာဇဝင်ဝတ္ထုများအပြင် လူကြိုက်များသော အခြားဝတ္ထုပေါင်း မြောက်မြားစွာကို ရေးသားခဲ့သည်။

၁၉၀၇ ခုနှစ်တွင် ယေးနှင့် မိဇူးရီး တက္ကသိုလ်များမှ ဂုဏ်ထူးဆောင် မဟာဝိဇ္ဇာနှင့် ဂုဏ်ထူးဆောင် ဥပဒေပါ ရုက္ခများဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်းခံရပြီးနောက်၊ အင်္ဂလန်ပြည်အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်မှ အနုစာပေပါရဂူဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့၏။

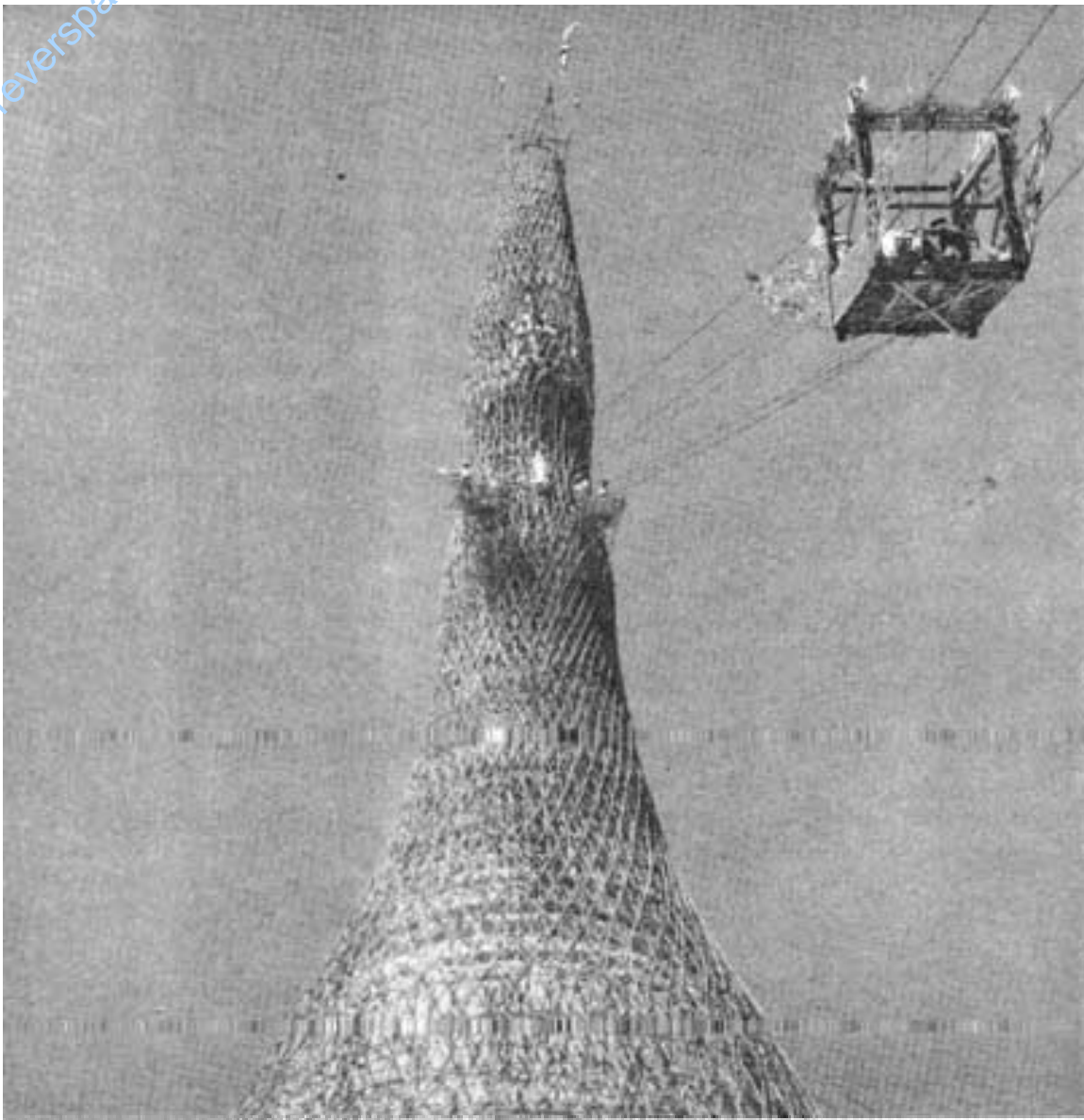
၁၉၁၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ကွန်နက်တိကတ်ပြည်နယ် ရက်ဒင်းမြို့၌ ကွယ်လွန်လေသည်။ သူကွယ်လွန်ပြီးမှ ထုတ်ဝေသော 'ထူးဆန်းသောဧည့်သည်' (၁၉၁၆) 'လူဆိုတာဘာလဲ' (၁၉၁၇) စသောစာအုပ်တို့မှာ ၁၈၉၇ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း၌ ရေးသားသော စာအုပ်များဖြစ်၍ အသက်ကြီးရင့်လာသော အခါ အိမ်ထောင်ရေးနှင့်စီးပွားရေးတို့တွင် အဆင်မပြေမှုများနှင့်ကြုံတွေ့ရသဖြင့် လောကကြီးကိုငြီးငွေ့သောလေသံများ ပါလာသည်။ သို့သော် မတ်တိုန်းအား ဟာသစာရေးဆရာကြီးအဖြစ်သာ လူအများက အမှတ်တရဂုဏ်ပြုကြလေသည်။

တွံတေးမြို့။ ။တွံတေးမြို့သည် ဟံသာဝတီခရိုင် တွံတေးနယ်နှင့်တွံတေးမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ ရှေးမွန်ဘုရင်များလက်ထက်က တည်ထောင်ခဲ့သော မြို့ဖြစ်သည်။ တွံတေးမြို့၌ ရှေးမွန်ဘုရင် နန်းတော်ဟောင်းနေရာများ

တွံတေးမြို့ရှိ အိုးလုပ်ငန်း

တွံတေးမြို့

တွံတေးမြို့ ကျက်သရေဆောင် ရွှေဆံတော်စေတီ ထီးတော်သစ်တင်စဉ်

မြို့ရိုးများမှာ ယခုထက်တိုင်ပင် တည်ရှိနေသေး၏။ တန်ခိုးကြီး ရွှေဆံတော်ဘုရားသည်လည်း မွန်ဘုရင်များ တည်ထားခဲ့သောဘုရား ဖြစ်ပေသည်။ တွံတေးမြို့နှင့် မြို့နယ်သည် ဟံသာဝတီ ခရိုင်တွင် လူဦးရေထူထပ်သော အရပ်ဖြစ်၏။ ရန်ကုန်မြို့နှင့် များစွာမကွာစေးသော တွံတေးတူးမြောင်းပေါ်တွင်တည်ရှိသည်။ တွံတေးတူးမြောင်းသည် ကျိုက်ထော်မြစ်နှင့်ရန်ကုန်မြစ်တို့ကို ဆက်သွယ်ရန်ဖောက်ထားသဖြင့် အသွားအလာလွယ်ကူသည်။ ၂၂ မိုင်မျှရှည်လျားသည်။ တွံတေးမြို့၏တောင်ဘက်ရှိ တောကြီးတန်းဒေသသည် အလွန်

မြေဩဇာကောင်းမွန်ခြင်းကြောင့် ရန်ကုန်မြို့သုံး ဟင်းသီးဟင်းရွက်နှင့် သီးနှံများထွက်သည်။ ကြက်ပေါင်စေးပင်များကိုလည်းထိုနေရာ၌စိုက်ပျိုးကြသည်။ တွံတေးမြို့မှစ၍ အိုးမြောက်မြားစွာထွက်၍ တွံတေးအိုးဟုထင်ရှားသည်။ တွံတေးနယ်ကို မြို့နယ်သုံးနယ်ခွဲ၍ အုပ်ချုပ်ရာတွံတေးမြို့နယ်၊ ကွမ်းခြံကုန်းတောင်ပိုင်းမြို့နယ်နှင့် ကွမ်းခြံကုန်းမြောက်ပိုင်းမြို့နယ်တို့ ပါဝင်သည်။ တွံတေးမြို့နယ် လူဦးရေသည် ၁၉၄၁ ခုနှစ်၌ ၉၇,၂၃၇ ယောက်ရှိသည်။ ယခုအခါလူဦးရေ ၁၁၀၀၀၀ ကျော်မျှရှိသည်။

မြန်မာဗျည်း ၃၃ လုံးတွင် ထ သည် ၁၇ ခုမြောက် အက္ခရာဖြစ်သည်။ ထ၊ ထ၊ ဝ၊ စ၊ န ဟု သော ထ ဝက်တွင်ပါဝင်၍၊ ထ အသံ၏ပြင်ရာဌာနမှ ဝန္တဌာန် သွားအရပ်ဖြစ်သည်။ အက္ခရာ၏ ပုံသဏ္ဍာန်ကိုလိုက်၍ 'ထဆင်ထူး' ဟု အမည်တွင်သည်။ ထ အရေးအသား၏မူလမှာ မြာဟွီ အက္ခရာ ဝ ဖြစ်သည်။ မြာဟွီ ဝ မှ ကုသန ဝ ဂုတ္တ ဝ ကဝံစ သို့ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲလာပြီးနောက်၊ ကျောက်စာ များတွင် ဝ နှင့် ပေစာများတွင် ဝ ဟု ရေးသားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

မြာဟွီအရေးအသား ဝ တွင် အလယ်၌ အကော်ကလေးသည် စက်ဝိုင်း၏အချင်းကိုသို့ ဝပ်စောင်းစောင်း၊ မျဉ်းကြောင်းဖြစ်လာ သည်။ ထိုမူတဆင့် အလျားလိုက်ဖြစ်စေ၊ ထောင်လိုက်ဖြစ်စေ တန်း၍ဆိုသည်။ စက်ဝိုင်းကိုလည်း လေးထောင့် မှည့်လျားလျား ထောင်လိုက်ထပ်ပြီး၊ အလျားလိုက်ထပ်ပြီး ရေးဖန်များသော်၊ ဆင်၏ တူး ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော မြန်မာအက္ခရာ ထ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထ အက္ခရာ၏ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲပုံကို အောက်တွင် အပေါ်အတိုင်း ယှဉ်တွဲ၍ပြထားသည်။

ထနောင်းမျိုး။ ။အကေးရှားပင်-ရှူ။

ထမင်းနဲ့။ ။ထမင်းနဲ့သည် ကောက်ညှင်းနှင့် စီမံပြုလုပ် သောမြန်မာတို့၏ ချိုဆီမ့်မွှေးသည့်စားစရာတစ်မျိုးဖြစ် သည်။ ကောက်ညှင်းထမင်းကို ထပ်ပြန်တစ်လဲလဲ ကော် များ၊ ပတ်စာများ နဲ့ဘိအလား နဲ့ရသောကြောင်း ထမင်းနဲ့ ဟုခေါ်သည်။ ယင်းကိုအရပ်ဒေသလိုက်၍ ယာဂုဟု လည်းခေါ်သည်။ ယာဂုမှာပါဠိစကားဖြစ်၍ မြန်မာလို ဆန်ပြုတ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ကောက်ညှင်း၊ အုန်းသီး၊ မြေပဲ၊ ဂျင်း၊ နှမ်းဆီနှင့်နှမ်းနိုင်နိုင်ထည့် ရသောကြောင့် နှမ်းမနဲဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။

ကောက်ဦးပေါ်ချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားကျေး လက်တောရွာများအထိ၊ ထမင်းနဲ့ထိုးပွဲများ ဆင်ယင်ကျင်း ပကြသည်။ ဆွဲနှစ်ရာသီပွဲတော်များအနက် တပွဲအပါအဝင် ဖြစ်သော ယင်းပွဲတော်ကို တပို့တွဲလဆန်းမှစ၍ လပြည့်နေ့ အထိသော ကာလအတွင်း၌ ရှေးမင်းအဆက်ဆက်မှ ဆင်း သက်၍ အမြို့မြို့အရွာရွာတွင် ခြိမ့်ခြိမ့်သံမျှ ကျင်းပကြ သည်။ ထို့ကြောင့် 'တပို့တွဲလ၊ ကိုသို့ကျ၊ မာဃထွန်းစမြဲ၊ ပေါက်လဲပွင့်တုံ၊ ဆူးပန်းငုံ၊ မီးပုံယာဂပွဲ'ဟု စပ်ဆိုကြသည်။ ထည့်သောပစ္စည်းများ အချိန်အဆမှန်၍ အထိုးနိုင်က ထ မင်းနဲ့သည် အလွန်စားကောင်းရုံမက ရက်ရှည်လည်း အ ထားခံသောအစာဖြစ်သည်။ ထမင်းနဲ့ထိုးသည့်အခါ ထည့်

သည့်အချိန်အဆများကို အောက်ပါတေးထပ်မျိုးဖြင့် စပ်ဆိုထားခဲ့ကြသည်။

'ကိုရာသီ မာသ၊ သဘာဝရွှင်စွာ။ ထာဝရစဉ်လာ၊ များ သူ ငါချိမ့်သဲ။ ညာဇမ္ဗူသာရခေါ်အောင်၊ ယာဂုတော် ကြိုဆောင်သည့်ပွဲ။ စားတော်ရဆန်ပေါက်ဝါ၊ လေးပြည် သာထည့်မြဲ။ ချိန်ပိသာ လှုံကြည်ရွှဲအောင်လို့၊ နှမ်း ဆီလဲ ထည့်ပြန်။ မြေပဲဆန်အဋ္ဌသုညငယ်နှင့် ဒွတ္တိသတိလစီမံ။ အုန်းသီးစိပ် ကျပ်ဝိသံငယ်၊ လောနတံချိန်သတ်နှင့်။ ဂျင်း နုဖတ်သီဂီမျှင်ရွှေ၊ သုံးကျပ်မသွေ၊ နည်းစဉ်ဆက် သမုဆွေ ငယ်၊ ဥပဒေမော်ကွန်းပလေး။

အထက်ပါတေးထပ်အရ ထမင်းနဲ့ထိုးလိုမှု၊ ကောက် ညှင်းဆန်လေးပြည်ကို ရေစင်အောင်ဆေး၍၊ ဆီတစ်ပိသာ ကိုဒယ်တွင်ထည့်ကာ၊ ဂျင်းသုံးကျပ်သားနှင့်ဆီသတ်၍ ကောက်ညှင်းထည့်နှပ်ရသည်။ ကောက်ညှင်းနပ်၍ ဆီပြန် သော်၊ ဖိုမှချ၍နဲ့ရသည်။ ယင်းသို့နဲ့ရာတွင် ယောက် မနှစ်လက်နှင့် ပွတ်ခြေသဖြင့်ကြေသွားသော ကောက်ညှင်း တွင် မြေပဲ ၈ဝိ သား၊ နှမ်း ၃၂၊ အုန်းသီးစိပ် ၂ဝိ သား၊ ဆား ၇ိ သား နဲ့အောင်ထည့်၍မွှေလျှင် ထမင်းနဲ့ဖြစ်သည်။

ထမင်းနဲ့သည် အပူစာချည့်ပါ၍ ဆီနိုင်သောအစာဖြစ် သဖြင့် အလွန်ချမ်းသည့်တပို့တွဲလမျိုးတွင် ထိုးပွဲကျင်းပ၍ စားကြသည်ဟု ဆိုကြသည်။ အလွန်အေး၍ အဆီခြောက် ခန်းချိန်ဖြစ်သဖြင့်၊ ဆီနိုင်သော ဤထမင်းနဲ့ကိုစားသုံးလျှင်

စိုပြေလာ၍၊ အပူဓာတ်ရလာသည်ဟု အယူရှိကြသည်။ မဟာနရီကွန်ချာဆေးကျမ်း၌မူ ပထဝီပျက်သူများ ထမင်း နှစ်စားသင့်သည်ဟုလာသည်။

ထမန်းလူမျိုး ။ ။ထမန်းလူမျိုးသည် တိဗက် မြန်မာ အစုဝင် သက်အုပ်စုခွဲတွင်ပါဝင်၍ မြန်မာနိုင်ငံအထက် ချင်းတွင်းခရိုင်၏မြောက်ဘက်ရှမ်း၊ ကချင်နှင့်ချင်းနယ်မြေ တို့ဆုံရာဒေသတွင် နေထိုင်ကြသည်။ လူဦးရေ ၁၀၀၀ခန့် ရှိ၏။ထမန်းတို့ပြောဆိုသောစကားသည် ကချင်စကား၊ နာ ဂစကားတို့နှင့် အဆက်အစပ်ရှိသည်ဟုယူဆရ၏။ သို့ရာ တွင် ကဒူးစကားကဲ့သို့ပင် ရှမ်းနှင့်ချင်းတို့၏ အငွေ့အသက် မကင်းသည်ကို တွေ့ရ၏။ လူမျိုးအဆက်အနွယ်အားဖြင့် ကဒူးတို့နှင့်ဆက်စပ်မှုရှိသည်ဟု ယူဆရ၏။ ထမန်းလူဦး ရေမှာနည်းပါးလှပေရာ ထမန်းရွာဟူ၍ နာဂတောင်တန်း ခရိုင် ဟုမ္မလင်းနယ်တွင်ထမန်သည် တရွာတည်းသာရှိ၏။ သို့သော် အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်၏မြောက် စူးစူးရှိရွာ ကလေးများ၌လည်း ထမန်းလူမျိုးအနည်းငယ်ကိုတွေ့ရလေ သည်။ ထမန်းတို့သည် လူစင်စစ်မှ ကျားအဖြစ်သို့ပြောင်း လဲ၍ မိမိတို့ပိုင်ပစ္စည်းများကိုခိုးယူသူတို့အား ဒုက္ခပေးလေ့ရှိ ကြောင်းကို ယခင် အထက် ချင်းတွင်းခရိုင်ဝန်ဖြစ်ခဲ့ဘူးသူ မစ္စတာဂရန်ဗရောင်းဆို သူက၁၉၀၈ခုနှစ်၌ စာအုပ်ရေးသား ထုတ်ဝေခဲ့ ဘူးလေသည်။

ထရာဖဲလဂါတိုက်ပွဲ။ ။ထရာဖဲလဂါတိုက်ပွဲသည် ဗြိတိ သူနိုင်ငံသမိုင်း၌ အကြီး အကျယ်ဆုံး ရေကြောင်းတိုက် ပွဲကြီးတစ်ခုဖြစ်သည်။

၁၈၀၄ခုနှစ်၌ပြင်သစ်ဧကရာဇ် နပိုလီယန်သည် ဥရောပ တိုက်တစ်ခုလုံး လိုလိုကိုပင် တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ပြီးဖြစ် ခဲ့သည်။ (နပိုလီယန် ပထမ-ရှု။) သူ့ကိုဆက်လက် ဘက်ပြိုင်နေသောနိုင်ငံမှာ ရေတပ်အင်အားတောင့်တင်း သောဗြိတိန်တစ်နိုင်ငံတည်းသာ ရှိလေသည်။ သို့သော် အင်္ဂလန်ပြည်ကမ်းခြေသို့တက်ရောက် တိုက်ခိုက်ရေးမှာ အင်္ဂလိပ်ရေလက်ကြားကို အင်္ဂလိပ်ရေတပ်က စောင့်ရှောက် နေသမျှ ဖြစ်မြောက်နိုင်မည်မဟုတ်သည်ကိုနပိုလီယန် ကောင်းစွာသိလေသည်။ ထို့ကြောင့် တူလွန်နှင့် ဗရက်ရှိ ပြင်သစ်သင်္ဘော တပ်စုများကို ပိတ်ဆို့နေသော အင်္ဂလိပ် သင်္ဘောများအား ရှောင်တိမ်းကာ အနောက် အိန္ဒိယကျွန်း စုသို့ ထွက်ခွာစေလေသည်။ ထိုအခါ ရေကြောင်း ဗိုလ်ချုပ် နယ်လဆင်အုပ်ချုပ်သော အင်္ဂလိပ်ရေတပ်မကြီးသည် အ နောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုသို့ ထွက်ခွာသွားသော ပြင်သစ်ရေ တပ် နောက်သို့လိုက်သွားခဲ့သည်။ (နယ်လဆင် ဟိုရေး ရှီး-ရှု။)ထိုသို့ဥပါယ်တံမျဉ်ဖြင့် အင်္ဂလိပ်ရေတပ်ကို အ နောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုသို့ရောက်အောင် သွေးဆောင်လာပြီး နောက် ပြင်သစ်ရေတပ်သည် ကွေ့၍ပြန်လာခဲ့လေသည်။ အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုသို့ရောက်မှပင် နပိုလီယန်၏ပရိ

ပြင်သစ်ရေတပ်နှင့် အင်္ဂလိပ်ရေတပ်တို့ ထရာဖဲလဂါအင်္ဂုတွင် တွေ့ဆုံ၍ရေကြောင်းတိုက်ပွဲကြီး ဆင်နေစဉ်

ယာယ်ကို နှိပ်မိသောနယ်လဆင်သည်လည်း အပြင်းချီကာ ပြန်လာခဲ့လေသည်။ ထိုအခါမှ နယ်လဆင်သည် ပြင်သစ် နှင့်ဗပန်ရေတပ်များ စပိန်နိုင်ငံကေးဒစ်မြို့ဆိပ်ကမ်း၌ စခန်း ချလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ သို့သော်နယ်လဆင် သည် သူ၏ရေတပ်ကို တမျိုးတဖုံ နေရာချထားကာ ပရိယာယ်ဆင်လိုက်သဖြင့် ရန်သူသင်္ဘောများသည် ကေးဒစ် ဆိပ်ကမ်းမှ ထွက်လာ လေတော့၏။ ၁၈၀၅ခု အောက် တိုဘာ ၂၁ရက်နေ့၌ ကေးဒစ်နှင့်ဂျီဗရောတားအကြားရှိ ထရာဖဲလဂါအင်္ဂု အနီးတွင် ရေတပ်နှစ်ခု တွေ့ဆုံတိုက် ခိုက်ကြသည်။

အင်္ဂလိပ်ရေတပ်၌သင်္ဘောကြီး ၂၇ စင်း၊ သင်္ဘောငယ် ၄ စင်းပါဝင်၍၊ ရန်သူရေတပ်တွင် သင်္ဘောကြီး ၃၃ စင်း၊ သင်္ဘောငယ် ၇ စင်းပါဝင်သည်။ 'အင်္ဂလန်ပြည်သည် လူတိုင်းအား မိမိတာဝန်ဝတ္တရားကို ဆောင်ရွက်လိမ့်မည် ဟုမြော်လင့်သည်' ဟူသောနယ်လဆင်၏အမိန့်ကို နာခံ၍၊ အင်္ဂလိပ်ရေတပ်သည် ရန်သူနှင့် အကျိတ်အနယ် ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်လေသည်။ ထိုတိုက်ပွဲ၌ နယ်လဆင် ကျဆုံးသော်လည်း၊ အင်္ဂလိပ်တို့ အနိုင်ရသွားလေသည်။ သူတို့၏သင်္ဘောတစ်စင်းမျှ မဆုံးရှုံးဘဲ ရန်သူသင်္ဘောများ စွာပျက်စီးပြီးလျှင် ပြင်သစ်သို့ပုန်းအများကို ဖမ်းဆီးရမိ လိုက်သည်။ ထို့နောက် အင်္ဂလန်ကျွန်းပေါ်သို့ တက်ရောက် တိုက်ခိုက်ရန် ကြံစည်ထားသော နပိုလီယန်၏ မြော်လင့် ချက်များမှာ အချည်းနှီးဖြစ်သွားလေတော့၏။

ထရူးမန်း ဟယ်ရီ၊ အက်(စ)(ခရစ် ၁၈၈၄ဖွား။ ။
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ၃၃ ဆက်မြောက် ဖြစ်သော သမ္မတထရူးမန်းသည် လယ်သမားမျိုးရိုးဖြစ်သော ဂျွန်အန် ဒါဆင်ထရူးမန်းဇနီးမောင်နှံတို့မှ ခရစ် ၁၈၈၄ ခုနှစ်မေ လ ၈ရက်နေ့တွင် မိဇူးရီပြည်နယ်၊ လမားမြို့၌ဖွားမြင်သည်။ သူ၏အမည်အပြည့်အစုံမှာ ဟယ်ရီရစ်ထရူးမန်းဖြစ်သည်။ တောင်သူလယ်သမား သားသမီးပီပီ ငယ်စဉ်ကပင် မိဖတို့ ကို ကူညီ၍ အလုပ်လုပ်ပေးယင်း၊ မိမိနယ်ရှိအထက်တန်း ကျောင်းတစ်ကျောင်းတွင် ပညာသင်ယူ၍၊ ဝက်စပိုင်စစ် တက္ကသိုလ်သို့ ဝင်ရန်ရည်ရွယ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင်မျက်စိမှန် သူဖြစ်သောကြောင့်၊ ဝင်ခွင့်မရချေ။ ထိုကြောင့် ကျောင်း မှထွက်၍ ဝမ်းရေးအတွက် အလုပ်အမျိုးမျိုးလုပ်ခဲ့ရသည်။ ကန်းဆပ်မြို့တွင် ဆန်တာဖီမီးရထားအတွက်အချိန်စောင့် လုပ်ခဲ့ဘူးသည်။ သတင်းစာခေါက်သမား၊ ဘဏ်စာရေး၊ စာရင်းကိုင်၊ စသောအလုပ်တို့မှာ သူငယ် စဉ်ကလုပ်ခဲ့သော အလုပ်များဖြစ်လေသည်။ အသက် ၂၂အရွယ်၌ ဖခင်ကွယ် လွန်သောအခါ မိခင်ထံပြန်လာပြီးလျှင် ဖခင်၏လက်ငုတ် ဖြစ်သော လယ်ယာလုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်လေသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ၃၃ ဆက်မြောက် သမ္မတထရူးမန်း

ပဌမကမ္ဘာစစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ၁၉၁၇ ခုရောက်မှ မဟာမိတ်တို့ နှင့်အတူ စစ်ထဲဝင်သည်။ ထိုအခါတွင် ထရူးမန်းလည်း စစ်မှုထမ်းဖြစ်လာလေ၏။ ပင်လယ်ရပ် ခြားဒေသတို့သို့ သွားရောက်အမှုထမ်းခဲ့ရာ၊ နောက်ဆုံးစစ်ပြေငြိမ်းသောကာလသို့ ရောက်သောအခါ၊ ဗိုလ်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် စစ်တပ်မှ ထွက်၍ မိမိတိုင်းနိုင်ငံသို့ ပြန်လာခဲ့လေသည်။ ထိုအခါတွင် စစ်ပြန်ဟောင်းတစ်ဦး နှင့်အတူတွဲ၍ ကန်းဆပ်မြို့တွင်အထည်ဆိုင်ဖွင့်သည်။ သို့ သော် နေရာမကျ၍ ဆိုင်ပြုတ်လေသည်။ ထိုကဲ့သို့လျှင် ထရူးမန်းသည် အသက် ၃၇ နှစ်ရောက်ရှိလာသော်လည်း၊ အလုပ်အကိုင်အတည်အကျမရှိခဲ့ချေ။ ထိုကြောင့် သူ၏ မိတ်ဆွေများထံ အကူအညီအတွက်တိုင်ပင်ရာ၊ ပင်ဒါဂတ် ခေါ်မိတ်ဆွေတစ်ဦးကြောင့် ဒီမိုကရက်တစ်အဖွဲ့သို့ ဝင်ရောက်၍ နိုင်ငံရေးကို စတင်ဆောင်ရွက်လာခဲ့လေသည်။ နိုင်ငံရေးတွင်ပင်ဒါဂတ်သည် ထရူးမန်းကိုအစဉ်တစိုက် အားပေးလာခဲ့ရာ၊ ထရူးမန်းသည် ၁၉၂၂-၂၄ ခုနှစ် အတွက် မြို့နယ်တရားသူကြီးအဖြစ်ဖြင့် ရွေးကောက် တင်မြောက်ခြင်းခံရလေသည်။ ၁၉၂၆-၂၇ ခုနှစ်အတွင်း ၌မူကား မြို့နယ်တရားရုံးတွင် တရားသူကြီးချုပ် ဖြစ်လာလေသည်။ ၁၉၃၄ ခုနှစ်၌မူမိဇူးရီမိဆန်နယ်မှ တင်မြောက်ခြင်းခံရသော ဆီနေတာခေါ် အထက် လွှတ်တော်အမတ် ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ပင်ဒါ ဂတ်တည်ထောင်သော အဖွဲ့အစည်းသည် ရိုးမြောင့်

ခြင်းမရှိသောကြောင့်၊ ထရူးမန်းအမတ်ဖြစ်လာသည့် အတောအတွင်း၌ပင်လျှင်၊ ပင်ဒါဂတ်သည် ထောင်ကျ လေသည်။ ထရူးမန်းမှာမူကား ဖြောင့်မတ်သူဖြစ်သောကြောင့် နောက်တကြိမ် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသော ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပင်ဒါဂတ်၏အကူအညီမရဘဲနှင့် အရွေးခံမြဲ ခံရပြန်သည်။

ထိုအကြိမ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ကာကွယ်ရေးအစီအစဉ်တို့ကို ပြည်မအစိုးရက ရေးဆွဲရသောအချိန်နှင့် ကြုံခဲ့လေသည်။ ထိုအစီအစဉ်များအရ ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ဒေါ်လာငွေပေါင်း ကုဋေကုဋေကို သုံးစွဲရန် ခန့်ခွဲရသည်။ ထရူးမန်းသည် ပထမကမ္ဘာစစ်အတွင်း ကာကွယ်ရေးဘဏ္ဍာငွေခန့်ခွဲခြင်း၌ အလဟဿဖြစ်ရသည့် အချက်တို့ကိုကောင်းစွာသတိမူခဲ့သူဖြစ်ရကား၊ ကာကွယ်ရေးအစီအစဉ်အရငွေသုံးစွဲရေးတွင်စစ်ဆေးရန် ကော်မတီဖွဲ့သင့်ကြောင်းအကြံပေးခဲ့သဖြင့် သူ့အကြံပေးသည့်အတိုင်း ကော်မတီဖွဲ့ရသည်။ ထိုကော်မတီသည် နောင်သောအခါ၌ ထရူးမန်းကော်မတီဟု တွင်လေသည်။ ထိုကော်မတီ၌ ထရူးမန်း ဆောင်ရွက်ချက်ကြောင့် ဘဏ္ဍာငွေမြောက်မြားစွာ အလဟဿ မဖြစ်ခဲ့ချေ။

၁၉၄၄ ခုနှစ်၌ သမ္မတရူးဇဗွဲ၏ ကျန်းမာရေးအခြေအနေမှာစိုးရိမ်ဖွယ်ရှိလာခဲ့သည်။ ထိုအခါ အရေးကြီးသော သမ္မတရာထူးကို ဆက်ခံနိုင်မည့် ဒုတိယသမ္မတရွေးရန်ကိစ္စပေါ်လာလေသည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီတွင် ဟင်နရီဝေါလေကို အားပေးထောက်ခံသူတစ်စုနှင့်ထရူးမန်းကို အားပေးထောက်ခံသူ တစ်စုဟူ၍၊ လူနှစ်စုသဘောကွဲလွဲလာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသောအခါ ထရူးမန်းသည်ပင် အရွေးခံခဲ့ရလေသည်။ ထိုကြောင့် ၁၉၄၅ ခုနှစ်ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင်သမ္မတရူးဗွဲ ရုတ်တရက်ကွယ်လွန်သောအခါ ထရူးမန်းသည် ရုတ်တရက်ပင်လျှင် သမ္မတဖြစ်လာခဲ့လေ၏။ (ရူးဗွဲအက်(ဖ)၊ ဒီ-ရှူ။)

ထိုအချိန်ကား ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွက် အလွန်အရေးကြီးနေသော အချိန်တည်း။ ထိုအချိန်၌ ဂျာမနီသည် အရေးရှုံး နိမ့်လျက်ရှိ၍၊ အီတလီလည်းပြိုကွဲလုနီးရှိနေသည်။ သို့သော်ဂျပန်နှင့် စစ်တိုက်ရမည့်အချိန်သည် အဆင်မသင့်ပါက တစ်နှစ်ကျော်နှစ်နှစ်မျှ ဆက်လက်တိုက်ရဦးမည်ဟု ယူဆနေရလေသည်။ သို့ရာတွင် ထရူးမန်းသည် သမ္မတအနေဖြင့်တာဝန်တို့ကို ကောင်းစွာထမ်းရွက်နိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ခု မေ ၈ရက်နေ့၌ ဥရောပစစ်မျက်နှာဘက်တွင် စစ်သည် ပြီးဆုံးခြင်းသို့ရောက်လေသည်။ ထိုနောက်ထရူးမန်းသည် ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်၊ ရုရှ၊ တရုတ်နိုင်ငံတို့၏ခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့်အတူ ဂျာမနီနိုင်ငံ ပို့စဒမ်

မြို့၌ကျင်းပသော ကွန်ဖရင့်သို့ တက်ရောက်ကာ၊ ပို့စဒမ်ကျေညာချက်ကိုကျေညာ၍၊ ဂျပန်နိုင်ငံအားခြွင်းချက်မရှိလက်နက်ချစေရန် အမိန့်ပေးခဲ့လေသည်။ ဂျပန်တို့သည် ခြွင်းချက်မရှိလက်နက်ချရန်ကိစ္စတွင် သို့လောသို့လော ဖြစ်နေဆဲ၊ ဟီရိုရှီမာနှင့်နာဂါဆာကီတို့ကို အမေရိကန်လေတပ်က အဏုမြူဗုံးဖြင့်ဗုံးကျဲဖျက်ဆီးလိုက်သောအခါ၊ ချက်ချင်းပင်လျှင် လက်နက်ချရန် သဘောတူလိုက်လေသည်။

ဤသို့လျှင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးလည်း ပြီးခဲ့၏။ သို့သော်အမေရိကန်၏ရေတပ်၊ လေတပ်၊ ကြည်းတပ်တို့ကို ရုပ်သိမ်းရေး၊ မဟာမိတ်နိုင်ငံတို့၏ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး၊ စစ်ကာလစီးပွားရေးမှ ငြိမ်းချမ်းသောကာလ စီးပွားရေးသို့ ပြောင်းလဲရေးဟူသော ခဲယဉ်းကတ်သတ်သည့်ပြဿနာများကိုထရူးမန်းသည် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရလေသည်။ စစ်ပြီးချိန်တွင် တွေ့ကြုံရမြဲဖြစ် သော အလုပ်သမားရေး၊ ကုန်သွယ်ရေး၊ ငွေကြေးအခက်အခဲ၊ နေထိုင်မှုစရိတ်ကြီးခြင်း စသည့် အကြောင်းရင်းတို့ကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသော ဆူပူလှုပ်ရှားမှုတို့ကိုထရူးမန်းသည် နိုင်နင်းစွာထိန်းသိမ်းဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် စစ်အတွင်းကမဟာမိတ်ဖြစ်ခဲ့ကြသော အမေရိကန်နှင့် ဆိုဗီယက် ရုရှတို့၏ ဆက်ဆံရေးမှာ မူကား ပျက်ပြားလာခဲ့သည်။ ဤအတွင်း ထရူးမန်းသည် နိုင်ငံအချင်းချင်း ကျူးလွန်မှုတို့ကို ဆန့်ကျင်သောဝါဒကို လက်ကိုင်ပြုပြီးလျှင်၊ ဥရောပနိုင်ငံများ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် မာရှယ်စီမံကိန်းဖြင့် အမေရိကန်က စီးပွားရေးအကူအညီပေးရန်ဟူသောကိစ္စကို တီထွင်ခဲ့လေသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင်အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု သမ္မတရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန် နှစ်စေ့လာလေသည်။ ထိုစဉ်က ထရူးမန်း၏ပါတီတွင်း၌ သဘောကွဲလွဲချက်များရှိနေသဖြင့်၊ ထရူးမန်းပြန်၍ အရွေးခံလျှင် နိုင်ငံ့ရာခက်သည်ဟု အများက ထင်မြင်ချက်ပေးကြသည်။ သို့သော် ထရူးမန်းသည် အကြိတ်အနယ် ယှဉ်ပြိုင်ရမည့်အခြေသို့ ရောက်သောအခါ၊ အကယ်ပင်ဇွဲသတ္တိဖြင့် အလုပ်လုပ်တတ်သောကြောင့် နောက်ဆုံးတွင် သမ္မတအဖြစ်ဖြင့် ဒုတိယအကြိမ်ဆက်လုပ်ရန် အရွေးခံရလေသည်။ ဤအကြိမ်၌ သမ္မတထရူးမန်းသည် ပြည်တွင်းရေးရာတို့တွင် အခက်အခဲတွေ့ခဲ့ရသည်။ ရီပတ်ဗလစ်ကင် အဖွဲ့ဝင်တို့သည် တောင်ပိုင်း ဒီမိုကရက်တို့နှင့်ပေါင်းကာ ထရူးမန်း၏ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီကိုအတိုက်အခံပြုလာကြသဖြင့် ထရူးမန်း၏ ဆောင်ရွက်ချက်တို့သည် အောင်မြင်သင့်သလောက် မအောင်မြင်ချေ။ သို့သော် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်ဇွန်လ ၂၅ ရက်နေ့က စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော ကိုးရီးယားစစ်ပွဲ၌ ထရူးမန်း၏ ဆောင်ရွက်ချက်တို့သည် ထင်ရှားကျော်ကြားလာခဲ့သည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်နိုဝင်ဘာလတွင် ထရူးမန်းသည် လူသတ်

သမားတစ်ဦး၏ လုပ်ကြံခြင်းကိုပင် ခံလိုက်ရသေးသည်။ သို့သော် ကုသိုလ်ကံကောင်းသောကြောင့် အသက်မသေဘဲ အနာတရမရှိ ချမ်းသာခဲ့၏။ ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် ထရူးမန်းသည် ကိုရီးယားစစ်အတွက် ကုလသမဂ္ဂစစ်ဦးစီးဖြစ်သူ ဂျင်နရယ်မက်အာသာနှင့်သဘောကွဲလွဲ၍ မက်အာသာကို ရာထူးမှထုတ်ပယ်လိုက်လေသည်။ ကိုရီးယားစစ်ပွဲ အပြီးမသတ်သေးမီ ၁၉၅၃ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲအချိန်သို့ရောက်လာသောအခါ၊ ထရူးမန်းသည် သမ္မတအဖြစ်ဆက်လက် အရွေးမခံတော့ဘဲ သူ၏မူလနေထိုင်ရာဖြစ်သောမိဇူးရီပြည်နယ် အင်ဒီပင်းဒင့်မြို့သို့သွားရောက်၍ နိုင်ငံရေးမှ အနားယူကာ နေထိုင်လေသည်။

ထရူးမန်းသည် ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် သူနှင့်ကလေးဘဝကပင်ကစားဖော်ကစားဘက်ဖြစ်သူ ဗက်ဝေါလော့နှင့်လက်ထပ်ရာ၊ မာဂရက်ဟူသော သမီးတစ်ယောက် ထွန်းကားလေသည်။ ထရူးမန်းသည် ယခုအခါ သူ၏အမည်ဖြင့် စာကြည့်တိုက်တစ်ခုကို တည်ထောင်လျက်ရှိသည်။

ထရော့စကီလီယွန် (ခရစ် ၁၈၇၉-၁၉၄၀) ။ ။ ရုရှနိုင်ငံ အောက်တိုဘာတော်လှန်ရေးတွင် တော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင်ကြီးလီနင်နှင့်အတူ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးနောက် စတာလင်နှင့်အတိုက်အခံဖြစ်၍ ရုရှနိုင်ငံမှ ပြည်နှင့်ခြင်းကိုခံခဲ့ရသူမှာ လီယွန် တရော့စကီ ဖြစ်လေသည်။ ထရော့စကီ၏ နာမည်ရင်းမှာ လျက်ဒဗျီးဒဗျစ်ဗရမ်းရုတိုင်ဖြစ်၏။ သူ့ကိုခရစ် ၁၈၇၉ခုနှစ်တွင် ယူကရိန်းပြည်နယ်၊ ယနုဗကာမြို့၌မွေးဖွားသည်။ ငယ်စဉ်ကအိုဒက်ဆာတက္ကသိုလ်တွင် ပညာသင်ယူခဲ့သည်။ ခရစ် ၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင် တော်လှန်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသော ဆောင်ရွက်ချက် တို့ကြောင့် ဇာဘုရင်အစိုးရက ဖမ်းဆီးထားပြီးနောက်၊ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဆိုက်ဗီးရီးယားသို့ ပို့လေသည်။ သို့ရာတွင် လီယွန် ထရော့စကီဟူသောအမည်ဖြင့် ဆိုက်ဗီးရီးယားမှ ခိုး၍ထွက်လာပြီးလျှင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံလန်ဒန်မြို့သို့သွားရောက်၍ လီနင်နှင့် ပူးပေါင်းကာ တော်လှန်ရေးလုပ်ငန်းတို့ကို အတူတကွ လုပ်လေသည်။ ၁၉၀၃ခုနှစ်တွင် ရုရှနိုင်ငံပြင်ပမှနေ၍ ရုရှဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီညီလာခံကို ကျင်းပပေးခဲ့၏။ ၁၉၀၅ခုနှစ်တွင် ရုရှသို့ပြန်လာရာ၊ အဖမ်းခံရပြီးနောက် ဆိုက်ဗီးရီးယားသို့ပင် တစ်ဖန်အပို့ခံရပြန်လေသည်။ သို့သော် ဆိုက်ဗီးရီးယားမှ ထွက်ပြေးပြန်၍ ၁၉၀၇ မှသည် ၁၉၁၄ ခုနှစ်အထိ ဗီယင်နားမြို့တွင်နေထိုင်ပြီးလျှင် ဖော်လရီဗစ်နှင့်မင်ရီဗစ်ဝါဒနှင့်ဆိုင်ရာတို့၏ အကြား အလယ်အလတ် ဝါဒကို အများသိအောင်ဖြန့်ချိလျက်ရှိလေသည်။ ၁၉၁၄-၁၆ခုနှစ်အတွင်း ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့် စပိန်နိုင်ငံတို့တွင် လှည့်လည်နေထိုင်ရာ၊ ထိုနိုင်ငံတို့က ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးသဖြင့်

အမေရိကန်နိုင်ငံသို့ တွင်နေထိုင်ရလေသည်။ ၁၉၁၇ ခုတွင် ကားအောက်တိုဘာလ ရုရှတော်လှန်ရေးကြီးသည် အောင်မြင်ခဲ့ပြီဖြစ်၍ ထရော့စကီသည် လီနင်နှင့်အတူ အာဏာ သိမ်းပိုက်ရေး၌ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ၊ ဆိုဗီယက်ရုရှနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဖြစ်လာလေသည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် ဂျာမနီနှင့် စေ့စပ်သောကိစ္စ၌လီနင်၏ အကြံပေးချက်ကို မနာယူဘဲ တင်းမာခဲ့သောကြောင့် စေ့စပ်ရေး၌အရေးရှုံးနိမ့်ရပြီးလျှင် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးရာထူးမှ နုတ်ထွက်ပေးခဲ့ရလေသည်။ ထိုနောက်၌မူကားစစ်ဝန်ကြီးရာထူးကိုယူ၍ ရုရှတပ်နီတော်ကြီး၏ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ရာ၌ တော်လှန်ရေးကို သွေဖည်သော သူတို့အား နိုင်ငံခြားစွန့်ပစ်ပစ်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် ဝါဒအားဖြင့်ကား ထရော့စကီသည် လီနင်နှင့်သဘောကွဲလွဲခဲ့၏။ အထူးသဖြင့်ကား လီနင်အနီးတွင်ရှိသော စတာလင်နှင့် သဘောကွဲခဲ့သည်။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် စတာလင် အာဏာရသောအခါ ထရော့စကီသည် ဝန်ကြီးများ အဖွဲ့မှ ပြုတ်ကျလေသည်။ ၁၉၂၇ခုနှစ် ထရော့စကီသည် ဆိုဗီယက်တကာစတန်ပြည်နယ်သို့ နယ်နှင့်ခံရလေသည်။ သို့သော် ထိုနယ်နှင့်ခံနေရသည့်အတွင်း ထရော့စကီသည် စတာလင်နှင့် ဆန့်ကျင်သောလုပ်ငန်းတို့ကို လုပ်မြဲလုပ်နေသဖြင့် ၁၉၂၉ခုတွင် ရုရှနိုင်ငံမှ လုံးဝနှင်ထုတ်ခြင်းကို ခံရပြန်

ရုရှတော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင် လီယွန် ထရော့စကီ

သည်။ ထိုကာလမှစ၍ ကွန်စတန်တီနိုပယ်မြို့နှင့် နော်ဝေးနိုင်ငံရှိ မြို့များသို့ လှည့်လည်နေထိုင်ခဲ့ပြီးလျှင်၊ ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် မက္ကဆီကိုမြို့တော်၌ အခြေစိုက်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်ဩဂုတ်လတွင် ဗဲလဂျီယန်လူမျိုးတစ်ဦးက ချောင်းမြောင်း၍ တူနှင့်ထုကာ သတ်ဖြတ်ခြင်းခံရသဖြင့် ကွယ်လွန်လေသည်။

ထရောလပ်အန်တိုနီ (ခရစ် ၁၈၁၅-၁၈၈၅) ။ ။ထရောလပ်သည် အင်္ဂလိပ်ဝတ္ထုရေးဆရာဖြစ်သည်။သူ့ကို

နာမည်ကျော်အင်္ဂလိပ်ဝတ္ထုရေးဆရာကြီး အန်တိုနီ ထရောလပ်

လန်ဒန်မြို့တွင် ခရစ် ၁၈၁၅ခု၌ မွေးဖွား၏။ သူ၏ ဖခင်သည် မူလကဝတ်လုံတော်ရအလုပ်ကိုလုပ်နေရာမှ လယ်ယာနှင့် ကုန်သည်လုပ်ငန်းဘက်သို့ ပြောင်းလိုက်ရာ စီးပွားပျက်သည်သာအဖတ်တင်ခဲ့၏။ မိခင်မှာကား မူလကပင် စာရေးဆရာ၏ ဇာတိပါလာသဖြင့် ဝတ္ထုနှင့်ခရီးသွား ဆောင်းပါးကြီးများကို ရေးသားကာ၊ စီးပွားပျက်သည့်အိမ်ထောင်ကို ဖေးမပြုစုခဲ့ရသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အခြေမျိုးကြောင့် အန်တိုနီထရောလပ်သည် ငယ်စဉ်ကပညာကို ဆုံးခန်းတိုင်ပေါက်မြောက်စွာ မသင်ခဲ့ရရှာချေ။ အသက် ၁၉ နှစ်အရွယ်ကပင် ဝမ်းရေးအတွက် အိုင်ယာလန်ပြည်နယ် စာတိုက်ဌာန၌ အလုပ်လုပ်ခဲ့သည်။ ထိုဌာနတွင် ၁၈၄၁ခုမှ ၁၈၅၉ ခုတိုင် အလုပ်လုပ်ခဲ့ရာ၊ အက်စပက်တော် ရာထူး

ကိုရရှိခဲ့၏။ ထိုနောက် ၁၈၅၉ခုမှ ၁၈၆၇ခု အထိ အထူးအလုပ်ဝတ္တရားဖြင့် အနိုင်နိုင်ငံသို့ စေလွှတ်ခြင်းခံရ၍၊ အနောက်အိန္ဒိယ ကျွန်းစု၊ အိဂျစ်နိုင်ငံ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဩစတြေးလီးယားကျွန်း၊ နယူးဇီလန်ကျွန်း၊ တောင်အာဖရိကတိုက်ဒေသတို့သို့ ဝတ္တရားဖြင့်လှည့်လည်ပြီးလျှင် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ပြန်လည်ရောက်ရှိကာ၊ တာဝန်ဝတ္တရားကို ဆက်လက်ထမ်းရွက်ရသည် ဤကဲ့သို့ အနိုင်နိုင်ငံတို့သို့ လှည့်လည်အမှုထမ်းခဲ့သဖြင့်၊ ရရှိသောဗဟုသုတတို့ကိုမူတည်ကာ၊ သူ့ရောက်ရှိခဲ့သောဒေသအကြောင်း သူသွားခဲ့သောခရီးစဉ်အကြောင်းဟု သည်တို့ကို စာအုပ်ရေးသား ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ မူလက အိုင်ယာလန်တွင် အမှုထမ်းခဲ့သဖြင့်၊ အိုင်ရစ်လူမျိုးတို့၏ပုန်ကန်တော်လှန်သည်တို့ကို အခြေတည်ကာဝတ္ထုများ ရေးသားခဲ့၏။ သို့သော် သူ၏ဝတ္ထုများသည် မထူးခြားလှချေ။ နောင်အခါ၌ကား ထရောလပ်သည်ပီတိုရိယ ဘုရင်မလက်ထက် အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် လူလတ်တန်းစားတို့၏ အထက်လွှာရှိ လူ့သဘာဝအခြေအနေတို့ကို ဖွဲ့ဆိုသော ဝတ္ထုခြောက်အုပ်ရေးသား ထုတ်ဝေလိုက်ရာ နာမည်ကျော်ကြားလာခဲ့သည်။ ထရောလပ်သည် ထိုဝတ္ထုတို့တွင် သရုပ်မှန်ကို အတိအကျဖော်ပြ၍၊ လောကကို ခန့်သောသဘောဖြင့် ရေးသားလေရာ၊ အကြောင်းအရာတို့သည် သာမညပင်ဖြစ်စေကာမူ၊ တိကျမှန်ကန်သော အဖွဲ့တို့သည် လူ၏စိတ်ကို ဆွဲဆောင်စေသည်။ ထိုဝတ္ထုများအပြင် နိုင်ငံရေးနှင့် ဆိုင်သောဝတ္ထုပေါင်းဆယ်အုပ်မျှကို ရေးသားသည်။ သူရေးသားသော စာအုပ်များမှာအုပ်ပေါင်း ၅၀ မျှရှိလေသည်။

ထရိုလျန်စစ်ပွဲ ။ ။ထရိုင်းမြို့ပုံပြင်-ရှု။

ထရိုပီဇင်း။ ။အပင်သို့မဟုတ် တိရစ္ဆာန်တို့၏ကြီးထွားမှု၌လည်းကောင်း အနေအထား၌လည်းကောင်း ဘာသာအလျောက် ပြောင်းလဲသွားစေရန် ပတ်ဝန်းကျင်ကပြုပြင်စေဆောင်ပေးခြင်းကို ထရိုပီဇင်းဟုခေါ်သည်။ ထို ပြုပြင်မှုများကို အပူကဖြစ်စေ၊ မြေဆွဲအားကဖြစ်စေ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကဖြစ်စေ၊ ရေကဖြစ်စေ၊ ဓာတ်ပစ္စည်းများကဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် အခြားအားများကဖြစ်စေ ဖန်တီးပေးသည်။ အပူ၏ပြုပြင်မှုကို သာမိုထရိုပီဇင်းဟုလည်းကောင်း၊ မြေဆွဲအား၏ ပြုပြင်မှုကို ဂျီအိုထရိုပီဇင်းဟုလည်းကောင်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်၏ပြုပြင်မှုကို ဂယ်လဗာနီထရိုပီဇင်းဟုလည်းကောင်း၊ နေရောင်၏ပြုပြင်မှုကို ဟီလီယိုထရိုပီဇင်းဟုလည်းကောင်း၊ ဓာတ်၏ပြုပြင်မှုကို ကင်မိုထရိုပီဇင်းဟုလည်းကောင်း၊ အသီးသီးခေါ်လေသည်။ မှတ်သားစရာအချက်မှာ သာမိုထရိုပီဇင်းတွင် အပင် သို့မဟုတ် တိရစ္ဆာန်သည် လျှပ်စစ်ဓာတ်ရှိရာသို့ သွားတတ်

ခြင်း (ဝါ) လျှပ်စစ်ဓာတ်ရှိရာမှ ဖဲကြည့်တတ်ခြင်းကို ပြုတတ်သည်။ ဖိုတိုထရိုပီဇင်း၊ ဟီလီယိုထရိုပီဇင်း၊ ကင်မိုဇာရိုပီဇင်း စသည်တို့တွင်လည်း ဤကဲ့သို့ပင်ဖြစ်လေသည်။

ထရောက်ငါး။ ။ထရောက်ငါး၏အပေါ်ပိုင်းသည် အများအားဖြင့် ညိုရွှံ့အောက်ပိုင်းမှာ ငွေရောင်ပေါက်နေတတ်သည်။ တစ်ကိုယ်လုံးတွင်အမည်းပြောက်များရှိသည်။ သို့သော်မျိုးစိတ်ကွဲပြားခြားနားသည်နှင့်အမျှ ငါး၏အရောင်အဆင်းတို့ လည်း ကွဲလွဲတတ်သည်။ ထိုသို့ ကွဲလွဲမှုများရှိခြင်းကြောင့် ငါးအကြောင်း ကျွမ်းကျင်သူများပင်လျှင် ထိုငါးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သဘောကွဲလွဲကြလေသည်။

သိပ္ပံပညာ ရှင်များက ထရောက်ငါးကို အဓိကအားဖြင့် နှစ်မျိုးခွဲကြလေသည်။ ထိုနှစ်မျိုးမှာထရောက်မျိုးနှင့်ချားမျိုး တို့ဖြစ်သည်။ ချားမျိုးမှာကား အလွန်အရသာရှိသော ငါးမျိုးဖြစ်သည်။ ပင်လယ်၌ ကျက်စားသော ထရောက်မျိုးနှင့် ရေချိုတွင်ကျက်စားသော ထရောက်မျိုး ဟု နှစ်မျိုးခွဲ၍ ရှိပြန်သည်။ ထိုငါးနှစ်မျိုးစလုံးသည် အရသာရှိ၍ များရန်အတွက် ကောင်းသဖြင့်တန်ဖိုးထားကြသည်။

ထရောက်ငါးများကို ကမ္ဘာ့မြောက်ပိုင်းတွင်တွေ့ကြရသည်။ ထိုအပိုင်း ရှိ အင်းအိုင်၊ မြစ်၊ ချောင်းများအတွင်း၌ ထရောက်ငါးမျိုး မြောက်မြားစွာနေကြသည်။ ပင်လယ်တွင်း၌နေသည့် ထရောက်ငါးများသည် ဥအချိန်သို့ရောက်သောအခါ မြစ်ချောင်းများရှိရာသို့ ဆန်တက်လာကြသည်။ ဥအချိန်မှာ နွေကူးဥတုအစလောက်တွင်ဖြစ်သည်။ နွေကူးဥတုသို့ရောက်၍ ရေပူလာသောအခါ ဥများပေါက်ကြ

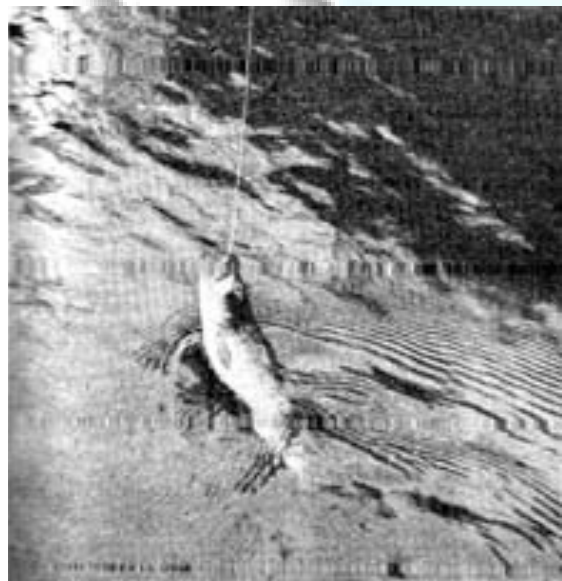

မြစ်တခုအတွင်းမှ ထရောက်ငါးငယ်ကလေးများကိုပိုက်ဖြင့်ဖမ်းယူနေပုံ

သည်။ ရေစီးသန်၍ ကျောက်စရစ်များရှိသောရေတွင် ထရောက်ငါးသည် အလွန်အပွားမြန်သည်။ ဆောင်းဥတုတွင် ထိုငါးများသည် မြစ်ချောင်းကို စုန်ဆင်းလာကြပြီးလျှင် ပင်လယ်တွင်း၌ နေကြသည်။

ထရင်းနီးဒက်ကျွန်း ။ ။ဗြိတိသျှပိုင် အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုတွင် ဂျပေမးကားကျွန်းမှတစ်ပါး အခြားအကြီးဆုံးကျွန်းမှာ ထရင်းနီးဒက်ကျွန်းဖြစ်သည်။ အရှေ့မြောက်ဘက်၌ တိုဗေးတိုးကျွန်းရှိ၍ ထိုကျွန်းသည် ထရင်းနီးဒက်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးသဘော၌ ရောနှောပေါင်းစပ်လျက်ရှိလေသည်။

ထရင်းနီးဒက်ကျွန်းသည် ပူပြင်းစိုစွတ်သောရာသီဥတုရှိသည်။ မြေဩဇာကောင်းမွန်သည်။ သကြား၊ ကိုကိုး၊ အုန်း၊ ရှောက်၊ လိမ်မော်နှင့်ဟင်းသီးဟင်းရွက်ကို စိုက်ပျိုးကြသည်။ ရေနံထွက်သဖြင့် ရေနံချက်သည့်လုပ်ငန်းသည် အရေးပါ၏။ ရေနံချေးအချို့ကို ဗင်နီဇွီးလားမှ တင်သွင်းသည်။ ကတ္တရာစေးထွက်သည်။ ကျွန်း၏ အကျယ်အဝန်း

အရသာထူးသော ထရောက်ငါး

www.foreverspace.com.mm

ထရင်းနီးဒက်ကျွန်း၏မြို့တော် ပို့ အော့စပိန်၏ ဆိပ်ကမ်းရှုခင်းတစ်ရပ်

မှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၁၈၆၄ မိုင်ခန့်ရှိသည်။ တိုပေးဂိုး ကျွန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၁၁၆ မိုင်ရှိသည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ် ခန့်မှန်းခြေအရ လူဦးရေ ၆၉၇၅၀ ယောက်ခန့် ရှိသည်။ တိုင်းရင်းသား လူဦးရေ ၃ ပုံ ၁ ပုံသည် အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်နှင့် စပိန်လူမျိုးများဖြစ်ကြသည်။

ဤကျွန်းကို ရှေးဦးစွာ တွေ့ရှိသူမှာ ကိုလံဗပ်(၁၄၉၈ ခုနှစ်)ဖြစ်သည်။ (ကိုလံဗပ် စီ-ရှူ။) ၁၇၉၇ ခုနှစ် အထိ စပိန်တို့၏ လက်အောက်ခံ ဖြစ်ခဲ့ပြီးနောက်၊ ဗြိတိသျှ တို့ကသိမ်းယူသည်။ ၁၈၀၂ ခုနှစ် အမိယန်မြို့တွင် ချုပ်ဆို သောစာချုပ်အရ ဂရိတ်ဗြိတိန်ပိုင်ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် ကျွန်းပေါ်ရှိခံတပ်စခန်းများကို အမေရိကန်သို့ ၉၉ နှစ် အငှားစာချုပ်ဖြင့်ငှားရမ်းလိုက်၏။

ကျွန်းမှာအများအားဖြင့် တောင်ထူထပ်သည်။ သို့သော် အမြင့်ဆုံးသောတောင်မှာ ပေ ၃၁၀၀ ကျော်မျှသာမြင့် သည်။ ကျွန်း၏အနောက်တောင်ဘက်တွင် ပစ်ချကတ္တရာ အိုင်ကြီးရှိ၍ ထိုအိုင်တွင်းမှ ကတ္တရာစေးများရရှိ၏။ ပို့အော့စပိန်မှာ ထရင်းနီးဒက်ကျွန်း၏ မြို့တော်ဖြစ်သည်။

ထရန်စကျော်ဒန်ပြည် ။ ။ကျော်ဒန်နိုင်ငံ-ရှူ။

ထရန်စဖေးမား။ ။လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးရုံမှ လွှတ်လိုက် သော လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးကို ကြေးနန်းကြိုးများဖြင့် မိုင်ပေါင်း များစွာ ဝေးကွာသောမြို့ကြီးပြကြီးများသို့ ဖြန့်ပေးရာ၌ လျှပ်စစ်ဖိအား ကောင်းဖို့လိုလေသည်။ ခရီးဝေးလေလေ၊ လျှပ်စစ်ဖိအားများရန် လိုလေလေဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်ဖိ အားများမှသာ လမ်း၌ လျှပ်စစ်စွမ်းအင် ဆုံးပါးခြင်းနည်း မည်။ ဓာတ်အားပေးစက်ရုံရှိ ဒိုင်နမိုမှ ထုတ်လိုက်သော လျှပ်စစ်ဗို့အားသည် မကြီးမားလှချေ။ ထိုကြောင့်လျှပ်စစ် အင်ဂျင်နီယာကြီးများသည် လျှပ်စစ်ဗို့အားကို တိုးမြှင့် ပေးနိုင်မည့်ကရိယာကို ကြံစည်ခဲ့ကြ ရလေသည်။

လျှပ်စစ်ဗို့အားဖြင့် ကရိယာပြုလုပ်ပုံမှာ သံစိမ်းတစ်ခုတွင် ဓာတ်မကူးနိုင်သည့် ပစ္စည်းဖြင့် ပတ်ထားသော ကြေးနန်း ကြိုးနှစ်ခုကို တခြားစီရစ်ပတ်ထားသည်။ ကြေးနန်းကြိုး ခွေတစ်ခုသို့ အစုန်အဆန်စီးဓာတ်စီးကြောင်း (အေ၊ စီ) လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို သွင်းပေးလိုက်သောအခါ အခြားကြေး နန်းကြိုးခွေ၌ ယင်းလျှပ်စစ်ဓာတ်စီးတစ်ခု ဓာတ်ကူးသွား သည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်စီး သွင်းပေးသောကြိုးခွေကိုမူလနန်း ခွေ(ပရိုင်မရီကွိုင်) ဟုခေါ်၍၊ ဓာတ်ကူးသွားသည့်ကြိုး ခွေကို ဒုတိယနန်းခွေ (စက်ကင်ဒရီကွိုင်)ဟုခေါ်သည်။

www.foreverspace.com.mm

လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးရုံမှလွတ်သည့် လျှပ်စစ်ဗို့အားကို တိုးမြှင့်ပေးသော ထရန်စဖေးမားကြီးများ

ဤနေရာ၌ တွေ့ရသောအချက်မှာ မူလနန်းခွေ၏ ကြီးအပတ်ပေါင်းနှင့် ဒုတိယနန်းခွေ၏ကြီးအပတ်ပေါင်းတို့ တူညီလျှင် မူလနန်းခွေသို့ သွင်းပေးသောလျှပ်စစ်ဓာတ်စီး၏ဗို့အားနှင့် ဒုတိယနန်းခွေဓာတ်ကူးသော လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးဗို့အားတို့သည်တူညီကြသည်။ မူလ နန်းခွေ၌ ကြီးတပတ်ရှိ၍ ဒုတိယနန်းခွေ၌ကြီး ၁၀ ပတ်ရှိလျှင် ဒုတိယနန်းခွေ၏ လျှပ်စစ်ဗို့အားသည် မူလနန်းခွေထက် ၁၀ကြီးသည်။ ဒုတိယနန်းခွေ၌ ကြီးတပတ်ရှိ၍ မူလနန်းခွေ၌ ကြီး၁၀ပတ်ရှိလျှင် ဒုတိယနန်းခွေ၏ဗို့အားသည် မူလနန်းခွေ၏ ၁၀ ပုံ ၁ ပုံသာရှိသောအချက်ပင်ဖြစ်သည်။ အင်ဒပ်ရှင်းကိုင်၏ သဘောသည် ဤအချက်ကို အခြေခံထားလေသည်။ (အင်ဒပ်ရှင်းကိုင်-ရှု။)

ဓာတ်အားပေးရုံမှလာသော လျှပ်စစ်ဓာတ်စီး၏ဗို့အားကို မြှင့်ပေးလိုသည့်အခါ ထရန်စဖေးမားကိုအသုံးပြုရသည်။ ထရန်စဖေးမားမှာ သံစိမ်းတစ်ခု၌ အထက်ပါနည်းအရ ကြေးနန်းကြီးများကို ရစ်ပတ်ထားသောကရိယာဖြစ်သည်။ မြို့ကြီးပြကြီးများ၌ ဗို့အားများသော လျှပ်စစ်ဓာတ်သည် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်လွယ်သဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်နိမ့်ထရန်စဖေးမားဖြင့် ကြီးပတ်နည်းသော ဒုတိယနန်းခွေသို့ လျှပ်စစ်

ဓာတ်စီးကူးစေရသည်။ ဗို့အားနိမ့်လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးကို လမ်း၌သွယ်ယူပြီးလျှင် အိမ်ထဲသို့ သွယ်ယူသောအခါ ထပ်မံ၍ ဗို့အားကို နိမ့်ချပြန်သည်။ ထိုနိမ့်ပြီး လျှပ်စစ်ဗို့အားဖြင့်သာ အိမ်တွင်းနေသူတို့သည် လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို ဘေးကင်းစွာ အသုံးချ နိုင်ကြပေသည်။

ထရန်စဖေးမားသည် အစုန်အဆန်စီးဓာတ်စီးကြောင်း (အေ၊ စီ) လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြင့်သာလျှင် အသုံးပြုနိုင်၍ အစုန်စီး ဓာတ်စီးကြောင်း (ဒီ၊ စီ) လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြင့် အသုံးမပြုနိုင်ပေ။ ဤအချက်ကြောင့်ပင်လျှင် အေ၊ စီ လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးကို အသုံးများကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဒီ၊ စီ လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးကိုထရန်စဖေးမားဖြင့် အသုံးပြုလိုသောအခါ ဒီ၊ စီ လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးကို အေ၊ စီ လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲပေးသည့် ကရိယာတစ်မျိုး ကို အသုံးပြုရသည်။ ထရန်စဖေးမား၌ လျှပ်စစ်စွမ်းအင် ၂ရာခိုင်နှုန်း၊ ၃ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ အပူအဖြစ်ဆုံးရှုံး၏။ အပူဒဏ်ကို ခံနိုင်စေရန် ထိုကရိယာကို သေတ္တာတစ်ခုထဲ၌ထည့်၍၊ အထူးစီမံထားသည့် ဆီဖြင့်စိမ့်ထားရသည်။ ဝိုင်ယာလက်စက်များ၊ မော်တော်ကားစက်များ၌ ဤကရိယာ၏သဘောကိုယူ၍ အသုံးချသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ (လျှပ်စစ်ဓာတ်-ရှု။)

ထရန်စဗားနယ်။ ။ထရန်စဗားနယ်သည် တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စုနယ်တွင် အပါအဝင်ဖြစ်၏။ ဗားမြစ်၏ တစ်ဘက်တွင် တည်ရှိသည်ကို အစွဲပြု၍ထရန်စဗားဟုတွင်သည်။ ထိုနယ်၏နယ်နိမိတ်မှာ မြောက်ဘက်တွင် လင်ပိုးပိုးမြစ်၊ အရှေ့ဘက်တွင် ပေါ်တူဂီပိုင်အရှေ့အာဖရိကတိုက်နယ်၊ တောင်ဘက်တွင် ဗားမြစ်၊ အနောက်ဘက်တွင် ဗားဆူးတိုလန်နှင့် ဗက်ချူအားနာလန်နယ်တို့ဖြစ်သည်။

ထရန်စဗားနယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၁၁၀၄၅၀ မိုင်ရှိသည်။ လူဦးရေမှာ ၄၈၀၀၀၀၀ ကျော်ရှိသည်။ နယ်တစ်ခုလုံးသည် ဗားမြစ်ဝှမ်းနှင့်လင်ပိုးပိုးမြစ်ဝှမ်းအကြားတွင် ရှိနေသော်လည်း၊ မြေပြင်မှာအများအားဖြင့် ကုန်းမြင့်ဖြစ်လေသည်။ ထိုနယ်ရှိ ရက်ကင်စပတ်တောင်တန်းမှာ ထင်ရှားသောတောင်တန်းဖြစ်သည်။

၁၈၄၄ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့သည် ငွေဝယ်ကျွန်များကို လွှတ်၍၊ ကျွန်ကုန်ကူးရေးအလုပ်ကိုဖိနိုပိတ်ပင်လိုက်သောအခါ၊ ကိပ်ကိုလိုနီနယ်တွင်နေထိုင်သောဒပ်ချလူမျိုး လယ်သမားများဖြစ်ကြသည့်ဗိုးဝါးတို့သည် မြောက်ပိုင်းသို့ တဖြည်းဖြည်းတက်လာကြပြီးနောက်၊ ဩရိန်းမြစ်ကိုဖြတ်ကာ ထရန်စဗားနယ်တွင် အိုးအိမ်စိုက်ထူနေထိုင်ခဲ့ကြလေသည်။

ထိုအခါကနယ်အတွင်း၌လည်း တိုင်းရင်းသားလူမည်းများရှိရာ၊ ဗိုးဝါးတို့သည်ထိုတိုင်းရင်းသားလူမျိုးထဲမှ စွမ်းလွန်းတမန်ရှိသော ဇူးလူးလူမျိုးတို့နှင့် မကြာခဏခိုက်ရန်

www.foreverspace.com.mm

ထရန်စဗားနယ်၊ ပရီတိုးရီးယားမြို့တော်သည် ကမ္ဘာကျော် စိန်တူးဖော်ရာဒေသ ဖြစ်ပေသည်။

ဖြစ်ပွားသည့်ပြင် ဗြိတိသျှတို့နှင့်လည်း မသင့်မမြတ်ဖြစ်ခဲ့ကြလေသည်။

၁၈၇၇ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့သည် ထရန်စဗားနယ်ကို ခေတ္တသိမ်းပိုက်ထားရာ၊ ၁၈၈၁ ခုနှစ်၌ထရန်စဗားနယ်ရှိ မိုးဝါးတို့နှင့်စတင်၍ အချင်းများကြပြီးနောက် တိုက်ပွဲတွင် ဗြိတိသျှတို့ အရေးရှုံးနိမ့်လေသည်။ ထိုနောက် ထိုနယ်သည် လွတ်လပ်ခဲ့ပြီးလျှင် ဗြိတိသျှတို့၏ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု ကိုလက်ခံလာလေသည်။

သို့သော် ရွှေကမ်းရားဖွေခွင့်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မိုးဝါးစစ်ပွဲကြီးသည် ၁၈၉၉ခု အောက်တိုဘာ ၁၁ရက် နေ့တွင် စတင်ဖြစ်ပွားလေသည်။ ထိုစစ်ပွဲမှာ ၃ နှစ်မျှကြာ၍ နောက်ဆုံးစစ်ပြေငြိမ်းရေးစာချုပ်အရ ထရန်စဗားနယ်မှာ ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီနိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်လာလေသည်။

တိရစ္ဆာန်များ။ ။ထရန်စဗားနယ်သို့ လူဖြူများ ရှေးဦးစွာ ရောက်လာစဉ်က ခြင်္သေ့၊ ဆင်၊ ကျားသစ်၊ သစ်ကုလားအုပ်၊ မြင်းကျားနှင့်ကြွဲများသည် တောကြီးတောင်ကြီးများထဲ၌လည်းကောင်း၊ ရေမြင်းနှင့်မိကျောင်းများသည် မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်များထဲ၌လည်းကောင်း အလွန်ပေါများ၏။ သို့သော် ပစ်ခတ်သတ်ဖြတ် ခြင်းကြောင့် အတော်ပင်ယုတ်လျော့သွားကြလေသည်။

မြို့ကြီးများ။ ။ပရီတိုးရီးယားမြို့သည် ထရန်စဗားနယ်၏

မြို့တော်ဖြစ်၍၊ တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စု၏ ရုံးစိုက်ရာ အချက်အခြာမြို့ဖြစ်၏။ အခြားမြို့ကြီးများမှာ ဂျိုဟနနွက်စဗတ်မြို့၊ ဗီနိုးနိုင်ငံမြို့၊ ကရူးဂါးစဒေါ့မြို့တို့ဖြစ်ကြသည်။

တွင်းထွက်သတ္တုများ။ ။ထရန်စဗားနယ်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရွှေထွက်ရာဗဟိုဌာနဖြစ်သည်။ စိန်၊ ကျောက်မီးသွေး၊ ရွှေဖြူ၊ သံ၊ ငွေ၊ ကြေးနီ၊ ခဲ၊ ယမ်းစိမ်းနှင့်ကန့်များကိုလည်း တူးဖော်ရရှိလေသည်။

၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ထရန်စဗားနယ်သည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးရပြီးလျှင်၊ ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်၌အသစ်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်၍ တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စုတွင်ပြည်နယ်တစ်နယ်ဖြစ်လာ လေသည်။

ထရိုင်းမြို့ပုံပြင် ။ ။အာရှမိုင်းနား၏ အနောက်မြောက်ကမ်းခြေအနီးတွင် အစ်လီယမ်မြို့ပျက်ကြီးကို ယနေ့တိုင် တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။ ယင်းအစ်လီယမ်မြို့ ပျက်ကြီးကို ထရိုင်းမြို့ဟု ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ယခုမူ ထိုမြို့ကြီးကို ထရုတ်ဟု ခေါ်သည်။

မကြာမီက မြို့ဟောင်းနေရာကို တူးဖော်ကြည့်ရှုသည့်အခါ၊ ခိုင်ခံ့သောတံတိုင်းကြီးများ၊ မျှော်စင်ကြီးများ၊ တိုင်အကျိုးအပွဲများကို တွေ့ရသဖြင့် ထိုမြို့တော်ကြီးသည် တခေတ်က ကြီးကျယ်စည်ကားသော မြို့ကြီးတစ်မြို့ ဖြစ်ခဲ့

ထရွှင်းမြို့ပုံပြင်

ကြောင်း နှင့်မှန်းရလေသည်။ ယင်းမြို့ဟောင်း၏ တည်ရာ အရပ်မှာ အီးဂျီးယန်းပင်လယ်နှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ဟဲလ ဇေ့န့်(ဝါ) ဒါးဒနယ်ရေ လက်ကြားအနီးဖြစ်သည်။

ထရွှင်းမြို့၏အရှေ့တောင်ဖက်တွင် နတ်မင်းကြီးစု စံ မြန်းရာ ဘုံဗိမာန်ရှိသောအိုင်ဒါတောင်ကို တွေ့မြင်နိုင်သည် ဟု ကမ္ဘာကျော်ဂရိလူမျိုးကဗျာစာဆိုကြီးဟိုးမားက သူ၏ အစ်လယက်အမည်ရှိ လင်္ကာကြီးတွင်ရေးသားခဲ့၏။ နတ် မင်းကြီးစုသည် အိုင်ဒါတောင်ထိပ်ပေါ်ရှိ နတ်နန်းထက်မှ ဂရိနှင့်ထရွှင်းလူမျိုးတို့ တိုက်ခိုက်သောစစ်ပွဲကို ရှုစားခဲ့သည် ဟုဆိုလေသည်။ ထိုစစ်ပွဲကို ထရီဂျန်စစ်ပွဲဟုခေါ်သည်။

ပင်လယ်ကမ်းခြေနှင့် တောင်တန်းများအကြားတွင် ပေ ၁၀၀ ခန့်မြင့်သော ကုန်းတန်းရှည်ကြီးတစ်ခုရှိသည်။ ဂရိ သမိုင်းအရ ထိုကုန်းတန်း၏အောက်၌ ထရွှင်းမြို့တော် ကြီးသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ နှစ်မြုပ် နေခဲ့သည်။ ၁၈၇၁ခု နှင့် ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်များတွင် အဆိုပါကုန်းတန်းကို တူးဖော် ကြရာ၊ ထရီဂျန်စစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားသည့် အရပ်ဖြစ်ကြောင်း အထောက်အထားများကို တွေ့ရလေသည်။

ဘီစီ ၂၅၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က ထရွှင်းမြို့သည် ရွာ သိမ်ရွာငယ်တစ်ခုမျှသာဖြစ်သော်လည်း၊ တစ်စတစ်စ စည် ကားတိုးတက်လာခဲ့သဖြင့်၊ နောက်ဆုံးတွင် အီးဂျီးယန်းယဉ် ကျေးမှု၏ အချက်အခြာဒေသဖြစ်လာခဲ့၏။ ယခုဖော်ပြပါ

ထရွှင်းမြို့ပုံပြင်မှာ ဆဋ္ဌမမြောက် ထရွှင်းမြို့တော်၏သမိုင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းဆဋ္ဌမမြောက် ထရွှင်းမြို့တော်သည် ဘီစီ ၁၂ ရာစုသို့မဟုတ် ဘီစီ ၁၃ရာစုတွင် ပျက်စီးခဲ့လေသည်။ ထရွှင်းမြို့တော်ကြီး ပျက်စီးရသည့်အကြောင်းရင်းမှာ ရှေးနှစ်ပေါင်း ၃၀၀၀ ကျော်လောက်က ဂရိနှင့်ထရီဂျန် လူမျိုးတို့ စစ်မက်ဖြစ်ပွားခဲ့သောကြောင့်ပင်တည်း။ တစ်ဖန် စစ်ဖြစ်ပွားရ သည့်ရသည့်အကြောင်းမှာလည်း ထရွှင်းမြို့ တော်ကို စိုးစံသော ပရိုင်းယမ်ဘုရင်၏သား ပဲရစ်သည် စပါးတားမြို့ကို စိုးစံသောမင်နီလေးအပ် ဘုရင်၏မိဖုရား ဟယ်လင်ကို ထရွှင်းမြို့သို့ ဆောင်ကြဉ်းကာ ခိုးယူပေါင်း သင်းသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ထရီဂျန် လူမျိုးတို့၏ စော်ကားရန်စခြင်းကို ခံလိုက်ရသော ဂရိလူမျိုးတို့သည် ၁၀ နှစ်တာကာလပတ်လုံး အင်အားစုရုံးပြီးလျှင်၊ မိုင်စီး နီးဘုရင် အက်ဂါမံနွန်ကို ခေါင်းဆောင်အဖြစ် တင်မြှောက် ၍၊ ထရီဂျန်တို့အား လက်စားချေရန်ထရွှင်းမြို့သို့ချီတက်ခဲ့ ကြသည်။ ဂရိတို့သည် ထရွှင်းမြို့ကို ၁၀ နှစ်ကြာမျှ ခဲယဉ်း ပင်ပန်းစွာဝိုင်းဝန်းလုပ်ကြံပြီး၍၊ နောက်ဆုံးတွင် ဥပါယ်တံမျဉ်ဖြင့်အောင်နိုင်ခဲ့ကြ၏။

ဂရိတို့၏ ဥပါယ်တံမျဉ်ကား သစ်သားဖြင့်ပြုလုပ်သော မြင်းရုပ်ကြီး၏အတွင်း၌ စစ်သည်တော်များ ဝင်ရောက်ပုန်း အောင်း၍နေစေကာ၊ ထိုမြင်းရုပ်ကြီးကို ထရွှင်းမြို့၏မြို့ရိုး

ဂရိစစ်သည်တို့ ဥပါယ်တံမျဉ်ဖြင့်ထားရစ်သော မြင်းရုပ်ကြီးကို ထရီဂျင်တို့ သိမ်းယူ၍ မြို့တွင်းသို့ သွင်းနေပုံ

ပြင်ဘက်တွင် စွန့်ပစ်ထားခဲ့ဟန်ပြုလျက်၊ ကျန်စစ်သည် တော်အပေါင်းလည်း သင်္ဘောများစီးကာ ထွက်ခွာသွားဟန် ပြုခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ ထရိုဂျန်တို့သည် ဂရိများပြည်တော် ပြန်ကြပြီအထင်ဖြင့် မြို့ပြင်ရှိမြင်းရုပ်ကြီးကို မြို့တွင်းသို့ ဝမ်းပန်းတသာသွင်း ယူခဲ့ကြလေသည်။ ညဉ့်အချိန် ရောက်သော် မြင်းရုပ်ကြီးအတွင်း၌ ပုန်းအောင်းနေခဲ့ကြ သော ဂရိစစ်သည်တော်များသည် အပြင်သို့ထွက်လာကြ ပြီးလျှင် မြို့ကိုစီးကြ၏။ သင်္ဘောစီးလျက် ထွက်ခွာသွား ဟန်ပြုသော ဂရိစစ်သည်တော်များလည်း တိတ်တဆိတ် မြို့သို့ ပြန်လာကြပြီးလျှင်၊ ဝိုင်းဝန်းတိုက်ခိုက်ကြသော ကြောင့် နောက်ဆုံးတွင် ထရွှင်းမြို့တော်ကြီးသည် ဂရိတို့ ၏လက်တွင်းသို့ ကျဆင်း၍ ပျက်စီးသွားလေသည်။

ထားဝယ်ခရိုင် ။ ။တနင်္သာရီ ကျွန်းဆွယ် ပင်လယ်ကမ်း ခြေတစ်လျှောက်တွင်ရှိသော ခရိုင်များအနက်၊ ထားဝယ် ခရိုင်သည် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်၏။ ခရိုင်၏အကျယ်အ ဝန်းမှာစတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၅၃၀၈ မိုင်မျှရှိသည်။ ခရိုင်၏ အရှေ့ဘက်တွင် တနင်္သာရီရိုးမတောင်တန်း၌ အပါအဝင် ဖြစ်သော ဘီလောက်တောင်တန်းသည် ထားဝယ်ခရိုင်ကို ယိုးဒယားနိုင်ငံ ကမ္ဘောဇပူရီနှင့် ရာဇပူရီခရိုင်နယ်တို့မှ ပိုင်းခြား ထားသည်။ အနောက်ဘက်၌ အန္တမန်ပင်လယ်တည်ရှိ သည်။ မြောက်ဘက်တွင် ကျိုက္ခမိခရိုင်နှင့်လည်းကောင်း၊ တောင်ဘက်တွင် မြိတ်ခရိုင်နှင့်လည်းကောင်း၊ ဆက် စပ်လျက်တည်ရှိ၏။ ခရိုင်အတွင်းအမြင့်ဆုံးတောင်ထွတ်မှာ မြိတ်ခရိုင်နှင့် ဆက်စပ် နေသောနေရာတွင် တည်ရှိသည့် မြင့်မိုလက်ခပ်တောင်ဖြစ်သည်။ ထိုတောင်သည်ပေပေါင်း ၆၈၀၀ မြင့်၏။ ထိုတောင်အပြင် ခရိုင်တွင်းကိုဖြတ်၍ တည်ရှိသော တောင်တန်း၌ နွားလပို့ တောင်ဟူ၍ရှိရာ ထိုတောင်သည် ပေပေါင်း ၆၀၀၀ ကျော်မြင့်သည်။

ထားဝယ်ခရိုင်တွင်း ရေကြောင်းသွားလာရေးအလို့ငှာ အသုံးဝင်သောမြစ်တို့မှာ မြောက်ဘက်ပိုင်း၌ ထားဝယ် မြစ်ဖြစ်၍၊ တောင်ဘက်ပိုင်း၌ တနင်္သာရီမြစ်ဖြစ်သည်။ ထားဝယ်မြို့၏အနောက်ဘက်တွင် ကမ်းခြေနှင့် ဆယ်မိုင် ကွာသောအရပ်၌ ဟိန်ဇယ်၊ မောင်းမကန်နှင့် လောင်းလုံး ကျွန်းစုသုံးစုရှိသည်။ ထိုကျွန်းများမှာ ကျောက်ဆောင် ထူထပ်သဖြင့် လူနေအိမ်ခြေမရှိချေ။ သို့သော် ငှက်သိုက် လုပ်ငန်းကြောင့် စီးပွားရေးအားဖြင့် အရေးပါသည်။

ထားဝယ်ခရိုင်ရှိ တောင်တန်းတို့မှာ များသောအားဖြင့် ကျောက်တောင်များဖြစ်သည်။ ကျောက်မှာ နှမ်းဖတ် ကျောက်မျိုးဖြစ်၏။ မြစ်ဝှမ်း၌တွေ့ရသော ကျောက်တို့ကား မြေစေးမှဖြစ်သော သင်ပုန်းကျောက်ဖြစ်၏။ ထားဝယ် ကမ်းခြေနှင့်နီးသော တောင်တန်းတို့၏ အရှေ့ဘက်

မျက်နှာစာ၌ကား သံပါသောမြေစေးကျောက်များ ရှိသည်။ ထိုကြောင့် ထားဝယ်ခရိုင်၌ပူဖောင်းထွက်သည်။ ထားဝယ် ခရိုင်မှထွက်သော ဝှေးဖရမ်းနှင့်သံဖြူအမျိုးအစားမှာ ကမ္ဘာ ပေါ်တွင် ဒုတိယလိုက်သည်။

ထားဝယ်ခရိုင်တွင် သစ်တောပေါသည်။ သစ်တောနယ် အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၅၀၀၀ မျှရှိသည်။ ထိုသစ် တောများမှာ ကျွန်းသစ်အပြင်၊ ဆေးဘက်ဝင်သော သစ် ကြိပိုး၊ ကြက်ဆူပင်၊ ဥပသကာပင်၊ ပင်လယ် အုန်းပင် တို့လည်းထွက်သည်။ ကြက်ပေါင်ပင်ပေါက်ရောက်ခြင်း ကြောင့် ရာဇာလုပ်ငန်းလည်းအတော်အသင့်ကြီးကျယ် သည်။ သစ်သီးဝလံအနက် ဒူးရင်း၊ မင်းကွတ်၊ နာနတ်နှင့် တညင်းသီးတို့သည် အဓိက ထွက်ကုန်များဖြစ်သည်။

ပင်လယ်နှင့် ကပ်နေသော ခရိုင်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ငါးစိမ်း၊ ငါးခြောက် ငါးပိလုပ်ငန်းမှာ များစွာကြီး ကျယ်သည်။ ထားဝယ် ငါးပိနှင့်ငါးခြောက်တို့သည် မြိတ်ငါးပိနှင့် ငါးခြောက်တို့ကဲ့သို့ပင် နာမည်ကြီး၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အနံ့အပြားစားသုံးကြသည်။

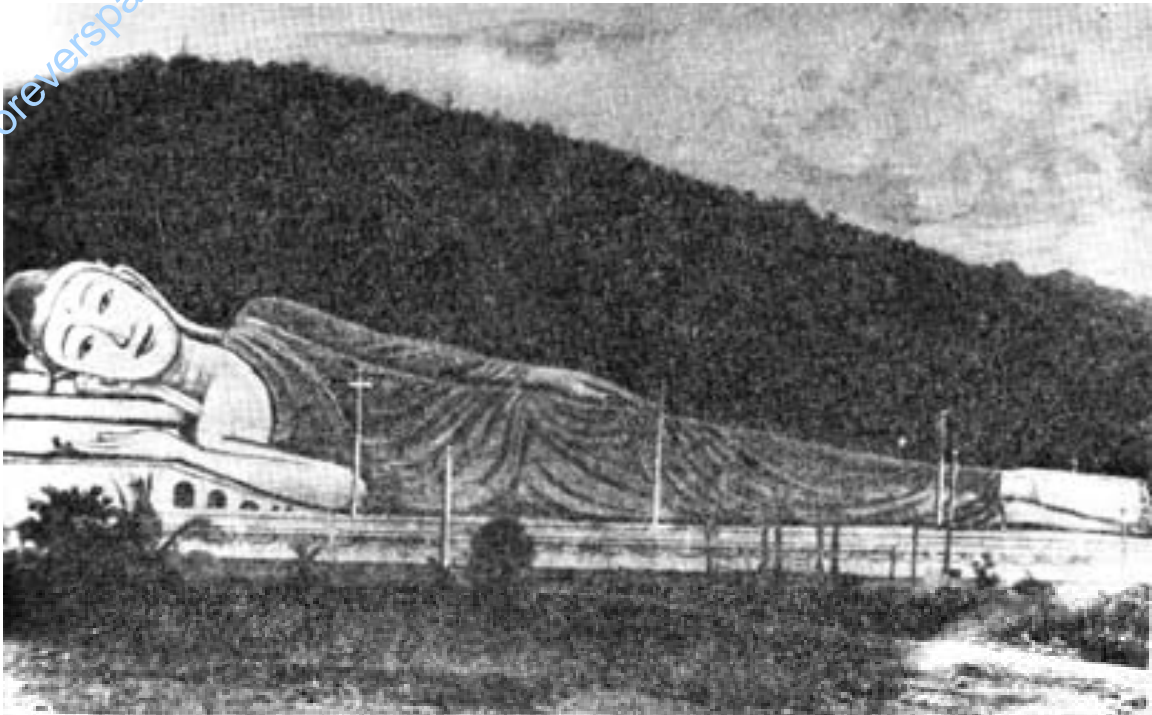
ထားဝယ်ခရိုင်သည် အပူပိုင်းဒေသ၌တည်ရှိသော် လည်း၊ ပင်လယ်ကမ်းခြေနှင့် ကပ်နေသောကြောင့် အပူရှိန် မပြင်းချေ။ မိုးရေချိန် လက်မ ၂၀၀ ကျော်သည်။ ထားဝယ် ခရိုင်မြောက်ပိုင်းသည် တောင်ပိုင်းထက်မိုးပိုများ သည်။ ထားဝယ်မြို့အနောက်မြောက်ဘက်ရှိ မောင်း မကန်ပင်လယ်ကမ်းခြေသည် နွေရာသီအတွက် အနား ယူရာ စခန်းကောင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။

ထားဝယ်ခရိုင်ရှိ တန်ခိုးကြီးဘုရားတို့မှာ ထားဝယ်မြို့ တောင်ဘက်မိုင်အနီးငယ်ကွာတွင် ရှင်မုတ်ထီးဘုရား၊ ထား ဝယ်အငူတွင်ရှင်မော်ဘုရားနှင့် ထားဝယ်မြို့ မြောက်ဘက်ရှိ ရှင်ဓာတ်ဝဲဘုရားများဖြစ်ကြသည်။ ယခုရှိရင်းစွဲ ထားဝယ် မြို့၏မြောက်ဘက်တွင် ထားဝယ်မြို့ဟောင်းနေရာရှိသည်။

ထားဝယ်ခရိုင်၌ ၁၉၅၆ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်း ခန့်မှန်းခြေအရ လူဦးရေ ၂၄၇၀၂၇ ယောက်ခန့်ရှိသည်။ ခရိုင်အတွင်းရှိတိုင်းရင်းသားတို့မှာ မြန်မာစကားကိုပင် ပြောဆိုသုံးစွဲကြစေကာမူ အသံထွက်ချင်း မတူသော ကြောင့် ရေမြေရပ်ခြားဒေသ စကားတစ်ရပ်ပမာ ရှိချေ သည်။ ထားဝယ်စကားမှာ အချို့နေရာတွင် ရခိုင်စကားနှင့် ဆင်သည်။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ ရှေးဦး သမိုင်းခေတ်များ၌ ရခိုင်အမျိုးသားတို့သည် ထားဝယ်နယ်နှင့် အဆက် အသွယ်ရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

ထားဝယ်ခရိုင်၌ ထားဝယ်မြို့နယ်၊ရေဖြူမြို့နယ်၊ လောင်း လုံးမြို့နယ်နှင့် သရက်ချောင်းမြို့နယ်ဟု မြို့နယ် လေးနယ် ရှိသည်။ ခရိုင်တွင်း သွားလာရေးမှာမူ၊ ရေလမ်းနှင့်ကုန်း လမ်းခရီးသာရှိသည်။ ကုန်းလမ်းမှာမော်တော်ကားလမ်း

www.foreverspace.com.mm

သတ္တရာဇ် ၁၂၉၃ ခုနှစ် နတ်တော်လဆုတ် ၃ ရက်နေ့တွင် ထားဝယ်မြို့၌တည်ထားသော ဉာဏ်တော် အလျား ၁၆၂ တောင်ရှိသော လောကသရဖူ လျောင်းတော်မူဘုရားကြီး

သာဖြစ်သည်။ မီးရထားလမ်း မပေါက်ချေ။ သို့သော် ပင်လယ် ဆိပ်ကမ်းအဖြစ်ဖြင့် ထားဝယ်မြို့မှာ သင့်တော် ကောင်းမွန်သောကြောင့်၊ ဆန်စပါး၊ ကျွန်းသစ်၊ သတ္တုရိုင်း၊ ကြက်ပေါင်စေး၊ ထားဝယ်ပိုးလုံချည်၊ ငါးပိ၊ ငါးခြောက်၊ ခနံ၊ သစ်သီးဝလံစသောခရိုင်၏ ထွက်ကုန်တို့ကို ပင်လယ် ကမ်းခြေခရီးဖြင့် အခြားနယ်သို့ပို့နိုင်သည်။ သယ်ယူပို့ ဆောင်ရေးအတွက် ထားဝယ်နှင့် မြိတ်နယ်တို့မှ ကတ္တူလှေ သင်္ဘောတို့သည် များစွာထင်ရှားကျော်ကြားသည်။ ထား ဝယ်မြို့ဆိပ်ကမ်းသည် စင်္ကာပူ၊ ပီနံစသောမလေးကျွန်း ဆွယ်ရုံ ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းတို့နှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ် နိုင်သည်။ ရန်ကုန်မြို့နှင့်မူ ပင်လယ်ခရီးဖြင့် သာမက လေကြောင်းခရီးဖြင့်လည်း ဆက်သွယ်နိုင်သည်။

ထားဝယ်မြို့။ ။ထားဝယ်မြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအောက် ပိုင်း၊ တနင်္သာရီတိုင်း၊ ထားဝယ်ခရိုင်၏ ခရိုင်ရုံးစိုက်ရာမြို့ ဖြစ်သည်။ ထားဝယ်မြစ်ဝမှ မိုင် ၃၀ခန့်ကွာဝေး၍၊ ထား ဝယ်မြစ်၏ လက်ဝဲဘက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ထား ဝယ်မြို့သည် ခရိုင်ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အစိုးရဌာနအသီးသီး၏ခရိုင်ဌာနချုပ်ရုံးများ၊ မြူနီစီပယ် ရုံး၊ ဆေးရုံကြီး၊ အစိုးရတန်းမြင့်ကျောင်းနှင့် ဈေးရုံများ

ရှိ၍၊ စည်ကားသော မြို့ကြီးတစ်မြို့ဖြစ်သည်။ နာမည် ကျော်ကြားသောမောင်းမကန်ကမ်းခြေစခန်းသည် ထားဝယ် မြို့၏အနောက်မြောက်ဘက်ရှိ ပင်လယ်ကမ်းခြေတွင် တည်ရှိသည်။ ထိုစခန်းသို့ ထားဝယ်မှနေ၍ မြစ်တစ်ဘက် သို့ ကူးပြီးလျှင် ရှစ်မိုင်ခန့် မော်တော်ကားဖြင့်သွားရသည်။ ထားဝယ်မြို့သည် မီးရထားလမ်းနှင့်ကွာဝေးသော မြို့ တစ်မြို့ဖြစ်၍ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးတွင် မော်တော်ကား နှင့် သင်္ဘောများကိုသာ အားထားရသည်။ မော်လမြိုင်မှ မီးရထားလမ်းဆုံးဖြစ်ခဲ့သော ရေးမြို့နှင့် ဘတ်ကားလမ်း ပေါက်သည်။ သို့သော် တောင်တက်တောင်ဆင်းခရီးကြမ်း သဖြင့် အသွားအလာမလွယ်ကူပေ။ ထားဝယ်ကားဆိပ်၌ ကုန်တင်မော်တော်ကား၊ လူစီးကားများစွာတို့ကို တွေ့မြင် ရသည်။ ထားဝယ်ဆိပ်ကမ်းမှာ ဆိပ်ကမ်းကောင်းဖြစ်၍ အရောင်းအဝယ်စည်ကားသည်။ ထားဝယ်မြို့မှ မြန်မာနိုင်ငံ အခြားဆိပ်ကမ်းမြို့များသို့ ရေကြောင်း အဆက်အသွယ် အလွန်ကောင်းမွန်သည်။ ထားဝယ်မြို့၌ လေဆိပ်ရှိသည်။ မြို့၏ ကျောထောက်နောက်ခံဒေသများတွင် သတ္တုတွင်း များ၊ ရာဇာခြံများ၊ ကျွန်းသစ်တောများရှိ၍တကြောင်း၊ မြို့ပေါ်နှင့်ကမ်းခြေများတွင် ငါးပိ၊ ငါးခြောက်လုပ်ငန်း တွင်ကျယ်သောကြောင့်တကြောင်း၊ အရောင်းအဝယ်

www.foreverspace.com.mm

ထားဝယ်မြို့သက် အနှစ် ၂၀၀ ပြည့် (၁၉၅၁ ခုနှစ်) မော်ကွန်းကျောက်တိုင်

ဗဟိုဌာနတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထားဝယ်လုံချည်များကို မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းလုံးသို့ တင်ပို့ရောင်းချရသည်။ ဆန် စက်နှင့်သစ်စက်များလည်းရှိ၏။ ၁၉၅၃ခု သန်းခေါင် စာရင်းအရ လူဦးရေ ၄၀၃၁၂ ယောက်ခန့်ရှိသည်။

ထားဝယ်မြို့ကို ခရစ် ၁၇၅၁ ခုတွင် တည်ထောင် ခဲ့သည်။ မြို့တည်နေပုံမှာ လေးထောင့်ဖြစ်သည်။

ထားဝယ်လူမျိုး။ ။ထားဝယ်လူမျိုးသည် တိဗက်-မြန်မာအစုမှ မြန်မာလူမျိုးအုပ်စုဝင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အခြား မြန်မာအုပ်စုဝင်များဖြစ်ကြသော ဓန၊ တောင်ရိုး၊ မရူ စသည်တို့ကဲ့သို့ မဟုတ်မူဘဲ၊ မြန်မာတို့နှင့် ကိုးကွယ် ယုံကြည်မှု၊ ဓလေ့ယဉ်ကျေးမှု၊ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုတို့တွင် တူညီကြ၏။

ထားဝယ်လူမျိုးများ၏ဇာစ်မြစ်သည် မြန်မာအနွယ်ဝင် ရခိုင်လူမျိုးတို့ပင်ဖြစ်သည်။ ရခိုင်ကမ်းမြောင်ဒေသမှရခိုင် များသည် တနင်္သာရီပင်လယ်ကမ်းမြောင်ဒေသသို့ သွား ရောက်နေထိုင်ကြရာမှ ပေါက်ပွားလာသောအစုကို ထား ဝယ်သားများ ခေါ်ဟန်ရှိ၏။ ထားဝယ်စကားသည် ရခိုင်

စကားပြောဆိုနည်းနှင့် ယိုးဒယားလေသံတို့ ပေါင်းစပ်ထား သကဲ့သို့ ဖြစ်နေခြင်းကို ထောက်၍သိနိုင်သည်။

ထားဝယ်လူမျိုး ဟူသောဝေါဟာရ ပေါ်လာရပုံ၌ အဆို အမျိုးမျိုးရှိကြသော်လည်း ခိုင်လုံသောအကြောင်းအရာကို မူမတွေ့ရပေ။ အချို့ကမူမြတ်စွာဘုရား ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးသောအရပ်အား မွန်တို့က 'ဝေါယ်'ဟုခေါ် ရာမှ ထားဝယ်ဖြစ်လာသည်ဟုဆို၍ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များ ကလည်းနရပတိစည်သူမင်းကြီးသည်ယခုထားဝယ်ခရိုင်၊ လောင်းလုံမြို့နယ်၊ ကျောက်တွင်းရွာဒေသအနီး၊ ထောင့် ကွယ်မြို့ကိုတည်ထောင်၍ ထိုထောင့် ကွယ်မှ ထားဝယ်ဟု ရွှေ့လျားပြောင်းလဲလာသည်ဟု ဆိုကြပြန်သည်။

ထားဝယ်အရပ်သည် မြန်မာမင်းတို့ ယိုးဒယားသို့ စစ်ချီ ရာ၌စစ်လမ်းကျသဖြင့်ပုဂံခေတ်ကပင်လျှင်၊ အဆက်အဆံ အကူးအလူးရှိဟန်တူသည်။ ထားဝယ်လူမျိုးတို့သည် မြန် မာအမျိုးသားအား ဂံသားဟု ပုဂံသားအဖြစ် ရည်ညွှန်း ခေါ်ဝေါ်သည်ကို ထောက်ထားနိုင်လေသည်။

မြန်မာမှုကိုထုတ်ဖော်သော ရွှေဘုံနိဒါန်းစာအုပ်တွင် မြန်မာတို့၏နန်းတွင်းဆောင်၌ ထားဝယ် ဆောင်ဟူ၍ရှိ ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းထားဝယ်ဆောင်မှာ ဆင်ဖြူများရှင်မင်းကြီးက ထားဝယ်မှခေါ်ဆောင်လာသော ထားဝယ်သားတို့အား ချီးမြှောက်၍ ခစားစေသော အဆောင်ဖြစ်ကြောင်းဆိုပေသည်။ ရှေးမြန်မာခေတ် အမှုထမ်းအရာထမ်း စာရင်းတွင်လည်း တောင်ထားဝယ် ဗိုလ်၊ မြောက်ထားဝယ်ဗိုလ်ဟု မှုရည်ရွက်ရည်အလိုက် ခန့်ထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ယခုအခါ တောင်ပိုင်းရမ်းပြည်၊ အင်းလေးဒေသတွင် မှီတင်း နေထိုင်ကြသော အင်းသားတို့သည်လည်း၊ ထား ဝယ်လူမျိုးဆက်ဖြစ်ကြောင်း ဆိုကြသည်။ အင်းသားစကား နှင့် ထားဝယ် စကားတို့မှာ များစွာတူကြ၏။ သို့ရာတွင် ထားဝယ်သားများ မည်သို့မည်ပုံ အင်းထဲသို့ရောက်ရှိလာ သည် ဆိုသောအချက်၌ကား အယူအဆအမျိုးမျိုးရှိ ကြ၏။ ထားဝယ်လူမျိုးများသည် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အတွက် ကုန်သွယ်လယ်လုပ်ယာခုတ်၊ ဥယျာဉ်စိုက်ခြင်းနှင့် သတ္တုတွင်း ရှာဖွေတူးဖော်ခြင်းအမှုတို့ကို ပြုကြသည်။ ထားဝယ်ခရိုင်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ အခြားအခြားသော ဒေသများနှင့် ကုန်းလမ်း၊ ရေလမ်း၊ လေလမ်းခရီး ဆက် သွယ်ကောင်းမွန်သဖြင့် ထားဝယ်သားများသည် မြန်မာ နိုင်ငံအနှံ့အပြား နေထိုင်လျက်ရှိကြသည်။ ထားဝယ်သား များသည် များသောအားဖြင့် မြှောင့်မတ်ရိုးသား၍ မဟုတ် မခံသောဇွဲသတ္တိရှိသူများဖြစ်ကြသည်။ ထားဝယ်သား အချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်စွာ နေတတ်ကြသည်။ ၁၉၀၁ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ထားဝယ်လူမျိုးဦးရေ ၉၄၈

ယောက်ရှိ သော်လည်း ၁၉၅၁ ခုနှစ်သန်းခေါင်စာရင်းအရမူ ၁၅၉၁၇၄ ယောက်ရှိသည်။ ယနေ့ ထားဝယ်လူမျိုးများ ြောဆိုနေကြသောစကားများတွင် ပေါရာဏ၊ မြန်မာ၊ ရှမ်း၊ မွန်စကားများရောစပ်လျက်ရှိ၏။ သို့ရာတွင် အခြားမည်သည့် လူမျိုးများနှင့်မျှ မဆက်စပ်သော ထားဝယ်စစ်စစ် စကားလုံးများလည်းရှိသည်။

- ပုံစံအားဖြင့် - ဗြန် = ပိုက်ဆံ
- ခွ = တံခါး
- ဟဲလော = စဉ်အိုးကြီး
- ဘုထောန့် = မီးဖိုဆောင်

စသော စကားလုံးများ ဖြစ်လေသည်။

ထားဝယ်လူမျိုးတို့သီဆိုကြသော ထားဝယ်ဒိန်းသီချင်းမှာ ကား ထားဝယ်တို့၏ ကျော်ကြားသောယဉ်ကျေးမှုအနုပညာတစ်ခုဖြစ်လေသည်။ မြန်မာတို့အိုးစည်ဝိုင်းနှင့်အနည်းငယ်ဆင်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ဒိန်းသီချင်းကို တစ်ယောက်ကတိုင်၍ သံပြိုင်တွင် အများကလိုက်၍ဆိုရသည်။

ရှေးထားဝယ် အကတစ်ခုဖြစ်သော ရမ်းက ဟူသော အကမှာ ယခုအခါတွင် တိမ်မြုပ်လျက်ရှိပေသည်။ ထားဝယ်ကျေးလက်တောရွာတို့တွင် မြန်မာတို့၏ ကြက်တိုက်ပွဲပမာ ခေတ်စားသော ပျော်ရွှင်မှုတစ်ရပ်ကား ထားဝယ်လူမျိုးတို့၏ ကျွဲတိုက်ပွဲများပင်ဖြစ်၏။

ထိ ။ ။ထိဆိုသည်မှာ ကံစမ်းမဲရွေးပွဲတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် အစိုးရကခွင့်ပြုမှုဖြင့်ရသောကြောင့် အစိုးရအသိအမှတ်ပြု လောင်းကစားပွဲတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ထိလက်မှတ်ဖြတ်ပိုင်းများကို တန်ဖိုးသတ်မှတ်ရောင်းချ၍ ရောင်းရငွေမှ သင့်လျော်ရာအချိုးအဆကို ဆုအဖြစ်ခွဲဝေကာ လက်မှတ်အပေါ်ရှိအမှတ်အသား ဂဏန်းများကို မဲဖွင့်ပြီးနောက် ကျရာဂဏန်းပါရှိသည့် လက်မှတ်ပိုင်ရှင်အား ဆုငွေချီးမြှင့်သော စံနစ်ဖြစ်သည်။

ထိဟူသောစကားရပ်မှာ မြန်မာစကားသက်သက် ဟုတ်ဟန်မတူချေ။ အင်္ဂလိပ်စကား၏ အရင်းအမြစ် သို့မဟုတ် တရုတ်စကား၏ အရင်းအမြစ်မှဖြစ်သည်ဟုဆိုကြသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ထိကို လော်ထရီဟုခေါ်ရာမှ လော်ထီ သို့မဟုတ် ထိဟူ၍ ရွှေ့လျောလာသည်ဟု အယူရှိကြသည်။

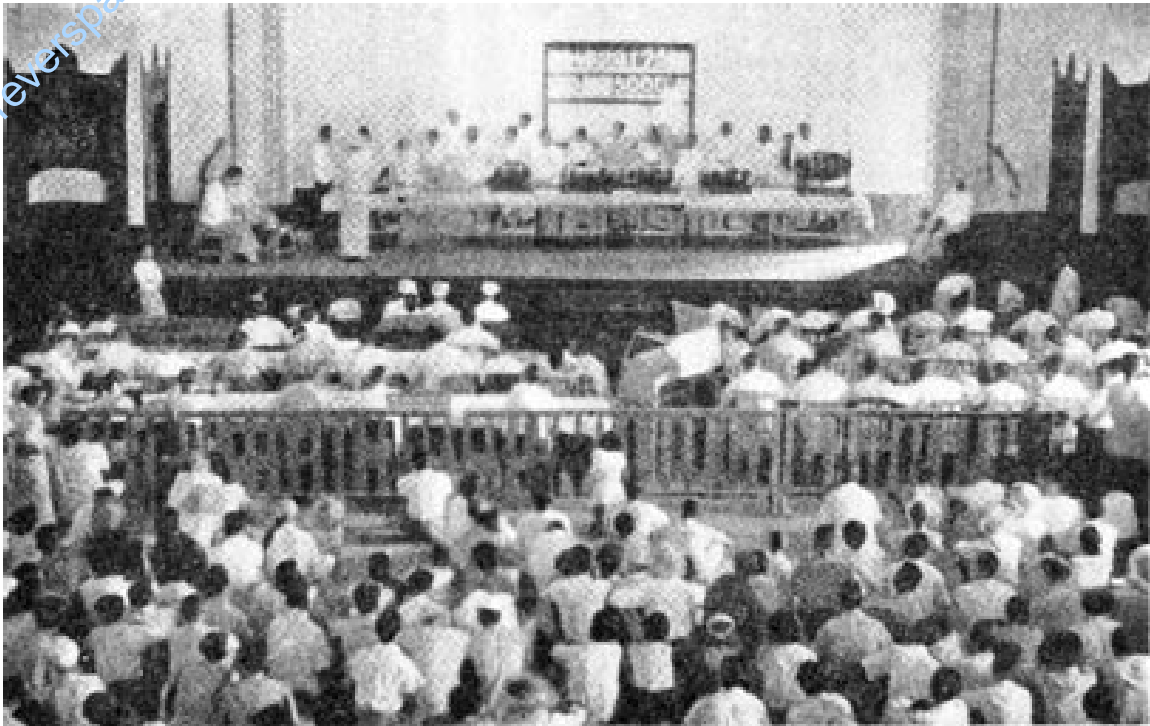
များစွာသောနိုင်ငံတို့တွင် အခွန်တော် ပိုမိုရရှိရေးအတွက် ထိဖွင့်ခြင်းအလေ့ကို ပြုလျက်ရှိကြသေးသည်။ ဆေးရုံ၊ လူအိုရုံ၊ ကျောင်းစသည့် များစွာသောပြည်သူ့အဆောက်အဦများနှင့် ဘုရားရှိခိုး ကျောင်းများကိုလည်း ယင်းသို့ ထိဖွင့်ရာမှရရှိသောအခွန်ဖြင့် တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သီပေါမင်းလက်ထက်တော်မတိုင်မီက ထိဟူသောအမည်ဖြင့် ဖွင့်ခြင်းအလေ့အထရှိခဲ့သော်လည်း

မြန်မာနိုင်ငံတော် အောင်ဘာလေ သိန်းဆုဖွင့်ပွဲ မကျင်းပမီ ဆုမဲများကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးနေစဉ်

www.foreverspace.com.mm

မြန်မာနိုင်ငံတော် အောင်ဘာလေ သိန်းဆယ့်ပွဲကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ မြို့တော်ခန်းမတွင် ကျင်းပနေစဉ်

ထီနှင့်အလားတူ မဲချသောစံနစ်မျိုးဖြစ်သည့် စာရေးတံမဲပွဲမှာ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာက ပေါ်ထွန်းခဲ့သဖြင့် ဝါခေါင်လ၏ ရာသီပွဲအဖြစ်ပင်ထင်ရှားခဲ့လေသည်။ ပင်လယ်ခရီး မြစ်ကြောင်း ခရီးများ၌ လှေသင်္ဘောတို့ဖြင့် သွားလာရာဝယ် လှေသင်္ဘောတို့ မရွေ့မလျား တန့်နေပါက၊ စာရေးတံမဲချ၍ မဲကျသူအား ရေသို့ချရသောအလေ့ ရှိကြောင်းကို ဦးရှင်ကြီးသမိုင်း၊ ပေါင်းလောင်းရှင် မဟာကဿပ၏သမိုင်း စသည်တို့အရ သိကြရသည်။

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၄၄ ခုနှစ်၌နန်းတက်သော အမရပူရရွှေနန်းသခင် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်တွင် နိုင်ငံခြားသားကုလားလူမျိုးတို့နှင့် ကုန်ကူးသန်းဆက်သွယ်ခဲ့ရာမှ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့၏ ထိစံနစ်ကို မြန်မာတို့ သိရှိခဲ့ကြသည်။ ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ် ကိစ္စများ၌ အငြင်းပွားသည့်အခါ မြန်မာခုံတော်များက ကုလားလူမျိုးတို့၏ အရောင်းအဝယ်ဆိုင် ရာထုံးစံဖြစ်သော ပြင်ကျ၊ ဇိဝံတံ၊ ဖိမာ၊ လေလံစသည့်ထုံးနှုန်းတို့ကိုဆင်ခြင်၍ အဆုံးအဖြတ်ပေး ကြရကုန်ရာ ပြင်ကျဟူသော သဘောသည် ထီ၏ သဘောနှင့် ဆင်တူသည်။ ကံစမ်း စက္ကူလိပ်များကို မဲနှိုက်စေ၍ အငြင်းပွားနေသော ကုန်၏တန်ဖိုးကို ဖြတ်ကာ ခွဲဝေပေးသော စံနစ်ကို ပြင်ကျဟု ခေါ်သည်။

သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရ ပိုင်နက်ဖြစ်

သော အောက်မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထီဖွင့်မှုခေတ်စားနေလေသည်။ မန္တလေး နေပြည်တော်၌လည်း တရုတ်အမျိုးသားများ၏ ၃၆ ကောင်ထီများ ပေါ်ပေါက်နေပြီးဖြစ်သည်။ အခွန်တော်တိုးစေရန် သဿမေဓအခွန်တော်ကို အတင်းအကြပ်ကောက်ခံခြင်းထက် အင်္ဂလိပ်အစိုးရကဲ့သို့ ထီဖွင့်၍ခိုင် နှုန်းကောက်ခံခြင်းက ပို၍အကျိုးများမည်ဟု ယူဆကာ သီပေါမင်းတရားသည် ထီရုံများဖွင့်လှစ်စေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် အကျိုးမရှိဘဲ ဆင်းရဲသား ကျွန်တော်မျိုးတို့ ဗွဲတေခြင်း၊ ခိုးသားထားပြု အလွန်ဆူပူသောင်းခြင်းတို့ကြောင့် ၁၂၄၃ ခု ပြာသိုလတွင် ထီရုံများပိတ်စေရသည်။

သီပေါမင်းလက်ထက် ထီဖွင့်ပုံဖွင့်နည်းမှာ အင်္ဂလိပ်တို့၏ ထိစံနစ်နှင့် အနည်းငယ်ကွာခြားသည်။ ၁၂၄၀ ပြည့်နှစ် တပေါင်းလတွင် ထီသဘောပေါက်သော အကွက်၆၀ ခုံကို တီထွင်သည်။ ထိုခုံတွင်အမှတ် ၁ မှ ၆၀ အထိဂဏန်းများ ပါဝင်ရာ ထီထိုးသူကကြိုက်ရာအမှတ်ကို အကန့်အသတ် မရှိထိုးနိုင်သည်။ တစ်ဂဏန်းလျှင် တစ်ကျပ်ဖြစ်၍ ရောင်းရငွေမှ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းကို နတ်ယူပြီးလျှင် ကျန်ငွေကို အောင်ဘာလေ ဖွင့်သည်။ ပေသီးအလုံး ၆၀ ပေါ်တွင် တစ်ဂဏန်းမှ ခြောက်ဆယ်ဂဏန်းတိုင်အောင် ရေးထိုး၍ ငွေအိုးတစ်လုံးတွင်ထည့်ကာ ဗလာပေသီး ၅၉လုံးနှင့် ရွှေပေသီးတစ်လုံးကို အခြားငွေအိုးတစ်လုံးတွင်ထည့်ပြီးနောက်

ကလေးနှင့် ယောက်အား အိုးတစ်လုံးစီမှ ပေသီးတစ်လုံးစီ နှိုက်ယူစေသည်။ ရွှေပေသီးနှင့်တွဲ၍ ထွက်သောဂဏန်းသည် သောင်ဘာလေဂဏန်းဖြစ်၍ ထိုဂဏန်းထိုးသူတို့အား သတ်မှတ်ထားသော ဆုငွေကိုအညီအမျှခွဲဝေပေးသည်။

ယင်းအကွက် ၆၀ ထိမျိုးကို လူကြိုက်နည်းလာသဖြင့် ၁၂၄၁ခု သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်၁ရက်နေ့တွင် အောင်ဘာလေပေါက်ဂဏန်းကို တစ်ခုတည်းထား၍ လက်မှတ်ပေါင်း ၁၂၀၀၀ရိုက်သည်။ တစ်လက်မှတ်လျှင် ငါးကျပ်ကျနှင့်ရောင်းချရာ၊ ငွေပေါင်း ၆၀၀၀၀ ရရှိလေသည်။ ယင်းခြောက်သောင်းမှအခွန်တော်အတွက် ငွေတသောင်း နုတ်ယူပြီးနောက် ကျန်ငွေငါးသောင်းကို အောင်ဘာလေမဲဖွင့်သည်။ အောင်ဘာလေရွှေပေသီးနှင့် တိုက်ဆိုင်သူ လက်မှတ်ရှင်အား ငွေငါးသောင်းအပ်နှင်းပြီးလျှင် သူဌေးအရာခန့်ထားသူကောင်းပြုမည်ဟုပင် စည်လည်ထားသည်။ ထိုပေါက်သူထံသို့ ငွေအိတ်ကိုဆင်ပေါ်တွင်တင်၍ အိမ်တိုင်ယာရောက်ပို့လေသည်။ ထိုနောက် ထိုထိစံနစ်ကို ဘုရင်ကိုယ်တိုင်နှစ်သက်တော်မူသဖြင့်ထိရုံပေါင်း ၁၀ရုံဖွင့်စေတော်မူလျက် ထိရုံတရုံတွင် လက်မှတ်ပေါင်း၆၀၀၀ထား၍ တစ်လက်မှတ်လျှင် နှစ်ကျပ်ကျနှင့်ရောင်းချရာ ထိတစ်ရုံလျှင်ငွေပေါင်း ၁၂၀၀၀ ရရှိသည်။ ယင်းငွေမှငွေ ၂၀၀၀ ကိုနုတ်၍ ကျန်ငွေ ၁၀၀၀၀ ကိုအောင်ဘာလေဖွင့်စေသည်။ ဤနည်းအတိုင်း ထိရုံ ၁၀ရုံထား၍ တစ်လလျှင်၁၀ကြိမ် ထိဖွင့်စေရာ ထိတော်မှ အခွန်တော်ငွေပေါင်း တစ်လလျှင် ၂သိန်းကျစီရ လေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှတို့သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ၁၉၃၈ခု ကျမှတစ်လက်မှတ်လျှင် ၂ကျပ်ကျနှင့်ရောင်း၍ ပထမသိန်းဆုအပြင်အခြားဆုငယ်များကို အောင်ဘာလေမဲနှိုက်၍ ဖွင့်သည်။ တစ်နှစ်လျှင် ၄ ကြိမ်ဖွင့်လှစ်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံကို ဂျပန်တို့သိမ်းပိုက်ထားစဉ်ကပင် ထိုကို ဆက်လက်ဖွင့် လှစ်လေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရလက်ထက်တွင် ၁၄ ကြိမ်မြောက် အောင်ဘာလေသိန်းထိမှစ၍ ယနေ့တိုင်အောင် ၂ လတကြိမ် ဖွင့်လှစ်လျက်ရှိရာ ၁၉၅၉ ခု နိုဝင်ဘာလတွင် အကြိမ် ၉၀ မြောက်ခဲ့လေပြီ။

ထိုကို မည်သူမဆို ဖွင့်ချင်သည့်အခါတွင် ဖွင့်၍မရချေ။ နိုင်ငံတော်အစိုးရကခွင့်ပြုသော အဖွဲ့အစည်းနှင့် ခွင့်ပြုသူတို့သာလျှင် ခွင့်ပြုသမျှကာလအတွင်းဖွင့်နိုင်သည်။ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးအတွက်မှအပ အခြားမည်သည့်ကိစ္စအတွက်မဆို ထိဖွင့်ရန် အစိုးရထံလျှောက်ထားနိုင်သည်။

ထီး။ ။ထီးသည် နေပူသည့်အခါ အပူမှကာကွယ်ရန်၊ မိုးရွာသည့်အခါ စွတ်စိုခြင်းမှကာကွယ်ရန်၊ ဦးခေါင်းထက်

တွင် အုပ်မိုးရသောလူအသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာမှုအနေဖြင့်ကား၊ ထီးသည် လူသုံးပစ္စည်းတစ်ရပ်မျှသာမဟုတ်ချေ။ လူတို့၏ အပူဇော်ခံယူထိုက်ခြင်းနှင့် တန်ခိုးအာဏာရှိ ခြင်းတို့ကိုပြသော အထိမ်းအမှတ်ပစ္စည်းလည်းဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဘုရားပုထိုးတို့၌တင်ရသောထီးတော်၊ မင်းမြောက်တန်ဆာအဖြစ်ဖြင့်သုံးသော မင်းသုံးနန်းသုံးထီး၊ မှူးကြီးမတ်ရာသေနာပတိတို့သုံးသော ထီး၊ သာမန်လူသုံး ထီးဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ စေတီပုထိုးတို့တွင် စေတီပုထိုးတို့၏ အထွတ်၌ သစ်သားထီးရိုးတပ်၍ အရွက်အဆင့်ဆင့်ရှိသော ထီးတော်ကိုတင်လေ့ရှိသည်။ ယင်းထီးကို ဆတ္တာဝလိဟုခေါ်သည်။ ထီးရွက်သုံးဆင့်ရှိသောထီးကို ဘီစီ ၁၀၀ခန့်က တည်သောဆန်ချီပုထိုးတွင်တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။ ထီးရွက်သုံးဆင့်ထက်ပိုသော ထီးတော်တို့ကိုမူ အနုရာဇပုရရှိ ထူပါရာမပုထိုး (ဘီစီ ၂၄၆)၌လည်းကောင်း၊ ဆာရနတ်ရှိပုထိုး (အေဒီ ၆ရာစု)၌လည်းကောင်းတွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။ ထိုထီးတို့သည် အများအားဖြင့် သစ်သားထီးသော် လည်းကောင်း၊ ကျောက်ထီးသော်လည်းကောင်း ဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စေတီပုထိုးတို့၌တင်သော ထီးတို့ကားများသောအားဖြင့် ကြေး၊ သံ၊ သံဖြူ စသည်တို့နှင့် ပြုလုပ်သော ထီးများဖြစ်ကြသည်။ ထီးတော်ပြုလုပ်ရာ၌ ကြေးခွေ၊ သံခွေတို့ကို အောက်ခြေမှအထက်သို့အရစ်အရစ်ဆင့်လျက်၊ မကိုဋ်သရဖူသဏ္ဍာန် ဘုံအဆင့်ဆင့် ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ထီးကိုအများအားဖြင့် ငါးဆင့်၊ ခုနစ်ဆင့်၊ ဆယ့်တစ်ဆင့်ဟူ၍ပြုလုပ်ကြသည်။ ထီးကို စေတီ၏ ချယားသီး (ဝါ)ငှက်ပျောဖူးတွင်တပ်ဆင်၍ ထီးထက်၌ ငှက်မြတ်နားနှင့် စိန်ဖူးများကိုတပ်ဆင်ရသည်။ ထီးဆင့်များ၌ ညောင်ရွက်များနှင့် ဆည်းလည်းများလည်း တပ်ဆင်လေ့ရှိသည်။ ဆတ္တာဝလိထီးအဆင့်ဆင့်မျိုး၏ ပုံစံကို မော်ဇေးမြို့ခင်ဘားကုန်းမှ တူးဖော်ရရှိသောစေတီတွင်တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။ (ချယားသီး၊ စေတီပုထိုး-ရှု။) မြန်မာနိုင်ငံရှိစေတီပုထိုးတို့၏ ထီးနမူနာကိုပြုရမည်ဆိုလျှင် အထင်ရှားဆုံးသောရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး၏ထီးကိုပြုရပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင်ယခုခေတ်၌ မြန်မာပိသုကာအတတ်တွင် အသစ်ထွင်လျက်ရှိကြသည်။ မိုလ်တထောင်ဘုရား၏ ထီးတော်နှင့် ရွှေမော်ဇေးဘုရား၏ ထီးတော်တို့မှာ အသစ်ထွင်သောပုံစံများဖြစ်ကြပေသည်။ ဤထီးကို သမ္မတခေတ်ထီးဟုခေါ်သည်။ ထိုထီးတွင် ထီးရွက်ငါးဆင့်ထားသည်။ တီထွင်သူတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်ကား၊ ဘဒ္ဒကမ္ဘာတွင် ဘုရားငါးဆူပွင့်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စုအလံတော်တွင် ပြည်နယ်တို့ကိုရည်ညွှန်းသောကြယ်ငါးပွင့်ရှိသည်ကိုလည်းကောင်း ရည်ရွယ်သည် ဟုဆိုသည်။

(ပဲဖက် မျက်နှာ ၂၀၆) ၁၊ ၂၊ ၃၊ ထီးပုံဖော်ရန် ထီးတံ၊ ခရိုင်နှင့် အဝန်းတို့တွင် ကြီးချည်ရသည်။
(ပဲဖက် မျက်နှာ ၂၀၆) ၄၊ ၅၊ ၆၊ ထီးရွက်ကပ်၍၊ ခရိုင်ကိုထီးပန်းထိုးပြီးလျှင်၊ ထီးရွက်များကို ချိုးရသည်။
(ယာဖက် မျက်နှာ ၂၀၇) ၇၊ ၈၊ ပန်းချီရေးဆွဲပြီးနောက်၊ မိုးရေခံရန် ဆီသုတ်၍ပေးရသည်။

စေတီပုထိုး၏ အထွတ်အထိပ်၌တင်သော ထီးအပြင်၊ ဘုရားပုထိုးစသည်တို့အား ကပ်လှူပူဇော်သောထီးများ လည်းရှိသေးသည်။ ဘုရားတွင်ချိတ်ဆွဲစိုက်ထူထားသည့် ထီးများကိုထွားထီးဟုခေါ်သည်။ ထွားထီးမှာရှေ့တွင် ဖော်ပြလတ္တံ့သောမင်းသုံးထီး၏ပုံစံအတိုင်းဖြစ်၍၊ သ တောင်းလည်၊ ကြာယပ်၊ ရွှေခြည်၊ ငွေခြည်၊ ပုတီး၊ ဘော ကြယ်ပွင့်များစသည်တို့ဖြင့် မွမ်းမံခြယ်လှယ် ထားသည်။

မင်းမြောက်တန်ဆာငါးပါးတွင် ထီးသည် တစ်ပါးအပါ အဝင်ဖြစ်သည်။ မင်းသုံးနန်းသုံးထီး၏ သဘောမှာ မင်းတို့ ၏အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ခြင်းကို ဖော်ပြသော အထိမ်း အမှတ်အဆောင်အယောင် သဘောဖြစ်သည်။ ရွှေဘုံနိ ဒါန်းတွင် နန်းမနန်းဦး၌ ထီးမပြတ်စိုက်ဆောက်လျက်၊ ထီးရိပ်တွင်ဧကရာဇ်မင်းမြတ်တို့ စံပယ်သည်ဟုဆိုသည်။ ထိုထီးမှာ ထီးဖြူဖြစ် သည်။ ပြူစောထီး၏ ထီးဖြူသည် လုံးပတ်သုံးထွာ၊ သန္တာအရိုး ကိုးတောင် နှစ်မိုက်၊ အထွတ် ပတ္တမြားတပ်သောထီးဖြစ်၏ဟူ၍လည်း ရွှေဘုံနိဒါန်း၌ လာသည်။ ထိုပြင်ထွက်တော်မူသောအခါ ဆောင်းမိုးရသော ဆောင်းထီးများလည်းရှိသေးသည်။ ရာဇဘိသေကကျမ်း လာထီးဖြူလေးစင်းတို့တွင် (၁)ပြာသာဒ်အဆင့်ကဲ့သို့ ထီး ရွက် ၉ဆင့်ရှိ၍၊ အရိုး ၁၀တောင်ရှည်ပြီးလျှင်၊ ရွှေမြူ တာအိုးအထွတ်တပ်သော နဝဒဏ္ဍထီး၊ (၂)ထီးရိုး၆ တောင် ရှည်သော မနောဟရီထီး၊ (၃) ထီးရိုး ၅ တောင် ရှည်သော အာတပတြထီးတို့သည် အဆောင်အယောင်အဖြစ်ဖြင့် နန်းတော်၌ စိုက်ရသောထီးများဖြစ်၍၊ (၄)ထီးရိုး ၄ တောင်ရှည်သော ဝိဇယပတြထီးမှာ ဘုရင်မင်းမြတ်တို့ ထွက်တော်မူသောအခါ ဆောင်းရန်အတွက် အခါခပ်သိမ်း ဆောင်းအပ်သောထီးဖြစ်သည်။ (အထက်ပါ၌ နဝဒဏ္ဍထီး ကို ထီးရိုး ၁၀တောင်ဟု အမှတ်အသားရှိသော်လည်း၊ နဝဒဏ္ဍ၏အဓိပ္ပာယ်အတိုင်းဆိုလျှင် ထီးရိုးသည် ၉ တောင် သာရှိသင့်၏။) ကဝိလက္ခဏဒီပနီတွင် အထက်ဖော်ပြ ရာပါ ရာဇဘိသေကဟူသော သက္ကဋကျမ်းဂန်မရောက်မီ၊ မြန်မာနိုင်ငံရွှေထီးရွှေနန်းအဆက်ဆက် ဥကင်တော် သီဟာ သနရာဇပလ္လင်တွင် လက်ဝဲထီးဖြူလေးစင်း၊ လက်ျာထီးဖြူ လေးစင်း၊ နှစ်ခုပေါင်းသော် ထီးဖြူရှစ်စင်းရသည်ကို လက်မွန်ရေးဦး ပညာရှိတို့က အမည်သညာသမုတ်ထားနှင့် သည်ဟု မှတ်ယူရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားလေသည်။ ထိုထီးဖြူရှစ်စင်းတို့မှာ ကနကဒဏ်ထီးနှစ်စင်း၊ တမွတ်ထီး နှစ်စင်း၊ ယာဉ်ထီးလေးစင်းဖြစ်သည်ဟု လောကဗျူဟာခေါ် အင်ရုံစာတမ်း၌လာသည်။ ကနကဒဏ်ထီးသည် ပကတိ ရွှေသားကို အရိုးလုပ်သောကြောင့် ကနကဒဏ်ထီး ဟုခေါ်သည်။ တမွတ်ထီးမှာ ရှေးစကားဟောင်း ကြီးမြတ် သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသောတမွတ်သဒ္ဒါကိုစွဲ၍ မှည့်သောထီး

ဖြစ်၍ ကြီးမြတ်သောထီးဟုအဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ယာဉ်ထီး မှာ ဧကရာဇ်မင်းမြတ်တို့ဝယ် ဆင်ယာဉ်၊ ရထားယာဉ်၊ လှေယာဉ်သုံးပါး၌ ထီးဆောက်သည်ဖြစ်၍ ယာဉ်ထီးဟုခေါ် လေသည်။ လောကဗျူဟာစာတမ်းအလို လက်ျာထီးဖြူ လေးစင်းဟူသည်မှာ ကမ္မထီး၊ စန္ဒထီး၊ ပဒမထီး၊ သမ္မုတိ ထီးဖြစ်သည်။ လက်ဝဲထီးဖြူလေးစင်းမှာ ကနကဒဏ်ထီး၊ သူရိယထီး၊ ဝိသုကမ္မထီးသမုက္ခထီးဖြစ်သည်။

ထိုမင်းခမ်းမင်းနားဆိုင်ရာထီးတို့ကိုပြုလုပ်ရာ၌ ထီးရိုး၊ ထီးချက်၊ ထီးလက်၊ ကြိုး၊ ထီးရွက်၊ ကလန့်၊ အထွတ် မြူတာစသည့် အစိတ်အပိုင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရသည်။ ထီး ထွတ်ငှက်မြတ်နား၌ ဟင်္သာငှက်ရုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ နွား မြီးဆွဲငှက်ရုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကျေးငှက်ရုပ်ကိုလည်း ကောင်း၊ ကြက်ရုပ်ကိုလည်းကောင်းစီရင်ရသည်။ ထီး ရိုးကို ရွှေဖြင့်လုပ်သော် ထူးမြတ်ကောင်းမွန်၏ဟုဆိုသည်။ ထီးခရိုင်စသည်တို့ကို ဖွဲ့သောကြိုးအားချည်ပင်သုံး လွန်းတင်၊ ခြောက်လွန်းတင်၊ ကိုးလွန်းတင် ကျစ်ရသည်။ ထီးချက်ပမာဏကိုကား ၂၈ လက်သစ်မှသည် ၁၀၀ သော လက်သစ် ပမာဏအထိ ပြုလုပ်ရသည်။ ထီး၏အချင်းမှာ အောက်ဆုံးအဆင့်၌ ငါးတောင်တမိုက်ရှိ၍၊ ထီးရွက်ကိုး ဆင့်ရှိသော နဝဒဏ္ဍထီးတွင် အထက်ရှစ်ဆင့်ကို သင့်တင့် အောင်စီရင်ရသည်။ ကြွင်းသောထီးတို့၌ တစ်ဆင့်သာရှိ၏။ နဝဒဏ္ဍထီးတွင် ရွှေညောင်ရွက်တစ်ရာရှစ်ရွက်ကို ထက် ဝန်းကျင်၌ဆွဲရသည်။ ရွှေညောင်ရွက်တို့၏ အကြားတွင် မြပတ္တမြားသန္တာစသောပန်းပွားတို့ကို ဆွဲရသည်။

ရတနာပူရစတုတ္ထမြို့တည်နန်းတည်မင်းတရားကြီး အဘိ သေကစာတမ်းတွင်ထီးဖြူတော်ကို မင်းတရားကြီး လက် တော်နှင့်အချင်းလေးတောင်ခြောက်သစ်၊ စွန်သုတ် နား ထောင့်တဆယ့်နှစ်ပေါက်၊ ထီးတံသုံးဆယ့်ခြောက်၊ ကြာ ယပ်သုံးဆင့်၊ ညောင်ရွက်တစ်ရာရှစ်ရွက်၊ ပုလဲသန္တာ ဆိုင်တစ်ရာရှစ်သွယ်၊ ထီးချက်အချင်းတထောင်၊ စောက် တတောင်တမိုက်၊ ထီးရိုးထီးဝန်းနှင့်အမျှလုပ်ကြောင်းကို ဆိုသည်။ ထိုပြင်မှူးကြီးမတ်ရာသေနာပတိတို့အတွက် အဆောင်အယောင်အဖြစ်ပေးအပ်သော ထီးနီလည်းရှိသေး သည်။ ပုံစံအားဖြင့် ခန်းပတ်မင်းကြီး၏အဆောင်အယောင် ဖြစ်သော ထီးနီတွင် ထီးရွက်အနီနှစ်ဆင့်တက်သည်။ ထိုနှစ် ရွက်ဆင့်ထီးနီ၌ ရွှေညောင်ရွက် သုံးဆင့်ရှိသည်။ ညောင် ရွက်ရေမှာ ၃၆ ရွက်ဖြစ်သည်။ အချက်၊ အထွတ်နှင့် အရိုးကို ရွှေချသည်။ ထီးရိုးမှာ ကြိဆစ်ပုံ ရှိသည်။

တပါးနိုင်ငံတွင် ထီးကို ရာထူးအဆင့်အတန်းပြသော ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲကြသည်။ အီဂျစ်နှင့် အဆီးရီး ယားပြည်တို့တွင် ထီးကို ရာထူးလိုက်အမျိုးမျိုးသုံးစွဲကြ သည်။ ရှေးခေတ် ဂရိနှင့်ရောမနိုင်ငံတို့တွင် ထီးမှာမိန်းမသုံး

ပစ္စည်းဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် အန်ဘုရင်မ လက်ထက်သို့ရောက်ခါမှ ထီးကို ယောက်ျား မိန်းမမဟု အများသုံးလာကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အနောက်နိုင်ငံမှ မှာယူသုံးစွဲသော သံကိုင်၊ သံရိုးနှင့်ပြုလုပ်သည့် ပိုးထီး၊ ဖဲထီး၊ ပိတ်ထီး အမျိုးမျိုးရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံဖြစ်ပိတ်ထီး၊ ပိုးထီး တို့သည် များစွာခေတ်စားလျက်ပင်ရှိပေသည်။ ပုသိမ်မြို့ တွင်လုပ်သောပုသိမ်ထီးများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌သာမက နိုင်ငံခြား၌လည်းထင်ရှားကျော်စောသည်။ မန္တလေးအိမ် တော်ရာတွင်လုပ်သောထီးကို ဒေသစွဲ၍ အိမ်တော်ရာထီး ဟုခေါ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင် ရှေးကထီးတန်းရပ်ကွက်တွင် ထီးကိုမြောက်မြားစွာလုပ်သည်။ ယခုခေတ်၌မူ ရန်ကုန် မြို့တွင်းနေရာအနှံ့အပြားတွင် မြန်မာထီးများကိုပြုလုပ် ကြသည်။ အထက်ဖော်ပြရာပါ လူသုံးထီးများအပြင် ရွှေထီး၊ ထွားထီး၊ ရဟန်းဆောင်းထီး၊ သီလရှင်ဆောင်းထီး စသည်တို့ကိုလည်းလုပ်ကိုင်ကြသည်။ ရွှေထီးတွင် ထီးရွက် အဝန်း၏ချင်းဝက် ၁၈လက်မမှလက်မ ၂၀အထိရှိရသည်။ ထီးခရိုင် ၃၄ ချောင်းပါမြဲဖြစ်သည်။ ရဟန်းဆောင်းထီး၌ ထီးရွက်ချင်းဝက် ၁၈လက်မရှိလျှင်ထီးခရိုင်အချောင်း ၅၀ ပါရှိရသည်။ ထီးရွက်ချင်းဝက် ၂၂ လက်မရှိသော်ထီးခရိုင် အချောင်း ၆၀၊ ထီးရွက်ချင်းဝက် ၂၄လက်မရှိသော်၊ ထီး ခရိုင်အချောင်း ၇၀ ပါရှိရသည်။ ယောက်ျား ဆောင်းထီး၌ ထီးရွက်ချင်းဝက် ၁၆ လက်မရှိ၍၊ ခရိုင် ၄၀မိန်းမဆောင်း ထီး၌ ထီးရွက်ချင်းဝက် ၁၄ လက်မရှိ၍၊ ခရိုင်၃၀၊ ခလေး ဆောင်းထီး၌ ထီးရွက်ချင်းဝက် ၁၀ လက်မရှိ၍ ခရိုင်၂၆၊ ထွားထီး၌ ထီးရွက် ချင်းဝက် ၆လက်မမှ ၈လက်မအထိ ရှိ၍၊ ခရိုင် ၃၄ချောင်းဟူ၍ အသီးသီးပါရှိရသည်။ သို့သော် ယခုဖော်ပြသောအချက်အလက်တို့သည် ယေဘုယျသ ဘောမျှသာဖြစ်သည်။ ထီးလုပ်သူတို့သည် မိမိတို့၏အတိုင်း အတာနှင့်မိမိ အမျိုးမျိုးပြုလုပ်လေ့ရှိရာ၊ မည်သည့်ထီးမျိုး၌ အတိုင်းအတာသည် မည်သို့ပုံသေထားရမည်ဟုမရှိချေ။ ထီးတွင်ပါဝင်သောအစိတ်အပိုင်းများမှာ ထီးရွက်၊ ထီးထိပ် ဖူး၊ ထီးခေါင်း၊ ထီးအုံ၊ ထီးတံ၊ ခရိုင်၊ ထီးရိုး၊ ခလုတ်၊ လက်ကိုင်၊ အုံးပန်း၊ ထီးကွင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ထီးခ လုပ်ကို ရှေးကထီးရိုး၌အပေါက်ဖောက်၍ သစ်သားစို့ လျှို သွင်းကာပြုလုပ်ကြ၏။ ယခုမူ သံစို့နှင့်ပြုလုပ်သည်။ ထီးရိုး မှာမူ ပန်းရိုး၊ ကျားရိုး၊ ပြောင်းရိုး၊ ခြစ်ရိုးဟူ၍ အမျိုး မျိုးရှိသည်။ ခရိုင်သည် ထီးတံ၏သုံးချိုးတချိုးရှိ သည်။ ခရိုင်ကို ထီးတံ၏သုံးချိုးတချိုးအထက်၌ ထောက်ရသည်။

ထီးချိုင့်မြို့။ ထီးချိုင့်မြို့သည် ကသာခရိုင်၊ ထီးချိုင့်မြို့ နယ်ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်၏။ ဧရာဝတီမြစ်၏လက်ျာဘက်

ကမ်းပေါ်ရှိ တောင်ကုန်းငယ်ပေါ်၌ တည်ရှိသည်။ ဗြိတိသျှ တို့ မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းယူစခါက၊ ကသာခရိုင်၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်ခဲ့ဘူး၏။ ၁၈၉၇ ခုနှစ်ခန့်ကစ၍ ဈေး၊ ဗိုလ်တဲ၊ ရဲဌာနာ၊ စာတိုက်များဖွင့်လှစ်ခဲ့၏။ ကျိုးနှင့် ရှေးကျောက်ခံတပ်များမှာ စစ်စခန်းများ ဆောက်လုပ်သည့် အချိန်မှစ၍ ပျက်စီးကုန်သည်။ ထီးချိုင့်မြို့ကို ရန္တပစ္စည်းနှင့် နန္ဒပစ္စည်း ညီနောင်နှစ်ပါးက တည်ထားခဲ့သည်ဟုဆို၏။ ရန္တပစ္စည်းနှင့် နန္ဒပစ္စည်းတို့လက်ထက် တရုတ်တပ်များ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်လာသည်ကို မြန်မာတပ်များက ချီတက်ကာ မြင်းခင်းရာအရပ်မှတွန်းလှန်ဖြိုဖျက်ခဲ့၏။ ယင်းတို့၏ ဆင်များချထားရာအရပ်ကို ဆင်ကျုံး၊ မြင်းများ ချထားရာ အရပ်ကို မြင်းကျုံးဟူ၍ ယခုတိုင်ခေါ်တွင် လျက်ရှိသည်။ ထီးချိုင့်မြို့တွင် ကျောက်ခံတပ်ပျက်များကို ယခုတိုင်တွေ့မြင်နိုင်၏။ ထီးချိုင့်မြို့တည်ရာ တောင်ကုန်း တွင် ထင်ရှားသောစေတီတဆူရှိသည်။ ထိုစေတီကို သီရိ ဓမ္မာသောကမင်းကြီး တည်ထားခဲ့သည်ဟုဆို၏။ စေတီ ၏ဘွဲ့တော်မှာ မြတသိန်းတန်ဖြစ်သည်။ နရပတိစည် သူမင်းကြီးသည် ဖောင်စကြာဖြင့် လှည့်လည်လာခဲ့စဉ်၊ ထိုစေတီကို ဖူးမြင်ရသည်တွင် ကြည်ညိုလှသဖြင့် အဖိုး တသိန်းထိုက်တန်သော မြခါးပတ်ကို ထိုစေတီတွင် လှူ တော်မူခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ တစ်သိန်းတန်မြခါးပတ် လှူခဲ့သည်ကိုအစွဲပြု၍ မြတသိန်းတန်ဘုရားဟု ဘွဲ့မည် တွင်သည်ဟုဆို၏။ မြို့၏အမည်မှာလည်း ထိုအရပ်တွင် လှူခဲ့သောဘုရင်၏ ထီးနှင့်ကျိုးကိုအစွဲပြု၍ ထီးကျိုး ဟုခေါ်တွင်ရာမှ ရွှေလျှောက်က ထီးချိုင့်ဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုလေသည်။

မြန်မာဘုရင်မင်းမြတ်တို့လက်ထက်တွင် ထီးချိုင့်မြို့ သည်မြတောင်ဝန် စီရင်အုပ်ချုပ်သော မြတောင်မြို့နယ်၌ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၁၈၉၂ ခုနှစ်အထိ ထီးချိုင့်မြို့နယ်မှာ ကသာခရိုင်မြတောင်နယ်ထဲတွင် ပါဝင် လျက်ရှိခဲ့သည်။ ယင်းနှစ်၌ပင် ထိုမြို့နယ်ကို မြတောင်နယ် မှခွဲထုတ်၍ ကသာနယ်နှင့်ပူးပေါင်းပြီးသော်၊ ကသာနယ်ပိုင် လက်အောက် ထီးချိုင့်မြို့နယ်အဖြစ်ဖြင့်ထားရှိလေသည်။

၁၉၅၆ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းခန့်မှန်းခြေအရ လူဦး ရေမှာထီးချိုင့်မြို့နယ် တစ်ခုလုံးအတွက် ၃၄၅၀၀ ယောက် ခန့်ရှိမည်ဟုခန့်မှန်းသည်။ ၁၉၄၁ခုနှစ် သန်းခေါင် စာရင်း(ယာယီ) အလိုမှာ ၂၉၅၉၅ ယောက်ဖြစ်သည်။ ထီးချိုင့်မြို့နယ်၌ မြန်မာ၊ ရှမ်းနှင့်တရုတ်တို့ အတူတကွနေ ထိုင်ကြသည်။ ဂန့်ဂေါတောင်စွယ်သည် ထီးချိုင့်မြို့နယ် မြောက်ပိုင်းကိုဖြတ်၍ ထီးချိုင့်မြို့အထိတည်ရှိနေသည်။ မြို့နယ်အတွင်းတွင် ချောင်းငယ်မြောင်းငယ်၊ အင်းအိုင် များရှိလေရာ၊ ထိုဒေသတို့တွင် ငါးဖမ်းခြင်းအလုပ်ကို

အတော်ဘာသာလုပ်နိုင်ကြသည်။ ထိုကြောင့် ထီးချိုင့်မြို့နယ်၏ အဓိကထွက်ကုန်သည် ငပိ၊ ငခြောက်ဖြစ်သည်။ မြေပြန့်ဒေသတို့တွင် လယ်ယာအလုပ်ကို လုပ်ကြသည်။

ထီးလင်းမြို့။ ။ထီးလင်းမြို့သည် ပခုက္ကူခရိုင် ထီးလင်းမြို့နယ်၏ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ထီးလင်းမြို့နယ်၏မြေမျက်နှာပြင်သည်ကျောက်ထူထပ်၍ မညီညာသည့်ပြင် တောင်ကုန်းများလည်းရှိသဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းကို မြစ်များချောင်းများနှင့်နီးသောမြေပြန့်ပိုင်းတွင်သာ လုပ်ကိုင်နိုင်ကြသည်။ ထီးလင်းမြို့နယ်၏အကျယ်အဝန်းမှာ ၄၉၃ စတုရန်းမိုင်ရှိသည်။ ပိုးမွှေးမြူခြင်းလုပ်ငန်း လည်းအတော်အသင့်ရှိ၍ ယာတိုင်ပိုးယောလုံချည်များကို ရက်လုပ်ရောင်းချသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရ မအုပ်ချုပ်မီက ထီးလင်းမြို့သည် စော်ဘွားနယ်တစ်ခုဖြစ်၏။ ထီးလင်းမြို့နယ်အတွင်းရှိ ထင်ရှားသောတန်ခိုးကြီးဘုရားမှာ ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား ဖြစ်၍ နရပတိစည်သူမင်းကြီးက တည်ထားကိုးကွယ် သည်ဟုဆိုလေသည်။ ထိုဘုရားကို ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံ တွင် ထီးလင်းတမ်းခွန်၊ ဖုန်းရှိန်မွန်၊ ရွှေကွန်အုပ်မြတ်စွာဟု စပ်ဆိုထားလေသည်။ ထီးလင်းမြို့နယ်အတွင်း နေထိုင်ကြသောလူမျိုးများသည် တောင်သာလူမျိုးနှင့် ချင်းလူမျိုးများဖြစ်၏။ ထီးလင်းမြို့သည် ပခုက္ကူမြို့နယ်၏ ၉၇ မိုင်ခန့်ဝေး၍၊ မော်တော်ကားလမ်းဖြင့် ဆက်သွယ်ထားလေသည်။ ထိုအပြင် ထီးလင်းမှအထက်ချင်းတွင်းခရိုင် ကလေး ဝမြို့သို့နေရာသီတွင် သွားလာနိုင်သောကားလမ်း တစ် လမ်းတည်းရှိ၍၊ အရှည် ၁၃၈ မိုင်ရှိ လေသည်။ မြို့နယ်၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၆ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၂၂၀၀၀ ယောက်ဟူ၍ ခန့်မှန်းရသည်။

ထီးလှိုင်ငှက် ။ ။ထီးလှိုင်ငှက်သည် ဘုရားဟောကျမ်းဂန်လာဇာတ်ဝတ္ထုတို့တွင် ဟတ္ထိလိင်္ဂငှက်ဟူ၍ ထင်ရှား၏။ ပါဠိစကားဟတ္ထိလိင်္ဂမှ 'ထိလှိုင်ကာ' သို့ ပြောင်းလဲလာပြီးလျှင် ထီးလှိုင်ငှက် ဖြစ်လာဟန်တူ၏။ ဟတ္ထိ၏အနက် 'ဆင်'၊ လိင်္ဂ၏အနက် 'အသွင်အပြင်'ဟူ၍ဖြစ်ရာ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်နှစ်ရပ်ကို ဆက်စပ်၍၊ ငှက်ဆင်ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုကြ၏။ ကျန်စစ်သား မွန်ဘာသာဖြင့် ရှေးထိုးသောရွှေစည်းခုံကျောက်စာတွင် 'ဟတ္ထိလိင်္ဂငှက်ဆင်'ဟူ၍ တွေ့ရ၏။ အရွယ်နှင့် အင်အားကြီးမားသည်ကို အစွဲပြု၍လည်း ငှက်ဘီလူးဟု တင်စားခေါ်ဝေါ်ကြသေးသည်။

ဓမ္မပဒဝတ္ထုတွင် ထီးလှိုင်ငှက်၏ အကြောင်းကို ဤသို့ ပြဆိုထား၏။ ထီးလှိုင်ငှက်သည် ဆင်ပြောင်ငါးစီးအားကို ဆောင်နိုင်၏။ အစာကိုထိုးသုတ်၍ ကောင်းကင်၌ ပျံ

လေပြီးသော်၊ အလိုရှိရာအရပ်၌ချ၍ စားလေ့ရှိ၏။ အစာကိုမစားမီ လာခဲ့သည့်လမ်းခရီးကို ပြန်၍လှည့်ကြည့်တတ်သော အလေ့ရှိ၏။

ကောသမ္မိပြည်ကြီးကို အုပ်စိုးသော ပူရန္ဒပွမင်းကြီး၏ မိဖုရားသည် ကိုယ်ဝန်အရင့်အမာနှင့် နီးမြန်းသော ကမ္မလာကိုဝတ်ခြုံလျက် နေစာလုံ့နေစဉ်၊ ထီးလှိုင်ငှက်ကြီးသည် မိဖုရားအားသားတစ်အမှတ်ဖြင့် ထိုးသုတ် ဆောင်ယူသွားဘူးကြောင်းကို ဓမ္မပဒ၊ အပုမာဒဝဂ်၊ သာမာဝတီဝတ္ထုတွင် ဖော်ပြပါရှိလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ပုဂံပြည်၌ သမုဒ္ဒရာဇ်မင်းကြီး၊ စိုးစံတော်မူစဉ်အခါက ပုဂံပြည်သူပြည်သားများအား နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းနေသော ရှူးပျံ၊ ကျားကြီး၊ ဝက်ကြီး၊ ငှက်ကြီးဟူ၍ ရှိလေရာ၊ ထိုငှက်ကြီးသည် ဟတ္ထိလိင်္ဂမည်သော ထီးလှိုင်ငှက်ပင် ဖြစ်တန်ရာသည်။ ငှက်စာအဖြစ် ခုနစ်ရက်တကြိမ်လျှင် သမီးကညာခုနစ်ယောက်ကို ငှက်ကြီးအားပေးရ၏။ ထိုငှက်သည် တောင်ငယ်ခန့်ရှိ၏။ ပြူစောထီးသည် ကျားကြီး၊ ဝက်ကြီးနှင့်ရှူးပျံတို့ကို လေးလက်နက်ဖြင့် ဦးစွာခွင်းသတ်ပြီးမှ ထိုငှက်ကြီးကိုလည်း ခွင်းသတ်လေ၏။ ငှက်ကြီးသေသော် ငှက်တောင်တစ်ချောင်းကိုနှုတ်၍ မိန်းမခုနစ်ယောက်ကိုရွက်စေရာ၊ အနိုင်ပင်ရွက်ရသောဟူ၏။ ထိုနောက်ပြူစောထီးလည်း ထိုမိန်းမခုနစ်ယောက်တို့ ကိုငှက်တောင်နှင့်အတူ 'သင်တို့အရှင်မင်းကြီးအားဆက်သလေတော့'ဟုဆို၍ လွှတ်လိုက်၏။ ခရီးအကြားတွင် ငှက်တောင်လေး၍ မရွက်နိုင်သဖြင့် ပစ်ခဲ့သောနေရာကိုငှက်တောင်ပစ်ဟုလည်းကောင်း၊ ငှက်ကြီးအားပစ်သတ်သောနေရာကို ငှက်ပစ်တောင်ဟုလည်းကောင်း၊ ယခုတိုင်ခေါ်ဝေါ်လေသည်။ ဤအကြောင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရှေးကဗျာလင်္ကာတို့၌ 'ကြီးလှငှက်ဆင်၊ အောင်မြင်ဝက်ထီး၊ သတ်လိုက်ပြီးမှ'ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'ငှက်ဘီလူးနှင့်၊စာကြူးဆီခဲ၊ဝက်ထီးရဲကို၊ အောင်ပွဲ ခွင်းလတ်၊ အရိမဒ်ဝယ်'ဟူ၍ စပ်ဆိုဖွဲ့နွဲ့ခဲ့ကြလေသည်။

ထေးဆေး ။ ။ ပတ္တီး-ရှူ။

ထယ်။ ။ရှေးကျောက်ခေတ်မှအစပြု၍ လူတို့သည် မြေကြီးကိုထွန်ယက်လျက်၊ သီးနှံပင်များကို စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်းတစ်ရာအတွင်း၌သာလျှင်၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် အသုံးပြုကသည့် ကရိယာတန်ဆာပလာများသည် ယခင်ကထက် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာကြသည်။ ခရစ်တော်မပေါ်မီ နှစ် ၃၀၀၀ခန့်က အီဂျစ်လူမျိုးတို့သည် သစ်သားဖြင့်ပြုလုပ်သောထယ်နှင့်ပေါက်ပြားများကို အသုံးပြုလျက် လယ်

ရိုးရိုးထယ်မျိုးတွင် တိရစ္ဆာန်က ရှေ့မှဆွဲ၍ လူကနောက်မှ လမ်းလျှောက်လိုက်လျက် ထယ်ကို ထိန်းပေးရသည်။

ယာမြေကိုပြုပြင်၍၊ ဂျုံစပါးကိုစိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ ၁၇ ရာစုနှစ်များသို့တိုင်အောင်တောင်သူလယ်သမားတို့သည် သစ်သားထွန်နှင့်ထယ်စသော စိုက်ပျိုးရေးကရိယာများကို သာအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ထယ်ဖြင့်လယ်ယာမြေကို ထွန် ယက်ပြုပြင်ရာ၌ လူတို့သည် ကျွဲနွားနှင့်မြင်းတို့၏ အကူအ ညီကိုယူလျက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ယနေ့တိုင်အောင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့်တကွ အခြားတိုင်းနိုင်ငံတို့၌ ကျွဲနွားနှင့် မြင်းတို့ဖြင့် လယ်ယာမြေများကို ထယ်ထိုးပြုပြင်လျက် ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် ယခုခေတ်၌ သုံးစွဲလျက်ရှိသော ထယ်မှာ သစ်သားချည်းသက်သက်မဟုတ်တော့ဘဲ၊ ထယ် သွားနေရာတွင် ထက်သောသံချွန်ကို တပ်ဆင်ထားသဖြင့် ယခင်ကထက်ပိုမို၍ ခရီးရောက်သည်။ ဤကဲ့သို့ ထယ်ကို စံနစ်တကျတီထွင်လိုက်ခြင်းဖြင့်၊ လယ်မြေဧကကို တိုးချဲ့ လုပ်ကိုင်နိုင်သည့်အပြင်၊ သီးနှံထွက်လည်း ပို၍ကောင်း လာသည်။ လယ်မြေကို ကျနစွာ ထွန်ယက် ပြုပြင်ပေး ခြင်းသည် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း အောင်မြင်မှု၏အခြေခံ အုတ်မြစ်ကြီးဖြစ်သည်။ (စိုက်ပျိုးရေး-လည်းရှု။)

ထယ်အမျိုးအစားပေါင်း များစွာရှိသည်။ ရိုးရိုးထယ် မျိုးမှာရှေ့ကနေ၍၊ ကျွဲနွားမြင်းစသောတိရစ္ဆာန်တို့ရုန်း ရသော ထယ်မျိုးဖြစ်ရာ၊ ထယ်ထိုးသူသည် လက်ကိုင်

ကိုကိုင်လျက် နောက်မှလမ်းလျှောက်လိုက်ရသည်။ အခြား တစ်မျိုးမှာ ဘီးများတပ်ဆင်ထားသော ထယ်ဖြစ်၍ ထယ် ထိုးသူသည် ထိုင်ခုံပေါ်မှလိုက်ရသည်။ ကျန်တစ်မျိုးမှာ မြင်းဖြင့်ဆွဲ၍လည်းကောင်း၊ လယ်ထွန်စက်ဖြင့်ဆွဲ၍ လည်းကောင်း၊ အသုံးပြုရသော ထယ်မျိုးဖြစ်သည်။ ဤ ထယ်မျိုးတွင် ထယ်သွားများစွာ တပ်ဆင်ထားသဖြင့်၊ တစ် ကြိမ်တည်းနှင့် ထယ်ကြောင်းများစွာပြုလုပ်နိုင်သည်။ ထယ်ကို စံနစ်တကျတီထွင်ထားခြင်းအားဖြင့် မြေကြီးကို ကျနစွာပြုပြင်ပေးနိုင်ကြသည်။ ထယ်သွားဖြင့် မြေကြီးကို ဖော်ထုတ်နိုင်၏။ ထယ်သွားအထက်တွင် စောင်းရွှေ့ရွှေ့ ရှိသောထယ်သွား နှာယောင်ဖြင့်မြေစာကို ဘေးသို့ဖယ် ထုတ်လိုက်သည်။ ထယ်ရေးခဲဆွဲဖြင့် ထယ်သွားကိုထိန်း ထားသည်။ အချို့ထယ်တို့တွင် ထယ်သွားနှာယောင်ရှေ့၌ သံသွားတစ်စုံကို တပ်ဆင်ထား၍၊ မြေစာကို ခုတ်ထွင် ပေးသည်။ အချို့ထယ်များ၌မူ ထယ်သွားအစား လည် နိုင်သောသံပြားဝိုင်းများကို မြေပြင်နှင့် ခပ်စောင်းစောင်း တပ်ဆင်ထား၍ မြေကြီးကိုတူးဆွကြသည်။

ရှေးအခါကပင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ထယ်သွားအမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ယင်းတို့အနက် စုတ်ချွန်၊ အာလောင်၊ စက၊ ဘဲ၊ ကျေးနှင့်ကိုင်းဟုခေါ်သော ထယ်များမှာ အထင်

စက်ထယ်မျိုးတွင် ထယ်သွားအများ တပ်ဆင်ထားသဖြင့် တကြိမ်တည်းနှင့် ထယ်ရေးများစွာ ငင်နိုင်သည်။

ရှားဆုံးဖြစ်သည်။ စုတ်ချွန်းထယ်သွားသည် အဖျားချွန် လျက်နားရွက်ကြီးသည်။ ထိုထယ်သွားကို မြေမာ၊ မြေစေးတွင် အသုံးပြုသည်။ အာလောင်ထယ်သွားသည် အပြားဝိုင်း၍၊ နားရွက် အနေတော်ရှိသည်။ ထိုထယ်သွားကို မြေပျော့၊ မြေနုတွင်အသုံးပြုသည်။ စကထယ်သည် မြေပျော့လည်းမဟုတ် မြေမာလည်းမဟုတ်သော စကမြေ၌သုံးသောထယ်မျိုးဖြစ်သည်။ ဘဲ၊ ကျေးနှင့်ကိုင်း ထယ်သွားများသည် မြေအောက်ကိုလှန်သော ထယ်သွားများဖြစ်သဖြင့် ယင်းတို့၌ နားရွက်ငယ်ငယ်ရှိကြ၏။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ အသုံးများသောထယ်တို့သည် အရပ်ဒေသနှင့် မြေအမျိုးအစားကိုလိုက်၍ အကြီး၊ အလတ်၊ အငယ်ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိသည်။ ထယ်တစ်မျိုးကို တစ်ပင် တိုင်ထယ်ဟုခေါ်သည်။ ထိုထယ်ကိုပြုလုပ်ရာ၌ သဘာဝအလျောက် ကောက်နေသော သစ်ကိုင်းကို ခုတ်ရွေ၍၊ ထယ်သွားပုံကျအောင်ပြုပြင်ယူသည်။ ထိုနောက် ထယ်သွားတပ်၍ အသုံးပြုသည်။ ထိုထယ်၏လက်ကိုင်၌ အောက်ခြေမှ ဇလက်မမှ ၁၂လက်မအကွာလောက်တွင် အပေါက်ဖောက်၍ ထယ်သန်လျှိုထားသည်။ ထယ်သန်ကျွတ်မထွက်နိုင်အောင် ထယ်သန်၏အဖျားတွင် ပရစ်သပ်ကလေးတစ်ခုကို ကန့်

လန့်ဖောက်၍ လျှိုသွင်းထားသည်။ ထယ်စူးသည့် အတိမ်အနက်ကို ချိန်ဆနိုင်ရန် ထယ်သန်ကို စရွေးပေါက်၌ အထက်အောင်သပ် ၂ ခုညှပ်၍ထိန်းပေးသည်။ ထိုထယ်ကို မြေအမျိုးအစားလိုက်၍ အပေါ့အလေး ပြုလုပ်ရသည်။

ဒုတိယထယ်မျိုးသည် တစ်ပင်တိုင်ထယ်ကို ပြုပြင်ချဲ့ထွင်ထားသောထယ်မျိုးဖြစ်ပြီး ထယ်ကောက် သို့မဟုတ် ထယ်ခူးကောက်ဟုခေါ်သည်။ ထိုထယ်၌ ထယ်လျှာတိုင်ပါ၍ ယင်း၏တစ်ဘက်စွန်းကို ထယ်သွား၏ နားရွက်နောက်မှထယ်အုံးရှိအပေါက်ထဲသို့ ထည့်သွင်း၍လည်းကောင်း၊ အခြားတစ်ဘက်စွန်းသို့ ထယ်သန်တွင် ဖောက်ထားသော အပေါက်ကိုလျှိုသွင်း၍လည်းကောင်း တပ်ဆင်ထားသည်။

တတိယထယ်မျိုးသည် လွှာတိုက်သစ်သားဖြင့်လုပ်သော ထယ်ဖြစ်သည်။ ထိုထယ်ကို တုံးလုံးထယ်ဟုခေါ်သည်။ ထိုထယ်လက်ကိုင်တိုင်နှင့်မှတ်တိုင်တို့ရှိ စရွေးပေါက်များတွင် ထယ်သန်လျှိုသွင်းထားသည်။ လက်ကိုင်တိုင် တစ်ဘက်သို့စွန်းထွက်နေသော ထယ်သန်အဖျားကို ပရစ်တံဖြင့်ထိန်းထားသည်။ မှတ်တိုင်၌လည်း ထယ်စူး၏အတိမ်အနက်ကိုပြုပြင်ပေးရန် ပရစ်တံ ၁ခုတပ်ထားသည်။ ထယ်ကို ကန့်လန့်တပ်ဆင်နိုင်ရန် ထယ်သန်၏အဖျားတွင် ထိပ်စွန်း

မှ ၂ ပေခန့်အကွာ၌ အပေါက်ကလေး ၃ ပေါက်ခန့်ကို ၅ လက်မစီခြားလျက်ဖောက်ထားသည်။ အထက်ပါထယ်များသည် မြေထဲသို့စူးဝင်ရာ၌ ရင်တိုက်စူးဝင်လျက် ထယ်စာထယ်ခဲများကိုရှေ့သို့ ပြန်ကျစေသည်။ ထိုကြောင့် ယင်းတို့ကို ရင်တိုက်ထယ်ဟု ခေါ်ကြသည်။ ထိုထယ်တို့၏ ချွတ်ယွင်းချက်များမှာနာယောင်မပါ၍ ဆွဲရာ၌ လေးလံခြင်း၊ ရွက်လိမ်မပါသဖြင့် ထယ်စာထယ် ခဲများကောင်းစွာ မလန်ခြင်း၊ ညီညာသောထယ်ကြောင်း မရနိုင်သောကြောင့် ထယ်ကြောင်းချင်းစပ်ရန် ခဲယဉ်းပြီး လျှင်မြေရိုးသို့မဟုတ် ခုံများကျန်နေတတ်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်လေသည်။

ထိုချွတ်ယွင်းချက်များမရှိစေရန် မြန်မာ နိုင်ငံတော်စိုက်ပျိုးရေးဌာန ထယ်ဟုခေါ်သည်။ သိပ္ပံထယ်သွားတွင် အနောက်နိုင်ငံများ၌လုပ်သော ထယ်သွားမျိုးတို့၏ ကောင်းမွန်သော အချက်အလက်များ ပါရှိသည်။ ထိုထယ်သွားကို မြန်မာတောင်သူ လယ်သမားများသုံးရင်းစွဲဖြစ်သော ထယ်ဒူးထယ်တုံးများတွင် လွယ်လင့်တကူ တပ်ဆင်၍ရသည်။ ထိုပြင် သိပ္ပံထယ်သွားသည် အနောက်နိုင်ငံထယ်သွားများလောက် အလေးချိန်မစီးသဖြင့် အစိုစိုက်ခြင်း၊ အခြောက်စိုက်ခြင်းနှစ်မျိုးစလုံးအတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။

သိပ္ပံထယ်သွား အမှတ် ၁၊ ၂၊ ၃၊ ၄ ဟူ၍ လေးမျိုးရှိသည်။ အမှတ် ၁ သိပ္ပံထယ်သွားသည် ထယ်သွားအလတ်စားသို့မဟုတ် စကထယ်သွားမျိုးဖြစ်သည်။ အလေးချိန် ၃ပိဿာနှင့် ၈ကျပ်သားခန့် ရှိသည်။ ထယ်ကြောင်းအနက် ၄လက်မမှ ၆လက်မအထိ၊ အကျယ် ၆လက်မမှ ၈ လက်မအထိထိုးနိုင်သည်။ ထိုထယ်သွားမျိုးကို မြေနုမြေလတ်များတွင်အသုံးပြုကြသည်။

အမှတ် ၂ သိပ္ပံထယ်သွားသည် ထယ်သွား အငယ်စားမျိုးဖြစ်သည်။ အလေးချိန် ၃ ပိဿာနှင့် ၅ ကျပ်သားခန့် ရှိသည်။ ထယ်ကြောင်းအနက် ၃ လက်မမှ ၅ လက်မအထိ၊ အကျယ် ၄ လက်မမှ ၇ လက်မအထိထိုးနိုင်သည်။ ထိုထယ်မျိုးကို မြေစေး၊ မြေမာများ၌ သုံးရန်သင့်လျော်သည်။ အမှတ် ၃ သိပ္ပံထယ်သွားသည် အကြီးဆုံးဖြစ်၍ အလေးချိန် ၅ ပိဿာ ၅၅ ကျပ်သားခန့်ရှိသည်။ ထယ်ကြောင်းအနက် ၃ လက်မမှ ၆ လက်မအထိ၊ အကျယ် ၆ လက်မမှ ၉လက်မအထိထိုးနိုင်သည်။ မြေထဲ အမြစ်နက်နက်ဆင်းသောအပင်များစိုက်ပျိုးရာ၌ ထိုထယ်ကြီးများကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ အမှတ် ၄ သို့မဟုတ်(သုည) သိပ္ပံထယ်သွားသည် အသေးဆုံးဖြစ်သည်။ အလေးချိန် ၂ ပိဿာခွဲရှိသည်။ ထယ်ကြောင်းအနက် ၃ လက်မမှ ၅ လက်မ အထိ၊ အကျယ် ၄ လက်မမှ ၇ လက်မ အထိထိုးနိုင်သည်။ ထိုထယ်သွားမျိုးကို မြေနု၊ နုံးမြေများတွင် အသုံးပြုကြသည်။

ထောပတ်။ ။ထောပတ်သည် ရှေးနှစ်ပေါင်း လေးငါးထောင်ခန့်ကပင်ပေါ်ပေါက်နေသော အစားအစာဖြစ်သည်။ ထောပတ်လုပ်နည်းကို အရှေ့တိုင်းများမှာ စတင်တွေ့ရှိသည် ဟုဆိုသည်။ အရှေ့တိုင်းများတွင် ခရီးသည်များသည် လမ်း၌ရေငတ်ပြေသောက်ရန် နွားနို့ကို နွားသားရေအိတ်များတွင်ထည့်၍၊ လားနှင့်ကုလားအုပ်များပေါ်တွင် ထမ်းဆောင်လျက်ခရီးသွားကြရာမှ အိတ်ထဲတွင် နွားနို့များလှုပ်ရှားယောက်ယက်ခပ်မှုကြောင့် နွားနို့မှမလိုင်များမှာ ဆီဦးထောပတ်ဖြစ်နေသည်ကို မမြှောင်လင့်ဘဲတွေ့ကြဟန်တူသည်။ ထိုမှစ၍နွားနို့ကိုအိတ်ထဲတွင်ထည့်၍၊ မြင်း၊ လားတို့၏ ကျောပေါ်တွင် တင်ဆောင်ကာ၊ လှုပ်ရှားစေခြင်းဖြင့် ထောပတ်ရရှိအောင်ပြုလုပ်ကြလေသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် အိမ်ရှင်မတို့သည် မိမိတို့ဖာသာ အိမ်တွင်လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် နည်းလမ်းများရှာဖွေစမ်းသပ်ကြပြန်သည်။ သို့စမ်း သပ်လုပ်ကိုင်ကြည့်ရာ၌ နွားနို့မှမလိုင်ကို ဇွန်းဖြင့်ခတ်ယူ၍ ပန်းကန်စောက်သို့မဟုတ် ဇလုံတစ်ခုထဲထည့်လျက် ခပ်သွက်သွက်မွှေပေးလျှင်လည်းကောင်း၊ ခေါက်ပေးလျှင်လည်းကောင်း၊ ထောပတ်ရရှိနိုင်သည်ကိုတွေ့ရ၏။ ထိုမှတစ်ဖန်ကြံစည်ပြန်ရာ လက်ကိုင်ရှည်ရှည်တုတ်ချောင်းတွင် အဖျား၌သစ်သားဒလက်ကလေးများတပ်ပြီးနောက် မလိုင်ထည့်ထားသောစည်ထဲတွင်ထည့်၍ အပေါ်ဘက်ရော၊ အောက်ဘက်ပါ၊ လက်ဖြင့်ပွတ်လှည့်ပေးခြင်းဖြင့် ထောပတ်ပြုလုပ်ရရှိကြသည်ကို တွေ့ရပြန်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုတုတ်ကလေးကို လှည့်ပေးခြင်းမှာ အချိန်အတော်ပင်ကြာမြင့်လေသည်။

ရှေးအခါက ထောပတ်လုပ်ရာ၌ အကိုင်အတွယ်အထား အသိုမသန့်ရှင်းဘဲ စံနစ်လည်းမကျသေးသောကြောင့် ထောပတ်မှာ အနံ့ဆိုးပြီးလျှင် အရသာမရှိချေ။ ထိုကြောင့် ထောပတ်များကို ဆေးဝါးအဖြစ်နှင့်၊ လိမ်းကျံရန် ၊ မီးခွက်ထွန်းရန်ဆီ၊ ဟင်းထဲထည့်ချက်ရန်ဆီအဖြစ် လောက်သာ အသုံးပြုကြသည်။

သိပ္ပံပညာထွန်းကားလာသောအခါ၊ ထောပတ်အဆင့်အတန်းသည် တိုးတက် ကောင်းမွန်လာလေသည်။ ထောပတ်ကို တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင်ပြုလုပ်လိုက်သူမှာ ပြင်သစ်သိပ္ပံပညာရှင် ပါးစတားဆိုသူ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးပင်ဖြစ်လေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် ဗက်တီးရီးယားများရှိခြင်းကြောင့် နွားနို့ချဉ်သွားကြောင်းကိုလည်း စတင်တွေ့ရှိလေသည်။ သူ၏ စမ်းသပ်တွေ့ရှိမှုများအရ ထောပတ်ပြုလုပ်ရန် မလိုင်ကိုအပူဓာတ်နှင့် အအေးဓာတ်ပေး၍၊ မလိုင်ထဲတွင် ပါသောရောဂါပိုးမွှားများပျက်စီးအောင်ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ထောပတ်တွင် ဆိုးရွားသောအနံ့များကင်းစေခဲ့သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီး၏နည်းနာအတိုင်း နွားနို့ကို အပူရိုက်ပေးပြီး

www.foreverspace.com.mm

နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့ရန် အသင့်ဖြစ်နေသော လတ်ဆတ် သန့်ရှင်းသည့် ဒိန်းမတ်ထောပတ်စည်များ

နောက်တစ်ဖန် လွန်ကဲသောအအေးဓာတ်ပေး၍ ရောဂါပိုးများပျက်စီးအောင် ပြုလုပ်ခြင်းကို 'ပါးစတားရိုက်' ပြုလုပ်သည်ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။ ထိုပြင် မလိုင်ကို ကောင်းမွန်သောထောပတ်မျိုး လျင်မြန်စွာဖြစ်စေမည့် ဗက်တီးရီးယားအမျိုးအစား ထည့်သည့်နည်းလမ်းများကို လည်းကောင်း၊ ထောပတ်ပြုလုပ်ရာတွင် အစစအရာရာ သန့်ရှင်းစေလျက်၊ ဆားအနည်းငယ် ထည့်ပေးခြင်းဖြင့် ထောပတ်မှာကြာရှည်ခံ၍ အရသာ ကောင်းနိုင်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်၏ ကျေးဇူးကြောင့် သိရှိလာ၏။ (ပါးစတားလူဝီ၊ ဗက်တီးရီးယား-ရှူ။)

ထောပတ်လုပ်ငန်းတွင် သိပ္ပံပညာနည်းများဖြင့် စံနစ်တကျလုပ်ကိုင်လျှင် ထောပတ်ကောင်းများ ရရှိနိုင်ကြောင်းကို သိလာကြသဖြင့် ၁၈၅၆ ခုနှစ်မှစ၍ ထောပတ်လုပ်စက်ရုံများပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ထိုခေတ်မှီ ထောပတ်လုပ်စက်ရုံများတွင် ထောပတ်ကို သန့်ရှင်းစွာ စံနစ်တကျလုပ်ကိုင်လာသဖြင့် အနံ့အရသာပြည့်စုံ၍ ရွှေ့ရောင်ဝင်းနေသည့် ထောပတ်ကို ရရှိလာလေသည်။ ထိုအခါ ထောပတ်စားသုံးသူ အလွန်ပေါများလာ၏။

ခေတ်မှီထောပတ်လုပ်စက်ရုံများကို အလွန်သန့်ပြန့်စွာ

ထားရသည်။ နွားနို့ညှစ်ယူမည့် နွားမများကိုလည်းဂရုစိုက်မွေးမြူ၍၊ နို့ညှစ်ယူမည့်အခါတွင် နွားမများကို သန့်ပြန့်စေပြီးမှ နို့ညှစ်ယူလေသည်။ ထိုကဲ့သို့ သန့်ရှင်းနိုင်မှသာလျှင် ထောပတ်တွင် အနံ့ဆိုးများမထွက်ဘဲ ရှိမည်ဖြစ်၏။ ညှစ်ချလိုက်သော နွားနို့သည် နွားနို့ထဲမှမလိုင်ကို ခွဲထုတ်ပေးသောစက်အတွင်းသို့ စီးဆင်းသွားရသည်။ ရိုးရိုးအတိုင်း ဆိုလျှင် နွားနို့ထဲမှမလိုင်တက်လာအောင် ၂၄ နာရီမှ ၃၆ နာရီအထိ ကြာမြင့်တတ်ရာ ထိုစက်ဖြင့်မိနစ်အနည်းငယ်အတွင်း မလိုင်ရရှိနိုင်လေသည်။ ထိုမှတစ်ဖန်အအေးခံ၍ မီးရထားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကုန်တင်ကားဖြင့်ဖြစ်စေ မလိုင်ရုံများသို့ပို့ကာ၊ မလိုင်ကို စမ်းသပ်စစ်ဆေးပြီးလျှင် ရောဂါပိုးမွှားမပါအောင် အပူဓာတ်ပေးလေသည်။ ထိုနောက်မှမလိုင်အမျိုးအစားအလိုက် လျင်မြန်စွာ အသားတက်၍ အရသာကောင်းလာအောင် သင့်တော်မည့် ဗက်တီးရီးယားကို ထည့်ပေးရသည်။ ထိုမှတစ်ဖန်စည်ကြီးများ၌ထည့်ကာ၊ စက်ဖြင့်မလိုင်များကို ထောပတ်ဖြစ်လာအောင် မွှေနှောက်လှုပ်ရှားပေးလေသည်။

ထိုသို့ မွှေနှောက်ပေး၍၊ ထောပတ်ဖြစ်မည့် မလိုင်မှာ အဆီတခြား၊ အရည်တခြားဖြစ်လာသောအခါ၊ ထောပတ်ရည်ကို စစ်ပစ်လိုက်၍ ထောပတ်ကို ရေအေးဖြင့် ဆေးပေးရလေသည်။ ထိုနောက် ဆားအနည်းငယ်ထည့်ပြီးလျှင် ရေစင်သွားအောင် နယ်ထုတ်ပစ်ရသည်။ ထောပတ်ချိုပြုလုပ်လိုလျှင် ဆားထည့်ရန်မလိုပေ။ ထောပတ်ချိုမှာ ရိုးရိုးထောပတ်ထက်ဆိမ့်အိ၍၊ ပိုမိုအဖိုးတန်သော်လည်း၊ ကြာရှည်မခံပေ။ အထူးသဖြင့် ဆောင်းအခါ၌ ပြုလုပ်သော ထောပတ်များမှာ အရောင်ဖျော့လွန်း၍၊ အဝါနုပျက်အရောင်ကလေး မျှသာဖြစ်သဖြင့်၊ အရောင် ရောပေးရလေသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ရွှေ့ရောင်ဝင်းလျက် အိ၍ အရသာဆိမ့်အိသည့် ထောပတ်ကိုရရှိသည်။

ကမ္ဘာ အရပ်ရပ်သို့ တင်ပို့ရောင်းချ နိုင်လောက်အောင် ထောပတ်လုပ်သည့်တိုင်းနိုင်ငံများမှာဒိန်းမတ်၊ နယူးဇီလန်၊ အိုင်ယာလန်၊ အာဂျင်တီးနား၊ ဆိုဗီယက်ရုရှ၊ ဖင်းလန်၊ နယ်သာလန်၊ ဆွီဒင်၊ ပြင်သစ်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ကနေဒါနိုင်ငံနှင့် ဩစတြေးလီးယား တိုက်တို့ဖြစ်ကြသည်။ အချို့တိုင်းပြည်များသည် မိမိတို့ပြည်၌ပြုလုပ်သောထောပတ်ကို နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ရောင်းချ၍ အခြားတိုင်းပြည်မှပြုလုပ်သောထောပတ်ကို ဝယ်ယူစားသုံးကြလေသည်။

မြန်မာပြည်နိုင်ငံတွင် ရှေးအစဉ်အဆက်မှစ၍ ထောပတ်ကို စားသုံးလာကြသော်လည်း၊ ဆီဦးထောပတ်ကို ဆေးအဖြစ်သာအနည်းအကျဉ်းမျှ သုံးစွဲကြသည်။ ပြုလုပ်ပုံမှာလည်း ခေတ်မမှီဘဲ ရှေးသမားရိုးကျအတိုင်းဖြစ်၍၊ နိုင်ငံ

ခြားလုပ် ထောပတ်ကိုမမိသေးချေ။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံခြားလုပ် ထောပတ်ကိုသာလျှင် စားသုံးကြသည်ကများလေသည်။ ထောပတ်တွင် ဗီတာမင်အေ ပါရှိ၍၊ ကိုယ်ခန္ဓာကြီးထွားသန်စွမ်းရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ ရောဂါအန္တရာယ်ကို တွန်းလှန်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ အရေးပါအရာရောက်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် ကြီးထွားနေသော ကလေးများအတွက် ပိုမိုအဖိုးတန်သည်။ ဤသို့သော အကျိုးအာနိသင်များကြောင့် ခေတ်မှီနိုင်ငံပေါင်းများစွာတို့၌၊ ထောပတ်သည် အများပြည်သူတို့ နေ့စဉ် စားသုံးနေသော အစားအစာဖြစ်ပြီးလျှင် ထောပတ်ကို အကြီးအကျယ် လုပ်ကိုင်၍ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်သို့လည်း တင်ပို့ရောင်းချကြလေသည်။

ထောဗာလဆင်ဗီ(ခရစ် ၁၇၇၀-၁၈၄၄)။ ။ဒိန်းလူမျိုးရုပ်ထုဆရာ ထောဗာလဆင်သည် ၁၇၇၀ ပြည့်နှစ်နိုဝင်ဘာလ ၁၉ရက်နေ့တွင် ဒိန်းမတ်နိုင်ငံကိုပင် ဟားဂင်းမြို့တော်၌ ဖွားမြင်လေသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူမှာလည်း ရုပ်ထုဆရာတစ်ဦးဖြစ်၍၊ လှေဦးပိုင်းများကိုအရပ်များထွင်းလုပ်ပေးခြင်းဖြင့် အသက်မွေးမြူသူဖြစ်သည်။ ထောဗာလဆင်သည် အသက် ၁၁နှစ်အရွယ်ကစ၍၊ ကိုပင်ဟားဂင်းမြို့ရှိ သုခုမအနုပညာသင်ကျောင်းကြီးတွင် အနု

ထောဗာလဆင်ထုလုပ်ခဲ့သော 'မျှော်လင့်ခြင်း' အမည်ရှိရုပ်တု

ဒိန်းလူမျိုးရုပ်ထုဆရာကြီး ဗာတယ်ထောဗာလဆင်

ပညာရပ်များကို ၁၂ နှစ်တိုင်တိုင် လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သည်။ အသက် ၂၃ နှစ်အရွယ်တွင် ရွှေတံဆိပ်တစ်ခုနှင့် စကောလားရှစ်ဆုကိုရရှိသဖြင့် အီတလီနိုင်ငံ ရောမမြို့တော်သို့ သွားရောက်ကာ ပညာများဆည်းပူးလေသည်။ ရောမမြို့တော်တွင်နေထိုင်၍ များမကြာမီပင် ထောဗာလဆင်၏ ဂုဏ်သတင်းမှာ ကျော်စောထင်ရှားလာခဲ့လေသည်။ ၁၈၀၉ ခုနှစ်တွင် ထုလုပ်ပြီးစီးသည့် ဂျေဆင်ကျောက်ရုပ်မှာ အထူးထင်ရှားခဲ့သည်။ ထိုနောက် ၁၈၁၉ ခုနှစ်တွင် နေရင်းဒေသ ကိုပင်ဟားဂင်း မြို့တော်သို့ ခေတ္တပြန်၍နေထိုင်ခဲ့၏။ ထိုအတွင်း ခရစ်မယ်တော်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးကို ပန်းခက်ပန်းနွယ်တို့ဖြင့် မွမ်းမံခြယ်လှယ်၍၊ ထိုဘုရားရှိခိုးကျောင်းတွင်ရှိသည့် ခရစ်တော်နှင့်တပည့်တော် တဆယ့်နှစ်ဦးတို့၏ပုံကို ထုလုပ်လေသည်။ ထိုနောက်တစ်ဖန် ရောမမြို့သို့ပြန်လာသောအခါ၊ သူသည် စိန်ပီတာဘုရားရှိခိုးကျောင်းအတွက် သတ္တမပိုင်းယပ်အထိမ်းအမှတ်ကျောက်ရုပ်ကိုထုထွင်းရလေသည်။ ၁၈၃၈ ခုနှစ်တွင် ဒိန်းမတ်ပြည်၌ ရှင် ဘုရင်မင်းမြတ်က ထောဗာလဆင်ကို ပြန်လာရန်ခေါ်သဖြင့် ကိုပင်ဟားဂင်းမြို့တော်သို့ပြန်ရပြန်သည်။ ထိုနောက်ရောမမြို့သို့ နောက်ဆုံးအခေါက်အဖြစ် ခေတ္တမျှ

အလည်သွားခဲ့သည်မှတစ်ပါး ၁၈၄၄ခုနှစ်အထိ မိမိဇာတိဖြစ်သော ကိုပင်ဟားဂင်းမြို့တော်၌ စွဲမြဲစွာနေထိုင်ခဲ့၏။ အနိစ္စမရောက်သောအခါ ကျန်ရစ်ခဲ့သောပစ္စည်းများနှင့် ရုပ်တုရုပ်လုံးများကို ပြတိုက်တစ်ခု ပြုလုပ်ထားရှိရန် မှာကြားခဲ့သဖြင့် ကိုပင်ဟားဂင်းမြို့တော်၌ ထောဗာလဆင်ပြတိုက်ကို ဖွင့်လှစ်ထားလေသည်။

စွာခေတ်စားခဲ့သည့်နည်းတူ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း အလွန်ခေတ်စားခဲ့သော ဓလေ့တစ်ခုဖြစ်သည်။ ရှေးခေတ် ဂျပန်လူမျိုးများနှင့် ရှေးခေတ် မြန်မာလူမျိုးများသည် ကိုယ်ပေါ်တွင် ထိုးကွင်းဆေးရုပ်များကို ထိုးနှံခဲ့ကြလေသည်။ ထိုနည်းတူစွာ ပေါ်လီနီးရှင်းလူမျိုး၊ မာအိုရီလူမျိုးနှင့် မာကော

ထိုးကွင်းထိုးခြင်း။ ။ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်ရှိယဉ်ကျေးသည့်လူမျိုးများ၌ဖြစ်စေ၊ မယဉ်ကျေးသေးသည့်လူမျိုးများ၌

မြန်မာတို့ရှေးရိုးစဉ်ဆက်က ခေတ်စားခဲ့သည့် ထိုးကွင်း

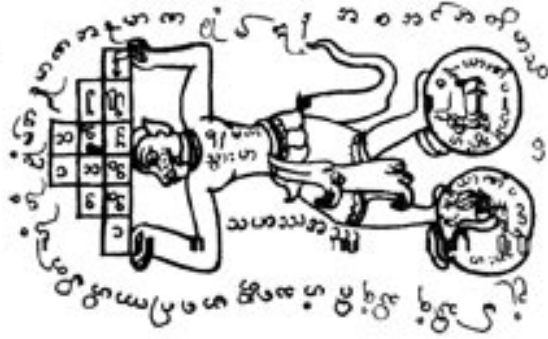
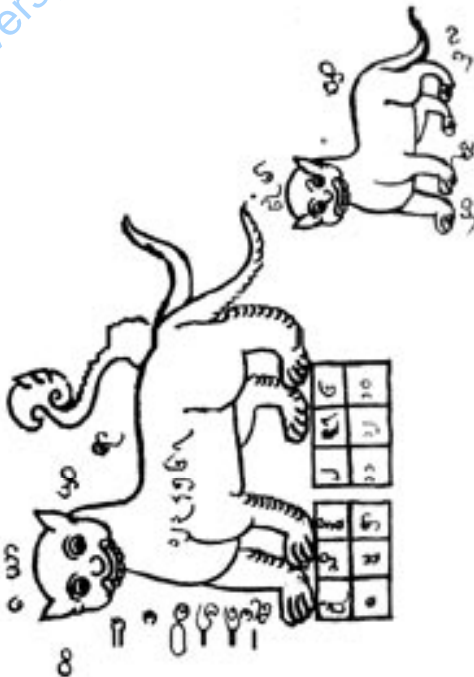

အဆောင်မင်ကြောင်

ဖြစ်စေ ထိုးကွင်းထိုးခြင်း အလေ့အထ အနည်းနှင့်အများရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အထူးသဖြင့် ထိုးကွင်းထိုးခြင်း အလေ့အထသည် ရှေးရိုးဆန်သော လူမျိုးများတွင် စွဲမြဲနေလေသည်။ ထိုးကွင်းထိုးခြင်းသည် အသားရေပေါ်တွင် အနီအနက်စသည့် ဆေးရောင်များကို ချွန်ထက်သောဆေးထိုးစုတ်တံဖြင့် ထိုးနှံခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ထိုးကွင်းထိုးခြင်း အလေ့အထသည် တစ်နေ့တစ်ခြား နည်းပါးသွားပေပြီ။

ဆကျွန်းသားများသည်လည်း ထိုကွင်းထိုးခြင်းအလေ့အထကို အထူးသဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့ကြသူများဖြစ်သည်။ ယခုခေတ်တွင်အင်္ဂလိပ် အမေရိကန်စသော အနောက်တိုင်းသားလူမျိုးများ၌ပင် ဆေးရုပ်ထိုးနှံခြင်း အလေ့အထသည် လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားခြင်းမရှိသေးပေ။ အထူးသဖြင့် စစ်သားများတွင် ယင်းအလေ့အထကို အများအပြား တွေ့သည်။

ထိုးကွင်းထိုးခြင်းအလေ့အထသည် ရှေးအခါကအလွန်ခေတ်စားခဲ့သည်။ တစ်ကြိမ်တစ်ခါက ဂျပန်နိုင်ငံတွင်များ

အဆောင်မင်ကြောင်များ

ထိုးကွင်းထိုးခြင်း

ထိုးကွင်းထိုးခြင်းကို စစ်ပွဲတွင်သတ္တိရှိခြင်း အမှတ်အသား အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ရန်သူများကြောက်လန့်စေရန် လည်းကောင်း၊ အလှအပအဖြစ်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်၍ ပြုလုပ်ကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ဘာသာရေးကြောင့် ထိုး ကွင်းထိုးကြ၏။ အချို့လူမျိုးများသည်ကား ဝမ်းနည်းသည့် အထိမ်းအမှတ် အဖြစ်ဖြင့် တသက်တွင် မမေ့နိုင်အောင် ထိုးကွင်းထိုးကြသည်။

ရှေးအခါက မြန်မာလူမျိုးများသည် ခါးမှစ၍ ခူးဆစ် အထိထိုးကွင်းထိုးသည့်အလေ့အထရှိခဲ့သည်။ ဆေး၏ အရောင်မှာ အနက်သို့မဟုတ်နက်ပြာဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ထိုးကွင်းထိုးရာတွင် မြန်မာလူမျိုးများသည် ကြောင်ရုပ်များ ကိုလည်း ထိုးလေ့ရှိခဲ့ကြသဖြင့် မင်ကြောင်ဟုလည်းခေါ် ကြသည်။ ရှေးမြန်မာလူမျိုးများသည် အကြမ်းပတမ်း လုပ်ကိုင်ရာ၌လည်းကောင်း၊ စစ်ထွက်သည့်အခါ၌လည်း ကောင်း အောက်ပိုးကျိုက်ခြင်းပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ယင်း သို့အောက်ပိုးကျိုက် လုပ်သည့်အခါတွင် အမြင်လှပတင့် တယ်စေရန်နှင့်၊ ယောက်ျားပီသခြင်းကို ပြသလို၍ခါးမှ ခူးဆစ်အထိ ထိုးကွင်းထိုးနှံကြလေသည်။

ရှေးခေတ်က ထိုးကွင်းမရှိသောယောက်ျားသည် ယောက်ျားမပီသဟုယူဆခဲ့ကြသည်။ တောင်ငူမင်းနတ် သျှင်နောင်၏ညီတော် မင်းရဲကျော်စွာသည် ထိုးကွင်းထိုးနှံ ခြင်းမရှိသဖြင့် နောင်တော်နတ်သျှင်နောင်က သူ၏ရတုစာ တော်အချို့တွင် ညီတော်မင်းရဲကျော်စွာအား ရည်ငံရင်းရှိ သည့်မင်းသမီးက ပြက်ရယ်ပြုလေဟန် အောက်ပါအတိုင်း ရေးစပ်ဖွဲ့ဆိုခဲ့ဘူးသည်။

‘ဖြိုးမောက်မသင့်၊ ပတ်မမြင့်တည့်၊ ရှေ့နှင့်နောက်သာ၊ နံမှာ ဖြူရောင်၊ သလင်းတောင်ကို၊ မည်းအောင်ဖြည့်လေ၊ ပြည့်မှစေလော့၊ မြင်ချေသည်မူ၊ ခြောက်ပြည်သခင်၊ နေ လှလင်လည်း၊ သို့စင်လွန်ကဲ၊ တင့်မည်ခဲစွ၊ မင်းရဲကျော်စွာ၊ မည်သာလွှင့်ပေါ်၊ မင်သေ့သော်မူ၊ နံတော်နှစ်ဘက်၊ စွန်း မစက်သည်၊ မရက်ပတ်လည် ဝေးသေးသည်။’

အချို့သောသူများသည် ပေါင်တွင် ကြောင်ရုပ်ငှက်ရုပ်၊ လက်ဖျံ၊ ပခုံးနှင့်လည်ကုပ်ပေါ်တွင် အိမ်မြှောင်ရုပ်၊ လူရုပ် နှင့်ဝလုံး၊ ရင်ညွန့်တွင်နငယ်ကွင်းပိတ်၊ လက်ခုံတွင် ပင့်ကူ ရုပ်အစရှိသည်တို့ကို အဆောင်အဖြစ်ဖြင့်ထိုးနှံလေ့ရှိကြ သည်။ ယင်းသို့ ဆေးရုပ်များထိုးနှံခြင်းကို မင်ကြောင်ထိုး ခြင်းဟုခေါ်သည်။ အဆောင်အဖြစ်ဖြင့် မင်ကြောင်ထိုးခြင်း ကို ကုန်းဘောင်ခေတ်ပေါ်ပြဇာတ်ဆရာကြီး ဦးကြင်ဥ၏ ပါပဟိန်ပြဇာတ်တွင် ‘ရောသည်တစ်ခါ၊ ခိုင်မာစေစပ်၊ မြို့ သစ်တပ်ကို၊ ကြပ်ကြပ်ခြေစုံ၊ ရပ်တဲ့လို့ခုန်တော့မည်။ စက် စုံအပ်မြှုပ်၊ လည်ကုပ်ကင်း၊ ပခုံးဆံစပ်၊ ပိုးဟပ်တသွယ်၊ ဒေါင်းလည်ပြန်ပေါင်၊ ကြောင်ရင်းဒါလီ၊ ဇော်ဂျီလက်

ယာ၊ ဝိဇ္ဇာလက်တွဲ၊ ဖရုံဆွဲကျား၊ တင်ပါးကမျောက်၊ ခါး ကောက်ဘီလူး၊ နဖူးပင့်ကူ၊ တက်တူလက်ညှိုး၊ ပါးရိုးအိမ် မြှောင်၊ ဆိုခဲ့ပြီးဂုဏ်ဟိတ်၊ ဆေးကျားကြောင်အိမ်နှင့်ရိုး ရိပ်မျှမမြင်အောင်၊ ဝိုင်းဆိုတိုင်းချပ်ပိတ်က လူခြေတိတ်သန်း ခေါင်၊ ပတ်မိုးမှောင်ချတော်မူစမ်း။’ ဟု ရေးသားထားသည်။

အချို့ကလည်းလက်မောင်း၊ ရင်ပတ်၊ ကျောပြင်၊ ပေါင် တံနှင့်တကိုယ်လုံးနေရာအနှံ့အပြားတွင် ဆေးနီ ဆေးနက် မင်ကြောင်ရုပ်များ၊ စာနီ၊ စာနက် စမအက္ခရာများ၊ အင်း များကို ကာယသိဒ္ဓိ၊ ပီယသိဒ္ဓိအလိုငှာလည်းကောင်း၊ အ လှအပသက်သက်အလိုငှာလည်းကောင်း၊ ထိုးနှံလေ့ရှိ ကြသည်။ ယင်းသို့ထိုးနှံခြင်းကို ကျည်းကန်ရှင်ကြီးမေတ္တာ စာတွင် ‘မင်နက်မင်နီ၊ မဟာဆီတို့ဖြင့်၊ ပလီပြီပြင်စွာ၊ သာမဏေကျော်သီရိစက်၊ ကပတ်ကွက်သရေကြာ၊ ကတ္တ ရာနှင့် စမ္မာနဝဘီလူးခက်၊ အက္ခရာလေးလုံး၊ ဝါကြိတ်လိမ် အမျက်၊ ဂဏန်းတွေအဆင်းအတက်၊ ဂါထာမန္တာန်တွေ ရံလျက်၊ အင်းကွက်ပုံ အသေအခွေတွင်၊ ဆင်သွားမြင်း သွား၊ ဗိုလ်သွားရထားတိုက်၊ အလိုက်သင့်အနေအစုံတွင် ဘက်လက်၍၊ လက်ဝဲဘက်ကားကျားညီနောင်၊ လကျော် ပေါင်မှာ အိမ်မြှောင်တွေ အဆင်းအတက်၊ နားရွက်မှာ လိပ်ပြာတောင်၊ ထိပ်ပြောင်မှာကြက်ခြေရစ်၊ အဆစ်ဟူ သမျှမှာ သူညတွေအလုံးလုံး၊ ပခုံးနှင့်လည်ကုပ်မှာ၊ အဋ္ဌ မုတ်ဆယ့်နှစ်ခွင်၊ ကျောပြင်မှာ စမ္မာနဝပြာသာဒ်၊ အာ စပ်နှင့်နှုတ်ရေးမှာ ဧသာဥတ္တိအပြန်အလှန်၊ ဆံစပ်မှာ တိ လောမာလောဇာ၊ မြင်ကောင်းရာဟူသမျှတစ်ခါင်မှာ၊ အင်း စီးကျားတဟုန်းဟုန်း၊ သားလုံးနှစ်ဘက်က တက်ကြဟန် သက်ကြဟန်၊ မျောက်ကလေးတွေစီရရီ၊ လက်ဖျံမှာဆေးနီ နှင့်စာကြောင်းတွေ၊ နေဝင်ကြောင်မှိုင်းကြောင်၊ ခိုးကြောင် တိုးကြောင်၊ သဲကြောင်ဗားမဲ့ကြောင်၊ ခါးပတ်ကြောင် ခါး ပြတ်ကြောင်၊ မိုးမှောင်ကျကြောင်ပက်လက်၊ စားခွက်နှိုက် သံလျက်ကိုက်၊ မြီးချင်းဆိုက်ခေါင်းချင်းတိုက်၊ အရွေလိုက် ကြောင်အလွန်၊ ဂဝံပုတီး၊ ကျားဘီလူးကြီး၊ အင်းစီးပြည် လုံးမွှေ၊ ကေသရာဇာတံခွန်စိုက်၊ ထိုက်ဖလိုကြောင်၊ သူ ကောင်ချီကြောင်ဒါလီ၊ ညောင်ဘီလာယဝ၊ ကိုးလုံးဝအထွေ ထွေ၊ အခြည်အကွင်းတို့ကို ကိုယ်တွင်းပြည့်အထပ်ထပ်၊ ဒရစ်ပတ်တင်းကျမ်း အလျှမ်းသားစိတ်ရှိနှံ့၍’ ဟုရေးထားသည်။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် ချင်းဝိသေသတိုင်း မှ တောင်ပိုင်းချင်းအမျိုးသမီးအချို့သည် များသောအား ဖြင့် မျက်နှာတွင်ဆေးမင်များထိုးကြသည်။ ထိုသို့ မျက်နှာ တွင် ဆေးမင်ထိုးခြင်းကို ပယဲထိုးခြင်းဟုခေါ်သည်။ (ချင်း လူမျိုး-ရှု။)

ထိုးကွင်းထိုးခြင်း အလေ့အထသည် ယခုခေတ် မြန်မာ လူမျိုးများတွင် လုံးဝမရှိသလောက်ပင် ပျောက်ကွယ်သွား

ထိုးကွင်းထိုးခြင်း

www.foreverspace.com.mm

အဆောင်မင်ကြောင်များ

ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ အသားအရေပေါ်တွင်တစ်ခါထိုးပြီးသော ထိုးကွင်းရုပ်သည် လှသော်ရှိမလှသော်ရှိ၊ ပီသော်ရှိမပီသော်ရှိ ပြန်ဖျက်၍ကားမရချေ။ ထို့ကြောင့် ဆေးရုပ် လှမလှပီ မပီမှာထိုးကွင်းထိုးဆရာ၏ ကျွမ်းကျင်မှုပေါ်တွင် တည်လေသည်။ ရှေးခေတ်စာဆိုကျော်တစ်ဦးသည် ထိုးကွင်းထိုးရာတွင် အချက်မပိုင်က နောင်အခါပြန်လည်၍

ပြင်ဆင်ရန်ခက်ခဲသည့်အကြောင်းကို 'တက္ကသိုလ်ဆရာ တစ်ဦးက၊ မှာဘူးသည့်နှုတ်ခြည်၊အိမ်ထောင်ဦးဘုရားတည်၊ ဆေးမင်ရည်စုတ်ထိုး၊ သည်သုံးချက်မပိုင်လျှင်၊ နောင်ပြင် နိုင်ခက်သည့်အမျိုး' ဟုပင် စာစပ်ဆိုထားခဲ့လေသည်။ မင်ကြောင်နှင့် ဆေးနီဆေးနက်များ ထိုးခြင်းအလေ့ အထမှာကား ယခုခေတ် မြန်မာလူမျိုးများတွင် အနည်းငယ်

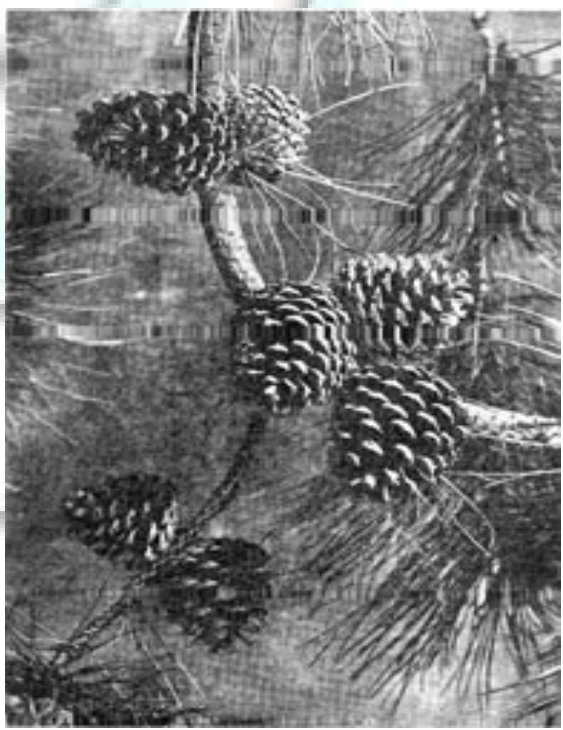
ကျန်ရှိပေးသေးသည်။ သို့သော် ယင်းသို့ထိုးခြင်းမှာ အလှအပသက်သက် ထိုးခြင်းဖြစ်သည်။ အများအားဖြင့်လက်ဖျံနှင့်မောင်းအိုးတို့တွင် မင်ကြောင်နှင့်ဆေးရုပ်အမျိုးမျိုးတို့ကိုထိုးလေ့ရှိကြသည်။ ထိုသည့်ကရိယာမှာလည်း ရှေးကအသုံးပြုခဲ့ကြသည့် နှစ်ခွစုတ်၊ လေးခွစုတ်မျိုးမဟုတ်မူဘဲ၊ ဆေးရုပ်ထိုးစက်ကလေးများ ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့သော ဆေးရုပ်ထိုးစက်ကလေးများကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ရှေးကထက် အချိန်ကုန်သက်သာစေ၍၊ အထိုးခံသူတွင်လည်း အနာအကျင်များစွာ သက်သာစေလေသည်။

ထောက်ကြံ့ပင်။ ။ထောက်ကြံ့ပင်ကို မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်ရှိသစ်တောများ၌တွေ့ရသည်။ ရုက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် 'တာမိန့်လီးယားတိုမင်တိုဆာ' ဟုခေါ်၍၊ ဖန်ခါးပင်၊ သန်ပင်၊ လိမ်ပင်၊ ရုံးပင်တို့နှင့်အတူ 'ကွန်ဗရီတေးစီအီး' မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်လေသည်။ ထောက်ကြံ့ပင်သည် အထူးပင်ကြီးမားသောအပင်မျိုးဖြစ်၏။ အခေါက်မှာ ကြမ်းတမ်း၍အရောင်မည်း၏။ ကျွန်းပင်၊ ပျဉ်းကတိုးပင်များနှင့် အတူ မြေညီသစ်တောများ၌လည်းကောင်း၊ တောင်ပေါ်သစ်တောများ၌လည်းကောင်း ပေါက်ရောက်သည်။ ပင်လယ်မျက်နှာပြင်မှအထက်အမြင့်ပေ ၂၅၀၀ အထိ ထောက်ကြံ့ပင်များကို တွေ့ရသည်။ သစ်သားမှာ ညိုပုပ်ပုပ်အရောင်ရှိ၍၊ အစင်းကြောင်းများပါရှိ၏။ ကောင်းစွာရွေပေါ်ထိုး၍ ပါလစ်အရောင်တင်ပေးလျှင် အလွန်လှပသည်။ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂပြုလုပ်ရာ၌သုံးနိုင်၏။ ဂရုတစိုက်ပြုပြင်၍သုံး လျှင် တာရှည်ခံသောသစ်သားမျိုးဖြစ်သည်။ ထောက်ကြံ့ သားသည် လျင်မြန်စွာခြောက်သွေ့သွားလျှင် ကွဲအက်တတ်သဖြင့်၊ ယင်းကိုအသားသေစေရန် စီမံရာ၌အထူးပင်ဂရုစိုက်ရ၏။ ထောက်ကြံ့သားကို မီးရထား၊ ဇလီဗားတုံး၊ လှည်း၊ လှေ၊ သင်္ဘောနှင့် အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ရာ၌ အသုံး ပြုကြသည်။ ထောက်ကြံ့သားအစိုသည် ကုဗပေတစ်ပေလျှင် အလေးချိန်ပေါင် ၇၀စီး၍၊ အခြောက်သည် ပေါင်၆၀စီးသည်။

ထောက်ကြံ့သားသည် သစ်မာသားမျိုးဖြစ်သဖြင့် ထင်းအဖြစ်အသုံးပြုနိုင်၏။ ထိုပြင် ထောက်ကြံ့သားကို မီးဖုတ်၍ ရသောမီးသွေးသည် ပထမတန်းစားမီးသွေးဖြစ်၏။ ထောက်ကြံ့ပင်၏ အခေါက်ထဲ၌ 'တင်နင်'ခေါ် ချုပ်ဆေးသတ္တိရှိသော ဓာတုဗေဒပစ္စည်းတမျိုးပါရှိရာ၊ သားရေနယ်လုပ်ငန်း၌ ထောက်ကြံ့သစ်ခေါက်များကိုအခေါက်လိုက် ပင်ထည့်၍သုံးလေ့ရှိကြ၏။ ဝမ်းသက်လျှင်လည်း ထောက်ကြံ့ခေါက်ကိုဆေးအဖြစ်သုံးနိုင်သည်။ ပိုးချည်အတွက် ပိုးမွေးမြူရာ၌ ထောက်ကြံ့ခေါက်ရွက်များကိုလည်း ပိုးစာရွက်ကဲ့သို့သုံးနိုင်သည်ဟုဆို၏။

ထောက်ရှာပင် ။ ။ ထောက်ရှာပင်ကို မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်၌ တွေ့ကြရသည်။ ကြီးမားသော သစ်ပင်များဖြစ်၏။ ရုက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် 'ဗိုင်းတက်ဂလေဗရေးတား' ဟုခေါ်၍၊ 'ဗာဗီနေစီအီး' မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ အခေါက်မှာ မွဲပြာရောင်ရှိ၍ချောမွတ်၏။ ကန့်လန့်ဖြတ်အစင်းကြောင်းများလည်းပါရှိသည်။ အကိုင်းအခက်များ၌ အမွေးအနည်းငယ်ရှိသည်။ အရွက်နုကလေးများမှာ ချောမွတ်၏။ သစ်သားမှာ အတော်အတန်မာကျော၍ ခိုင်ခံ့၏။ အရောင်မှာ မွဲပြာရောင်ရှိ၍ တောက်ပသည်။ ထောက်ရှာသား ကုဗပေတစ်ပေလျှင် အလေးချိန်ပေါင် ၄၀ ခန့်စီးသည်။ ယင်းတို့ကို လှည်းဝင်းရိုး၊ လှည်းထမ်းပိုး၊ လှည်းဘီး၊ လှည်းသန်၊ လှော်တက်များပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးပြုသည်။ ပါလစ်ရောင် ကောင်းစွာတင်ပေးနိုင်သဖြင့် အိမ်ထောင်ပရိဘောဂများ ပြုလုပ်ရာ၌လည်း အသုံးချနိုင်သည်။ ထောက်ရှာပင် အခေါက်နှင့်အမြစ်များကို ချုပ်ဆေးအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။

ထင်းရှူး။ ။ထင်းရှူးမျိုးရင်းဝင်အပင်တို့သည် ကတော့ပုံအသီးသီးသော အမြစ်စိမ်းအပင်များဖြစ်ကြသည်။ ထင်းရှူးမျိုးရင်းကို ရုက္ခဗေဒအလိုအရ 'ပိုင်နေစီအီး' ဟုခေါ်

ထင်းရှူးပင်၏ အမှတ်အသားဖြစ်သောကတော့ပုံအသီးများ အိုင်လိုက်သီးနေသော ပိုင်ထင်းရှူးပင်

သည်။ ထိုမျိုးရင်းတွင်ပိုင်း၊ လာချ၊ စပရ၊ ဆီဒါ၊ ဖား၊ ယူး၊ ကွန်နီဖါးပင်တို့ပါဝင်ကြသည်။

ပိုင်းထင်းရှူး၌ မျိုးစိတ်အလွန်များသည်။ မျိုးစိတ်ပေါင်း ၇၀ ခန့်ကိုအမျိုးအစားနား ခွဲခြားပြီးဖြစ်သည်။ ပိုင်းထင်းရှူးသည် ကမ္ဘာမြောက်ဘက်လုံးခြမ်း တစ်ခုလုံးလိုလို၌ အနှံ့အပြားပေါက်ရောက်သည်။ အာရှတိုက်၊ ဥရောပတိုက်နှင့်အမေရိကတိုက်တို့တွင်လည်း ပိုင်းထင်းရှူးပင်အများအပြားပေါက်ရောက်သည်။ ပိုင်းထင်းရှူးပင်တို့သည် ပေအနည်းငယ်သာမြင့်သောအပင်များမှာ ပေ ၂၃၀ သို့မဟုတ် ထိုမျှမကမြင့်သောအပင်များထိရှိသည်။ ပိုင်းထင်းရှူး၏ပင်စည်မှာ ဖြောင့်သည်။ အခြားအပင်များနှင့်အနည်းအကျဉ်းရောနှော၍ ထင်းရှူးတောကြီးဖြစ်သည်အထိ မြောက်မြားစွာပေါက်နိုင်သည်။ ပိုင်းထင်းရှူး၌ အပင်ပုံသဏ္ဍာန် အမြဲစိမ်းအရွက်များရှိသည်။ အသီးသည် ကတော့ပုံဖြစ်သည်။ အသီးများသည် သီးပြီးသည်မှ ၂နှစ်သို့မဟုတ် ၃နှစ်ကြာမှ မည့်ကြသည်။ အသီးအရည်မှာ ၁လက်မမှ ၁၈လက်မထိရှိသည်။ အရွက်များသည်တစ်လက်မသာသာမှ တစ်ပေကျော်ထိရှိနိုင်သည်။ မျိုးစိတ်ကိုလိုက်၍ အရွက် ၂ရွက်မှ ၅ရွက်အထိ စု၍ ထွက်ကြသည်။ အရွက်၏အရင်းပိုင်းတွင် ဖွဲ့ကြမ်းကဲ့သို့သောအခွံပါးဖြင့် ဖုံးအုပ်လျက်ရှိသည်။ အသီးများသည် တွဲလျားကျ၍ သီးပြီးလျှင်၊ အသားများသောအကြေးခွံများသည် ထိပ်ပိုင်းတွင် ကတော့ပုံကဲ့သို့ချွန်၍နေသည်။

ပိုင်းထင်းရှူးမျိုးစိတ်အားလုံးကို အဓိကအားဖြင့် နှစ်မျိုးခွဲခြားနိုင်သည်။ ထိုသို့ခွဲခြားသည်မှာ ထင်းရှူးသား၏ အမျိုးအစားကိုကြည့်၍ ခွဲခြားခြင်းဖြစ်၏။ အသားပျော့၍ အရောင်ပျော့သည့်ထင်းရှူးပင်များကို ထင်းရှူးပျော့ဟုခေါ်သည်။ အသားမာ၍အရောင်မည်းသည့်အမျိုးကို ထင်းရှူးမည်းဟုခေါ်သည်။ ထင်းရှူးပျော့မျိုးတွင် အရွက်၏အရင်းပိုင်းရှိအခွံပါးများသည် အရွက်ကြီးထွားလာသည်နှင့် တပြိုင်နက်ကြွေကျကုန်သည်။ ထင်းရှူးမည်းမျိုးတွင်မူ ထိုအခွံပါးများသည် အရွက်မကြွေမချင်းရှိနေကြသည်။ ပိုင်းထင်းရှူးသည်အများအားဖြင့် မည်သည့်မြေဆီလွှာမျိုး၌မဆိုပေါက်နိုင်သည်။ သဲများသည့်ကုန်းမြင့်များတွင် အဖြစ်ထွန်းဆုံးဖြစ်သည်။ မီးခိုးထူထပ်သည့်မြို့ကြီးများတွင်ထင်းရှူးပင်များ တာရှည်အသက်မရှင်နိုင်ကြချေ။ မီးခိုးအတွင်းရှိ ဓာတ်ငွေ့များက ထိုအပင်များကို သေစေသည် ဟုယုံကြည်ကြသည်။

လာချထင်းရှူးသည်နှစ်စဉ် အရွက်ကြွေသောထင်းရှူးမျိုးဖြစ်သည်။ ဆောင်းဥတုတွင် အပင်၌အကိုင်းများသာ ကျန်ရစ်သည်။ ဥရောပတိုက်တောင်ပေါများရာဒေသတွင် ပေါက်သောလာချပင်တို့သည် အမြင့်ပေ ၈၀ မှပေ ၁၃၀

ထိရှိကြသည်။ အာရှတိုက်တွင်လည်း လာချပင်များပေါက်သည်။ လာချထင်းရှူးသည် လှပသောအပင်မျိုးဖြစ်သည်။ နွေကူးဥတုတွင် အရွက်များအရောင်မှာ အစိမ်းပျော့ရောင်ဖြစ်သည်။ ပွင့်မတို့၏အရောင်မှာကြက်သွေးရောင်ဖြစ်၏။ ပွင့်ဖိုတို့၏အရောင်မှာအဝါရောင်ဖြစ်၏။ ကတော့ပုံအသီး၏အရောင်မှာ အညိုရောင်ဖြစ်၏။ ရိုးရိုးလာချထင်းရှူးသည် ကမ္ဘာဟောင်းတွင် မူရင်းဒေသအဖြစ် ပေါက်ခဲ့သည်။ အလွန်လှပသဖြင့် ယင်းကို ထိုဒေသမှ အမေရိကတိုက်သို့ယူကာစိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ လာချထင်းရှူးအသားသည် အဆီများသော်လည်း၊ မီးမလောင်လွယ်ချေ။ အလွန်ခိုင်ခံ့သဖြင့် လာချအသားကို ကြေးနန်းတိုင်၊ မီးရထားလမ်းခင်းတုံး၊ ဝင်းခြံတိုင်၊ ထင်းအတွက်အသုံးချကြသည်။ အမေရိကတိုင်းရင်းသားများသည် လှေများကို လာချပင်၏တောင့်တင်းသောအမြစ်များနှင့် ချည်လှေရှိကြသည်။ လာချပင်၏အခေါက်နှင့်လည်း သားရေနယ်ခြင်း၊ ဆေးဆိုး ခြင်းပြုလုပ်ကြသည်။

လာချထင်းရှူးပင်၏ကတော့ပုံအသီးသည် ၁လက်မခန့်ရှည်၏။ မှည့်သောအခါ ပထမဦးစွာ တောက်ပသည့်အနီရောင်ရှိသည်။ ထိုနောက်တွင် အညိုရောင်ဖြစ်သွားသည်။ အသီးများသည် အရွက်ကြွေပြီးသော်လည်း အပင်၌ ကျန်ရစ်ကြသည်။

စပရထင်းရှူးနှင့် အခြားထင်းရှူးမျိုးကွဲလွဲချက်မှာ ဤထင်းရှူးမျိုး၏ကတော့ပုံအသီးများသည် အောက်သို့မတ်မတ်စိုက်၍ သီးကခြင်းပင်ဖြစ်၏။ အပင်သဏ္ဍာန်အရွက်များသည်သစ်ကိုင်း၏ပတ်လည်တွင် ခရုပတ်ပုံထွက်ကြသည်။ စပရထင်းရှူးမျိုးပေါင်း၄၀ ခန့်ရှိ၏။ မြောက်ဘက်ကမ္ဘာလုံးခြမ်းသည် ထိုထင်းရှူးပေါက်ရာ မူရင်းဒေသဖြစ် သည်။ ဤထင်းရှူးမျိုးသည်ဥရောပတိုက်၊ အာရှတိုက်နှင့် မြောက်အမေရိကတိုက်တို့တွင်လည်း အနှံ့အပြားပေါက်သည်။ ဥရောပတိုက်တွင်ပေါက်သည့် စပရထင်းရှူးမျိုးအနက် အလှပဆုံးအမျိုးမှာ နော်ဝေးစပရထင်းရှူးမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုထင်းရှူးမျိုးသည် ပေ၈၀မှပေ၁၅၀ထိမြင့်သည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင်ထိုထင်းရှူးမျိုးကို အလှစိုက်ပျိုးသည့်အပြင် သစ်သားရလိုသည့်အတွက်လည်း စိုက်ပျိုးကြသည်။ စပရထင်းရှူးသည် အခြားထင်းရှူးမျိုးများထက် ဖားထင်းရှူးနှင့် ပို၍နီးစပ်သည်။ သို့သော်ဖားထင်းရှူး၏ကတော့ပုံ အသီးများသည် အပေါ်သို့မတ်မတ်ထောင်၍ သီးကြသည်။ အရွယ်ရောက်သော စပရထင်းရှူးပင်သည် အလွန်မြင့်၍ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ အများအားဖြင့်ကတော့ကိုမှောက်ထားသည့် ပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်သည်။ အရွယ်ကြီးရင့်သည့် စပရထင်းရှူးပင်၏အောက်ကိုင်းများသည် မြေကြီး၌ တရွတ်တိုက်လျက် ရှိတတ်ကြသည်။

ဖြောင့်တန်းသောထင်းရှူးပင်များ စီတန်းပေါက်ရောက်နေသော ထင်းရှူးတောတစ်တော

ဆီဒါထင်းရှူးပင်သည် အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်း၊ အာရှမိုင်းနားနှင့်ဟိမဝန္တာတောင်တန်းတစ်လျှောက်တွင် ဖြစ်ထွန်းသည်။ ဆီဒါပင်၌အကိုင်းများသည် ဘေးဘက်သို့ ဖြာထွက်လျက်ရှိသည်။ ဆီဒါသားသည် သိပ်သည်း၍ခိုင်ခံ့သည်။ ထိုအပင်၏အပင်ပုံသဏ္ဍာန် အရွက်သည် မာ၍ ဝလက်မမှ ၂လက်မထိရှိသည်။ ထိုအရွက်၏အရောင်သည် အများအားဖြင့်စိမ်းပြာရောင်ဖြစ်သည်။ အချို့ဆီဒါပင်များ၌ ငွေရောင်သို့မဟုတ် အဝါရောင်အရွက်များရှိသည်။ အစေ့ပါသည့်ကတော့ပုံအသီးများသည် အရှည် ၃လက်မမှ ၅လက်မအထိရှိကြသည်။ ဆီဒါပင်၏အမြင့်သည် ပေ ၅၀ မှ ပေ ၈၀ထိရှိသည်။ ပေ ၆၀၀၀ မြင့်ရာအရပ်တွင် ပေါက်လေ့ရှိသည် အပင်ငယ်၏ပင်စည်သည် ဖြောင့်မတ်လျက်ရှိသည်။ ပထမဦးစွာထွက်သည့် အကိုင်းများသည် အများအားဖြင့် အခြားအကိုင်းများ အပေါ်၌စီးလျက်နေတတ်သည်။ သို့သော်အပင်ကြီးလာသောအခါ အပေါ်က အကိုင်းများသည် အောက်ကအကိုင်းများနှင့်ရောပြီးလျှင် သစ်ပင်အုပ်ကလေးသဖွယ် ဖြစ်သွားသည်။ ဆီဒါပင်သည် မြင့်သော်လည်း ဘေးသို့ရှည်ထွက်နေသော အကိုင်းများကြောင့်တစ်ပင်လုံးသည် ပုဝိုင်းဝိုင်းဖြစ်နေတတ်သည်။ ဆီဒါပင်သည် အမြဲစိမ်းအပင်မျိုးဖြစ်သည်။ နွေကူးဥတုတိုင်းတွင် ရွက်သစ်များထွက်လာသည်။ အရွက်များ

သည် တဖြည်းဖြည်းသာကြွေကျသည်။ ဆီဒါပင်၌ ပွင့်ဖိုနှင့်ပွင့်မများသည် တကိုင်းစီ၌ပွင့်သည်။ ကတော့ပုံအသီးများသည် ထိပ်ပိုင်းပြား၍မှည့်ရန် ၂နှစ်ကြာ သည်။ ကြီးထွားနေစဉ်အတွင်း ထင်းရှူးဆီ အမြောက်အမြားကိုထုတ်ယူရရှိနိုင်သည်။ အနီရောင်အကြေးခွံများသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကပ်လျက်ရှိကြသည်။ အသီးမှည့်သောအခါအကြေးခွံများ ကွာကျကုန်သည်။ ဖားထင်းရှူးပင်များကို အာရှတိုက်၊ဥရောပတိုက်နှင့် မြောက် အာဖရိကတိုက်တို့တွင်တွေ့နိုင်သည်။ ဖားထင်းရှူးပင်သည် မြောက်သမပိုင်းနိုက်ဒ်အတွင်းရှိ အထူးသဖြင့်ပို၍ အေးသောဒေသများနှင့် မြင့်သောဒေသများတွင်ပေါက်သည်။ ထိုအပင်၏ပုံသဏ္ဍာန်သည် မောက်ထားသောကတော့ပုံသဏ္ဍာန်နှင့်ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။ ဖားထင်းရှူးအရွက်များသည် ပိုင်းထင်းရှူးအရွက်များကဲ့သို့ စု၍မထွက်ဘဲ၊ တရွက်စီ အကိုင်းတွင် ပတ်၍ထွက်သည်။ ထိုအရွက်များသည် အများအားဖြင့်အပေါ်ပိုင်းတွင် အစိမ်းရင့်ရောင်ရှိ၍ အောက်ပိုင်းတွင် အစိမ်းနုရောင်ရှိသည်။ ကတော့ပုံအသီးများသည် အကိုင်းပေါ်တွင် ထောင်လျက်သီးကြသည်။ ဖား ထင်းရှူးပင်ကို ထင်းရှူးသားနှင့် ထင်းရှူးဆီအတွက် တန်ဖိုးထားကြသည်။ ဥရောပတိုက်၊ ပြင်သစ်ကမ်းခြေတွင် ပေါက်သည့် ဖားထင်းရှူးပင်၏အမြင့်သည် ပေ၁၅၀ရှိ၍

လုံးပတ် ပါပေရှိသည်။ မြောက်အမေရိကတိုက်၊ ပစိဖိတ် ကမ်းခြေတွင်ပေါက်သည့် ဖားထင်းရှူးပင်သည်ပေ ၂၀၀ မျှပင်မြင့်လေသည်။

ကနေဒါနိုင်ငံတွင်ဖားထင်းရှူးပင်များသည် လျင်မြန်စွာ ကြီးထွားကြသော်လည်း၊ တာရှည်အသက်မရှင်ကြချေ။ ထိုထင်းရှူးပင်၏ အသားကိုအသုံးနည်း၏။ သို့သော် ထိုထင်းရှူးအခေါက်မှရသည့် ဗောလဆမ်ခေါ်ထင်းရှူးဆီ ကို ဆေးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အရောင်တင်ဆီအဖြစ် လည်းကောင်းသုံးသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့တွင်ပေါက်သည့် ဖားထင်းရှူးပင်ကြီးများမှ အဖိုးတန်သစ်ကိုရသည်။

ယူးထင်းရှူးကို ကျောက်ထင်းရှူးဟူ၍ သိကြ၏။ ထိုထင်းရှူးပင်သည် ကြီးထွားရာ၌ကြန့်ကြာ သော်လည်း အလွန် အသက်ရှည်သည်။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင်နှစ်ပေါင်း ၁၀၀၀ ခန့်အသက်ရှည်၍ လုံးပတ်ပေ ၃၀ ခန့်ရှိသောယူး ထင်းရှူးပင်များ ယခုတိုင်ရှိသေးသည်။ ယူးထင်းရှူးပင်၏ အသားကိုအထူးသဖြင့် လေးကိုင်းပြုလုပ်ကြသည်။ ယူး ထင်းရှူးအသားမှာ ကျစ်လစ်၍နီကြန့်ကြန့်အရောင်ရှိ၏။ အရောင်တင်လိုက်လျှင်အလွန်တောက်ပပြောင်လက်လာ၍၊ အိမ်သုံးပရိဘောဂများပြုလုပ်ရန် အထူးကောင်းမွန်သည်။ ယူးထင်းရှူးပင်များကို အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း ဝင်းများအတွင်း၌ စိုက်ပျိုးထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အရွက် များမှာပြားချပ်၍၊ အလျား၁/၂ လက်မမှ ၃/၄လက် မခန့်အထိရှိသည်။ အရွက်၏အောက်ဘက်သည် အစိမ်း နုရောင်ဖြစ်သည်။ ထိုအရွက်များတွင်အဆိပ်ရှိ၏။ အသီး မှာ ထင်းရှူးသီးမျိုးနှင့် လုံးဝမတူချေ။ ရိုးရိုးသစ်သီးများ နှင့် ပုံသဏ္ဍာန်တူ၍ အလယ်တွင်အစေ့တစ်ခုသာရှိသည်။ ထိုအစေ့မှာလည်း အဆိပ်ရှိသည်။ ယူးထင်းရှူးပင်များ သည် နွေကူးဥတုဦးတွင် အပွင့်ငယ်ကလေးများပွင့်လေ့ ရှိကြသည်။

ကွန်နီဖားထင်းရှူးပင်မျိုးသည် အများအားဖြင့်အလွန် မြင့်မား၍၊ ၁၂ ရာသီစိမ်းလန်းသောအပင်များဖြစ်၏။ ထိုထင်းရှူးပင်မျိုးသည် အေးသောအရပ်ဒေသနှင့်တောင် ကုန်းဒေသများ၌ အများအပြားပေါက်လေ့ရှိသည်။ ကမ္ဘာ ပေါ်တွင် ထင်းရှူးတောများသည် အရေးကြီးသောသစ် တောများဖြစ်၍၊ ကမ္ဘာလုံး၏မြောက်ဘက်ခြမ်း၌ ကနေဒါ နိုင်ငံ၊ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ ဥရောပတိုက်မြောက် ပိုင်း၊ ရုရှနိုင်ငံတို့တွင် ထူထပ်စွာပေါက်ရောက်ကြသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ၊ ဩစတေးလီးယားတိုက်အပြင် အာရှတိုက်၌ ဟိမဝန္တာတောင်တန်းနှင့် အခြားဒေသများတွင်လည်း ပေါက်ရောက်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့် ၌ များစွာပေါက်ရောက်သည်ကို တွေ့ရ၏။

ကွန်နီဖားထင်းရှူးပင်များသည်အများအားဖြင့် အပင် ကြီးများဖြစ်၍ အချို့တို့မှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင်အကြီးဆုံး အမြင့်ဆုံးနှင့် အသက်အရှည်ဆုံး အပင်များဖြစ်ကြသည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင်ပေ ၁၇၀အထိမြင့်သောအပင်ရှိ၍၊ ဥရော ပတိုက်တွင် ပေ၂၀၀ထက်မြင့်သောအပင်များရှိ၏။ မြောက် အမေရိကတိုက် ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်ရှိ ထင်းရှူး တောတွင်မူပေပေါင်း သုံးလေးရာအထိမြင့်သောအပင်များ ပင်ရှိလေသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရှိ ရက်ဒုဥသစ် တောတွင်ခုတ်လှဲသည့် ကွန်နီဖားထင်းရှူးပင်များ၏ အ သက်ရစ်များကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့်အသက် ၁၁၀၀မှ ၁၅၀၀ နှစ်အထိရှည်ခဲ့သော အပင်များကိုပင်တွေ့ရသည်။ အပင်ကြီးတစ်ပင်မှာ အချင်း ၉၃ ပေမျှရှိလေသည်။ အခြား တစ်ပင်မှာမူ ပင်စည်ရင်းကို ဖောက်ထွင်း၍ မော်တော် ကားလမ်းမကြီးကို ဖောက်လုပ်ထားနိုင် လောက်အောင်ပင် ကြီးမားလေသည်။

ကွန်နီဖားထင်းရှူးပင်မျိုးသည် စီးပွားရေးတွင်အခြား သော အပင်များထက် ပို၍အသုံးဝင်သည်။ အသုံးဝင်ရ ခြင်းမှာအထူးသဖြင့် အလွန်ရှည်လျား၍အကြောသိမ်မွေ့ သည့် သစ်အမြောက်အမြားကို ရရှိနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်၏။ အချို့ကိုစက္ကူလုပ်ငန်းတွင် သစ်ပျောဖတ်ပြုလုပ်၍အပင်မှ ရသော ထင်းရှူးဆီကိုလည်း တာရပင်ဆီ ချက်လုပ်ရေးနှင့် တကွအခြားကိစ္စများတွင်အများအစား အသုံးပြုကြလေ သည်။ မြန်မာစသောအရှေ့တိုင်းသားများ၏ ဗိန္နောကျမ်း များ၌သာမက အနောက်သိုးဆောင်းတို့၏ ဆေးကျမ်း များ၌လည်း ထင်းရှူးဆီ၏ ဆေးဘက်ဝင်ပုံများကို ဖော်ပြ ထားသည်။ ထင်းရှူးကို မြန်မာနိုင်ငံအချို့ဒေသများ၌ ထင်းရှူးဟု ဟုထိုးသံမပါဘဲ ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံ ။ ။(ယိုးဒယားနိုင်ငံ-ရှု။)

ထန်း။ ။ရုက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် ထန်းပင်များသည် 'ပါလမေစီအီး သို့မဟုတ် 'ပါမီ' မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ ထိုမျိုးရင်း၌ အုန်းပင်၊ ထန်းပင်၊ ကွမ်းသီးပင်၊ ဓနိပင်၊ ပေပင်၊ စလူပင်၊ စွန်ပလွံပင်၊ ဆတ်သွားဖူးပင်မှစ၍ အပင် မျိုးပေါင်း ၁၅၀၀ ကျော်မျှရှိသည်။ ယင်းတို့သည် ထန်းပင် နှင့်မျိုးချင်းနီးစပ်သော ထန်းမျိုးများဖြစ်၍၊ အပူပိုင်းဒေသနှင့် အပူလျော့ပိုင်းဒေသဇာတိပင်မျိုးဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို အာရှတိုက်၊ အာဖရိကတိုက်၊ အမေရိကတိုက်နှင့်ပစိဖိတ် သမုဒ္ဒရာအတွင်းရှိ ကျွန်းများ၌ တွေ့ကြရ၏။ သမပိုင်းနဲ့ များ၌ ပေါက်ရောက်သော ထန်းမျိုးလည်းရှိသေးသည်။ ထန်းမျိုးတို့သည် မိုးများသောအပူပိုင်းဒေသများ၌ အဖြစ် ထွန်းဆုံးဖြစ်၏။ သို့သော် စွန်ပလွံ ပင်ကဲ့သို့သော ထန်းမျိုး

မြန်မာ့စီးပွားရေး၌ အရေးပါသောထန်းပင်

သည် အလွန်ခြောက်သွေ့သော သဲကန္တာရများ၌သာ ပေါက်ရောက်ကြသည်။

အများအားဖြင့် ထန်းနှင့် ထန်းမျိုးဝင်အပင်များသည် ပင်စည်ရှည်မျောမျောရှိ၏။ အပင်၏အမြင့်မှာ ပေ ၁၀၀ သော်လည်းကောင်း၊ ထိုမျှမကသော်လည်းကောင်းရှိနိုင် သည်။ အကိုင်းအခက်အလက်များ ဖြာထွက်ခြင်းမရှိဘဲ၊ အပင်ထိပ်၌သာ အကိုင်းအရွက်များ စု၍ထွက်တတ်၏။ ကြွေကျသွားသော အရွက်များ၏အရင်း၌ စက်ဝိုင်းကဲ့သို့ အရာထင်ကျန်ခဲ့၏။ ထန်းမျိုးသည် အပွင့်ပွင့်၏။ အပွင့် တို့သည် အဖိုပွင့်၊အမပွင့်ဟူ၍ရှိ၏။

ထန်းမျိုးဝင် အပင်တို့၏ အရွက်သည် အဓိကအားဖြင့် ၂ မျိုးရှိသည်။ တစ်မျိုးမှာ ယပ်တောင်ပုံဖြစ်၍ ကျန် တစ်မျိုးမှာ ငှက်မွေးပုံဖြစ်၏။ အုန်းပင်၊ ကွမ်းသီးပင်၊ စွန်ပလွံပင်များ၏ အရွက်များသည် ငှက်မွေးပုံဖြစ်၏။ ထန်းပင်၊ ပေပင်တို့၏ အရွက်မှာ ယပ်တောင်ပုံဖြစ်သည်။

ထန်းမျိုး၏အသီး၊ ပင်စည်နှင့်အရွက်တို့သည် လူတို့ အဖို့အလွန်အသုံးဝင်သော ပစ္စည်းများဖြစ်ကြသည်။ ထန်း မျိုးပေါက် ရောက်ရာဒေသရှိ လူတို့သည်စားစရာ၊ နေစရာ၊ ဝတ်စရာတို့အတွက် ထန်းပင်ကို လုံးဝမှီခိုကြရသည်။

ထန်းမျိုးများအနက် ထန်းလျက်၊ ထန်းရည်များရရှိသော ထန်းပင်များမှာထင်ရှားပေသည်။ ယင်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံ အရပ်ရပ်၌တွေ့ကြရ၏။ အချို့အရပ်ဒေသများ၌ အလေ့ ကျပင်ပေါက်သည်။ တနင်္သာရီကမ်းရိုးတန်း သစ်တော

များ၌ အရိုင်းပေါက်နေသော ထန်းပင်များကိုတွေ့နိုင်သည်။ ထိုထန်း၏ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ 'ဗိုရက်စပ်ဖလက်ဗဲလီဖား' ဖြစ်၏။ ပင်စည်သည် ဖြောင့်တန်း၍ မြင့်မားသည်။ အ ရွက်သည် ယပ်တောင်ပုံ ရှိ၏။ သာမန်အားဖြင့် အမြင့်ပေ ၄၀ မှ ပေ ၆၀ အထိရှိ၏။ သို့သော် အချို့အပင်များသည် ပင်စည်အချင်း ၂ ပေ၊ အမြင့်ပေ ၁၀၀ အထိပင်ရှိကြ သည်။ ပင်စည်၌ အရွက်ဟောင်းများ ကြွေကျသွားရာမှ ထင်ကျန်ခဲ့သော အရစ်များရှိ၏။ အပင်ရင်း၌အမြစ်များ ပေါ်နေတတ်သည်။ အရွက်အချင်းမှာ ၁၀ ပေအထိပင်ရှိ သည်။ ထန်းပင်များ၌ အဖိုပင်၊ အမပင်ဟူ၍ရှိ၏။ အပွင့် များပွင့်သည့်အခါ အပွင့်တို့သည် အရွက်များဖြင့် ဖုံးအုပ် နေတတ်၏။ အဖိုပွင့်သည် အမပွင့်ထက် အပွင့်ငယ်ပြီး လျှင် ပွင့်ခံရွက်များဖြင့် ဖုံးလျက်ရှိ၏။ ပွင့်ခံရွက်များသည် အကိုင်းများကြား၌ဝင်နေတတ်၏။ အမပွင့်များမှ ပန်း များပွင့်သည်။ မတ်လ၊ ဧပြီလများ၌ ထန်းပွင့်များ ပွင့်လေ့ ရှိသည်။ ဒီဇင်ဘာလတွင်လည်း တစ်ဖန်ပွင့်ကြသေးသည်။ ထန်းသီးသည် အရွက်၏အရင်း၌ကပ်၍ အခိုင်လှိုက် တွဲ လျက်သီးသည်။ ထန်းသီးတစ်လုံး၌ အထဲတွင် အသီးမြွာ ၃ မြွာပါရှိ၏။ ထန်းသားသည်အတွင်း သားပျော့သော် လည်း၊ အပြင်သားမှာ မာကျော၏။ ထန်းသားကို တိုင်၊ ရေတစ်လျှောက်၊ လှေစသည်များ ပြုလုပ်ရာ၌ သုံး ကြသည်။ ရေထိလျှင် ပို၍ခိုင်ခံ့သောသစ်သားမျိုးဖြစ် သည်။ ထန်းရွက်များကိုယပ်တောင်၊ ဖျာ၊ တောင်း၊ ပလုံး၊ ဦးထုပ်များပြုလုပ်ကြ၏။ အိမ်မိုးရာ၌လည်းသုံးသည်။ ရွက် လယ် ကြောများနှင့် ထန်းပင်မှရရှိသော အမျှင်များကို ဝက်မုန်ဘီးနှင့်ကြိုးပြုလုပ်ကြသည်။ ထန်းပင်မှ ထန်းရည်ကို ရရှိ၏။ ထန်းရည်၌ အချိုအခါးဟူ၍ ၂မျိုးရှိသည်။ အချို ထန်းရည်ကို သောက်လျှင် သကြားရည်ကဲ့သို့ချို၏။ သို့ သော် ရင်ခံတတ်သည်။ အခါးရည်ကိုသောက်လျှင် အရသာခါး၍ အရက်ကဲ့သို့မူးယစ်စေသည်။ အချိုရည်သည် ကဇော်မပေါက်မီ ဆက်ကရင်း သကြားပါသောအရည်တစ် မျိုးပင်ဖြစ်၏။ ယင်းကိုနေမွန်းတည့် ကျော်သည်အထိထား လျှင် အခါးရည်ဖြစ်သွားသည်။ လတ်ဆတ်သော အချိုရည် ကိုသောက်လျှင် ဝမ်းပျော့စေသည်။

ထန်းရည်ခံယူပုံမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ ဦးစွာ အဖိုပွင့် သို့မ ဟုတ် အမပွင့်ပွင့်သောထန်းနို့ကို ထုချေပစ်ရ၏။ ထိုနောက် ထိပ်ဖျားကို ဓားဖြင့်လှီးဖြတ်ရ၏။ ဤကဲ့သို့ နေ့စဉ်လှီး ပေးခြင်းဖြင့် ထန်းနို့ထန်းရည်များ လိုက်လာသည်။ ထန်း ရည်ကို မြေအိုးသို့မဟုတ်ဝါးကျည်တောက်ဖြင့် ခံယူကြ သည်။ ထန်းရည်မှ ထန်းလျက်ကို ချက်ယူကြသည်။ ထန်း ဖိုပင်နှင့် အမပင် ၂ မျိုးစလုံးမှ ထန်းရည်ရနိုင်၏။ ထန်း ရည်လှိုင်သောရာသီမှာ ဆောင်းတွင်းနှင့် နွေဦးပေါက်ရာသီ

ဖြစ်၏။ အမပင်များမှ မိုးတွင်း၌ပင်လျှင် ထန်းရည်ကိုရရှိနိုင်သည်။ အမပင်သည် အဖိုပင်ထက် ထန်းရည် ၁ ၁/၂ ဆ ပိုမိုထွက်၏။ ထန်းသီးအမှည့်များမှ အရည်ကို ညှစ်ယူ၍ ထန်းသီးပုံ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ထန်းပင်ကို အသီးအရင့်များမှ စိုက်ယူကြ၏။ ထန်းသီးမှထွက် လာသောအစို့ကို ထန်းမြစ် ဟုခေါ်၍ မီး၌ဖုတ်၍၊ ပြုတ်၍ စားသုံးလေ့ရှိသည်။ အထူးအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်း၌ ထန်းတောများကို အများအပြားတွေ့ရ သည်။ ထန်းပင်များမှာ မြန်မာ့စီးပွားရေး၌ အရေးပါသော အပင်တစ်မျိုးဖြစ်ပေသည်။ (အုန်းပင်၊ ကွမ်းသီးပင်၊ ခနံပင်၊ စလူပင်၊ တောင်အုန်း၊ စွန်ပလွံပင်၊ ဆတ်သွား ဖူးပင်-ရှု။)

ထန်းတပင်မြို့(တောင်ငူခရိုင်)။ ။ ထန်းတပင်မြို့သည် တောင်ငူခရိုင် ထန်းတပင်မြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ စစ်တောင်းမြစ်၏အရှေ့ဘက်တွင်တည်ရှိ၍၊ စစ်တောင်းမြစ်တစ်ဘက်မှတောင်ငူမြို့သို့ မော်တော်ကားလမ်း ဖောက်ထားသည်။

မြို့နယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၆၄၇မိုင်ရှိပြီး လျှင် မြို့နယ်၏မြေမျက်နှာပြင်သည် စစ်တောင်းမြစ်မှကယားပြည်နယ်စပ်ရှိ တောင်ခြေများအထိ တည်ရှိလေသည်။

၁၉၅၆ခုနှစ် ခန့်မှန်းခြေသန်းခေါင်စာရင်းအရ မြို့နယ်၏ လူဦးရေမှာ ၅၈၀၀၀ ယောက်ခန့်ရှိသည်။

ထန်းတပင်မြို့ (အင်းစိန်ခရိုင်)။ ။ အင်းစိန်ခရိုင်၏ အနောက်မြောက်တွင် မအူပင်ခရိုင်နှင့် နယ်စပ်လျက်ဖြစ်သောမြို့နယ်သည် ထန်းတပင်မြို့နယ်ဖြစ်၍၊ လှိုင်မြစ်၏ အရှေ့ဘက်ကမ်းတွင် တည်ရှိသည်။

၁၉၅၆ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်း ခန့်မှန်းခြေအရမြို့နယ်၏ လူဦးရေသည် ၈၅၀၀၀ ယောက်ခန့်ရှိသည်။

ထပ်ကိန်းနှင့်ကိန်းရင်းများ။ ။က၊ က^၂၊ က^၃၊ က^၄ စသောဂဏန်း (၀၁)ကိန်းများအနက် ကသည် တထပ်ကိန်းဖြစ်သည်။ က^၂ သည် ကXထ ကနှင့်ညီမျှသဖြင့်၊ က၏နှစ်ထပ်ကိန်းဖြစ်၏။ ထိုအတူ က^၃ နှင့် က^၄ တို့သည် က၏ သုံးထပ်ကိန်းနှင့် လေးထပ်ကိန်းများဖြစ်ကြသည်။ က၏ သုညထပ်ကိန်းသည် ၁ နှင့်ညီသည်။ အကြောင်းမူကား က^၀ X က^၀ = က^{၀+၀} = က^၀။ အကျဉ်းအားဖြင့် က^၀Xက^၀=က^၀။ ဤညီမျှခြင်း၏ ဝဲယာကို က^၀နှင့် စားသော က^၀= က^၀/က^၀ = ၁ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထပ်ကိန်းတစ်ခု၏ အထပ်ပေါင်း ကိုဖော်ပြသည့်ဂဏန်းကို အထပ်ညွှန်းဂဏန်းဟုခေါ်သည်။ ကတွင် အထပ်ညွှန်းဂ

ဏန်းသည် ၁ ဖြစ်၍၊ က^၂၊ က^၃၊ က^၄ တွင်အထပ်ညွှန်းဂဏန်းများသည် ၂၊ ၃၊ ၄အသီးသီးဖြစ်ကြသည်။ ဂဏန်းသင်္ချာတွင်လည်းထပ်ကိန်းများကို ၂^၂၊ ၃^၂၊ ၄^၂၊ ၅^၂၊ ၁၀^၂ အစရှိသဖြင့် အက္ခရာသင်္ချာမှာကဲ့သို့ ရေးသားလေ့ရှိကြသည်။ အထပ်ညွှန်းဂဏန်းရှေ့တွင် အနုတ်လက္ခဏာပါလျှင်ဆိုရာ ထပ်ကိန်းကို ပိုင်းခြေနေရာတွင်အသုံးပြုရန်ဖြစ်သည်။ ဥဒါဟရဏ်အားဖြင့် ၄-၂=၁/၄၂။ ဤညီမျှခြင်းဟု ဟုတ်မှန်သည်ကို သာကေပြရန် လိုပေသည်။

$$က^၂/က^၂ = ကကကက / ကက = က^၃ (၁)။$$

$$က^၂ ထ က^၂ = က^၂-၂ = က^၃ (၂)။ ညီမျှခြင်း (၁)နှင့်(၂)ကြောင့်အောက်ပါအတိုင်း ဆုံးဖြတ်သည်။$$

$$\therefore က^၂ / က^၂ = က^၂ x က^{-၂}$$

$$တစ်နည်းဆိုသော် က^၂ x ၁ / က^၂ = က^၂ x က^{-၂}$$

$$\therefore ၁ / က^၂ = က^{-၂}$$

နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းဆိုရာ၌ ပေးထားသော ဂဏန်းရအောင် နှစ်ခါထပ်၍ မြောက်ယူရသည့် ဆခွဲကိန်းနှစ်လုံးအနက် တစ်လုံးကိုဆိုလိုသည်။ ၈ X ၈ သည် ၆၄ နှင့်ညီမျှသောကြောင့် ၈ သည် ၆၄၏နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းဖြစ်သည်။ ‘နှစ်ထပ်ကိန်းတိ’ဆိုသည်မှာ ယင်း၏နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းကို ကိန်းပြည့်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ပိုင်းဝေပိုင်းခြေတို့၏ ကိန်းပြည့်ဖြစ်သော အပိုင်းဂဏန်းဖြင့်ဖြစ်စေ ပြနိုင်သောကိန်း (ဂဏန်း) ဖြစ်သည်။ ဥဒါဟရဏ်အားဖြင့်၊ ၁၂၁ နှင့် ၉/၄၉ ဟူသော ကိန်းများ၏နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းမှာ ၁၁ နှင့် ၃/၇ အသီးသီးဖြစ်ကြ၍၊ ထိုကိန်းနှစ်ခုတို့သည် ‘နှစ်ထပ်ကိန်းတိ’များဖြစ်ကြသည်။ အများအားဖြင့် ဂဏန်းများအနက် ‘နှစ်ထပ်ကိန်းတိ’သည် အလွန်ရှားပါးလေသည်။ ၁ နှင့် ၁၀၀ အကြားတွင် နှစ်ထပ်ကိန်းတိ ၁၀ လုံးသာရှိ၍၊ ၁ နှင့် ၁၀၀၀ ကြားတွင်မူကား ၃၁ လုံးသာရှိသည်။ သို့သော် မည်သည့်ဂဏန်းကိုမဆို ထပ်တစ်လဲလဲမြောက်လျှင် ထပ်ကိန်းတစ်ခုခုရရှိနိုင်သဖြင့် ဂဏန်းဟူသမျှသည် ထပ်ကိန်းရင်းများ ဖြစ်နိုင်ကြသည်။

နှစ်ထပ်ကိန်းတိ၏ ကိန်းရင်းတွင် တွေ့ရှိရသည့် အချက်အလက်များ။

နှစ်ထပ်ကိန်းရင်း ၁ ၂ ၃ ၄ ၅ ၆ ၇ ၈ ၉ ၁၀ ၁၀၀ ဖြစ်လျှင်၊ နှစ်ထပ်ကိန်းတိများသည် ၁ ၄ ၉ ၁၆ ၂၅ ၃၆

ထပ်ကိန်းနှင့် ကိန်းရင်းများ

၂၄၉ ၆၄၊ ၈၁၊ ၁၀၀ ၁၀၀၀ အသီးသီးဖြစ်ကြသည်။ မည်သည့်ဂဏန်းကိုမဆို နှစ်ခါထပ်၍မြှောက်လျှင် ၂၂၃၊ ၇၊ ၈ ဟူသော ခုဂဏန်းများကိုမရသဖြင့် ခုဂဏန်းဖြစ်ကြသော နှစ်ထပ်ကိန်းတိများအနက် ဤဂဏန်းများကို မတွေ့ရချေ။ နှစ်ထပ်ကိန်းတိ တစ်ခု၏အဆုံးတွင် သုညပါလျှင် သုညသည် ၂လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ၆လုံး သော်လည်းကောင်း၊ အစရှိသည်ဖြင့် 'စုံ'ဖြစ်ရမည်။ 'မ' မဖြစ်နိုင်ချေ။ နှစ်ထပ်ကိန်းတိနှင့် ယင်း၏ကိန်းရင်းတွင်ပါရှိသော ဂဏန်း၏အရေအတွက်ကို အောက်ဖော်ပြပါ ဥဒါဟရဏ်များမှ သိရှိနိုင်သည်။

$၁^၂ = ၁$	$\sqrt{၁} = ၁$
$၉^၂ = ၈၁$	$\sqrt{၈၁} = ၉$
$၁၀^၂ = ၁၀၀$	$\sqrt{၁၀၀} = ၁၀$
$၁၀၀^၂ = ၁၀၀၀၀$	$\sqrt{၁၀၀၀၀} = ၁၀၀$
$၁၀၀၀^၂ = ၁၀၀၀၀၀၀$	$\sqrt{၁၀၀၀၀၀၀} = ၁၀၀၀$

ဥပဒေများ

နှစ်ထပ်ကိန်းတိတွင် ဂဏန်း ၁လုံး၊ သို့မဟုတ် နှစ်လုံးပါလျှင် နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းတွင် ဂဏန်း တစ်လုံးသာ ရှိသည်။ နှစ်ထပ်ကိန်းတိတွင် ဂဏန်း ၃ လုံး၊ သို့မဟုတ် ၄လုံးပါလျှင်၊ နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းတွင်ဂဏန်းနှစ်လုံးပါသည်။

အားလုံးကိုခြုံလိုက်လျှင်၊ ဂဏန်းအားလုံးပေါင်း (န-၁) သို့မဟုတ် နပါရှိသော နှစ်ထပ်ကိန်းတစ်ခု၏ ထပ်ကိန်းရင်းတွင် ဂဏန်းအလုံးပေါင်း န / ၂ မျှပါရှိပေသည်။

နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းရှာနည်း

ဤနည်းသည် အောက်ပါ အက္ခရာသင်္ချာ ပုံသေတွက်နည်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။

$$(က+ခ)^၂ = က^၂ + ၂ ကခ + ခ^၂$$

ဤညီမျှခြင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ပြုပြင်၍ရေးနိုင်သည်။

$$(က+ခ)^၂ - က^၂ = ၂ကခ + ခ^၂$$

$$= ခ (၂က + ခ)$$

ပုစ္ဆာ

၆၀၈၄ ၏ နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းကိုရှာပါ။

တွက်နည်း

ဤနှစ်ထပ်ကိန်းတွင် ဂဏန်းလေးလုံးရှိသဖြင့်၊ နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းတွင် ဂဏန်းနှစ်လုံးရှိရမည်။ တစ်နည်းဆိုသော် နှစ်ထပ် ကိန်းရင်းသည် ၁၀နှင့် ၉၉ ကြားတွင် ရှိရမည်။ တစ်ဖန် $(၇၀)^၂ = ၄၉၀၀$

$(၈၀)^၂ = ၆၄၀၀$ အသီးသီးဖြစ်ကြ၍၊ ၆၀၈၄ ၏နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းသည် ၇၀ နှင့်၈၀ကြားတွင်ရှိရမည်။

အထက်ပါ ပုံသေတွက်နည်းတွင် ကကို ဆယ်ဂဏန်းဟု သဘောထား၍ ခ ကို ခုဂဏန်းဟု သဘောထားလျှင် က သည် ၇၀ နှင့်ညီသည်။ ခ သည် ၁ နှင့် ၉ ဂဏန်းများအနက် တစ်ခုခုဖြစ်သည်။

$$(က+ခ)^၂ = ၆၀၈၄$$

$$က = ၇၀$$

$$\therefore ၆၀၈၄ - (၇၀)^၂ = ခ (၁၄၀ + ခ)$$

$$\therefore ခ = ၁၁၈၄ / ၁၄၀ + ခ$$

ခ သည် ခုဂဏန်းဖြစ်၍၊ ၉ ထက်မကြီးကြောင်းသိရသည်။ အထက်ပါအပိုင်းဂဏန်း၏ ပိုင်းခြေသည် ၁၄၀ နှင့် ၁၄၉ အကြားတွင်ရှိရမည်။ ၆၀၈၄ ၏ခုဂဏန်းသည် ၄ ဖြစ်သောကြောင့် ခ သည် ၂ သော်လည်းဖြစ်ရမည်။ ၈ သော်လည်းဖြစ်ရမည်။ (၂ x ၂ = ၄ သို့မဟုတ် ၈ x ၈ = ၆၄)။ ခ အစား ၈ ဂဏန်းကိုထည့်ကြည့်ရာတွင်ညီမျှခြင်းကိုက်ညီကြောင်းကို တွေ့ရသည်။

$$\therefore ခ = ၈$$

$$\therefore ၆၀၈၄ ၏ နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းသည် (၇၀+၈) သို့မဟုတ် ၇၈ ဖြစ်သည်။$$

ဒုတိယနည်း

၇၈	၇၀+၈
၇၈	၇၀+၈
၆၅၄	၄၉၀၀+ ၅၆၀
၅၄၆	+ ၅၆၀ + ၆၄
၆၀၈၄	၄၉၀၀+၁၁၂၀ + ၆၄ = ၆၀၈၄

၇၈ ဟူသောကိန်းမှ ဆယ်ဂဏန်း၏နှစ်ထပ်ကိန်း (၇၀x ၇၀=၄၉၀၀) + ဆယ်ဂဏန်းနှင့်ခုဂဏန်းတို့၏ မြောက်ရက်ိန်း ၂ ဆ (၂ x ၇၀ x ၈ = ၁၁၂၀)+ ခုဂဏန်း၏နှစ်ထပ်ကိန်း ၆၄ သည် ၇၈ ၏နှစ်ထပ်ကိန်းဖြစ်သည်။ ဤတွက်နည်း သဘောကိုနားလည်လျှင် အောက်ပါနှစ်ထပ်ကိန်းရင်းရှာယူနည်းကို နားလည်နိုင်ပေသည်။ အစဉ် နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းရှာရမည်ဖြစ်သော ကိန်း၏လက်ျာဘက်အစွန်မှစ၍ ဂဏန်းနှစ်လုံးစီတွဲပေးပါ။ ထိုနောက် ပထမနှစ်လုံးတွဲဖြစ်သော ၆၀နှင့်အနီးဆုံးဖြစ်သည့် နှစ်ထပ်ကိန်း၏ကိန်း

ရင်းကိုရှာပါ။ ယင်းကို နှစ်ထပ်ကိန်းပြုလုပ်ပြီးသော် ပထမအတွဲမှ ထိုနှစ်ထပ်ကိန်းကိုနုတ်ပါ။ ထိုအခါ ၁၁၈၄ ကျန်သည်။ ထိုနှစ်ထပ်ကိန်းရင်း ၇ဆယ်ကို ၂ နှင့်မြှောက်ပါ။ရရှိသော ၁၄ ဆယ်တွင် ၈

ထပ်ကိန်းနှင့် ကိန်းရင်းများ

ပေါင်းပါ။ ပေါင်းရ ကိန်း ၁၄၈ နှင့် ၁၁၈၄ ကိုစားသော် ပြတ်သည်။ စားလဒ်တွင် ၈ ကိုပင် ရေးနိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့် ၈ ကိုရေးရသနည်းဆိုသော် ပေးထားကိန်း ၆၀၈၄ တွင် ခုဂဏန်းသည် ၄ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် အစမ်းသဘောဖြင့် ၂ လီဖြစ်စေ၊ ၈ လီဖြစ်စေဝင်ကြည့်ကြသည်။ ၈ ကို ၁၄၀ တွင် ပေါင်းထည့်ပြီးလျှင် ပေါင်းရကိန်းဖြင့် ၈ လီဝင်ကြည့်သောအခါ တိတိကျကျပင် နိုင်ကြောင်းကိုတွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ၇၈ သည် ၆၀၈၄၏ နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းဖြစ်သည်။ လက်ဝဲဘက် နံဘေးကွက်လပ်တွင်ပါရှိသော တွက်ချက်ပုံကိုကြည့်ပါ။

သုံးထပ်ကိန်းရင်း

ပေးထားသောကိန်းတစ်ခုသည် နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းသည် (က+ခ) ဟူသော အက္ခရာသင်္ချာကိန်းတန်းတခုဖြစ်လျှင် ထိုကိန်းတန်းကို သုံးထပ်ကိန်းပြုလုပ်သောအခါ $န = (က^၃ + ၃ က^၂ ခ + ၃ က ခ^၂ + ခ^၃)$ ကိုရရှိသည်။ $\therefore န - က^၃ = ၃ က^၂ ခ + ၃ က ခ^၂ + ခ^၃$ ။ ဤညီမျှခြင်းတွင် ခ သည် က ထက်ငယ်သည်။ $\therefore (ကခ \times ခ)$ သည် $(ကခ \times က)$ ထက်ငယ်သည်။ တနည်းဆိုသော် က^၂ခသည် ကခ^၂ထက်ကြီးသည်။ ထို့ကြောင့် $၃က^၂ခ$ သည် $(န-က^၃)$ ၏အစိတ်အပိုင်းကြီးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခသည် $(န-က^၃/၃က^၂)$ ၏ အစိတ်အပိုင်းကြီးဖြစ်သည်။

သုံးထပ်ကိန်းရင်းရှာနည်းသည်လည်း နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းရှာနည်းကဲ့သို့ပင် အက္ခရာသင်္ချာ၏သဘောပေါ်တွင် အမှီပြုနေပေသည်။

$၁^၃=၁၊ ၉^၃ = ၇၂၉၊ ၁၀^၃ = ၁၀၀၀။ \therefore$ ဂဏန်းတခုတည်းပါဝင်သော ကိန်း၏ သုံးထပ်ကိန်းတွင် ဂဏန်း ၁ လုံး၊ ၂ လုံး၊ သို့မဟုတ် ၃ လုံးရှိသည်။

$၁၀^၃ = ၁၀၀၀၊ ၉၉^၃ = ၉၇၀၂၉၉၊ ၁၀၀^၃ = ၁၀၀၀၀၀၀။ \therefore$ ဂဏန်း ၂ ခုပါဝင်သောကိန်း၏ သုံးထပ်ကိန်းတွင် ဂဏန်း ၄ လုံး၊ ၅ လုံး၊ သို့မဟုတ် ၆ လုံးရှိသည်။

\therefore အထက်ပါသဘောများအရ ဤသို့လည်းဆိုနိုင်သေးသည်။ ဂဏန်း ၃လုံးပါဝင်သောကိန်း၏ သုံးထပ်ကိန်းတွင် ဂဏန်း ၇လုံး၊ သို့မဟုတ် ၈လုံး၊ သို့မဟုတ် ၉လုံးရှိသည်။

ပုစ္ဆာ

၁၃၈၂၄ ၏ သုံးထပ်ကိန်းရင်းကိုရှာပါ။

တွက်နည်း

ပေးထားသောကိန်း၏ လကျာ်ဘက်အစွန်းမှစ၍ ဂဏန်းများကို သုံးလုံးတွဲ တတွဲတွဲပါ။ ကျန်ဂဏန်း ၂ ခု (၁၃)ကို တတွဲဟုရေတွက်ပါ။ နောက် ဤအတွဲအောက်ရှိ အကြီး

ဆုံး သုံးထပ်ကိန်းရင်း (က)ကိုရှာပါ။ $(၂၀^၃ = က^၃ \therefore ၂၀ = က)$ ထိုကိန်းကို သုံးထပ်ပြုလုပ်ပြီးလျှင်၊ ပေးထားသည့်ကိန်း (န = ၁၃၈၂၄) မှ နုတ်လိုက်သော် ၅၈၂၄ ကျန်သည်။ သုံးထပ်ကိန်းရင်းဖြစ်သော ၂၀ကိုနှစ်ထပ်ကိန်းရင်းပြုလုပ်၍၊ ၃ နှင့်မြှောက်ပါ။ ဤသို့မြှောက်ယူ

$$\begin{array}{r} ၂၀၂ \quad ၁၃၈၂၄ \quad (၂၀^၂ + ၄) \\ \underline{\hspace{1.5cm}} \\ ၈၀၀၀ = က^၃ \\ ၃၈၂ = (၃ \times ၂၀၂) \quad ၅၈၂၄ = (န - က^၃) \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ၃က^၂ခ = (၃ \times ၂၀^၂ \times ၄) = ၄၈၀၀ \\ ၃ကခ^၂ = (၃ \times ၂၀ \times ၄^၂) = ၉၆၀ \\ \underline{\hspace{1.5cm}} \\ ၁^၃ = (၄^၃) = ၆၄ \end{array}$$

$\therefore ၃က^၂ခ + ၃ကခ^၂ + ၁^၃ = ၅၈၂၄$ သောအခါ ၃×၂၀၂ (၃က^၂) ကိုရှာသည်။ ဤကိန်းကို အစမ်းစားကိန်း ပြုလုပ်၍ သုံးထပ်ကိန်းရင်း၏ ခ ဟူသော ခုဂဏန်း (ဒုတိယဂဏန်း)ကိုရှာသောအခါ၊ ၄ ကိုရသည်။ ၅ မဖြစ်နိုင်။ အကြောင်းမူကား $၃ \times ၂၀^၂ \times ၅ = ၆၀၀၀$ ဖြစ်၍၊ ၅၈၂၄ ထက်ကြီးနေသောကြောင့်တည်း။ ဤနည်းအား ဖြင့် $၃က^၂ခ = ၃ \times ၂၀^၂ \times ၄ = ၄၈၀၀$ ။ ပထမကိန်းရင်း ၂၀ (က)နှင့် $(၄^၂ \times ၃)$ ကို ဆက်မြှောက်ယူပါ။ ထိုအခါ $၃ကခ^၂ = (၃ \times ၂၀ \times ၄^၂)$ ။ $၁^၃ = ၄^၃ = ၆၄$ ။ ထို့ကြောင့် တွက်နည်းတွင် ပြုထားသည့် အတိုင်း $(၃က^၂ခ + ၃ကခ^၂ + ၁^၃) = ၅၈၂၄$ ။ $(၃က^၂ခ + ၃ကခ^၂ + ၁^၃)$ နှင့်ပထမအကြွင်း (၅၈၂၄)ကို တိပြတ်အောင်စားနိုင်သည့်အတွက်ကြောင့် ၁၃၈၂၄ ၏ သုံးထပ်ကိန်းရင်းသည် ၂၄ ဖြစ်သည်။ အထက်ကွက်လပ်တွင်ပြထားသော တွက်ပုံတွက်နည်းကိုကြည့်လေ။

လော့ဂရစ်သစ်နည်း

ကိန်းတခု၏ ထပ်ကိန်းနှင့်ကိန်းရင်းများကို လော့ဂရစ်သစ်ဇယားများဖြင့်လည်း အလွယ်တကူရှာယူနိုင်သည်။ လော့ဂရစ်သစ်နည်းဖြင့်ဆိုသော် ကိန်းရင်းတစ်ခု၏လော့ဂရစ်သစ်ကို အထပ်ညွှန်းဂဏန်းဖြင့်မြှောက်လျှင် ထပ်ကိန်း၏ လော့ဂကိုရသည်။ ထပ်ကိန်း၏လော့ဂရစ်သစ်ကို အထပ်ညွှန်းဂဏန်းနှင့်မြှောက်လျှင်၊ ကိန်းရင်း၏ လော့ဂကိုရသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ (၁) $\sqrt[၃]{၁၃၈၂၄}$ ကိုရှာပါ တွက်နည်း ။

$$\begin{array}{r} \text{လော့ } ၁၃၈၂၄ = ၄.၁၄၀၆ \\ \therefore \text{လော့ } ၁၃၈၂၄^{၁/၃} = ၄.၁၄၀၆ \div ၃ \\ = ၁.၃၈၀၂ \\ \therefore \text{ကိန်း} = ၁၀ \times ၂.၄ = ၂၄ \end{array}$$

ဥဒါဟရုဏ် (၂)

၂၄ ၏ သုံးထပ်ကိန်းကို ရှာပါ။

ဖွဲ့ကိန်းနည်း

လော့ ၂၄ = ၁၃၈၀၂

လော့ ၂၄၃ = ၁၃၈၀၂ x ၃ = ၄၁၄၀၆

∴ ကိန်း = ၁၃၈၂၄ x ၁၀၄ = ၁၃၈၂၄

သင်သည် အထက်ပါတွက်နည်းများကို သိဖို့ရန် လိုသော်လည်း၊ ထပ်ကိန်းရင်းတို့ကိုလိုတိုင်း တွက်ချက် ရှာယူရန်မလိုချေ။ အကြောင်းမူကား အချိန်ကုန်သက် သာရန် ရေး ဆွဲပြုလုပ်ထားပြီးဖြစ်သော ထပ်ကိန်းဇယား ကြီးနှင့်ကိန်းရင်း ဇယားကြီးများ ရှိနေသောကြောင့်တည်း။ ဤဇယားများကို တချက်ကြည့်ခြင်းဖြင့်၊ မည်သည့် ဂဏန်းထပ်ကိန်းနှင့် ကိန်း ရင်းကိုမဆို သိရှိနိုင်ပေသည်။ (လော့ဂရစ်သစ်-ရှူ။)

ထပ်တယူငှက်။ ။ထပ်တယူငှက်ကို သိသူအလွန်နည်း ပါးသည်။ တုတ္တရူဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ဇီဝဗေဒအ ခေါ်မှာ 'ဟာပက်တပ်အီရစ်သရိုဖလပ် အီရစ်သရိုဖလပ်' ဖြစ်သည်။ ထိုငှက်သည်အလျား ၁၃ လက်မရှိသည်။ ငှက်မ၏ဦးခေါင်း၊ လည်ပင်းနှင့်ရင်အုပ်အပေါ်ပိုင်းမှာ လိမ် မော် ရင့်ရောင်ရှိသည်။ ပျံသန်းသည့်အခါတွင် အမြီးနှင့် တောင်ပံများ ဖြူဖွေးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ အမြီးသည် ကျယ်ပြန့်၍၊ လေးထောင့်စပ်စပ်ဖြစ်၏။ ငှက်ကလေးများ ၏ တောင်ပံသည် မည်းနက်သည်။

ထပ်တယူငှက်သည် တစ်ခါတစ်ရံတွင်ကြောင်အော် သကဲ့သို့ တိုးတိုးအော်တတ်၍၊ သားပေါက်ချိန်၌ မကြာမ ကြာ ညည်းသံပေးလေ့ရှိသည်။ ယင်းသည် ကျွန်းတော များတွင်သာ နေလေ့ရှိ၍၊ အများအားဖြင့် ချုံဖုတ်နှင့် ဝါးတောများတွင် တစ်ကောင်ချင်းဖြစ်စေ၊ စုံတွဲဖြစ်စေ တွေ့ရတတ်သည်။ တစ်နေ့လုံး ငြိမ်သက်စွာနေ၍ နံနက် ခင်းနှင့် ညနေခင်းများ၌သာ ပိုးဖလံများကို ရှာဖွေစား သောက်သည်။ အစာကို ပျံသန်းယင်း စားတတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ၌သာ မြေပေါ်တွင်အစာစားသည်။ ယင်း၏ အစာမှာ ပိုးဖလံနှင့် ပိုးမွှားအမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။

ထပ်တယူ ငှက်များသည် မတ်လမှ မေလအတွင်းသား ပေါက်ကြ၏။ တစ်မြို့လျှင် ၂ ဥမှ ၄ ဥအထိရှိ၍၊ ဥများ ကိုဝါးပင် သို့မဟုတ် သစ်ငှက်အခေါင်းတွင်အုလေ့ရှိကြ သည်။ ထပ်တယူငှက်ဥသည် ရှည်မျောမျောဖြစ်၍ ဖြူယော် သောအရောင်ရှိ၏။ ဥ၏ပျမ်းမျှအလျားမှာ ၁.၁၃ လက်မ ဖြစ်၍၊ ပြက် ၀.၉၅လက်မရှိလေသည်။

ထပ်တယူငှက်များကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနံ့အ ပြားတွေ့နိုင်၏။ ယင်းတို့သည် နီပေါနိုင်ငံမှအာသံပြည်ကို

ဖြတ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတစ်လျှောက် တနင်္သာရီတိုင်းအထိ ကျက်စားကြသည်။ ထပ်တယူငှက်သည် အမြင့်ပေ ၆၀၀၀ အထိ ပျံတက်ကျက်စားနေနိုင်၍ မြန်မာနိုင်ငံ သစ်တော များတွင် ယင်းတို့ကို အမြဲတမ်းတွေ့ရလေသည်။

ထပ်တရာပန်းပင် ။ ။ ထပ်တရာပန်းပင်၏ရုက္ခဗေဒ အမည်မှာ 'ကလင်ဒရူလာအော့ဖီဆီနဲလစ်'ဖြစ်သည်။ ထို အပင်သည် တစ်နှစ်ခံပင်ပျော့မျိုးဖြစ်၍၊ 'ကွန်ပေါ်ဇီတီ' မျိုးစဉ်တွင်ပါဝင်သည်။ ဥရောပတိုက်တောင်ပိုင်းတွင် မူလ ပေါက်ရောက်သည်။ ထိုအပင်သည် ချုံပင်ဆန်သည့် အပင် မျိုး ဖြစ်သည်။ အမြင့် ၁၂ လက်မခန့်ရှိသည်။ အရွက်ရှည် မျောမျောရှိသည်။ အပွင့်များမှာ ကြီး၍ လိမ်မော်ရောင် ဖြစ်၏။ နွေကူးဥတုမှ ဆောင်းကူးဥတုတိုင်အောင် အပွင့် မြောက်မြားစွာပွင့်သည်။ ပွင့်ဖတ်များသည် နေဝင်သည် နှင့် တပြိုင်နက် ငုံ့သွားကြသည်။ ထပ်တရာပင်ကို ရှာကာ ရည်ပြုလုပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင် ပြုလုပ်ရာ၌လည်းကောင်း အသုံးပြုကြသည်။

မက္ကဆီကိုတွင် မူလပေါက်ရောက်သော ပြင်သစ်ထပ် တရာပင်နှင့် အာဖရိကန်ထပ်တစ်ရာပင်တို့သည် မျိုးစုတစ် မျိုးတွင်ပါဝင်ကြသည်။ ပြင်သစ်ထပ်တစ်ရာပန်း၏ ရုက္ခ ဗေဒအမည်မှာ 'တရိုတီပတ်တျူလာ'ဖြစ်သည်။ ထိုထပ်တစ် ရာပန်းပင်သည် ၁ပေမျှသာမြင့်သောချုံပင်မျိုးဖြစ်သည်။

ပြင်သစ်ထပ်တစ်ရာပန်း အဖူနှင့်အပွင့်

ပန်းပွင့်အရောင်သည် ရွှေဝါရောင်ဖြစ်၍အနီကြောင်းများ ပါရှိသည်။ အာဖရိ ကန်ထပ်တစ်ရာပန်း၏ ရုက္ခဗေဒ အပည့်မှာ 'တဂျီတီအီရက်တာ' ဖြစ်သည်။ ထိုထပ်တစ်ရာ ပင်မျိုးသည် ၂ ပေမှ ၃ ပေထိ မြင့်သည်။ ပန်းပွင့် အရောင်သည် အဝါဖျော့မှ လိမ်မော်ရောင်ရင့်ထိ အရောင် အမျိုးမျိုးရှိတတ်သည်။

ထုပ်။ ။ အိမ်ဆောက်ရာတွင် တိုင်နှစ်တိုင်၏ ထိပ်၌ တင် ၍ထားသောသစ်သားတန်းကို ထုပ်ဟုခေါ်သည်။ ထုပ်မှာ ပိသကုန်နှင့်အင်ဂျင်နီယာတို့၏ လက်သုံးပစ္စည်းဖြစ်သည်။ ထုပ်၏သဘောမှာ လေးလံသောအဆောက်အအုံ ကိုယ် ထည်တို့ကို ထမ်းပိုးထောက်မ၍ ထားနိုင်စေသောသဘော ဖြစ်သည်။ အိမ်ဆောက်သည့်အခါ တိုင်နှစ်တိုင်ပေါ်တွင် ထုပ်ကိုတင်၍ ထိုထုပ်၏အထက်၌ အိမ်ခေါင်မှဆင်းလာ သော ဒိုင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပျဉ်ထရုံ၊ အုတ်ထရုံတို့ကို လည်းကောင်း တင်၍ထားလေ့ရှိသည်။ ထိုပြင်လည်း ချောင်းကူးတံတားတို့၌ ချောင်း၏ဟိုဘက်ကမ်းနှင့် သည် ဘက်ကမ်းကို ဆက်ရန်အတွက် အသုံးပြုသည်။ များသော အားဖြင့် ထုပ်မှာသစ်သားဖြစ်၏။ သို့သော်ယခုခေတ်၌ကား အားဖြည့်သံကူကွန်ကရစ်နှင့် အင်္ဂလိပ်အက္ခရာ I ပုံသဏ္ဍာန် ရှိသောသံမဏိတို့ကို ထုပ်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုကြသည်။

အင်ဂျင်နီယာပညာသုံး စကားဖြင့်ပြောရသော် 'ထုပ် ဟူသည်မှာ ထောက် ၂ ခုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ၂ ခုထက် မကသောထောက်များဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ထောက်ပင့် မတင်ထား၍၊ အထက်၌ရှိသောအလေး၏ဒဏ်ကို စင်း လျက်ခံရသောအဆောက်အအုံပစ္စည်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်' ဟု ဆိုရပေမည်။ ချောင်းတစ်ခုကို ဖြတ်၍ ချောင်းနှုတ်ခမ်း၌ တံတားခင်းသော် ထိုတံတားသည် ရိုးရိုးထောက်ထုပ်ဖြစ် သည်။ ထိုတံတား၏ အစွန်းနှစ်ခုကိုအုတ်အင်္ဂါတို့ဖြင့် အခိုင်အမာတည်ဆောက်လျှင်၊ ယင်းထုပ်ကို အင်္ဂါတေမံ ထုပ်ဟုခေါ်ကြသည်။

အကယ်၍ ထုပ်ကို တစ်ဘက်၌သာထောက်၍၊ အခြား တစ်ဘက်တွင် မထောက်ဘဲထားလျှင်၊ ထိုထုပ်မျိုးကို တစ်ဘက်ထိန်း ထုပ်ဟုခေါ်သည်။ ချောင်းသည် ကျယ်၍ တံတားကိုကမ်းနဖူးပေါ်တွင် တင်ပြီးနောက် အလယ်မှ တိုင်တစ်လုံး သို့မဟုတ် တစ်လုံးထက်ပို၍ ထောက် ပေးလျှင်၊ ထိုထုပ်မျိုးကိုတဆက်တည်းထုပ်ဟုခေါ်သည်။

အထက်ပါထုပ်မျိုးအပြင် အပိုးခံထုပ်တစ်မျိုးလည်းရှိ သေးသည်။ အလွန်ကျယ်သောအပေါက်တွင် အထက်မှ တစ်စုံတစ်ရာကို ထောက်မထားရန်သုံးသည့်ထုပ်ကို အပိုး ခံထုပ်ဟုခေါ်သည်။ ရှေးအခါက အပိုးခံထုပ်ပြုလုပ်ရန် အခြားပစ္စည်းများကို မရနိုင်သဖြင့်၊ သစ်သားကိုသာ အသုံး

ပြုခဲ့ကြရသည်။ ယခုခေတ်တွင်မူ အိမ်အုတ်မြစ်ကို ထောက် မထားရန် အင်္ဂါတေသို့မဟုတ် သံမဏိထုပ်ကို အသုံး ပြုလေ့ရှိသည်။ စက်လွှများမပေါ်မီခေတ်က ထိုထုပ်များ ကို ပုဆိန်နှင့်အကြမ်းခုတ်ထွင်း၍ သုံးစွဲခဲ့ကြရသည်။

သံထုပ်များပြုလုပ်ရာတွင် ပထမနီရိုနေသော သံတုံးများ ကိုညှပ်စက်ဖြင့် ဆင့်ပြုလုပ်ရသည်။ ထိုနောက် တစ်ဖန် ထိုဆင့်တွင် သံမဏိပြားများကို ရစ်ဗစ်ရိုက်၍ ထုပ်ပြုလုပ် ယူသည်။ သေတ္တာပုံ ထုပ်မျိုး ပြုလုပ်ရာတွင် ထောင်လိုက် သံပြားတန်း ၂ တန်းကိုအနည်းငယ်ခြားထား၍၊ သံမဏိ ပြားများ၌ရစ်ဗစ်ရိုက်ယူသည်။ ဖားလေးခု၊ သံမဏိပြား ၂ ပြား၊ ထောင်လိုက်သံပြား စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ယူသော အခြားထုပ်မျိုးများလည်း ရှိသေးသည်။

ထုပ်ပေါ်တွင် အလေးချိန်တင်လိုက်သောအခါ၊ ထိုအ လေးချိန်က ထုပ်ကို ပုံပြောင်းသွားစေသည်။ အလေးချိန် ကို ဖယ်လိုက်သောအခါ၊ ထုပ်သည် မူလပုံကို ပြန်ယူလို သော သဘောရှိသည်။ ထုပ်၏ အထက်ပိုင်းသည်အလေး ကြောင့်အဖိခံရ၍၊ အောက်ပိုင်းမှာမူ ဆွဲဆန့်ခံရသည်။ ထို အခြေ၌ ထုပ်ကိုစစ်ဆေးကြည့်လျှင်၊ ဖိအားဆုံး၍ ဆွဲဆန့် အားစသောအချက်ကို တွေ့ရပေမည်။ ဤအချက်ကို ကြားနေဝင်ရိုးဟုခေါ်သည်။ စတုဂံပုံထုပ်နှင့် ခေါက်ရိုးညီပုံ ထုပ်တို့တွင် ဤအချက်သည် အလယ်ဗဟို၌ရှိသည်။ ဤ ကြားနေဝင်ရိုး၌ ကျုံ့ခြင်းနှင့် ဆွဲဆန့်ခြင်းလုံးဝမရှိချေ။

ထုပ်များတွင် အထက်နှင့်အောက်ရှိအလွှာများ၌ ဒဏ်ခံအားအများဆုံးလိုသည်။ သို့သော် စတုဂံပုံသဏ္ဍာန် အစား I ပုံသဏ္ဍာန်ထုပ်ကို အသုံးပြုလျှင်၊ အများဆုံးလိုနေ သောဒဏ်ခံဖိအားကို ရမြဲရနိုင်သည်ကိုတွေ့ရ၏။ I ပုံ သဏ္ဍာန် သံမဏိထုပ်ကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့်၊ သံမဏိကို ခိုနိုင်သည့်အပြင် ထုပ်၏အလေးချိန်ကိုလည်း နည်းပါးစေ နိုင်သည်။ ထိုကြောင့်စတုဂံပုံသဏ္ဍာန် သစ်သားထုပ်ထက် သံမဏိထုပ်က ပို၍အရာရောက်ပုံကို နားလည်နိုင်ပေသည်။ သံမဏိထုပ်တွင် ဒဏ်ခံအားလိုသည့်နေရာ၌ သံမဏိများ များရှိ၍ ဒဏ်ခံအားမလိုသည့်နေရာ၌ သံမဏိနည်းနည်း ရှိသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ (အဆောက်အအုံ ဆောက် လုပ်ခြင်း-၅။)

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ။ ။ ယောက်ျားနှင့် မိန်းမတို့ အတူ ပေါင်းသင်းနေထိုင်၍၊ အိုးအိမ် တည်ထောင်သည်ကို အိမ် ထောင်ပြုသည်ဟုခေါ်သည်။ ယင်းသို့ အိမ်ထောင်ပြုခြင်း ကို လူသိရှင်ကြားအခမ်းအနားဖြင့် ကျင်းပသည်ကို ထိမ်း မြားမင်္ဂလာဟုခေါ်သည်။ သာမန်အားဖြင့် ယောက်ျား နှင့် မိန်းမတို့ သင့်မြတ်သည့်အရာမှာ၊ ဇီဝဗေဒပညာ သဘောအရ မျိုးဆက်ပြန့်ပွားရေး အတွက်ဖြစ်သည်

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ

ဟုဆိုရမည်။ သို့ရာတွင် လူတို့သည် အဆင်ဆင့်ယဉ်ကျေးမှုကို တည်ထောင်လာကသောအခါ၊ အိမ်ထောင်မှု၌ သားသမီးဆွေမျိုးညာတိစသည်တို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းတည်းဟူသော တာဝန်ဝတ္တရားသည် အိမ်ထောင်မှု၏ အရေးကြီးသော တာဝန်ဝတ္တရားဖြစ်သည်ဟု အသိအမှတ်ပြုလာကြရသည်။ ထိုကြောင့် ထိမ်းမြားမင်္ဂလာသည် လူမှုရေးတွင် ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ဖြစ်လေသည်။ အချို့သောလူမျိုးများအဖို့ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုခြင်းသည် အယူဝါဒနှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်ဖြစ်၍၊ အချို့သော လူမျိုးများအဖို့မှာမူကား လူမှုရေးကိစ္စသက်သက် ဖြစ်လေသည်။ မြန်မာလူမျိုးများအဖို့မှာ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုခြင်းသည် လူမှုရေးသက်သက်သာ ဖြစ်ချေသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့တွင် ယောက်ျားနှင့်မိန်းမ အိမ်ထောင်ပြုခြင်းကို ထိမ်းမြားသည်။ လက်ထပ်သည်။ စုလျားရစ်ပတ်သည်ဟု ဝေါဟာရအမျိုးမျိုးဖြင့်ခေါ်ဆိုကြသည်။ ထိမ်းမြားသည်ဟူသည်မှာပေးစားသည်၊ သို့မဟုတ် အရေးတယူ ဆောက်နှင့်ပေးအပ်သည်ဟူ၏။ 'နှစ်ခြိုက်သာရွှင်၊ သားလွန်းကြင်ကို၊ တို့ရှင်မင်းအား၊ ရည်မှတ်သား၍၊ ထိမ်းမြားဖွယ်ရာ၊ မင်္ဂလာသည်' ဟုလည်းကောင်း၊ 'ဘေးဘိုးမိဖ၊ စသည်သူငါ၊ တရဲခါမျှ၊ ဖွယ်ရာဆောက်နှင့် ထိမ်းမြားခြင်းကို' ဟုလည်းကောင်း ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရဆရာတော်သည် ဘူရိဒတ်လင်္ကာကြီး၌ ပြဆိုထားလေသည်။ ထိုပြင်ဦးရွှန်းပြုစုသောဥမ္မာဒန္တိယျှို၌ 'မိဖနှစ်ပါး၊ ပေးထိမ်းမြားလျှင်၊ ရှုစားလျက်ပင်၊ စုံမက်ခင်လျက်' ဟုပြဆိုထားသေးသည်။ ထိမ်းမြားဟူသောစကားကို မနုကျယ်ဓမ္မသတ်ကြီး၌ 'ယောက်ျားငယ်နှင့်မိန်းမငယ်နှစ်ယောက်ကို ပေးစားထိမ်းမြား၍၊ အံ့အိပ်ရာယှဉ်သည်' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'ပေးစားထိမ်းမြားလက်ထပ်စဉ်၊ ပေးဖွဲ့သည်မှန်သမျှ' ဟူ၍လည်းကောင်းပြဆိုသည်။ ထိုနောက် ထိုထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုခြင်းကိုပင် ပါရာဇိကဏ်၊ အဋ္ဌကထာ၌ 'အာဝါဟောတိဒါရကဿပရကုလတော ဒါရိကာယအာဟရဏံ။ ဝိဝါဟောတိအတ္တနောဒါရိကာယပရကုလပေသနံ' ဟုအာဝါဟာဝိဝါဟာမင်္ဂလာနှစ်ပါးကို ခွဲခြား၍ပြဆိုလေသည်။ ထိုအဋ္ဌကထာ၌ လာရီသောပါဠိအရ အာဝါဟာမင်္ဂလာဆိုသည်မှာ သတို့သားအတွက် တစ်ပါးအိမ်မှသတို့သမီးကို ဆောင်ယူခြင်း (သမီးယူခြင်း) ဖြစ်၍၊ ဝိဝါဟာမင်္ဂလာဆိုသည်မှာ သတို့သမီးကို သတို့သားအိမ်သို့ပို့ခြင်း (သမီးပေးခြင်း) ဖြစ်လေသည်။

လက်ထပ်အခမ်းအနားကို မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း တတိယပိုင်း စာမျက်နှာ ၁၃၈ ၌ 'လက်ထပ်အခမ်းအနားများတွင် 'မ' ၏လက်ကို အောက်က၊ ကျား၏လက်ကိုအထက်ကထား၍၊ လက်ထပ်ရသည်' ဟု ပြဆိုထား၏။ ထိုပြဆိုထားချက်ကား မူလကပင်ရေးသူဟောင်းတို့ လိုက်နာ

စမြဲအခမ်းအနားဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင်ဤကဲ့သို့သောရေးမှုကိုသက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ခုနှစ်တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၆ ရက်နေ့နာခံစမြောင်မှူးဘယကျော်ထင်ပြန်သည့် အမိန့်တော်ဖြင့်၊ နှောင်းခေတ်၌ ပြန်လည်ပြုပြင်ထားသည်။ ထိုသို့ပြန်လည်ပြုပြင်ရာ၌ 'လက်ထပ်အခမ်းအနားများသည် ပုရေဟင်္ဂရပဏ် ကျမ်းအတိုင်းလိုက်နာရမည်' ဟုပါရှိလေသည်။ ပုရေဟင်္ဂရပဏ်ကျမ်းဟူသည်ကား ပုရောဟိတ်၏လက်စွဲမှန်ကျမ်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုပုရောဟိတ်၏လက်စွဲမှန်ကျမ်းအရမှာမူ အလျှင်ကျား၏လက်ကို အောက်က၊ မ၏လက်ကို အထက်ကထား၍ နူးညံ့သောအဝတ်ဖြင့် လက်နှစ်ခုကိုရစ်ပတ်ပြီးနောက်၊ ရေသွန်းလောင်းရသည်။ ထိုပြင် ကျားကိုရေးဦးစွာ ပန်းကုံးစွပ်ပြီးမှ၊ ကျား၏လည်ပင်းက ပန်းကုံးကို ချွတ်၍ 'မ' သို့စွပ်ပေးရသည်။

စုလျားရစ်ပတ်သည်ဟူရာ၌ စုလျားမှာတံပက်၊ သို့မဟုတ် အပေါ်တင် ပုဆိုးဖြစ်သည်။ ထိုစုလျားဖြင့် သတို့သား သတို့သမီး၏လက်ျာလက်နှစ်ဘက်ကို ရစ်ပတ်၍ လက်ထပ်ပေးခြင်းကို စုလျားရစ်ပတ်သည်ဟုခေါ်သည်။ ယင်းကိုသိသာစေရန် 'သင့်ရာမှူးမတ်၊ ပရိသတ်နှင့်တောင်းလတ်သော့အား၊ ကျော်ထင်ရှားအောင်၊ စုလျားပိုက်သွင်း၊ ပေးဆောင်နှင့်သည်' ဟု ဥမ္မာဒန္တိယျှို၌ ဖော်ပြထားသည်။

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံမှာကား၊ သတ်မှတ်ထားသော နေ့ရက်တွင် ရှေးဦးစွာသတို့သားနှင့်သတို့သမီးတို့ကို လူပျိုရ်များ ခြံရံလျက် ပွဲထုတ်ကြပြီးလျှင် ဂုဏ်သရေရှိ လူကြီးသူမဇနီးမောင်နှံနှစ်ဦးက လက်ဆက်ပေး၏။ ထိုနောက် ရတနာသုံးပါးနှင့်နှစ်ဘက်သောမိဖများကို ကန်တော့စေပြီးသော်၊ ကြွရောက်ချီးမြှင့်ကြကုန်သော ဧည့်ပရိသတ်တို့ကို အကျွေးအမွေး၊ တူရိယာအတီးအမှုတ်များဖြင့် ဧည့်ခံခြင်းပြုလေသည်။ အချို့လည်း ထိုဖော်ပြခဲ့သော အခမ်းအနားကိုပင်မူ တည်ကာ ဘိသိက်သွန်းခြင်း၊ ဩဘာစာဖတ်ခြင်း၊ ရတုဖတ်ခြင်း၊ ဩဝါဒစကား ပြောကြားခြင်း ဟူသည်တို့ဖြင့် အကျယ်ချဲ့၍ မင်္ဂလာအခမ်းအနား ပြုလုပ်ကြသည်။ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အခြားမြန်မာထုံးစံများမှာကား သတို့သားနှင့် သတို့သမီးတို့ကို အခန်းအပ်သည့်အခါတွင် ရွှေကြိုးငွေကြိုးတားခြင်း၊ ခဲဖိုးတောင်းခံခြင်းစသည်တို့ဖြစ်၏။ ခဲဖိုးတောင်းခံခြင်းဓလေ့မှာ ယခုအခါမြို့ကြီးပြကြီးများ၌ပျောက်သလောက်ရှိပြီဖြစ်သည်။ အချို့လည်းမင်္ဂလာဦးဆွမ်းကျွေးလေ့ရှိကြသည်။

ထိမ်းမြားလက်ထပ်မှုစံနှစ်များကား အမျိုးမျိုးရှိသည်။ ယင်းတို့အနက် ယောက်ျားတစ်ယောက်က မိန်းမတစ်ယောက်တည်းကိုလည်းကောင်း၊ မိန်းမတစ်ယောက်က ယောက်ျားတစ်ယောက်တည်းကိုလည်းကောင်း ယူရ သော

တစ်လင်တစ်ယားစံနစ်သည် အထင်ရှားဆုံးစံနစ်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အချို့သောနိုင်ငံများ၌ ယောက်ျား ၁ယောက် လျှင်မိန်းမတစ်ယောက်ထက်ပို၍ ယူသောစံနစ်လည်း ရှိသေးသည်။ ထိုစံနစ်သည် တစ်လင်တစ်ယားစံနစ် လောက် နေရာအနှံ့အပြားမထွန်းကားသော်လည်း၊ ရှေးခေတ်က လွန်စွာခေတ်စားခဲ့၍၊ ယခုခေတ်တွင်လည်းအချို့သောနိုင်ငံတို့တွင် ထင်ရှားသည့်စံနစ် အဖြစ်ဖြင့် တည်ရှိနေသေးသည်။ အစ္စလမ် အယူဝါဒီများ၌ အများအားဖြင့် မယားအများယူသည့်စံနစ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးခွင့်ရှိသည်။ အာဖရိကတိုက်အချို့သောဒေသများတွင်ကား မယားများကို လင်၏ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပစ္စည်းများအဖြစ် သဘောထားကြ၏။ မယားကိုငွေဖြင့်ဝယ်ယူ၍ရသည်။ မယားများသည် လင်၏ လယ်ယာများကိုထွန်ယက်ပေးခြင်း၊ တိရစ္ဆာန်များကို ထိန်းကျောင်းပေးခြင်းစသည်တို့ကို လုပ်ဆောင်ပေးကြရာ၊ မယားအများအပြားရှိသူ အကြီးအကဲများသာလျှင် ဩဇာအာဏာ ကြီးမားသည်ဟု ယူဆကြလေသည်။ အခြားသော အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံတို့တွင်လည်း မယားအများအပြားယူသည့် စံနစ်သည် ထွန်းကားလျက်ရှိသည်။

ထိုနောက် မယားအများအပြားယူသည့်စံနစ်နှင့် ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော မိန်းမတစ်ယောက်လျှင် ယောက်ျား အများအပြားယူသည့် စံနစ်သည် ရှေးခေတ်၌ ထွန်းကားခဲ့သည်။ ယခုအခါ ထိုစံနစ်ကို တိဗက်နိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ တောင်ပိုင်း အချို့သောဒေသများနှင့် အက်စကီမိုးလူမျိုးတို့ နေထိုင်ရာ အချို့သောဒေသများတွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။ သို့သော် ဤစံနစ်သည် ပျောက်ကွယ်စပြုပြီ ဖြစ်လေသည်။ ဤစံနစ်အရ အိမ်ထောင်ထိန်းသိမ်းမှုတာဝန်သည် မယားဖြစ်သူအပေါ်၌လုံးဝကျရောက်လေသည်။ လင်ယောက်ျားများသည် မယား၏အိမ်သို့ အလှည့်ကျလာရောက်နေထိုင်ရ၏။ သားသမီးများရသောအခါ မည်သည့်ကလေးသည် မည်သည့်လင်ယောက်ျားနှင့်ရသော ကလေးဖြစ်သည်ကို မယားက သတ်မှတ်ရသည်။ ကလေးများသည် ယင်းသို့ မိခင်ဖြစ်သူက ညွှန်ပြသောဖခင်ထံမှ ထောက်ပံ့ကျွေးမွေးပြုစုခြင်းတို့ကို ခံယူကြရလေသည်။ သို့သော် ဖခင်၏ထံမှ အမွေပစ္စည်းများကိုကား ဆက်ခံပိုင်ဆိုင်နိုင်ခွင့် မရှိကြချေ။

အထက်ပါစံနစ်များအပြင် ယောက်ျားတစ်ယောက်သည် တရားဝင်ထိမ်းမြားထားသော မယားတစ်ယောက်အပြင် တရားဝင်ထိမ်းမြားခြင်းမပြုဘဲ၊ မယားအငယ်အနောင်း အဖြစ်ပေါင်းသင်းယူသော အလေ့တစ်မျိုးလည်း ရှိသေး၏။ ထိုအလေ့အရ မယားငယ်ဟူ၍ဖြစ်ပေါ်လာရာ ထိုမယားငယ်တို့၏ အခွင့်အရေးများကို မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာ ဓမ္မသတ်များက ကာကွယ်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ပေး လေသည်။ ဓမ္မသတ်ကျမ်းများတွင်ကား မယားကြီး၊ တော်ပြောင်နှင့်

ကျွန်မိန်းမဟူ၍ မယားသုံးမျိုးကို ခွဲခြားပြဆိုကြသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီး ဦးကောင်းရေးသားပြုစုသော ဓမ္မသတ် ၃၆ စောင်တွင်အပိုဒ် ၆ တွင် 'တော်ပြောင်' ဟူသည်မှာ မယားငယ်ပင်ဖြစ်ကြောင်း ပြဆိုသည်။

ယောက်ျားတစ်ယောက်နှင့် မိန်းမတစ်ယောက် ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုရာ၌ တရားဝင်ဖြစ်စေရန် များစွာအရေးကြီးပေသည်။ မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာတရားဥပဒေအရ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုခြင်း တရားဝင်စေရန်အတွက်၊ စင်စစ်မှာ မည်သည့် အခမ်းအနားမျှမလိုချေ။ လင်မယားအရာ မြောက်ရာသောအကြောင်းသုံးပါးကို မနုကျယ် ဓမ္မသတ်တွင် မိဖနစ်ပါး ပေးစားထိမ်းမြား၍ အတူနေအတူစားကြလျှင်လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးတို့အား အောင်သွယ်ထား၍ အတူနေအတူစားကြလျှင်လည်းကောင်း၊ နှစ်ဦးသဘောတူ၍ အတူနေအတူစားကြလျှင်လည်းကောင်း လင်မယား အရာမြောက်သည်ဟု ပြဆိုခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ယခုခေတ်ကာလအလျောက် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာ ယောက်ျားတစ်ယောက်နှင့် မိန်းမတစ်ယောက်တို့အဖို့ တရားဝင်လင်မယားဖြစ်မြောက်ရေးအတွက်လိုအပ်သော အချက်များမှာ (၁)ယောက်ျားသည် အိမ်ထောင်ပြုရန်အတွက် ကျန်းမာသန်စွမ်းရမည်။ (၂) မိန်းမသည်မုဆိုးမ (ဝါ) တစ်ခုလပ် တစ်လင်ကွာမဟုတ်လျှင် အသက် ၂၀ ပြည့်ရမည်။ အသက် ၂၀မပြည့်သေးလျှင် မိဖသို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူ၏ သဘောတူညီချက်ရ ရမည်။ (၃) ယခုချက်မှောက်တွင် လင်မယားအဖြစ်အိမ်ထောင်ပြုရန် နှစ်ဦးသဘောတူညီချက်လွတ်လပ်စွာရရှိရမည်။ (၄)နှစ်ဦးစလုံးတွင် မည်သူမျှ စိတ်ပေါ့သွပ်သူမဖြစ်စေရ။ (၅) လင်မယားအဖြစ်ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှုရှိရမည်။ (၆) မိန်းမတွင်မပြတ်စဲ သေးသော တရားဝင်လင်ယောက်ျားမရှိစေရဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ၁၉၅၄ ခုနှစ်၌ လူမျိုးခြား၊ ဘာသာခြားများနှင့် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ကြသော ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီ မြန်မာအမျိုးသမီးများ၏ ဆိုးဝါးသောအခြေအနေကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်ရည်စူး၍၊ 'ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမျိုးသမီးများ အထူးထိမ်းမြားမှုနှင့် အမွေဆက်ခံမှု အက်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းအတည်ပြုခဲ့သည်။ ထိုအက်ဥပဒေအရ ကျေးရွာသူကြီးတိုင်းကို ထိမ်းမြားမှု မှတ်ပုံတင်အရာရှိ ဟူ၍ကျေညာသည်။ လူမျိုးခြား၊ ဘာသာခြားယောက်ျားများနှင့် ထိမ်းမြားလက်ထပ်လိုသော ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီအမျိုးသမီးသည် အဆိုပါမှတ်ပုံတင်အရာရှိ (သူကြီး)၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတက ခန့်အပ်ထားသော အခြားထိမ်းမြားမှုမှတ်ပုံ တင်အရာရှိ ထံ၌လည်းကောင်း ထိမ်းမြားခြင်းပြုနိုင်သည်။ သို့သော် (၁) မိန်းမသည် အသက် ၁၄နှစ်ပြည့်ပြီးဖြစ်ရမည်။ (၂) နှစ်ဦးစလုံးတွင် မည်သူမျှစိတ်ပေါ့သွပ်သူများ မဖြစ်

စေရ။ (၃)အသက် ၂၀မပြည့်သေးသောမိန်းမဖြစ်လျှင် မိဖုလုံမဟုတ်အုပ်ထိန်းသူ၏သဘောတူညီမှုကိုရရှိပြီးဖြစ်ရမည်။(၄)မိန်းမတွင်မပြတ်စဲသေးသော တရားဝင်လင်ယောက်ျားမရှိစေရဟူ၍ စည်းကမ်းသတ်ထားလေသည်။ ဤအက်ဥပဒေအရ ထိမ်းမြားလိုသူတို့သည် မှတ်ပုံတင်အရာရှိထံတွင် ၁၄ရက်ကြိုတင်၍အကြောင်းကြားရ၏။ မှတ်ပုံတင်အရာရှိက ၁၄ ရက်အတွင်း ဥပဒေပါအချက်များနှင့် မညီညွတ်လျှင် မည်သူမဆိုကန့်ကွက်နိုင်ကြောင်း ကျေညာ၍ ကန့်ကွက်သူမရှိလျှင် သက်သေနှစ်ဦး၏ ရှေ့မှောက်၌ ထိမ်းမြားပေးရသည်။ အကယ်၍ ကန့်ကွက်သူရှိခဲ့လျှင် မှတ်ပုံတင်အရာရှိက သက်ဆိုင်ရာတရားရုံးသို့ စစ်ဆေးရန် ပို့၍၊ ထိုရုံး၏အဆုံးအဖြတ်အတိုင်း မှတ်ပုံတင်အရာရှိက လိုက်နာဆောင်ရွက်ရသည်။ အကယ်၍ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီ အမျိုးသမီးတစ်ဦးနှင့် ဘာသာခြားအမျိုးသားတစ်ဦးတို့သည် မှတ်ပုံမတင်ဘဲ ပေါင်းသင်းနေထိုင်လျှင် ထိုအမျိုးသမီး၏ မိဖ(ဝါ) အုပ်ထိန်းသူ (ဝါ) ဆွေမျိုးသားချင်း တစ်ဦးဦးက မှတ်ပုံတင်အရာရှိထံ သတင်းပေးနိုင်သည်။ ထိုအခါ မှတ်ပုံတင်အရာရှိက သက်ဆိုင်သူများကိုဆင့်ခေါ်၍၊မှတ်ပုံတင်လိုလျှင်တင်ပေးပြီးလျှင်၊ မတင်လိုပါက တရားမရုံးသို့ အစီရင်ခံစာတင်သွင်း၍၊ ထိုရုံး၏အဆုံးအဖြတ်ကိုနာခံကြရသည်။

ထိုအက်ဥပဒေအရထိမ်းမြားသူတို့၏ လင်မယားကွာရှင်းမှုကိစ္စ၊ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကိစ္စ၊ သားသမီးထိန်းသိမ်းမှုကိစ္စ၊ ပစ္စည်းခွဲဝေမှုကိစ္စတို့သည် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာ ဓမ္မသတ်အရ ဖြစ်သည်။ အကယ်၍လူမျိုးခြား၊ ဘာသာခြားလင်ယောက်ျားဖြစ်သူသည် အယူဝါဒနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မိမိ၏မယားကို ကွာရှင်းလိုလျှင်လည်းကောင်း၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်လျှင်လည်းကောင်း၊ ထိုလင်ယောက်ျားသည် နှစ်ဦးပိုင်ပစ္စည်းများမှ မိမိရထိုက်သော အစုကိုစွန့်၍ မယားအား လျော်ကြေးပေးရသည်။ ထိုအခါမယားဖြစ်သူသည် သားသမီးအားလုံးကို ထိန်းသိမ်းခွင့်ရရှိလေသည်။ လင်ယောက်ျားကမူ အရွယ်မရောက်သေးသော ကလေးများအတွက် စရိတ်ပေးရသည်။

ထုံး ။ ။ထုံးသည် အဖြူရောင်ရှိသောအစိုင်အခဲဖြစ်၍ ဓာတုဗေဒအလိုအားဖြင့် ကယ်လဆီယမ်အောက်ဆိုက်ဟုခေါ်သည်။ ဓာတုသင်္ကေတမှာ **(CaO)** ဖြစ်သည်။ ထုံးဖြစ်လာစေရန် ထုံးကျောက်ဟူ၍လည်းကောင်း၊မြေဖြူဟူ၍လည်းကောင်းခေါ်သော ကယ်လဆီယမ်ကာဗွန်နိုက် **(CaCO₃)** အမြောက်အများပါရှိသောကျောက်တစ်မျိုးကို မီးဖိုတွင်ထည့်၍အပူချိန်ဖာရင်ဟိုက် ၁၈၀၀ထိ မီးပြင်းတိုက်ပေးရသည်။

ထိုထုံးကျောက်ကို မီးပြင်းတိုက် လိုက်သောအခါ ကာဗွန်ဒိုင် အောက်ဆိုက်များလွတ်ထွက် သွားပြီးလျှင်

မဖောက်ထုံး (ကယ်လဆီယမ်အောက်ဆိုက် **CaO**)ဖြစ်လာသည်။ ထိုအတွက်ပုံသေရေးနည်းမှာ **(CaCO₃ → CaO + CO₂)** ဖြစ်သည်။ ထိုမဖောက်ထုံးတွင် ရေထည့်လိုက်သောအခါအလွန်ပူလာ၍ ထုံးသည်ကြေမွသွားကာ ဖောက်ထုံး(ကယ်လဆီယမ် ဟိုက်ဒရောက်ဆိုက်**(Ca(OH)₂)**) ဖြစ်လာသည်။ထိုအတွက်ပုံသေရေးနည်းမှာ**(CaO + H₂O → Ca(OH)₂)**ဖြစ်သည်။

ထုံးအင်္ဂတေပြုလုပ်လိုသောအခါ မဖောက်ထုံးတွင် ရေထည့်ပြီးနောက် သဲနှင့်အမှုန်ကြိတ်ထားသော ကျောက်များကို ရောပေးရသည်။ ထိုအရောသည်ခြောက်သွားသောအခါ လေထဲမှကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကို စုတ်ယူပြီးလျှင် ကယ်လဆီယမ် ကာဗွန်နိုက်ဖြစ်သည်။ ထိုပြင်သမုဆီလီကာနှင့်လည်းပေါင်း၍ ကယ်လဆီယမ်ဆီလီကိတ်ဖြစ်သေးသည်။ ထိုပစ္စည်းများကအုတ်သိုမဟုတ် ကျောက်ခဲများကိုခိုင်မြဲစေသည်။ ယခုအခါထုံးအင်္ဂတေကို အသုံး မများလှတော့ချေ။ ယင်းအစား ဘီလတ်မြေကိုသာ အသုံးများသည်။

ထုံးသည်မီးပြင်းကိုခံနိုင်၏။ သို့သော် လျှပ်စစ်မီးဖိုတွင်မူ အရည်ပျော်လေသည်။ ထုံးသည် အယ်ကလီသတ္တိ၌ အလွန်တက်မြက်သောကြောင့်၊ အက်ဆစ်များကို ဓာတ်ပြယ်စေနိုင်သည်။ ထိုပြင် ကော့စတစ်ဆိုဒါနှင့်ပိုတက်တို့ကဲ့သို့ အသီးအနှံနှင့်အသားများကိုလည်း စားပစ်နိုင်သေးသည်။ ထို့ကြောင့် အညစ်အကြေးကိုရှင်းပစ်ရာတွင် ထုံးကို အသုံးပြုကြသည်။ မဖောက်ထုံး **(CaO)** ကိုရက်ပေါင်း အတော်ကြာ လေသလပ်ခံထားလျှင် ထုံးသည်လေထဲမှ ရေနှင့် ကာဗွန်ဒိုင် အောက်ဆိုက် **(CO₂)**ကိုစုတ်ပြီးလျှင်၊ ကယ်လဆီယမ်ကာ ဗွန်နိုက်**(CaCO₃)**အမှုန်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားလေသည်။ ရေနှင့်ဖောက်ထုံးပျော်ဝင်ရည်ကို ထုံးရေကြည်ဟုခေါ်သည်။ ထုံးနို့သည် ထုံးရေကြည်နှင့် အရည်မပျော်သော ဖောက်ထုံးအရောဖြစ်သည်။ ထိုထုံးမျိုးများအပြင်ရေအောက်တွင် မာသွားတတ်သော ထုံးမျိုးလည်း ရှိသေးသည်။

အယ်ကလီများတွင် ထုံးသည်ဈေးအပေါဆုံးဖြစ်သည်။ ထုံးကိုအဆောက်အအုံနှင့်လမ်းများဆောက်လုပ်ရာ၌ လည်းကောင်း၊ဆေးဖြူများပြုလုပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ အရောင်ချွတ်ဆေး**(CaOCl₂)** များပြုလုပ်ရာ၌လည်းကောင်း မြေဩဇာများပြုလုပ်ရာ၌လည်းကောင်း အသုံးပြုကြသည်။ ထိုပြင်သားရေနယ်လုပ်ငန်းတွင် သားရေပြားများမှ အမွှေးကျွတ်စေရန်ပြုလုပ်ရာတွင်လည်း ထုံးကိုအသုံးပြုကြသည်။ ဖန်သားများပြုလုပ်ရာတွင်လည်း ထုံးကိုအသုံးပြုကြသည်။ မြေဆီလွှာတွင် အချဉ်ဓာတ်ပေါက်လာသော အခါအချဉ်ဓာတ်ပြယ်စေရန်အလို့ငှာ ထုံးကိုအသုံးပြုကြသည်။ ပိုးသတ်

ဆေးအများအပြားတွင်လည်း ထုံးကိုအသုံးပြုကြသည်။ ထုံးကိုသန့်ရှေး၍ အပူပြင်းတိုက်ပေးလျှင်အရည်ပျော်၍ ဖန်ရည်တစ်မျိုးဖြစ်လာသည်။ ထုံးသည်သတ္တုပစ္စည်း အမြောက်အမြားကို ပျော်ဝင်စေနိုင်သည်။ ထိုကြောင့် သံတွင်း ထွက်ပစ္စည်းရိုင်းများမှသံကို ထုတ်ယူရာတွင် ထုံးကျောက် များကိုထည့်၍ အသုံးပြုကြလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထုံးကျောက်ကို နေရာအနှံ့အပြား၌ တွေ့ရပေသည်။ ထုံးကျောက်မှ ထုံးကိုထုတ်ယူသုံးစွဲရာ၌ အကြီးကျယ်ဆုံးနေရာမှာသရက်မြို့ရှိ ဘိလတ်မြေစက်ရုံ ကြီးဖြစ်သည်။ မော်လမြိုင်မြို့ အရှေ့တောင်ဘက်ရှိ ကျိုက် မရောရွာတွင်လည်း ရာသီအလိုက် ထုံးလုပ်ငန်းကိုလုပ်ကိုင် ကြသည်။ မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်း၊ မြစ်ကြီးနား၊ ကျောက်ဆည်၊ ရွှေဘိုနှင့် အောက်ချင်းတွင်းခရိုင်များတွင် ထုံးလုပ်ငန်းများ ကို လုပ်ကိုင်ကြသည်။

ထုံးကျောက် ။ ကမ္ဘာ့အပေါ်ယံမြေလွှာတွင် သယံဇာ တအဖြစ်ဖြင့်အများအပြားတွေ့ရ၍ အသုံးလည်း အလွန်ဝင် သော ကျောက်တစ်မျိုးသည်ကား ထုံးကျောက်ပင်ဖြစ်လေ

သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သထုံ၊ ကျိုက္ခမီနှင့် အခြားခရိုင် အချို့တွင်ထုံးကျောက်တောင်များကိုတွေ့ရ၏။ အင်္ဂလန် ပြည် ယော့ရှိုင်းယာခရိုင်နှင့် ဒါဗီရှိုင်းယာခရိုင်တို့တွင်ရှိသော တောင်တန်းများသည်လည်း အများအားဖြင့် ထုံးကျောက် တောင်များပင် ဖြစ်ကြလေသည်။

ခရု၊ ကမာ၊ သန္တာကောင်မှစ၍ မရေမတွက်နိုင်သောအ ပေါ်ယံအခွံမာရှိသည့်ရေသတ္တဝါများ သေကြေပျက်စီးကြ သောအခါ ပင်လယ်အောက်တွင် ထိုအခွံများသည် အထပ် ထပ်စုပုံ၍နေကြသည်။ နှစ်ပရိစ္ဆေဒ အလွန်ကြာလတ်သော် ထိုအထပ်တို့သည် ကြီးမားလာ၍ တထပ်ပေါ်တထပ် ဖိနှိပ် မှုကြောင့် နောက်ဆုံးတွင် မြေဖြူအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလာ သည်။ (မြေဖြူ-ရှု။) ကမ္ဘာမြေကြီး၏ ပေါက်ကွဲမှု၊ လှုပ် ရှားမှုအမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် ပင်လယ်အောက်မှ မြေဖြူတန်း များသည် ကမ္ဘာမြေမျက်နှာပြင်သို့ ပေါ်ထွက်လာတတ် သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ မြေဖြူတန်းများသည် မြေကြီးအတွင်း မှာပင် အလွန်နက်စွာနစ်မြုပ်၍နေတတ်ကြသည်။ ထိုအခါ မျိုးတွင် အပူနှင့်ဖိအားကြောင့် မြေဖြူအဖြစ်မှတဖြည်းဖြည်း မာလာပြီးလျှင် ထုံးကျောက် အဖြစ်သို့ရောက်သွားသည်။

သာဘဝအလျှောက်ဖြစ်တည်လျက်ရှိသော ထုံးကျောက်ဂူတစ်ဂူ၏ အတွင်းဖက်ရှုခင်း

www.foreverspace.com.mm

အင်္ဂလန်ပြည်ဆိုမာဆက်နယ်တွင် ဤသို့မြင့်မားမတ်စောက် သောထုံးကျောက်တောင်များကို တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်

ထုံးကျောက်အဖြစ်တွင် အပူနှင့် ဖိအားကို ပိုမိုပြန်သောအခါ အလွန် မာလာပြီးနောက် စကျင်ကျောက် အဖြစ်သို့ ပြောင်းသွားပြန်သည်။ (စကျင်ကျောက်-ရှု။) ထိုကြောင့် မြေဖြူသည် ထုံးကျောက်အပျော့စားဖြစ်၍ စကျင်ကျောက်မှာ ထုံးကျောက်အမာစားပင်ဖြစ်၏။ မြေဖြူ၊ ထုံးကျောက်နှင့်စကျင်ကျောက်တို့၏ဂုဏ်သတ္တိများသည် အတူတူပင် ဖြစ်ကြပေသည်။ ယင်းတို့တွင် ကယ်လဆီယမ်ကာဗွန်နိတ်ဓာတ် အများဆုံးပါရှိသဖြင့် ဒာတုဗေဒအလိုအရ ကယ်လဆီယမ်ကာဗွန်နိတ်ဟု ခေါ်လေသည်။ ရေစေးတွင်ပါဝင်သော ကယ်လဆီယမ် ကာဗွန်နိတ်များ အနည်ထိုင်ရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ထုံးကျောက်မျိုးလည်းရှိ၏။ ထုံးကျောက်ဟုတ်မဟုတ်ကိုအက်ဆစ်အပျော့ရည်တစ်ခုခုနှင့် စမ်းသပ်ကြည့်နိုင်၍၊ ထုံးကျောက်ဖြစ်က ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် ဓာတ်ငွေ့ထွက်လာခြင်းကို တွေ့ရပေမည်။

ထုံးကျောက်ကို အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ရာ၌ လည်းကောင်း၊ လမ်းများခင်းရာ၌လည်းကောင်း၊ သံနှင့် ခဲသတ္တုရိုင်းများ ကျိုသည့်အခါ အရည်ပျော် မြန်စေသော ပစ္စည်းပြုလုပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ဘီလတ်မြေလုပ်ရာ၌ လည်းကောင်း၊ အသုံးများ၍ အခြားစက်မှုလက်မှု လုပ်ငန်းများတွင်လည်း များစွာအသုံးပြုရလေသည်။

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ ထုံးကျောက်တောင်များတွင် ကာဗွန်

ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဓာတ်ပျော်ဝင်လျက်ရှိသော ရေတို့၏ စီးဝင်စားသွားမှုကြောင့် နှစ်ပရိစ္ဆေဒကြာလတ်သော် ဂူများ ဖြစ်လာတတ်သည်။ (ဂူများ-ရှု။) ထိုထုံးကျောက်ဂူများတွင် ကယ်လဆီယမ်ကာဗွန်နိတ်ပျော်ဝင်ရည်များ တစက်တစက်ကျဆင်းရာမှဖြစ်ပေါ်လာ၍ ဂူအမိုးမှ တွဲလဲကျနေသောဂံကျောက်များကိုတွေ့ရတတ်သည်။ ထိုဂံကျောက်မျိုးကို ကျောက်စက်ပန်းဆွဲဟုခေါ်၏။ ဂူအတွင်းမြေကြီးပေါ်တွင်စုပုံနေတတ်သောဂံကျောက်မျိုးကိုမူ ကျောက်စက်မိုးမျှော်ဟုခေါ်လေသည်။ ယင်းဂံကျောက် မျိုးရှိရာ ဂူတို့မှာ ကျိုက္ခမီခရိုင်ရှိ ခရုံဂူနှင့် သထုံခရိုင်ရှိ ဆဒွန်ဂူတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဒေါလမိုက်ဟုခေါ်သော ထုံးကျောက် တစ်မျိုးမှာ ကယ်လဆီယမ်ကာဗွန်နိတ်တစ်မျိုးတည်း မဟုတ်ဘဲ မက်ဂနီဇီယမ်ကာဗွန်နိတ်လည်း ပါဝင်လျက် ရှိလေသည်။ (ဘူမိဗေဒ-ရှု။)

ထုံးကျောက်ဖြူ ။ ။(မြေဖြူ-ရှု။)

ထုံးသတ္တု ။ ။(ကယ်လဆီယမ်-ရှု။)

ထုံးဟောင်းပုံပြင်။ ။မည်သည့်လူမျိုး၌မဆို မိဖက သားသမီးတို့ကို အစဉ်အလာအတိုင်း ပြောပြလေ့ရှိသော ဝတ္ထုပုံပြင်များရှိလေသည်။ ထိုဝတ္ထု ပုံပြင်တို့ဖြစ်ပေါ်လာသော မူလဘူတအကြောင်းရင်းခံတို့သည် နှစ်ပရိစ္ဆေဒကြာလတ်သော် နှောင်းလူတို့ မမှတ်မိကြသဖြင့် ကွယ်ပျောက်၍သွားလေသည်။ သို့သော် ဝတ္ထုပုံပြင်တို့ကား ဝတ္ထုပုံပြင်အနေဖြင့်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ စင်စစ်ဝတ္ထုပုံပြင်တို့သည် ရှေးခေတ်သမိုင်းနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ ကာလရွေ့လျော့၍သာလျှင် ထိုသို့ဆက်စပ်ခြင်းရှိသည်ကို လူတို့မမှတ်မိကြလေ။ ယင်းသို့ပင်ဖြစ်သော်လည်း ထိုဝတ္ထုပုံပြင်တို့သည် ရှေးခေတ်အယူအဆများနှင့် သဘာဝအလျောက်ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော အခြင်းအရာများကို ဖော်ပြလျက်ရှိလေသည်။ ထိုကြောင့်ပင်ယင်းတို့ကို ဖတ်ရှုကြားနာခြင်းဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် ရှေးဟောင်းခေတ်က စကြာဝဠာဖြစ်ဟန် တည်ဟန်တို့နှင့်ဆိုင်သော အတွေးအခေါ်အယူအဆများကို လည်းကောင်း၊ သဘာဝဓမ္မကိုလွန်၍ဖြစ်ပေါ်သော အစွဲအလမ်းများကိုလည်းကောင်း သိကြရသည်။ ယင်းအယူအဆအစွဲအလမ်းများတွင် ကိုးကွယ်ပသသောနတ်များအကြောင်း လူတို့မြှောက်စားသော အာဇာနည်လူစွမ်းကောင်းများအကြောင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအစဉ်အလာများအကြောင်း ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာအယူဝါဒများအကြောင်း၊ ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများအကြောင်းစသည်တို့ပါဝင်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့မူလက လူ့သမိုင်းဆိုင်ရာအမှတ်သညာများဖြစ်ခဲ့သော်လည်း၊ နောင်သောအခါ ကာလ

ထုံးဟောင်းပုံပြင်

ရွှေလျှောက်၍ ဇာစ်မြစ်ကို နှောင်းလူတို့ကောင်းစွာ မမှတ်မိကြသဖြင့် စိတ်ကူးဆန်းကြယ်သော အကြောင်းအရာများ အဖြစ်ဖြင့် ကျန်ရစ်သောပုံပြင်တို့ကို ထုံးဟောင်းပုံပြင်ဟု ခေါ်လေသည်။ ထုံးဟောင်းပုံပြင်သည် များသောအားဖြင့် ကိုးကွယ်သောအယူဝါဒနှင့်သက်ဆိုင်သည်။ ထိုအယူဝါဒတို့နှင့်လုံးဝမသက်ဆိုင်ဘဲ၊ သာမန်ရိုးရာဓလေ့တို့ကို ပြဆိုသော ဝတ္ထုပုံပြင်တို့ကို ဒဏ္ဍာရီဟုခေါ်လေသည်။ ထုံးဟောင်း ပုံပြင်များသည် စကြာဝဠာ မူလဖြစ်ပေါ်လာပုံနှင့် လူစွမ်းကောင်းများ၊ နတ်အစရှိသည်တို့၏အကြောင်းအရာပုံပြင်များ ဖြစ်လေသည်။ ပြယုဂ်အားဖြင့်ဂရိပုံပြင်များတွင်ဂရိနိုင်ငံရိုနတ်များ လူစွမ်းကောင်းများအကြောင်းနှင့် စကြာဝဠာဖြစ်ပေါ်လာပုံဒဏ္ဍာရီများပါဝင်လျက်ရှိသည်ကိုကြည့်လေ။ (ဂရိနတ်များ-ရှု။) ထုံးဟောင်းပုံပြင် နှစ်မျိုးရှိသည်။ တစ်မျိုးကားဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် ယှဉ်သောပုံပြင်များဖြစ်၏။ ပုံစံအားဖြင့်နတ်များသည် ပညာရှိသည်၊ တန်ခိုးရှိသည်ဟူသော အကြောင်းများဖြစ်သည်။ နောက်တစ်မျိုးမှာမူယုတ္တိမရှိ၊ ဆန်းကြယ်သော စိတ်ကူးမျှသာ ဖြစ်လေသည်။

ရှေးနှစ်ပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာက ကမ္ဘာမြေပေါ်တွင်နေထိုင်ခဲ့ကြသောရှေးဦးလူများသည် ကမ္ဘာအကြောင်း၊ နေလကြယ်များအကြောင်းကို လေ့လာစုံစမ်းကြရာမှ ပုံပြင်များကိုထွင်ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ထုံးဟောင်းပုံပြင်များ စတင်ပေါ်ပေါက်လာပြီးလျှင်ယခု ခေတ်အထိ ဆင်းသက်ထွန်းကားလာသည်။

ထုံးဟောင်းပုံပြင်များကို ဘက်ဘီလုံးနီးယားနှင့် အီဂျစ်ယဉ်ကျေးမှုများတွင် အများဆုံးတွေ့ရသည်။ ခေတ်နောက်ကျသောအချို့လူရိုင်းများမှာကား ယခုထက်တိုင် ထိုထုံးဟောင်းပုံပြင်များကို တကယ်အဖြစ်ကဲ့သို့ ယုံကြည်ကြသည်။ ထုံးဟောင်းပုံပြင်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အထင်ရှားဆုံးမှာ ဂရိလူမျိုးတို့၏ ထုံးဟောင်းပုံပြင်များ ဖြစ်သည်။ ဂရိလူမျိုးတို့သည်စာပေလိုက်စားသော သူများဖြစ်၍ သူတို့၏ထုံးဟောင်းပုံပြင်များမှာ စာပေတွင် အထင်အရှားကျန်ရစ်လေသည်။

ထုံးဟောင်းပုံပြင်များကို အခြားရပ်ဝေးနိုင်ငံများတွင်လည်းတွေ့ရသည်။ ထူးခြားသည့်အချက်တစ်ခုမှာ မိုင်ပေါင်းမည်မျှပင် ဝေးကွာသော်လည်း၊ ထုံးဟောင်းပုံပြင်များမှာ အံ့ဩဖွယ်ရာ ခပ်ဆင်ဆင်တူနေကြခြင်းဖြစ်လေသည်။ ထိုထက်ထူးခြားသောအချက်မှာ လူတစ်မျိုး၏ အကျင့်စာရိတ္တသည် ထိုလူမျိုး၏ ထုံးဟောင်းပုံပြင်များ၌ ပေါ်လွင်နေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဂရိထုံးဟောင်းပုံပြင်များသည် ဂရိလူမျိုးများ၏ အလှူဂုဏ်ကို စွဲလမ်းနှစ်သက်ခြင်းကိုဖော်ပြလေသည်။ နော်ဝေး၊ ဒိန်းမတ် စသောဥရောပမြောက်

ပိုင်းနိုင်ငံများ၏ ထုံးဟောင်းပုံပြင်များသည် စစ်သွေး စစ်စိတ်ကို ဖော်ပြသည်။ ဟိန္ဒူထုံးဟောင်းပုံပြင်များမှာကား အယူဝါဒ၏ဆန်းကြယ်နက်နဲပုံကိုပြသလေသည်။ လူရိုင်းများ၏ ထုံးဟောင်းပုံပြင်များမှာမူကား ကမ္ဘာဦးလူတို့၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်းကိုပြသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ ထုံးဟောင်းပုံပြင်များအပြင် ထူးချွန်၍အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသော လူတို့၏အဖြစ်အပျက်များအကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း ထုံးဟောင်းပုံပြင်များ ဖြစ်ပေါ်တတ်လေသည်။ သို့ရာတွင် သိပ္ပံပညာပြန့်ပွားလာခြင်း၊ သမိုင်းဆရာများက တိကျမှန်ကန်သည် ကိုလိုလားခြင်းတို့ကြောင့် ထုံးဟောင်းပုံပြင်များနောက်ထပ် ရုတ်တရက်မဖြစ်ပေါ်လာတော့ဘဲ၊ ရှေးဟောင်းပုံပြင်များကိုပင် ယုံကြည်မှု နည်းပါးလာကြလေသည်။

ထုံးဟောင်းပုံပြင်များသည် ရှေးခေတ်သမိုင်းနှင့် ရှေးခေတ်လူတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံများ၊ ရှေးခေတ်က ထွန်းကားခဲ့သော လူမှုစနစ်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုများစသည်တို့ကို လေ့လာရာတွင်များစွာပင် အထောက်အပံ့ပြုပေသည်။ လူမျိုးတစ်မျိုး၏ထုံးဟောင်းပုံပြင်များကို နှိုင်းရှည့်လေ့လာခြင်းဖြင့်လည်း မြှော်မှန်း၍မကြည့်နိုင်သော ရှေးခေတ်ကာလက လူတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုးပြုလုပ်ခဲ့ကြသော အဆက်အသွယ်များနှင့် ထိုသူတို့၏ ဆိုင်ရာယဉ်ကျေးမှုများကို သိရှိနိုင်ပေသည်။

ထိုအပြင် ထုံးဟောင်း ပုံပြင်များသည် စာပေပညာကို လေ့လာရာတွင်လည်း များစွာအသုံးဝင်သေး၏။ ကျွန်ုပ်တို့သင်ကြားလေ့လာနေရသော စာပေပညာရပ်များတွင် ထုံးဟောင်း ပုံပြင်များ၌ ဥပမာရပ်များ၊ အထောက်အထားများကို ရံဖန်ရံခါ တွေ့ရှိတတ်၏။ သို့ဖြစ်၍ထုံးဟောင်းပုံပြင်များကို ကောင်းစွာသိရှိထားခဲ့လျှင် စာပေပညာ၏ တန်ဖိုးကို ကောင်းစွာနားလည် သဘောပေါက်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းပေလိမ့်မည်။

ထုံးဟောင်းပုံပြင်များတွင် တန်ခိုးကြီးသောနတ်များ၊ ဘီလူးကြီးများ၊ လှပချောမွေ့သော နတ်သမီးများအကြောင်းပါရှိတတ်ရာ၊ ယုတ္တိတန်သည်လည်းရှိ၏။ ယုတ္တိမတန်သည်လည်းရှိလေသည်။ အချို့ပုံပြင်များမှာ ကလေးသူငယ်များ၏ ရဲစွမ်းသတ္တိကိုတိုးပွားစေ၍၊ အချို့ပုံပြင်များမှာ ကြောက်စိတ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေ၏။ အချို့ပုံပြင်များမှာ ကြောက်စိတ်ဝမ်းနည်းစရာကောင်းသော သနားဖွယ်ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းများဖြစ်၏။ ထိုပုံပြင်များကိုသင်ခန်းစာအဖြစ် လေ့လာစေခြင်းအားဖြင့် ကလေးသူငယ်များတွင် ဆိုးသော အကျင့်စာရိတ္တများ ပပျောက်စေ၍ တကိုယ်ကောင်းမကြံလို့ခြင်း၊ သူတစ်ပါး၏အကျိုးကို ဆောင်ရွက်လိုခြင်း၊ အမျိုးကိုချစ်ခင်လေးစားခြင်း၊ အယူဝါဒကို ရိုသေကိုးရှိုင်းခြင်း

အစရှိသောမြင့်မြတ်သည့်စိတ်ထားများ ကိန်းအောင်းအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်လေသည်။

မြန်မာတို့တွင် ထုံးဟောင်းပုံပြင်များရှိသည်။ ယင်းထုံးဟောင်းပုံပြင်များတွင် နတ်၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ ကိန္နရကိန္နရီ စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ မြန်မာ့ထုံးဟောင်းပုံပြင်များသည် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို ဖော်ပြလေ့ရှိကြသည်။ နတ်၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ ကိန္နရကိန္နရီတို့ပါဝင်သောထုံးဟောင်းပုံပြင်များမှာ ကလေးများအတွက် စိတ်ပျော်ရွှင်ဖွယ်ရာ ပုံဝတ္ထုများဖြစ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် စင်စစ်ကား စိတ်ပျော်ရွှင်မှုအတွက်ချည်းသာမဟုတ်ဘဲ၊ အတုယူဖွယ်၊ မှီငြမ်းကိုးကားဖွယ် သာဓကထုံးပုံများလည်း ဖြစ်ချေသည်။ ရှေးသူဟောင်း မြန်မာလူမျိုးများသည် ယင်းသို့သော ထုံးပုံများကို အထောက်အထား သက်သေသာဓကပြု၍ စီရင်ထုံးများကိုဆုံးဖြတ်ရာ၌ပင်လျှင် ကိုးကားခဲ့ကြသည်။ ပမာဆောင်ရသော်၊ မိမိ၏သဘောတူညီချက်ဖြင့် လာရောက်တည်းခိုအိပ်စက်သော ဧည့်သည်၏စီးပွားဥစ္စာပါသမျှတို့ကို အိမ်ရှင်က မပျောက်ပျက်အောင်ထိန်းသိမ်းတာဝန်ယူ၏။ ပျောက်ပျက်ခဲ့သော် အိမ်ရှင်ကပေးလျော်စေဟူသော တရားဖြတ်ထုံးကိုစီရင်ရာ၌ 'ငါးကြင်းမြီးတွင် တင်ကျီးမြီးကူးသတည်း' ဟူသောထုံးဟောင်းပုံပြင်ကိုသာဓကပြုခဲ့ကြသည်။ ထိုထုံးဟောင်းပုံပြင်၏သဘောမှာ ငါးကြင်းသည် တင်ကျီး၏အိမ်၌ စားသောက်ယစ်မူး၍ အိပ်ပျော်စဉ်၊ တင်ကျီးသည် ငါးကြီး၏အမြီးကိုဖြတ်၍ သစ်ပင်ထက်၌ တင်ထား၏။ ငါးကြင်းနိုးလတ်သော် အမြီးပျောက်၍ တင်ကျီးနှင့်ခိုက်ရန်ဖြစ်ရာ မဟာသမ္မတထံ အယူခံလေသည်။ မဟာသမ္မတလည်း အိမ်ရှင်တို့နှစ်သက်၍လက်ခံပြီးလျက်၊ ဧည့်သည်၏ဥစ္စာ သူ့အိမ်မှာပျောက်သော်၊ ခိုးသူကိုအပ်စေ၊ မအပ်နိုင်သော် အိမ်ရှင်ကလျော်စေဟု စီရင်၏။ ထိုစီရင်ချက်အရ အိမ်ရှင်တင်ကျီးသည် သူ၏အမြီးကိုဖြတ်၍၊ ဧည့်သည်ငါးကြင်းအား ပေးလျော်ရလေသည်။ ထိုနည်းနှင့်ပင် 'သံကိုကြွက်စား၊ သားကိုစွန်ချီ' ဟူသော ထုံးဟောင်းပုံပြင်၊ 'ပိုနေမြ၊ ကျားနေမြ' ဟူသော ထုံးဟောင်းပုံပြင်အစရှိသည်တို့သည် ရှေးသူဟောင်း မြန်မာတို့၏တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်ရာ၌ ကိုးကားသော သက်သေသာဓက ထုံးဟောင်းပုံပြင်များ ဖြစ်ပေသည်။

ယနေ့တိုင်ထင်ရှားသော အခြားမြန်မာ့ထုံးဟောင်းပုံပြင်အချို့မှာ ကမ္ဘာတည်စ အကြောင်းပုံပြင်၊ မအိပ်မနေအသက်ရှည်၊ မေးပါများစကားရ၊ သွားပါများခရီးရောက်ဟူသော မောင်ပေါက်ကျိုင်းပုံပြင်၊ နေနတ်သားနှင့်နဂါးမတို့မှပေါက်ဖွားသောပျူစောထီး ပုံပြင်၊ နဂါး၊ ဂဠုန်စသည့်သူတော်ဂဠုန်တို့ ဝိုင်းဝန်းကူညီကာ သရေခေတ္တရာပြည်ကြီး

ကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့ သည်ဟူသော ပုံပြင်၊ ဟံသာဝတီပြည်ကြီးကို ဝိဇ္ဇာမိုရ်နှင့် နဂါးမတို့မှဖွားမြင်သော သမလမင်းတည်ထောင်ခဲ့သည့် အကြောင်းပုံပြင် စသည်တို့ဖြစ်သည်။

ထွေးလေး၊ဒေါ်။ ။ဘိုးတော်ဘုရား၏ အဆက်အနွယ်ဖြစ်သော ကသည်းမင်းသားကြီး မင်းသီဟနှင့် ယင်း၏နမတော်စပ်သည့် ကြင်ယာတော် မမကြီးတို့မှ ၁၂၂၉ ခုတွင်၊ ကျောက်ဆည်ခရိုင်၊ အိုးတုတ်ကုန်းရွာ၌၊ မထွေးလေးကို ဖွားမြင်ခဲ့လေသည်။ ငယ်မည်မှာခင်ထွေးဖြစ်၏။ အသားညိုအရပ်ပျပ်၊ ကုလားဆင်ရှိသောခင်ထွေးငယ်စဉ် ၁၁နှစ်ကျော်အရွယ်ကပင် ဖခင်ကမိမိ၏သမီးအဆိုအက ဝါသနာပါသည်ကိုသိရှိသဖြင့်၊ အဆိုအကပညာကို လေ့လာစေခဲ့ရာ၊ ရနောင်မင်းသား ကြားသိတော်မူ၍ အသက် ၁၂ နှစ်အရွယ်၌ စံအိမ်တော်သို့ခေါ်ဆောင်သွားကာ များမကြာမီထိုမင်းသားကြီး ကောက်ယူတော်မူခြင်းကိုခံရလေသည်။

ရနောင်မင်းသားသည်မူပြစ်မကင်း၍၊ ကြေးတိုက်တွင် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားခြင်းကို ခံရသည်တွင်၊ မိမိကိုယ်ကို ကတ်ကျေးဖြင့်ထိုး၍ အဆုံးစီရင်ပြီးသည့်နောက်၊ ခင်ထွေးသည် ဇာတ်မင်းသား ဦးဘိုးကွန်းနှင့် တွဲဘက်ကပြနေစဉ်၊ ၁၂၄၈ ခန့်တွင် ဦးဘိုးကွန်းနှင့် လက်ဆက်ထိမ်းမြားခဲ့၏။ နှစ်အနည်းငယ် အတွင်းမှာပင် ဦးဘိုးကွန်း ကွယ်လွန်သွားပြန်သဖြင့်၊ ဇာတ်မင်းသား အီကင်းဦးမောင်ကြီး နှင့်လက်ဆက်ပြန်ပြီးလျှင်ယင်းနှင့်ပင် တွဲ၍ကပြကာ မြန်မာပြည် တဝန်းလုံး၌ ကျော်ကြားခဲ့လေသည်။

ငယ်စဉ်ကပင် ရနောင်မင်း၏လက်ထံသို့ ရောက်ရှိခဲ့သဖြင့်၊ မိမိ၏ခင်ပွန်းများနှင့်တကွ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သူများကခင်ထွေးအား 'မယ်ခလေး'ဟု ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိကြသည်။ ဒေါ်ထွေးလေးသည် ယင်းနှင့် မရေးမနှောင်းနာမည်ထင်ရှားခဲ့သော ဇာတ်မင်းသမီးများဖြစ်ကြသည့် ဒေါ်ကွန်းနှင့်၊ ယင်းတော်မလေး၊ဆင်ခိုးမလေးနှင့် ကိန္နရပျံတို့ကိုကောင်းစွာမှီလိုက်သူ ဖြစ်လေသည်။ (ယင်းတော်မလေး၊ ဆင်ခိုးမလေး-၇။)

ဒေါ်ထွေးလေးသည် စာရေးဖတ်ခြင်းလုံးဝမတတ်သဖြင့် မြေပိုင်းခေတ်တွင်သီချင်းများကို အခြားသူကအလွတ်ရအောင်နှုတ်ဖြင့်ပို့ချပေးခဲ့ရလေရာ၊ ဉာဏ်အလွန်ထက်မြက်သည်ဟုဆို၏။ ဇာတ်ခုံပေါ်တွင် ကားလိပ်ဖြင့်ကပြသောခေတ်သို့ ရောက်သောအခါ၌၊ ကားလိပ်ကြားမှ 'စာပိုး'က သီချင်းစာများကို ထောက်၍ပေးရသည်ဟု ဆိုလေသည်။ အဆိုအကကိုမူကား ကျွမ်းကျင်လှသဖြင့်၊ နာမည် အလွန်ကျော်ကြားခဲ့လေသည်။ ဒေါ်ထွေးလေးသည် လက်ညှိုးကလေးကိုကိုက်၍ မူကာကတတ်သည်ဟုဆို လေသည်။

www.forever-space.com.mm

ကိန္နရာကကောင်းလှသော နာမည်ကျော်ဇာတ်
မင်းသမီးဒေါ်ထွေးလေး

ဒေါ်ထွေးလေးငယ်စဉ်ကထူးချွန်ခဲ့သောကကြီးမှာ၊ ကိန္နရာ
ကနှင့် အရပ်ကြီးကများဖြစ်၏။ သီချင်းဆိုရာ၌ မေးဝဲမေး
ရိုက်တို့တွင် ဒေါ်ထွေးလေးကို မှီအောင်လိုက်နိုင်သူမရှိ
သလောက်ပင် ဖြစ်တော့သည်။ ထိုပြင် အသံနေအသံထား၊
ဆိုပုံပြောပုံ၊ လေယူလေသိမ်းမှာ၊ မဒီကိုင်ဆရာပုနှင့်
ခွဲခြားမရလောက်အောင်ပင် တူလှသည်ဟု ဆိုလေသည်။
နောက်ပေါက် ဇာတ်မင်းသမီးများထဲတွင် ဒေါ်ထွေးလေးထံ
မှ ပညာဆည်းပူးတပည့်ခံသူများ၍၊ နိုင်ငံကျော် ဇာတ်မင်း
သမီးများ ဖြစ်လာကြသည်။ အမေထွေးတပည့်မဟုတ်လျှင်၊
မင်းသမီးရာမဝင်သလောက် အထင်သေးကြလေသည်။
ဒေါ်ထွေးလေး ကပြသောဇာတ်များအနက်၊ လူကြိုက်အ
များဆုံးမှာ ‘မယ်ပဠာမောင်ဒါသဇာတ်’ဖြစ်၏။ သားသေ
လင်ဆုံး၊ လူလုံးမလှအလုံးကြွ၍၊ အရူးမဖြစ်သွားသော
အခန်းမှာ၊ သူမတူအောင် သရုပ်ပါလှသည်။ ဒေါ်ထွေးလေး
၏ လူကြိုက်များသော အခြားဇာတ်ထုပ်တစ်ခုမှာ ‘သုဓန
ဒွေးမယ်နော်’ သို့မဟုတ် ‘မယ်ရတ္ထငွေတောင်ပြည်ပျံ
ခန်း’ဖြစ်ရာ ကိန္နရာကကောင်းလှသော ဒေါ်ထွေးလေးနှင့်

မယ်ရတ္ထ ငွေတောင်ပြည်ပျံခန်းမှာ ကြည့်မငြီးစေသည့်
စခန်းတွင်၊ အလွမ်းနှင့် ဖိထောင်းပြန်လေသည်။ (ဒွေး
မယ်နော်-ရှု။)

ခင်ပွန်းသည် အီကင်းဦးမောင်ကြီးသည် ဒေါ်ထွေးလေး
နှင့် ၁၅ နှစ်မျှ ပေါင်းသင်းရပြီးနောက်၊ ကွယ်လွန် အနိစ္စ
ရောက် သွားပြန်သဖြင့်၊ လင်သည် အီကင်းဦးမောင်ကြီး
အားရည်စူး၍၊ မန္တလေးတောင်ခြေရှိမဟာခေမိကာရာမ
သစ်ဆိမ့်တိုက်အတွင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော အဂ္ဂမဟာ
ပဏ္ဍိတဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ ဆရာတော်ဘုရားအား ခုနစ်
ဆောင်ရှိကျောင်းကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း၍ ဉာဏ်တော်
၃၇တောင်ရှိသော လောကတန်ဆောင်စေတီကို တည်ထား
ပူဇော်ခဲ့လေသည်။ အီကင်းဦးမောင်ကြီးရှိစဉ်က မလွန်းမယ်
အမည်ရှိမိန်းမငယ်တစ်ဦးကိုမွေးစားခဲ့ရာ၊ ငယ်ရွယ်စဉ်
ကပင်အနိစ္စရောက်ခဲ့လေသည်။

အီကင်းဦးမောင်ကြီး ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်သွား
သည့်နောက် ဒေါ်ထွေးလေးသည် အင်းဝ၊ ဇီးကန်
တောင်ပြုံးသူကြီး ဦးကြာညိုနှင့် လက်ဆက်ပေါင်းသင်းပြန်
ရာ အသက် ၆၁ နှစ်အရွယ်လောက်တွင်၊ ဦးကြာညို၏
လက်တွင်း၌ပင် အနိစ္စရောက်သွားလေသည်။

ဒေါ်ထွေးလေးသည် အဆိုအကတွင်သာ အထူးကျွမ်း
ကျင်သည်မဟုတ်၊ တူရိယာအတီးအမှုတ်၌လည်း ပတ္တ
လား၊ စောင်း၊ မိကျောင်းနှင့်ဘာဂျာတို့ကို အနည်းငယ်စီ
တီးနိုင်သည်ဟုဆိုလေသည်။ ယင်းနှင့်တွဲခဲ့သော ဆိုင်းအဖွဲ့
များမှာ ဆရာညိုနှင့် ဆရာစိမ့်တို့ဖြစ်ပြီးလျှင်၊ လူရွှင်တော်
များမှာဦးစကားဝါ၊ ဦးပိန်ညော်နှင့်ကျားဦးဘတုတ်တို့
ဖြစ်လေသည်။ ဒေါ်ထွေးလေးနှင့် တခေတ်တည်း ပေါ်
ထွက်ခဲ့သော ဇာတ် မင်းသမီးများမှာ မစိန်ဝေ၊ မစံရှား၊
မပိုးယုနှင့် မဇော်ရိုက်တို့ ဖြစ်ကြလေသည်။

မြေဝိုင်းခေတ်မှူးပြောင်း၍ ဇာတ်ခုံနှင့် ကပြခြင်းကို
ဦးဘိုးကွန်းနှင့် ဒေါ်ထွေးလေးတို့ပင် ရှေးဦးပထမဇာတ်ပွဲကို
ရုံတင်သွင်း ကပြခဲ့ကြလေသည်။

ထွင်ခြင်း ။ ။ကနဦးက မရှိသေးသော ဝတ္ထုပစ္စည်းတို့ကို
စတင်ဖန်တီးပြုလုပ်ခြင်းသည် ထွင်ခြင်းဖြစ်၏။ ယခုခေတ်
တွင် လူ့အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းအရပ်ရပ်တို့ကို လျင်မြန်
လွယ်ကူစွာပြုလုပ်ပေးနိုင်သော စက်ကရိယာများကို အဓိက
ထား၍ တီထွင်ပြုလုပ်ကြသည်။

အသစ်အဆန်းကို ထွင်ခဲ့ကြသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ၏
ဇွဲရှိပုံ၊ အဆင်းရဲခံပုံ၊ အကဲ့ရဲခံပုံနှင့် နောက်ဆုံးတွင် ဆင်းရဲ
ဒုက္ခများနှင့် တွေ့ကာသေဆုံးကြရပုံများကိုသာလျှင် သိ
ကြရပါမူ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ၏စိတ်ထားမြင့်မြတ်မှုတို့ကို
ချီးကျူး၍ပင် ဆုံးနိုင်တော့မည် မဟုတ်ချေ။

ထွင်ခြင်း

သမိုင်းမတင်မီခေတ်တွင် လူတို့သည် မီးအသုံးချပုံများကို ထွင်ခဲ့ကြလေသည်။ ပုဆိန်၊ ဒား၊ ထယ် အစရှိသည့်အသုံးအဆောင်ကိရိယာများကိုလည်း ထွင်ခဲ့ကြလေသည်။ လေး၊ မြား၊ ဓား၊ လှံ စသည့်လက်နက်များကိုလည်း ထွင်ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုပြင် လေနှင့် လှေကိုလိုရာသို့ သွားစေနိုင်သည့် ရွက်များကိုလည်း ကမ္ဘာအနှံ့အပြား၌ထွင်ခဲ့ကြလေသည်။ အချို့ဒေသများ၌သတ္တုကိုကျို၍ လိုသောကိရိယာများပြုလုပ်ခဲ့ကြလေသည်။ ရေကို လိုသည့်နေရာသို့ရောက်အောင် သွင်းယူနိုင်သည့် တူးမြောင်းများကိုလည်း ထွင်ခဲ့ကြလေသည်။ ဘီစီ ၃၀၀ ခန့်က ဂရိပညာရှိအားဒီးမီးဒီးသည် စက်သီးနှင့် ဝက်အူရစ်စံနစ်ဖြင့် ရေသွယ်နည်းကို ထွင်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် စက္ကူ၊ ဖန်၊ အုတ်၊ ရေရဟတ်များကို ထွင်နိုင်ခဲ့ကြပြီးလျှင်၊ စာရေးခြင်းကိုလည်း ထွင်ခဲ့ကြလေသည်။ စက္ကူကို ခရစ် ၁၀၅ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၌ ဆိုင်လွန်ဆိုသူက တီထွင်ခဲ့သည်။ စာရေးသားခြင်းကို ထွင်ခဲ့ကြသည်မှအစပြု၍ သမိုင်းတင်သော လုပ်ငန်းများလည်း စတင်ပေါ်ပေါက်လာတော့၏။

ဤသို့ အစဉ်အလာအတိုင်းထွင်လာခဲ့ကြပြီးနောက်၊ စာဟူ၍ပေါ်လာသောအခါ၊ လူ့အသုံးအဆောင်အတွက် အရေးပါသော တီထွင်မှုများမှာ နည်းပါးသွားလေသည်။ သို့ရာတွင် ထွင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သောပစ္စည်းများကိုသာ တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင်ပြုပြင်ပေးခဲ့ကြလေသည်။ ယခင်သင်္ဘောများထက်ပို၍ကြီးသော သင်္ဘောများကို ဆောက်လုပ်ကြသည်။ ပိုမိုကောင်းမွန်သော အဝတ်အစားများကိုလည်း ရက်လုပ်ကြသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရသည်မှာ စာရေးတတ်လာကြ၍၊ လူတို့၏အာရုံသည် လူမှု ရေးရာများ၊ စာပေများ၊ သမိုင်းများ၊ သိပ္ပံပညာရပ်များ၊ သဘာဝတ္ထဗေဒများသို့သာ ယိမ်းယိုင်လာဟန်လက္ခဏာရှိ၏။

ထူးခြားသော တီထွင် မှုများ မပေါ်ပေါက်ဘဲ နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ မျှကြာရှိခဲ့ပြီးနောက်၊ တစ်ဖန် ထွင်မှုများရှိလာပြန်သည်။ ခရစ် ၁၂၀၀ပြည့်နှစ်ခန့်မှစ၍သံလိုက်ဓာတ်ရှိသည့် အိမ်မြှောင်ကို ထွင်ကြသည်။ ထိုနှစ်လောက်မှာပင်ယမ်းကိုထွင်ကြပြီးလျှင်၊ ခရစ် ၁၄၅၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် ပုံနှိပ်စက်ကိုထွင်ကြလေသည်။ အချို့က ထိုပစ္စည်းကို တရုတ်နိုင်ငံ၌ ဦးစွာတီထွင်ခဲ့သည်ဟုဆိုကြသည်။ အချို့ကမူ အနောက်နိုင်ငံများ၌ ပုံနှိပ်စက်ကိုသီးခြားထွင်ယူကြသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ထိုအချိန်လောက်မှစ၍ ထွင်မှုများပေါများလာပြန်ရာ၊ ၁၆၀၀ခုနှစ်ခန့်တွင် ဒပ်ချလူမျိုး လစ်ပါဟိုင်းဆိုသူကအဝေးကြည့်မှန်ပြောင်းကိုထွင်၍၊ ၁၆၅၇ခုနှစ် ခန့်တွင် ဒပ်ချလူမျိုး ဝိုင်ဂင်းဆိုသူက ချိန်သီးပါသည့် နာရီကို ထွင်လေသည်။ ၁၆၆၀ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် ဒပ်ချလူမျိုး လေးဗင်ဟုဆိုသူသည် မိုက္ကရိုစကုပ်ခေါ် အနီးကြည့်မှန်ဘီလူးကို

လည်းကောင်း၊ ၁၇၆၉ ခုတွင် စကော့လူမျိုး ဝပ်ဆိုသူက ရေနွေးငွေ့အင်ဂျင်စက်ကိုလည်းကောင်း၊ ၁၇၆၃-၇၉ခုများတွင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးဖြစ်သော ဟားဂရီး၊ အတ်တရိတ်နှင့် ကရူမ်တန်ဆိုသူတို့က စက်ယက်ကန်းကိုလည်းကောင်း၊ ၁၇၈၅ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးကတ္တရိုက်ဆိုသူက လွန်းစက်ကို လည်းကောင်း၊ ၁၇၉၂ ခုနှစ်တွင် စကော့လူမျိုး မားဒေါ့ဆိုသူက ဓာတ်ငွေ့ဖြင့်မီးထွန်းခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၀၁ ခုတွင် ဆိုင်မင်တန်ဆိုသူက မီးသင်္ဘောကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၁၄ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုး စတီဗင်ဆန်ဆိုသူက မီးရထားကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၃၁ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးဖားရဒေးဆိုသူက လျှပ်စစ်မော်တော်နှင့် ဒိုင်နမိုကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၃၂ခုနှစ်တွင်အမေရိကန်လူမျိုး မကော့မစ်ဆိုသူက ကောက်ရိတ်စက်ကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၃၇ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်လူမျိုး ဒါဂ်ဆိုသူက ဓာတ်ပုံရိုက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၄၄ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်လူမျိုး မော့ဆိုသူက ကြေးနန်းရိုက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၄၆ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်လူမျိုးဟောင်းဆိုသူက အပ်ချုပ်စက်ကို လည်းကောင်း၊ ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် စကော့လူမျိုး ဗဲဆိုသူက စကားပြောကြေးနန်းကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၈၄ ခုနှစ်တွင် ဂျာမန်လူမျိုးမာဂင်တားလာဆိုသူက လက်နှိပ်စက်ကဲ့သို့ ရိုက်နှိပ်နိုင်သော လိုင်နိုတိုက်ခေါ်သည့် စာစီစက်ကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၇၈ ခုနှစ်တွင် ဂျာမန်လူမျိုး အော့တိုးဆိုသူက ဓာတ်ငွေ့အင်ဂျင်စက်ကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင်စပါလေဆိုသူက စက်ဘီးကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၉၅ခုနှစ်တွင် အီတာလျံလူမျိုး မာကိုနီဆိုသူက ပိုင်ယာလက်ခေါ် ကြိုးမဲ့ကြေးနန်းကိုလည်းကောင်း အသီးအသီး ထွင်ခဲ့ကြလေသည်။

ခေတ်သစ်စက်ကိရိယာအမျိုးမျိုးများနှင့် ထွင်ခဲ့ကြသည့် ပစ္စည်းများ၏စာရင်းကို ကောက်ယူမည်ဆိုလျှင် ဆုံးနိုင်မည်ပင်မဟုတ်ချေ။ ယင်းသို့ထွင်ကြရာတွင် သိပ္ပံကိရိယာများသည် မည်သည့်အကျိုးကျေးဇူးကိုမျှ မမြော်လင့်ခဲ့ကြဘဲ၊ ကမ္ဘာသူကမ္ဘာသားများ၏ ဗဟုသုတတိုးပွားမှုကိုသာ ရည်ရွယ်ရင်းရှိကြလေသည်။ တီထွင်မှုများကို မတရားအသုံးမပြုနိုင်ကြစေရန် တီထွင်သူများ မူပိုင်ခွင့်ကို မှတ်ပုံတင်ထားကြရလေသည်။ ထိုသို့ မှတ်ပုံတင်ရာတွင် တီထွင်မှုများ၏ အကြောင်းရင်းများကို အသေးစိတ်အားဖြင့် ဖော်ပြကြရလေသည်။ ထိုနောက်မော်တော်ကားများ၊ ရေငုပ်သင်္ဘောများ၊ လေယာဉ်ပျံများနှင့် ဓာတုဗေဒနည်းဖြင့် ခွဲစိတ်ကြည့်ရှုနိုင်သော ကိရိယာများကိုလည်းထွင်လာခဲ့ကြပြီးလျှင်၊ တိကျမှန်ကန်စွာ တိုင်းတာနိုင်သည့် နည်းများကိုလည်း ထွင်ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုပြင် သာမန်နစ်ဗားခေါ် လေဟာပြန်ကိုလည်းထွင်ခဲ့ကြသေး၏။ ထိုလေဟာပြန် ကိုသာမထွင်နိုင်ကြလျှင်၊ ပိုင်ယာလက်နည်း (ကြိုးမဲ့ကြေးနန်း) ဖြင့်ပေးပို့

ကြသည့်သဟင်းများသည် ယခုကဲ့သို့ တိကျနိုင်ကြမည် မဟုတ်ချေ။ လိုလေသေးမရှိခေတ်မှီစွာနေထိုင်နိုင်ခြင်း မှာလည်း အထက်ဖော်ပြပါ အရင်းခံတီထွင်မှုများကို ပို၍ ကောင်းအောင် ပြုပြင်နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်လေသည်။

ပထမအစတွင် လူများသည် ထိုတီထွင်မှုတို့၏အကျိုး များကိုမသိခဲ့ကြချေ။ အထည်ရက်စက်များ၊ ချည်မျှင်ငင် စက်များကိုတီထွင်လိုက်သောအခါ၊ လက်ဖြင့်ပင်ပန်းကြီး စွာလုပ်ကိုင်ရသူတို့က ငါတို့၏ထမင်းအိုးကို ခွဲမည့်ကရိယာ ဖြစ်သည်ဟုအထင်မှားကာ၊ ထိုတီထွင်လိုက်သည့် ကရိယာ များကို ရိုက်ချိုးခဲ့ဘူးလေသည်။ စက်မှု ကရိယာများကိုတီ ထွင်လိုက်သည့်အတွက်ရရှိသောအကျိုးကို လူတို့ကောင်း စွာသိအပ်လှပေသည်။ ရှေးကလူအများ လုပ်ကိုင်လာခဲ့ရ သောအလုပ်တစ်ခုကို ယခုအခါ လူအနည်းငယ်လောက်နှင့် ပစ္စည်းမြောက်မြားစွာထွက်အောင် လုပ်ကိုင်နိုင်ကြသည်။ အလုပ်လက်မဲ့များရှိနိုင်သည်မှန်သော်လည်း၊ ကမ္ဘာလူဦးရေ သည် အမြဲတည်နေသည်မဟုတ်၊ တိုးတက်များပြားလျက် ရှိသည်ကိုလည်း သတိမူအပ်လှပေသည်။ ယခုကမ္ဘာလူဦး ရေသည် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်းသုံးရာလောက်က လူဦးရေ ထက် လေးဆမျှများပြားလာ၏။ ခရစ်၁၆၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကမ္ဘာလူဦးရေသည် ၅၄၅သန်း မျှသာရှိ၍၊ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် ၂၀၅၅ သန်းအထိတိုးတက်လာပြီးလျှင်၊ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် တွင်ကား ၂၁၇၄ သန်းအထိရှိလာလေသည်။ ထိုသို့တိုး တက်လျက်ရှိသည့် လူဦးရေများသည် လွယ်လင့်တကူ စားသောက် နေထိုင်သွားနိုင်ရန်မှာအထက်ဖော်ပြပါ ကရိယာများရှိရန် လိုအပ်လှပေသည်။ ထိုပစ္စည်းများကိုသာ မထွင်နိုင်ခဲ့လျှင်၊ လူများ၏နေမှုထိုင်မှု၊ ဝတ်မှုစားမှု၊ သွားမှုလာမှု၊ ဆက်ဆံမှုများမှာ ယခုအခြေ၌ရှိသကဲ့သို့ ရှိနိုင်ကြမည် မဟုတ်တော့ပေ။

ခြည်များကို ငင်ပေးနိုင်သည့်စက်များနှင့် ထိုခြည်မျှင် များကို အထည်ဖြစ်အောင် ရက်ပေးကြသော စက်များသာ မရှိခဲ့ပါမူ၊ ယခုကဲ့သို့တိုးတက်လျက်ရှိသည့် လူဦးရေသည် အဝတ်အစားများအတွက်များစွာပင် ဒုက္ခရောက်ကြရ မည်မှာ မလွဲနိုင်တော့ချေ။ ယခုအခါ မိုင်ပေါင်းများစွာ ဝေးကွာသောခရီးကို ကိုယ်တိုင်သွားလာရန် မလိုတော့ဘဲ တီထွင်မှုများ၏အကျိုးများကြောင့် နေရာမထလိုရာသို့ စကားပြောကြေးနန်းများဖြင့်၊ လိုအပ်သည့်ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်နိုင်ကြလေပြီ။ ရှေးအခါက ရန်ကုန်မှ မန္တလေးမြို့သို့သွားလိုသူတစ်ဦးသည် တစ်လနီးပါးမျှကြာ အောင်သွားခဲ့ရသည်။ ယခုအခါတွင်ကား နေ့ချင်းပေါက် သွားနိုင်လေပြီ။ တောင်အမေရိကတိုက်နှင့် နယူးဇီလန် ကျွန်းမှ အမဲသားနှင့်သိုးသားကို အင်္ဂလန်ပြည်ရှိလူများသည် ပကတိ လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် စားသုံးနိုင်ကြခြင်းမှာ

လည်း၊ တင်ဆောင်ယူသွားသည့် သင်္ဘောကြီးများတွင် စက်ဖြင့် အအေးခန်းများထားရှိနိုင်ခြင်းကြောင့်သာဖြစ် ပေသည်။ ဝိုင်ယာလက်ခေါ် ကြိုးမဲ့ကြေးနန်းများကို တီ ထွင်လိုက်ခြင်းကြောင့်၊ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ သတင်းမျိုးစုံကို ကြားသိလာနိုင်လေသည်။ ဓာတ်ငွေ့မီး နှင့်လျှပ်စစ်ဓာတ်မီး ကိုသာမတီထွင်ခဲ့လျှင်၊ ညအခါမြို့ကြီးများတွင် ယခု လောက် ဓာတ်မီးလင်းလျက်ရှိလိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။

ယခုခေတ်အလျောက် လူတို့နေထိုင်စားသောက်နိုင် ကြခြင်းမှာ ပညာရှင်ကြီးများ၏ တီထွင်မှုများကြောင့် သာလျှင် ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်ပေသည်။ ထိုပညာရှင်ကြီး များ၏ ကျေးဇူးများစွာ တင်ထိုက်ပေသည်။ လူအများ ချမ်းသာမှုရှိရေးအတွက် စက်မှုကရိယာများကို တီထွင်ခဲ့ သော်လည်း၊ နောက်ဆုံးတွင် မိတ်သင်္ဂဟမရှိ၊ ဆင်းရဲ ကြီးစွာဖြင့် သေသွား ရှာရသော ပညာရှင်ကြီး များလည်း အများပင် ရှိခဲ့လေသည်။ အချို့သောပညာရှင်ကြီးများသည် မိမိတို့ကြံစည်တီထွင်ခဲ့သော ကရိယာများကြောင့်ချမ်းသာ ကြွယ်ဝခဲ့ကြလေသည်။

ကျောက်မီးသွေးဓာတ်ငွေ့ဖြင့် ပထမဦးဆုံးမီးထွန်းခဲ့သော စကော့လူမျိုး ဝီလျံမားဒေါ့ဆိုသူသည် မိမိကြံစည်အား ထုတ်ဖော်အတွက် အကျိုးကျေးဇူးကို မခံစားရသည် သာမက၊ အပြစ်တင် ကဲ့ရဲ့ခြင်းကိုပင် ခံရလေသည်။ လူအများက ထိုဓာတ်ငွေ့သည် လူကိုသေစေလိမ့်မည်ဟူ၍ အကြောင်းပြ ကာ ကန့်ကွက်ကြလေသည်။ အပ်ချုပ်စက်ကို တီထွင်ခဲ့သူ သည်လည်း ထိုနည်းတူစွာ အပြစ်တင်ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို ခံခဲ့ရ လေသည်။ သို့သော် နောက်ဆုံးတွင် သူ၏စက်သည် အသုံးဝင်လာသဖြင့်၊ ကံကောင်းထောက်မသောကြောင့်၊ ပိုက်ဆံကြေးငွေများစွာရရှိခဲ့လေသည်။ ဓာတ်ငွေ့မီး စတင်ထွန်းခဲ့သော မားဒေါ့သည် မော်တော်ကားကိုလည်း တီထွင်ခဲ့သေး၏။ ထိုအခါက မော်တော်ကားသည် ရေနွေး ငွေဖြင့်သွားသည့်ကစားစရာစက်လောက်သာ ဖြစ်သေး သည်။

၂၀ ရာစုနှစ်သည်ကား အလွန်ပင်အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလှ သည့် တီထွင်မှုများ တိုးတက်လျက်ရှိသောခေတ်ပင် ဖြစ် ၏။ ယခုအချိန်တွင် ရေဒီယိုနှင့်တယ်လီဗစ်ရှင်း (ရုပ်လွှင့် ရုပ်ဖမ်းစက်) များပေါ်ပေါက်လျက်ရှိရာ၊ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ သတင်းထူးများနှင့် ဖြစ်ပျက်ပုံများကို တခဏခြင်းမျက် ဝါးထင်ထင်ကြားရ မြင်ရနိုင်လေသည်။ ရှေးအဖို့ မည်သည့် တီထွင်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာဦးမည်ကို မတွေးတောနိုင် အောင်ပင်ရှိလေသည်။ အနုမြူ၏အင်အားကို ရှာဖွေတွေ့ရှိ ထားသော ဤခေတ်၌အနုမြူအင်အားကို လူ့အကျိုး အတွက် အသုံးချရန်အလို့ငှာ တီထွင်မှုအမျိုးမျိုးတို့သည် ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိနေသည်။

ထင်္ဂုဇာင်ဆရာတော် ။ ။ထင်္ဂုဇာင်ဆရာတော်သည် ဟင်္သာတခရိုင်၊ လေးမျက်နှာမြို့အနီး၊ မြင်းကုန်းရွာ၌၊ ဗဟိုရင်ဖြစ်သော ဦးလူကြီး၊ ဒေါ်မေတို့မှ သက္ကရာဇ် ၁၁၆၀ ပြည့်နှစ် တပေါင်းလပြည့် အင်္ဂါနေ့နံနက်တွင် ဖွားမြင်သည်။ ငယ်မည်မှာမောင်စိုဟုတွင်၏။ သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ခုနှစ် မောင်စို၏အသက် ၁၃ နှစ်အရွယ်တွင်၊ အင်းဝ မြို့မှ မန်ကျည်းတောဆရာတော်ကြွတော်မူလာ၍၊ လေးမျက်နှာမြို့နယ် ငါးတရော် ကျွဲခေါင်းကျောင်း၌ ခေတ္တသီတင်းသုံးနေတော်မူခိုက်ဝယ်၊ ထိုဆရာတော်ကြီးအထံ၌ သာမဏေရ ပဗ္ဗမင်္ဂလာကို ခံယူလေသည်။ ရှင်သာမဏေဘွဲ့မှာ ဉာဏဝံသဖြစ်သည်။

မန်ကျည်းတောဆရာတော် အင်းဝသို့ ပြန်ကြွတော်မူသောအခါ၊ ရှင်ဉာဏဝံသသည် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမြတ်နှင့် အတူစာပေသင်ကြားလို သောကြောင့်၊ အင်းဝသို့လိုက်ပါသွားလေသည်။ ရှင်ဉာဏဝံသသည် စာပေကိုအထူးကြိုးစားသင်ကြားရာ၌၊ ရှင်သာမဏေဖြစ်လျက် သင်ရိုးစာပေများကို ပေါက်ရောက်၍၊ ကြည်ညိုဖွယ်ရှိလောက်အောင် ကိုယ်နှုတ်တည်ငြိမ် အိန္ဒြိယသံဝရသီလနှင့် ပြည့်စုံလေသည်။ ထိုကြောင့် နောင်အခါတွင် ဘကြီးတော်မင်းဟု ထင်ရှားလတ္တံ့သော ဘိုးတော်ဗဒုံမင်းတရား၏ မြေးတော်၊ အိမ်ရှေ့မင်း၏ မိဖုရားက ပစ္စည်း ၄ပါးတို့ဖြင့် ထောက်ပံ့ခြီးမြှင်းခြင်းကို ခံယူရလေသည်။

ထိုနောက် ဘကြီးတော်မင်းတရားလက်ထက် သက္ကရာဇ် ၁၁၈၀ပြည့်နှစ်၌ ရှင်ဉာဏဝံသသည် သာမဏေအဖြစ်နှင့်ပင်လျှင်၊ သုခမ္မာပထမပြန်ပွဲကြီး၌ ပထမကျော် အောင်မြင်လေသည်။ ထိုအခါတွင် မိဖုရားကြီးက ရှင်ဉာဏဝံသ၏ ဆွေမျိုးသားချင်းတို့ကို နေပြည်တော်သို့ခေါ်ယူကာ၊ ချမ်းသာအောင် ခြီးမြှောက်ထောက်မထားခဲ့လေသည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီးသည်ပင် ပဉ္စင်းဒါယိကာမပြု၍ ပစ္စည်းပရိက္ခရာတို့ဖြင့်လှူဒါန်းကာ၊ မန်ကျည်းတော ဆရာတော်က ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာအဖြစ်ဖြင့် ခြီးမြှောက်တော် မူအပ်သောကြောင့်မန်ကျည်းတောကျောင်းတိုက်၌ပင်လျှင် ရှင်ဉာဏဝံသသည် ၁၁၈၁ ခုနှစ်၌ ရဟန်းမြတ်အဖြစ်သို့ ကူးမြောက်လေသည်။ ရဟန်းအဖြစ်သို့ရောက်ပြီးသည့်နောက် ရှစ်ဝါပတ်လုံးပရိယတ္တိသာသနာ ဂန္ဓဂူရကို ဆက်လက်အားသွန်ဆောင်ရွက်တော်မူ၍ မန်ကျည်းတောဆရာတော်ကြီးထံမှ နည်းနိဿယတော်မူပြီးလျှင်၊ ၁၁၈၈ ခုနှစ်တွင် မင်းဝံတောင်၏ အနောက်တောင်ခြေ၌တည်ရှိသော စည်းခုံစေတီတော်ကြီး၏အနီးသို့ကြွရောက် တောရဆောက်တည်တော်မူသည်။ ထိုနောက် မကြာမီမင်းဝံတောင်ရိုးပေါ် ၌တည်ရှိသောရတနာထင်္ဂုဇာင်စေတီတော်မြတ်အနီးသို့ ကြွရောက် ရွှေပြောင်း သီတင်းသုံးတော်မူလေသည်။ ထိုသို့ ရတနာ

ထင်္ဂုဇာင် စေတီတော်အနီး၌ သီတင်း သုံးနေတော်မူသည်မှစ၍ ရတနာထင်္ဂုဇာင်ဆရာတော်၊ အလွယ်အားဖြင့် ထင်္ဂုဇာင်ဆရာတော်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြလေသည်။

ထင်္ဂုဇာင်ဆရာတော်သည် ထင်္ဂုဇာင်တောရကျောင်းမှ အနောက်မြောက်မြန်မာ ၂တိုင်ခန့်ကွာသောမြင်းမွှေးတောရကျောင်း၌လည်းကောင်း၊ လက်လုပ်တောရ၊ ပေါက်တောကန်တောရ၊ ပဲကတိုးတောရကျောင်းများ၌လည်းကောင်း လှည့်၍ သီတင်းသုံးတော်မူလေသည်။ ယင်းသို့လျှင် ထင်္ဂုဇာင်ဆရာတော်သည် ရဟန်းသိက္ခာတော် ရှစ်ဝါမှစ၍ အရည်ကင်တောခိုဝင်အောင်းလျက် ဧကစာရီသီတင်းသုံးတော်မူခဲ့ရာ၊ ပုဂံမင်းလက်ထက် သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ်၌ ပုဂံမင်းညီတော်များဖြစ်သောမင်းတုန်းမြို့စား၊ ကနောင်မြို့စား မင်းညီမင်းသား ညီနောင်တို့သည် ရွှေဘိုသို့ထွက်ကြရာတွင် ထင်္ဂုဇာင်ဆရာတော်ကို ဖူးမြော် တရားတော်ကို နာကြားရသဖြင့်သဒ္ဓါတရားဖြစ်ပေါ်ကာ၊ တောချုံပုပ္ပေါင်း ထူထပ်၍ လူသွားလူလာနည်းပါးသော ဆင်မချောင်ဌာန၌ ညီနောင်နှစ်ဦးတို့သည် ကျောက်တုံးကျောက်ခဲများကို ကိုယ်တိုင် ထမ်းပိုးရှင်းလင်းသုတ်သင်ပြီးလျှင်၊ နောင်တော်ကဘုံသုံးဆင့် နှင့်ကျောင်းမကိုလည်းကောင်း၊ ညီတော်ကစကြိုန်ကျောင်းကိုလည်းကောင်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းကြ၏။ ဆင်မချောင်ခေါ်သည်မှာ ထိုဌာန၌ တောင်ကြီးနှစ်ခုတို့အကြားရှိ၊ တောချုံသစ်ပင်များ ထူထပ်စွာ ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသော ရှိမြောင်ကြီးအတွင်း ဘုရင့်ဆင်မများကို လွှတ်ကျောင်းသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလေသည်။

၁၂၁၄ ခုနှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး အထွတ်အမြတ်သို့ရောက်တော်မူပြီးသောအခါ၊ ထင်္ဂုဇာင်ဆရာတော်အား ရွှေနန်းတော်သို့ပင့်၍၊ ရာဇဂုရုခတ်နှိပ်သော မင်းဆရာတံဆိပ်တော်ကိုလှူဒါန်းရာ၊ 'ဤတံဆိပ်တုံးသည် အသုံးမကျချေ။ ငါသေလျှင်တံဆိပ်တုံးကြီးကို ခေါင်းအုံးနံဆေးချထားမည်ကို ငါရက်နိုးလှသည်' ဟု ပယ်တော်မူ၍၊ ကျောင်းသို့ပြန်ကြွလာခဲ့သည်ဟူ၏။ သို့လင့်ကစား မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် သဒ္ဓါဟုန်တိုးကြွ၊ အလွန်လျှင်မြတ်နိုး ကြည်ညိုတော်မူလှသည်နှင့် ပစ္စည်းလေးပါးအလို့ငှာ ဝတ်မိုးဝတ်မြေများကို လှူတော်မူသည်။ ဆင်မချောင်ကိုလည်း ဓမ္မိကချောင်ဟု ကမ္မည်းစိုက်ထူပြီးလျှင်၊ အခိုင်အမာပြုပြင်လှူဒါန်းလေသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်သာလျှင်မဟုတ်၊ မင်းမိဖုရား၊ များမတ်ကြီးငယ်တို့ သည်လည်း ကြည်ညိုဆည်းကပ်၍၊ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းအပ်သော အဆောက်အဦတို့ကား များလှစွာ၏။

ဓမ္မိကချောင်၌ ဝိပဿနာဓရာဝဟဖြစ်ကုန်သော ပဋိပတ္တိသာသနဝန်ထမ်း ရဟန်းသံဃာတော်သုံးရာ ကျော်ရှိသည့်ပြင်၊ လူသူလေးပါးတို့နှင့် ရောပြွမ်းထွေးရှက်ဝင်ထွက်

သွားလာခြင်းတို့ဖြင့် ဝိဝေကမရလောက်အောင် စည်ကား ပြည့်လုံလာသည်ဖြစ်၍၊ ထွဋ်ခေါင်ဆရာတော်သည် ငါးသန်းတိုင်း ဓမ္မိကချောင်မှ မြောက်မြန်မာ ၆ တိုင် စေးကွာသော မင်းကွန်းရွှေမြင်တင်တောင်သို့ ကြွရောက်၍ ဝါကပ်တော်မူလေသည်။

ယင်းသို့လျှင် မင်းတရားကြီးနှင့်တကွ နန်းသူနန်းသား တို့မှစ၍ တိုင်းသူပြည်သားဒါယကာ၊ ဒါယိကာမတို့သည် ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ထောက်ပံ့လှူဒါန်းလျက်၊ ရွှန်းရွှန်း တောက် ပြည့်ဝချမ်းသာ ဘုန်းကံကြီးမားတော်မူစွာ နှင့် ဝိပဿနာဂူရုကို ထမ်းဆောင်တော်မူခဲ့ရာ၊ သက်တော် ၈၁ နှစ် ရဟန်းသိက္ခာဝါတော် ၆၁ဝါရ၊ သက္ကရာဇ် ၁၂၄၂ ခုနှစ် ပထမဝါဆိုလဆန်း ၁ ရက်နေ့နံနက် မြန်မာ တချက်တီးအချိန်တွင် ခန္ဓာကမ္မဇရုပ်ချုပ်ငြိမ်းကာ ဘဝပြောင်းတော်မူလေသည်။

ထွဋ်ခေါင်ဆရာတော်သည် ပါမောဇ္ဇကျမ်းပေါင်း ၁၃ ကျမ်းရေးသားတော်မူခဲ့သော်လည်း၊ ပြန်လွန်တော်မူသော အခါ အချို့ကျမ်းများပျောက်ဆုံးကုန်သဖြင့်၊ (၁) ရာပေါ မောဇ္ဇကျမ်း (မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးတောင်းပန် လျှောက် ထား၍ ရေးသားစီရင်သည်။) (၂) ဓမ္မပါမောဇ္ဇကျမ်း၊ (၃) ပကိဏ္ဍက ပါမောဇ္ဇကျမ်း၊ (၄) ပီတိ ပါမောဇ္ဇကျမ်း၊ (၅) သံဝေဂပါမောဇ္ဇကျမ်း၊ (၆) အဇ္ဈာသယ ပါမောဇ္ဇကျမ်း၊ (၇) သမန္တပါမောဇ္ဇကျမ်း၊ (၈) သာဓုဇနပါမောဇ္ဇကျမ်း တို့သာ ယခုထင်ရှားရှိတော့၏။ ရှင်လူအများတို့သည်ကား ကမ္မဋ္ဌာန်းလင်္ကာမျှလောက်ကိုသာ သိကြလေသည်။ (ဆရာတော်များ-ရှု။)

ထွန်းညို၊ ဦး၊ တွင်းသင်းတိုက်ဝန်မဟာစည်သူ။ ။ ဦးထွန်းညိုသည် ၁၀၈၈ခုနှစ်တွင် မောင်းထောင်ကြီးရွာ၌ ဖွားမြင်သည်။ စိန္တကျော်သူဦးဩ၏မိခင် ဒေါ်ပုနှင့် မောင် နှမတော်သည်။ ဟံသာဝတီပါ မင်းတရားကြီး လက်ထက် တွင် သာသနာ့ဘောင်၌ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ထမ်းရွက်နေခဲ့ရာ၊ ရဟနာသိင်္ဃံကုန်းဘောင်မြို့ကို အလောင်းမင်းတရား တည် ထောင်သော အခါ၌ ရဟန်းဝါ များစွာရင့်လျက်ရှိလေပြီ။ သို့သော် အလောင်းမင်းတရားထံဝင်ရောက် အမှုထမ်းရန်အ တွက် ရဟန်းဘောင်မှ ထွက်ခဲ့သည်။ အလောင်းမင်းတရား လည်း ဦးထွန်းညိုကို သားတော် ဗဒုံမြို့စားထံတွင် ဆရာအ ဖြစ်ဖြင့်ထမ်းရွက်စေသည်။ ဗဒုံမြို့စားဘိုးတော်မင်းတရား ကြီးအထွတ်အမြတ်သို့ရောက်သောအခါ ဦးထွန်းညိုကို မ ဟာသိင်္ဃံယာဘွဲ့ ပေးအပ်၍၊ ကျိဝန်ရာထူးဖြင့် ခြီးမြှောက် တော်မူသည်။ ထိုအခါ၌ငရမ်းပျို့၊ မုဒုလက္ခဏပျို့၊ မဟော်ကျေးစေခန်းပျို့၊ ဥခင်ခန်းပျို့၊ ဇယဒိသပျို့၊ ဝဇုရပျို့၊ ဝေဿန္တရာပျို့၊ ဘလ္လာတိယပျို့နှင့် ဇနကပျို့ဟူသော

တွင်းသင်းတိုက်ဝန် မဟာစည်သူဦးထွန်းညို (ရွှေနန်းလက်သုံးပုရပိုက်မှ)

ပျို့အစောင်စောင်ကို ရေးသားလေသည်။ မနုဇ္ဈနာ ဓမ္မသတ်လင်္ကာ၊ ပုဏ္ဏရိကဆင်တော်မော်ကွန်း၊ မင်းကွန်း ဖွဲ့မော်ကွန်း၊ အမရပူရမြို့ဖွဲ့မော်ကွန်းများကိုလည်း ရေး သည်။ များမကြာမီပင် မဟာစည်သူဘွဲ့နှင့် တွင်းသင်းတိုက် ဝန်ခန့်ထားခြင်းခံရလေသည်။ ပုခန်းမင်းကြီး မရှိသောအခါ ပုခန်းမင်းကြီးနေရာကိုရ၍၊ ပတ္တမြားသုံးရစ်စီသော တောင် ငှားများကို ပေးသနားတော်မူခြင်းခံရ၏။

အထက်ပါပျို့လင်္ကာမော်ကွန်းများအပြင် မဟာရာဇဝင် သစ်ကြီး၊ သတ်ညွှန်းကြီး၊ ဝိဘဇ္ဇဌပိတိ ခွဲထားသတ်ပုံ၊ လူးတားများ၊ ရတုများကိုလည်းရေးသားလေသည်။ ဝဇုရပျို့ မှာ စာဆိုတော်ဝန်ကြီးရေးသားသော ပျို့များတွင် ထင်ရှား ကျော်စောသော ပျို့တစ်စောင်ဖြစ်သည်။ ထိုပျို့တွင် များ ကြီးမတ်ရာ သေနာပတိတည်းဟူသော မင်းမူထမ်းတို့၏ ကျင့်ဝတ်တို့ကို ရာဇဝသတီခန်းဖြင့် ဖွင့်ဆိုပြခဲ့လေသည်။ ထိုပျို့ကို ၁၁၅၄ ခုတွင် အပြီးရေးသားသည်။ ထိုနှစ်တွင်ပင် အမတ်ကြီးသည် သမီးတော်အိမ်ရှေ့မိဖုရားကြီး တောင်းပန် သဖြင့် ဘလ္လာတိယပျို့ကိုရေးသားသည်။ ထိုပျို့သည် ဝိဂူ ရပျို့ကဲ့သို့ ရာဇကြောင်းဘက်ကိုမနှယ်ဘဲ၊ လောကကြောင်း ဘက်ကိုနှယ်၍ရေးသားထား၏။ ဝန်ကြီးသည် ဆိုလိုသည့် အကြောင်းအရာများကို အနက်အဓိပ္ပာယ်ပေါ်အောင် စပ်

ဆိုနိုင်သဖြင့် သူရေးသားသောစာများသည် အတ္ထုပ္ပတ္တိ ဂုဏ်မြောက်ပေသည်။

ဘလ္လာတိယပျို့ကို စပ်ဆိုပြီးနောက် ၁၁၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဝေဿန္တရာပျို့ကိုစပ်ဆိုပြန်သည်။ ထိုအချိန်၌ကားဝန်ကြီး သည် အသက် ၇၂ နှစ်ရှိနေလေပြီ။ အသက်အရွယ်ကြီး ရင့်မှ ရေးသားသောပျို့ဖြစ်၍၊ ဗဟုသုတစုံလင်ပြည့်ဝသည့် ပြင်၊ ဓမ္မကြောင်းဘက်ကိုများစွာနှယ်၍ ရေးလေသည်။ ၁၁၆၈ ခုအသက် ၈၀ ပြည့်သည့်နှစ်တွင် မဟာဇနကပျို့ကို ရေးသားလေသည်။ ထိုပျို့သည် ဝိဇ္ဇာပျို့ထက်ပင် ဗဟုသုတ ပြည့်စုံလင်သည့်ပြင် လောက၊ ဓမ္မ၊ ရာဇ သုံးကြောင်း စလုံးပါအောင်ဖွဲ့ဆိုထား၏။ တရားခန်းကို အမွန်းတင်၍ ရေးသားထားသဖြင့် ဤပျို့မှာ ဝန်ကြီးရေးသားသော ပျို့များတွင် အကောင်းဆုံးပျို့ဟု မှတ်တမ်းတင်ကြ၏။ တွင်းသင်းတိုက်ဝန် မဟာစည်သူသည် သက်ရွယ်အိုမင်း၍ မစွမ်းမသန် ဖြစ်သောအခါ၊ ဘိုးတော် မင်းတရားကြီးသည် ယင်းပုဂ္ဂိုလ်ကြီးအား နန်းတော်ရာအတွင်း တံခါးနီအထိ ပေါင်းယာဉ်စီး၍ဝင်နိုင်ရန် အခွင့်ပေးတော်မူလေသည်။

ထွန်းရှိန်၊ ဦး။ (မြန်မာ ၁၂၅၂-၁၂၅၂) ။ ။တခေတ်က မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးကြီးပမ်းမှုတွင် ဖေ၊ ပု၊ ရှိန်ဟူ သောအမည်သည် လွန်စွာထင်ရှားခဲ့သည်။ ဖေနှင့်ပု မှာ ဦးဘဖေနှင့် ဦးပုတို့ဖြစ်၍ ရှိန်ကား ဦးထွန်းရှိန်ဖြစ်သည်။

ဦးထွန်းရှိန်ကို မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၅၂ ခုပြာသိုလ ဆန်း ၄ ရက်နေ့တွင် ပုသိမ်မြို့၌ဖွားမြင်သည်။ မိဘများမှာ ဦးမောင်ကြီး၊ ဒေါ်ခင် ဖြစ်၏။ မွေးချင်းပေါက်ဖော် ၇ ယောက် ရှိသည့်အနက်၊ ဦးထွန်းရှိန်သည် စတုတ္ထမြောက် သားဖြစ်သည်။ ငယ်ရွယ်စဉ် သုံးလေးနှစ်သားအရွယ်တွင် မောင်တာရဟူသောအမည် တွင်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က မိဘ များလည်းငသိုင်းချောင်းမြို့သို့ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ကြ၏။ ဦးထွန်းရှိန် အသက် ၇ နှစ်သားအရွယ်တွင် ငသိုင်းချောင်း မြို့၌ အဖဦးမောင်ကြီးကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ထိုအခါ အမိဖြစ် သူသည် သားသမီးများကို အုပ်ထိန်းလျက်၊ ပုသိမ်မြို့သို့ ပြန်လည်ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်ခဲ့၏။ ဦးထွန်းရှိန်သည် ပုသိမ် မြို့အစိုးရအထက်တန်းကျောင်း၌ ပညာဆက်လက်သင် ယူခဲ့ရ၏။ အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းမှ သတ္တမတန်း စာမေးပွဲကို အောင်မြင်သောအခါ၊ ဦးထွန်းရှိန်သည် ပညာ သင်ဆုကိုရရှိခဲ့သည်။ ထိုနောက် အဋ္ဌမတန်းနှင့် နဝမတန်း တို့ကို တစ်နှစ်တည်းဖြင့် ဖြေဆိုအောင်မြင်ခဲ့ လေသည်။

အသက် ၁၇ နှစ်အရွယ် (၁၂၆၉ ခုနှစ်ခန့်)၌ ဦးထွန်း ရှိန်သည်ရန်ကုန်ကောလိပ် ကျောင်းတွင် ဆက်လက် ပညာ သင်ခဲ့ရာ၊ အသက် ၂၁ နှစ်အရွယ်တွင် ဝိဇ္ဇာတန်းအောင် လေသည်။ ဦးထွန်းရှိန်သည် ကောလိပ်ကျောင်း၌ပညာ

သင်စဉ်၊ ရန်ကုန်မြို့ အပျော်တမ်း လက်နက်ကိုင်စစ်တပ် သို့လည်း ဝင်ခဲ့သည်။ ဦးထွန်းရှိန် အမှုထမ်းခဲ့သောတပ်စုမှာ ဂျီတပ်စုဖြစ်၍၊ ဥရောပတိုက်သားများသာ ဝင်ခွင့်ရ၏။ ထိုကြောင့် ဦးထွန်းရှိန်သည် တီ၊ အို၊ ရှိန်းဟူသော ဥရော ပတိုက်သား အမည်ကိုခံယူ၍ ဝင်ခဲ့လေသည်။

ကောလိပ်၌ စာသင်နေစဉ်အတွင်း၌ပင် ဦးထွန်းရှိန်သည် ကိုယ်လက်ကြံ့ခိုင်ရေးကို လိုက်စားခဲ့၏။ ကစားခုန်စားအ မျိုးမျိုးတွင် အလွန်ဝါသနာပါသည့်အပြင်၊ လက်ဝှေ့ထိုး ခြင်းကိုလည်း အတော်အတန် ကျွမ်းကျင်၏။ ဝိဇ္ဇာတန်း နောက်ဆုံးနှစ်တွင် ဦးထွန်းရှိန်သည် နိုင်ငံရေးကို စတင် လိုက်စားလာခဲ့၏။ ရန်ကုန်ကောလိပ် ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း ၌လည်းဦးထွန်းရှိန်သည် အမျိုးသားဆိုင်ရာ တရားတို့ကို ဟောပြောလေ့ရှိသဖြင့် ထင်ရှားလာလေသည်။

ကောလိပ်ကျောင်းမှ ထွက်ပြီးနောက်၊ ဦးထွန်းရှိန်သည် ရန်ကုန်မြို့ အစိုးရအထက်တန်းကျောင်း၌ တစ်နှစ်ကျော် ကျော်မျှ ကျောင်းဆရာဝင်လုပ်လေသည်။ ထိုနောက် မန္တလေးသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာ့နဂ္ဂဟ ကျောင်းကြီး၏ ကျောင်းအုပ် ဆရာကြီးအဖြစ်နှင့် ပြောင်းရွှေ့ရ၏။

မန္တလေး၌နေထိုင်စဉ် ဦးထွန်းရှိန်သည် ဗုဒ္ဓသာသနာ့ နဂ္ဂဟ ကျောင်းကို ကြီးပွားအောင်ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ ထိုပြင် ပိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေအသင်း၏ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး အဖြစ်လည်းကောင်း၊ မန္တလေးကျောင်းဆရာများအသင်း၏ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ မြန်မာ လူငယ်များပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးအသင်း၏ ဒုတိယဥက္က ဋ္ဌအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓသာသနာ့နဂ္ဂဟကျောင်း သား ဟောင်းအသင်း၏ တည်ထောင်ကြည့်ရှုသူအဖြစ် လည်း ကောင်း၊ မြန်မာပြည်လက်မှုပညာအသင်း၏ အတွင်းရေး မှူးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ သုစရိတယုဝအသင်း၏ အားပေး ကြည့်ရှုသူအဖြစ်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

ဦးထွန်းရှိန်သည် ၁၂၇၇ ခုနှစ် တပို့တွဲလ၌ သံတော်ဆင့် မင်း ဦးဘိုးကြွယ်၊ ဒေါ်ခင်ခင်နှစ်တို့၏ သမီးခင်ခင်ညွန့်နှင့် ထိမ်းမြားလက်ထပ်သည်။ ဇနီးဖြစ်သူ ခင်ခင်ညွန့်နှင့် လေး နှစ်ကျော်မျှသာ ပေါင်းသင်းရပြီးနောက် အိမ်ထောင်ကွဲ သွားလေသည်။ ထိုနောက် ၁၂၈၂ ခုနှစ်နယုန်လတွင်မြန် မာညွန့်ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင်ဦးသန်၊ ဒေါ်ပွင့်တို့၏သမီးမသန်းညွန့် နှင့်ဒုတိယအကြိမ် ထိမ်းမြားလက်ထပ်သည်။ ထိမ်းမြား ပြီး၍ တစ်လမပြည့်မီတွင်ပင်၊ ဦးထွန်းရှိန် ကွယ်လွန်၏။ ပထမဇနီးဖြင့် သားသမီးလေးယောက် ထွန်းကားခဲ့သော် လည်း တစ်ယောက်မျှအဖတ်မတင်ခဲ့ချေ။ ဒုတိယဇနီးနှင့် ကား သားသမီးတစ်ယောက်မျှ ထွန်းကားခြင်းမရှိခဲ့ပေ။

၁၉၁၈ ခုနှစ် (၁၂၈၀ပြည့်နှစ်)တွင် အိန္ဒိယပြည်အုပ် ချုပ်ရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် မွန်တဂူချမ်းစဖို့ စီမံကိန်း

ထွန်းရှိန်၊ ဦး

ရေးဆွဲသောအခါ မြန်မာပြည်အတွက် ဘာမျှမပါရှိချေ။ သို့သော်မြန်မာပြည်အတွက် စီမံကိန်းကို မြန်မာပြည်ဘုရင် ခံဆာရယ်ဂျီနယ် ကရက်ဒေါ့ကရေးဆွဲခဲ့လေသည်။ ထိုစီမံကိန်းကို မြန်မာတို့ကမနှစ်သက်၍၊ တစ်နိုင်ငံလုံး ဆူပူကန်ကွက်ကြ၏။ ထိုကြောင့် ၁၉၁၉ ခုနှစ် (၁၂၈၁ ခုနှစ်)မလ ၁၈ရက်နေ့တွင် ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေအသင်းကြီးသည် ဦးဘဖေ၊ ဦးပုနှင့် ဦးထွန်းရှိန်တို့ကို အင်္ဂလန်သို့စေလွှတ်ကာ အရေးဆိုရန် ဆုံးဖြတ်သဖြင့် ၁၉၁၉ ခု ဇူလိုင်လ ၇ရက် (၁၂၈၁ ခု၊ ဝါဆို လဆန်း ၁၁ ရက်)နေ့တွင် အင်္ဂလန်သို့

မြန်မာအမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်သူ ဦးထွန်းရှိန်

ထွက်ခွာသွားကြသည်။ (ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကလျာဏယုဝအသင်း-ရှု။) ဖေ၊ ပု၊ ရှိန် ဟူသော အမည်လည်း ထိုအချိန်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံရေး လောကတွင် ကျော်ကြားလာခဲ့သည်။

ဦးထွန်းရှိန်အင်္ဂလန်ပြည်၌ရှိနေစဉ် ပညာမင်းကြီးမတ် ဟန်းတားက နိုင်ငံရေးကိုစွန့်လျှင်စွန့်၊ မစွန့်လျှင်ကျောင်း ဆရာကြီးအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ရမည်ဟုဆိုသဖြင့်၊ ဦးထွန်းရှိန်လည်း ကျောင်းဆရာကြီးအဖြစ်မှနုတ်ထွက်လိုက်လေသည်။ ဦးထွန်းရှိန်သည် ဇွဲဝိရိယကောင်း၏။ အလုပ်တစ်ခုကိုဖြစ် မြောက်ပြီးပြတ်အောင်လုပ်လိုသောသဘောရှိ၏။ စကား ပြောကောင်း၏။ မည်သည့်အရာကိုမဆို ပွင့်လင်းစွာပြော တတ်၏။ သူတစ်ပါး၏ အတင်းအဖျင်းတို့ကို ပြောလည်း မပြော၊ နားလည်ထောင်လေ့ မရှိချေ။ အပေါင်းအသင်း

ကောင်းသည် နှင့်အမျှ သဒ္ဓါတရားလည်း ထက်သန်၏။ ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်ပြုကာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်သော သတ္တိထူးလည်း ရှိလေသည်။

ဦးထွန်းရှိန်ပါဝင်သော ဖေ၊ ပု၊ ရှိန် မြန်မာ ကိုယ်စား လှယ်အဖွဲ့သည် အင်္ဂလန်ပြည်၌ ၇ လမျှကြာခဲ့၏။ သွား ရောက်သောကိစ္စမပြီးပြတ်သေးမီ၊ တိုင်းပြည်၏အကြံ ဉာဏ်များကို ရယူဆွေးနွေးရန်အတွက်၊ ထိုအဖွဲ့သားများ သည် မြန်မာပြည်သို့ပြန်လာခဲ့ကြရာ၊ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၆ ရက်(၁၂၈၁ ခု တပို့တွဲလဆုတ် ၃ ရက်)နေ့တွင် ပြန်လည်ဆိုက် ရောက်ခဲ့ကြလေသည်။ ဦး ထွန်းရှိန်တို့အား မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်းလုံးက ကြီးကျယ် ခမ်းနားစွာ ကြိုဆိုကြလေသည်။

အင်္ဂလန်ပြည်မှ ပြန်ရောက်လာသောအခါတွင် ဦးထွန်း ရှိန်သည် အလုပ်အကိုင်မရှိတော့သဖြင့်၊ မြန်မာအသင်းချုပ် ကြီးကတစ်လလျှင် ၃၀၀ ကျပ်ပေး၍ထား၏။ ထိုအခါ ဦးထွန်းရှိန်သည် မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်းလုံးသို့ လှည့်လည်၍၊ နိုင်ငံရေးတရားများ ဟောကြားလေသည်။ ဦးထွန်းရှိန် ၏နောက်ဆုံးတရားပွဲကား ၁၂၈၂ ခု နယုန်လဆန်း ၆ရက် နေ့တွင် ကညွတ်ကွင်းမြို့၌ ဟောသောတရားပွဲ ဖြစ်သည်။ နယုန်လဆန်း ၇ရက်နေ့တွင် ဦးထွန်းရှိန် အပြင်းအထန် ဖျားလေတော့သည်။ ဆရာဝန်ချူကီးဆေး တိုက်သို့တင် ကာ ကုသပါသော်လည်း၊ သက်သာခြင်းမရှိဘဲ၊ ယင်းနယုန် လထဲ၌ပင်ကွယ်လွန်လေသည်။ ကွယ်လွန်သောအခါ ဦး ထွန်းရှိန်သည် အသက် ၃၀ အရွယ်မျှသာရှိသေးသည်။ အသုဘအခမ်းအနားကို ၁၂၈၂ ခု နယုန်လဆုတ် ၅ရက် နေ့တွင် မြန်မာအသင်းချုပ်ကြီးက ကမကထပြု၍ ဆောင် ရွက်ခဲ့၏။ ဦးထွန်းရှိန်၏ ဈာပနတွင် လိုက်ပို့ကြသော လူထုပရိသတ်မှာ အလွန်များ ပြားလှပေသည်။

ဦးထွန်းရှိန်ကွယ်လွန်သောအခါ ထိုစဉ်က မစ္စတာမောင် မှိုင်းအမည်ခံ ဆရာကြီးဦးလွန်းသည် အမိမြန်မာပြည် အနေနှင့် အောက်ပါလေးချိုးကို ကြေကွဲဖွယ် ဖွဲ့ခဲ့လေသည်။

ဒေါင်းအမေ ဆွေတမိမှာဖြင့်၊ မကောင်းစေ ဖြေမချိနိုင် ဘု၊ နေမထိထိုင်မသာ။ ။သားတစ်ယောက်ကယ်နှင့် တ အားမြောက်ပြီလို့၊ ခါးထောက်ကာဟန်ပန်ယူသမို့၊ မြန်ဇေဗူ အမေ့ဘက်တော်သားတွေနှင့်၊ အလှူတစ်လူလူ အရှေ့ဘက် မနော်ကြွားမဟဲ့လို့၊ ထားမိစိတ်မှာ။ ။ဗြဟ္မစိုရ်တကယ် ရွယ်ရည်ဟိတ်တွေကြောင့်ကိုယ်စားလှယ် 'ဒယ်လီဂိတ်'ကယ် လို့၊ နယ်ပြည်မိတ်တကွကြည်သာတယ်၊ သမ္မတတည်ပါ တဲ့ဇာနည်ဘွား။ ။တွေ့ကြည့်လျှင်၊ မွေးမိခင်ငါအမေမှာဖြင့်၊ ကြာလေလေစိတ်မကောင်းအောင်လို့၊ ခပ်မြန်မြန် နုတ်ဌာန် ပြောင်းရှေ့သလေး၊ သေမင့်တမန်ကိုအမေခွင့်ပန်လို့တောင်း ချင်ရဲ့၊ ဒေါင်းမြေပြေဘွားပေပါ၊ ကောင်းပေမေ့သား။'

မြန်မာ့ဗျည်း ၃၃ လုံးတွင် ၁ သည် ၁၈ ခုမြောက် အက္ခရာဖြစ်သည်။ စ၊ ထ၊ ဝ၊ ဝ၊ န ဟု သော့ထ ဝက်တွင်ပါဝင်၍ ၁ အသံ၏ဖြစ်ရာဌာနမှာ ဝန္တဌာန် သွားအရပ်ဖြစ်သည်။ 'ဝဠေး' ဟုလည်း 'ဝ' အက္ခရာသည် အထက်အပို အောက်အပို အကျေးအငယ်နှစ်ခုဆင့်၍တည်၏။ သို့ နှစ်ဆင့်တည်ဟန်အတွက်လိုက်၍ 'ဝဠေး' ဆိုသကဲ့သို့ မှီ၏ဟု ဝေါဟာရဏ္ဍပကာသနိကျမ်းပြု သော ဝုတိယကျော်အောင်စံထားဆရာတော်က မိန့်ဆိုရေးသား၏။

'ဝ' အရေးအသား၏မူလမှာ ဗြာဟ္မီအက္ခရာ ူ ဖြစ်သည်။ ဗြာဟ္မီ ူ မှ ကုသန ဣတ္ထ ဣ နာမ ဣ သို့ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲလာပြီးနောက်၊ ကျောက်စာများတွင် ၃၅ နှင့် ပေစာများတွင် ၃ ဟု ရေးသားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဗြာဟ္မီအရေးအသား ူ သည် မူလကလကျော့ဖက်အလယ်တွင် ချိုင့်ဝင်နေရာမှ ထဝန် လက်ဝဲဖက်အလယ်တွင် ချိုင့်နေသောပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်လာသည်။ ထောင်မတ်နေသောထိပ်နှင့် အောက်ခြေဖက်အစပိုကို လက်ဝဲဖက် သို့မဟုတ် အတွင်းသို့ ပေါ်ကျေးကျေး ရေးဖန်များသောအခါ မြန်မာအက္ခရာ ဝ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ဝ အက္ခရာ၏ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ် လာပုံကို အောက်တွင် အစဉ်အတိုင်း ဟုတ်တို့၍ပြထားသည်။

ဒကိုးတားပြည်နယ်များ ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အလယ်ပိုင်း၏ အနောက်မြောက်ဒေသဖြစ်သော မိဇူးရီမြစ် ဝှမ်းကို မြောက်ဒကိုးတားနှင့် တောင်ဒကိုးတားဟူ၍ ပြည်နယ်နှစ်နယ် ခွဲခြားထားသည်။ မြောက်ဒကိုးတား ပြည်နယ်မှာ အကျယ်အဝန်းစတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၇၀၆၆၅ ကျော်ရှိ၍ ၁၉၅၀ပြည့်နှစ်တွင်လူဦးရေ ၆၁၉၆၃၆ ယောက် ရှိသည်။ ထိုနယ်သည် မြေဩဇာကောင်းမွန်သဖြင့်၊ စိမ်းစိုသော မြက်ခင်းပြင်ကြီးများနှင့်ဂျုံခင်းများရှိသည်။ မြောက်ဒကိုးတားပြည်နယ်၏ မြို့တော်မှာ ဗစ်မေတ်မြို့ ဖြစ်၍ လူဦးရေ ၁၈၆၄၀ ရှိသည်။

တောင်ဒကိုးတားပြည်နယ်မှာ အကျယ်အဝန်း ၇၇၀၄၇ စတုရန်းမိုင်ရှိ၍၊ မြောက်ဒကိုးတားပြည်နယ်ထက် ပိုမိုကျယ် ဝန်းလေသည်။ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ၆၅၂၇၄၀ ခန့် ဖြစ်သည်။ မြောက် ကိုးတားနယ်မှဂျုံခင်း မြက်ခင်း ကြီးများသည် တောင်ဘက်နယ်အထိဆက်လက်ကျယ်ပြန့် တည်ရှိကြ၏။ ထိုနယ်တွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်း အပြင်၊ သတ္တုတူးဖော်သော လုပ်ငန်းများကိုလည်း လုပ်ကိုင် ကြ၏။ ရွှေတွင်းလုပ်ငန်းမှာ အရေးပါအရာရောက်ဆုံးသော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ တောင်ဒကိုးတားပြည်နယ်၏ မြို့တော် မှာပီးယာဖြစ်၍ လူဦးရေ ၄၃၂၂ယောက်ရှိသည်။ ထိုနယ်

မြောက်ဒကိုးတားပြည်နယ် မြို့တော် ဗစ်မေတ်မြို့ရှိ ကက်ပီတော အဆောက်အအုံ (ရှေ့ပိုင်းတွင် လွတ်လပ်ရေး အထိမ်းအမှတ် အဆောက် အအုံကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။)

တွင် အပြုံးဆုံးမြို့မှာဆူးဖောဖြစ်၍၊ လူဦးရေ ၅၂၆၉၆ ရှိလေသည်။

ဒကိုးတားပြည်နယ်ကို ဦးစွာရှာဖွေရောက်ရှိသော ဥရောပတိုက်သားတို့ကား ပြင်သစ်လူမျိုး သားအဖသုံးဦးဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည် မြောက်အမေရိကမှ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာသို့ သွားရာလမ်းကြောင်းကို ရှာဖွေရန်အလို့ငှာခရီးထွက်ခဲ့ရာ၊ ဒကိုးတားမြောက်ပိုင်းနယ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြသည်။ ထိုနယ်သို့ရောက်သောအခါ အဖဖြစ်သူသည် သားနှစ်ဦးအား ခရီးဆက်လက်၍နယ်သစ်ရှာဖွေစေရာ၊ သားနှစ်ဦးသည် တောင်ဒကိုးတားနယ်သို့ ရောက်ခဲ့၍၊ ထိုနယ်ကို ပြင်သစ်တို့ပိုင်ကြောင်းဖြင့် ခဲပြားပေါ်တွင်စာတမ်းထိုးကာထားရစ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစာတမ်းကို ၁၉၁၃ခုနှစ်ကျမှ တွေ့ရှိ၍၊ ဒကိုးတားနယ်သမိုင်းကို ကောင်းစွာသိကြရသည်။ ထိုနယ်တွင် မူလက မှီတင်းနေထိုင်ကြသူတို့မှာ ဆူးလူမျိုးဖြစ်ကြသည်။ နယ်သစ်ရှာသူတို့သည် ထိုလူမျိုးတို့နှင့် အကြိမ်ကြိမ်စစ်ခင်းပြီးမှသာ နောက်ဆုံး ၁၈၆၁ ခုနှစ်တွင် ဒကိုးတားနယ်ကြီးကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။ ၁၈၈၉ ခုနှစ်တွင်ဒကိုးတားနယ်ကြီးကို တောင်ဒကိုးတားပြည်နယ်နှင့် မြောက်ဒကိုးတားပြည်နယ်ဟူ၍ ခွဲခြားပြီးလျှင်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုထဲသို့ သွတ်သွင်းခဲ့ကြလေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းတွင် ဒကိုးတားနယ်နယ်စလုံးသည် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သတ္တုထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းတို့ကို စစ်အတွက် ပိုမိုလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။

ဒကွင်းစီးထောမတ်(ခရစ်၁၇၈၅-၁၈၅၉)။ ထောမတ် ဒကွင်းစီးသည် စာမန်များကိုရေးသားရာတွင် စံနမူနာပြုလောက်အောင်ကောင်းမွန်သော နာမည်ကျော်အင်္ဂလိပ် စာရေးဆရာတစ်ဦးဖြစ်သည်။ စိတ်ကူးဆန်းကြယ်၍ ဝါစာသိလိမ္မာဖြစ်သောစကားပြေအရေးအသားကို သူရေးသော 'ဘိန်းစားတစ်ဦး၏ဝန်ခံချက်' စာအုပ်တွင်ဖတ်ရှုနိုင်သည်။ ဒကွင်းစီးသည် မန်ချက်စတာမြို့တွင်မွေးဖွား၏။ အသက် ၇ နှစ်အရွယ်တွင် ချမ်းသာသောအထည်ကုန်သည်ဖြစ်သူ ဖခင်သည်သေဆုံး၏။ ငယ်စဉ်ကဒကွင်းစီးသည် ဗမာမြို့နှင့် မန်ချက်စတာမြို့ရှိ သဒ္ဒါကျောင်းများတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့သော်လည်းမပျော်ပိုက်ရကား၊ အိမ်မှထွက် ပြေးလေသည်။ ထိုစဉ်အတွင်း ဒကွင်းစီးသည် ဝေလနယ်၌ လှည့်လည်နေထိုင်၍၊ လန်ဒန်မြို့ပေါ်တွင် အငတ်ငတ်အပြတ်ပြတ်နှင့် ခြေသလုံးအိမ်တိုင်နေထိုင်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် သူ့ကိုသူ၏ အိမ်သူအိမ်သားတို့က ပြန်တွေ့၍၊ အောက်စဖို့တက္ကသိုလ် ဝူးစတာကောလိပ်ကျောင်း၌ ဆက်လက်ပညာသင်ကြားစေ၏။ ကောလိပ်ကျောင်း၌ ပညာသင်ကြားချိန်ဝယ်၊ အာရုံကြော၌ဖြစ်သောရောဂါကြောင့်၊ ကိုက်ခဲသည့်ဝေဒ

နာမည်ကျော်အင်္ဂလိပ်စာမန်ရေးဆရာကြီးထောမတ်ဒကွင်းစီး

နာကိုသက်သာရာရစေရန် ဘိန်းကိုမှီဝဲခဲ့၏။ ဤသည်မှစ၍ ဘိန်းကိုစွဲသွားလေသည်။ ကောလိပ်ကျောင်း၌ ပညာသင်ရာတွင်မည်သည့်ဘွဲ့ကိုမျှမရဘဲ၊ ခရစ်၁၈၀၈ ခုနှစ်တွင် ကျောင်းထွက်လိုက်ရသည်။ ကျောင်းသားဘဝ၌ ကဗျာဆရာများဖြစ်သော ဝပ်ဇေပ်၊ ကိုးလရစ်၊ ဆောက်သီ စသောပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်ချစ်ကျွမ်းတဝင်မိတ်ဆွေဖြစ်ခဲ့ဘူးသည်။ ထိုကြောင့် ကျောင်းမှထွက်သော် ဝပ်ဇေပ်နှင့် ဆောက်သီတို့ရှိရာ အိုင်ဒေသတွင် နေထိုင်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် အိမ်ထောင်ပြုပြီးလျှင်၊ ခရစ် ၁၈၂၀ ပြည့်နှစ်၌လန်ဒန်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ကာ၊ လန်ဒန်မဂ္ဂဇင်းနှင့် ဗလက်ဂုမဂ္ဂဇင်းတို့တွင် ဆောင်းပါးများကို စတင်ရေးသားခြင်းဖြင့် ကျော်စောထင်ရှားလာလေသည်။ ဤသည်တွင် 'ဘိန်းစားတစ်ဦး၏ဝန်ခံချက်' ဟူသော ဆောင်းပါးများ ပေါ်ထွက် လာလေသည်။ ထိုနောက်တဖန် ၁၈၂၈ ခုနှစ်တွင် အက်ဒင်ဗရာမြို့သို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သည်။ ၁၈၃၇ ခုနှစ်တွင် ဇနီးကွယ်လွန်ပြီးနောက် အိုးအိမ်အတည်အကျမရှိနေထိုင်၍ ၁၈၅၉ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

ဒဂိုးရှား(ခရစ်၁၈၉၀-၁၉၇၀) ။ ။ ရှားဒဂိုးသည် ပြင်သစ်စစ်သူရဲကောင်းနှင့် နိုင်ငံပြုသူခမိန်တဦးဖြစ်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌ ဒဂိုးသည် 'လွတ်လပ်သောပြင်သစ်

နိုင်ငံ' ဘဝအစည်း၏ခေါင်းဆောင် ဖြစ်လာသည်။ ထို လွတ်လပ်သော ပြင်သစ်လူမျိုးတို့၏ခေါင်းဆောင်အနေဖြင့် ကျူးကျော်လာသော ဂျာမန်စစ်တပ်ကို ခုခံတိုက်ခိုက် ခဲ့သည်။ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဒဂိုးသည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ ဆုတ်ခွာပြေးသော်၊ ထိုနိုင်ငံမှနေ၍ ပြင်သစ်တို့၏ လွတ် မြောက်ရေးလုပ်ငန်းကိုလုပ်ခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီး၍ စစ်ပြေငြိမ်းသောအခါ ဒဂိုးသည် သမတဖြစ်လာ ခဲ့သည်။ သမတအဖြစ်ဖြင့် တစ်နှစ်ကျော်မျှ တာဝန်တို့ကို ထမ်းရွက်ခဲ့ပြီးလျှင်၊ သမတရာထူးမှနုတ်ထွက်၍ အနားယူခဲ့ လေသည်။

ဒဂိုးသည် ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် မွေးဖွား၍၊ စန်ဆီယာစစ် ကျောင်းတွင် ပညာသင်ခဲ့သည်။ ပထမကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌ ဒဂိုးသည် ဗိုလ်ကြီးရာထူးဖြင့် စစ်မှုထမ်းရွက်သည်။ ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်တပ်မတော်၌ တင့်ကားများထားရှိရန်နိုး ဆော်ခဲ့သည်။ ယင်းနိုးဆော်ချက်များအပြင်၏၊ ၁၉၃၄ခုနှစ် ၌ ပြင်သစ်တပ်မတော်၌ 'ယာဉ်တင်တပ်များ' ဖွဲ့စည်းပေးသင့် သည်ဟူသောအချက်ကို မူတည်ကာ၊ စာအုပ်ရေးသား ထုတ်ဝေ၍ အကြံပေးခဲ့၏။ ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယကမ္ဘာ စစ်ဖြစ်ပွားသောအခါ ဒဂိုးသည် တပ်မဟာတခုကို ဦးစီးရ သော ဗိုလ်ချုပ်အဖြစ်ဖြင့် ထမ်းရွက်ရာ၊ မကြာမြင့်မီပင် တပ်မ၏ ဗိုလ်ချုပ်ဖြစ်လာလေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်

ပြင်သစ်နိုင်ငံသမ္မတ ရှားတဂိုး

အတွင်း ပြင်သစ်အမျိုးသားတို့၏ခေါင်းဆောင် ဖြစ်ခဲ့ခြင်း ကြောင့်၊ အထက်ကဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံ တော် သမတ ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

၁၉၄၆ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ရာထူးမှနုတ်ထွက်ကာအနား ယူနေခဲ့သော ဒဂိုးသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံရေး အကြပ်အတည်း အရှုပ်တော်ပုံ ဖြေရှင်းရန်အတွက်၊ သမတ ရီနိုကိုတီ၏ဖိတ် ခေါ်ချက်အရ၊ နိုင်ငံရေးနယ်ထဲသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာ ခဲ့ပြီးလျှင်၊ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဇွန်လအတွင်းဝယ် ဝန်ကြီးချုပ်ရာ ထူးကို လက်ခံဆောင်ရွက်ခဲ့ရလေသည်။ ဒီဇင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့၌ ကျင်းပခဲ့သော ပြင်သစ်နိုင်ငံ သမတရွေးပွဲတွင် ဒဂိုးသည် သမတအဖြစ် အရွေးခံရသဖြင့်၊ ၁၉၅၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၈ရက်နေ့မှအစပြု၍ ပြင်သစ်နိုင်ငံသမတအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရပြန်လေသည်။

မက်စကပ်မြို့ ။ ။ဒမက်စကပ်မြို့သည် ဆီးရီးယားနိုင်ငံ၏ မြို့တော် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် ရှေးအကျဆုံးသော မြို့ကြီး တမြို့ဖြစ်၍၊ လွန်ခဲ့သော အနှစ်၄၀၀၀ ကျော်ကစ၍ တည်ရှိခဲ့ကြောင်း အထောက်အထား များတွေ့ရသည်။ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ ထောင်ပေါင်းများစွာသော မွတ်စလင် ဘုရားဖူးတို့သည် မက္ကာမြို့သို့ ဘုရားဖူးရန်အလို့ငှာ ဤမြို့ တွင် စုရုံးလေ့ရှိ၏။ ထိုမြို့တွင်ဗလီပေါင်း ၂၅၀ ခန့်မျှရှိ၍၊ ထိုဗလီများအနက် အွမ်မီအက်ဘုရင်တို့၏ဗလီကြီးသည် ကျောက်ဖြူများ၊ မှန်စီကွက်များဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသော ကြောင့် အထူးပင်ထင်ရှား၏။

ဒမက်စကပ်မြို့သည် ရဒါမြစ်ပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ထိုမြစ်၏မြစ်ဝှမ်းတလျှောက်တွင် ရောက်၊ လိမ်မော်၊ သစ် တော၊ သဖန်း၊ ပန်းသီး၊ သလဲသီး၊ ဖရဲသီး စသောအသီး မျိုးစုံထွက်ရာ ဥယျာဉ်များရှိသည်။ ဆီးရီးယားသဲကန္တာရ ကြီး၏ အစွန်းဖြစ်သော စိမ်းလဲ့သည့်လွင်ပြင်တွင် လှပစွာ တည်ရှိသည့် အလျောက် သဲကန္တာရအတွင်း ဖြတ်သန်း လာကြရသော အာရပ်လူမျိုးခရီးသည်တို့အတွက် ထိုမြို့ သည် လောကနိဗ္ဗာန်ဟုပင် အောက်မေ့ထင်မှတ်ကြရ၏။ ထိုကြောင့် ထိုမြို့ကို 'ကန္တာရ၏ပုလဲ'ဟု အမည်ပေးထား ကြသည်။ ရှေးနှစ်ပေါင်း ၄၀၀၀ ခန့်ကစ၍တည်ခဲ့သော် လည်း 'မက်စကပ်မြို့၏ အခြေအနေမှာ ယနေ့တိုင်ထူး ခြားပြောင်းလဲခြင်းမရှိသေးပေ။ ယက်ကန်းစင်များမှာ ရှေး ခေတ်ဟောင်းအတိုင်းပင် ရက်လုပ်လျက်ရှိသည်။ ဤလက် ယက်ကန်းစင်များမှာ ကမ္ဘာကျော်ရောင်စုံ ပိုးထည်များ ရရှိခဲ့သည်။

ဘီစီ ၁၂၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က အာရပ်နိုင်ငံများတွင် ဒမက် စကပ်မြို့သည်အထင်ရှားဆုံးဖြစ်ခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ထိုမြို့သည် ဘီစီ၃၃၃ခု၌ အက်လက်ဇန္ဒား-သ-ဂရိတ်ဘုရင်ကြီး လက်

အောက်သို့ကျရောက်ခဲ့၍၊ အေဒီ ၆၃ ခုနှစ်တွင် ရောမအင်ပိုင်ယာ ကြီး၏ လက်အောက်သို့ တဖန် ရောက်ခဲ့ပြန်သည်။ ထိုနောက် အေဒီ ၆၃၅ ခုနှစ်ကစ၍ ပထမ ကမ္ဘာ စစ်ကြီးဖြစ်သည့်တိုင် အောင် အာရပ်နှင့် တူရကီတို့ပိုင် ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ပထမကမ္ဘာစစ် ကြီးပြီးသောအခါ၌မူ ပြင်သစ်တို့ သည် ဒမက်စကပ်နယ်ကို ဆီးရီးယားပြည်နှင့် အတူပေါင်း၍ အုပ်ချုပ်ခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်အတွင်း၌ တော်လှန်ရေးတိုက်ပွဲများကြောင့် မြို့မှာအတော်ပင် ပျက်စီးခဲ့ရသည်။

ဆီးရီးယားနိုင်ငံ၏ မြို့တော် ဒမက်စကတ်

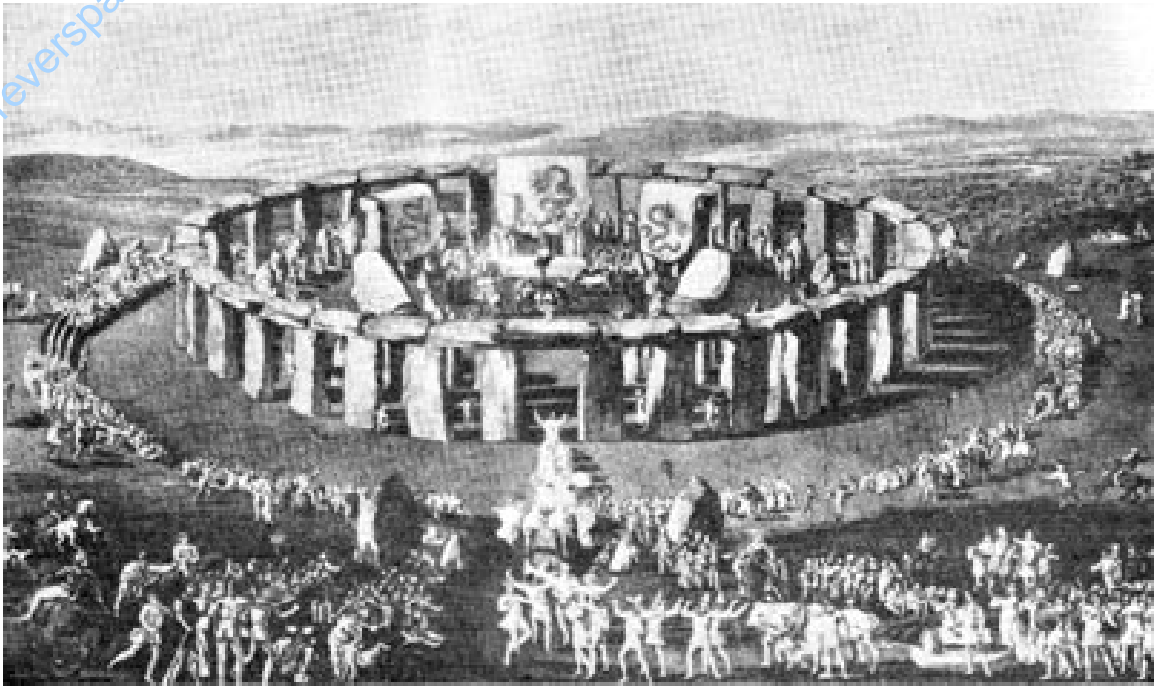
ဒုတိယကမ္ဘာစစ်တွင် ပြင်သစ် တပ်မတော်နှင့် မဟာမိတ်တပ်များက သိမ်းပိုက်၍၊ လွတ်လပ်သော ဆီးရီးယားနိုင်ငံ၏မြို့တော်အဖြစ်ကျေညာခဲ့၏။ အလွန်ရှေးကျသော မြို့ကြီးဖြစ်သည့်အလျောက် လမ်းများသည် အချို့နေရာ၌ ကျဉ်းမြောင်း၍ညစ်ညမ်းလှ၏။ သို့ရာတွင် တမန်တော်စိန်ပေါ ဖြတ်သွားခဲ့ဘူး သည်ဟုဆိုသော လမ်းမကြီးကား အလွန်ရှည်လျားဖြောင့်တန်းပြီးလျှင် ဆိုင်ကနားများဖြင့် ပြည့်နက်လျက်ရှိသည်။ ထိုလမ်းတွင်ပိုးထည်စောင်နှင့်သတ္တုကုန်ပစ္စည်းများကို ရောင်းချကြသည်။ ဒမက်စကပ်မြို့ကြီးကားရှေးအခါမှစ၍ ယခုတိုင်အောင်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးတွင် ဗဟိုအချက်အခြာမြို့ကြီး ဖြစ်လေသည်။ ထိုမြို့၏လူဦးရေမှာ ၃၇၃၀၀၀ခန့်ရှိသည်ဟုခန့်မှန်းကြသည်။

ဒယယ်လူမျိုးတို့သည် ရှေးခေတ်အခါက စစ်သုံ့ပန်းများမှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာသူများဖြစ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းသို့ဝင်ရောက်လာကြသော လူမျိုးအုပ်စုတစ်စု၏ အဆက်အနွယ်များဖြစ်သည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ထိုဒေသ၌ အခြေစိုက်နေထိုင်ခဲ့ဘူးသော ကုန်သည်များ၏ သားစဉ်မြေးဆက်များဖြစ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း အမျိုးမျိုးယူဆနိုင်ဖွယ်ရာရှိသည်။ မြေလတ်ဒေသရှိ အခြားလူမျိုးများသည် မိမိတို့ရိုးရာဘာသာစကားကိုသာ သုံးစွဲပြောဆိုလေ့ရှိကြသော်လည်း၊ ဒယယ်လူမျိုးများမှာကား ရှမ်းစကားကိုသာပြောဆိုကြ၏။ ရှမ်းစကားနှင့် ဆင်တူသော စကားမျိုးကိုလည်း ပြောလေ့ရှိ၏။ မဝေးသောကာလတွင် ဒယယ်လူမျိုးတို့ တိမ်ကော၍ အမည်သာလျှင် ကျန်ရစ်ခဲ့တော့မည်ဟု အချို့ကယူဆကြလေသည်။

ဒယယ်လူမျိုး ။ ဒယယ်လူမျိုးတို့သည် ရှမ်းပြည်နယ် မြေလတ်ဒေသ၌နေထိုင်ကြသော လူမျိုးတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကိုရှမ်းဒ ယယ်ဟုလည်းခေါ်သည်။ ထိုင်းအုပ်စု၌ပါဝင်၏။ လူဦးရေ ၇၀၀ခန့်ရှိသည်။ ဒယယ်လူမျိုးတို့၏ ဇာစ်မြစ်ကိုသေချာစွာမသိရချေ။ ယင်းတို့သည် တရုတ်နိုင်ငံရှိကောလိယဆေးဒေသမှ ရွှေ့ပြောင်းလာကြသောရှမ်း တရုတ်လူမျိုးများမှဆင်းသက်လာသည်ဟုဆို၏။ ဒယယ်လူမျိုးတို့ကိုယ်တိုင်ကမူသူတို့သည် မြေလတ်ဒေသရှိ သမခန်းခေါ် ပြည်နယ်အတွင်းတွင်ပါဝင်သောသူရဲရွာခေါ်ဒယယ်ရွာကလေးမှအစပြု၍ပေါက်ဖွားခဲ့သည်ဟု ယုံကြည်၏။ ထိုသူရဲရွာကလေးမှာ ထွန်ချီဆိုသူတည်ထောင်ခဲ့သောရွာများတွင်အပါအဝင်ဖြစ်သော ရွာကလေးပင်ဖြစ်သည်ဟုဆို၏။

ဒရူးလူမျိုး။ ဒရူးလူမျိုးတို့သည် တိဗက်မြန်မာအစုဝင်၊ လိုလိုမိုဆိုအစုခွဲတွင်ပါဝင်၍ နံလူမျိုးတို့နှင့် အမျိုးအနွယ်တူသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်းရှိ တရုန်မြစ်ဝှမ်းနှင့်အထက် နမ့်တမိုင်မြစ်ဝှမ်းတို့တွင်နေထိုင်သည်။ ဒရူးလူမျိုးတို့သည် နံတို့ကဲ့သို့ ကိုယ်လက်အင်္ဂါထွားကြိုင်းခြင်းမရှိချေ။ မယဉ်ကျေးသေးသော လူမျိုးတစ်မျိုးဖြစ်သည့် အလျောက် အဝတ်အစားဟူ၍လည်း ဝတ်ဆင်ခြင်းမရှိချေ။ ဒရူးလူမျိုး အစုငယ်များ ကွဲပြားလျက်ရှိသေးရာ ယင်းတို့မှာ မယစ်၊ ဆန်နံ၊ တဇုဝန်၊ ကာပိုင်၊ အနမ်ပိုင်၊ ထလန်နှင့် တလုန်ဖြစ်၏။

www.foreverspace.com.mm

ဒရူးအစ် ခင်ကြီးသည် တရားစီရင်ရာ၌လည်း ပါဝင်ရသည်။

ဒရူးအစ်။ ။လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ခန့်က ဗြိတိန်နှင့် ဂေါလနယ်တို့တွင် ကဲ့လူမျိုးတို့နေထိုင်ကြသည်။ ထိုကဲ့လူမျိုးတို့သည် ဒရူးအစ်ခင်ကြီးတို့ကိုကိုးကွယ်ကြသည်။ ထိုဒရူးအစ်ခင်ကြီးတို့သည် ကဲ့လူမျိုးတို့အတွက် တရားစီရင် ဆုံးဖြတ်ပေးသောတရားသူကြီးများလည်း ဟူ၏။ ကိုးကွယ်ရာအယူဝါဒနှင့်ဆိုင်သောလူ့ကျင့်စဉ်တို့ကို ညွှန်ကြားပြသသည့် ဆရာဘုန်းတော်ကြီးများလည်းဟူ၏။ ထိုဒရူးအစ်ခင်ကြီးတို့ကိုးကွယ်သောနတ်တို့သည်ဂရိနှင့်ရောမနတ်တို့နှင့်အတူတူပင်ဖြစ်သော်လည်း၊ အမည်အားဖြင့်ကွဲပြား၏။ ထိုခင်ကြီးတို့သည်ရာဇဝတ်ကောင်တို့ကိုနတ်တို့အားပသ၍ယဇ်ပူဇော်လေ့ရှိသည်။ အနာဂတ်တွင် ဖြစ်လတ္တံ့သောအခြင်းအရာတို့ကို ငှက်ပျံသန်းပုံကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယဇ်ပူဇော်ပြီးငှက်တို့၏ အူစုံသည်းစုံအခြေအနေကိုကြည့်၍လည်းကောင်း၊ ဟောနိုင်သည်ဟုဆို၏။

ရောမစစ်သူကြီး ဂျူးလယပ်ဆီဇာသည် ဗြိတိန်နှင့်ဂေါလနယ်ကို ချင်းနင်းဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်သောအခါ ဒရူးအစ်ခင်ကြီးတို့သည် ယင်းတို့၏ ဇာတိဌာနေကို တိုင်းတပါးသားလက်သို့မကျရောက်ရအောင် ခုခံကာကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ဂျူးလယပ်ဆီဇာသည် ထိုနယ်တို့ကို သိမ်းပိုက်သောအခါ ဒရူးအစ်ခင်ကြီးတို့၏ အကြောင်းကို ရေးသား၍ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့၏။ ခရစ် ၇၈ခုနှစ်တွင်၊ ဂျူးလယပ်ဆီဇာကို ဆက်ခံသောရောမဘုရင်တို့လက်ထက်၌ ရောမစစ်သူကြီးတစ်ဦး

သည် ဒရူးအစ်တို့ကို အကြွင်းမဲ့သုတ်သင် ရှင်းလင်းလိုက်လေရာ ဒရူးအစ်ခင်ကြီးတို့၏အယူဝါဒသည် ပျောက်ကွယ်သွားလေသည်။

ဒရေးဖပ်အဲလဖရက်(ခရစ် ၁၈၅၉-၁၉၃၅)။ ။အဲလဖရက်ဒရေးဖပ်သည် ယဟူဒီမျိုးနွယ်ဖြစ်၍၊ ၁၈၅၉ ခုနှစ်အောက်တိုဘာလ ၉ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။ လက်မှုပညာ သင်ကြားခဲ့ပြီးနောက်၊ ပြင်သစ်အမြောက်တပ်တွင် ဗိုလ်အဖြစ် ဝင်ရောက်အမှုထမ်းရွက်သည်။ ၁၈၈၉ ခုနှစ်၌ ဗိုလ်ကြီးအဆင့်အတန်းသို့ရောက်ခဲ့၍၊ စစ်ဝန်ကြီးရုံး၌အမှုထမ်းရသည်။ ထိုသို့ အမှုထမ်းရွက်နေစဉ်၊ ၁၈၉၄ခုနှစ် ပြင်သစ်စစ်ဌာနမှ လျှို့ဝှက်သောကိစ္စများကို ဂျာမန်စစ်ဘက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်တို့သို့ ပေါက်ကြားစေရန်ကြံစည်မှုကြီးတစ်ခုပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ထိုအမှုတွင် ဒရေးဖပ်မှာ သစ္စာဖောက် တရားခံအဖြစ် မှားယွင်းစွာ အပြစ်ပေးခြင်းခံရ၍၊ တောင်တသက်ကျခံခဲ့ရ၏။ သို့ရာတွင် ထိုသို့ရုံးတော်မှ မှားယွင်းဆုံးဖြတ်လိုက်သောအမှုကြီးမှာ ပျောက်ပျက်၍မသွားဘဲ၊ တနိုင်လုံးအရေးတယူဝေဖန် ပြောဆိုလာကြရာ၊ တဖြည်းဖြည်းနှင့် တကမ္ဘာလုံးကနားစွင့်နေသော သတင်းတစ်ရပ်ဖြစ်လာသဖြင့် ဒရေးဖပ်ကို လူသိများလာခဲ့လေသည်။

အမှုဖြစ်ပွားပုံမှာဤသို့တည်း။ ပြင်သစ်စစ် ဌာနမှလျှို့

ဂုဏ်သော့ရွက်စာတမ်းများကို ဂျာမန်သံရုံး စစ်ဘက်ဆိုင်ရာအရာရှိထံပေးပို့ရန် စာရင်းပြုလုပ်ထားသောစာတမ်းကိုဖမ်းမိရာတွင်၊ ထိုစာမှလက်ရေးသည် ဗိုလ်ကြီးဒရေးဖပ်၏လက်ရေးဖြစ်သည်ဟုဆိုကာ၊ ဒရေးဖပ်အားသစ္စာဖောက်မှုဖြင့် ဖမ်းဆီး၍၊ ရုံးတင်စစ်ဆေးသည်။ လက်ရေးတူသည့်အချက်မှတစ်ပါး၊ ဒရေးဖပ်၏အပေါ်တွင်အမှုထင်ရှားစေမည့် သက်သေအထောက်အထားကားမရှိချေ။ သို့သော်ပြင်သစ်စစ်ခုံရုံးက ဒရေးဖပ်တွင် အပြစ်ရှိသည်ဟုယူဆသဖြင့်၊ ထောင်တသက် လွတ်ရက်မရှိဟု သောစီရင်ချက်ကို ချမှတ်ခြင်းခံရလေသည်။ ထိုစီရင်ချက်ကို တိုင်းပြည်က မကျေနပ်ချေ။ တရားခံ ဒရေးဖပ်၏ညီ မက်သယူးဒရေးဖပ်သည်စီရင်ချက်မှားယွင်းနေသည်ဟုယုံကြည်သဖြင့်၊ ပြန်လည်စစ်ဆေးစေရန်ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း၊ အထောက်အထား အခိုင်အမာမရနိုင်သောကြောင့်၊ အချည်းနှီးသာဖြစ်ခဲ့၏။

ဒရေးဖပ်တွင် အပြစ်မရှိဟုယုံကြည်သူများတွင် ဒရေးဖပ်နှင့် ဘာမျှမတော်စပ်သော စစ်ဘက်ပြန်ကြားရေးဌာန ဦးစီးဗိုလ်မှူးကြီးပီကာလည်းပါ၏။ စစ်ဘက်ပြန်ကြားရေးဌာနသည် ဂျာမန်ဘက်သို့လွှတ်ထားသောသူလျှို့များထံမှ သတင်းများကိုလည်းယူရ၏။ ၁၈၉၆ ခုမတ်လတွင် ဂျာမန်သံရုံး စစ်ဘက်ဆိုင်ရာအရာရှိ ဗိုလ်မှူးကြီး၏အမှုကိုခြင်းထဲမှ ပြင်သစ်အထောက်အတော် တစ်ယောက်တွေ့လာခဲ့သော စာတစ်စောင်သည် ဗိုလ်မှူးကြီးပီကာထံ ရောက်လာလေသည်။ ထိုစာမှာ ဂျာမန်စစ် ဗိုလ်မှူးကြီးက ပြင်သစ်စစ်တပ်မှ ဗိုလ်မှူးအက်စတာအီးထံသို့ ပေးပို့ရန်ရေးသားပြီး မပို့ဖြစ်သောစာဖြစ်၏။ ထိုစာကို အကြောင်းပြု၍ စုံစမ်းရာတွင် အက်စတာအီးမှာစည်းမဲ့ကမ်းမဲ့သုံးဖြန်း၍ကြွေးထူနေသောလူတစ်ယောက်ဖြစ်ကြောင်း သိရရှိလာမက။ ဒရေးဖပ်အမှုတွင် တစ်ခုတည်းသော သက်သေခံပစ္စည်းဖြစ်သည့်စာမှလက်ရေးသည် ဗိုလ်မှူး အက်စတာအီး၏လက်ရေးဖြစ်ကြောင်းကိုပါ တွေ့ရှိရလေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဒရေးဖပ်မှာအပြစ်မရှိဘဲ ဗိုလ်မှူးအက်စတာ အီးသာလျှင် ထိုပြစ်မှုကို ကျူးလွန်သူဖြစ်ကြောင်းသိရှိလာပြီးလျှင်၊ သူသိသမျှအကြောင်းစုံကို အထက်အရာရှိကြီးများသို့ အစီရင်ခံလေသည်။ သို့သော်မည်သို့မျှ အကြောင်းမထူးသည့်ပြင် သူ့အားလည်း ထိုကိစ္စတွင် ဆက်လက်မဆောင်ရွက်ရန် တားမြစ် ပိတ်ပင်ခဲ့သည်။ ပီကာကမူ သူသိရသမျှထုတ်မပြောရလျှင် မနေနိုင်ဟုဆိုသဖြင့်၊ သူ့အား တျူနစ်ဇီးယားနယ်သို့ ပြောင်းရွှေ့လိုက်လေသည်။

ပီကာသည် တျူနစ်ဇီးယားသို့ သူမသွားမီကလေးတွင် သူ၏မိတ်ဆွေ ရှေ့နေကြီးတစ်ဦးနှင့် ဒရေးဖပ်တို့ အမှုအကြောင်းကိုတိုင်ပင်ဆွေးနွေးခဲ့သေး၏။ ထိုရှေ့နေကြီးက

လည်း သူ့မိတ်ဆွေဆီးနိုတ်လွတ်တော် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌကို တဆင့်ပြောပြခဲ့ရာ၊ ထိုဥက္ကဋ္ဌသည် ဒရေးဖပ်တွင် အပြစ်မရှိကြောင်း ယုံကြည်လာ၍၊ ဒရေးဖပ်လွတ်မြောက်ရေးကိုကြိုးပမ်းလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် မက်သယူးဒရေးဖပ်လည်း သူ့အစ်ကိုရေးသည်ဟုဆိုသောစာကို ရေးသူမှာ ဗိုလ်မှူးအက်စတာအီးဖြစ်ကြောင်း သိရှိသွား၍၊ စစ်ရုံးသို့ သူ့အစ်ကိုကျူးလွန်သည်ဆိုသော ပြစ်မှုကို ကျူးလွန်သူအစစ်မှာ အက်စတာအီးဖြစ်ကြောင်း စွပ်စွဲကာ စာတင်ခဲ့၏။ စစ်ရုံးမှ ထိုအမှုကို ဝတ်ကြေဝတ်ကုန်ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်စစ်ဆေးခဲ့သော်လည်း၊ သူတို့၏အမှားကို ဝန်မခံလိုရကား၊ ဗိုလ်မှူးအက်စတာအီးတွင် အပြစ်မရှိဟု စီရင်ချက်ချမှတ်လိုက်သဖြင့်၊ ဒရေးဖပ်အဖို့အကြောင်း မထူးတော့ချေ။ ထိုမျှမကသေး ဒရေးဖပ်၏အမှုကို ပြန်လည်စစ်ဆေးရန် ကြိုးပမ်းသူများပင်လျှင် သစ္စာဖောက်များဖြစ်လေဟန် သတင်းစာများက ရေးသားကြသည့်ပြင်၊ ပီကာမှာလည်း စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ လျှို့ဝှက်ချက်များကို ပေါက်ကြားစေမှုဖြင့်၊ ထောင်ဒဏ်အပြစ်ပေးခြင်း ခံရလေသည်။ သို့သော်လည်း လူကုံထံ ပညာရှိပိုင်းကမူ ဒရေးဖပ်တွင် အပြစ်မရှိကြောင်း ယုံကြည်လာကြ၏။

ဒရေးဖပ်အမှုကိုအစမှနေ၍ စောင့်ကြည့်လာခဲ့သော ပြင်သစ်စာရေးဆရာကြီးအေမီးဒီလာသည် ၁၈၉၈ခုတွင် ဒရေးဖပ်၌အပြစ်ကင်းလျက် မတရားသက်သက်အပြစ်ဒဏ်

သစ္စာဖောက်အပြစ်အပြစ်မှားပေးခံရသူ ဗိုလ်ကြီးဒရေးဖပ်

ခံရခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဤအမှုအတွက် တကယ်အပြစ် ရှိသူများမှာ ဒရေးဖပ်အားစွပ်စွဲသူများသာဖြစ်ကြောင်း၊ သတင်းစာမှနေ၍ အတိအလင်း ဖွင့်ဟရေးသားလေသည်။ ထိုကြောင့်ဇီလာအား စစ်ဘက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်တို့က အကြံကည်ညိုပျက်စေမှုဖြင့်တရားစွဲကာ ထောင်ဒဏ်အပြစ် ပေးလိုက်၏။ သို့သော် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေခဲ့သည်။ နောက်မှအယူခံတွင် လွတ်သွားလေသည်။ ဇီလာရေးသားလှုံ့ဆော်ပေးချက်ကြောင့်၊ လှုပ်လှုပ်ရှားရှားဖြစ်နေသော တိုင်းသူပြည်သားတို့ကို ငြိမ်သက်သွားစေရန်၊ စစ်ဝန်ကြီးသည် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် စာတစောင်ကိုဖတ်ပြခဲ့လေသည်။(ဇီလာအေမီး-၅၅) ထိုစာကိုစစ်ဘက်ပြန်ကြားရေးဌာန ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ဗိုလ်မှူးဟင်နရီသည် အီတလီသံရုံးစစ်ဘက်ဆိုင်ရာ အရာရှိထံမှရရှိသည်ဟုဆိုသည်။ စာအရဆိုသော် ဒရေးဖပ်တွင် အပြစ်ရှိသည်မှာ ယုံမှားစရာမရှိချေ။ သို့သော်ထိုစာမှာ အီတလီသံရုံးစစ်ဘက်ဆိုင်ရာအရာရှိ၏ လက်ရေးအစစ်မဟုတ်ရုံမက၊ ထိုသို့မဟုတ်ကြောင်းကိုပါ တိုင်းပြည်က သိသွားပြန်လေရာ၊ အမှုအခြေအနေမှာ ပိုမိုလှုပ်ရှားဖွယ်ရာ ဖြစ်လာ၏။ ထိုစာကိုရေးသူအမှန်မှာ ဗိုလ်မှူးဟင်နရီပင် ဖြစ်နေသဖြင့်၊ သူ့ကိုဖမ်းဆီးခဲ့ရလေသည်။ ဟင်နရီလည်း အချုပ်ခန်းတွင် မိမိကိုယ်ကိုအဆုံးစီရင်လိုက်လေ၏။ ထိုအခါမှ မလွှဲမရှောင်သာဖြစ်လာသောကြောင့် စစ်ခုံရုံးက ဒရေးဖပ်၏အမှုကို ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်စစ်ဆေးရတော့၏။ သို့ရာတွင် ဒရေးဖပ်အားအပြစ်မရှိဟု အလျင်းမလွှတ်ဘဲ တသက် တကျွန်း မှ ထောင်ဒဏ် ၁၀ နှစ် သို့ စီရင်ချက်ချလိုက်လေသည်။ မည်သို့ပင် ဖြစ်စေတိုင်းပြည်ကမူ ဒရေးဖပ်တွင် လုံးဝအပြစ်မရှိဟု ယုံကြည်လာကြပြီဖြစ်သည့်ပြင် အပြစ်မရှိကြောင်း အထောက်အထားများ အခိုင်အမာထပ်မံရရှိလာသဖြင့်၊ စစ်ခုံရုံးမှာလည်း မရှောင်သာတော့ဘဲ၊ ၁၉၀၆ ခုနှစ်ဇူလိုင် ၁၂ ရက်နေ့တွင် တဖန်ပြန်လည် စစ်ဆေးရပြန်၍၊ ဒရေးဖပ်၌ အပြစ်မရှိဟု ဝန်ခံရကား၊ ၁၈၉၄ ခုက စီရင်ချက်ကိုပယ်ဖျက်လိုက်ရ၏။ ထိုအခါတွင် ပြင်သစ်အစိုးရကလည်း ဒရေးဖပ်အား ဗိုလ်မှူးအဆင့် အတန်းဖြင့် စစ်တပ်၌ ပြန်၍အမှုထမ်းစေသည်။

ဒရေးဖပ်သည် ၁၉၀၇ ခုတွင်စစ်တပ်မှ ထွက်လိုက်လေသည်။ ၁၉၁၄ ခုနှစ် ပထမကမ္ဘာစစ် ဖြစ်ပွားသောအခါ၊ စစ်ထဲသို့ ပြန်၍ဝင်ရောက်အမှုထမ်းခဲ့၏။ ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီးအဖြစ် တိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။ စစ်ကြီးအပြီးတွင် (လီဂျန်အော့အော်နာ) ဂုဏ်ထူးဆောင် သူရဲကောင်းဘွဲ့ တံဆိပ်ခြီးမြှင့်ခြင်းခံရလေသည်။ ၁၉၃၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ပါရစ်မြို့၌ ကွယ်လွန်သည်။

ဒရက်ဒေင်မြို့။ ။ ကြွေထည်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်ရေးကြောင့် ကမ္ဘာတွင်ကျော်ကြားသော ဒရက်ဒေင်မြို့သည် ဂျာမနီနိုင်ငံ ဆက္ကဆိုနီနယ်၏မြို့တော်ဖြစ်၍ အဲလဖမြစ်ကွေ့ကမ်းခြေ နှစ်ဘက်စလုံးပေါ်တွင်တည်ရှိသည်။ ထိုမြို့ကို ၁၃ ရာစုနှစ်အတွင်း တည်ထောင်သည်။ ဒရက်ဒေင်မြို့သည် အလွန်လှပသောဘုရားရှိခိုးကျောင်းနှင့် အဆောက်အအုံများ၊ ပန်းချီကားများ၊ ရုပ်တုများ၊ ဇာတ်ရုံများ၊ စာကြည့်တိုက်များ၊ သိပ္ပံပညာရပ်ဆိုင်ရာ ပစ္စည်း၊ ပြတိုက်များပေါများသဖြင့် လည်း ထင်ရှားကျော်စောသည်။ ခရစ် ၁၇၁၁-၂၂ ခုနှစ်အတွင်းတည်ထောင်သော ဇွင်းဂါးပြတိုက်တွင် ရက်ဖီအယ်နှင့် ရူးဗင်းတို့၏ ကမ္ဘာကျော် ပန်းချီကားများရှိသည်။

ကြွေထည်လုပ်ငန်းနှင့်အိုးဖုတ်လုပ်ငန်းတို့ကို ဒရက်ဇာ ဒင်မြို့ပတ်ဝန်းကျင်၌လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ဒရက်ဇာဒင်ကြွေ ထည်လုပ်ငန်းကို ဒရက်ဒေင်နှင့် ၁၄မိုင်ကွာဝေးသော မိုင် ဆင်မြို့တွင်လုပ်သည်။ ထိုမြို့တွင် အလွန်အမျိုးအစား ကောင်းသော ကေအိုလင် မြေစေးဖြူထွက်သည်။ ထိုမြေ စေးမျိုးကို ခရစ် ၁၇၀၉ခုနှစ်က ဆက္ကဆိုနီနယ်သား ဗတ်ဂါ သည် စတင်တွေ့ရှိ၍ ထိုမြေစေးဖြင့် ကြွေထည်လုပ်ရာ၊ ဒရက်ဇာဒင်မြို့မှ ထုတ်လုပ်သော ကြွေထည်သည် နာမည် ကျော်လာလေသည်။

ဒရက်ဇာဒင်မြို့၏ လူဦးရေကို ၁၉၅၃ ခုနှစ်က ၅၀၀၀၀ ဟုခန့်မှန်းခဲ့သည်။ သာမန်အားဖြင့် ထိုမြို့သည် သမိုင်းတ လျှောက်၌ အေးအေးချမ်းချမ်းတည် ရှိခဲ့သောမြို့ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌မူအတော်အတန် မျှ ဗုံးဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးခဲ့ရသည်။ ထိုမြို့ကိုဆိုဗီယက် ရုရှတို့က ၁၉၄၅ ခုနှစ်မေလ ၈ရက်နေ့တွင် သိမ်းပိုက်လိုက် လေသည်။

ဒရိုင်ဒင်ဝျန် (ခရစ် ၁၆၃၁-၁၇၀၀) ။ ။

အင်္ဂလိပ်စာပေသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသောကဗျာဆရာ ကြီးဖြစ်၏။ စာပေဝေဖန်သူလည်းဖြစ်၏။ စကားပြေ အရေးအသား၌ စံနမူနာ ယူထိုက်သူလည်းဖြစ်၏။ ကဗျာ နှင့်စပ်လျဉ်း၍မူ အဖွဲ့အနွဲ့ အသစ်တစ်ရပ် ကိုတီထွင် ခဲ့သူဖြစ်သည်။ ကဗျာနှင့်စကားပြေ အရေးအသားတို့တွင် စောင်းချိတ်၍ ပြက်ရယ်ပြု သောသဘောများ ပါရှိသည်။ အထူးသဖြင့် ထိုခေတ်၏အယူဝါဒနှင့် နိုင်ငံရေးတို့ ကိုပြက်ရယ်ပြုခဲ့သည်။

ဒရိုင်ဒင်သည် အင်္ဂလန်ပြည်၊ နော့သမ္မတန်ရှိုင်ယာနယ် ရှိ အောင်လဒွင်ကယ်ရွာငယ်၌၊ ၁၆၃၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၉ရက် နေ့တွင် မွေးဖွားခဲ့၏။ ဖခင်သည် ပျူရီတန်ဂိုဏ်းဝင် ဗဲရွန်ဘွဲ့ရမှူးမတ်ငယ်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ သို့သော်ထိုခေတ်က နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကြောင့်၊ ဘုရင်၏ခြီးမြှောက်စား ခြင်းမခံရဘဲ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးစွာ နေခဲ့ရလေသည်။ ဘုရင် နှင့် ပါလီမန်တို့ ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်ပွားခဲ့စဉ်က၊ ဒရိုင်ဒင်၏ ဖခင်နှင့်ဆွေမျိုးများသည် ပါလီမန်ဘက်မှ ဝင်ရောက်တိုက် ခိုက်ခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကရွမ်းဝဲတန်ခိုးကြီးလာသောအခါ၊ ဒရိုင်ဒင်၏ ဖခင်သည်လည်း ကောင်းစားလာလေ၏။

ဒရိုင်ဒင်သည် ဝက်စမင်စတာကျောင်းတွင် ပညာသင် ကြားခဲ့ပြီးနောက်၊ ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ် ထရင်နီတီကော လိပ်တွင် ပညာဆက်လက် ဆည်းပူးခဲ့လေသည်။ ကျောင်း မှ ထွက်သောအခါ၊ ရရှိသည့်အမွေများမှာ နည်းပါးလှ သဖြင့် ချောင်ချောင်လည်လည်နေထိုင်နိုင်ရန် လန်ဒန်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ပြီးသော်၊ စာပေများရေးသား၏။ ၁၆၅၈

အင်္ဂလိပ်စာပေသမိုင်း၌ထင်ရှားသော ဝျန်ဒရိုင်ဒင်

ခုနှစ်တွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့၍၊ ကရွမ်းဝဲ၏သူရသတ္တိနှင့် ဂုဏ်ပုဒ်များကို ခြီးကျူးဖွဲ့နွဲ့ထားသောကဗျာသည် သူ့အား ဦးဦးဖျားဖျား နာမည်ထင်ရှားလာစေသော ကဗျာဖြစ်၏။ (ကရွမ်းဝဲအို-ဂျ။) ဒရိုင်ဒင်သည် ကရွမ်းဝဲအား သစ္စာ စောင့်သိသော ပျူရီတန်ဂိုဏ်းဝင်တစ်ဦး ဖြစ်သော်လည်း၊ ၁၆၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဒုတိယချားနန်းတက်လာသော အခါ၌မူ၊ ဘုရင့်ဘက်တော်သား ဂိုဏ်းဝင်ဖြစ်လာပြန် လေ၏။ ကရွမ်းဝဲအကြောင်းကို ကဗျာဖွဲ့ဆိုသည့် အတိုင်း၊ ချားဘုရင်သည် ဘုရင့်စံနစ်အရ အင်္ဂလန်ကို ပြန်လည် အုပ်ချုပ်သည့်အခါ၌ ချားဘုရင်အကြောင်းကို ကဗျာ ဖွဲ့ဆိုခဲ့လေသည်။

ဒရိုင်ဒင်သည် နှစ်အနည်း ငယ်ခန့်အတွင်း ပြဇာတ်တို့ ကိုရေးခဲ့သည်။ သူ၏ပြဇာတ်တို့မှာ သူ၏ခေတ် ပတ်ဝန်း ကျင်၌ လူ့ကျင့်စဉ်တို့ လျော့ကျပျက်စီးနေသည်ကို ထင်ရှား စေသော ခမ်းနားကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သည့် သဘာဝတို့ကို ထုတ်ဖော်ပြသည့်ပြဇာတ်များဖြစ်သည်။ ၁၆၇၀ ပြည့် နှစ်တွင် ဒရိုင်ဒင်ကို ဘုရင့်စာဆိုတော် အဖြစ်ဖြင့် ခန့်အပ် သည်တွင် နာမည်ကျော် ကြားသည်ထက် ကျော်ကြားလာ လေသည်။ သို့သော် နှောင်းအခါ၌ သူ၏ပြဇာတ်များကို အချို့က ဝေဖန်လေရာ ဒရိုင်ဒင်သည် သူနှင့်မသင့်သူတို့ကို စောင်းပါးရိပ်ခြည်ဝေဖန်သော ကဗျာလင်္ကာများနှင့်

စကားပြောများကိုရေးသားလေသည်။ မကွယ်လွန်မီ နှစ်များအတွင်းတွင်မူ၊ ရှေးဟောင်းဂရိ၊ အီတလီနှင့် အင်္ဂလိပ် ဗာပေများကို ပြန်ဆိုရေးသားပြုစုခဲ့သည်။ ဒရိုင်ဒင်သည် ၁၇၀၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၁ ရက်နေ့၌ကွယ်လွန်ရာ၊ ဝက်စမင်စတာအက်ဗေးတွင် သူ၏ ရုပ်ကလာပ်ကိုမြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်ကြလေသည်။

ဒရိတ်ဆာဖရန်းစစ်(ခရစ် ၁၅၄၅-၁၅၉၆) ။ ။အင်္ဂလိပ်ဘုရင်မကြီး ပထမအယ်လစ်ဗက် လက်ထက်၌နာမည်ကျော်ကြားသော ဆာဖရန်းစစ်ဒရိတ်သည် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးထဲတွင် ပထမဦးဆုံးကမ္ဘာကို တစ်ပတ်ပတ်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ သူသည် အင်္ဂလန်ပြည် ဒက်ဗွန်ရှိုင်ယာနယ် တယ်ဗစ်စတော့မြို့အနီးတွင် မွေးဖွားခဲ့၍၊ ပင်လယ်သို့ သွားလာကျက် စားသူများအကြားတွင်ကြီးပြင်းခဲ့ရ၏။ ထိုနောက် ဆွေမျိုးရင်းချာတစ်ဦးဖြစ်သူ နာမည်ထင်ရှားကျော်ကြားသော ဗြိတိသျှရေကြောင်းဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဆာဂျွန်ဟောကင်းသည် သူ့ကိုတာဝန်ယူကာ၊ ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်လေသည်။ သို့ဖြင့် သူသည် ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက် သွားလာသောသင်္ဘောတစ်စင်းတွင် ရေကြောင်း အတတ်များကို လေ့လာဆည်းပူးခဲ့ရ၏။

ဒရိတ်သည် ပင်လယ်ရေကြောင်းတွင်စွန့်စားသွားလာလိုသူဖြစ်ရာ အသက် ၂၀ အရွယ်တွင် ဆာဂျွန်ဟောကင်းနှင့်အတူ အာဖရိက အနောက်ဘက်ကမ်းရိုးတန်းရှိ၊ ဂင်းနီပြည်နယ်ဒေသသို့ ပင်လယ်ခရီး စတင်ထွက်လေသည်။ အသက် ၂၂နှစ်အရွယ်တွင်ကား ‘ဂျူးဒစ်’ အမည်ရှိ သင်္ဘောတစ်စင်းကို ကိုယ်တိုင် ကပ္ပိတန်အဖြစ် ကွပ်ကဲဦးစီးကာ ပင်လယ်သို့ခရီးထွက်ခဲ့ပြန်၏။ ဒရိတ်တို့၏ သင်္ဘောသည် ဗေရကရူသင်္ဘောဆိပ်တွင်ရှိစဉ် စပိန်လူမျိုးတို့၏ တိုက်ခိုက်ခြင်းကိုခံရသဖြင့်၊ ဒရိတ်မှာပါသမျှပစ္စည်းဥစ္စာ အကုန်ဆုံးရှုံးခဲ့၏။ ထိုပြင် စပိန်အာဏာပိုင်တို့က ဖမ်းဆီးရမိသောသို့ပန်းတို့ကို နှိပ်စက်ညှင်းပန်းသည်ကို တွေ့မြင်ရလေရာ၊ ဒရိတ်သည် စပိန်တို့အပေါ် အခဲမ ကြေအောင်ဖြစ်၍ တိုက်ခိုက်ခြေမှုန်းမည်ဟုသန္နိဋ္ဌာန်ချ လိုက်လေသည်။

ထိုကြောင့် ၁၅၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် အယ်လစ်ဗက်ဘုရင်မကြီးထံမှ ပင်လယ်ပြင်၌၊ ရန်သူကုန်သင်္ဘောများအား တိုက်ခိုက်ခွင့်ကို တောင်းယူခဲ့လေသည်။ ၁၅၇၂ ခုနှစ်တွင် သင်္ဘောငယ်နှစ်စင်းဖြင့် အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုရှိစပိန်တို့၏ စခန်းများကို တိုက်ခိုက်လုယက်ရန် ခရီးထွက်ခဲ့ရာ၊ လမ်းတွင် အခြားသင်္ဘောတစ်စင်းက လာရောက်ပူးပေါင်းလေသည်။ ဒရိတ်တို့၏ သင်္ဘောတပ်စုကလေးသည် ပနားမားကျွန်းဆက်ပေါ်ရှိ စပိန်ပိုင်မြို့တမြို့ကိုဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်၍ ပစ္စည်းများ လုယက်သိမ်းယူခဲ့၏။ ထိုမျှမကသေး

စပိန်တို့၏ အခြားစခန်းများကိုလည်း ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်၍ ပစ္စည်းများလုယက်သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ သင်္ဘောများကိုလည်း ဖျက်စီးနှစ်မြုပ်ခဲ့၏။ ထိုနောက်တွင်သူသည် ပနားမားကျွန်းဆက်ကိုကုန်းကြောင်းဖြင့်ဖြတ်သန်းခဲ့စဉ်၊ သစ်ပင်ကြီးတစ်ပင်ပေါ်မှနေ၍တဘက်မှ ပစ်ဖိတ်သမုဒ္ဒရာကြီးကို မြင်တွေ့ခဲ့လေရာ၊ တစ်နေ့နေ့တွင် ထိုသမုဒ္ဒရာရေပြင်တွင် အင်္ဂလိပ်သင်္ဘောများလွင့်နိုင်စေရမည်ဟု ဒရိတ်သည်ကြိုးဝါးခဲ့လေသည်။ ထိုနောက်ဒရိတ်သည် တိုက်ရာပါပစ္စည်းများနှင့် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ၁၅၇၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင်ပြန်

အင်္ဂလိပ်လူမျိုးထဲတွင် ပထမဆုံးကမ္ဘာကိုပတ်ခဲ့သူ ဆာ ဖရန်းစစ် ဒရိတ်

ရောက်ခဲ့သေးသည်။ ယင်းသို့စပိန်တို့၏ စခန်းများကိုဝင်ရောက်မွှေနှောက်တိုက်ခိုက် လုယက်သွားခဲ့သော ဒရိတ်ကို စပိန်တို့သည် အတော်ပင်ကြောက်ရွံ့ ခန့်ညားလာလေသည်။

ဒရိတ်သည်တဖန် ပစ်ဖိတ်သမုဒ္ဒရာတွင် စွန့်စားရာ ဖြေရန်ကြံစည်လျက်ရှိလေသည်။ ဒရိတ်၏ ကြိုးပမ်းမှုကြောင့်၊ အယ်လစ်ဗက်ဘုရင်မကြီးသည် ဒရိတ်အား လိုအပ်သောပစ္စည်းများကို ထုတ်ပေးခဲ့သည်။ ဒရိတ်၏ အစွမ်းကို ယုံကြည်သူများကလည်း၊ ဒရိတ်နှင့်အတူ လိုက်ပါရန်ပြောဆိုလာကြသည့်ပြင် တတ်စွမ်းသမျှအားပေး ကူညီကြလေသည်။ ထိုကြောင့် ၁၅၇၇ ခုဒီဇင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့မှစ၍ ယခင်ကမည်သည့်အင်္ဂလိပ်လူမျိုးမျှ ဖြတ်ကျော်ခြင်းမပြုခဲ့သေးသော မဂျဲလင်ရေလက်ကြားကို ဖြတ်

ကျော်ပြီးနောက်၊ ပစ်ဖိတ်သမုဒ္ဒရာဘက်သို့ ခရီးထွက် ခဲ့လေ၏။

ထိုခရီးတွင် သင်္ဘော ၅ စင်းဖြင့် ထွက်ခဲ့ရာ၊ ဒရိုက်စီး နင်းလိုက်ပါခဲ့သော သင်္ဘောတစင်းသာလျှင် မဂျဲလင်ရေ လက်ကြားကို ဖြတ်ကျော်နိုင်၍၊ ပစ်ဖိတ်သမုဒ္ဒရာဘက်သို့ ရောက်ရှိခဲ့၏။ ကျန်သင်္ဘောများအနက် ၃ စင်းမှာပျက် စီးသွား၍၊ တစင်းမှာပြန်သွားလေသည်။ ထိုနောက် ဒရိုက် သည် တောင်အမေရိကတိုက် အနောက်ဘက်ကမ်းရိုးတန်း တလျှောက်သင်္ဘောလွှင့်ကာ၊ ချီလီနှင့်ပီးရူးနယ်များရှိ စပိန် တို့၏စခန်းများကိုလည်းကောင်း၊ သင်္ဘောများကို လည်း ကောင်း တိုက်ခိုက်လုယက်ခဲ့လေရာ၊ ရွှေငွေကျောက်သံပတ္တ မြားစသည့် အဖိုးတန်ပစ္စည်းမြောက်မြားစွာရရှိခဲ့၏။

ဒရိုက်သည် ထိုဒေသမှ မြောက်ဘက်သို့ ဆက်လက်ခ ရီးထွက်ခဲ့ရာ၊ ယခု ကာလီဖိုးနီးယားဟုခေါ်သော ဒေသသို့ ရောက်သောအခါ၊ ထိုဒေသကို အင်္ဂလန်ပြည်ပိုင်ဒေသ အဖြစ်သိမ်းပိုက်၍၊ နယူးအယ်လီယွန်ဟု အမည်ပေးခဲ့၏။ ထိုနောက်တွင် အင်္ဂလန်သို့ပြန်ရန်အတွက်လာလမ်းအတိုင်း မပြန်ဘဲ၊ ပစ်ဖိတ် သမုဒ္ဒရာကို ဖြတ်ကျော်၍ သင်္ဘောလွှင့်ခဲ့ လေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ဒရိုက်သည် ကမ္ဘာကို တစ်ပတ် ပတ်နိုင်ခဲ့လေရာ အင်္ဂလန်ပြည်သို့ရောက်သည်အထိ ၃နှစ်ကျော်ကြာလေသည်။ ဒရိုက်၏ စွမ်းဆောင်မှုကား၊ အံ့မခန်းဖွယ်ရာဖြစ်ခဲ့၏။

ထိုကြောင့် အယ်လစ်ဇဘက်ဘုရင်မကြီးကိုယ်တိုင် ကမ္ဘာ ကိုလှည့်၍ပြန်ခဲ့သောဒရိုက်အား ဆာဘွဲ့ဖြင့်သူ့ကောင်း ပြု လေသည်။ ဆာဖရန်းစစ်ဒရိုက်က အင်္ဂလန်သည် စပိန်တို့ ရေတပ်နှင့် အင်အားချင်း ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ကြောင်းကို ပြခဲ့ သည်။ အယ်လစ်ဇဘက် ဘုရင်မကလည်း အင်္ဂလန်နှင့် စပိန်မှာ တည့်တည့်လင်းလင်းစစ်ဖြစ်နေကြသည် မဟုတ် သေးသော်လည်း၊ စပိန်သင်္ဘောများအား တိုက်ခိုက်လု ယက်ရန်အတွက် ဒရိုက်တို့၏ လုပ်ငန်းကဲ့သို့ ပင်လယ် ဓားပြလုပ်ငန်းများကို တိတ်တဆိတ် အားပေးခဲ့လေသည်။

ကမ္ဘာကို လှည့်၍ပြန်ခဲ့သော ဒရိုက်သည် မကြာမီ ပင်လယ်သို့ထွက်၍ စွန့်စားသွားလာလိုပြန်လေ၏။ သို့ သော် ဘုရင်မကြီးက ခွင့်မပြုသဖြင့်၊ စိတ်သွားတိုင်းကိုယ် မပါ ဖြစ်ခဲ့ရရှာလေသည်။ ထိုအတောအတွင်း ပါလီမန် တွင် အမတ်အဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသဖြင့် ပလင်းမတ် မြို့၏ မြို့တော်ဝန်အဖြစ်ဖြင့်လည်း အမှုထမ်းရသေးသည်။ သို့သော် မကြာမီ ဒရိုက်သည် သူနှစ်သက်သည့် ပင်လယ် ပြင်တွင် စွန့်စားမှုမျိုး ပြုလုပ်နိုင်ရန်အကြောင်းပေါ်လာ လေ၏။ ထိုအကြောင်းကား ၁၅၈၅ ခုနှစ်တွင် စပိန်နှင့် အင်္ဂလန်တို့ စစ်မက်စတင်ဖြစ်ပွား ခြင်းဖြစ်လေသည်။

ထိုအခါဒရိုက်သည် ရေတပ်တစ်တပ်ကို အုပ်ချုပ်ကာ

အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုများသို့ သွားရောက်ပြီးသော်၊ စပိန် တို့၏ မြို့များကို တိုက်ခိုက်လုယက် ဖျက်ဆီးခဲ့လေသည်။ ၁၅၈၇ ခုနှစ်တွင်၊ ကေးဒစ်သင်္ဘောဆိပ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည် ကို ချီတက်တိုက်ခိုက်ရန် စပိန်သင်္ဘောများ စုရုံးနေသည်ဟူ သော သတင်းကြားရသဖြင့်၊ ထိုသင်္ဘောဆိပ်သို့ သင်္ဘော ၃၀ ပါသောရေတပ်ဖြင့် ချီတက်၍၊ တန်ချိန် ၁၀၀၀၀ ခန့်ရှိ စပိန်သင်္ဘောများကို တိုက်ခိုက်မီးရှို့ ဖျက်ဆီးခဲ့ လေသည်။ ထိုကြောင့် စပိန်ရေတပ်ကြီးမှာ အင်္ဂလန်ပြည် သို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်ရေးတွင် နှောင့်နှေးသွားလေသည်။ (စပိန်ရေတပ်ကြီး-ရှု။)

၁၅၈၈ ခုနှစ်တွင် စပိန်ရေတပ်ကြီးချီတက်လာသောအ ခါ ဒရိုက်သည်လော့ဟောင်းဝပ်၏ လက်အောက်တွင် ဒုတိ ယရေကြောင်း ဗိုလ်ချုပ်အဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရ၍ စပိန်ရေ တပ်ကြီးအား အောင်မြင်စွာ တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ရာတွင် ပါဝင်ကာ၊ အစွမ်းကုန် ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ ယင်းသည့် နောက်အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုများရှိ စပိန်တို့၏ စခန်း များကို တိုက်ခိုက်ရန်အသွားတွင် ပင်လယ်ခရီးလွှင့် နေစဉ် ပင် သင်္ဘောပေါ်၌နာမကျန်းဖြစ်၍ ၁၅၉၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် အနိစ္စရောက်လေသည်။

ဒလပန်း ။ ။ဒလပန်းသည် သက္ကရာဇ် ၁၁၀၉ ခုနှစ်တွင် မင်းဖြစ်သောဟံသာဝတီမင်း ဗညားဒလ၏ လက်ထက်၌ သေနာပတိအရာခန့်ထားခြင်းခံရသော စစ်သူကြီးဖြစ် သည်။ (ဗညားဒလ-လည်းရှု။) သက္ကရာဇ် ၁၁၁၃ ခု နှစ်၌ ဗညားဒလတိုက်၍ အင်းဝပျက်သော်၊ ဟံသာဝတီ ဥပရာဇာသည် စစ်သူကြီးဒလပန်းအားတပ်ပေါင်းတဆယ့် ငါးတပ်၊ သူရဲလေးသောင်းငါးထောင်၊ ဆင်းလုံး မြင်းရင်း နှင့်တကွ ဗိုလ်ချုပ်ခန့်ပြီးလျှင်၊ အင်းဝမြို့ကို အစောင့် ထားသည်။ အင်းဝတွင် စောင့်ကျန်ရစ်သော ဗိုလ်ချုပ် ဒလပန်းသည် သစ္စာမပေးရသေးသော မြောက်ဘက် မုဆိုးဖိုမြို့မှစ၍ အရှေ့ဘက်၊ အနောက်ဘက်၊ တောင် ဘက် မြို့ကျေးရွာများကို သစ္စာပေးရန် တာဝန်ယူရသည်။ ထိုသို့ တာဝန်ယူ ရသည့်အတိုင်း ဒလပန်းသည် တပ်များစေလွှတ်၍ မုဆိုးဘိုကို အကြိမ်ကြိမ်သွား ရောက်တိုက်ခိုက်စေရာ အလောင်းဘုရား (ဦးအောင် ဇေယျ)၏ အစီအမံကောင်း ခြင်းကြောင့်၊ အကြိမ်ကြိမ် ပင် အရေးနိမ့်ရပြီးလျှင်၊ အလောင်းဘုရားလည်း ချင်းတွင်း မြစ်ညာတလျှောက်ရှိ မြို့ကျေးရွာများကို တိုက်ခိုက် သိမ်းယူ၍ အင်အားဖြည့် သည်။ (အလောင်းဘုရား -ရှု။)

မုဆိုးဘိုတိုက်ပွဲတိုင်းလိုလို ဒလပန်း၏တပ်များ အရေး နိမ့်၍ အင်းဝသို့ချည်းဆုတ်ခွာရသည့်အကြောင်းကို ကြားသိ

လေသေခံဗညားဒလသည် ဒလပန်းအား အစီအမံညံ့
သည်ဟူ၍ ပဲခူးသို့ပြန်ခေါ်ပြီးလျှင်၊ ယင်း၏နေရာတွင်
ဗဟာင်ဂူငွေခွန်မှူးအား ပြောင်းလဲခန့်ထားသည်။

၁၁၁၅ ခုနှစ်၌ အလောင်းဘုရားသည် အင်းဝကို တိုက်
ခိုက်အောင်မြင်၍၊ ဒလပန်းတပ်သည် အောက်မြန်မာနိုင်ငံ
သို့ ဆုတ်ခွာခဲ့ရ၏။ သို့ရာတွင် မကြာမီပင် ဗညားဒလ
သည် အင်းဝသို့ချီတက်၍ ပြန်လည်တိုက်ခိုက်၏။ ယင်း
တိုက်ပွဲတွင် ဒလပန်းသည် လှေတပ်ကိုကွပ်ကဲ၍ ကျောက်
မြောင်းအရောက် ချီတက်သည်။ ကျောက်မြောင်းတွင်
အလောင်းဘုရားနှင့် အလောင်းဘုရား၏ညီတော်တို့က
ဒလပန်း၏ လှေတပ်ကို စွန့်စွန့်စားစား တိုက်ခိုက်ကြရာ၊
ဒလပန်း၏လှေတပ်ပျက်၍ အပြင်းအထန်စုန်ပြေးရလေ
သည်။ ၁၁၁၆ ခုနှစ်၌ ဟံသာဝတီဥပရာဇာလည်း အင်းဝကို
ရံထားရာမှ ခွာ၍၊ အောက်သို့ စုန်ဆင်းပြီးလျှင် ပြည်မြို့၌
ဒလပန်းကိုအစောင့်အရှောက်ထားခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင်
မြန်မာအချို့သည် ပဲခူးမှထွက်ပြေးပြီးလျှင် ရွှေတောင်၊
ပန်းတောင်း၊ မြန်အောင် စသည့်ဒေသတို့တွင်အင်အားစု၍
ပြည်မြို့ကို အလုံးအရင်းနှင့် အပြန်အလှန် တိုက်ခိုက်
ကြရာ ထိုတိုက်ပွဲတွင် ဒလပန်းလည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။

ထိုနောက်ဒလပန်းသည် သံလျင်မြို့ကိုပြန်လည် အုပ်ချုပ်
နေလေသည်။ ၁၁၁၇ ခုနှစ်၌ ဒဂုံမြို့ကို အလောင်းဘုရားက
တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်လိုက်ပြီးသည့်နောက် ဗညားဒလသည်
ဒဂုံမြို့ကို အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန် လာရောက်တိုက်ခိုက်သည်။
ယင်းသို့ အကြိမ်ကြိမ် လာရောက်တိုက်ခိုက်သည့်အထဲတွင်
စစ်သူကြီးဒလပန်းလည်းပါဝင်လေသည်။ အလောင်းဘုရား
ဘက်မှ ဒလပန်းနှင့် အများဆုံးယှဉ်ပြိုင် တိုက်ခိုက်ရသူမှာ
မင်းလှမင်းခေါင် ဖြစ်ပေသည်။ တကြိမ်တွင် ဒလပန်းနှင့်
မင်းလှမင်းခေါင်တို့သည် တာမေ့ဖောင်းနင်း မလစ်အရပ်၌
မြင်းစီးချင်းထိုးခဲ့ကြသည်။ မင်းလှမင်းခေါင် ထိုးလွှတ်လိုက်
သောလိုသည် ဒလပန်း၏ မြင့်နှင့်တကွ မြင်းကကုန်းခံကို
ထိုးမိ၍ထုတ်ချင်းခတ်လေရာ၊ ဒလပန်းသည် မြင်းကကုန်း
ခံကဆင်း၍ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်လေသည်။ တကြိမ်တွင်
လည်း ဒဂုံမြို့ရေတပ်တိုက်ပွဲ၌ လှေထက်မှ ကွပ်ကဲလျက်
ရှိသောဒလပန်းအား မင်းလှ မင်းခေါင်က ဒလပန်းစစ်သူ
ကြီး သူရဲကောင်းဆိုသည်။ မခွာလွယ်နှင့်၊ ခံနိုင်အောင်လှလ
ခံ ဟု ဆိုပြီးလျှင် ဒလပန်းကို အရယူမည်ဟုလိုက်ရာ၊
ဒလပန်းလည်းအပြင်းခွာသဖြင့် လွတ်မြောက်ခဲ့သည်။ တ
ကြိမ်တွင်လည်း ဗညားဒလ၏ ဒေါပုံခံတပ်ကို ရံလျက်ရှိ
သော မင်းလှမင်းခေါင်၏ တပ်ကိုဖြုတ်ရန် ဒလပန်းသည်
မြင်းတထောင်ကျော်နှင့်လာရာ မအူမြို့အနောက် သို့ရောက်
လျှင် မင်းလှ မင်းခေါင် ဆီးကြိုတိုက်ခိုက်နှင့်၍ ဒလပန်း၏
တပ်လည်း ညတွင်းချင်း ဆုတ်ခွာပြေးရလေသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၁၁၈-၁၁၁၉ ခုနှစ်၌ အလောင်းဘုရားသည်
ဟံသာဝတီကို ဝိုင်းရံလျက် လုပ်ကြံရာ၊ ကြာသော် မြို့တွင်း
သားတို့ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးလာသဖြင့် ဗညားဒလသည်
လက်နက်ချမည့်အကြောင်း အရေးတောင်းခဲ့၏။ မိမိ၏
သမီးတော်ကိုလည်း အလောင်းဘုရားသို့ဆက်သ၏။ ယင်း
သို့ အညံ့ခံသည်ကို သမီးတော်နှင့် ရည်ငံနေသော စစ်သူ
ကြီးဒလပန်းသည် မကျေမနပ်ဖြစ်သဖြင့် မိမိ၏အိမ်သား
များနှင့်တကွ လက်ရွေးစင်တပ်သားများကိုပါ အတူခေါ်
ဆောင်ပြီးလျှင်၊ ရံလျက်ရှိသော မြန်မာတပ်များကို ဖောက်
ထွင်း၍ စစ်တောင်းသို့ ထွက်ခွာသွားလေသည်။ ထိုနောက်
ဒလပန်းသည် စစ်တောင်းမှ ကော့ဂွန်း ဘက်သို့ကူးကာ၊
နှစ်ပေါင်း အတန်ကြာမျှ ပုန်းအောင်း၍၊ အနှောင့်အရှက်ပေး
နေခဲ့လေသည်။

နောင်တော်မင်းကြီး (မြန်မာ ၁၁၂၂-၁၁၂၅)၏ လက်
ထက်သက္ကရာဇ် ၁၁၂၃ခုတွင် ဘထွေးတော် တောင်ငူ
ဘုရင်ခံ ပုန်ကန်ခြားနားသောကြောင့်၊ နောင်တော်ကြီးမင်း
ကိုယ်တိုင် တောင်ငူသို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်လေသည်။ ယင်း
သို့ တောင်ငူကို ဝန်းရံလုပ်ကြံနေသည့် ကာလအတွင်း
စစ်ပြေး ဒလပန်းသည် မုတ္တမမြို့ကို လာရောက်တိုက်ခိုက်
လေသည်။ သို့ရာတွင် ကော့ဂွန်း၌ကျန်ရစ်သော ဒလပန်း
၏ သားမယားများကို နောင်တော်ကြီးမင်းက ဖမ်းဆီး
ရမိခဲ့သဖြင့် နောက်ဆုံး၌ ဒလပန်းသည် မိမိကိုယ်ကို
အညံ့ခံဝင်ရောက်၍ နောင်တော်ကြီးမင်းထံ မိမိ၏ သား
မယားများ၏အသက်ကို မိမိ၏အသက်နှင့်လဲ၍ ချမ်းသာ
ပေးရန် နားခံပန်ကြားလေသည်။ နောင်တော်ကြီးမင်းလည်း
ဒလပန်း၏ ရဲစွမ်းသတ္တိဂုဏ်ကို ထောက်ထားငဲ့ညှာ၍၊
ဖမ်းမိသည့်အားလုံးသောသူများနှင့်တကွ ဒလပန်းကိုပါ
အသက် ချမ်းသာခွင့်ပေးသည်။ ဒလပန်းကိုလည်း
မိမိ၏အမှုတော် ထမ်းရွက်စေလေသည်။

ဒသမ။ ။ ၅၅၅ (ငါးရာငါးဆယ့်ငါး)သည် ခုဂဏန်း၊
ဆယ်ဂဏန်း၊ ရာဂဏန်းဟူသောဂဏန်းသုံးမျိုးပါသည့်
ကိန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤကိန်းကိုလက်ျာမှ လက်ဝဲသို့အစီ
အစဉ်အတိုင်းရေတွက်သော်၊ တတိယနေရာ၌ရှိသော၅သည်
၅ရာဖြစ်သည်။ ဒုတိယနေရာရှိ ၅သည် ၅ဆယ် ဖြစ်၍
ပထမနေရာရှိ ၅ သည် ၅ ခုဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့်
ဆိုသော် ထက်ပါ ၅ ဂဏန်းသုံးလုံးသည် နေရာ အသီးသီး
အလိုက်တန်ဖိုးအမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ အကယ်၍ တတိယနေ
ရာရှိ ၅ကဒုတိယနေရာသို့ရွှေ့ပြောင်း လိုက်လျှင်၊ တန်ဖိုး
သည် ၅၀၀မှ၅၀(သို့မဟုတ်ဆယ်ပုံတပုံ) အထိ ကျဆင်း
သွားမည်။ ထို့အတူ ဒုတိယနေရာရှိ ၅ကို ပထမနေရာသို့
ရွှေ့ပြောင်းလိုက်လျှင် ၅၏ တန်ဖိုးသည် ရှိရင်းစွဲတန်ဖိုး၏

၁၀ပုံ ၁ပုံမျှ သာဖြစ်လာသည်။ ဤနည်းအားဖြင့်

$$\frac{ရာ}{၅} = \frac{ဆယ်}{၅} + \frac{ခု}{၅}$$

ဟူသောကိန်းတွင် ခုဂဏန်းနေရာမှ ၅ ကို လကျာဘက်သို့ တစ်နေရာရွှေ့လိုက်သောအခါ နေရာသစ်တွင်ထို ၅ ဂဏန်းသည် ဆယ်ပုံတပုံသာတန်ဖိုးရှိလာသည်။ တနည်းအားဖြင့်ဆိုသော် ခု နေရာမှရွှေ့ပြောင်းလိုက်သော ၅ သည်မူလတန်ဖိုး၏ ၁၀ ပုံပုံ ၁ ပုံဖြစ်လာသည်။ တဖန် ၅ ကိုနောက်တစ်နေရာသို့ ဆက်လက်ရွှေ့လိုက်သောအခါ မူလတန်ဖိုး၏ ၁၀၀ ပုံပုံ ၁ ပုံထိုနောက် ၁၀၀၀ ပုံ ပုံ ၁ ပုံ စသည်တို့ဖြစ်လာကြသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် အောက်ပါကိန်းတန်းမျိုးကိုရရှိလာသည်။

$$\frac{ရာ}{၅} = \frac{ဆယ်}{၅} + \frac{ခု}{၅} + \frac{ဆယ်စိတ်}{၅} + \frac{ရာစိတ်}{၅} + \frac{ထောင်စိတ်}{၅}$$

ဒသမအမှတ်

ပထမဂဏန်း၂လုံးသည် ကိန်းပြည့်ကိုပြု၍ ကျန်ဂဏန်း ၃လုံးမှာ ခုထက်ငယ်သော ဂဏန်းများကိုပြုသည်။ ထိုကြောင့်ဤဂဏန်းနှစ်မျိုးကို ခွဲခြားပြသရန်သင့်လျော်သော အမှတ်အသားတစ်ခုကို လိုလားအပ်သည်အလျောက် ကျွန်ုပ်တို့သည် ဒသမအမှတ်(.)ကို အသုံးပြုကြသည်။ **မှတ်ချက်။** ဒသမအမှတ်ကို ရေးသားသုံးစွဲရာ၌ အမြောက်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်မသက်ရောက်လေအောင် (.)အမှတ်ကို မျဉ်းအထက်တွင် (.)ဤသို့ ရေးသားလေ့ရှိသည်။ ဥဒါဟရဏ် အားဖြင့် ၅.၅ မှာ ၅ ကို ၅ နှင့် မြောက်ပါ'ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်။ ၅.၅ ဟု ရေးသားမှသာလျှင် ဒသမဂဏန်း ပြီသပေသည်။

အထက်ပါအချက်အလက်များအရ ဒသမပိုင်းဆိုရာ၌ လက်ဝဲဘက်တွင် (.) အမှတ်ခံ၍ သာမန်ကိန်းရေးနည်းစံနှစ်အတိုင်းရေးသားထားသော ၁ ထက်ငယ်သည့် ဂဏန်းများကိုဆိုလိုသည်။

ဒသမပိုင်းကိုဖတ်နည်း

ဒသမပိုင်းဖတ်ရာတွင် အောက်ပါ နည်းအတိုင်း ဖတ်ရသည်။ ဥဒါရဏ်အားဖြင့် . ၁၂၃ ကိုဒသမ တစ်၊ နှစ်၊ သုံးဟု ဖတ်ရသည်။ ဤသို့ဖတ်ဘဲ၊ ဒသမတရာနှစ်ဆယ့် သုံး ဟုဖတ်လျှင်မှားသည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

ဒသမပိုင်းတွင်ပါလာသော သုည၏တန်ဖိုး

ပုစ္ဆာ(၁)။ . ၄၅ ၏တန်ဖိုးနှင့် . ၄၅၀ ၏တန်ဖိုးကို နှိုင်းယှဉ်ပြပါ။

တွက်နည်း။ . ၄၅ = ၄ /၁၀ + ၅ /၁၀၀ = ၄၅ /၁၀၀

. ၄၅၀ = ၄ /၁၀ + ၅ /၁၀၀ + ၀ /၁၀၀၀ = ၄၅ /၁၀၀ (အထက်ပါဒသမပိုင်းနှင့်အတူတူပင်ဖြစ်သည်။) အထက်ပါ ပုစ္ဆာမှသိရှိလာရသည်မှာ ဒသလကျာဘက်၌ရှိသော သုည၏ လကျာဘက်တွင် သုညမှအပဖြစ်သော ဂဏန်းဆက်၍ မပါရှိလျှင် ထိုသုညသည် မူလဂဏန်း၏ တန်ဖိုးကို မပြောင်းလဲစေတတ်ချေ။

ပုစ္ဆာ(၂)။ . ၂၄ ၏တန်ဖိုးနှင့် . ၀၂၄ ၏ တန်ဖိုးကိုနှိုင်းယှဉ်ပြပါ။

တွက်နည်း။ . ၂၄ = ၂ /၁၀ + ၄ /၁၀၀ = ၂၄ /၁၀၀

. ၀၂၄ = ၀ /၁၀ + ၂ /၁၀၀ + ၄ /၁၀၀၀ = ၂၄ /၁၀၀၀

ထိုကြောင့် . ၀၂၄ သည် . ၂၄ ၏ ၁၀ ပုံတပုံဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဒသမပိုင်းတွင်ပါဝင်နေသော ဂဏန်းများ၏ ရှေ့သုညကိုထည့်ပေးလျှင် ရရှိအပ်သော ကိန်းသစ်သည် မူလတန်ဖိုး၏ ၁၀ ပုံ ၁ ပုံသို့ လျော့ကျသွားသည်။ ထို့အတူ သုည နှစ်လုံးရှေ့ ထည့်ပေးလျှင် မူလတန်ဖိုး၏ ၁၀၀ ပုံ ၁ ပုံဖြစ်လာသည်။

ဥဒါဟရဏ်ကား . ၀၀၂၄ သည် . ၂၄ ၏ ၁၀၀ ပုံ ၁ ပုံဖြစ်သည်။

ဒသမအမှတ်ကို ရွှေ့ပေးခြင်းကြောင့် တန်ဖိုးပြောင်းလဲသွားပုံ

၃၈၉.၄၆ဟူသောကိန်းတွင် ဒသမအမှတ်ကိုလကျာဘက်သို့ တစ်နေရာရွှေ့ပေးလိုက်သောအခါ ၃၈၉၄.၆ ဟူသောကိန်းကိုရရှိသည်။ ဤကိန်းသည် မူလကိန်း၏ ၁၀ဆ ဖြစ်သည်။ အကယ်၍နှစ်နေရာပြောင်းလိုက်လျှင် မူလကိန်း၏အဆတရာဖြစ်သောကိန်းသစ်ကိုရရှိသည်။ ထို့အတူဒသမအမှတ်ကို လက်ဝဲဘက်သို့တစ်နေရာ ရွှေ့လိုက်လျှင် ရရှိလာသောကိန်းသစ်သည် မူလကိန်း၏ဆယ်ပုံတပုံဖြစ်၍ နှစ်နေရာရွှေ့လိုက်လျှင်ရာပုံတပုံ၊ သုံးနေရာရွှေ့လိုက်လျှင် ထောင်ပုံတပုံတန်ဖိုးရှိသော ကိန်းသစ်အသီး သီးဖြစ်လာကြသည်။ အထက်ပါအချက်များကို အခြေပြုကာ ဒသမပါသောကိန်းတစ်ခုကို ၁၀နှင့် မြှောက်လိုသောအခါ၌ဖြစ်စေ၊ စားလိုသော အခါ၌ဖြစ်စေ၊ ဒသမအမှတ်ကို လကျာဘက်သို့မဟုတ် လက်ဝဲဘက်သို့တစ်နေရာရွှေ့ပေးကြသည်။

တနည်းဆိုသော် ပေးထားသော ကိန်းတစ်ခုကို ၁၀နှင့် မြှောက်လိုလျှင် ထိုကိန်းတွင်ပါသော(.)အမှတ်ကို လက်ျာဘက်သို့ တစ်နေရာရွှေ့ပေး၍ ၁၀၀ နှင့်မြှောက်လိုလျှင် နှစ်နေရာရွှေ့ပေးရသည်။ ထို့အတူ ၁၀ နှင့်စားလိုလျှင် လက်ဝဲဘက်သို့ တစ်နေရာရွှေ့ပေး၍၊ ၁၀၀ နှင့်စားလိုလျှင် နှစ်နေရာရွှေ့ပေးရသည်။ ဥဒါဟရဏ်ကား

$$\begin{aligned} ၁၂၃.၄၅ \times ၁၀ &= ၁၂၃၄.၅ \\ ၁၂၃.၄၅ \times ၁၀၀ &= ၁၂၃၄၅ \text{ ဖြစ်သည်။} \end{aligned}$$

အပေါင်းနှင့်အနုတ်။

ဒသမပါသည့်ကိန်းများနှင့်စပ်လျဉ်းသော အပေါင်းနှင့်အနုတ်ပုစ္ဆာများကို တွက်ကြသောအခါ၊ ရိုးရိုး ဂဏန်းများကို ပေါင်းသည့်အခါမှာကဲ့သို့ ဆယ်စိတ်ဂဏန်းများကို တစ်ခုအောက်တစ်ခုထား၍ ရာစိတ်ဂဏန်းများကိုတစ်ခုအောက်တစ်ခုထားရသည်။ ထောင်စိတ်၊ သောင်းစိတ် စသည်တို့ကိုလည်း ဤသို့ပင်ထား၍ ရိုးရိုးအပေါင်းနှင့်အနုတ်ပုစ္ဆာများကဲ့သို့ တွက်ချက်ရသည်။ ဤသို့ ဂဏန်းကို အစီအစဉ်အတိုင်း ရေးသားထားသောအခါ ဒသမအမှတ်များသည် တတန်းတည်းဖြစ်နေသည်ကိုတွေ့မြင်ရပေမည်။

ပုစ္ဆာ(၁)ကုန်တထုပ်၏ အလေးချိန်သည် ၁၁.၆ ပေါင်ဖြစ်၍၊ အခြားကုန်တထုပ်၏ အလေးချိန်သည် ၆.၃ ပေါင်ဖြစ်လျှင်၊ ထိုကုန်နှစ်ထုပ်အလေးချိန် စုစုပေါင်းကို ရှာပါ။

တွက်နည်း။ ၁၁. ၆
 ၆.၃
၁၇.၉ ပေါင်ဖြစ်သည်။

ပုစ္ဆာ(၂) ရေအပြည့်ပါရှိသော ပုလင်းကြီးသည် ၁၈.၉ ပေါင်လေး၍၊ ပုလင်းသက်သက်သည် ၁၂.၄ ပေါင်လေးလျှင် ရေ၏အလေးကိုရှာပါ။

တွက်နည်း။ ၁၈.၉
 ၁၂.၄
 ၆.၅ ပေါင်ဖြစ်သည်။

ပုစ္ဆာ(၃) ၁၆.၇၃ နှင့် ၁၂.၆၄ ကိုပေါင်းပါ။

တွက်နည်း။ ၁၆.၇၃
 ၁၂.၆၄
 ၂၉.၃၇ ဖြစ်သည်။ ဤနေရာ၌ ရာစိတ် ၃

သည် .၀၃ ဖြစ်၍၊ ရာစိတ် ၄ သည်.၀၄ ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ၃ နှင့် ရာစိတ် ၄ တို့၏ ပေါင်းရကိန်းစိတ်

၇ ကိုရာစိတ်နေရာတွင် ရေးမှတ်ထား၏။ .၇ နှင့် .၆ ပေါင်းသောအခါ ဆယ်စိတ် ၁၃ ကိုရရှိသည်။ ဆယ်စိတ် ၁၀ သည် ၁ ခု ဖြစ်သောကြောင့် ၁ ကိုခုဂဏန်းနေရာသို့ ပို့ပြီးနောက်ကျန် ၃ ကိုသာလျှင် ဆယ်စိတ်နေရာတွင် ရေးချထားရသည်။

ပုစ္ဆာ(၄) ၁၂၇.၃၄ မှ ၈၄.၇၆ ကိုနှုတ်ပါ။

တွက်နည်း။ ၁၂၇.၃၄
 ၈၄.၇၆

၄၂.၅၈ ဤနေရာ၌ ရာစိတ် ၄ သည်ငယ်၍ ယင်းမှရာစိတ် ၆ကိုမနှုတ်သဖြင့်၊ ဆယ်စိတ် ၃ထဲမှ ဆယ်စိတ် ၁ကိုယူပြီးလျှင်၊ ယင်းကို ရာစိတ် ၁၀ ဟုပြောင်းယူသည်။ ထိုအခါ ရာစိတ်၁၄ ရှိလာသဖြင့်ယင်းထဲမှ ရာစိတ် ၆ နုတ်ရာ၊ ရာစိတ် ၈ ကျန်သည်။ ထိုနည်းတူ ဆယ်စိတ် ၂ မှ ဆယ် စိတ် ၇ ကို မနုတ်နိုင်သဖြင့် ၇ ခုမှ ၁ ခု ကိုယူ၍ ထို ၁ ခုကိုဆယ်စိတ် ၁၀ ဟုပြောင်းလဲယူသည်။ ထိုအခါ ဆယ်စိတ် ၁၂ မှ ဆယ်စိတ် ၇ ကိုနှုတ်ယူနိုင်သည်။

အမြောက်။ ဒသမပါသောကိန်းများကို မြောက်ရာတွင် မြောက်ကိန်းတွင် ပါရှိသောခုဂဏန်းကို တည်ကိန်း၏ လက်ျာဘက်စွန်းရှိဂဏန်း၏ အောက်တည့်တည့်တွင် ရေးပြီးလျှင်၊ အခြားဂဏန်းများကို အစဉ်အတိုင်းရေးပါ။ ထိုနောက် မြောက်ကိန်းတွင်ပါဝင်သော ဂဏန်းတလုံးစီဖြင့် မြောက်၍ရသော ကိန်းတန်းကို အောက်ပါပုံစံ အတိုင်း ရေးပါ။

ပုစ္ဆာ (၁) တစ်လက်မတွင် ၂.၅၄ စင်တီမီတာရှိသော်၊ ၉ လက်မတွင် စင်တီမီတာ မည်မျှရှိမည်နည်း။

တွက်နည်း။ ၂.၅၄
 ၉

၂၂.၈၆ စင်တီမီတာ
၄ x ၉ = ၃၆ ရာစိတ် = ၃ ဆယ်စိတ် + ၆ ရာစိတ်
၅ x ၉ = ၄၅ ဆယ်စိတ်
၄၅+၃ = ၄၈ ဆယ်စိတ်
= ၄ ခု + ၈ ဆယ်စိတ်
၂x၉ = ၁၈။ ၁၈+၄ = ၂၂ခု

ပုစ္ဆာ(၂) ဘီးတပ်၍ ဆွဲယူရသောကြိုးတချောင်းသည် ဘီးတစ်ပတ်လည်လျှင် ၂၄.၃၅ လက်မ တက်လာသော်၊ ဘီး၁၈ပတ်လည်သော်လက်မပေါင်း မည်မျှတက်လာမည်နည်း။ တွက်နည်းကား အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

၂၄၃၅ ထ ၁၈ = ၂၄၃၅ ထ ၁၈ ထ (၁၀ * ၁၀)
 (မြောက်ရန်ရှိသော မူလကိန်း ၂ ခုကို ၁၀ နှင့် မြောက်၍
 ၁၀ နှင့်စားခြင်းအားဖြင့် ယင်းတို့၏ တန်ဖိုး မပြောင်း
 လဲချေ။)

$$= (၂၄၃၅ \times ၁၀) \times (၁၈ \times ၁၀)$$

$$= ၂၄၃၅ \times ၁၈$$

အဘယ်ကြောင့် မူလကိန်း ၂ ခု ကို ဤသို့သဏ္ဍာန်
 ပြောင်းပေးပါသနည်းဟုမေးသော်၊ မြောက်ကိန်းတွင်
 ခုဂဏန်းတစ်ခုသာ ပါစေလိုသောကြောင့်ဟု ဖြေဆို
 ရပေမည်။ ဤသို့ပြောင်းလဲခြင်းအားဖြင့် အဖြေကို
 စိတ်တွင်မှန်းဆနိုင်သည်။ ၁၈ သည် ၂ နီးနီးရှိသည်။
 ထိုကြောင့်တည်ကိန်း ၂၀၀ ကျော်ကို ၂ နှင့်မြောက်လျှင်
 မြောက်ရက်န်းသည် ၄၀၀ ကျော်ဖြစ်ရမည်ဟု
 လက်ဖြင့်မတွက်မီ စိတ်ဖြင့်မှန်းဆနိုင်ပါသည်။

$$\begin{array}{r} ၂၄၃၅ \\ \times ၁၈ \\ \hline ၂၄၃၅ \\ ၁၉၄၈၀ \\ \hline ၄၃၈၃၀ \end{array}$$

ပုစ္ဆာ (၃) ၁၄၂၃၄ ကို ၁၃၇ ဖြင့်မြောက်ပါ။

$$\begin{array}{r} ၁၄၂၃၄ \\ \times ၁၃၇ \\ \hline ၁၄၂၃၄ \\ ၄၂၇၀၂ \\ ၉၉၆၃၈ \\ \hline \end{array}$$

၁၉၅၀၀၅၈

အစား။ ပုစ္ဆာ (၁) လူတစ်ယောက်သည် ၂၀၃ မိုင်ခရီးကို
 ၇ နာရီကြာအောင် လမ်းလျှောက်ရသော်၊ ထိုသူ၏
 အသွားနှုန်းကို ရှာပါ။

တွက်နည်း။ (၁)

$$\begin{array}{r} ၂၉ \\ \times ၇၂၀၃ \\ \hline ၁၄ \\ \hline ၆၃ \end{array}$$

၆၃၂၉ မိုင် မှတ်ချက်။ စားကိန်းသည်
 ခုဂဏန်း တလုံးတည်းဖြစ်လျှင် တွက်နည်း(၂)ဖြင့်
 အတိုစား စားရာသည်။

တွက်နည်း။ (၂)

$$\begin{array}{r} ၇၂၀၃ \\ \times ၂၉ \\ \hline \end{array}$$

ပုစ္ဆာ (၂) ၈၇၅၆၀ ကို ၂၃ နှင့်စားပါ။

တွက်နည်း။

$$\begin{array}{r} ၃၈.၀၇ \\ \times ၂၃) ၈၇.၅၆၀ \\ \hline ၆၉ \\ \hline ၁၈.၅ \\ \hline ၁၈.၄ \\ \hline ၁၆၀ \\ \hline ၁၆၀ \end{array}$$

ဤပုစ္ဆာတွင် စားကိန်းသည် ၂ ကျော်ကျော်ရှိ၍ တည်
 ကိန်းသည် ၈၀ ကျော်ကျော်ရှိသည်။ ထိုကြောင့် စိတ်တွင်
 မှန်းဆ တွက်ချက်ခြင်းအားဖြင့် စားလဒ်သည် ၄၀ ထက်အ
 နည်းငယ်ပို အနည်းငယ်လျော့ ဖြစ်ပေမည်ဟု လက်ဖြင့်
 မတွက်မီက တင်ကြိုသိရှိနိုင်သည်။

ပုစ္ဆာ (၃) . ၀၀၀၃၂၄ ကို . ၀၁၈ နှင့် စားပါ။

တွက်နည်း။ ပုစ္ဆာကို ဤသို့ပြုပြင်ရေးသားသင့်သည်။

$$\frac{.၀၀၀၃၂၄}{.၀၁၈} = \frac{.၀၀၀၃၂၄ \times ၁၀၀}{.၀၁၈ \times ၁၀၀} = \frac{.၀၃၂၄}{၁.၈}$$

ဤသို့ ပြုပြင်ရေးသားခြင်းဖြင့် စားကိန်းတွင် ခုဂဏန်း
 ပေါ်လာသည်။ ရာစိတ် ၃ ကျော်ကျော်ကိုစားကိန်း ၂
 နီးနီးနှင့်စားလျှင်စားလဒ်တွင် ရာစိတ် ၁ ပါမည်ကိုကြို
 တင်သိရှိနိုင်သည်။

$$.၀၀၀၃၂၄ \div .၀၁၈ = .၀၃၂၄ \div ၁.၈$$

၁.၈) .၀၃၂၄
 .၀၁၈
 .၀၁၄၄
 .၀၁၄၄
 .၀၀၀၀

ဤတွက်နည်းတွင် ဦးစွာရာစိတ် ၁ကို
 စားလဒ်နေရာတွင်ရေးချ၍၊စားကိန်းရှိ
 ဆယ်စိတ် ၈ နှင့် ရာစိတ် ၁ကို ရာစိတ်၁
 နှင့်မြောက်ပါ။ ရရှိသောထောင်စိတ်
 ၈ ကိုတည်ကိန်း၏ထောင်စိတ်၂
 အောက်တွင်ရေးပါ။ ထိုနောက် စားကိန်းရှိ ၁ခုနှင့်ရာစိတ်၁
 ကိုမြောက်ပါ။ ပြီးသော်မြောက်လဒ်ရာစိတ် ၁ ကို ရာစိတ်
 ၃ အောက်တွင်ရေးပါ။ ဤနည်းအတိုင်း ဆက်စားပါ။

အပိုင်းဂဏန်းများကို ဒသမဖွဲ့ယူနည်း။

ပုစ္ဆာ။ အောက်ပါအပိုင်းဂဏန်းများကို ဒသမဖွဲ့ပေးပါ။

(က) $\frac{၁}{၄}$ (ခ) $\frac{၃}{၈}$ (ဂ) $\frac{၆}{၃၀}$ (ဃ) $\frac{၅}{၁၆}$

(က) $\frac{၄}{၁၀၀} = \frac{၂}{၅}$ (ခ) $\frac{၈}{၃၀၀} = \frac{၂}{၇၅}$

$$(ဂ) \frac{၆}{၃၀} = \frac{၆ \times ၁၀}{၃၀ \times ၁၀} = \frac{၆}{၃၀၀}$$

$$(ဃ) \frac{၅}{၁၆} = \frac{၅ \times ၅}{၁၆ \times ၅} = \frac{၂၅}{၈၀} = \frac{၂၅ \times ၁၀}{၈၀ \times ၁၀} = \frac{၂၅၀}{၈၀၀} = \frac{၂၅}{၈၀}$$

အထက်ပါတွက်နည်းတွင် ၁ ကို ၄ နှင့်မစားနိုင်သဖြင့်၊ ၁ကိုဆယ်စိတ်ဖွဲ့ပြီးလျှင်၊ ရရှိသော ဆယ်စိတ် ၁၀ကို ၄ နှင့်စားရသည်။ ထိုအခါ စားလဒ်ဆယ်စိတ် ၂ ကိုရရှိသည်။ ကျန်ဆယ်စိတ် ၂ ကို ၄နှင့်မစားနိုင်သဖြင့် ရာစိတ်ဖွဲ့ရာ ရာစိတ် ၂၀ကိုရရှိသည်။ ယင်းကို ၄ နှင့် စားသော် စားလဒ်ရာစိတ် ၅ ကိုရရှိသည်။

ဒသမဂဏန်းကို အပိုင်းဂဏန်းသို့ ပြောင်းလိုသောအခါ အောက်ပါနည်းအတိုင်း ပြုလုပ်ယူရသည်။

$$၇၅ = \frac{၇၅}{၁၀၀} = \frac{၇၅ \times ၂၅}{၁၀၀ \times ၂၅} = \frac{၂}{၄}$$

ပြန်ထပ်ဒသမ

၁/၃ ကိုဒသမဖွဲ့သောအခါ . ၃၃၃ ဟူသော အဆုံးမရှိသည့် ဒသမပိုင်းကိုရတတ်သည်။ ဤဒသမပိုင်း မျိုးကို ပြန်ထပ်ဒသမဟုခေါ်၍ . ၃ ဟုရေးလေ့ရှိကြသည်။ ထိုအတူ ပိုင်းခြေတွင် ၃၊ ၇၊ ၁၁ နှင့်ယင်းတို့၏ ဆတိုးကိန်းများပါရှိသော ပြန်ထပ်ဒသမများကိုရသည်။

၁/၃ = . ၃	၂/၁၁ = . ၁၈
၁/၆ = . ၁၆	၁/၇ = . ၁၄၂၈၅၇
၂/၃ = . ၆	၂/၇ = . ၂၈၅၇၁၄
၁/၁၁ = . ၀၉	၃/၇ = . ၄၂၈၅၇၁

ဒသမတွက်ရာ၌ အောက်ပါညီမျှခြင်းများကို အတွေ့ရများသဖြင့် ထိုညီမျှခြင်းများကို မှတ်သားထားနိုင်ပါက များစွာအကျိုးရှိနိုင်ပါသည်။

၁/၁၀ = . ၁	၁/၅ = . ၂
၁/၁၀၀ = . ၀၀	၂/၅ = . ၄
၁/၁၀၀၀ = . ၀၀၀	၃/၅ = . ၆
၁/၂ = . ၅	၄/၅ = . ၈
၁/၄ = . ၂၅	၁/၁၆ = . ၀၆၂၅
၃/၄ = . ၇၅	
၁/၈ = . ၀၂၅	၃/၈ = . ၃၇၅
၅/၈ = . ၆၂၅	၇/၈ = . ၈၇၅

ဒါဗီမြင်းပွဲ ။ ။ ခရစ် ၁၇၈၀ပြည့်တွင် ၁၂ ဆက်မြောက် အားဘွဲ့ရဒါဗီစားသည် အင်္ဂလန်ပြည်ဆာရီနယ်အက်ပဆမ် မြင်းပြိုင်ကွင်း၌ သုံးနှစ်သားမြင်းများကို ၁ မိုင်ခွဲမျှ ရှည်သောတာတွင်ပြိုင်စေ၍၊ ဒါဗီမြင်းပွဲအစဉ်အလာကို စတင်ခဲ့သည်။ ထိုအခါမှစ၍ နှစ်စဉ် မေသို့မဟုတ် ဇွန်အတွင်း ‘ဒါဗီ’ နေ့ခေါ် မြင်းပြိုင်ပွဲကို ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ ကျင်းပမြဲဖြစ်၏။ ထိုမြင်းပြိုင်ပွဲမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျင်းပမြဲဖြစ်သော ၁၂ ရာသီပွဲတော်များကဲ့သို့ပင် အင်္ဂလန်ပြည် သူပြည်သားတို့၏ ပွဲတော် ကြီးဖြစ်ပေသည်။ ထိုပွဲအခါများတွင် ဘုရင်မှအစ ဆင်းရဲသားအထိ လူမျိုးပေါင်းစုံလာရောက်စုဝေး၍ ပါဝင်ဆင်နွှဲကြသည်။ မြင်းပြိုင်ပွဲတွင် ထိလည်းဖွင့်သည်။ (ဒါဗီမြင်းပြိုင်ပွဲကို ယာဘက် မျက်နှာ ၂၅၉တွင် ဖော်ပြထားသည်။)

ဒါလဟိုဇီ၊လော့(ခရစ် ၁၈၁၂-၁၈၆၀) ။ ။ လော့ဒါလဟိုဇီ၏ နာမည်ရင်းမှာ ဂျိမ်းအင်ဒရူးဗရောင်း ရမ္မဆေးဖြစ်၍ ဖခင်ဖြစ်သူ နဝမလော့ဒါလဟိုဇီ၏ အရိုက်အရာကို ဆက်ခံသော တတိယသားဖြစ်သည်။ ၁၈၁၂ ခုနှစ် ဧပြီလ

ဒါလဟိုဇီ လော့

၂၂ရက်နေ့တွင် စကော့တလန်ပြည်၌ မွေးဖွားသည်။ ဟယ်ရီကျောင်းနှင့်အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်၌ပညာသင်ကြားပြီးနောက်၊ ၁၈၃၇ခုနှစ်တွင် ပါလီမန်အမတ်အဖြစ်ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရသည်။ ၁၈၄၅ ခုနှစ်တွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့၍၊ ကောက်သီးနှံဥပဒေ ဖျက်သိမ်းရေးကို ထိုစဉ်က နန်းရင်းဝန်ဆာဗေဗတ်ပီးနှင့်အတူကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ၁၈၄၈ ခုတွင် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ရာထူးကို လက်ခံဆောင်ရွက်သည်။

လော့ဒါလဟိုဇီသည် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်အဖြစ်အမှုထမ်းစဉ် ဥဓနယ်နှင့်ပန်ဂျပ်နယ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပုဂံမင်းလက်ထက်ဖြစ်ပွားခဲ့သောအင်္ဂလိပ်မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲအပြီး၌ ရန်ကုန်၊ ပဲခူး၊ ပုသိမ်နှင့် မုတ္တမမြို့များ အပါအဝင်ဖြစ်သော ပဲခူးနယ်အားလုံးကိုလည်းကောင်း၊ ဗြိတိသျှပိုင်နယ်အဖြစ် သိမ်းပိုက်လေသည်။ လော့ဒါလဟိုဇီသည် အုပ်ချုပ်ရေးဘက်၌ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ၁၈၅၄ ခုနှစ်နှင့် ၁၈၅၅ ခုနှစ်တို့တွင်မြန်မာနိုင်ငံသို့ တိုင်းခမ်းလှည့်လည်ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီး ရန်ကုန်မြို့ကို သာယာတင့်တယ်ခေတ်မှီသော ဆိပ်ကမ်းမြို့တော်အဖြစ် တည်ဆောက်ရန်အတွက် မြို့ကွက်ပုံစံကို အတည်ပြုညွှန်ကြားခဲ့သည်။ ရန်ကုန်မြို့၌ ယခုတိုင် အင်္ဂလိပ်အမည်နှင့် တည်လျက်ရှိသောလမ်းများမှာ လော့ဒါလဟိုဇီ ရွေးချယ်ပေးခဲ့သော လမ်းအမည်များဖြစ်သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ယခုအခါ မဟာဗန္ဓုလလမ်းဟု အမည်တွင်သောလမ်းသည် ယခင်က ဒါလဟိုဇီ

အိန္ဒိယနိုင်ငံကိုအုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် လော့ဒါလဟိုဇီ

လမ်းဟုတွင်ခဲ့သည်။ ယင်းကားလော့ဒါလဟိုဇီ၏ အမည်ကိုစွဲ၍မှည့်ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုပြင်ယခုကန်တော်ကြီး၌ရှိသောပန်းခြံကို လော့ဒါလဟိုဇီကိုပင်အစွဲပြု၍ ဒါလဟိုဇီပန်းခြံဟုမှည့်ခေါ်ခဲ့ဘူးသည်။ သို့သော်ယနေ့တိုင် ကန်တော်ကြီးဟူသော အမည်သာလျှင် ပိုမိုထင်ရှားသည်။ သိမ်းပိုက်ထားသောနယ်များတွင် စံနစ်တကျအုပ်ချုပ်

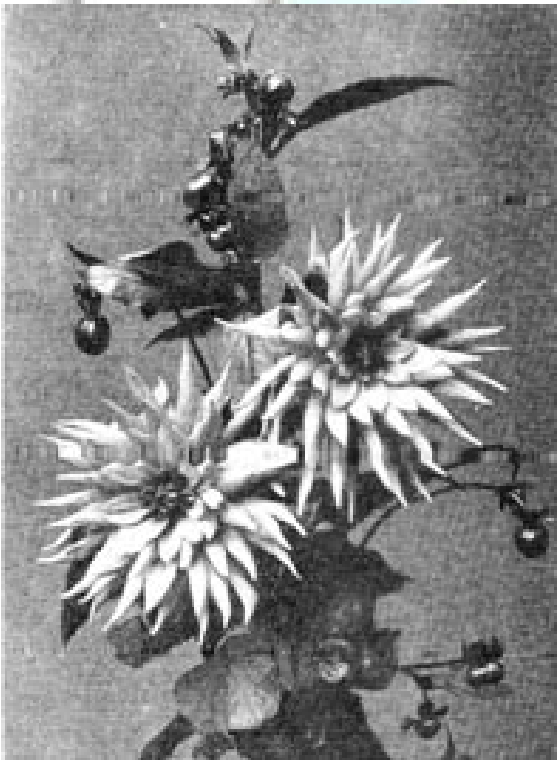

အင်္ဂလန်ပြည်ဆာရီနယ်၊ အက်ပဆမ်မြင်းပြိုင်ကွင်း၌ ကျင်းပလေ့ရှိသည့်ဒါဗီမြင်းပွဲ

နိုင်ရန်လည်းကောင်း၊ နယ်ချင်းဆက်သွယ်မှု ပြေပြစ်စေရန် လည်းကောင်း၊ မီးရထားလမ်း ဖောက်လုပ်ခြင်း၊ ကြေးနန်းကြီးများ သွယ်တန်းခြင်း၊ စာပို့စံနစ်ကို အသုံးပြုစေခြင်းစသည့် ပြုပြင်မှုများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ရုံမျှမက ဗေတရာလမ်းများဖောက်ကာ တံတားများ တည်ဆောက်ပေးခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်ဝန်ထမ်း အရာရှိတို့၏အခွင့်အရေးများ တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင်နိုင်ငံတော်ဝန်ထမ်းအရာရှိတို့က ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းတို့တွင် အစုပါဝင်ခြင်းကိုမူ အုပ်ချုပ်ရေးစည်းကမ်းအရ နည်းလမ်းမကျသဖြင့် ပိတ်ပင်တားမြစ်ခဲ့သည်။ အကျဉ်းထောင်များစံနစ်တကျ ထားရှိရေးကိုလည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုပြင် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အခြားသောပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အများအပြားကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ လော့ဒါလဟိုဇီသည် မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းကို စစ်ရေးထက်ဦးစားပေး၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

လော့ဒါလဟိုဇီသည် ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် အင်္ဂလန်ပြည်၌ ကွယ်လွန်လေသည်။

ဒါလီယာပန်း ။ ။ဒါလီယာပန်း၏ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ 'ဒါလီယာဗေရီယေးဗီလစ်' ဖြစ်သည်။ ထိုပန်းပင်သည် ဥယျာဉ်စိုက် ပန်းမျိုးဖြစ်သည်။ 'ကွန်ပေါဇီတီ'

စင်ကြယ်တင့်တယ်လှသည့် ကက္ကတပ် ဒါလီယာပန်း

မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် မူလပေါက်ရောက်သည်။ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံမှ စပိန်နိုင်ငံသို့ ရောက်လာသည်။ သို့သော် လွန်ခဲ့သော ရာစုနှစ်သို့ရောက်မှ ဥရောပတိုက်တွင် ထိုပန်းမျိုးကို နေရာအနှံ့အပြား စိုက်ပျိုး ကြလေသည်။

မူလက ပေါက်ခါစဒါလီယာပန်းပွင့်၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ ပြားချပ်ချပ်ဖြစ်၍၊ အလယ်တွင် အဝါရောင် ပန်းခေါင်းရှိသည်။ ကြက်သွေးရောင်အတန်းကလေးများမှာလည်း အလယ်မှနေ၍ ဘေးသို့ဖြာထွက်လျက်ရှိသည်။ သို့သော် တဖြည်းဖြည်းစိုက်ပျိုးလာခဲ့ရာမှ ယခုအခါ ထိုပန်းပွင့်၏ ပုံသဏ္ဍာန်နှင့်အရောင်ပါ ပြောင်းလဲလာတော့သည်။ ပန်းပွင့်ပုံသဏ္ဍာန်မှာ ခပ်လုံးလုံးဖြစ်လာသည်။ အရွယ်သည်လည်း ပို၍ကြီးလာသည်။ အဖြူရောင်မှာ အဝါနှင့်အနီရင့်အထိ အရောင်ကွဲအမျိုးမျိုး ရှိလာသည်။

ဒါလီယာပန်းမျိုးကွဲများကို တစ်မျိုးလျှင် အမည်တစ်ခုကျ လောက်ပေး ထားသည်။ ပမာအားဖြင့် ပွမ်ပွမ် ဒါလီယာ၊ ကက္ကတပ်ဒါလီယာ၊ ပျိုနီဒါလီယာဟူ၍ အမည်အမျိုးမျိုး ပေးကြသည်။ ဒါလီယာပန်းမျိုးအားလုံးသည် ဇွန်လ အလယ်ခန့်မှစ၍ ဆောင်းဦးပေါက်ရာသီခန့်အထိပွင့်ကြသည်။ ယင်းတို့ကို စိုက်ပျိုးရန်အကောင်းဆုံးမြေမှာ သဲမြေနု ရောလျက်ရှိသောမြေဖြစ်သည်။ အစေ့များကို ပျိုးယူကလည်းအပင်ပေါက်နိုင်သည်။ ဥကိုတူးယူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အမြစ်ပါအောင်ပင်စည်ကိုဖြတ်ယူ၍လည်းကောင်းစိုက်ပျိုးကလည်း အပင်ပေါက်လာနိုင်သည်။

ဒါလီယာဆိုသောအမည်မှာ ဆွီဒင်အမျိုးသား ရုက္ခဗေဒဆရာကြီးဒါးအားစွဲ၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ဒါဝင်၊ချား၊ရောဗတ်(ခရစ် ၁၈၀၉-၁၈၈၂)။ ။ချားရောဗတ်၊ ဒါဝင်သည် အင်္ဂလိပ်လူမျိုး သဘာဝတ္ထပညာရှင် တစ်ဦးဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်ပြည် ရှူးစလာရီမြို့၌၊ ၁၈၀၉ ခု ဖေဖော်ဝါရီ ၁၂ ရက်တွင်ဖွားမြင်သည်။ ဖခင် ရောဗတ်ဝဲရင်းဒါဝင်မှာ ထင်ရှားသည့်ဆရာဝန်တစ်ဦးဖြစ်၏။ ဒါဝင်သည် ငယ်စဉ်က ရှူးစလာရီကျောင်း၌ ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီးနောက်၊ အိဒင်ဗာရာတက္ကသိုလ်နှင့် ကိန်းဗရစ်တက္ကသိုလ်တို့တွင် ဆက်လက်၍ပညာဆည်းပူး ခဲ့၏။ ဖခင်ဖြစ်သူက မိမိသားအား ဆရာဝန်သို့မဟုတ် ခရစ်ယန်သာသနာ့ဝန်ထမ်း ဖြစ်စေလိုခဲ့သော်လည်း၊ ဒါဝင်သည် သဘာဝတ္ထဗေဒ၌သာ စိတ်ပါဝင်စားပြီးလျှင်၊ ယင်းဘာသာရပ်ကို အထူးလေ့လာခဲ့သည်။ တက္ကသိုလ်၌ ရုက္ခဗေဒပါမောက္ခ ဟင်ဆလိုးဆိုသူနှင့် အကျွမ်းတဝင်ရှိခဲ့ရာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြောင့်ပင် သဘာဝတ္ထဗေဒပညာရှင်တစ်ဦး အဖြစ်မြတ်သျှူးစမ်းရာ ဖွေရေးအဖွဲ့နှင့်အတူ ဗီးဂယ်အမည်ရှိသော သင်္ဘောတွင်

တင့်ဆန်း၊ ပွင့်လန်းလျက်ရှိကြသည့် ဝါလီယာပန်းပျား

လိုက်ပါရကော၊ ကမ္ဘာတဘက် လှည့်လည်ခဲ့ရလေသည်။
၅ နှစ်ကြာမျှ ခရီးထွက်ခဲ့ပြီးနောက်၊ ၁၈၃၆ ခုနှစ်တွင်၊
အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိခဲ့၏။ ဤကဲ့သို့
ကမ္ဘာကိုလှည့်ပတ်ခဲ့ရာ၌ ဒါဝင်သည် ရောက်လေရာ အရပ်
ဒေသအသီးသီးမှ အပင်နှင့်တိရစ္ဆာန်များအကြောင်းကို
သေချာကျနစွာ လေ့လာခွင့်ရခဲ့၏။ အင်္ဂလန်သို့ ပြန်ရောက်
သည်နှင့်ဒါဝင်သည် မိမိတွေ့မြင်လေ့လာမှတ်သားခဲ့သည့်
အချက်အလက်တို့ကိုအကိုးအကားပြု၍၊ သဘာဝတ္ထဗေဒ
သဘောတရားတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် ဆင့်ကဲလာခြင်း သီအိုရီကို
အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေမည့် စာရွက်စာတမ်းများကို
စတင်ပြုစုခဲ့၏။ ၁၈၅၉ ခုနှစ်တွင် 'မျိုးစိတ်တို့ ၏အစ'ခေါ်
စာအုပ်ကို ပထမဆုံးအကြိမ် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ယင်းစာအုပ်
ကြောင့် ဒါဝင်သည် သဘာဝတ္ထ သိပ္ပံပါရဂူတစ်ဦးအနေနှင့်
ကမ္ဘာတဝှန်း နာမည်ကျော်ကြားခဲ့၏။

အင်္ဂလိပ်သိပ္ပံပညာကျော် ချား ဒါဝင်

ယင်းစာအုပ်၌ ဒါဝင်သည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိအပင်နှင့်
တိရစ္ဆာန်တို့သည် တစ်စတစ်စ၊ တဆင့်တဆင့် အသွင်
ပြောင်းလဲပုံကို အကိုးအကားများနှင့်ဖော်ပြထား၏။ ယင်း
အပင်နှင့် တိရစ္ဆာန်များသည် ယင်းတို့၏ မူလအစ မျိုးနွယ်
များမှ တစ်စတစ်စအနည်းငယ်စီခြားနားကွဲပြားလာပြီးလျှင်၊
တဖန် ယင်းတို့မှ ပေါက်ဖွားသည့် မျိုးနွယ်များသည်လည်း
ယင်းတို့နှင့် အနည်း ငယ်စီကွာခြားသွားကြောင်းဖော်ပြ
ထားလေသည်။ ဤကဲ့သို့တဖြည်းဖြည်း အသွင်ကွဲပြားခဲ့
ရာမှ၊ နောက်ဆုံး၌ ဘဝတည်မြဲမှုအတွက် ကြံ့ကြံ့ခိုင်ခိုင်
ခံနိုင်ရည်ရှိသည့် အပင်နှင့် တိရစ္ဆာန်မျိုးများသာ၊ ယနေ့
အထိ ဆက်လက်တည်ရှိနေရသည်။ ချို့တဲ့မှုရှိသည့် အပင်
နှင့်တိရစ္ဆာန်များမှာမူ သေကြေပျက်စီး၍ မျိုးပျောက်
သွားရသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ယနေ့ကမ္ဘာ၌ တွေ့နေကြ
ရသည့် ခွေးနှင့်ကြောင်ကဲ့သို့သော တိရစ္ဆာန်များမှာ
မိမိတို့နှင့် အသွင်အပြင်ချင်းတူသည့် မူလအစကဖန်ဆင်း
ထားသည့် ခွေးနှင့်ကြောင်ကဲ့သို့သော တိရစ္ဆာန်များမှ
တိုက်ရိုက်ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာသည် မဟုတ်ဟု
ဒါဝင်ကဆို၏။ ဒါဝင်၏အလိုအရ ယင်းသည့် တိရစ္ဆာန်
များသည် ရှေးကျ၍ မိမိတို့ထက် ဘဝအဆင့်အတန်းအား
ဖြင့် ပို၍နိမ့်ကျပြီးလျှင်၊ မိမိတို့နှင့်အသွင်အပြင် ကွဲပြားသည့်
တိရစ္ဆာန်များမှ ဆင်းသက်သည့်တိရစ္ဆာန်များသာ ဖြစ်လေ
သည်။ တချိန်တည်း၌လိုပင်အယ် လဖရက်၊ ရပ်ဆဲ၊ ဝေါ
လေ့(စ)ဆိုသူ အင်္ဂလိပ်သိပ္ပံပညာရှင်တစ်ဦးကလည်း ဒါဝင်
၏ သီအိုရီနှင့်ထပ်တူထပ်မျှ တူညီသည့် သီအိုရီတစ်ခုကို
တသီးတခြားသုတေသနပြုကာ ထုတ်ဖော်ပြသခဲ့၏။ သို့
သော် သီအိုရီ အော့(ဖ)အီဗလူရှင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ကား၊
ဒါဝင်သည် နာမည် အကျော်ကြားဆုံး ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

လန်ပြည်နှင့် ကမ္ဘာတဝှန်းလုံးတွင် အငြင်းပွားမှုများ
ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့၏။ လူအများက ဒါဝင်အား ဘုရားတရား
မယုံကြည်သူဟူ၍ စွပ်စွဲခဲ့ကြ၏။ သို့သော် ဒါဝင်သည်
လူအများ၏ ဝေဖန်မှုကိုလုံးဝဂရုမစိုက်ဘဲ မိမိ၏ လုပ်ငန်း
ကိုသာ ဆက်လက်၍ ကြိုးစားလုပ်ကိုင်ခဲ့၏။ မိမိရေး
သားခဲ့ခြင်းသည်အမှန်တရားကိုသာ ထုတ်ဖော်ခြင်းဖြစ်
သည်ဟုလည်း စွဲမြဲစွာ ယုံကြည်ခဲ့၏။ ၁၈၇၁ ခုနှစ်တွင်
'လူတို့ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာပုံ'ဟူသော စာအုပ်ကို
ထုတ်ဝေပြန်၏။ ဤစာအုပ်ကြောင့် ပို၍ပင်ပြင်းထန်သည့်
ဝေဖန်မှုများနှင့် အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရ၏။ ယင်းစာ
အုပ်၌ ရေးနစ်ပေါင်းများစွာ ကြာမြင့်ခဲ့သည့်အချိန်က
ကမ္ဘာပေါ်၌ရှိခဲ့ဖူးသည့် မျောက်နှင့်တူသည့် သတ္တဝါမျိုးမှ
လူနှင့်မျောက်တို့ ဆင်းသက်လာသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့လေ
သည်။ ဤကဲ့သို့ ဖော်ပြခဲ့ခြင်းကြောင့် လူအများက ဒါဝင်
အား ပြင်းထန်စွာအမျက်သို့ခဲ့ကြ၏။ သို့သော် သိပ္ပံပညာ
ရှင်ကြီးများကမူ ဒါဝင်အားချီးကျူးထောပနာ ပြုခဲ့ကြ
လေသည်။

ယခုအခါ၌ဒါဝင်၏ဆင့်ကဲဖြစ်လာခြင်းသီအိုရီ၏ယေဘု
ယျသဘောကို သိပ္ပံပညာရှင်အများက လက်ခံလာကြ၏။
သို့သော် ယခုထက် တိုင်အောင်ပင် ဒါဝင်၏သီအိုရီနှင့်စပ်
လျဉ်း၍ငြင်းခုံနေကြသေးသည်။ ဒါဝင်၏ သီအိုရီ၏ အချို့
အပိုင်းများကို ပယ်ပစ်ပြီးလျှင်၊ သီအိုရီ အသစ်များအ
စားထိုးကာထည့်ထားသည်လည်းရှိ၏။ သို့သော် အခြေခံ

သဘောလာရားများကိုကား သိပ္ပံပညာရှင်များက လက်ခံကြလေသည်။ ဒါဝင်သည် ၁၈၈၂ ခုနှစ်ဧပြီလ ၁၉ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်၍ 'ဝက်မင်စတာအက်ဗေး' ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၌ သင်္ဂြိုဟ်လေသည်။

ဒါးဒနဲရေလက်ကြား။ ။ဒါးဒနဲရေလက်ကြားသည် အီးဂျီးယန်းပင်လယ်နှင့် မားမရာပင်လယ်နှစ်ခုကို ဆက်ထားသောရေလက်ကြားဖြစ်၏။ ထိုရေလက်ကြားမှ အရှေ့သို့လားသော် မားမရာပင်လယ်ကို ပင်လယ်နက်နှင့် ဆက်စပ်ထားသော ဗော့စရပ် ရေလက်ကြားလည်း ရှိသေးသည်။ ထိုရေလက်ကြားနှစ်ခုသည် ပင်လယ်နက်မှ မားမရာနှင့် အီးဂျီးယန်းပင်လယ်ကိုဖြတ်၍ မြေထဲ ပင်လယ်နှင့် ဆက်ပေးသောရေလက်ကြား ဖြစ်လာကြောင့် အာရှတိုက်ကို ဥရောပတိုက်နှင့် ပိုင်းခြားထားသောရေလက်ကြားဖြစ်သည်။ အလျားအားဖြင့်မိုင် ၄၀ မျှ ရှည်သော်လည်း၊ အကျယ်မှာ အချို့နေရာတွင် ၆ ဖာလုံမျှသာ ကျယ်ဝန်း၍ အချို့အကျယ်ဆုံး နေရာမှာမူ ၅ မိုင်မျှ ကျယ်သည်။ ဥရောပနှင့် အာရှနိုင်ငံတို့၏ တစ်ခုတည်းသော ထွက်ပေါက် ဝင်ပေါက် တံခါးမကြီးနှင့်တူလေရာ သမိုင်းတလျောက်တွင် စစ်ဖြစ်တိုင်းအရေးပါ အရာရောက်သော ရေလက်ကြားဖြစ်ရကား၊ ဂလစ်ပိုလီနှင့် အစ္စတန်ဗူ စစ်စခန်းမြို့နှစ်မြို့တွင် ခိုင်ခံ့သောခံတပ်များကို တည်ဆောက်ထားရသည်။

ဘီစီ ၄၈၀ ပြည့်နှစ်လောက်က ပါးရှားဘုရင် ဇာဇီး၏ စစ်တပ်သည် ဤရေလက်ကြားကို လှေဆက်တန်းတားဖြင့် ဖြတ်ကူး၍ ဂရိပြည်ကို ချီတက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ ဘူးသည်။ ထိုနောက် တဖန် ဘီစီ ၃၃၄ ခုနှစ်တွင် အယ်လက်ဇန္ဒြာဘုရင်ကြီးသည် ဤရေလက်ကြားကို ဖြတ်ကူး၍ အာရှတိုက်ဘက်သို့ စစ်ချီတက်ခဲ့သည်။ ထိုနောက်၌ကား ဒါးဒနဲရေလက်ကြားရှိရာဒေသသည် မိုင်ဇင်းတိုင်ဘုရင်တို့ ပိုင်ဆိုင်သောဒေသကို ဒေသဖြစ်ခဲ့၏။ သို့သော် ခရစ် ၁၄၅၅ ခုတွင်မူ ထိုဒေသကို တူရကီဘုရင်တို့က သိမ်းပိုက်လိုက်လေသည်။ ၁၈၄၁ ခုတွင် ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်၊ ပရပ်ရှား၊ ဩစတြီးယားဟူသော နိုင်ငံတို့သည် တူရကီနိုင်ငံ၏ ခွင့်ပြုချက်မရရှိပါက မည်သည့်စစ်သင်္ဘောမျှ ဒါးဒနဲရေလက်ကြားကို ဖြတ်သန်းသွားလာခြင်း မပြုစေရဟူသောအချက်ကိုမူတည်၍ တူရကီနိုင်ငံနှင့်စာ ချုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ၁၈၇၁နှင့် ၁၈၇၈ခုတို့တွင် ထိုစာချုပ်သက်တမ်းကို ထပ်မံဆက်လက်၍ အတည်ပြုခဲ့ကြပြန်သည်။

သို့ရာတွင် ပထမကမ္ဘာစစ်တွင် အင်္ဂလိပ်နှင့် တူရကီတို့ တိုက်ကြရ၏။ ထိုအခါ ၁၉၁၅ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်များသည် ဂလစ်ပိုလီကျွန်းဆွယ်ဘက်မှ တက်၍ တိုက်ခိုက်

သော်လည်း၊ အကျအရှုံးများစွာ ခံရပြီးနောက် ဆုတ်ခွါခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၂၃ခုနှစ်တွင် ရေလက်ကြားမြေကို တူရကီအား ပြန်လည်စောင့်ရှောက်စေခဲ့သည်။ သို့သော် ရေလက်ကြား ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်ကို စစ်တပ်များ အုပ်ချုပ်စောင့်ရှောက်ခြင်း မရှိစေရဘဲ၊ ဥရောပနိုင်ငံများအား လမ်းဖွင့်ပေးခဲ့ရ၏။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင်မူ ဥရောပနိုင်ငံတို့က တူရကီအား ဒါးဒနဲတပ်များကို ပြန်လည်ထားရှိစေခဲ့သည်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌ တူရကီနိုင်ငံက အထူးအခွင့်အရေးပေးထားသော သင်္ဘောမှတပါးအခြားမည်သည့် သင်္ဘောမျှ ဒါးဒနဲရေလက်ကြားကို ဖြတ်သန်းသွားလာခြင်း မပြုရချေ။ ယခုအခါ ဒါးဒနဲရေလက်ကြားကို အုပ်ချုပ်မှု၌ ဆိုဗီယက် ရုရှနိုင်ငံက စောဒနာတက်နေသဖြင့်၊ ကုလသမဂ္ဂတွင် ဤကိစ္စကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိလေသည်။

ဒိသာပြာမုက်၊ သျှင် ။ ။ဒိသာပြာမုက်သည် သက္ကဋ္ဌဆံဆံ ရေးထားသော ပါဠိဘာသာ ဒိသာပါမောက္ခဖြစ်၍၊ မြန်မာဘာသာအားဖြင့် 'အရပ်မျက်နှာတို့၏အကြီးအမှူး ကမ္ဘာကျော်ဆရာ'ဟု အနက်ရလေသည်။ ရှင်ဒိသာပါမောက္ခ (သျှင်(ဗုဒ္ဓဝါဒီရဟန်း)ဒိသာပြာမုက်) အမည်ကို ဦးစွာတွေ့ရသည်ကား (မြန်မာကျောက်စာအထုပ် ၃ ဓာတ်ပုံ၂၅၁) ပုဂံကျောက်စာ၊ ပုဂံပြတိုက်ကျောက်နံပါတ် ၃၃ တွင် တရုတ်ရန်ကို ရှောင်ရရှာသည့် တရုတ်ပြေးမင်း (တရုတ်ပိယ်) ဆည်းကပ်သော (ရာဇဂုရ) မင်းဆရာ (မင်ဆိချာ) ဟုဆို၏။ ကျောက်စာ၏ ယာဘက် မျက်နှာသည် ပျောက်ဆုံးခဲ့ပြီ။ သို့သော် ယင်းဆရာတော်သည် သက္ကရာဇ် ၆၃၈-၄၀(အေဒီ ၂၇၆- ၇၈)တွင် မင်းဘူးစသည်တို့၌ မြေအလှူခံရရှိသူဖြစ်ကြောင်း အထင်အရှားပါသည်။ ကျောက်စာ၏ မူလအရပ်ကိုမသိရပေ။

မြန်မာပြည်၏ ရာဇဝင်ဆိုင်ရာ အရေးအပါဆုံး ကျောက်စာတစ်ခု (ဓာတ်ပုံ ၂၇၁၊ စာရင်း ၃၇၆၊ ပုဂံ ကျောက်စာညွှန်ပေါင်းအမှတ် ၄၇၊ မျက်နှာ ၁၂၆-၃၀) ကိုလည်း ယင်းဆရာတော်ပင်ရေးထိုးခဲ့၏။ ထိုကျောက်စာသည် မင်္ဂလာစေတီအနီးကုလားကျောင်းအတွင်းမှရသော ကျောက်ချပ်၏ကျောက်ဘက် (မြန်မာနိုင်ငံရေးဟောင်းသူတေသနဝန်၏ နှစ်လည်အစီရင်ခံစာ၊ ၁၉၁၇၊ စာမျက်နှာ ၃၈၊ မှတ်ချက်ကိုကြည့်) ဖြစ်၍၊ ယခုပုဂံပြတိုက် ကျောက်နံပါတ် ၁၁၀၏ အရှေ့မျက်နှာဖြစ်သည်။ ကနဦးရက်စွဲကား ပြည်အနောက်ဘက်လှည်းကျဉ် မင်းကြီးနေတော်မူစဉ် (ပြည်အနောက်ဘက်လှည်းလွန်ကန်မင်ကြီနိယံတင်မူ၏) သက္ကရာဇ် ၆၄၇ (အေဒီ ၂၈၅)ဖြစ်၏။ ဖြစ်ပျက်ပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်းတည်း။ အရေးနိမ့်ခဲ့သော ငဆောင်းချမ်း (ငါဆောင်ချံ)

တိုက်ပွဲအပြီး၊ ၆၄၅ (၁၂၈၃ ဒီဇင်ဘာလ) ၌ကျူးကျော်သူ ဗြဟ္မာရီ (မြန်မာအခေါ် တရုတ်၊ တာ့ခါ)တို့သည် ယခုဗန်းမော်တောင်ဘက်အနီးရှိ မြောက်ပိုင်း မြန်မာအုပ်ချုပ်ရေးဌာနချုပ်ဖြစ်သောကောင်းစင် (ကောင်စင်)ကို သိမ်းယူကြ၏။ ၆၄၆ခုနှစ်(၁၂၈၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၅ ရက်နေ့)တွင်ကန္တာမြို့တော်ဖြစ်သော သင်းတွဲ (သင်ထွယ်) ပြည်ဟုတွင်သည့် တကောင်း (တကောင်) ကို ဆက်လက်၍ သိမ်းယူကြပြန်သည်။ တရုတ် (တရုတ်)တို့က သံစေ့၍ (မြန်မာ)မင်းကို ဆင့်ဆိုသော်လည်း ပြန်ကြားခြင်းမပြု။ အကြေ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်အရပ်သို့ စုန်ပြေးဟန်ရှိ၏။ (တိဘက်၊ မဟာယာနဝါဒီ ဖြစ်စရာအကြောင်းရှိသော) ရဟန်းတော်တို့ကို ပြည်သူတို့အား ဖြောင်းဖြစေရန် လွှတ်ပြန်သောအခါတွင်လည်း ကွပ်မျက်ခြင်း ခံရကုန်၏။

ရန်သူတို့ ဆက်လက်ကျူးကျော်လာတန်ရာ၏ဟု မျှော်မှန်းမိသဖြင့် သက္ကရာဇ် ၆၄၇ခုနှစ်တွင် မင်း(ကိုယ်တိုင်) အညံ့ခံရန် ဆုံးဖြတ်ရ၏။ ဆားတွင်းဝန် အနန္တပစ္စည်း (အနန္တပစ္စည်း) အမတ်နှင့် မဟာဗိုလ်(မဟာပိုင်) အမတ်တို့ကို တရုတ်နှင့် ဆက်သွယ်ရန် မိန့်တော်မူသည်။ ယင်းတို့က အောက်သွယ်(တုံတပဲ)အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သုဝဏ္ဏလိပ်ရွှေစာတော်ရေးသားဆက်သွင်း ပေးနိုင်ရန်လည်းကောင်း၊ ရှင်ဒိသာပါမောက္ခကို အတူထည့်လိုက် ရန် ပန်ကြားကြသည်။ ယင်းတို့ သွားရောက်ရပုံနှင့် အရေးဆိုပုံများကို ဤကျောက်စာ၌လည်းကောင်း၊ (ယွမ်ရှေ အခန်း ၂၁၀ စသည့်) တရုတ်အမှတ်အသားများ၌လည်းကောင်း ဖော်ပြထားသည်။ သစ်ဆိမ့် နှင့် ဟန်လင်း မှဆက်လက်သွား ကြရာတွင် တကောင်းအနီး မိုင်းနဲ(မိုးမိတ်)နယ်မှ ရှမ်းများက ဟန့်တားဖမ်း ဆီးခြင်းခံရ၏။ တကောင်းကို ဝင်ခွင့်မရမီ မြန်မာဘုရင်၏ ရာဇသံစာနှင့် ယူနန်ရှိ မွန်ဂိုတို့၏ နိုင်ငံကူးခွင့်ကိုပထမ တောင်းယူကြရသည်။ အားလုံး ပြီးစီးချိန်တွင် မိုးကျလာတော့၏။ တောင်ထူထပ်သည့် မြန်မာပြည် မြောက်ပိုင်းသည် ထိုအခါ၌ခြင်မြန်(မြန်မာပြည်သို့ချီတက်ရေး)ဟုခေါ်သော တရုတ်ပြည် နယ်ဖြစ်နေလေပြီ။ ထိုပြင် ဧကရာဇ်ကူဗလိုင်ခန်သည် မြေပြန့်ဒေသ၌ မြင်ချို (မြန်မာအလယ်ပိုင်း)ခေါ်သည့် နောက်ထပ် ပြည်နယ်တစ်ခုကိုလည်း ဖွဲ့စည်းတော့မည်ဆဲဆဲဖြစ်သည်။ ကောင်ချန်(တာဖန်) မင်းသားသုသုတ္တကီ ဦးစီး၍ သူရဲနှစ်သောင်းနှင့် မဟာထေရ်ပုညဓမ္မိကာ၊ သံဃထေရ် သီရိဓမ္မိကာဦးစီးသောကျောင်း ၇၀ မှသံဃာတို့ ပါဝင်သည့် စစ်ရေး၊ သာသနာရေးအဖွဲ့ကိုလွှတ်ခဲ့၏။ ယင်းတို့ကို မိုးကုန်သည့် အထိ တကောင်း၌စောင့်ဆိုင်းရန် မိန့်မှာလိုက်သည်။ ထိုသံဃာများသည် မြေပြန့်ရပ်နေပူရှိန်နှင့် ငှက်ဖျားရောဂါကို ကြောက်လန့်ကြသောကြောင့် ရှင်ဒိသာပါမောက္ခ

အား လှူဘွယ်ဝတ္ထုတို့ကိုပေးလှူပူဇော်၍ မိမိတို့ကို ပုဂံသို့စေလွှတ်ခြင်းမပြုရန် (ဗုဒ္ဓသာသနာ၌ကိုယ်တိုင် သက်ဝင်ယုံကြည်သူ) ကူဗလိုင်ခန်မင်းအား အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ပြောဟောပါဟုတောင်းပန်ကြ၏။

အနန္တပစ္စည်းနှင့် ယူနန်အာဏာပိုင်တို့သည် ယူနန်နယ်အတွင်းရှိတပ်မြစ်၏ မြောက်ဘက်ကမ်း ပြောင်တင်အရပ်၌ အရေးဆိုကြပြီးမှ၊ ဒိသာပါမောက္ခသည် တယ်တူ (မြို့တော်ကြီး) ခေါ်ပီကင်း မြို့တော်ရှိမင်းထံသို့ တကိုယ်တည်းဆက်လက်သွားရဟန်တူသည်။ ဆရာတော်သည် ပထမ ယူနန်ဖူ (ယဆည်)၌ဝါဆိုရသည်။ တန်ဆောင်မုန်းလ၌ မြောက်သို့ဆက်လက်ထွက်ခွါခဲ့ရာ ပီကင်းသို့ပြာသိုလ၌ရောက်သည်။ ကူဗလိုင်ခန်သည် ရှင်ဒိသာပါမောက္ခကို ကောင်းစွာလက်ခံ၍ အထက်ကဆိုခဲ့သော အဖွဲ့ကို စေလွှတ်ရခြင်းသည် စစ်ရေးအတွက်မဟုတ်ဘဲ သာသနာရေးအတွက်သာ ဖြစ်ကြောင်း ရှင်ဒိသာပါမောက္ခအား ရှင်းလင်းပြောပြ၏။ ထိုအခါ ဆရာတော်က စစ်သည် သူရဲနှင့် ရဟန်းတို့သည် မြန်မာပြည် အလယ်ပိုင်း၌ ဆန်စားရမှသာလျှင် အသက်ရှည်နိုင်မည်။ ယခုအခါ၌ ပုဂံကို ရဟန်းသံဃာများက ပင်လျှင် စွန့်လွှတ်ခဲ့ကြပြီ။ ဆန်လည်းမရှိပါ။ ထန်းကို သာစား၍ နေနိုင်အောင် ကြိုးစားမှု ဝမ်းသာ၍သေကြကုန်အံ့ဟုပြန်ပြော၏။ ထိုနောက် မင်းကြီး၏ ရည်ရွယ်ရင်း မပြည့်ရှိချေမည်လောဟူ၍လည်း မေးတော်မူသည်။

ဥယန်စိုက်သော ယောကျာကာ။ ရိယံသွန်ရယ်သစ်ပင်ကိုဝိကြီးစိယံ၏။ အညွန့်မဆိတ်တကာ။ သစ်ပင်သီပြီသောတေ အသီစာ၏။ တံပြတိတ်ပြည်ကိုဝိလေရိယံသွန်ဦလတ်သိယံ။ ငါယံမူလေသာသနာမတ်စွာ။ မင်ကြီကာဖုရှာဆုတောင်သောသူမလော။ အဖကောတမသာသနာကိုဝိ မပျက် စိတ်လတ်ပိယံ။ မင်ကြီနိုင်သောပြည်ကာ မျာလေမျာစွကြီလေကြီစွ။ တံပြတိတ်ပြည်ကာအငါယံတွယ်။ သာသနာဟိသောကြောင်ရကာ။ ဖုရှာလောင်တိုင်ကာပြည်မတ်၏။ သူရယ်မဝင်စိယံလတ်ပိယံ။ ငါကာကောက်ပဲစိုက်လိယံဦအံကောက်ပယ်ပြီပိသောကာဝင်။

ဟုမိန့်ဆိုသည်။ ကူဗလိုင်လည်း ဆရာတော်၏စကားကို အကြည်အသာ လိုက်လျောလိုသဖြင့် ဆရာတော်စကားတွင် ဆရာတော်၏ အကျိုးသာမက မိမိ၏အကျိုးလည်းပါကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်းဆို၏။

ဤစကားတွင်ငါဖိုင်လေပါ၏။ ပဏ္ဍိတ်လာရယ် ပိယံပိယံသချင်တိုင်ကိုဝိခပ်လိယံ ကောက်ပယ်လေစိုက်လိယံပြီပိသော ငါကိုဝိလွှတ်လတ်တုံ။

တနည်းဆိုရသော်အဆိုပါအဖွဲ့စေလွှတ်ခြင်းကို ဆိုင်းထား
စေလိုလျှင် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာပေးလွှတ်ပါမည်ဟု ဆရာ
ဟော်အားကတိပြုစေခြင်းဖြစ်သည်။

ဤတွင် ကူဗလိုင်နှင့်ရှင်ဒိသာပါမောက္ခတို့ အရေးဆို
ခြင်းပြီးဆုံး၏။ ထိုနောက် ဆရာတော်သည် ၆၄၈
ခုနှစ်နေရာသီတွင် မြန်မာပြည်သို့ပြန်၍ကြွခဲ့သည်။ တရုတ်
ပြေးမင်းနှစ်လိုရ်ကား ကျေးဇူးတော်ရှိပေသည်ဟု ဟန်
လင်း(ဟန်လင်)တွင် သန်လယ်ပယ် ၄၀၀၊ ကြိမ်တူ(အမြင့်၊
အနိမ့်)တွင်ပယ် ၄၀၀ ကျွန်နွားနှင့်တကွ ဆရာတော်အား
လှူတော်မူ၏။ ယင်းအလှူအရပ်ရပ်ကို ပုဂံတောင်ဘက်
ပန်ပွတ်ရပ် မင်္ဂလာစေတီမည်သော ပန်ပွတ်ရပ် စေတီတွင်
ရတနာသုံးပါးအား ဆရာတော်က တဖန်လှူပြန်သည်။
ကျောက်စာရေးထိုးစဉ်က တန်ဆောင်းကြီး ကားပြီး၏။
စာသင်တိုက်မူ မပြီးသေး။ မိဖုရားစော (စင်)ဟုယူဆရ
သော မိဖုရားကသစ်ဝါးစသည်တို့ကို ပေးလှူသည်ဟုရေး
ထိုးခဲ့သည်။

ထိုနှစ်ကုန်၍ ပုဂံသို့မင်းကြီး ဆန်တက် လာသောအခါ၊
သားတော်ပြည်စားလုပ်ကြံသဖြင့် မင်းကြီးကံတော်
ကုန်သည်။

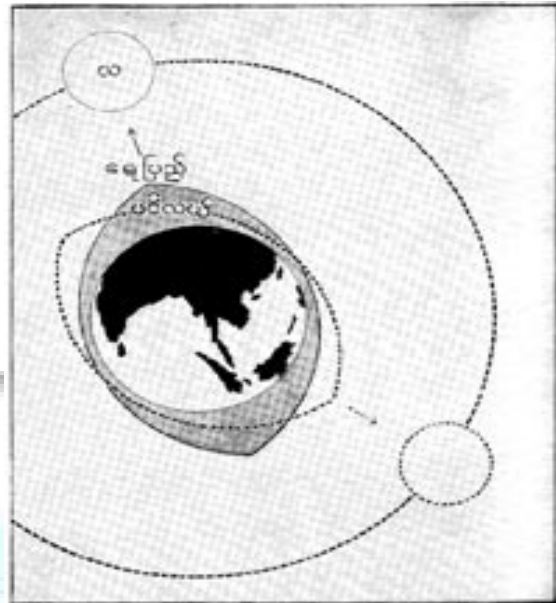
ဂျီ၊ အိပ်၊ လှ (စ)

ဒီ။ ။ပင်လယ်အနီးနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင် နေထိုင်
သူတိုင်းသည် ပင်လယ်ရေတက်ခြင်းကျခြင်းကို သိရှိကြ
ပေလိမ့်မည်။ ယင်းသို့ ပင်လယ်ရေအတက်အကျကို ဒီဟု
ခေါ်သည်။ ပင်လယ်ရေသည် တစ်နေ့လျှင် နှစ်ကြိမ်တက်၍
တစ်နေ့လျှင်နှစ်ကြိမ်ကျ၏။ ရေတက်ချိန်နှစ်ချိန်သည် ၁၂
နာရီ ၂၄ ၁/၂ မိနစ်ကွာပြီးလျှင်၊ ရေကျချိန်သည်လည်း
၁၂ နာရီ ၂၄ ၁/၂ မိနစ်ကွာခြား၏။

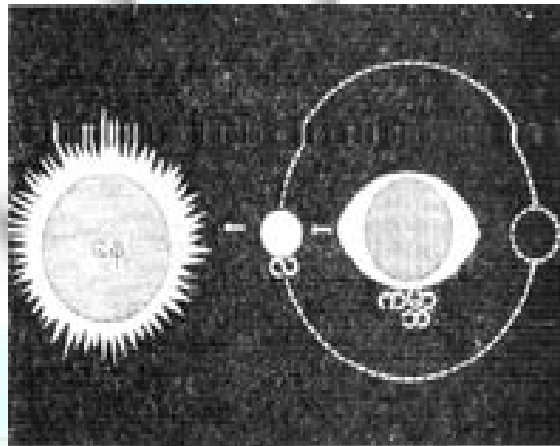
ဤသို့ဒီဖြစ်ပေါ်လာခြင်းမှာ ကမ္ဘာမြေကြီးကိုလ၏
အာကာဗုဒ္ဓသတ္တိက ဆွဲယူသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းတည်း။
(အာကာဗုဒ္ဓသတ္တိ-ရှု။)လသည် ကမ္ဘာမြေကြီးနှင့် လည်း
ကောင်း၊ နေနှင့်လည်းကောင်းမျဉ်းတပြေးတည်းရှိသည့်အခါ
မြေကြီးကိုဆွဲငင်သောလ၏ အာကာဗု နသတ္တိသည်အား
ကြီး၏။ သို့သော် ထောင့်မှန်ကျ၍နေသော အခိုက်အတန့်၌
ကား ထိုသတ္တိသည်အင်အား ယုတ်လျော့လေသည်။

နေနှင့်လတို့၏ ဒီဖြစ်ပေါ်လာစေသော ဆွဲအားသတ္တိ
နှစ်ခုကို နှိုင်းစာသော်လမှာနေထက် သေးငယ်သော်လည်း၊
နေထက်ပို၍ ကမ္ဘာမြေကြီးနှင့် နီးကပ်လျက်ရှိသဖြင့်
နေထက် ဆွဲအားနှစ်ဆ ပိုလေသည်။

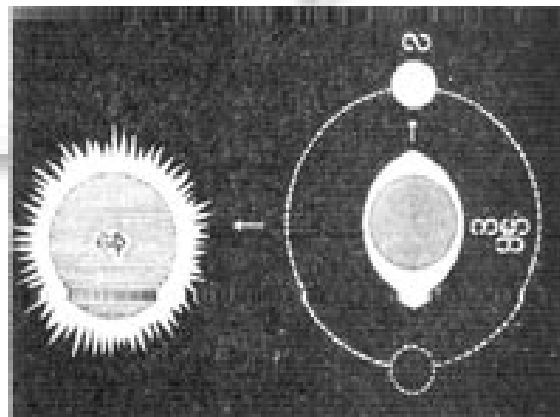
မွန်းတည့်သောအခါ အောက်တည့်တည့်ရှိ ရေထု
သည် တက်ကြွလာပြီးလျှင် ရေတက်ခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေ
လေသည်။ ထိုအချိန်၌ ကမ္ဘာ၏အခြားဘက်ရှိ ပင်လယ်

လ၏ ဆွဲအားသတ္တိကို သရုပ်ဖော်ထားပုံ

ရေထရက် ဖြစ်ပေါ်ပုံ

ရေသေရက် ဖြစ်ပေါ်ပုံ

ရေသည် လူ၏ဆွဲအားသတ္တိကို မခံစားရသဖြင့်အောက်၌ ကျန်ရစ်ပြီးလျှင် ထိုနေရာ၌လည်း ဒီတက်ခြင်းဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုသို့ ကမ္ဘာလုံး၏တဘက်တချက်၌ ဒီတက်လာသောအခါ၊ ယင်းတို့၏အကြားရှိ နှစ်ဘက်သောနေရာများ၌ ရေကျသွား၏။

လပြည့်လကွယ်နေ့များ၌ နေ၊ လနှင့်ကမ္ဘာမြေကြီးတို့သည် သုံးခုတန်းလျက်မျဉ်းတပြေးတည်းတည်ရှိကြသည်။ ထိုကဲ့သို့တည်ရှိသော ရက်အတွင်းတွင် နေနှင့် လတို့၏ဆွဲအားသတ္တိသည် ကမ္ဘာမြေကြီးအပေါ်၌ တပြိုင်တည်း တသမတ်တည်းသက်ရောက်သည်။ ထိုအခါ ရေတက်လျှင် ခါတိုင်းထက်ပို၍တက်၏။ ရေကျလျှင်လည်း ခါတိုင်းထက် ပို၍ကျ၏။ ယင်းရက်များကိုရေထရက်ဟုခေါ်သည်။

လဆန်း ၈ရက်၊ လဆုတ် ၈ရက်နေ့များတွင် နေနှင့်လတို့သည် ကမ္ဘာမြေကြီးနှင့် ထောင့်မှန်ကျသော အရပ်၌တည်၏။ ထိုအခါ နေ၏ဆွဲအားသတ္တိသည် လ၏ဆွဲအားသတ္တိနှင့် ထောင့်မှန်ကျလျက်ရှိခြင်းကြောင့် တစ်ခုနှင့်တစ်ခုဆန့်ကျင်ပြီးလျှင်၊ ဆွဲအားနည်း၍သွား လေသည်။ ထိုအခါမျိုး၌ ရေတက်ရေကျသည့် အရှိန်နည်းပါးသည်။ ထိုသို့ ရေအတက်အကျအရှိန်နည်းသောရက်ကို ရေသေရက်ဟုခေါ်လေသည်။

ရေအတက်အကျသည် တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ မတူချေ။ သမုဒ္ဒရာအလယ်၌ ရေအတက်အကျသည် ၂ ပေမှ ၃ ပေ အထိကွာခြား၍၊ ကမ်းရိုးတန်းရည်သော ပင်လယ်ကမ်းခြေနှင့် တဖြည်းဖြည်းကျဉ်းသွားသော ပင်လယ်ကွေ့များ၌ ကား ရေသည်အလွန်မြင့်စွာတက် တတ်၏။ စစ်တောင်းမြစ်ဝကဲ့သို့ အဝကျယ်ပြောပြီးလျှင်၊ ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဍာန်ပမာအထက်သို့ရှူး၍ ကျဉ်းမြောင်းသွားသော မြစ်ဝများနှင့် ယင်းမြစ်ဝများနှင့်တဆက်တည်းဖြစ်သော မြစ်ဆုံးပိုင်းများတွင် ဒီရေတက်သောအခါ အလွန်အရှိန်ပြင်းစွာနှင့် ရေမြိုမောက်စွာတက်သည်။ ရေထရက်များတွင် ယင်းနေရာများ၌ လှိုင်းလုံးလှိုင်းလိပ်ကြီးများအဖြစ်ဖြင့် ဒီတက်သည်။ ဤသို့ ရေလုံးအားကြီးစွာဖြင့် မြစ်နဖူးရောက်လုနီးပါးဒီတက်လာသည့်အခါ၊ ကြောက်မက်ဖွယ် ဟိန်းသောအသံလည်းဖြစ်လာသည်။ ယင်းနေရာမျိုး၌ မြစ်ကမ်းပေါ်တစ်နေရာမှနေ၍၊ ဒီမရောက်ခင် ဒီတက်လာသည်ကို ကြည့်လျှင်ရေတံတိုင်းကြီး ရွေ့လာသည့်ပမာ တွေ့ရမည်။ ဤသို့အရှိန်ပြင်းစွာရွေ့လာသော ရေတံတိုင်း၏ အမြင့်မှာအချို့ဒေသများ၌ ပေပေါင်းများစွာပင်မြင့်၏။ ရေလုံးကြီးများရိုက်ခတ်၍ ယင်းဒီတက်နည်းမျိုးကို အချို့က ဒီလုံးရိုက်သည်ဟု ခေါ်ကြသည်။ ကမ္ဘာပေါ်၌ အရှိန်ပြင်းစွာနှင့် မြင့်မားစွာတက်လာသောဒီလုံးကြီးများကို တောင်အမေရိကတိုက်ရှိ အမေရန်မြစ်ဝတရုတ်နိုင်ငံရှိ ယန်စီ

ကျိုင်မြစ်ဝ၊ အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ ဆဲဗန်းမြစ်ဝ၊ ပြင်သစ်ပြည်ရှိ စိန်းမြစ်ဝ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ ဟူဂလီမြစ်ဝနှင့် ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံရှိ စစ်တောင်းမြစ်ဝများတွင် တွေ့ရှိရသည်။

သင်္ဘောသားများသည် ရေတက်ရေကျအကြောင်းကိုသိအပ်၏။ မြစ်များ၏အဝတွင် သောင်တန်းထွန်းတတ်သဖြင့် ရေအတက်တွင် သင်္ဘောများသည် ဆိပ်ကမ်းထဲသို့ ဝင်လာခြင်း၊ ပင်လယ်ပြင်သို့ ပြန်ထွက်သွားခြင်းပြုနိုင်၏။ ရေကျချိန်တွင် ရေတိမ်သောနေရာ၌ ရောက်နေပါက သင်္ဘောနှစ်မြုပ်တတ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ဆိပ်ကမ်း အရာရှိတို့က ဆိပ်ကမ်းကြီးများ၏ ရေတက်ရေကျကို အမြဲကြိုတင်၍ တွက်ချက်ခန့်မှန်းထားကြရ၏။

ရေတက်ရေကျကို ဆိပ်ကမ်းဝင်သောသင်္ဘောကြီးများ သာမဟုတ်၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ရှိ မြစ်ချောင်းတို့တွင် ကူးလူးသွားလာရသော လှေသမ္ဗန်သမားတို့ကလည်းဂရုစိုက်ရပေသည်။ ရေတက်ရေကျကို ဂရုစိုက်ပါက၊ ရေဆန်မိပြီးလျှင် ခရီးမတွင်ရှိတတ်၏။ ရန်ကုန်မြစ် နှင့်တဆက်တည်းဖြစ်သော ပန်းလှိုင်မြစ်နှင့် ဧရာဝတီမြစ်တို့ဆုံရာဖြစ်သော ညောင်တုန်းမြို့ အထိဒီရေအတက် အကျရှိသည်။ ညောင်တုန်းမြို့မှ အထက်တွင်ဧရာဝတီမြစ်၌ ရေတက်ရေကျ မရှိချေ။

ဒီဇယ်အင်ဂျင်။ ဒီဇယ်အင်ဂျင်သည် ဆီကိုလောင်စာအဖြစ်အသုံးပြုသောအတွင်းမီးအား အင်ဂျင်စက်ဖြစ်သည်။ ထိုစက်ကိုတွင်သော ဂျာမန်လူမျိုး အင်ဂျင်နီယာ ရုဒေါ့ ဒီဇယ်၏အမည်ကို အစွဲပြု၍ ဒီဇယ်အင်ဂျင် ဟုခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဒီဇယ်အင်ဂျင်သည်လောင်စာအတွက် အကုန်အကျသက်သာသည့်ပြင်၊ စက်အားလည်း အထူးကောင်းမွန်သည်။ အခြားအတွင်းမီးအား အင်ဂျင်စက်များကဲ့သို့ပင်၊ လောင်စာဆီမီးတောက်လောင်ရာမှ ဖြစ်ပေါ်သောဓာတ်ငွေ့တို့၏ ပြန့်ကားမှုကြောင့် ပစ်စတန်ကို တွန်းကန်ရွေ့ရှားစေသည်။ သို့သော်အခြားအတွင်းမီးအား အင်ဂျင်စက်များနှင့်မတူသောဒီဇယ်အင်ဂျင်၏ထူးခြားချက်မှာ ဆီကို မီးဖွားဖြင့်မလောင်စေဘဲ၊ ဖိသိပ်ထားသော လေဖြင့်သာ လောင်စေခြင်းဖြစ်သည်။

ဒီဇယ်အင်ဂျင်၏သဘောမှာ စက်ကို စတင်မောင်းလိုက်လျှင် ဆလင်ဒါအထဲရှိပစ်စတန်သည် အပေါ်နှင့်အောက်သို့ ရွေ့ရှားသွားသည်။ အောက်သို့ပစ်စတန် ဆင်းလာသော ထိုးချက်၌၊ ပစ်စတန်သည် ဆလင်ဒါထဲသို့ ဖိအားအနည်းငယ်နှင့်လေကိုဆွဲယူသည်။ အချို့စက်များတွင် ဆူပါ ချာဂျာခေါ်လေမှုတ်စက်ဖြင့် ဆလင်ဒါအတွင်းသို့ လေကိုမှုတ်သွင်းပေးသည်။ ပစ်စတန်အပေါ်သို့ပြန်၍ တက်သော ထိုးချက်၌၊ ပစ်စတန်သည် လေကိုသာသာအလျောက်ရှိမည့်

www.foreverspace.com.mm

ဒီဇယ်အင်ဂျင်ကို စတင်တီထွင်ခဲ့သူ ရုဒေါ့ဒီဇယ်

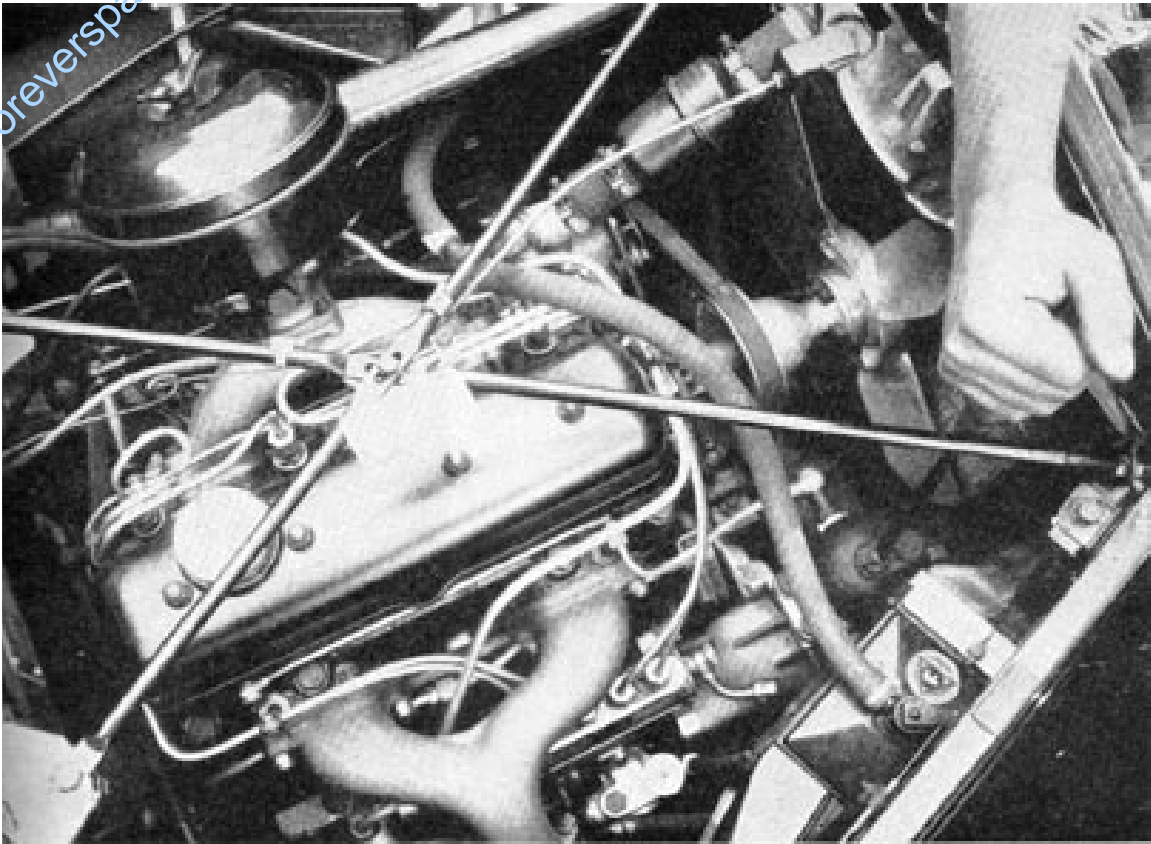
ထုထယ်၏ ၁၄ပုံ ၁ပုံမျှ အထိဖိသိပ်ပေးလိုက်သည်။ ဤသို့ လေကို ဖိသိပ်ပေးလိုက်ခြင်းကြောင့်၊ လေ၏ဖိအားသည် စတုရန်းတစ်လက်မလျှင် ပေါင် ၅၀၀မျှအထိရှိ လာသည်။ ထိုပြင်ထိုဖိအားက ဆလင်ဒါအတွင်းရှိလေ၏ အပူချိန်ကို ဖာရင်ဟိုက်ဒီဂရီ ၈၀၀မှ ၁၀၀၀ အထိ တိုးသွားစေသည်။ ထိုအချိန်၌ ဆလင်ဒါအတွင်းသို့ ဂျက်နှုတ်သီးမှဆီကို အမှုန့်ကလေးများအဖြစ် မှုတ်ထည့်ပေးသည်။ လေ၏အပူချိန်သည် တက်နေသဖြင့်၊ ဆီကို မီးတောက်စေပြီးလျှင်၊ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဓာတ်ငွေ့များကိုပြန်ထွက်စေသည်။ ထိုဓာတ်ငွေ့များသည် ပစ်စတန်ကို အောက်သို့တွန်းချသည်။ ထိုသို့ ပစ်စတန်ကိုတွန်းချသော ထိုးချက်ကို 'ပါဝါထိုးချက်' ဟုခေါ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုထိုးချက်တွင် စက်ကလေးလုပ်လုပ်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ပစ်စတန်အောက်သို့ဆင်းလာရာ၌ အဆုံးသို့ ရောက်ချိန်နီးတွင် ဆလင်ဒါအတွင်းသို့ လေထပ်၍ထည့်ပေးပြန်သည်။ ပစ်စတန်သည် အောက်ဖက်အဆုံးသို့ရောက်သည်နှင့်တပြိုင်နက်၊ ဆလင်ဒါ၏ထိပ်ဖက်ရှိ အိပ်ဇောအဆိုရှင် ၂ခုသည် ပွင့်သွားပြီး

လျှင် လောင်ကျွမ်းမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော သုံးပြီးဓာတ်ငွေ့များသည် ဆလင်ဒါအတွင်းမှထွက်သွားသည်။ ဤသို့ဖြစ်သည်မှာ စက္ကန့်အနည်းငယ်ခန့်သာကြာ၏။ ထိုစက်မျိုးကို နှစ်ချက်ချက်အင်ဂျင်ဟုခေါ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပစ်စတန်သည်ပေါက်ကွဲမှု တကြိမ်ဖြစ်စေရန် အထက်သို့တကြိမ်၊ အောက်သို့တကြိမ်ထိုးရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

အခြားဒီဇယ်အင်ဂျင်တစ်မျိုးမှာ လေးချက်ချက်ခေါ် စက်မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုစက်မျိုး၌ ပစ်စတန်သည်အထက်သို့ ၂ကြိမ်၊ အောက်သို့ ၂ကြိမ်၊ ပေါင်း၄ကြိမ်ထိုးရသည်။ ပစ်စတန်သည် ပထမအကြိမ်အောက်သို့ဆင်းသောအခါ၊ ဆလင်ဒါအတွင်းသို့ လေကိုစုတ်ယူသည်။ ထိုနောက် အထက်သို့ တက်သွားသောအခါ၊ လေကို ဖိသိပ်ပေးသည်။ ထိုအချိန်၌ ဆီကို ဆလင်ဒါအတွင်းသို့ မှုတ်ပေးလိုက်ရာ၊ မီးတောက်ပြီးလျှင် ဒုတိယအကြိမ် ပစ်စတန်သည် အောက်သို့ဆင်းလာသည်။ ထိုနောက် အထက်သို့ ဒုတိယအကြိမ် တက်လာပြန်၍၊ သုံးပြီးဓာတ်ငွေ့များကို အပြင်သို့ ထွက်သွားစေသည်။

ဒီဇယ်အင်ဂျင်သည် မီးလောင်သော ဆီငွေ့မှ ထွက်လာသည့် အပူကို ကောင်းစွာအသုံးပြုခြင်းဖြင့် အားရရှိသည်။ ဒီဇယ်အင်ဂျင်တွင် ပစ်စတန်နှင့် ဆလင်ဒါထိပ်ပိုင်းကို အထူးစီမံထားသဖြင့် ဆီငွေ့များသည် လေနှင့် ကောင်းစွာ ရောသွားပြီးလျှင်၊ ဆလင်ဒါအတွင်း၌ ကောင်းစွာမီးလောင်နိုင်သည်။ လောင်စာဆီမီးလောင်ချိန်၌ ဖိအားသည် တသမတ်တည်းလိုပင်ရှိသည်။ ဖိအားကို ထိန်းပေးရန်အတွက် ဆလင်ဒါအတွင်းသို့ ဆီကိုတတ်နိုင်သမျှ လျှင်မြန်စွာထည့်ပေးရသည်။ ပစ်စတန်အောက်သို့ဆင်းလာသော အချိန်၏ ၁၀ပိုင်း ၁ပိုင်းအချိန်အတွင်း၌ ဆလင်ဒါအတွင်းသို့ ဆီထည့်သွင်း၍ ပြီးစီးရသည်။

ဒီဇယ်အင်ဂျင်သည် ထုထယ်ကြီးမား၍ အလေးချိန်များသော်လည်း ယင်း၌ ကောင်းမွန်ထူးခြားသောအချက်များ ရှိပေသည်။ ထိုစက်မျိုးတွင် အသုံးပြုသော လောင်စာ၏ တန်ဖိုးသည် ဓာတ်ဆီ၏တန်ဖိုးလောက်မများချေ။ ဒီဇယ်အင်ဂျင်စက်ကြီးများသည် ဖြည်းဖြည်းသာလည်နိုင်သည်။ အများအားဖြင့် တစ်နစ်လျှင်အပတ်ပေါင်း ၁၀၀မှ ၄၀၀ အထိသာလည်နိုင်သည်။ သို့သော် အထူးပင်စက်အား ကောင်း၍အလုပ်လုပ်နိုင်စွမ်းရှိပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဆလင်ဒါအတွင်းမှထွက်လာသောအပူအားလုံး လိုလိုကို တွင်ကျယ်စွာအသုံးပြုနိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ဒီဇယ်အင်ဂျင်စက်ပုံများသည် ရိုးရိုးပုံများပင်ဖြစ်သည်။ ဒီဇယ်အင်ဂျင်တွင် လိုအပ်သမျှမှာ ဆလင်ဒါ၊ ပစ်စတန်၊ ဆက်တံ၊ လက်တံဝင်ရိုး၊ အားဘီး၊ ဆလင်ဒါ

မားစီဒီးဗင် မော်တော်ကားများ၌ တပ်ဆင်လေ့ရှိသော ဒီဇယ်အင်ဂျင်စက်

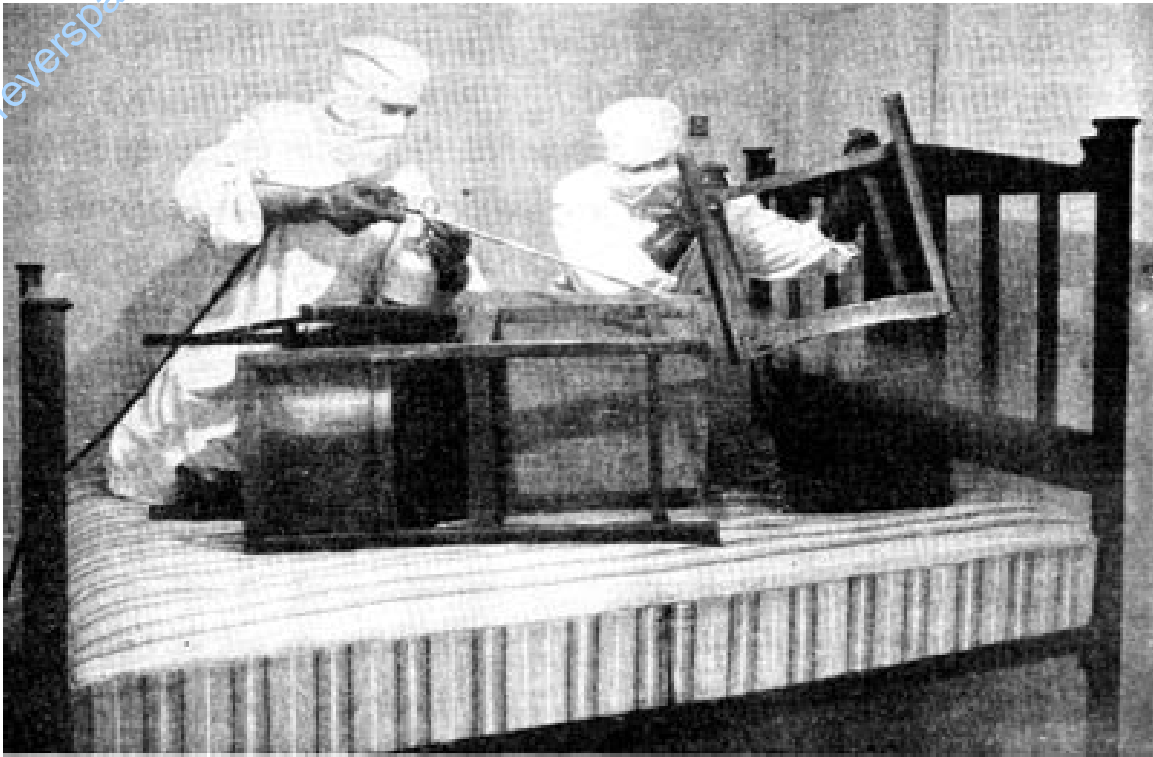
အတွင်းသို့ ဆီမှုတ်သွင်းရန် ဗုံပိုင်နှင့် နှုတ်သီးတို့အပြင်၊ အဆိုရှင်များကို အလုပ်လုပ်စေသော ကရိယာတို့သာလျှင် ဖြစ်သည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာပင် ဒီဇယ်အင်ဂျင်များကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံများ၊ ရေပေးလုပ်ငန်းများ၊ သင်္ဘောများတွင်အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဒီဇယ်အင်ဂျင်နှင့် မောင်းနှင်သော အချို့မီးရထားများသည် တစ်နာရီလျှင် မိုင် ၁၂၀ ပြေးနိုင်ကြသည်။ အချို့မော်တော်ကားနှင့် ယာဉ် များ၌လည်း ဒီဇယ်အင်ဂျင်ကို အသုံးပြုကြသည်။ ဒီဇယ် အင်ဂျင်ကို ပို၍ကောင်းမွန်စေရန်ကြိုးစားကြရာ၊ ယခုအခါ လေယာဉ်ပျံ၊ သင်္ဘော၊ မော်တော်ဘုတ်နှင့် ခရီးသည်တင် ဘတ်ကားကြီးများ၌ အသုံးပြုနိုင်သော ဒီဇယ်အင်ဂျင်များ ကိုလုပ်နိုင်ကြပေပြီ။ ထိုပြင် ဒီဇယ်အင်ဂျင်ကို လေဖိအား စက်၊ ရေစုတ်စက်၊ အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်စက်၊ လယ် ယာမြေ ထွန်စက်များ၌လည်း အသုံးပြုနိုင်ကြပေပြီ။

မြန်မာနိုင်ငံတော် ပြည်တွင်းရေကြောင်း သယ်ယူပို့ ဆောင်ရေး ဘုတ်အဖွဲ့မှကြီးမှူး၍ ရေကြောင်း ဒီဇယ်အင် ဂျင်ဆရာများ ထွန်းကားလာရေးအတွက်ဒီဇယ်အင်ဂျင် သင်တန်းကျောင်းတစ်ခုကို လမြို့၊ သင်္ဘောကျင်း၌ ၁၉၅၅

ခုနှစ်ဇူလိုင်လတရက်နေ့တွင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထို နောက် များမကြာမီ ယင်းသင်တန်းကျောင်းကို ကမ္ဘာ့အ လုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ်နှင့် အာရှနှင့် အရှေ့ဖျားနိုင်ငံများ ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးကော်မစ်ရှင်အဖွဲ့များ၏ အကူအညီကို ယူ၍ ထပ်မံတိုးချဲ့လိုက်လေသည်။ ထိုဒီဇယ်အင်ဂျင် သင် တန်းကျောင်း၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဒီဇယ်အင်ဂျင်များ ထိန်း သိမ်းရေး၊ ပြုပြင်ရေးနှင့်ပတ်သက်သော ပညာရပ်များကို မြန်မာနိုင်ငံမှ ကျောင်းသားများကိုသာမက၊ အခြားအာ ရှတိုက်နိုင်ငံများမှ ကျောင်းသားများကိုပါ သင်ကြားပေး ရန်ပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်တွင်းရေကြောင်း သယ် ယူပို့ဆောင်ရေး ဘုတ်အဖွဲ့သည် အခြားအာရှနှင့်အရှေ့ ဖျားနိုင်ငံများနှင့်စာလျှင် ဒီဇယ်အင်ဂျင်ဖြင့် မောင်း သောရေယာဉ်များကို အများဆုံးအသုံးပြုသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံ ပြည်တွင်းရေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် အ သုံးပြုလျက်ရှိသော ရေယာဉ်တို့တွင် ၈၃ ရာခိုင်နှုန်းသည် ဒီဇယ်အင်ဂျင်နှင့် မောင်းသော ရေယာဉ်များဖြစ်သည်။

ဒီတားဂျင့် ဆပ်ပြာ ။ ။(ချေးချွတ်စရာ-ရှု။)

www.foreverspace.com.mm

အိမ်ခန်းအတွင်း ဒီ ဒီ တီ ဆေးရည်ဖြန်းခြင်းဖြင့် တိုက်ဖတ်ရောဂါကို ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်သည်။

ဒီ၊ဒီ၊တီ။ ။ဒီဒီတီသည် လူသိများသော ပိုးသတ်ဆေး ဖြစ်သည်။ အမည်ရင်းမှာ 'ဒိုင်ကလိုရိုဒိုင်ဖီနီ ထရိုင်ကလို ရိုအီသိန်း' ဖြစ်သော်လည်း၊ အမည်အခေါ်ရ ရှည်သောကြောင့် အတိုနည်းဖြင့် ဒီဒီတီ ဟုခေါ်ဆိုသည်။ ဒီ ဒီ တီကိုအမှုန့်အဖြစ်လည်းကောင်း၊အရည်အဖြစ်လည်းကောင်း အငွေ့အဖြစ်လည်းကောင်း ဖော်စပ်ယူနိုင်သည်။ ဒီ ဒီ တီကို ကလိုရိုဖိုက်ဒရိုက်၊ မိုနိုကလော်ဗင်ဇင်းနှင့် ဆာလဖျူရစ်အက်ဆစ်ခေါ် ဓာတ်သုံးမျိုးမှ ဖော်စပ်ယူခြင်းဖြစ်သည်။

၁၉၄၄ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတပ်မတော်သည် ဒီ ဒီ တီကို တိုက်ဖတ်ရောဂါ တားမြစ်ရန်အတွက် အီတလီနိုင်ငံ၊ နေပယ်မြို့၌ စတင်၍ အသုံးပြုသည်။ ဒီ ဒီ တီအမှုန့်ကို နေပယ်မြို့ရှိ လူအားလုံးအား ဖြူးပေး၍၊ ကိုယ်၌ရှိသော တိုက်ဖတ်ရောဂါများကို သတ်ပစ်သည်။ ဒီ ဒီ တီအရည်ဖြင့် အင်္ကျီအဝတ်အစားများကို ဖြန်းထားလျှင် နှစ်လခန့် တိုက်ဖတ်ရောဂါပိုး မစွဲကပ်နိုင်ပေ။ အင်္ကျီကို ခဝါပေးသော်လည်း၊ ထိုဆေးရည်သတ္တိမှာ မပြယ်ဘဲရှိသည်။ ဒီ ဒီ တီ သည် အင်းဆက်ပိုး အမျိုးမျိုးစွာကို သေကြေပျက်စီးစေနိုင်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုစိုက်ပျိုးရေးဌာနက ဒီ ဒီ တီသည် ဂျပန် ပိုးတောင်မာ၊ ကြမ်းပိုး၊ ကျွဲနွား၊ စွဲသန်း၊ ခြတို့အပါအဝင်ဖြစ်သော

ပိုးကောင်မျိုး ၄၀၊ ၅၀လောက်ကိုနှိမ်နင်းနိုင်စွမ်းရှိသည်ဟုဆိုသည်။ နံရံ၌ ဒီ ဒီ တီ ဖြန်းထားသော အခန်းအတွင်း၌ သုံးလတိုင်မျှ ယင်ကောင်များ မနေနိုင်ပေ။ ဒီ ဒီ တီပါသော ဆေးဖြင့် နံရံသုတ်ထားလျှင်လည်း ယင်ကောင်များ သေကုန်ကြသည်။

၎င်းပျားရောဂါခြင်များဖျက်ဆီးပစ်ရန် ဒီ ဒီ တီကို လေယာဉ်ပျံဖြင့် နေရာကျယ်ပြန့်စွာ ဖြန်းပေးနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် အများအပြား အသုံးပြုလျှင် ဒီ ဒီ တီသည်လူ့အတွက် အသုံးဝင်သည့် ပျားကဲ့သို့သော အင်းဆက်ပိုးများကို ဖျက်ဆီးပစ်တတ်သည်။ ဒီ ဒီ တီသည် ငါးများကိုလည်းအဆိပ်သင့်စေရုံမက၊ သွေးအေးသတ္တဝါအချို့ကိုလည်းသေစေတတ်သည်။ သွေးနွေးသတ္တဝါများပင် ယင်းကို အများအပြားစားမိလျှင် သေနိုင်ကြသည်။ ကျွဲနွားစားရန် အသီးအနှံများကို ဒီ ဒီ တီ မဖြန်းမိရန်သတိ မူရာ၏။ လူ့နှာကိုယ်ထဲသို့ ဒီ ဒီ တီ အများအပြား ဝင်ရောက်သွားလျှင်လူကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့်ဒီဒီတီကို များစွာသတိထား၍သုံးစွဲရာသည်။

ဒီ ဒီ တီကို ဂျာမန်ဓာတုဗေဒပညာရှင် တစ်ဦးကစတင် ဖော်စပ်ယူ၍၊ ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် ဂျေ၊ အာ၊ ဂျီကုမ္ပဏီခေါ် ဆွစ်ဇာလန်ဗေဒကုမ္ပဏီက မှတ်ပုံတင် လေသည်။

ဒီပဲရင်းမြို့ ။ဒီပဲရင်းမြို့သည် ရှေးဦးမြို့မှ အနောက်ဘက် ၉ မိုင်ကွာဝေး၍ ရှေးဦး-မုံရွာ မီးရထားလမ်းပေါ်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရှေးဟောင်းမြို့တစ်မြို့ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ်ကပင် ဒီပဲရင်းမည်သော အရပ်ရှိကြောင်းကို ပုဂံမြို့သမထီးအရပ် သမထီး ကျောက်စာ၌ တွေ့ရသည်။ ယင်း ကျောက်စာတွင် ဒီပဲရင်းကို 'ထိပေအ်သျင်'ဟုရေးထိုးသည်။ ထိုအရေးအသားကို ယခုခေတ်သုံးအရေးအသားဖြင့် ရေးပြုရလျှင် ထိပေသျင်ဟု ရေးပြုရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုမြို့သည် ရွှေဘိုခရိုင် ရှေးဦးနယ်အပါအဝင်၊ ဒီပဲရင်းမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ ရှေးမြန်မာမင်းများ လက်ထက်က မြို့ဝန်နေထိုင်ခဲ့သည်။ မြို့ရိုးနှင့် ကျုံးဟောင်းများလည်း ရှိသည်။ ယခုအခါ မြို့ပိုင်ရုံး၊ ရဲဌာနနှင့်စာပို့တိုက်များရှိ၏။ ရှေးဦးမြို့နှင့် ကတ္တရာစေးလမ်းဖြင့် ဆက်သွယ်ထားသည်။ အခြား လမ်းများကား ဖို့မြေ ပေတရာလမ်းများသာဖြစ်၍ မိုးရာသီတွင် အသွားအလာခက်ခဲ၏။ ရှေးဦး တူးမြောင်းမကို အမှီပြုရသည့် ကျောထောက်နောက်ခံနယ်မြေတွင် ရေသွင်း၍ စပါးစိုက်ပျိုးကြသည်။ ထိုအရပ်တွင် အုန်းပုတီးကြိမ်ပုတီးထွက်၏။

ဒီပဲရင်းမြို့နယ်မှာစတုရန်းမိုင် ၆၁၅ မိုင်ကျယ်ဝန်း၍ ကျေးရွာပေါင်း ၂၃၁ ရွာပါဝင်၏။ လူဦးရေ ခန့်မှန်းခြေ ၆၀၀၀၀ ကျော် ရှိသည်။ မြို့နယ်အရှေ့ပိုင်းမှာ ရှေးဦးတူးမြောင်းမဖြင့် မူးမြစ်မှရေသွယ်၍ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ရာ၊ လယ်ယာများအထူးအောင်မြင်သည်။ အနောက်ပိုင်းမှာမူ တောတောင်ထူထပ်သည်။ မြေဩဇာ ထက်သန်ကောင်းမွန်သောအရပ်ဖြစ်၍ ယင်းနယ်တိုက်တွင် ပယ်ကိုးသန်း ရှိခဲ့ဘူးကြောင်းကိုကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံတွင် 'ဒီပဲရင်းဝယ်၊ ကိုးသန်းပယ်၊ ထိုနယ်လေးမျက်နှာ'ဟု တွေ့ရသည်။ ဒီပဲရင်းမြို့နယ်သည် မြန်မာဘုရင်များလက်ထက်၌ စစ်မှုထမ်းသူရဲကောင်းများ ထွက်ပေါ်ရာ အရပ်ဖြစ်သည်။ စစ်သူကြီးမဟာဗန္ဓုလသည်လည်း ဒီပဲရင်းဇာတိဖြစ်၏။

ဒီပဲရင်း ဒီ(ခရစ် ၁၆၆၁-၁၇၃၁) ။ဒန်းနယဲ ဒီပဲရင်းကား အင်္ဂလိပ်ဂန္ထဝင်၌သာမက ကမ္ဘာ့ဂန္ထဝင်၌လည်းကျော်ကြားသော 'ရော်ဗင်ဆန် ကရူးဆိုး ဝတ္ထုကြီးကို ရေးခဲ့သူဖြစ်သည်။ ကရူးဆိုး၏သင်္ဘောပျက်ပုံ၊ ကျွန်းကြီးတစ်ကျွန်းကိုတွေ့ရှိပုံ၊ ကျွန်းကြီး၌တစ်ယောက်ထီးတည်း နေထိုင်ပုံတို့မှစ၍ ကရူးဆိုး၏တပည့် ဖရိုင်းဒေးခေါ် ဖိုးသောကြာနှင့်တွေ့ပုံစသည်တို့သည် စာဖတ် ပရိသတ်၏ စိတ်ကို များစွာဆွဲဆောင်နိုင်လေသည်။(ကရူးဆိုး ရော်ဗင်ဆန်-ရှု။)

ဒီပဲရင်းသည် လန်ဒန်မြို့သားသတ်တစ်ဦး၏သားဖြစ်သည်။ ပညာသင်ချိန်အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ၊ သူ၏ဖခင်သည် သားဖြစ်သူအား မိမိကဲ့သို့ အသက်မွေးခြင်း မပြုစေလိုသည့်

အတွက်၊ ခရစ်ယန်ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် ပညာဆည်းပူစေခဲ့သည်။ ဒီပဲရင်းကား ပျူရီတန်ဂိုဏ်းဝင်တစ်ဦးဖြစ်သည့် အလျောက်၊ ရေဖျန်းဂိုဏ်း၏အယူအဆများကို အယုံအကြည် မရှိချေ။ ၁၇၀၂ခုနှစ် ခရစ်ယန်သာသနာရေးဆိုင်ရာစာအုပ်ငယ်တစ်အုပ်ကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ရာ၊ယင်းစာအုပ်တွင် ဒီပဲရင်းသည် ရေဖျန်းဂိုဏ်းကြီးအားထောက်ခံသယောင်ရေးသားထားသဖြင့် တိုရီအစိုးရသည် ဦးစွာ၌များစွာသ

ကမ္ဘာကျော် ရော်ဗင်ဆန် ကရူးဆိုး ဝတ္ထုရေးဆရာ ဒန်းနယဲ ဒီပဲရင်း

ဘောကျခဲ့၏။ နောက်၌သော်ကားထိုစာအုပ်မှာ လက်ရှိအစိုးရကို ပြက်ရယ်ပြုကာရေးသားထား ကြောင်းသိရှိရသဖြင့်၊တိုရီ အစိုးရသည် ဒီပဲရင်းအားဖမ်းဆီးရန်အမိန့်ထုတ်ခဲ့သည်။ အစိုးရ၏ လူဖမ်းအမိန့်တွင် ဒီပဲရင်း၏ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကို ဖော်ပြထားသဖြင့်၊ နှောင်းလူတို့သည် ဒီပဲရင်း၏အသွင်အပြင်ကို မှန်းဆကြည့်နိုင်လေသည်။ ထိုအခါက ဒီပဲရင်းသည် အသက်၄၀ကျော်၊ အရပ်မနိမ့်မမြင့်၊ အသားညိုညို၊ ဆံပင်နက်နက်၊ နှာခေါင်းကောက်ကောက်၊ မေးချွန်ချွန်၊မျက်လုံးညိုညို၊ ပါးစပ်အနီးတွင်ထင်ရှားသော မှည့်ကြီးတလုံးရှိသည့်အပြင် ဆံပင်အတုကို အမြဲစွပ်ထားလေ့ရှိသည်ဟု အစိုးရ၏ ကျေညာချက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။ ထိုနောက် ဒီပဲရင်းကို မိလားသောအခါ၊ တိုရီအစိုးရသည် ဒီပဲရင်းအား

ရက်အင်နဲ့အသတ်မရှိ ထောင်သွင်းအကျဉ်း ချထား လိုက်၏။

ဒီဖိုးသည်ထောင်မကျခင်က စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုကို လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ထိုလုပ်ငန်းမှာ သူထောင်ကျသဖြင့်ပျက် စီးသွားရာ၊ အကြွေးအမြောက်အမြားတင်ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင်ဒီဖိုးသည် ၁၇၀၃ ခုနှစ်၌ အောက်လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူရောဗတ်ဟာလေ၏ ဆောင်ရွက်မှုကြောင့် ထောင်မှထွက်လာခဲ့၏။ ဟာလေသည် သတင်းစာ၏ တန်ခိုးသတ္တိနှင့်ထက်မြက်သောက လောင်၏အစွမ်းကြီး မားပုံကိုသိရှိသဖြင့်၊ ဒီဖိုးအားယင်းသို့ ကူညီခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒီဖိုးကလည်း ဟာလေအတွက် အစီရင်ခံစာများ၊ စာရွက်စာတမ်းများရေးပေးခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲဆွယ်ပေးခြင်း၊ စကော့တလန်ပြည်တွင် အစိုးရ၏ အထောက်အကူအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် ဟာလေ အား ကျေးဇူးပြန်ဆပ်လေသည်။

၁၇၀၄ခုနှစ်တွင် ဒီဖိုးသည် 'ရီဗျူး' စာစောင်တစ်ခု ကိုထုတ်ဝေခဲ့၏။ ထိုစာစောင်တွင် လက်ရှိပြဿနာများ အား ဝေဖန်ချက်များပါရှိသည်။ 'ရီဗျူး' စာစောင်ကို ၁၇၁၃ ခုနှစ်အထိထုတ်ဝေခဲ့ရာ၊ ဒီဖိုး၏ 'ရီဗျူး' မှာနောက်ပေါ် စာနယ်ဇင်းတို့၏ ရှေ့တော်ပြေးစာစောင် ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ဒီဖိုး၏ခေတ်တွင် စာဖတ်ပရိသတ်သည် စိတ်ကူး ဉာဏ်သက်သက်ဖြင့် ရေးသားသောဝတ္ထုများကို မနှစ်သက် ကြသဖြင့်၊ ဒီဖိုးသည် သူ့စိတ်ကူးဖြင့် ထွင်ထားသော မှန်ကန်သည့် ရာဇဝင်ဝတ္ထုများကို ရေးသားလေသည်။ အဆိုပါ ဝတ္ထုများကို ရေးသားရာ၌ ဒီဖိုးသည် ထိုအခါက လွန်စွာခေတ်စားနေသော ပင်လယ်စားပြများ၊ စွန့်စား ရှာဖွေသူများ စသည်တို့၏ အကြောင်းများကိုရနိုင်သရွှံ့ စုဆောင်းရာဖွေပြီးလျှင်၊ ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်နှင့် ဇာတ် လိုက်ဇာတ်ဆောင်များကို သူ၏စိတ်ကူးဉာဏ်ဖြင့် ဖြည့် စွက်တီထွင်ကာ၊ တကယ့်အဖြစ်အပျက်များသဖွယ် ရေးသားခဲ့လေသည်။ ၁၇၁၉ ခုနှစ်တွင် ဒီဖိုးသည် အယ်လက် ဇန္ဒာဆဲလကတ်ဆိုသူ သဘောသားတစ်ဦး ၏ကိုယ်တွေ့ အဖြစ်အပျက်အမှန်ကို မူတည်ကာ၊ 'ရောဗင် ဆန်ကရူးဆို' ဝတ္ထုကို ရေးသားခဲ့သည်။ ထိုဝတ္ထုမှာ ဖတ်ရှုမရိုးနိုင်လောက်အောင်ကောင်းမွန်သော ဝတ္ထုတပုဒ် ဖြစ်၍၊ ကမ္ဘာစာပေတွင် ယနေ့တိုင်ကျော်ကြားလျက် ရှိသည်။ ဝတ္ထုရေးဆရာ ဒီဖိုးသည်လည်း ထိုဝတ္ထုတစ်အုပ် တည်းနှင့်ပင် နာမည်ကျော်ကြား သွားလေသည်။

ဒီဗရစ်တို ။ ဖိလစ်ဒီဗရစ်တိုသည် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ကုလားစကော့ဟု ထင်ရှားသော ပေါ်တူဂီလူမျိုး တစ်ဦး

ဖြစ်သည်။ ငစကော့ဟူသော အမည်မှာ လူကောင်းသူ ကောင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရလေသည်။ ဒီဗရစ်တိုသည် သဘော အစေခံအဖြစ်ဖြင့် ရခိုင်ဘုရင်မင်းရာဇာကြီး (မြန်မာ ၉၅၅- ၉၇၄)၏လက်ထက်တွင် ရခိုင်ပြည်သို့ စတင်ရောက်ရှိခဲ့ သည် ဟု ယူဆရသည်။ ထိုနောက် ရခိုင်ဘုရင် မင်းရာဇာ ကြီးထံတွင် ဝင်ရောက် အမှုထမ်းရာမှ တစ်ဆင့်တစ်ဆင့် ရာထူးတိုးတက် ထင်ရှားလာသည်။ သက္ကရာဇ် ၉၆၀ ပြည့်နှစ်၌ ငါးဆူဒါယကာ နန္ဒဘုရင်၏ဟံသာဝတီ (ပဲခူး) ပြည်ကို ရခိုင်ဘုရင်နှင့်တောင်ငူဘုရင်တို့ ပူးပေါင်းတိုက် ခိုက်ဖျက်ဆီးကြသည်။ ဟံသာဝတီပျက်ပြီးသည့်နောက်တွင် ရခိုင်ဘုရင်နှင့်တောင်ငူဘုရင်တို့လည်း တပြည်နှင့်တပြည် ရွှေလမ်းငွေလမ်းဖောက်ကာသံတမန် ဆက်သွယ်ကြ၏။ ယင်းသို့ အချစ်အကြည်ဆက်သွယ်ရာတွင်ဓညဝတီနှင့် ကောတုမတီအကြား၌ လူပြေးလူပုန်းတို့၏ ရန်မာန်အန္တ ရယ်ကြောင့်သံတမန်အစေအပါ မရောက်နိုင်ရုံလေရာ၊ ရခိုင်ဘုရင်က တောင်ငူဘုရင်ထံသို့ မိမိသည် သံလျင်မြို့ တွင် အလုံးအရင်းနှင့် နေရသည်ဖြစ်မှ နှစ်ပြည်ထောင် သံတမန်အရောင်းအဝယ် ရောက်ပေါက်လွယ်၍ ရွှေတပြား တည်းကဲ့သို့ဖြစ်မည်ဟု စေလွှတ်ပြောဆို၏။ တောင်ငူ ဘုရင်လည်း ရခိုင်ဘုရင်က စေလာသောစကားကို ကြား လျှင် ရခိုင်ဘုရင်၏ ဆန္ဒသဘောလိုက်လျောတူညီ လေသည်။ ထိုကြောင့် ရခိုင်ဘုရင်လည်း ငစကော့ ခေါ် ဒီဗရစ်တိုအားသင်းဘောသုံးစင်း၊ လွန်းကြင်တစ်ရာကျော်၊ လူနှစ်ထောင်ခန့်နှင့် သံလျင်တွင် အခိုင်အလုံ တပ်စွဲနေထိုင်ခွင့်ပေးသည်။

ဒီဗရစ်တိုလည်း သံလျင်သို့ရောက်၍၊ မြို့ပြ ကျုံးမြောင်း တို့ကို ခိုင်လုံအောင်လုပ်ဆောင်ပြင်ဆင်ပြီးလျှင်၊ သဘောသား ကုန်သည်များနှင့်မသင့်သင့်အောင်ဖြား ယောင်ခေါ်ငင်၍ ရောင်းဝယ်သည်။ ရခိုင်ဘုရင်နှင့် တောင်ငူဘုရင်တို့ထံလည်း ပဏ္ဏာလက်ဆောင် မပြတ်ဆက် သည်။ အရှေ့ဘက် မုတ္တမကို မင်းပြုသော ဗညားဒလနှင့် လည်း သင့်မြတ်အောင် အရောင်းအဝယ် လက်ဆောင် ပဏ္ဏာပို့သ၍ အဆွေခင်ပွန်းပြုသည်။ ထိုနောက် ဗညား ဒလ၏သား ဗညားနွယ်ကို မိမိ၏သမီးနှင့် ထိမ်းမြား ပေး၍မုတ္တမကို အလုံးအရင်း အခိုင်အမာနှင့် ဖွဲ့စည်းလေ သည် ထိုနောက် အခွင့်ကောင်းရရှိလာသည့်အလျောက် ဒီဗရစ်တိုလည်း သံလျင်တွင်ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သော ပေါ်တူဂီတို့ နှင့်ပူးပေါင်းကာ ခံတပ်နှင့်အကောက်တိုက်တို့ကို သိမ်းယူ သည်။ အစောင့်ချထားသောရခိုင်သားတို့ကိုလည်း သံလျင် မှ မောင်းထုတ်သည်။ တောင်ငူနှင့် ရခိုင်အပြန်အလှန် အစေအပါး အရောင်းအဝယ်သွားသူများကိုလည်း ဖမ်းဆီး ချုပ်နှောင်သည်။ ဆက်သမြဲဖြစ်သော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ

တို့ကိုလည်း ရခိုင်ဘုရင်နှင့် တောင်ငူဘုရင်တို့ထံ မဆက်သ တော့ဘဲ၊ မကျိုးမနွံ အခိုင်အမာနေလျက် သံလျင်ကို ပေါ်တူဂီပိုင်နယ် တစ်ခုအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလိုက်လေသည်။

ထိုနောက် ဒီဗရစ်တိုသည် မိမိ၏အင်အား တောင့်တင်း လာသောအခါတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံဆိုင်ရာ ပေါ်တူဂီ ဘုရင်ခံ ချုပ်နှင့်အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်၍ ဘုရင်ခံချုပ်ရှိရာ ဂိုးအားမြို့ သို့သွားရောက်ပြီးလျှင် သံလျင်မြို့နှင့်နယ်ကို ပေါ်တူဂီပိုင် ကိုလိုနီဟု အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် မိမိအားလည်း ယင်းသည့် မြို့နှင့် နယ်၏ဘုရင်ခံအဖြစ်အသိအမှတ်ပြုရန် တောင်းဆို လေသည်။ ပေါ်တူဂီဘုရင်ခံချုပ်လည်း ဒီဗရစ်တို၏ တောင်းဆိုချက်ကို နှစ်ထောင်းအားရစွာ အသိအမှတ် ပြုသည့်အပြင်၊ ဒီဗရစ်တိုအား မိမိ၏တူမဖြစ်သူ ဒိုနာ လူဝီဇာဒီ ဆာလဒါနာနှင့်ပင် ထိမ်းမြားပေးခဲ့လေသည်။ သို့သော် ဒီဗရစ်တိုသည် မိမိ၏တောင်းဆိုချက်များကို မလိုက်လျောသည့်အခါများတွင် ဂိုးအားဘုရင်ခံချုပ်၏ အမိန့်အာဏာများကိုလည်း နာခံခြင်း မပြုခဲ့ချေ။ ထိုနောက် ဒီဗရစ်တိုသည် သင်္ဘောခြောက်စင်း၊ လူအချို့တို့နှင့်အတူ ဂိုးအားမှ ပြန်လာလေသည်။

ဒီဗရစ်တို ဂိုးအားသွား ရောက် နေခိုက် ရခိုင်ဘုရင်နှင့် တောင်ငူဘုရင်တို့လည်း အတူပူးပေါင်းကာ အလုံးအရင်း ပြု၍ သံလျင်ကို တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ တိုက်ပွဲသည် ဒီဗရစ်တို သံလျင်သို့ ပြန်ရောက် သည့်နောက် နှစ်အတန်ကြာပင် ဆက်လက်ဖြစ် ပွားလေသည်။ ယင်းသည့် သံလျင်တိုက်ပွဲ တွင် ရခိုင်ဘုရင်နှင့် တောင်ငူဘုရင်တို့ဘက်မှ အထိအပါး အရှအနများသည်။ ရခိုင်ဘုရင်၏သားတော် အိမ်ရှေ့ ဥပ ရာဇာကိုလည်း ဒီဗရစ်တိုက သုံးပန်းအဖြစ် ဖမ်းဆီးမိသည်။ ထိုကြောင့် ရခိုင်ဘုရင်နှင့်တောင်ငူဘုရင်တို့လည်း တိုက်ပွဲကို ရပ်စဲ၍၊ ဒီဗရစ်တိုအား ပြည်ထောင်ချင်းမင်းဟု အသိအ မှတ်ပြုပါ မည်။ နောက်နောင် သံလျင်မြို့ ကိုမလုပ်မကြံ ပြီဟူ၍ ကတိကဝတ်ပြုကာ ရခိုင်အိမ်ရှေ့ဥပရာဇာကို ဒီဗရစ်တိုထံမှရွေးနုတ် ယူရလေသည်။

ထိုအခါမှစ၍ ဒီဗရစ်တိုသည် ပဲခူးနယ်တဝိုက်ကို တိုက်ခိုက်၍နယ်ချဲ့ခြင်းပြုလာသည်။ ပုသိမ်၊ မုတ္တမ၊ ဒဂုံ အစရှိသော သင်္ဘောဆိပ်မြို့များသို့သွားမည့်သင်္ဘောများကို ဒီဗရစ်တိုကသွားခွင့်မပြုဘဲ၊ သံလျင်ဆိပ်သို့ သာဝင်ရောက် ဆိုက်ကပ်စေသည်။ ယင်းသို့ပြုခြင်းအားဖြင့် ဒီဗရစ်တိုသည် သံလျင်သို့ ဆိုက်ကပ်ရသော သင်္ဘောများမှ အကောက် အခွန်တို့ကို ရရှိခဲ့သည်။ သံလျင်မြို့လည်း ရောင်းဝယ်မှု တိုးတက်စည်ပင်၍လာကာ စီးပွားရေးအခြေအနေ တောင့်တင်းခိုင်မာလာလေသည်။ ထိုပြင် ဒီဗရစ်တိုသည် မြန်မာနိုင်ငံသားတို့အား ဗရင်ဂျီဘာသာသို့ အဓမ္မဝင်စေ ခြင်း၊ ဟံသာဝတီမြို့ဝန်းကျင်တွင်ရှိသောဘုရားပုထိုးတို့၏

ဌာပနာတိုက်များကို တူးဖောက်ယူခြင်း၊ ဘုရား၊ ပုထိုး၊ ကျောင်းကန်များတွင်လှူဒါန်းထားသော ကြေး ခေါင်း လောင်းကြီးများကို ယူဆောင်၍ အမြောက်သွန်းလုပ်ခြင်း အစရှိသောဘာသာရေး ဖိနှိပ်စော်ကားမှုများကိုလည်း ပြုလုပ်လာလေသည်။ ထိုနောက် သက္ကရာဇ် ၉၇၄ ခုနှစ် တွင် ဒီဗရစ်တိုသည် မုတ္တမဗညားဒလနှင့် ပူးပေါင်းကာ တောင်ငူမြို့ကို ရေအား ကြည်းအားဖြင့် ချီတက်တိုက်ခိုက် သည်။ ဒီဗရစ်တိုက ရေကြောင်းချီ၍၊ ဗညားဒလက ကြည်းကြောင်းချီသည်။ အင်အားချင်းမမျှ၍ တောင်ငူလည်း ဒီဗရစ်တိုနှင့် ဗညားဒလတို့၏လက်တွင်းသို့ ကျရောက် သည်။ ဒီဗရစ်တိုသည် တောင်ငူတွင် ဆယ်ရက်ခန့်မှစ၍ နန်းတော်ကို မီးတိုက်သည်။ ကျောင်းကန်အိမ်ရာများကို လည်း မီးတိုက်သည်။ ထိုနောက် ရသည့်ဆင်မြင်း လူသူရွှေငွေတို့ကိုယူ၍ သံလျင်သို့ပြန်သည်။ တောင်ငူဘုရင် နတ်သျှင်နောင်ကိုလည်းဒီဗရစ်တိုသည် မိမိနှင့်တပါးတည်း ဖမ်းဆီးယူဆောင်သွားလေသည်။ ယင်းသို့ တောင်ငူကို တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ နတ်သျှင်နောင်ကို ဖမ်းဆီးယူဆောင်သွား ခြင်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဒီဗရစ်တိုနှင့် နတ်သျှင်နောင် တို့သည် ရှေးမဆွကပင် အချိတ်အဆက်ရှိခဲ့ကြသည်ဟု ရှေးဟောင်းရာဇဝင် ကျမ်းအစောင်စောင်တို့တွင် အဆိုရှိ လေသည်။ (နတ်သျှင်နောင်ဘုရင်-ရှု။) ဤအကြောင်း ကို အင်းဝ အနောက်ဘက် လွန်မင်းကြားလျှင် ယင်းသည့် ၉၇၄ခုနှစ်၌ပင် သံလျင်သို့ ရေအားကြည်းအားနှင့် ချီတက် တိုက်ခိုက်ရာ၊ နောက်ဆုံး၌ဒီဗရစ်တိုနှင့်တကွ သံလျင် တမြို့လုံးကို ရလေသည်။ ထိုနောက် ဒီဗရစ်တိုအား မြို့လယ်၌ တံကျင်တင်၍ ကွပ်မျက်သည်။

ဒီမော့စသီးနီး (ဘီစီ ၃၈၃-၃၂၂)။ ။ရှေးခေတ်အခါ ကစ၍ ယခုခေတ်တိုင်အောင်စကားပြောကောင်းလိုသူ များ စံထားရသည့်သူမှာ ဘီစီ ၃၈၃ ခုလောက်တွင် မွေး ဖွားခဲ့သော အက်သင်းမြို့သား ဒီမော့စသီးနီးဖြစ်လေ သည်။ အစပထမတွင်စကားပြောရာ၌ အထစ်နေ၍၊ အ သံမှာကြောင်စာစာ ဖြစ်နေသည့်ပြင်၊ ပခုံးကိုတွန့်၍ စကား ပြော တတ်သဖြင့်၊ ဒီမော့စသီးနီးပြောလျှင် လူရယ်စရာ ဖြစ်ခဲ့ရ၏။ သို့ရာတွင် စကားပြောကောင်းတစ်ယောက် မဖြစ်မနေဟူသောမခံချင်စိတ်ဖြင့် ကြီးစားမှုကြောင့်၊ အစဉ်အဆက် စံတင်ထားရသော စကားပြောကောင်း ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦး ဖြစ်လာရလေသည်။

ဒီမော့စသီးနီးသည် စကားပြောကောင်းဖြစ်အောင်ကြိုး စားသောအကြောင်းမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ ဒီမော့စသီးနီး၏ ဖခင်သည် သူငယ်စဉ်အခါကပင်သေဆုံးသွားခဲ့သဖြင့်၊ ကျန်

ဒီမော့စသီးနီး

ရစ်သော ပစ္စည်းအမြောက်အမြားကို ရင်းချာသော ဆွေမျိုးနှစ်ဦးက ဒီမော့စသီးနီး၏ အမွေထိန်းများအဖြစ်အုပ်ထိန်းခဲ့ကြ၏။ ထိုဆွေမျိုးနှစ်ဦးသည် ပစ္စည်းများကို မသမာသောနည်းဖြင့် ချယ်လှယ်သုံးဖြုန်းပစ်ကြ၍၊ ဒီမော့စသီးနီးကိုမူ ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာထား၏။ အကြောင်းမှန်သိလာသောအခါ၊ ဒီမော့စသီးနီးသည်ထိုဆွေမျိုးနှစ်ဦးကို တရားစွဲဆိုနိုင်ရန်၊ စကားပြောကောင်းရမည့် ရှေ့နေတစ်ဦးအဖြစ်ရောက်အောင်အောင်အတော်ပင်ခဲယဉ်း ပင်ပန်းစွာကြိုးပမ်းရလေသည်။ ထိုကြောင့်တစ်နေ့တွင် ရည်မှန်းချက်အတိုင်း စကားပြောကောင်းလှသော ရှေ့နေတစ်ဦးအဖြစ် ရောက်ရှိလာပြီးလျှင်၊ ဆွေမျိုးများကို တရားစွဲဆိုကာ အနိုင်ယူခဲ့၏။ သို့သော် ပစ္စည်းများမှာ ကုန်လုနီးပါး ဖြစ်နေပြီဖြစ်၍၊ ဒီမော့စသီးနီးသည် သူ၏ပစ္စည်း အနည်းငယ်မျှကိုသာပြန်ရသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ရှေ့နေကြတစ်ဦးအဖြစ် အသက်မွေးလေရာ၊ ထင်ရှားကျော်ကြာလာလေသည်။

ထိုအလုပ်အကိုင်ဖြင့် ငွေဝင်လမ်းဖြောင့်သောကြောင့်၊ ပစ္စည်း ဥစ္စာအတော်ပင် စုဆောင်းမိ၏။ အသက် ၄၀ခန့်တွင် နိုင်ငံရေး၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လေသည်။ ထိုအချိန်၌ မြောက်ဘက်မှ မက်ဆီဒန်ပြည်သည် အက်သင်းအစရှိသော ဂရိပြည်နယ်များကို ခြိမ်းခြောက်လာရာ၊ ဒီမော့စသီးနီးသည် မက်ဆီဒန်ပြည်၌ ဘုရင်ဖိလစ်၏ ကျူးကျော်လာမည့် အရေးကို ကြိုတင်ကာကွယ်တွန်းလှန်၍ မိမိတို့၏ လွတ်လပ်ရေးကို စီမံဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်းကို အကြိမ်ကြိမ်ပင် လှုံ့ဆော်သတိပေး တိုက်တွန်းလေသည်။ ဒီမော့စသီးနီးက ဖိလစ်ဘုရင်ကို ခုခံရန်လှုံ့ဆော်သော စကားရပ် တို့သည် ယနေ့တိုင် စကားပြောကောင်းသူတို့ စံနမူနာယူထိုက်သော စကားများဖြစ်လေသည်။

ပဌမတွင် အက်သင်းနိုင်ငံသားတို့သည် ဒီမော့စသီးနီး၏ ဟောပြောချက်များကို ဂရုမထားကြချေ။ ထိုနောက်မှ ဒီမော့စသီးနီး၏ စကားများမှန်ကန်ကြောင်း သိလာကြကာ၊ ဒီမော့စသီးနီး၏ အကြံပေးချက်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြသော်လည်း၊ နောက်ကျခဲ့ချေပြီ။ ထိုကြောင့် အက်သင်းနိုင်ငံငယ်နှင့် အခြားဂရိပြည်နယ်များမှာ ဖိလစ်၏လက်အောက်သို့ ကျရောက်ရလေတော့၏။ သို့သော် ဒီမော့စသီးနီး၏ဆောင်ရွက်မှုကြောင့် အက်သင်း နိုင်ငံငယ်မှာ တန်ခိုးမှေးမှိန်ခြင်း မရှိခဲ့ချေ။

ဒီမော့စသီးနီးသည် အက်သင်းနိုင်ငံငယ် အကျိုးကိုဆက်လက်ထမ်းဆောင်လေရာ၊ အက်သင်းနိုင်ငံငယ်က သူ့အား ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ဖြင့် အားကိုးအားထား ပြုလေသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်နေစဉ် ဘီစီ ၃၃၀ပြည့်နှစ်တွင်ရန်သူများကဒီမော့စသီးနီး၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်မှုများကို ထိခိုက်ပျက်ပြားအောင် ဝေဖန်ပြောဆိုလာ

ဂရိမျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဒီမော့စသီးနီး

ကြသည်။ ထိုကိစ္စများအတွက် ဖြေရှင်းချက်များပါရှိသော ဟောပြောချက်တို့သည်ယခုခေတ်အထိ အကောင်းဆုံးဟောပြောချက်တစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် စံတင်ထားရလေသည်။ ဒီမော့စသီးနီး၏ ကံကြမ္မာသည် မှေးမှိန်သည်ထက် မှေးမှိန်လာလေရာ၊ မက်ဆီဒန်ပြည်၌ ဖိလစ်ဘုရင် ကွယ်လွန်သောအခါ၊ သားတော် အက်လက်ဇန္ဒာဘုရင်၏ လက်ထက်တွင် လာဘ်ယူမှုဖြင့်စွပ်စွဲဖမ်းဆီးခြင်း ခံရလေသည်။ သို့သော် ဒီမော့စသီးနီးသည် ထောင်မှထွက်ပြေးလွတ်မြောက်၍ တိုင်းတပါးတွင် ရှောင်တိမ်း နေရလေ၏။

ဘီစီ ၃၂၃ ခုနှစ်တွင် အယ်လက်ဇန္ဒာဘုရင် ကွယ်လွန်သောအခါ၊ ဂရိပြည်နယ်များသည် မက်ဆီဒန်၏ စိုးမိုးမှုကို ပုန်ကန်ခြားနားရန်ဒီမော့စသီးနီးအား အက်သင်းသို့ပြန်လာစေ၍၊ ခေါင်းဆောင်စေသည်။ သို့ရာတွင် ဂရိတို့သည် အရေးနိမ့်၍၊ ဒီမော့စသီးနီးသည်လည်း အသက်ဘေးအတွက်ထွက်ပြေးရပြန်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် ရန်သူလက်ချက်ဖြင့် အသေမခံဘဲ၊ ကလောင်တံထဲတွင် အသင့်ထည့်ထားသော အဆိပ်များကို မျိုချကာ မိမိကိုယ်ကို အဆုံးစီရင်လိုက်လေသည်။

ဒီမိုကရေစီ

ဒီမိုကရေစီ ။ ။အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု သမတ အေဗရာဟမ်လင်ကွန်းသည် ၁၈၆၃ ခုနှစ်၌၊ ဂက်တစ်စပတ်မြို့တွင် အမေရိကန် ပြည်တွင်းစစ်ပွဲ၌ ကျဆုံးသော သူရဲကောင်းများအား ချီးကျူးစကားမြွက်ကြားရာတွင် ဒီမိုကရေစီနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ‘လူအများ၏အကျိုးငှာ၊ လူအများ၏အလိုဆန္ဒအတိုင်း၊ လူအများ၏ အုပ်ချုပ်ခြင်း’ ဟူသော စကားစဉ်ဖြင့် သရုပ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ဖူးလေသည်။ အင်္ဂလိပ်စကားကို မြန်မာစကားဖြင့် တိုက်ရိုက်အသံလှယ် ရေးသားထားသော ‘ဒီမိုကရေစီ’ဟူသော ဝေါဟာရသည် ဂရိဘာသာမှ ဆင်းသက်လာသော ဝေါဟာရဖြစ်၏။ ဒီမိုကရေစီ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ လူအများ၏အုပ်ချုပ်ခြင်းဟု ဆိုလိုပေသည်။ လူအများ၏အလိုဆန္ဒအတိုင်း အုပ်ချုပ်ရာတွင်လူအများကိုယ်တိုင် အုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် လူအများထံမှ အာဏာကိုခံယူအုပ်ချုပ်ခြင်းဟူ၍၊ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိသည်။ သို့သော် အချုပ်အခြာအာဏာသည် လူထု၌သာ တည်သည်ဟူသော သဘောမှာ၊ နှစ်မျိုးစလုံးတွင် သက်ရောက်ပေသည်။ လူအများကိုယ်တိုင် အုပ်ချုပ်ခြင်းသည် တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီဖြစ်၍၊ လူအများထံမှ အာဏာကို ခံယူအုပ်ချုပ်ခြင်းသည် တစ်ဆင့်ခံ ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်လေသည်။

ဘီစီ ၇၅၀ ခန့်ကပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ဂရိနိုင်ငံငယ်များတွင် တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီ ထွန်းကားခဲ့ရာ၊ ရှေးရာဇဝင်သမိုင်းတွင် အက်သင်းနိုင်ငံငယ်သည် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို သာဓကပြသောနိုင်ငံဖြစ်၏။ ထိုနိုင်ငံငယ်များသည် အချုပ်အခြာအာဏာကို ရရှိနေသော မြို့ကြီးများသာဖြစ်သည်။ မြို့သူမြို့သားအားလုံးသည် တစ်နေရာတွင် စုရုံးစည်းဝေးကာ၊ ခေါင်းဆောင်များက မိမိတို့နိုင်ငံဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရှင်းလင်းပြောပြချက်တို့ကို မှတ်သားလေ့လာပြီးနောက် မဲဆန္ဒပေး၍ဆုံးဖြတ်ကြရာ။ မြို့သူမြို့သားတိုင်း အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ပါဝင်ဆွေးနွေး ပြောဆိုဆောင်ရွက်ခွင့်ရ၏။ ထိုသို့ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းမှာ နိုင်ငံသည် ငယ်သောကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ အဆမတန် ကျယ်ဝန်းသော နိုင်ငံများတွင်ကား၊ ထိုသို့ပြုလုပ်၍ မဖြစ်နိုင်ချေ။ ဂရိ ဒီမိုကရေစီတွင် မြို့သူမြို့သားများသာလျှင်၊ အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများအလို့ငှာ ဆန္ဒပြနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ မြို့သူမြို့သား မဟုတ်သော လူအခွင့်အရေးဆုံးသည် ကျွန်ုပ်တို့သည်ကား၊ ထိုသို့ ဆန္ဒပြနိုင်ခွင့်မရှိချေ။ သို့သော် မြို့သူမြို့သားတို့ အချိန်မရွေး မြို့ရွာကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးနိုင်သည်မှာ၊ ကျွန်ုပ်တို့ကအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကိစ္စရပ်များကို ယင်းတို့အတွက် ဆောင်ရွက် ပေးနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ (ဂရိနိုင်ငံ-ရှု။)

တစ်ဆင့်ဒီမိုကရေစီတွင် လူထုထံမှအာဏာကိုခံယူ၍ အုပ်ချုပ်ခြင်း၌၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရ အာဏာ

ကို လူထုထံမှ အတိအကျလွှဲအပ်ခံယူလေသည်။ထိုကြောင့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတိုင်းတွင် အခြေခံဥပဒေတမျိုးမျိုးရှိသည်။ အခြေခံဥပဒေတွင် လူထုသည် မည်ကဲ့သို့သောနိုင်ငံ တည်ထောင်လိုသည်၊ မည်ကဲ့သို့သော အစိုးရဖွဲ့စည်းသည်၊မည်ကဲ့သို့သော အာဏာများကို အစိုးရသို့အပ်နှင်းသည် စသည့်အချက်ကြီး ၃ ချက်ပါဝင်၏။ ဖွဲ့စည်းမည့်အစိုးရတွင်လည်း ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားစီရင်ရေးဟူ၍ လုပ်ငန်း ၃ မျိုးထားရှိရ၍၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့်ဥပဒေပြုရေးမှာ ဆက်သွယ်နေရသည်။ တရားစီရင်ရေးကား တသီးတခြားရှိရ၏။ တဆင့်ခံ ဒီမိုကရေစီသည် ကိုယ်စားလှယ်စနစ်ပေါ်တွင် တည်နေသည်။ လူထုသည် ကိုယ်စားလှယ်များမှတစ်ဆင့်၊ အုပ်ချုပ်ရာတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရလေသည်။ထိုကိုယ်စားလှယ်များကို လူထုသဘောကျ မဲဆန္ဒဖြင့် တင်မြှောက်၍၊ သူတို့သည် နိုင်ငံအတွက် ဥပဒေပြုစုပေးသည်။ ထိုမှတစ်ပါး အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာဌာနနှင့် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာဌာနတို့သည်လည်း၊ လူထုက အာဏာအပ်နှင်းထားခြင်းခံရသော ဌာနကြီးများဖြစ်၍၊ လူထုကိုယ်စားနိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်လေသည်။

ဒီမိုကရေစီ၏အချုပ်သဘောမှာ လူတို့၏ မူလအခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းဖြစ်၏။ ဒီမိုကရေစီသည်လူအဖြစ်ချင်း တူညီသည်ဟူသောသဘောကိုလည်း လက်ခံသဖြင့်၊ လူတိုင်းသည် တရားဥပဒေအမြင်တွင် တူညီသည်ဟူသောသဘောကိုလက်ခံသဖြင့်၊ လူတိုင်းသည် တရားဥပဒေ

ဒီမိုကရေစီ၏ထူးခြားသောအင်္ဂါတစ်ခုမှာ လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုစည်းရုံးနိုင်ခွင့် ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။

www.foreverspace.com.mm

ဒီမိုကရေစီသည် ကိုယ်စားလှယ်စနစ်ပေါ်တွင် အခြေပြုသည်။ လူထု ကိုယ်စားလှယ်များကို လူထုသဘောကျ လွတ်လပ်စွာ လျှို့ဝှက်မဲဆန္ဒ စနစ်ဖြင့် တင်မြှောက်ကြရသည်။

အမြင်တွင် တူညီသည်သာဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်လည်း တူညီသောအခွင့်အရေးကို ရကြသည်။ ထိုပြင် ဒီမိုကရေစီ၏ ထူးခြားသောဂုဏ်အင်္ဂါမှာ မျှတခြင်းဖြစ်၏။ ဒီမိုကရေစီ၏ထူးခြားသည့် ရည်ရွယ်ချက်များကား၊ လွတ်လပ်စွာ စဉ်းစားနိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုနိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ ရေးသားနိုင်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာ ပြုလုပ်နိုင်ခွင့်ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီသည် အသွင်သဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုးရှိသော အစိုးရတို့တွင်၊ လူတိုင်း အသိဉာဏ်ပညာရှိလျှင်၊ အကောင်းဆုံး ဟုဆိုရပေမည်။ ဒီမိုကရေစီသည် လူတစ်ဦး သို့မဟုတ်လူ တစ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ လူထု၏အုပ်ချုပ်ရေးပင်ဖြစ် သည်။ ဥပဒေပြုရာတွင် တနည်းတဖုံ လူထုကပါဝင်ဆောင် ရွက်ခွင့်ရသဖြင့်၊ လူထုသည် မိမိတို့၏တိုင်းပြည်အကြောင်း ကို အမြဲစိတ်ဝင်စားနေစရာ အကြောင်းရှိ၏။ လူတိုင်း လူတိုင်းကိုလည်း မိမိတို့၏တာဝန်ကိုသိတတ်အောင် ဆောင် ကြဉ်းသည်။ ထိုပြင် ဒီမိုကရေစီဟူသည်မှာ လူထု၏ဆန္ဒ ဖြင့် လူထုသဘောကျဖွဲ့စည်းသောသဘောဖြစ်လေရာ၊ အခြားနည်းဖြင့် ဖွဲ့စည်းမှု၌ကဲ့သို့၊ တော်လှန်မှုများပေါ်ပေါက် စရာအကြောင်း နည်းပါးသည်။ ဒီမိုကရေစီသည် ကိုယ်စား လှယ်စနစ်အပေါ်တွင် တည်နေရာ၊ ယခုထက်တိုင် လူထု ဆန္ဒအစစ်အမှန်အတိအကျကို ဖော်ပြသော ကိုယ်စားလှယ် စနစ် မရှိသေးသဖြင့်၊ လူထုတွင် အများစု၏ဆန္ဒကိုသာ ဖော်ပြသော ကိုယ်စားလှယ်စနစ်နှင့်သာတင်းတိမ်ကာစခန်း

သွားနေရ၏။ ထိုပြင် လူအများ၏ အုပ်ချုပ်ခြင်းစနစ် သည် များရာအနိုင်ရစတမ်း သဘောမျိုး သက်ရောက်တတ် ပြီးလျှင်၊ အမေ့စနစ်လွှမ်းမိုးသော လူထုအုပ်ချုပ်ခြင်းသို့ ပြောင်းလဲသွားတတ်ပြန်သည်။ ဒီမိုကရေစီသည် အရည် အခြင်းထက် အရေအတွက်ကို လိုလားသည်ဟု ဆိုကြ၏။ ထိုအချက်ကိုထောက်၍ အာဏာရှင်စနစ်ကိုလိုလားသူတို့က ဒီမိုကရေစီဟူသည် သာမန်လူတန်းစားများသာ ပါဝင်သော လူအများအုပ်ချုပ်ရေးဟု ဆိုကြသည်။ ဒီမိုကရေစီသည် စနစ်တကျရှိသော ပညာရေးအပေါ်တွင်လည်း တည်နေပြန် သည်။ လူတိုင်း မိမိ၏အခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်ဝတ္တရား များကို သိတတ်လာအောင်ဖန်တီးပေးသော ပညာရေးစနစ် လို၏။ ထိုသို့သော ပညာရေးစနစ်မျိုး မရှိလျှင်၊ ပညာမဲ့ လွှမ်းမိုးသော အုပ်ချုပ်ရေးမျိုး ဖြစ်သွားစရာ အကြောင်း ရှိသည်။ ထိုမှတစ်ပါး အများ၏ဆန္ဒကို ရယူပြုလုပ်ရသဖြင့်၊ ကိစ္စရပ်များကို အမြဲတစေထိထိရောက်ရောက်ပြုလုပ်ရန်ခဲ ယဉ်းတတ်လေသည်။

ယခုအခါ ဗြိတိန်နိုင်ငံ၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့်အမေရိကန်ပြည် ထောင်စုနိုင်ငံတို့တွင် လက်ခံထားသော အနောက်ဒီမိုက ရေစီနှင့် ရုရှနိုင်ငံနှင့် ဥရောပအရှေ့ပိုင်းနိုင်ငံများမှ အရှေ့ဒီမို ကရေစီ (ဝါ) ဒီမိုကရေစီသစ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးကွဲပြားလျက်ရှိ နေသည်ကိုတွေ့ရ၏။ အနောက်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများတွင် မဲဆန္ဒရှင်များက အုပ်ချုပ်ရေးကိုကြီးကိုင်ထား၍၊ လွတ်လပ် စွာဟောပြောခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ ရေးသားထုတ်ဝေခွင့်ရှိ၏။ ဒီမိုကရေစီသစ်နိုင်ငံများ၏ အယူအဆ၌မူ နိုင်ငံရေးချည်း သက်သက်ကိုမူတည်သော ဒီမိုကရေစီမျိုး မရှိနိုင်ချေ။ ပါတီ စနစ်တစ်ခုကိုအခြေပြုကာ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးစနစ်ကို လူထု ကကြီးကိုင်၍၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကရိယာတို့ကို ပြည်သူပိုင်ပြု လုပ်ခြင်းဖြင့်ရရှိသော စီးပွားရေးစနစ်ကို ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့် ပူးတွဲ၍ လုပ်ဆောင်ရမည်ဟု ယူဆကြသည်။

ဒီလုံးကောင် ။ ။ဒီလုံးကောင်သည် ‘ကယ်ရာဒရိုင် အီဒီ’ မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သော ငှက်တလိုင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ဇီဝဗေဒ အလိုအားဖြင့် ယင်းကို ‘ကာရက် ရီယပ်မွန်ဂို လပ်’ ဟုခေါ်သည်။

အလျား ၇ လက်မခွဲခန့်ရှိသည်။ သားပေါက်ချိန်၌ ရင်အုပ်နှင့် ဦးခေါင်းတို့တွင် နီမြန်းသောအရောင်ရှိ၏။ အခြားအချိန်တွင် အညိုဖျော့ရောင်ရှိသည်။ ကိုယ်အောက် ပိုင်းတွင်အဖြူရောင်ရှိ၍၊ လည်တိုင်ဘေးနှစ်ဘက်တွင် မီးခိုးရောင်အကွက်များရှိသည်။ မျက်စိ၌ အညိုစင်းနှင့် အတောင်၌ အဖြူစင်းများထင်မရှားရှိသည်။

ပျံသန်းနေစဉ် ပြတ်သားစွာအော်မြည်တတ်သည်။ ရွံ့နွံ ထူသော ကမ်းခြေတွင်ဒီလုံးကောင်များကို ထောင်

သောင်းချို၍တွေ့ရလေ့ရှိသည်။ ဆောင်းရာသီတွင် အာဖရိကတိုက်နှင့် အာရှတိုက် တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် အမြောက်အမြား တွေ့ရသည်။ ထိုငှက်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ သားပေါက်ပုံမပေါ်ချေ။ သို့သော်မြန်မာနိုင်ငံ ပင်လယ် ကမ်းခြေများ၌ နှုလိုင်လလောက်ထိ တွေ့ရသည်။ မြစ်များ ထုံးအိုင်များ၌လည်း မကြာခဏ တွေ့ရတတ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်း၌မူ ထိုငှက်ကို မတွေ့ရချေ။

ဒီးထရွိုက်မြို့။ ။ဒီးထရွိုက်မြို့သည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု မက်ရီဂန် ပြည်နယ်၏ မြို့တော်ဖြစ်သည့်ပြင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမြို့ကြီးများအနက် ပဉ္စမမြို့ကြီး ဖြစ်သည်။ ထိုမြို့ရှိ မော်တော်ကားလုပ်ငန်းသည် ကမ္ဘာပေါ် တွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ ထိုမြို့သည် အမေရိကန် ပြည် ထောင်စုနှင့်ကနေဒါနိုင်ငံနှစ်နိုင်ငံကို ဒီးထရွိုက်မြစ်က ပိုင်း ခြားထားသောနေရာတွင်တည်ရှိသည်။ ဒီးထရွိုက်မြို့ကြီး သည် ကောင်တီခေါ်ခရိုင်သုံးခုခရိုင်ကို ပေါင်းစပ် ဖွဲ့စည်းထား သည်ဖြစ်ရာ၊ လူဦးရေအားဖြင့် ၃၁၃၂၆၂၈ ယောက်ရှိသည်။ သို့သော် ဗဟိုမြို့တော်၌မူ လူဦးရေ ၁၈၄၉၅၆၈ ယောက်ရှိသည်။

ဒီးထရွိုက်မြို့ရှိ မော်တော်ကား လုပ်ငန်းသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီး ဆုံးဖြစ်၍ နေ့စဉ် မော်တော်ကား အမြောက်အမြား ထုတ်လုပ်လျက် ရှိသည်။

ဒီးထရွိုက်မြို့ကြီးတွင် နေထိုင်ကြသောသူတို့သည် လူသုံး ဦးလျှင်တစ်ဦးမှာ မော်တော်အလုပ်ရုံ အလုပ်သမားဖြစ် သည်။ မော်တော်ကားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံကြီး တို့သည်ကား ဂျင်နရယ်မော်တော်ကော်ပိုရေးရှင်း၊ ခရိုက် ဆလာကော်ပိုရေးရှင်း၊ ပက်ကဒ်မော်တော်ကော်ပိုရေး ရှင်း၊ ဟဒ်ဆင် ကားကုမ္ပဏီ၊ ကိုင်းဇာမော်တော် ကော်ပိုရေးရှင်းနှင့် ဖို့မော်တော်ကုမ္ပဏီတို့ဖြစ်သည်။ စင်စစ် မှာ ထိုမြို့တွင်မော် တော်ကားလုပ်ငန်းသာလျှင် အဓိက မဟုတ်။ အခြားစက် မူလက်မူလုပ်ငန်းတို့လည်းများစွာရှိ သည်။ ယင်းတို့မှာ ဓာတုဗေဒလုပ်ငန်း၊သံမဏိစက်ရုံ၊တွင် ခုံနှင့်စက်ကရိ ယာအလုပ်ရုံ၊ ကြက်ပေါင်စေးထုတ်လုပ်ငန်း၊ ဒန်နှင့် ကြေးလုပ်ငန်း၊ ဘယဆေးလုပ်ငန်း၊ လေမီး ဖိုလုပ်ငန်း၊ အိမ်သုတ်ဆေးနှင့်အရောင်တင်ဆီလုပ်ငန်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ နယူးယော့မြို့မှလွဲလျှင် ဒီးထရွိုက်မြို့ သည် ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး၌ အချုပ်အချာ ဖြစ်သည်။

ခရစ် ၁၇၀၂ ခုနှစ်တွင် နယ်သစ်ရာသု ပြင်သစ်တို့က ဒီးထရွိုက်မြို့နေရာအနီးတွင် ခံတပ်ဆောက်လုပ်သည်။ ၁၇၇၈ခုနှစ်၌ အမေရိကန်တော်လှန်ရေးကိုစိုးရိမ်၍ အင်္ဂလိပ် တို့ကထိုအနီးအနားတွင် ခံတပ်ဆောက်လုပ်ပြန်သည်။ ထို နောက်၌ကား ထိုဒေသကို အင်္ဂလိပ်တို့သည် ၁၇၉၆ ခုနှစ် အထိ သိမ်းပိုက်ထားရာ၊ ထိုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်လက်မှ အမေရိကန်တို့ကသိမ်းယူလိုက်ပြီးလျှင်၊ ၁၈၀၂ ခုနှစ်တွင် ဒီးထရွိုက်ရွာကို တည်ထောင်ကြသည်။ ထိုမှစ၍ တဖြည်း ဖြည်းနှင့် မြို့ဖြစ်လာရာ၊ ယခု အခြေသို့ ရောက်ရှိလေသည်။

ဒီးဒလပ်။ ။ဒီးဒလပ်သည် ဂရိရေးဟောင်းပုံပြင်တွင် ထင် ရားသောရုပ်တုနှင့် ပိသုကာဆရာကြီးဖြစ်သည်။ ဒီးဒလပ် ဟူသော အမည်၏အဓိပ္ပာယ်သည် လက်မြောက်သောသူဟု လေသည်။ ရုပ်တုနှင့်ပိသုကာတို့၌သာမက စက်ကရိယာ တန်ဆာပလာတို့ကို အစအဦး တီထွင်ရာ၌လည်း လက် မြောက်သောကြောင့် သူ၏အမည်သည် ဥဒါန်းတွင်ခဲ့သည်။ ထိုပြင်လည်း ရှေးဦးစွာ ကောင်းကင်၌ပျံသန်းနိုင်သူ အဖြစ် ဖြင့်လည်း ဂရိလူမျိုးတို့တွင် ထင်ရှားသည်။ ဂရိထုံးဟောင်း ပုံပြင်အရမှာ ဒီးဒလပ်သည် စက်မှုလက်မှုအတတ်တွင် သူ၏ တပည့်၏လက်ရာသည် အလွန်ကောင်းမွန်လာသည်ကို မနာ လိုမရှုစိမ့်ဖြစ်၍ သတ်ဖြတ်မိလေသည်။ ထိုအခါ မင်းဒဏ် သင့်သောကြောင့် ဒီးဒလပ်သည် အက်သင်းမြို့မှ ကရိကျွန်း သို့ထွက်ပြေးရလေသည်။ ကရိကျွန်း၌ မိနိုဘုရင်မင်းမြတ် ထံတွင် ခိုလှုံခစား၍၊ ထိုမင်း၏ အလိုကျဝတ်ပါကဲ့သို့သော ဥမင်လိုက်ခေါင်းတစ်ခုကို တည်ဆောက်ပေးရသည်။ သို့ရာ တွင် ထိုဥမင်လိုက်ခေါင်း ပြီးစီးသွားသောအခါ မိနိုဘုရင်

သည် ဒီးဒလပ်အပေါ်တွင် မျက်
မာန်ရှုသောကြောင့်၊ ဒီးဒလပ်
လည်း သူ၏သားဖြစ်သူ အစ်ကရပ်
ကိုခေါ်၍၊ ကရိကျွန်းမှပြေးရန်
စီစဉ်ရလေသည်။ ဒီးဒလပ်သည်
ကောင်းကင်သို့ ပျံသန်းနိုင်သော
အတောင်နှစ်စုံကိုပြုလုပ်၍ တစ်စုံ
ကို သူကိုယ်တိုင် တပ်ဆင်ပြီးလျှင်
ကျန်တစ်စုံကို အစ်ကရပ်အား တပ်
ဆင်စေလျက် အီးဂျီးယန်းပင်
လယ်ကိုဖြတ်ကာ ပျံသန်းလေ၏။
အစ်ကရပ်သည် နေမင်းနှင့်နီးစွာ
ကပ်၍ ပျံသန်းလေရာ၊ အတောင်
ကို ဖွဲ့စည်းထားသောဖယောင်း
တို့ အရည်ပျော်သည်နှင့် ကောင်း
ကင်မှ လျောကျသေဆုံးရလေ
သည်။ ဒီးဒလပ်ကား စစ္စလီကျွန်းသို့ ချောမောစွာ ရောက်
ရှိ၍၊ ထိုကျွန်း၌ သက်ထက်ဆုံး နေထိုင်လေသည်။ အ
သက်ထင်ရှားရှိစဉ်က ဒီးဒလပ်သည် စစ္စလီကျွန်းရှိ
အဆောက်အအုံအများကို တည်ဆောက်ပေးခဲ့သည်ဟု ဆို
လေသည်။

ဂရိ ရှေးဟောင်းပုံပြင်လာ ကောင်းကင်၌ပျံသန်းရန် ကြိုးစားခဲ့သည့်ဒီးဒလပ်

ဒီးဒုတ် ။ ။(တီးတုတ်-ရှူ ။)

ဒီးအတ်ဗာတူးလူးမေယု (ခရစ် ၁၄၅၀-၁၅၀၀)။ ။
ပေါ်တူဂီလူမျိုး ရေကြောင်းခရီးသည် ဗာတူးလူးမေယု ဒီး
အတ်သည် ခရစ် ၁၄၅၀ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် မွေးဖွားလေသည်။
ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ယခုဂါနာ ဟုခေါ်သော အာဖရိကတိုက်
အနောက်ပိုင်းဒေသသို့ အခေါက်ခေါက်အခါခါ ရောက်လာ
၍၊ ဒေသန္တရဗဟုသုတ ရှာဖွေခဲ့ဘူးလေသည်။ ၁၄၈၆ ခု
တွင် ပေါ်တူဂီဘုရင်ဒုတိယဂျွန်သည် ဒီးအတ်အား၊ အာဖရိ
က ကမ်းခြေတလျှောက် စူးစမ်းရှာဖွေရန် တာဝန်ပေးအပ်
ခဲ့သည်။ ဒီးအတ်သည် ထိုတာဝန်ကိုယူ၍ စူးစမ်းရှာဖွေရာ၊
အင်းဂရာပီကွီးနာ(ဝါ) လျူးဒါရစ် ပင်လယ်အော် တောင်
ဘက်ရှိနေရာသို့ပထမဦးစွာရောက်ရှိခဲ့သည်။ ထိုနေရာကို
ဒီးအတ်အားအစွဲပြု၍ 'ဒီးအတ် အငူ'ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့သည်။
ဒီးအတ်သည် ယင်းအရပ်မှ တောင်ဘက်သို့ ၁၃ ရက်တိုင်
တိုင် ရွက်လွှင့်ရှာဖွေခဲ့ပြန်၏။ ကမ်းခြေကိုမူကား မတွေ့ခဲ့ရ
ပေ။ တဖန်အရှေ့ဘက်သို့ဆက်လက်ရှာပြန်၏။ နောက်ဆုံး
မြောက်ဘက်သို့ခရီးလှည့်ခဲ့ရာတွင် ဝှတ်ဒဟုပ်အငူကို မမြင်
တွေ့မိဘဲကျော်ဖြတ်ခဲ့ကာ၊ ယခု မော်ဆယ်ပင်လယ်အော်
နေရာသို့တိုင်ရောက်ခဲ့လေသည်။ ဒီးအတ်သည် ရှေ့သို့ဆက်

လက်ရှာဖွေလိုသောဆန္ဒရှိသော်လည်း၊ အတူပါ သင်္ဘော
သားများက ဒီးအတ်၏ဆန္ဒကို ငြင်းဆန်ကာ၊ အတင်းအ
ကြပ်နောက်သို့ပြန်စေသဖြင့်၊ မလွဲသာဘဲ ပြန်လာခဲ့ရ
သည်။ အပြန်ခရီးတွင် ဒီးအတ်သည် အငူတစ်ခုကို တွေ
့ရှိခဲ့၏။ ထိုအငူကို ဒီးအတ်က 'လေမုန်တိုင်းအငူ'ဟု
အမည်ပေးခဲ့လေသည်။ နောင်တွင် ပေါ်တူဂီဘုရင်က ဝှတ်
ဒဟုပ်အငူဟု ပြောင်းလဲခေါ်ဝေါ်သည်။ အချို့ကမူ ဒီးအတ်
ကိုယ်တိုင်ပင် ဝှတ်ဒဟုပ်အငူဟု အမည်ပေးခဲ့ကြောင်း
ဆိုကြလေသည်။

၁၄၈၈ ခုနှစ်တွင် ရေကြောင်းခရီးသည်ကြီး ဒီးအတ်
သည် လစွဗွန်းမြို့သို့ချောမောစွာ ပြန်လည်ရောက်ရှိခဲ့၏။
ဒီးအတ်ကစွမ်းပကားနှင့် ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သော ခရီးစဉ်
ကြောင့်၊ ပေါ်တူဂီနိုင်ငံသည် အာရှနိုင်ငံများနှင့်ခရီးလမ်း
ဆက်သွယ်နိုင်လာသည်။

၁၄၉၇ ခုနှစ်တွင် ဒီးအတ်သည် ဗတ်ရှုကူးသဂါမ
ဦးဆောင်သော နယ်သစ်ရှာဖွေနှင့်အတူ လိုက်ပါသွား
ခဲ့ပြန်၏။ သို့ရာတွင် ခရီးဆုံးတိုင် မလိုက်ဘဲ၊ အာဖရိက
အနောက်ပိုင်းတွင် ဝင်ရောက်ကာ၊ ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်
ယင်း ချန်နေရစ်ခဲ့၏။ ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်တွင်မူ ဒီးအတ်သည်
ဘရာဇီးပြည်ကိုရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သည့် ကဗရာဇီးဦးဆောင်
သောအဖွဲ့နှင့်အတူ သင်္ဘောတစင်းကို ဦးစီးလိုက်ပါသွား
ခဲ့သည်။ ဘရာဇီးပြည်မှအပြန်တွင် ဒီးအတ်သည် ၁၄၈၈
ခုက သူရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့၍၊ လေမုန်တိုင်းအငူဟု အမည်ပေးခဲ့
သော ဝှတ်ဒဟုပ်အငူ အနီး၌ ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်မေလ ၂၉
ရက်နေ့တွင် မုန်တိုင်းမိကာ၊ ပျက်စီးပျောက်ဆုံး သွားခဲ့
ရရှာလေသည်။ (ဝှတ်ဒဟုပ်အငူ။)

ဒုယင်

ဒုယင်။ "ဒုယင်သို့မဟုတ် တုယင်သည် အထက်တန်း ကျွဲ မင်းနှင့်စပ်ဆိုင်ရာ၌ အသုံးအစွဲပြုသော အင်္ကျီမျိုးပင် ငောင်း၊ တနည်းဆိုရသော် မင်းခမ်းမင်းနားဝင် အင်္ကျီဟူ

ပုဂံရာဇဝင်၌ 'အလောင်းစည်သူမင်းကြီးအထိန်းတော် သား အနန္တသူရိယကို မင်းကြီးသနားတော်မူ၍၊ မင်းသား တို့သာဝတ်ထိုက်သော တုယင်အခြေတပ်သော ဝတ်လုံကို

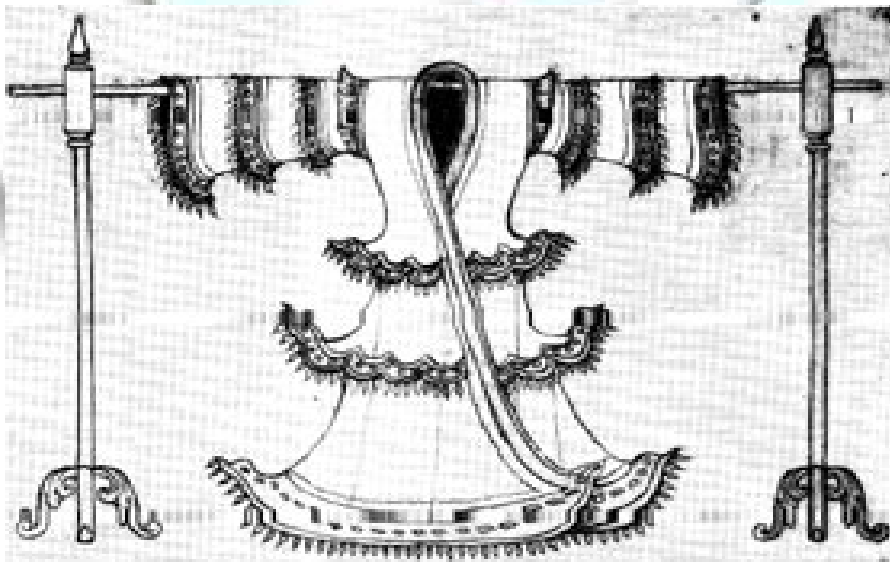

ရွှေနန်းလက်သုံးပုံ ပုရပိုက်မှ ဒုရင်တော်ပုံများ

ရှေးမင်းတို့လက်ထက်ချုပ်ရင်း အရှင်ဧကရာဇ်မင်းမြတ်ဆင်တော်မူမြဲ၊ ဗြဟ္မာမင်းတန်ဆာ ဒုရင်တော်ပုံကြီး

လို။ ထို့ကြောင့် အထက်တန်းကျလျှင် 'ဒုယင်' အောက် တန်းကျလျှင် 'ဖျင်'ဟူ၍ရှေးဟောင်းတို့ ဆိုရိုးစကား

ပေးတော်မူ၏။ ထိုဝတ်လုံကို သဘင်ရှိသောအခါ အနန္တ သူရိယဝတ်၍ သဘင်တက်သည်ကို သားတော်မင်းရှင်စော

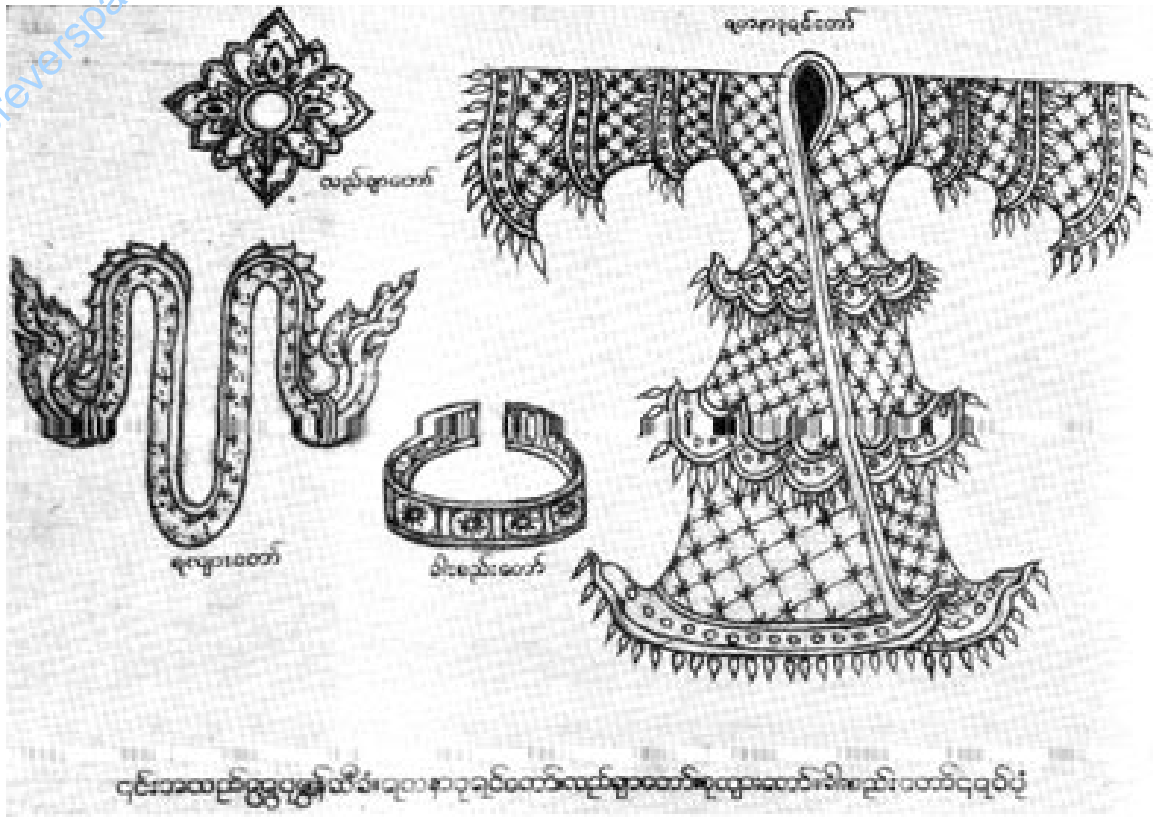

ရှေးမင်းတို့လက်ထက်ချုပ်လုပ် ဆင်တော်မူသည်၊ သိကြားမင်းတန်ဆာ ဒုရင်တော်ပုံကြီး

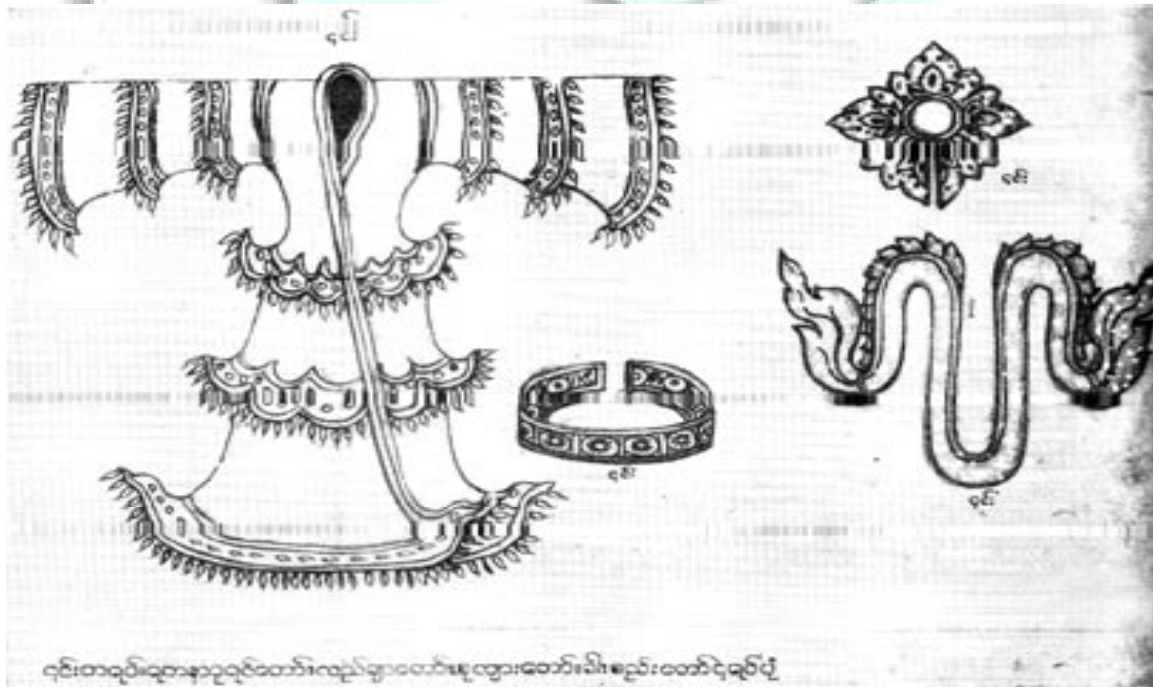
ရှိသည်။ ပုဂံမြို့လက်သည့်ရှည် ဘုရားကျောက်စာ၌ သခင် ကဝံကိုပူဇော်သည့်အခမ်းအနားတွင် 'တုယင်လေည် တ ထေည်လွှဲတံမု၏'ဟုတွေ့ရလေသည်။

မြင်လေသော်၊ ဤဖျင်ကား မင်းထိန်းမင်းယတို့ ဝတ်ထိုက် သော အဝတ်မဟုတ်၊ မင်းညီမင်းသားတို့သာ ဝတ်ထိုက် သောအဝတ်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ အရောရောမဝတ်စေနှင့်

www.foreverspace.com.mm

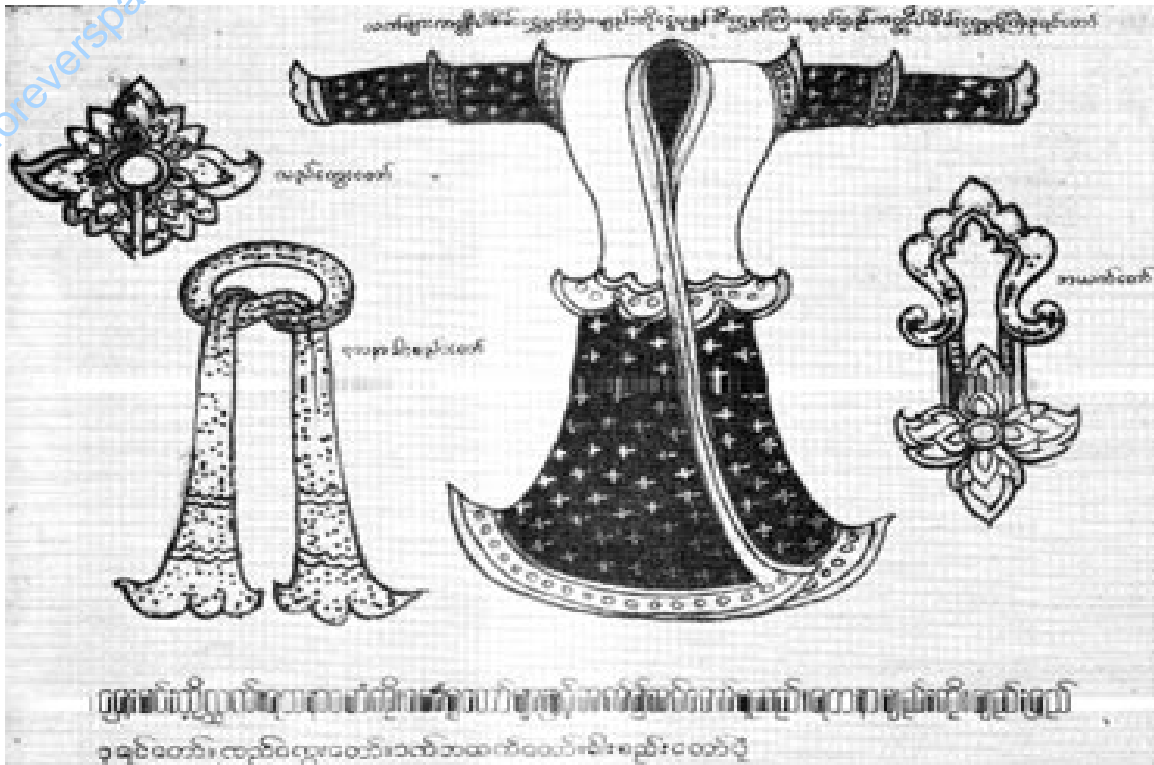
ရှေးမင်းတို့လက်ထက်ချုပ်လုပ် ဆင်တော်မူသည်။ ရတနာ ဒုရင်တော်ပုံ

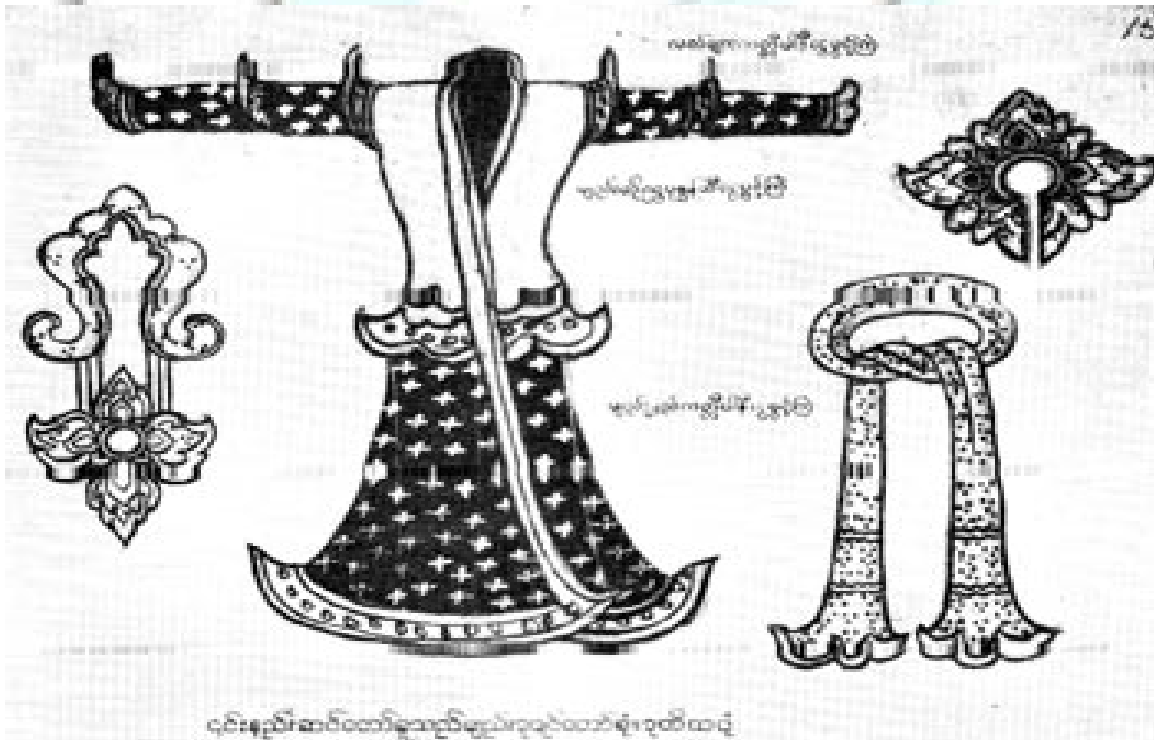
ရှေးမင်းတို့လက်ထက်ချုပ်လုပ် ဆင်တော်မူသည်။ ရတနာ ဒုရင်တော်ပုံတစ်ရပ်

ဒုယင်

www.foreverspace.com.mm

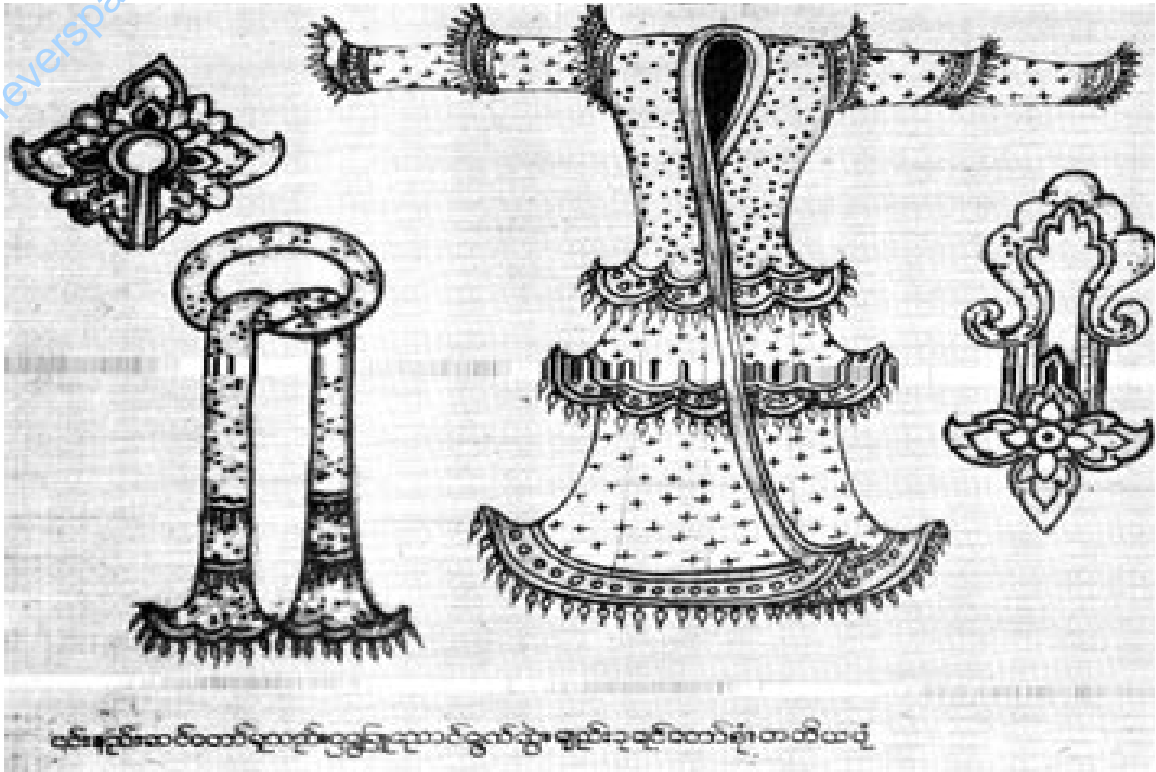

ရှေးမင်းတို့လက်ထက်ချုပ်လုပ် ဆင်တော်မူသည်။ ရတနာမျည်းတိုမျည်းရှည် ဒုရင်တော်ပုံ

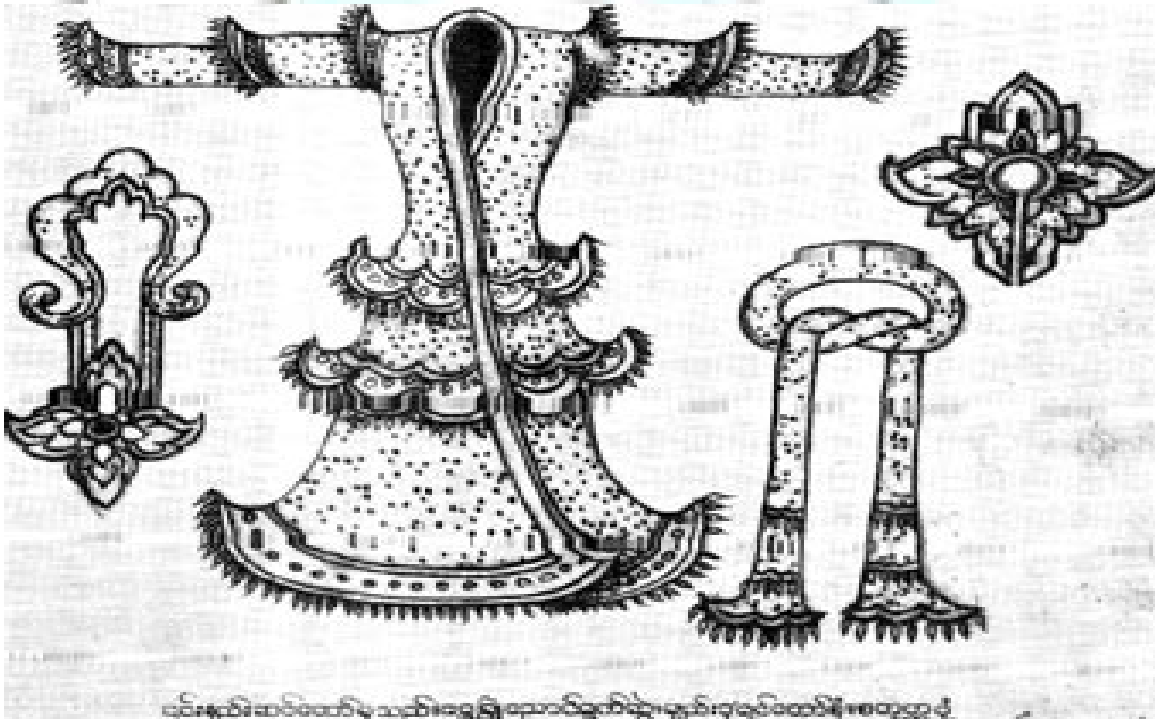
ရှေးမင်းတို့လက်ထက်ချုပ်လုပ် ဆင်တော်မူသည်။ မျည်းဒုရင်တော်စုံ၊ ဒုတိယပုံ

ဒုယင်

ရှေးမင်းဆက်ထက်ချုပ်လုပ် ဆင်တော်မူသည်။ မျည်းဒုရင်တော်စုံ၊ တတိယပုံ

ရှေးမင်းတို့လက်ထက်ချုပ်လုပ် ဆင်တော်မူသည်။ မျည်းဒုရင်တော်စုံ၊ တတိယပုံ

ရှေးမင်းဆက်ထက်ချုပ်လုပ် ဆင်တော်မူသည်။ မျည်းဒုရင်တော်စုံ၊ စတုတ္ထပုံ

ရှေးမင်းတို့လက်ထက်ချုပ်လုပ် ဆင်တော်မူသည်။ မျည်းဒုရင်တော်စုံ၊ စတုတ္ထပုံ

ဒုယင်

www.foreverspace.com.mm

နောက်မင်းတို့လက်ထက် ပြင်ဆင်ချုပ်လုပ်၍ စိန္တာမဏိ၊ မဟာမဏိ၊ ဝိသကြိုအမည်တပ်ပြီး ဆင်တော်မူသည်၊ ရတနာဒုရင်တော်ကြီးပုံ

နောက်မင်းတို့လက်ထက် ပြင်ဆင်ချုပ်လုပ်၍ ဆင်တော်မူသည်၊ ရတနာမျည်းဒုရင်တော်ကြီးပုံ

ဟူ၍ အနန္တသူရိယနှင့်ထိုက်သောဝတ်လုံကို ပေး၍ တုယင်တပ်သောဝတ်လုံကိုချွတ်၍လဲစေ၏။' ဟုပါရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဒုယင်အသုံးသည် အထက်တန်းကျ၍ မင်းနှင့်ဆိုင် ကောင်းသိသာလေသည်။

ပုဂံမြို့ပုထိုးသမားလိုက် အတွင်းရှိပန်းချီကားတချပ် ဝတ်ဒုယင်ဝတ်လုံပုံကိုတွေ့ရ၏။ အာနန္ဒာလိုက်အတွင်းရှိ ကျန်စစ်သားမင်းပုံ၌လည်း ဒုယင်ဝတ်လုံကိုပင်ဝတ် ဆင်ထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုလေသည်။

ဒုယင်ဝတ်လုံနှင့်ဖျင်ဝတ်လုံခြားနားပုံမှာ လက်ဖျားစွန်း၊ အနားပတ်စွန်း၊ ထောင့်ဖျားအဆက်များတွင် အကော့ အညွတ်ပါရှိက ဒုယင်ဝတ်လုံဟုခေါ်လေသည်။ ဒုယင် ကဲ့သို့ အကော့အညွတ်မပါသောအဆင်တန်ဆာကို ဖျင် ဝတ်လုံဟူ၍ခေါ်လေသည်။ ဒုယင်၌ဝတ်လုံ၏ လက်ရင်း သည်ကျဉ်း၏။ လက်ဖျားသည်ပွင့်၍နေသည်။ လက်ဖျား နှင့်ဝတ်လုံ၏ထောင့်အစွန်းဖျား၌ အကော့အညွတ် ပါသည်။ ထိုအကော့အညွတ်ကိုစွဲ၍ ဒုယင်ဟုခေါ်သည်။

ဒူးရင်းပင်။ ။မြန်မာနိုင်ငံထွက်အသီးအနှံများ အနက် ဒူးရင်းသီးသည်ထူးကဲသောအရသာရှိသဖြင့် ထင်ရှားသော အသီးတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ယင်းဒူးရင်းသီး၊ ဒူးရင်းယိုတို့ကို နှစ်သက်စွာစားသုံးသူများပြားသော်လည်း၊ ဒူးရင်းပင် ကိုကားမြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း၊ တနင်္သာရီတိုင်းမှတစ်ပါး၊ အခြားဒေသတို့တွင် တွေ့ရခဲသည်။ ဒူးရင်းပင်သည် မာလာယုကျွန်းဆွယ်၌ မူလပေါက်ရောက်သော အပင်မျိုး ဖြစ်သည်ဟူ၍၊ အများယူဆကြသည်။ တနင်္သာရီတိုင်း တွင်အနံ့အပြားစိုက်ပျိုးသော်လည်း၊ ထားဝယ်ခရိုင် တွင်တနင်္သာရီရိုးမတောင်ခြေတလျှောက်နှင့် ချိုင့်ဝှမ်းဒေ သများ၌ အမြောက်အမြားစိုက်ပျိုး၍ ဖြစ်ထွန်းလေသည်။ ဒူးရင်းပင်သည် မိုးများ၍ စမ်းမဆွဲရေမဝသည့်ဒေသ၌ လွတ်လပ်စွာပေါက်ရမှု ဖြစ်ထွန်းသောအပင်မျိုးဖြစ်သည်။ တနင်္သာရီတိုင်းကဲ့သို့ပင် မိုးများ၍၊ တောင်ကုန်းတောင် တန်းဒေသဖြစ်သော ရခိုင်တိုင်း၌ စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးကြည့်ရာ၊ အပင်ပေါက်သော်လည်း အသီးမသီးချေ။ ထိုကြောင့် သထုံ ခရိုင်ထက်ပို၍ မြောက်ဘက်ကျသောဒေသများ၌ ဒူးရင်းပင် မဖြစ်ထွန်းဟု ယူဆရလေသည်။

ဒူးရင်းပင်၏ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ ဒူးရီးယိုဇီဗဲသီးနပ် ဖြစ်၍၊ ဗွမ်ဗာစီအီးမျိုးစဉ်တွင် ပါဝင်လေသည်။ ဒူးရင်းပင် သည် အပင်ကြီးမျိုးဖြစ်၍ အရွက်များသည် အရှည် ၆-၇ လက်မရှိပြီးလျှင်၊ ဗျက် ၂- ၂ ၁/၂ လက်မရှိသည်။ အရွက်၏အပေါ်ဘက်သည် ပြောင်ချောနေ၍၊ အောက် ဘက်သည် ကြမ်းသည်။

ဒူးရင်းပင်များသည် မတ်လနှင့် ဧပြီလများတွင် စတင်

အပွင့်ပွင့်၍၊ ဇွန်လမှ အောက်တိုဘာလတိုင်အောင် အသီး များမှည့်ကြသည်။ ပေါ်ဦးစအသီးများထက် နောက်ပိုင်း ကျသောအသီးများက ပို၍ကောင်းသည်။ ဒူးရင်းသီးသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ကြီးမားသောအသီးများဖြစ်၍၊ အကြီး အငယ်အရွယ်အလတ် အစားစားရှိသည်။ ဒူးရင်းသီးမှည့် အငယ်စားသည်ပင်အချင်း ထွာဆိုင်ခန့်ပမာဏ ရှိသည်။ များသောအားဖြင့် ဘဲဥပုံ လုံးလျားလျား ပုံသဏ္ဍာန်ရှိ၍၊ အညှာဘက်အရင်းပိုင်းနှင့် ထိပ်ပိုင်းသည် ခပ်ချွန်ချွန်ရှိတတ် သည်။ အချို့သည် မိကျောင်းခေါင်းဟုခေါ်သော အဖု အထစ်များဖြင့် လုံးလျားလျား ပုံသဏ္ဍာန်လည်း ရှိတတ် သည်။ ချွန်ထက်သော ဆူးကြီးကြီးများ အပြည့်ဖြစ်သည့် အခွံမာရှိ၍၊ အရောင်မှာစိမ်းညိုညို စိမ်းဝါဝါဖြစ်လေ သည်။ အသီး၏ပြင်ပ အသွင်အပြင်အားဖြင့် စားချင့်ဖွယ် မဟုတ်သည့်အပြင်၊ ဒူးရင်းသီးမှည့်၏ အနံ့သည် စူးစူးဝါး ဝါးမွှေးလွန်းလှ၍၊ ဒူးရင်းသီးကို မစားဘူးသူများ (အထူး သဖြင့် နိုင်ငံခြားသားများ)သည် ဒူးရင်းသီးကိုမြင်လျှင်၊ နှာခေါင်း ရှုံ့တတ်ကြသည်။ သို့သော် ဒူးရင်းသီးမှည့် မျိုးကောင်းကောင်းကို စားဘူးထားသူသည် ဒူးရင်းသီး မှည့်၏စူးဝါးသော အနံ့ကိုသည်းခံနိုင်လောက်အောင် အသီး ၏ အတွင်းသားအမြွှာများ၏ ထူးကဲသောအရသာကြောင့်၊ ဒူးရင်းသီးကို တပ်မက်စွဲလန်းကြရလေသည်။

ဒူးရင်းသီးမှည့်၏ အခွံအိမ်ကို ယင်း၏ အကြောအလိုက် အသာအယာ ဓားဦးနှင့်ကလန်၍ ခွဲချလိုက်ရုံမျှနှင့် အခြမ်း လိုက်အမြောင်းလိုက်ကွဲကျကာ၊ အတွင်း၌ အကန့်လိုက် တည်နေသော နူးညံ့ပျော့အိသော အသားရှိသည့် အမြွှာ များကိုတွေ့ကြရသည်။ အကန့်တကန့်အတွင်း၌ အမြွှာများ သည် ကြီးလျှင် နှစ်မြွှာ၊ ငယ်လျှင် သုံးမြွှာမှလေးမြွှာအထိ ရှိတတ်သည်။ အမျိုးအစားကိုလိုက်၍ အချို့သည် နို့နှစ် ရောင်ရှိသည်။ အချို့သည် ရွှေဒင်္ဂါးရောင်ကဲ့သို့ ဝင်းဝါ နေသည်။ မျိုးကောင်းသည့် အမြွှာများသည်အသားများ၍ အစေ့ငယ်သည်။ အချို့ဒင်္ဂါးမြုပ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ မျိုးမကောင်းလျှင် အစေ့ကြီး၍ အသားနည်းတတ်သည်။ ဒူးရင်းပင်စိုက်သူများအလိုအရ ပင်စည်နှင့် နီးကပ်သည့် အရင်းကိုင်း၌ သီးသောအသီးသည် အဖျားကိုင်း၌သီးသော အသီးထက် ပိုကောင်းသည်ဟုသတည်း။

ဒူးရင်းသီးများသည်မှည့်လျှင်၊ မြေပေါ်သို့ကြွေကျတတ် ၍၊ ကွဲအက်ပျက်စီးတတ်ရာ၊ မမှည့်မီအသီးရင့်များကို ဆွတ် ခူးတင်ပို့ရောင်းချရသည်။ ဒူးရင်းသီးများ၏ထူးခြားချက် တစ်ရပ်မှာ ယင်းတို့သည် ညအချိန်များတွင်သာကြွေ လေ့ရှိသည်။ ဒူးရင်းသီးများကို ရပ်ဝေးနယ်များသို့ အများ အပြားတင်ပို့နိုင်သောဒေသတို့မှာ လမ်းပန်းဆက် သွယ်ရေး လွယ်ကူသည့် သထုံမြို့နယ်နှင့် မော်လမြိုင်မြို့နယ်တို့သာ

ဖြစ်ပေသည်။ ထားဝယ်မြို့နယ်နှင့်မြိတ်မြို့နယ်တို့သည် ဒူးရင်းယိုအတွက်ကျော်ကြားသည်။

ဒူးရင်းသီးအမှည့်၏အသားကို ယိုထိုးပြီးလျှင်၊ မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်သို့ တင်ပို့ရောင်းချရသည်။ ထားဝယ်မြို့နယ်နှင့်မြိတ်မြို့နယ်တို့သည် ဒူးရင်းယိုလုပ်ငန်း၏ အချက်အချာဒေသများဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ဒူးရင်းယိုကို ကြာရှည်ခံအောင်စည်သွတ်ဘူး၌ ထည့်သွင်းရောင်းချလျက်ရှိရာ၊ အတော်အသင့် အောင်မြင်လျက်ရှိလေပြီ။

ဒူးရင်းသီးသည် အပူဓာတ်လွန်ကဲသဖြင့်၊ ယင်းကိုစားပြီးနောက် အဓာတ်ဖြစ်သော မင်းကွတ်သီးကို စားသုံးလျှင် အပူဓာတ်ကို ဖြေနိုင်သည်ဟုဆိုသည်။ ထို့ပြင် ဒူးရင်းသီးမှည့်၏ စူးဝါးသောအနံ့လည်း ပျောက်ရုံမက အသီးနှစ်မျိုး၏ အရသာထူးကိုလည်း ပိုမိုခံစားနိုင်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ဒူးရင်းသီးမှည့်၏အနံ့သည် အထဲမှအသားထက် အခွံကပို၍နံ့လေသည်။

ဒူးရင်းပင်ကို အသီးအလိုငှာ စိုက်ပျိုးကြသည်။ မှည့်သောအသီး၏အစေ့ကို စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် အပင်ပွားအောင်ပြုရသည်။ အမြွှာမှအသားကို ဖယ်ပြီးပြီးချင်း စိုက်ပျိုးရသည်။ အပင်ပျိုး၍ တစ်ပတ်ခန့်ကြာလျှင်၊ အညောက်ထွက်သည်။ သုံးလေးလအတွင်း၌ အပင်ပေါက်များကို ရွှေ့ပြောင်းစိုက်နိုင်သည်။ အပင်ပေါက်၍ ရှစ်နှစ်ကိုးနှစ်မျှကြာလျှင်၊ ငှက်စာဆော်၍ အသီးသီးလေသည်။

ဒူးရင်းခြံများသည် ဧကပေါင်းများစွာ ကျယ်ဝန်းသော်လည်းစံနစ်တကျ စိုက်ပျိုးထားသည်ဟူ၍ကား မဆိုနိုင်ချေ။ စင်စစ်ဒူးရင်းပင်များကို တစ်ပင်နှင့်တစ်ပင် ပေ၄၀ ခန့်စီခွာ၍ စတုရန်းကွက်ချပြီးလျှင် စိုက်ပျိုးသင့်ပေသည်။

ဒူးလင်းလူမျိုး။ ။ ဒူးလင်းလူမျိုးတို့သည် ဂျင်းဖောလူမျိုးတို့နှင့် အမျိုးတူအနွယ်တူပင်ဖြစ်သည်။ တိဗက်-မြန်မာအစုဝင် ကချင်အစုခွဲတွင်ပါဝင်၏။ ယင်းတို့ နေထိုင်ရာဒေသမှာ မိုင်ခန့်နှင့်မလီခ မြစ်နှစ်သွယ်ဆုံရာ တရိုက်နယ်၏ မြောက်ဘက်စွန်းတွင်ဖြစ်၏။ မလိခမြစ်လက်တက်ဖြစ်သောရှမ်းခခေါ် နမ့်တဆန်မြစ်ဝှမ်း တလျှောက်၌လည်းကောင်း၊ မလိခမြစ်ဝဲဘက်ကမ်းမှ ကုန်းလူစခန်းသို့တိုင်အောင်လည်းကောင်း ဒူးလင်းရွာကလေးများ အနံ့အပြားတည်ရှိလေသည်။ ရွာဆိုသော်လည်း၊ အချို့ရွာကလေးများ၌ အိမ်ခြေ ၃၊၄အိမ်မျှသာရှိသည်။ များသော အားဖြင့် ၁၀ အိမ်ခန့်မျှရှိသော ရွာကလေးများဖြစ်သည်။ အကြီးဆုံးရွာတွင်အိမ်ခြေ ၂၅အိမ်ခန့်ရှိသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဒူးလင်းရွာပေါင်း ၁၀၀ ခန့်ရှိ၍၊ အိမ်ခြေပေါင်း ၇၀၀ ကျော်ရှိလေသည်။ လူဦး ရေမှာကား ၃၀၀၀ ခန့်ဖြစ်၏။ ယခုအခါ တဖြည်းဖြည်းနှင့်လူဦးရေလျော့ပါးလာ ပြီဖြစ်၏။

ဒူးလင်းအမျိုးသား

ဒူးလင်းလူမျိုးတို့၏ အသွင်အပြင်၊ ဝတ်စားပုံ၊ အိမ်ဆောက်ပုံ၊ ဓလေ့ထုံးစံ စသည်တို့မှာ ကချင်လူမျိုးတို့ကဲ့သို့ပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို ခရူးဂျင်းဖော သို့မဟုတ် မြစ်ဖျားဒေသနေဂျင်းဖော၊ အညာသားကချင်များဟုခေါ်တွင်ကြသည်။ ဂျင်းဖောစကားကိုပင်ပြောဆိုကြသည်။ သို့သော်အောက်ပိုင်းရှိ မြစ်ကြီးနား ဂျင်းဖောတို့နှင့် လေယူလေသိမ်းမတူ။ စကားဝဲသည်။ ဒူးလင်းလူမျိုးတို့၏ ဝတ်ပုံဆင်ယင်ပုံသည်လည်း ကချင်လူမျိုးတို့၏ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံနှင့် အတန်ငယ်တူ၏။

ဒူးလင်းတို့သည် တောင်ယာလုပ်ငန်းကိုလုပ်ကိုင်ကြသည်။ အချို့အိမ်များ၌ပဲ၊ မုန်ညင်း၊ မုန်လာ၊ ဆေးရွက်ကြီးနှင့် ဘိန်းပင်များကို ခြံခတ်၍စိုက်ပျိုးကြသည်။ ရှေးအခါ ကမူဒူးလင်းတို့သည် ပန်းပဲလုပ်ငန်း၌ နာမည်ကျော်၏။ ရှမ်းခမြစ်ဖျား၏တောင်ခြေတွင် သံရိုင်းထွက်သည်။ ဒူးလင်းတို့သည် ထိုသံရိုင်းကိုကျို၍ ကျောက်တူနှင့်ထုကာ ဓားလုပ်လေ့ရှိသည်။ ထိုဓားများသည် ရှေးအခါက အတော်ပင်နာမည်ကြီးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် နောင်အခါ၌ကား မိုင်းသာဓားများ ဈေးပေါခြင်းကြောင့် ဒူးလင်းဓားသည်ခေတ်မှီခံခဲ့၏။

www.foreverspace.com.mm

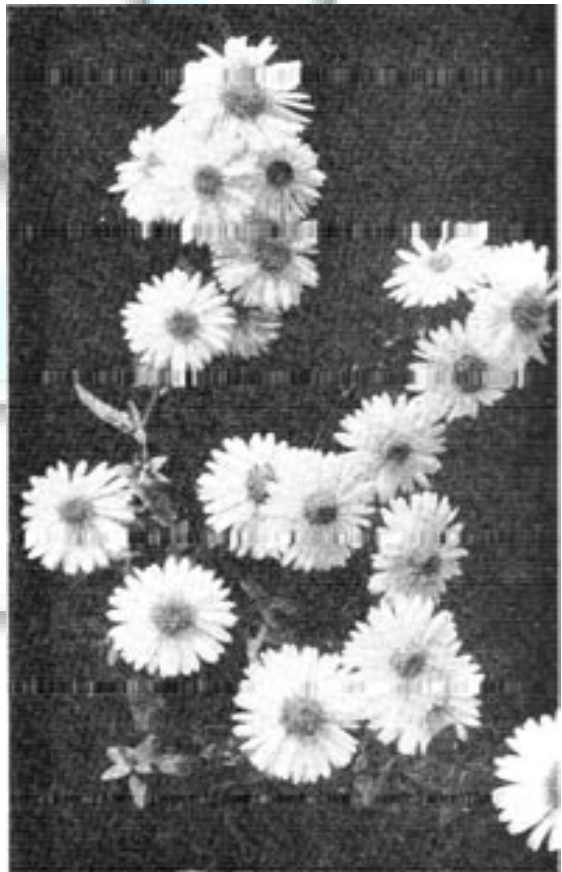

ဒူးလင်းအမျိုးသမီး

ဒူးလင်းလူမျိုး အချို့မှာ ခရစ်ယာန်အယူဝါဒ သက်ဝင်သူများဖြစ်သည်။ နတ်ကိုးကွယ်မှုလည်းရှိသည်။ ကချင်လူမျိုးထုံးစံအရ အသုဘကိုအခမ်းအနားပွဲပေး၍ သင်္ဂြိုဟ်ဘိသကဲ့သို့၊ ဒူးလင်းလူမျိုးတို့လည်းပွဲပေး၍ သင်္ဂြိုဟ်လေ့ရှိ၏။ တစ်ခါတစ်ရံ၌ ရပ်ဝေးမှ ဆွေမျိုးမိတ် သင်္ဂဟများကို စောင့်၍လူစုံမှပွဲပေးကြလေရာ၊ အသုဘကို နှစ်လသုံးလကြာထားပြီးမှ သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းပြုကြလေသည်။ (ကချင်လူမျိုး-လည်းရှု။)

ဒေဆီပန်းပင် ။ ။ဒေဆီပန်းပင်သည် ‘ကွန်ပေါ့ဇီတီ’ မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ ဒေဆီဟူသောစကားသည် အင်္ဂလိပ်အလိုအရ ‘ဒေးစအိုင်’ (နေ့မျက်စိ)ဟူ၍အနက်ရသည်။ ဒေဆီပန်းအလယ်က အဝါရောင်အပိုင်းသည် နေ၏ပုံသဏ္ဍာန်ရှိ၍ ပွင့်ချပ်များမှာ နေရောင်ခြည်များ ဖျာထွက်ပုံနှင့်တူသောကြောင့် ဤအမည်ကို ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ဒေဆီပန်း၏ ပွင့်ချပ်များသည် ညအခါတွင်ငုံ၍၊ နံနက်အခါတွင် ပွင့်တတ်သည်။
ဒေဆီပန်းတစ်ပွင့်ကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုလျှင်၊ ဆန်းကြယ်သောအချက်ကို တွေ့ရပေမည်။ ဤအချက်ကား အလွန်သေးငယ်သော ပန်းကလေးပေါင်းမြောက်မြားစွာသည် ပွင့်

ချပ်များ အလယ်တွင် ပန်းခေါင်းသဖွယ် စု၍နေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုပန်းကလေးများကို ဗဟိုပွင့်စုဟုခေါ်သည်။ ထိုပန်းကလေး၏ အရေအတွက်မှာ ၂၅၀ ထက်မနည်းရှိ၏။ ထိုပန်းကလေး များသည် ဖြန့်ကလေးများ သဏ္ဍာန်ရှိကြ၏။ ထိုဗဟိုပွင့်စုမှ ပန်းကလေးတစ်ခုကို မှန်ဘီလူးနှင့်ကြည့်ရှုလျှင်၊ အဖျားတွင်အရာကလေး ၅ ခုရှိသည်ကိုတွေ့ရမည်။ ထိုအရာကလေးများသည် ယခင်ကပွင့်ချပ် ၅ ခုရှိခဲ့ကြောင်းကိုပြသည်။
ဗဟိုပွင့်စု၏ ဘေးပတ်လည်တွင်ဖြာထွက်နေသော ပွင့်ချပ်များမှာလည်း ပန်းများပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို အရံပွင့်စုဟုခေါ်သည်။ ထိုအရံပွင့်စုသည် အလွန်လှပသော အရောင်များဖြင့် ပိုးမွှားများကို လာရောက်ရပ်နားအောင် မြှူခေါ်နိုင်သည်။ ဗဟိုပွင့်စုပေါ်တွင် ပိုးမွှားများလာရောက်ရပ်နားခြင်းဖြင့် ဝတ်မှုန်ကူးရှက်ခြင်းဖြစ်၍၊ မကြာမီမျိုးစေ့များ ဖြစ်ထွန်းလာသည်။
ဒေဆီပန်းရိုးရိုး၏ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ ‘ဗဲလစ် ပဲရင်းနစ်’ဖြစ်သည်။ ‘ခရစ်ဆန်သီမမ် လျူကန်သီမမ်’ အမည်ရှိသော ဒေဆီပန်းမျိုးလည်းရှိသေးသည်။

ညတွင်ငုံ၍ နေ့၌သာပွင့်သော ‘နေ့မျက်စိ’ သဏ္ဍာန် ဒေဆီပန်းများ

www.foreverspace.com.mm

သတ္တုတွင်းပေါက်ကွဲမှုဘေးမှ ကာကွယ်ပေးသည့်ဒေဗီမီး အိမ်ကို တီထွင်သူဆာဟန်ဖရီဒေဗီ

ဒေဗီဆာဟန်ဖရီ(ခရစ် ၁၇၇၈-၁၈၂၉)။ ဆာဟန်ဖရီဒေဗီသည်အင်္ဂလိပ် လူမျိုးဓာတုဗေဒပညာရှင် တစ်ဦးဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်ပြည်ကွန်းဝေါနယ်၊ ပင်းဇင်းမြို့တွင် ၁၇၇၈ ခုနှစ်၌မွေးဖွားသည်။ ဒေဗီသည် ဓာတုဗေဒပညာတွင် အထုံဝါသနာပါသူဖြစ်၏။ ဤသို့ဝါသနာပါသည့်အလျောက် ပင်လယ်ကျောက်ပွင့်မျိုးတွင်ပါဝင်သည့်လေကို ဓာတုဗေဒနည်းဖြင့်လက်တွေ့စမ်းသပ်လေ့လာကြည့်ခဲ့ခြင်းကြောင့် သူ့ကို တော်ဝင်အသင်းဥက္ကဋ္ဌ ဒေဗီမီးလဗတ်နှင့် ဒေါက်တာ ထောမတ်ဗက်ဒိုးတို့ကသဘောကျခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် သူသည် ဒေါက်တာ ဗက်ဒိုး၏စမ်းသပ်ခန်းတွင် လက်ထောက်အဖြစ် ထမ်းရွက်ခွင့်ရခဲ့သည်။ ဒေါက်တာဗက်ဒိုး၏ စမ်းသပ်ခန်းတွင် ထိုသို့လုပ်ကိုင်ခဲ့စဉ် ဒေဗီသည် နိုက်ထရပ်အောက်ဆိုက်ကိုရှာဖွေနိုင်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းသည်လူကိုရယ်အောင်လုပ်တတ်သည်ကိုလည်းကောင်း စမ်းသပ်တွေ့ရှိခဲ့လေ၏။ ထိုနောက်တွင် သူသည် 'ဓာတုဗေဒနှင့် ယထာဘူတသုတေသနလုပ်ငန်းများ အမည်ဖြင့် သူ၏လက်တွေ့စမ်းသပ်ချက်များကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဤသို့ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သောကြောင့် ဒေဗီသည် အသက် ၂၂ နှစ်အရွယ်တွင် လန်ဒန်မြို့ရှိ တော်ဝင်ပညာဌာန၌ ဓာတုဗေဒပါမောက္ခရာထူးကိုရခဲ့လေသည်။ ပညာဗဟုသုတပြည့်စုံသူတို့သည် သူ၏ဟောပြောပွဲကိုများစွာနှစ်သက်ကြသည်။

ထိုပြင်သူ၏လက်တွေ့စမ်းသပ် တွေ့ရှိချက်များကြောင့် ဥရောပတစ်ဝှမ်းတွင် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားခဲ့သည်။ သူသည် ၁၈၀၈ ခုတွင် ပြင်သစ်ပညာဌာန၏ နပိုလီယန်ဆုကို ဆွတ်ခူးရရှိခဲ့သည်။ ၁၈၁၂ခုတွင်ဆာဘွဲ့ချီးမြှင့် သူကောင်းပြုခြင်းခံရသည်။ ၁၈၁၃ ခုနှစ်တွင် 'စိုက်ပျိုးရေး ဓာတုဗေဒ သိမှတ်စရာများ' စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။

ဆာဟန်ဖရီဒေဗီသည် ဒေဗီမီးအိမ်ကို တီထွင်ခဲ့သူလည်း ဖြစ်သည်။ ထိုမီးအိမ်ကြောင့် သတ္တုတွင်းများ၌ ပေါက်ကွဲမှုဘေးအန္တရာယ်ကို သိသိသာသာ ဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့သည်။ ဒေဗီသည် သတ္တုတွင်းများတွင် ပေါက်ကွဲမှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရသည့် အကြောင်းရင်းတို့ကို လေ့လာပြီးမှ ဒေဗီမီးအိမ်ခေါ် ဘေးကင်းမီးအိမ်ကို တီထွင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုပြင် ဒေဗီသည်ပထမဦးဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ဆိုဒီယမ်၊ ပိုတက်ဆီယမ်နှင့် စတရိုနို ရီယမ်ဟူသော ဒြပ်စင်တို့ကို အရည်ပျော်အောင်ပြုထားသော ဆိုဒါ၊ ပိုတက်နှင့် စတရိုနိုတီးယားတို့၌ လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးကြောင်း လွှတ်ပေးခြင်းဖြင့် ခွဲခြားထုတ်ယူနိုင်ခဲ့၏။

၁၈၆၂ ခုနှစ်တွင် ကျန်းမာရေးချို့တဲ့လာသဖြင့်၊ အနားယူရလေသည်။ ထိုနောက်တွင် နိုင်ငံခြားသို့သွားရောက်လည်ပတ် ကာနေခဲ့၏။ ယင်းသို့ခရီးထွက်လျက်ရှိစဉ်၊ ၁၈၂၉ခုနှစ် မေလ ၂၉ရက်နေ့တွင် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ဂျီနီးဗားမြို့၌ ကွယ်လွန်လေသည်။

ဒေလီမြို့။ ဒေလီမြို့သည် အိန္ဒိယသမိုင်းတွင် ရှေးခေတ်မဂိုဘုရင်မင်းအဆက်ဆက်တို့ ထီးနန်းစိုက်ခဲ့ရာ မြို့တော်ဖြစ်၍၊ အထူးထင်ရှားသော မြို့ဖြစ်၏။ ယမုံနာမြစ်၏ လက်ျာဘက်ကမ်းပေါ်တွင်တည်ရှိ၍၊ အရပ်ရပ်သို့သင်္ဘောလမ်းခရီးပေါက်သည့်အပြင် ကာလကတ္တား၊ ဘုံဘိုင်၊ ကရာချီမြို့များသို့လည်းကောင်း၊ ကသီရိပြည်နယ်သို့လည်းကောင်း၊ မီးရထားလမ်းများဖြင့် ဆက်သွယ်နိုင်၏။ အိန္ဒိယအစိုးရအဖွဲ့သည် မူလမြို့တော် ကာလကတ္တားမြို့မှပြောင်းရွှေ့၍၊ ဒေလီမြို့၌ရုံးစိုက်ခဲ့သဖြင့် ယခုအခါ ဒေလီမြို့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏မြို့တော်ကြီးဖြစ်သည်။ မြို့၏ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ရှေးဟောင်းနန်းတော်ရာ၊ မြို့ရိုးဟောင်းစသည်တို့ရှိ၏။ ရှေးဟောင်းမင်းအဆက်ဆက်တို့ နန်းစိုက်ခဲ့သည့်အတိုင်း ဒေလီမြို့နယ်တစ်ခုလုံးတွင် သမိုင်းဝင်ရှေးဟောင်း အဆောက်အအုံနှင့် ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးတို့ရှိကြ၏။ မြို့တော်အတွင်း၌ ရှေးအခါက တန်ခိုးအာဏာ ကြီးမားခဲ့သော ရှားဂျဟန်းဘုရင်၏နန်းတော်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်အကြီး အကျယ်အခမ်းနားဆုံးဖြစ်သည့် 'ဂျမားမပ် စဂျပ်'ခေါ် ပလီဘုရားရှိခိုး ကျောင်းကြီးရှိ၏။ မြို့တော်ဟောင်းကိုအလျား ၅ မိုင်ခွဲခန့်ရှည်သော မြို့ရိုး ဟောင်းကြီးကဝန်းရံလျက်ရှိသည်။

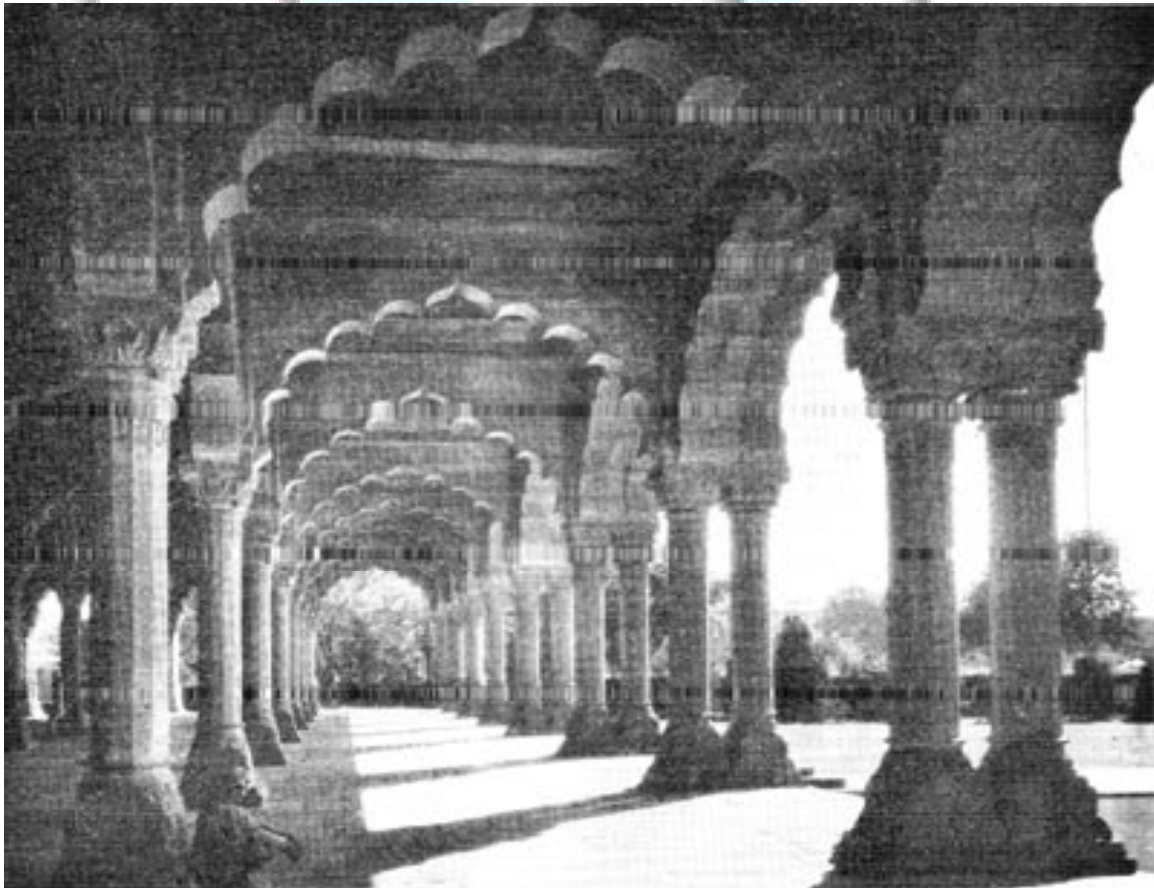
ဒေလီမြို့

မြို့ရိုးအတွင်းတွင် ဟိန္ဒူတို့ နေထိုင်ရာရပ်ကွက်၊ မူဆလင် ရုပ်ကွက်နှင့် ဥရောပတိုက် သားရပ်ကွက်ဟူ၍ ရပ်ကွက် သီးခြားရှိသည်။ မြို့တော် ဟောင်းသည် ထိုသို့မြို့ရိုးဟောင်း ကြီးဖြင့် ဝန်းရံလျက်ရှိသဖြင့်လည်း ခံတပ်မြို့ဟုတွင်၏။ ယင်းဒေသတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ရှေးအခါကခမ်းနားကြီး ကျယ်ပုံများကို တွေ့မြင်နိုင်လေသည်။

‘ဒီဝမ်အိအမ်’ခေါ် ကောင်စီခန်းမ အဆောက်အအုံ သည် အလွန်ခမ်းနားသည်။ ထိုခန်းမကြီး၌ ကျောက်ဖြူနု ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော မျက်နှာကြက်ရှိသည်။ ထိုမျက်နှာ ကြက်ကို ကျောက်သားတိုင်ကြီး ၄တိုင်ဖြင့်ထောက် ထား ၏။ ရှေးအခါက ထိုအောက်၌ ရွှေသားအစစ်ဖြင့် ပြုလုပ် ထားသည့် ဒေါင်းရုပ် ပလ္လင်တစ်ခု ရှိခဲ့ဘူးသည်။ ထိုပလ္လင် သည် ရွှေအစစ်ဖြစ်၍၊ ကျောက်သံ ပတ္တမြားတို့ဖြင့် မွမ်းမံ ခြယ်လှယ်ထားလေသည်။ ပလ္လင်၏နောက်တွင် ဖြန့်၍ထား သော ဒေါင်းရုပ်နှစ်ခု၏အမြီးရှိ ဒေါင်းမြီးကွက်များပေါ်တွင် ပတ္တမြား၊ နီလာ၊ မြ၊ ပုလဲများဖြင့်အရောင် တဖျပ်ဖျပ်ထွက် အောင်လှပစွာ စီခြယ်ထားသည်ဟုဆိုသည်။ သို့သော် ထို

ပလ္လင်ကား ယခုမရှိတော့ပြီ။ ပါးရှင်းလူမျိုး နဒါရား ဆိုသူသည် ၁၇၃၉ ခုနှစ် နယူးဒေလီမြို့ကို တိုက်ခိုက် အောင်မြင်၍၊ ထိုအဖိုးထိုက်တန်လှသော ပလ္လင်ကြီးကို ပါးရှားပြည်သို့ ယူဆောင်သွားလေသည်။

ရှားဂျဟန်းဘုရင်ကြီးဆောက်လုပ်ခဲ့သော ပလီကြီးမှာ ခံတပ်မြို့အပြင်ဘက် ကျောက်တောင် ကုန်းကလေးတစ်ခု ပေါ်၌ ရှိ၍၊ ခုံး၊ မုတ်ပေါက်၊ ပေါင်းကူး၊ တိုင်၊ မျက်နှာ ကြက်စသည်တို့သည် ကျောက်ဖြူဖြစ်လေရာ အထူးလှပ သည်။ ထိုပြင်ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှေးဟောင်းလက်ရာ အဖြစ် ထင်ရှားသော ‘ကူတဗ္ဗမီနာ’ မျှော်စင်ကြီးသည် မြို့တော်မှ ၁၀မိုင်ခန့် ဝေးသောနေရာတွင်တည်ရှိသည်။ ရှေးခေတ်က ဒေလီမြို့၏ကြီးကျယ်ခမ်းနားပုံကို သက်သေပြသကဲ့သို့ တည်နေသည်။ ထိုမျှော်စင်သည် မြေပြင်မှ ပေပေါင်း ၂၃၈ ပေမြင့်၍ အဆင့် ၅ ဆင့်ရှိ၏။ တိုင်လုံးကြီး ပုံသဏ္ဍာန် ကဲ့သို့ သဲကျောက်များဖြင့် တည်ဆောက်ကာ အမြောင်းများ ဖော်ထားသဖြင့် အထူးပင်ဆန်းပြား၍ ခမ်းနားလှပပြီးလျှင် အဝေးမှပင်မြင်နိုင်သည်။

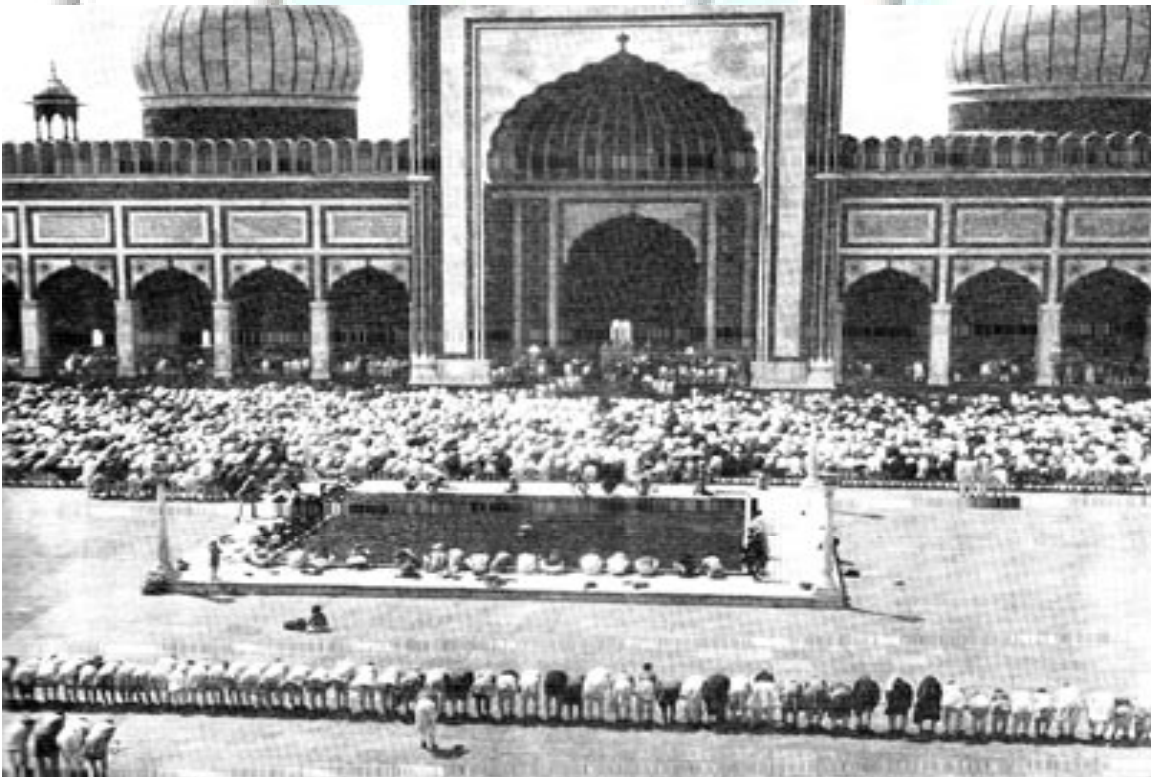

ကျောက်ဖြူနု မျက်နှာကျက်များဖြင့် လှပစွာမွမ်းမံထားသည့် ဒီဝမ်အိအမ်ခေါ် ကောင်စီခန်းမကြီး

ဒေလီမြို့

ဒေလီမြို့ရှိ ကုန်သွယ်ရပ်ကွက်ကို ဤသို့ ခေတ်မှီစွာ ဆောက်လုပ်ထားသည်။

ဂျမားမပ်စဂျစ် ဝတ်ကျောင်းသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် အကြီးအကျယ်အခမ်းနားဆုံး ဝတ်ကျောင်းဖြစ်သည်။

ဒေလီမြို့တွင် ခမ်းနားသောတိုက်တာ အိမ်ယာ၊ ဟော်တယ်၊ အစိုးရအဆောက် အအုံများရှိ၏။ မြို့မှ တစ်ခိုင်းစားသော ဗန်ရာတွင် ပေ ၆၀မြင့်သောကျောက်ဆောင် ကုန်းတန်း လေးတစ်ခုရှိသည်။ ထိုနေရာသည် ၁၈၅၇ ခုနှစ်အိန္ဒိယ စစ်သားတို့ ဗြိတိသျှအစိုးရကို ပုန်ကန်ထကြွစဉ် ဗြိတိ သျှတို့ကခုခံခဲ့ရသော နေရာဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက မဂိုမင်း များ၏ ဘုန်းအရှိန်ကြောင့် ခန့်ညားထယ်ဝါခဲ့သော ဒေလီ မြို့သည် အင်္ဂလိပ်တို့လက်အောက်၌ နှစ်ပေါင်းအတန် ကြာ မှေးမှိန်ခဲ့ရာမှ ၁၉၁၁ခုတွင် ပဉ္စမကျောဘုရင်နှင့် မေရီမိ ပုရားတို့သည် ဤမြို့၌ မင်းပွဲသဘင်ကျင်းပခဲ့သဖြင့် ဒေလီ မြို့သည် အိန္ဒိယပြည်၏ မြို့တော်အဖြစ်ဖြင့်ပြန်လည် ထင် ရှားလာခဲ့သည်။ ယခုအခါ၌မူ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး တိုးတက်ခဲ့ရာ၊ ဝါဂွမ်းစက်ရုံများနှင့် အခြားစက်ရုံကြီးများ ပေါ်ပေါက်လာ၍ သိုးမွေးထည်လုပ်ငန်း၊ ပန်းပုလုပ်ငန်း၊ ရွှေထည်ငွေထည်လုပ်ငန်းတို့ ထွန်းကားလျက်ရှိသည်။ ပန်ဂျပ်ပြည်နယ်၊ ယူပီနယ်များနှင့် မီးရထားလမ်း ဆက် သွယ်ထားခြင်း၊ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်နှင့်တကွ အိန္ဒိယပြည် တွင်းရှိ မြို့ကြီးများနှင့် လေကြောင်းခရီးဆက်သွယ် ထားခြင်း တို့ကြောင့် ဒေလီမြို့တော်သည် ပိုမိုစည်ကားလာ ခဲ့လေသည်။ ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယအစိုးရအဖွဲ့သည် ကာလကတ္တားမြို့မှပြောင်းရွှေ့၍၊ ဒေလီမြို့တွင်ရုံးစိုက်ပြီးလျှင် မြို့တော်ဟောင်းတောင်ဘက် ၅ မိုင်ကွာတွင်ခေတ်မှီ ပါလီမန်အဆောက်အအုံကြီးနှင့် အစိုးရအတွင်းဝန်တို့၏ ရုံး၊ မဟာရာဇာတို့၏ရုံး၊ အရာရှိတို့၏နေအိမ်၊ ဘုရင်ခံချုပ် အိမ်တော်မှစ၍ ခမ်းနားသောအဆောက်အအုံ၊ ကျယ်ဝန်း သောလမ်းမကြီး၊ ဥယျာဉ်စသည်တို့ဖြင့် မြို့သစ် တည် ဆောက်လေသည်။ ဤသည်တွင် နယူးဒေလီခေါ် ဒေလီ မြို့သစ်ကို ဖွင့်လှစ်၍၊ ဘုရင်ခံချုပ်ကြီးနှင့်တကွ အစိုးရ အဖွဲ့အားလုံး ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ကြလေသည်။ ဒေလီမြို့ ဟောင်းနှင့်မြို့သစ်ပါ လူဦးရေမှာ ၉၁၄၆၃၄ ယောက် (၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ခန့်မှန်းခြေ) ခန့်ရှိ၏။ မြို့၏ဗဟို လမ်းမ ကြီးမှာ 'ချန်ဒနီချောက်'ဟုခေါ်၍၊ ရှေးအခါက အလွန် ကြွယ်ဝချမ်းသာသူများနေထိုင်သဖြင့် 'ငွေလမ်း'ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိ၏။ ယခုအခါ နယူးဒေလီမြို့တော်သည် အိန္ဒိယသမ္မတနိုင်ငံ၏ မြို့တော် ဖြစ်လာလေသည်။

ဒေလီယာပန်း ။ ။(ဒါလီယာပန်း-ရှူ။)

ဒေဝါလီခံခြင်း။ ။ဒေဝါလီဟူသောစကားသည် ဟင်ဒီ ဘာသာ ဒီပါလီဟူသော စကားမှ ဆင်းသက်လာသော စကားဖြစ်၍၊ မီးအစဉ် (မီးရှိနေသည်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ မီးကိုထွန်းညှိပြီးနောက်၊ ထိုမီးကို မငြိမ်းဘဲထားခြင်းဟု

သောအဓိပ္ပာယ်ကို ဥပစာတင်စား၍၊ ကြွေးမြီချေးယူ ပြီးနောက် မပေးဆပ်ဘဲရှောင်လွှဲနေခြင်းကို ဒေဝါလီခံသည် ဟု သုံးနှုန်းကြသည်။ ကြွေးမြီနှင့်မီးကိုပမာပြုရာ၌၊ ဘိုးတော်ဘုရား၏ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုနှစ်၊ ကဆုန်လဆန်း ၆ ရက်နေ့ ထုတ်ပြန်သော အမိန့်တော်တွင် 'ကြွေးမြီစာရင်း မှန်သမျှကိုအတောင်းအထုတ် မရှိစေရ၊ ချမ်းသာစေဟု အမိန့်တော်ထုတ်ပြန်၍ မီးငြိမ်းလေပြီးသည်ကို' ဟု စိတ် ဝင်စားဖွယ်ရာ ထုတ်ပြန်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် တရားရုံးများ၌ လိုက်နာ နေသောဒေဝါလီခံခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေသည် အိန္ဒိယနိုင် င်၌ခရစ် ၁၁၂၈ ခုနှစ်တွင်ပထမအကြိမ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော အက် ဥပဒေကို တစ်စတစ်စပြုပြင်ပြောင်းလဲသော ဥပဒေရပ်များ ဖြစ်ပေသည်။ တည်ဆဲဥပဒေနှစ်ရပ်မှာ ရန်ကုန်မြို့အတွက် ခရစ် ၁၉၀၉ ခုဒေဝါလီ အက်ဥပဒေဖြစ်၍၊ ရန်ကုန်မြို့မှ အပဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အခြားဒေ သများအတွက် ခရစ် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ဒေဝါလီအက်ဥပဒေ ဖြစ်လေသည်။ ကျင့်ထုံးကျင့်နည်းများတွင် ရန်ကုန်မြို့ ဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့် ရန်ကုန်မြို့မှအပ ဆိုင်ရာ ဥပဒေတို့၌ ခြားနားချက်များရှိကြသော်လည်း၊ မူအားဖြင့်ကား ထို အက်ဥပဒေနှစ်ရပ်တို့၌ အရေးကြီးသောခြားနားချက် များ မရှိကြချေ။ ရန်ကုန်မြို့သည်ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ၏မြို့တော်ဖြစ်သည့်ပြင်၊ ကုန်သွယ် ဖောက်ကားထွန်းကား သောအရပ်ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်ရန်ကုန်မြို့အတွက် အက်ဥ ပဒေတွင် ဒေဝါလီခံသောကုန်သည်များအတွက် အထူး သတ်မှတ်ချက်များပါရှိ၏။ ထိုပြင်ရန်ကုန်မြို့တွင် ဒေဝါလီ ခံခြင်းဥပဒေကို တရားလွှတ်တော်၏ မူလဆိုင်ရာဌာနက စီရင်သဖြင့်၊ အမြဲတမ်းပစ္စည်းထိန်းအရာရှိနှင့် ထိုအရာရှိတို့ ၏ဌာနများကိုခန့်ထားစေရကား၊ဒေဝါလီခံသူများ၏ပစ္စည်း များကိုအုပ်ချုပ်ရာ၌ ပိုမိုတိကျသောစည်းကမ်းများသတ်မှတ် ထားရလေသည်။ ဤသည်တို့၌သာလျှင် ဥပဒေတစ်ရပ်နှင့် တစ်ရပ် ထင်ထင်ရှားရှားကွာခြားသည်ကို တွေ့ရပေမည်။

အိန္ဒိယပြည်၌ခရစ် ၁၈၂၈ခု ပထမအကြိမ် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ သောအက်ဥပဒေသည် ထိုစဉ်အခါက အင်္ဂလန်ပြည်၌ အတည်ဖြစ်နေသော ခရစ် ၁၈၂၅ ခုတွင် အင်္ဂလန်ပါလီမန် က ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့်အက်ဥပဒေကို မှီငြမ်းပြုခဲ့သည်။ ထို ၁၈၂၅ခု အင်္ဂလိပ်အက်ဥပဒေမပြဋ္ဌာန်းမီက၊ အင်္ဂလန်ပြည် ၌ အတည်ဖြစ်သောဒေဝါလီအက်ဥပဒေများ၏ ရည်ရွယ် ချက်တို့တွင် ကြွေးရှင်များ၏အခွင့်အရေးကို ဦးစားပေး လျက်၊ ကြွေးမြီဆပ်နိုင်သောဗြိတိသျှများအား ဖိနှိပ် ချုပ်ခြယ် မှုတို့ကို ပဓာနထားခဲ့ရာ၊ ၁၈၂၅ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင်မှ တစ်စတစ်စဗြိတိသျှများ၏သက်သာမှုကို တိုးတက်၍ အရေး ပေးခဲ့သည်။ ဤသို့လျှင် တစ်စတစ်စပြုပြင်ပြောင်းလဲလာ

ဒေဝါလီခံခြင်း

ခဲ့သောကြောင့်၊ အင်္ဂလန်၊ အိန္ဒိယနှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတို့၏ဥပဒေတို့သည် လက်ရှိအခြေအနေသို့ ဖြောက်ရိုလာခဲ့သည်။ လက်ရှိဥပဒေများ၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို အကျဉ်းအားဖြင့်ဖော်ပြရလျှင်၊ ကြွေးမြီများကိုအပြေမဆပ်နိုင်သော မြီစားများအနက် ကံမကောင်းအကြောင်းမလှသဖြင့်၊ ထိုအခြေအနေသို့ ရောက်ရသော မြီစားတို့ကို သက်သာရာရစေရန် ရည်ရွယ်သည်။ ဤရည်ရွယ်ချက်နှင့် တပြိုင်တည်းထားရှိသော အခြားရည်ရွယ်ချက်တို့မှာ၊ မရိုးမဖြောင့်ကောက်ကျစ်သောမြီစားတို့က မိမိတို့ပိုင်ပစ္စည်းများကို မလျှို့ဝှက်နိုင်စေရန်၊ မတရား လွှဲပြောင်းခြင်း မပြုနိုင်စေရန်နှင့် မြီရှင်တို့ သာတူညီမျှအခွင့်အရေးကို ရရှိနိုင် စေရန်ဖြစ်လေသည်။

လက်ရှိအက်ဥပဒေများ၏ ယင်းတို့၏ပင်ရင်း ၁၈၂၅ခုနှစ်အထက်ကာလက အက်ဥပဒေများကို နှိုင်းရှည့်ကြည့်လျှင် မူအနေဖြင့် အလွန်ခြားနားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ၁၈၂၅ ခုနှစ်အထက်ကာလက မြီစားတို့ကို ဒေဝါလီခံခွင့်မပေးခဲ့ချေ။ မြီရှင်တို့ကသာ မြီစားများအား ဒေဝါလီပြုခွင့်ပေးခဲ့၏။ မြီစားတို့၏ သက်သာခွင့်အနည်း အကျဉ်းကိုသာလျှင်အသိအမှတ်ပြု၍၊ မြီရှင်တို့၏အခွင့်အရေးနှင့် မြီစားတို့အား ဖိနှိပ်ရေးကိုသာ ပိုမို၍အရေးပေးခဲ့၏။ ထိုအခါက ကုန်သည်များကိုသာလျှင်၊ မြီရှင်တို့က ဒေဝါလီပြုခွင့်ထားရှိ၍၊ အခြားမြီစားတို့မူမူ ကြွေးမြီကို အပြီးအပိုင် မဆပ်လျှင်၊ လွတ်ငြိမ်းခွင့်မရခဲ့ချေ။ မြီရှင်တို့သည် မြီစားတို့အား ကြွေးမြီမပြေလည်သမျှ ထောင်သွင်း အကျဉ်းထားနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထောင်သွင်းရာ၌လည်း မြီစားများသည် မိမိတို့စရိတ်နှင့်ပင် နေထိုင်ရသည်။ အကျဉ်းထားရာ၌လည်း နှစ်ရက်အကန့်အသတ်မရှိ၊ ကြွေးမကျေမခြင်း အသက်ထက်ဆုံး အကျဉ်းချထားနိုင်သည်။ ထိုမျှသာမက သေး ၁၈၂၀ပြည့်နှစ်မတိုင်မီက၊ မြီစားတစ်ဦးသည် ကြွေးမြီများမပေးဆပ်လိုသော၊ မရိုးဖြောင့်သည့်သဘောဖြင့်၊ မိမိပိုင်ပစ္စည်းများကို ရုံးတော်ရှေ့သို့အကုန်အစင်မတင်ပြ၊ မပေး၊ မဖော်ထုတ်ခဲ့လျှင် ထိုမြီစားကို သေဒဏ်ပင်သတ်မှတ်သော အက်ဥပဒေရှိခဲ့ရာထိုအက်ဥပဒေကို ၁၈၂၀ ပြည့်နှစ်တွင်မှ ပြင်ဆင်၍၊ သေဒဏ်မှတစ်ဆင့်တကျွန်းသို့ လျှော့ပေါ့ခဲ့သည်။ အက်ဥပဒေတစ်ရပ်ကလည်း ကြွေးမြီမပေးဆပ်နိုင်သော မြီစားသည် မိမိ၏ဖော်ပြန်မှုအတွက် ကြောင့်မဟုတ်ဘဲ၊ ကံမကောင်းအကြောင်းမလှသဖြင့်သာလျှင်၊ ကြွေးမြီကိုမဆပ်ပေးနိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်ဟု၊ ထင်ရှားအောင်မပြနိုင်လျှင်၊ ထိုမြီစားအား လူဗိုလ်ပုံအလယ်တွင် ထိပ်ခပ်လျက်၊ ၂၄ရက်မျှထားရှိစေပြီးလျှင်၊ နားရွက်တဘက်ကို ဖြတ်စေသောပြစ်ဒဏ်ကို သတ်မှတ်ခဲ့ဘူးသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၌ တည်ဆဲဒေဝါလီခံခြင်း ဥပဒေ၏ ပင်ရင်းဖြစ်သော ၁၈၂၀ ပြည့်နှစ် မတိုင်မီက အင်္ဂလန်ပြည်၌ အတည်ဖြစ်ခဲ့သောအက်ဥပဒေများနှင့် အချိန်ကာလ တပြိုင်တည်းမှာပင်၊ မြန်မာဘုရင်များ၏ လက်ထက်တော်၌ တည်ဆဲဖြစ်သော အလားတူ ဥပဒေများကို နှိုင်းရှည့်ကြည့်လျှင် ခြားနားချက်များကို အထူးစိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာတွေ့ရှိ ရသည်။ ရှေးမြန်မာဘုရင်များ၏ လက်ထက်၌ ဒေဝါလီခံခြင်းဥပဒေများရှိခဲ့သည်ဟု သိရှိသူများ အလွန်ပင်နည်းပါးလှပေသည်။ သို့အတွက် မြန်မာဘုရင်များ၏ ဥပဒေထုံးတမ်းကို သိသင့်သိထိုက်သမျှ အကျဉ်းအားဖြင့် ဤနေရာတွင် ဖော်ပြရပေမည်။

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၉၁ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သော အင်းဝဘုရင် သာလွန်မင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်မှစ၍၊ ယခုအခေါ်အားဖြင့် ဒေဝါလီခံခြင်းတရားဥပဒေ၊ မြန်မာဝေါဟာရအားဖြင့် မြီတလင်းလှည်းတရား၊ မြီးတောင်ခွဲတရားတို့၏ အရိပ်အမြှောက်တို့ကို ဓမ္မသတ်စာစောင်တို့နှင့် အမိန့်တော်ပြန်တမ်းတို့တွင် တွေ့ရှိရပေသည်။ ထိုတရားများ၏ အကျယ်ကိုမူ၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၅၅ခု ရွှေဘိုမြို့၌ ထီးနန်းစိုက်တော်မူသော အလောင်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်၌ ကျူးဝန်ဘုမ္မဇေယျပြုစုသော မနုကျယ်ဓမ္မသတ်တွင် ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ မှတ်သားသင့်မှတ်သားထိုက်သော ကိစ္စဖြစ်သဖြင့်၊ မနုကျယ်ဓမ္မသတ်မှသက်ဆိုင်ရာ ကောက်နုတ်ချက်တို့ကို ပြန်လည်တင်ပြပေအံ့။

မြီတလင်းလှည်းတရား

မြတ်သောမင်းကြီး၊ မြီတလင်းလှည်း တရားမှာ မြီအများအင်မတန်၊ ဆွေးမျိုးဉာတိမယ်နိုင်၊ အဆွေဉာတိမရှိဖြစ်လျှင်၊ မြီစားကအရှင်ကို လျှောက်ထား၍ အရှင်မင်းဧကရာဇ်က မြီရှင်များသို့ အရင်းပေးစေ၊ ချင်းအရှင်မင်းဧကရာဇ်က ချင်းကိုအရင်းအနှီးပေး၍ ကုန်စလယ်၊ သင်္ဘောသွားစေ၊ ချင်း သုံးနှစ်တိုင်မှာ အရှင်မင်းဧကရာဇ်က၊ အရင်းအတိုင်းသိမ်းခြင်း၊ သင်္ဘောဝတ္ထုနှင့် ထောက်၍ ပြုစုရသေး၏။ ထိုကဲ့သို့ပြုရန် ထိုမြီစား၌အတတ်ပညာမရှိ၊ စွမ်းပကားခွန်အားလည်းမရှိဖြစ်လျှင် ပြည်ရှင်မင်းက မြီရှင်တစ်စုတို့ကိုခေါ်၍ ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့ရှေ့၊ ထိုမြီစားကို ဝတ်ဖြူဝတ်စေပြီးလျှင်၊ ရဟန်းသူတော်တို့ ပရိတ်ရွတ်စေ၍၊ ငါလည်းသင့်မယား၊ သားသမီးယခုရှိသမျှအသက်တွင် ဘေးမဲ့ပေးတော်မူသည်။ မင်းတို့မြီရှင်တစ်စုလည်း ချမ်းသာပေးကြ မိန့်တော်မူ၍၊ ခရုသင်းရေစင်၊ စည်တီးမှုတ်၍ အနုမောဒနာပြုခြင်းသည်၊ မြီတလင်းလှည်းမည်၏။ ထိုမြီစား တော်လှန်၍၊ သူဌေးအရာရောက်သော်လည်း၊ မတောင်းရပြီ။

ရတတ်၍ပေးလည်းမယူသင့်ပြီ။ သံသရာအကြောင်း ရောက်
လေ့ပြီးသည်။ ဤကဲ့သို့ အခြင်းအရာကို အရှင်ဧကရာဇ်မှ
ဟပါး၊ ပြုထိုက်ပြုပိုင်သူမရှိ၊ အရှင်သာပြုထိုက်သတည်း။’

မြီးတောင်းခွဲတရား

‘မြတ်သောမင်းကြီး၊ မြီးတောင်းခွဲဟူသည်ကား၊ မြီရှင်
တကာတို့ထိုမြီးစားတွင်ရှိရှိသမျှ သက်ရှိသက်မဲ့ကို ပြတ်၍၊
တစ်ဦးဦးဝယ်ခြင်းငှာမဝယ်သာ၊ မြီရှင်မဟုတ်၊ ရွာအုပ်သူ
ကြီး၊ အကြီးအဓိကဖြစ်လောက်သောသူ၊ ပြည့်စုံကုတန်
သောသူတို့၊ မြီးစားနှင့် မြီရှင်တကာချည်းရောက်၍၊
ပြတ်ရာအဘိုးကို၊ ပေးဝယ်စေပြီးလျှင်၊ မြီနည်း၊ မြီများ၊
ဝေ၍ယူခြင်းသည် သူဆင်းရဲတို့ ကျင့်ရာသည်ဟူ၏။ ထိုကဲ့
သို့ နည်းများခွဲဝေပြီးလျှင်၊ နောက်တော်လှန်၍ သူကောင်း
ထင်ရှားဖြစ်လည်း မြီရှင်တကာမတောင်းရာလွတ်စေ၊ ထို
တော်လှန်သည့် မြီးစားရတတ်၍၊ သံသရာမြီပါမည် စိုးသော
ကြောင့်ဆပ်လျှင်၊ ဆပ်သမျှကိုပင် မြီရှင်တကာခံရ၏။

သက်ဆိုင်ရာတရားရုံးတော်၌မြီရှင်၏ လျှောက်ထားချက်
ဖြင့်လည်းကောင်း မြီးစား၏လျှောက်ထားချက်ဖြင့် လည်း
ကောင်း၊ မြီးစားတစ်ဦးသည် ဒေဝါလီအဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်
၏။ မြီးစားဖြစ်သူက မိမိသည် ကျပ်ငါးရာထက် မနည်း
သော ကြွေးမြီတင်လျက်ရှိပါ၍၊ ထိုကြွေးမြီကို ပေးဆပ်နိုင်
ရန် အခြေမရှိပါဟုလည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် မိမိ
အား ကြွေးရှင်တစ်ဦးဦးက လျှောက်ထားချက်အရကြွေးမြီ
အတွက်အကျဉ်းခံနေရပါသည်ဟုလည်းကောင်း၊ အကြောင်း
ပြချက်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုမိမိ ဒေဝါလီဖြစ်စေရန်လျှောက်
ထားနိုင်သည်။ မြီရှင်တစ်ဦးကဖြစ်စေ အများပူးပေါင်း၍
ဖြစ်စေ၊ မြီးစားအား ဒေဝါလီဖြစ်စေရန်လျှောက်ထားနိုင်ရန်
လိုအပ်သည့်အချက်တို့မှာ လျှောက်ထားသူ မြီရှင်တို့အား
မြီးစားက ပေးဆပ်ရန်ရှိသော ကြွေးငွေမှာ ကျပ်ငါးရာထက်
မနည်းဖြစ်၍၊ ထိုကြွေးမြီ၏ ပမာဏကို အတိအကျ သတ်
မှတ်ပိုင်းခြားပြီးလျှင် မြီးစားသည် မြီရှင်တို့ လျှောက်လွှာတင်
သွင်းသည့်နေ့မှ နောက်ပြန်ရေတွက်သော် သုံးလအတွင်း
ဒေဝါလီပြုခံထိုက်သော အပြုအမူတစ်ရပ်ရပ် ကိုကျူးလွန်
ခဲ့ရမည်ဖြစ်သည်။ မြီးစားသည် မိမိပိုင်ပစ္စည်း အားလုံးဖြစ်
စေ၊ အားလုံးထက်အနည်းငယ်လျော့၍ဖြစ်စေ၊ မိမိကပေး
ဆပ်ရန်ရှိသောကြွေးမြီများကို မြီရှင်များအကျိုးငှာ လူ
တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို လွှဲပြောင်းပေးခဲ့လျှင်လည်းကောင်း၊
သို့တည်းမဟုတ် မိမိ၏မြီရှင်တို့အား ကြွေးမြီဆပ်နိုင်ရန်
ရည်ရွယ်လျက်၊ မိမိပိုင်ပစ္စည်းတစ်ရပ်ရပ်ကို ကောက်
ကျစ်စဉ်းလဲစွာဖြင့်၊ သူတပါးသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့လျှင်
လည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် မြီရှင်တို့အား ရှောင်ရှား

လို၍၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှ ထွက်ခွာသွားလျှင်
လည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် မိမိ၏နေအိမ်၊ အလုပ်ငှာ
နတို့မှ ဖဲခွာရှောင်ကြဉ်နေလျှင် လည်းကောင်း၊ မြီရှင်များ
မရှာဖွေတွေ့နိုင်စေရန်ဖုံးကွယ်၍ နေလျှင်လည်းကောင်း၊
သို့တည်းမဟုတ် ကြွေးမြီအတွက် လူကိုဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းကို
ဖြစ်စေ၊ ဝါးရမ်းဖမ်းခြင်းခံရလျှင်လည်းကောင်း၊ ထိုမြီးစား
အားမြီရှင်တို့က ဒေဝါလီပြုပိုင်သော အပြုအမူကို ကျူးလွန်
သည်မည်၏။ သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်ရုံး တစ်ရပ်ရပ်က
ဒေဝါလီဖြစ်စေဟု သတ်မှတ်ခဲ့လျှင် မြီးစား၏ သက်ရှိသက်
မဲ့ပစ္စည်းတို့ကို ပစ္စည်းထိန်းကသိမ်းယူရ၏။ မြီးစားက
ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲမှုဖြင့် သူတပါးသို့ လွှဲပြောင်းထားသော
ပစ္စည်းတို့ကိုလည်း ပစ္စည်းထိန်းကသိမ်းယူပိုင်၏။ ဤ
သို့ပစ္စည်းအရပ်ရပ်ကို သိမ်းယူပြီးနောက်၊ မြီရှင်တို့အား
ထိုပစ္စည်းများမှရောင်းချရငွေဖြင့်၊ အချိုးကျ ပေးဆပ်ရ
သည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်နေသည့်အတွင်း မြီးစားအား မြီရှင်
တို့က အရေးယူပိုင်ခွင့်မရှိတော့ဘဲ၊ ယေဘုယျအားဖြင့်
ကန့်သတ်ထားသောအချိန် ကျော်လွန်သည့်အခါ၌ မြီးစား
သည်မိမိ၌တင်ရှိခဲ့သော ကြွေးမြီများကို မိမိ၏ပစ္စည်း
တို့နှင့်ပစ္စည်းထိန်းမှ တဆင့်မြီရှင်တို့အား အပြေအလည်
ပေးချေနိုင်သည်ဖြစ်စေ၊ မပေးချေနိုင်သည်ဖြစ်စေ၊ လွတ်
ကင်းခွင့်ကို ရုံးတော်၌ လျှောက်ထားတောင်းခံနိုင်၏။
ထိုအခါ ရုံးတော်က မြီးစား၏အပြုအမူ အလုပ်အကိုင်တို့ကို
အထောက်အထားပြုလျက် လွတ်ကင်းခွင့်ကို ပေးသင့်သော
အမှုဖြစ်က ပေးနိုင်၏။ သို့ တည်းမဟုတ် ရက်လဖြစ်စေ၊
စည်းကမ်းသတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကန့်သတ်လျက်၊ ကင်းလွတ်
ခွင့်ကိုပေးနိုင်၏။

ဒေါက်တာဦးအေးမောင်

ဒေသကူးပြောင်းခြင်း။ ။တိရစ္ဆာန်တို့သည် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း
ရာသီကိုလိုက်၍ ဒေသတစ်ခုမှတစ်ခုသို့ကူးပြောင်းတတ်
ကြသည်။ တိရစ္ဆာန်ဒေသကူးပြောင်းခြင်း၌အကြောင်းရင်း
နှစ်မျိုးရှိသည်ဟု သာမန်အားဖြင့်ယူဆကြ၏။ ထိုအ
ကြောင်းရင်းနှစ်မျိုးမှာ ဥတုအပြောင်းအလဲကြောင့် လည်း
ကောင်း၊ အစားအစာခေါင်းပါးခြင်း၊ အရပ်ဒေသနှင့်မမျှ
အောင် တိရစ္ဆာန်ဦးရေတိုးလာခြင်းတို့ကြောင့်လည်း
ကောင်း၊ တိရစ္ဆာန်တို့သည် ဒေသကူးပြောင်းကြသည်။
တိရစ္ဆာန်များတွင် ငှက်တို့၏ဒေသကူးပြောင်းခြင်းကို
လူသိအများဆုံးဖြစ်သည်။ အကြောင်းမူကား ရာသီအလိုက်
ငှက်တို့ပြောင်းရွှေ့ ပျံသန်းနေကြပုံကို ကျွန်ုပ်တို့ တွေ့မြင်နေ
ကြရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အချို့ငှက်တို့သည် ဒေသကူး
ပြောင်းရာ၌ မိုင်ပေါင်းထောင်သောင်းမကပျံသန်းနိုင်
ကြသည်။

ဥတုအလိုက် ဒေသကူးပြောင်းသော တိရစ္ဆာန်များစွာ

ဒေသကူးပြောင်းခြင်း

www.foreverspace.com.mm

ရာသီအလိုက် ငှက်တို့ပြောင်းရွှေ့ ပျံသန်းနေကြပုံကို ဤသို့တွေ့မြင်ရတတ်သည်။

ရှိ၏။ သမင်တို့သည် ဆောင်းဝင်သောအခါ၊ တောင်မြင့် ဒေသကိုစွန့်ခွာ၍၊ မြေနိမ့်အရပ်သို့ ဆင်းလာတတ်ကြသည်။ သမင်တို့နှင့်အတူ သားစားဝံပုလေနှင့် အခြား တိရစ္ဆာန်များလည်း လိုက်ပါလာမြဲဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက အမေရိကန်လွင်ပြင်များ၌ ကျွဲအုပ်ကြီးများသည် နွေကူးဥ တုတွင်မြောက်အရပ်သို့လည်းကောင်း၊ ဆောင်းကူးဥတုတွင် တောင်အရပ်သို့လည်းကောင်း၊ ပြောင်းရွှေ့၍ နေထိုင်ခဲ့ ကြလေသည်။

အင်းဆက်ပိုးများသည်လည်းဒေသကူး ပြောင်းတတ် ကြသည်။ ပနားမားကျွန်းဆက်ကိုဖြတ်၍ ပင်လယ်ဘက်သို့ အချိန်အခါကျရောက်လျှင်ပျံသန်းရွှေ့ပြောင်းတတ်သော လိပ်ပြာအုပ်ကြီးကိုလည်းကောင်း၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းကိုဖြတ်၍ ပျံသန်းသွားသော လိပ်ပြာအုပ်ကြီးကိုလည်းကောင်း တွေ့ ရတတ်၏။ ထိုလိပ်ပြာအုပ်ကြီးသည် ဗျက်တစ်မိုင်ခန့် ကျယ်၍၊ လိုက်ပါသောလိပ်ပြာတို့သည် ရက်ပေါင်းအတန် ကြာအောင်ပင် ဆက်တိုက်ပျံသန်းနိုင်ကြသည်ဟု ဆိုသည်။

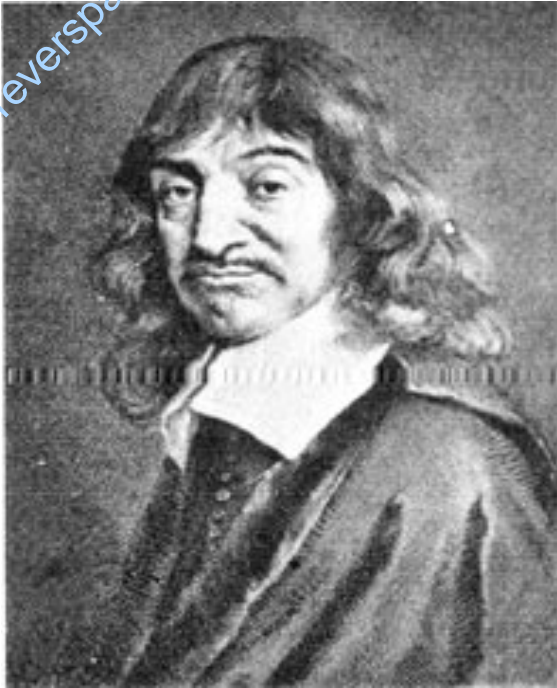
အချို့တိရစ္ဆာန်များသည် သားပေါက်ချိန်တွင် အရပ် တပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့တတ်ကြသည်။ ဆယ်မန်ငါးများ သည်မြစ်ညာ၌ သားပေါက်ကြ၏။ ထိုငါးပေါက်စကလေး များသည် မြစ်ကိုစုန်ဆင်းပြီးလျှင်၊ သမုဒ္ဒရာ၌ကြီးပြင်းလာ ကြ၏။ ထိုနောက်မြစ်ညာသို့ပင်ဆန်တက်လာ၍၊ ဥအုကြ ပြန်သည်။ (ဆယ်မန်ငါး-ရှု)

ဥရောပတိုက်နှင့် အမေရိကတိုက်ရှိငှက်တို့သည် ချောင်း မြောင်း၊ အင်းအိုင်များကိုပစ်၍၊ အိန္ဒိယတောင်ဘက်ရှိ

ပူနွေးသော အတ္တလန္တိတ်ရေသို့ ဆင်းလာတတ်ကြသည်။ ထိုရေ၌သားပေါက်ပြီးသောအခါ သေကုန်ကြသည်။ ငှက်ပေါက်စများသည် ငှက်ကြီးတို့ လာရာဌာနများသို့ ပြန်သွားတတ်ကြလေသည်။

ရံဖန်ရံခါ ကျေးလက်များတွင် တိရစ္ဆာန်များ အုပ်လိုက် ရောက်လာပြီးနောက်၊ ပျောက်ကွယ်သွားတတ်ကြသည်။ နော်ဝေးနိုင်ငံနှင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းရှိ တောင်များတွင် မြေကြွက်တစ်မျိုးနှင့် မျိုးတူဖြစ်သောလင်းမင်းခေါ် ကြွက်တို့နေထိုင်ကြသည်။ ၅ နှစ်မှအနှစ် ၂၀ အချိန် သို့ရောက်တိုင်း၊ ထိုနိုင်ငံများရှိကျေးလက်တို့တွင် လင်းမင်း ကြွက်များ ရုတ်တရက် ရောက်ရှိလာတတ်ကြသည်။ ယင်းတို့သည် အုပ်နှင့်ချီ၍ ခရီးတလျှောက်တွင် အပင်များ ကိုစားကာ ပင်လယ်စူးစူးသို့ သွားကြသည်။ ပင်လယ် သို့ရောက်လျှင် ရေထဲသို့ခုန်ဆင်း၍ သေကုန်ကြ၏။ ဤသို့ဒေသကူးပြောင်းခြင်းမှာ လင်းမင်းကြွက် အရေ အတွက် တိုးပွားများပြားလာခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်ဟန် တူသည်ဟု ဆိုသည်။ သုံးလေးနှစ်အတွင်း လင်းမင်း ကြွက်တို့ အများအပြားပေါက်ပွားလာကြသဖြင့် ယင်းတို့ နေထိုင်ရာ အရပ်ရှိအစာများကုန်လေသည်။ ထိုကြောင့် အချို့ကြွက်တို့သည်နေရာပြောင်းရွှေ့ကြရ၏။ ဒေသ ကူးပြောင်းသောကြွက်တို့သည်လမ်း ခရီးရှိ အစာ ဟူသရွေ့ကို စားသောက်သွားကြရာ၊ မြေကြီးဆုံး၍ ပင်လယ်စပ်သို့ရောက်သောအခါ ရေထဲသို့ခုန်ဆင်း၍ သေ ကြကုန်သည်။

www.foreverspace.com.mm

ပြင်သစ်ယထာဘူတပညာရှင် ရာနေးဒေးကတ်

ဒေးကတ်အာ(ခရစ်၁၅၉၆-၁၆၅၀)။ ။ရာနေးဒေးကတ်သည် ထင်ရှားသောပြင်သစ်လူမျိုး ယထာဘူတပညာရှင်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်၏။ ၁၅၉၆ခုမတ်၃၁ရက်နေ့တွင် တူးရိန်းပြည်နယ် လအေးမြို့၌မွေးဖွားသည်။ လဖရက်မြို့ရှိ ဂျက်ဇူးအစ်ကောလိပ်ကျောင်း၌ ပညာသင်ယူခဲ့လေသည်။ ဒေးကတ်သည် ကျောင်း၌ ထုံးစံအတိုင်းပို့ချသော ယထာဘူတပညာရပ်နှင့် ရူပဗေဒဘာသာရပ်တို့ကို သင်ကြားခဲ့သည်။ သင်္ချာဘာသာကိုမူအထူးနှစ်ခြိုက်လိုလားစွာ သင်ယူခဲ့လေသည်။ ဒေးကတ်သည်သင်္ချာမှလွဲ၍ တပါးသောဘာသာရပ်များသည် မိမိအဖို့ တိကျပြတ်သားသောပညာဗဟုသုတကို ဖြည့်စွမ်းပေးနိုင် လိမ့်မည်မဟုတ်ဟု ယူဆခဲ့၏။

ကျောင်းမှထွက်ပြီးသော်၊ ဒေးကတ်သည် ပါရစ်မြို့သို့သွား၍ ပညာရှာမှီးပြန်၏။ ပွားကျေးယူနီဗာစီတီမှ ဥပဒေဘွဲ့ရပြီးသည့်နောက်၊ စစ်မှုထမ်းအဖြစ် ဆယ်နှစ်ခန့်မျှ ဥရောပတစ်ဝိုက်၌ ကျင်လည်သွားလာနေခဲ့လေသည်။ ထိုနှစ်များအတွင်းတွင် ဒေးကတ်သည် ဧကန်မှန်ကန်ခြင်းကို ရှာယူသောနည်းလမ်းကိုသာ ကြံဆခဲ့ရာ၊ နောက်ဆုံးတွင် အမှန်တရားကို ရနိုင်ရသံသယဖြင့်စစ်ကြောရမည်ဟူသော သဘောတရားကို နှစ်ခြိုက်လာလေသည်။ ဒေးကတ်သည် တွေးတောဆင်ခြင်စဉ်းစားမှုကို ဖြစ်စေသော စုစမ်းမှုကို အားပေးသည်။

‘သံသယဖြစ်ခြင်းသည် တွေးတောကြံဆခြင်းဖြစ်၏။ ကြံဆခြင်းပင်လျှင် ဖြစ်တည်နေခြင်းသဘောဖြစ်၏’ဟူ၍ ဒေးကတ်ကဆို၏။ ‘ကျွန်ုပ်သည် တွေးတော ကြံဆတတ်၏။ ဤသည်ကြောင့်ပင် ကျွန်ုပ်ဖြစ်တည်လျက်ရှိ၏’ဟူ၍လည်း ဟောပြော၏။ ဒေးကတ်သည် ခရစ် ၁၆၂၈ ခုတွင် စစ်မှုထမ်းအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်၍၊ ဟော်လန်နိုင်ငံ၌ အနားယူနေထိုင်ယင်းပင်၊ သူ၏ယုံကြည်ချက်များကို ကျမ်းပြုစာဖွဲ့ ရေးသားခဲ့၏။မကြာမီ သူ၏သတင်းသည် အင်္ဂလန်၊ ဂျာမနီ၊ ဆွီဒင်၊ ပြင်သစ် စသည့်နိုင်ငံများသို့ ပျံ့နှံ့ကျော်ကြားလာလေရာ၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ဒေးကတ်အား အမျိုးသား ယထာဘူတပညာရှင်တစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့်ပင် အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြလေသည်။

ခရစ် ၁၆၄၉ ခုတွင် ဆွီဒင်နိုင်ငံ၊ စတော့ဟုမ်းမြို့မှ မိဖုရားခရစ္စတီနာ၏ဖိတ်ခေါ်ချက်အရ သွားရောက်နေထိုင်၍၊ မိဖုရားအား ယထာဘူတပညာရပ်တို့ကို ပို့ချသင်ကြားပေးလေသည်။ သို့သော် မကြာမြင့်မီပင် ၁၆၅၀ ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၁ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်လေ၏။

ဒေးကတ်သည် သင်္ချာဘာသာရပ်၌ကျော်ကြားသူ ပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သည်သာမက၊ ဂျီဩမေတြီဘာသာ ဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို အကွဲရာသင်္ချာနည်းနှင့် ဖြေရှင်းယူရသော အနာလစ်တစ်ကယ် ဂျီဩမေတြီဘာသာကို တီထွင်သူဖြစ်ပေသည်။ သိပ္ပံပညာရပ်တွင်လည်း အလင်းယိုင်ခြင်းနိယာမကို ပထမဦးဆုံးတွေ့ရှိဖော်ထုတ် ပြောပြခဲ့သူလည်းဖြစ်၏။

ဒေးစွန်ပါဘုရား ။ ။ဒေးစွန်ပါဘုရားသည် ပဲခူးနယ် ဝမ်းဘဲအင်းမြို့မှ ၃ မိုင်အကွာမန်ခုံလွန်း မြေငွေလွန်းသော တောင်ကုန်းပေါ်တွင်တည်ရှိသော စေတီတော်ဖြစ်သည်။ စစ်မဖြစ်မီ ၁၉၃၆ ခုလောက်ကမှစ၍ ထင်ရှားလာခဲ့သည်။ ထိုခေတ်သည် ဥစ္စာစောင့်သိုက်သမိုင်းကို လူတို့ စိတ်ဝင်စားချိန်ဖြစ်သဖြင့် ဒေးစွန်ပါဘုရားသမိုင်းကို နတ်မောင်မယ်အမည်ဖြင့် ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးလိုက်သည်မှစ၍ ဒေးစွန်ပါဘုရားကို လူသိများ၍ ဘုရားဖူးသွားသူပေါခဲ့သည်။ သိုက်ဆရာအဂ္ဂိယဆရာတို့ကလည်း အလွန်စိတ်ဝင်စားခဲ့သည်။

ရန်ကုန်-မန္တလေးကားလမ်းအတိုင်းသွား၍ ဘုရားကြီးနှင့်ဘုရားကလေးရွာများကိုလွန်ခဲ့သော် ဝမ်းဘဲအင်း မြို့သို့ရောက်သည်။ ရန်ကုန်မှဝမ်းဘဲအင်းမြို့အထိ မိုင်၇၀ နီးပါးရှိသည်။ ဝမ်းဘဲအင်းမှ အနောက်ဘက်ရိုးမသို့ မျက်နှာမူ၍ ၃မိုင်ခန့်သွားလျှင် ဒေးစွန်ပါတောင်ခြေသို့ရောက်သည်။ ဝမ်းဘဲအင်းမှဒေးစွန်ပါတောင်ခြေသို့သွားသော လမ်းသည် ကျောက်ခင်းလမ်းမဟုတ်ချေ။ ဖုတ်လမ်း မျှသာဖြစ်သဖြင့် မိုးရာသီ၌ အသွားအလာခက်သည်။ စစ်အတွင်းနှင့်သောင်းကျန်းသူများထကြွနေသည့် ခေတ်အတွင်း အနှစ် ၂၀

www.foreverspace.com.mm

ဒေးစွန်ပါဘုရား

ခန့် လူတို့သွားရောက်မပူးမြော်သဖြင့် စေတီနှင့်တကွရင် ပြင်ပေါ်ရှိ ဇရပ် ကျောင်းစသည်တို့မှာ ပျက်စီးယိုယွင်းနေ လေသည်။၁၉၅၉ ခုနှစ်မှစ၍ အစိုးရကပြန်သိမ်းနိုင်သဖြင့် ထိုနှစ်တန်ခူးလတွင် ဘုရားပွဲတော်ကျင်းပနိုင်သည်။ တောင် ခြေမှ စေတီရင်ပြင်အထိ သွားသောလမ်းသည် စောင်းတန်း အုတ်လှေကားဟူ၍ မရှိ၊ သဘာဝမြေလမ်းသာဖြစ်သည် ယင်းကိုလှေကားထစ်များပြု၍ ကုန်းတက် ချောက်ဆင်း သဲချောင်းဖြတ် စသည်ဖြင့် မျိုးစုံသွားရသည်။

ဒေးစွန်ပါဘုရားကို တောင်ငူမင်းများခေတ်က တည်ခဲ့ သည် ဟုအဆိုရှိသည်။ နတ်ပြောမျှသာဖြစ်သည်။ စေတီ တော် သမိုင်းအတိအကျကိုကားမည်သူမျှ မသိကြချေ။ ဒေးစွန်ပါဟူသောစကားလုံးသည် မွန်စကားဖြစ်၍ စကားဝါတောင်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

ဒေးဒရဲမြို့။ ။ဒေးဒရဲမြို့သည် ဖျာပုံခရိုင် ကျိုက်လတ်နယ် တွင်ပါဝင်၍ ဒေးဒရဲမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ ဖျာပုံ ခရိုင်အတွင်း အရှေ့ဖက်ဆုံးကျသောမြို့ကလေးဖြစ်သည်။ ထိုမြို့သည် တိုးမြစ်၏လက်ဖက်ကမ်းတွင်တည်ရှိ၍ မြစ် ဝနှင့် ၁၅မိုင်မျှဝေးကွာလေသည်။ ဒေးဒရဲမြို့အဓိက လုပ်ငန်းမှာငပိငခြောက်လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ မြစ်ဝကျွန်း ပေါ်ဒေသဖြစ်သောကြောင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး တွင် ရေကြောင်းကိုသာအားထားရလေသည်။ ဒေးဒရဲဟူသော

ဒေးဒရဲမြို့အနီးရှိ တော်ကြပ်ဘုရား

အမည်မှာ မွန်ဘာသာ အမည်ဖြစ်၍ မြန်မာလိုဒရယ်ကုန်း ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ဒေးဒရဲတွင် ရှေးရာမညတိုင်း တလိုင်းမင်းအဆက်အနွယ်တို့ တည်ထားခဲ့သော တော် ကြပ်စေတီတော်ကြီးရှိသည်။ ဒေးဒရဲမြို့၏ မြို့ရွာစည်ပင် သာယာရေးကို ဖျာပုံခရိုင်ဒေသန္တရအဖွဲ့က စီမံအုပ်ချုပ် သည်။ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်းကောင်စရင်းအရ ရာစုငါးယောက်ခန့် ဖြစ်လေသည်။

ဒေးဗစ်။ ။ဒေးဗစ်(ဒါဝိဒ်)သည် သိုးကျောင်းသား ဘဝမှ မင်းဖြစ်လာသူဖြစ်၏။ဂျူဒါ(ယုဒ)၊ ပြည်၊ ဗက် သလီဟမ် (ဗက်လင်) မြို့သား ဂျက်ဆီ (ရဲ) ဆိုသူတွင် သားရှစ်ယောက်ရှိသည်အနက်၊ ဒေးဗစ်သည် အထွေးဆုံး သားဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်၌ အဇ္ဇရီဇယ် (ဣသရေလ) လူမျိုးတို့၏ဘုရင်ဆော(ရှောလု)တွင် ရံဖန်ရန်ခါ စိတ်ညစ် ညူးသော ဝေဒနာစွဲကပ်လာသဖြင့်၊ သာယာစွာစောင်းတီး ၍ ဖျော်ဖြေတတ်သူကို ရှာဖွေစေ၏။ ဒေးဗစ်သည် စောင်း တီးကောင်း၍ သာယာနာပျော်ဖွယ်ရှိသော တေးကဗျာ များကိုလည်း စပ်ဆိုနိုင်သူဖြစ်သည်ဟူ၍၊ ဆောဘုရင်၏ ကျွန်တို့ကထောက်ထားချက်အရ၊ ဒေးဗစ်အား ခေါ်ယူပြီး လျှင်၊ လက်နက်တော်ဆောင်အရာ၌ ခန့်ထားလျက်၊ အပါး ၌ခစားစေ၏။ ဒေးဗစ်၏စောင်းတီး ဖျော်ဖြေမှုကြောင့်၊ ဆောဘုရင်၏ ဝေဒနာလည်းပျောက်ကင်းလေသတည်း။

တရုတ်အသော် အဇူရီယယ်လူမျိုးတို့နှင့် ဖိလစ္စတင်း(ဖိလိပိုင်) လူမျိုးတို့စစ်ဖက်ပြိုင်ကြရာ၊ ဖိလစ္စတင်း ဟိုဏ်ဖက်မှ အရပ်ခြောက်တောင်နှင့် တထွာမြင့်သည့် အလွန်ထွားကြိုင်သန်မာသော (ဂေါလျတ်) အမည်ရှိ သူရဲကောင်းက၊ အဇူရီယယ်တို့ဖက်မှ သူနှင့်ယှဉ်ပြိုင် တိုက်ခိုက်ဝံ့သူရှိကထွက်လာ၍ တယောက်ချင်း စစ်ထိုးရန်၊ နေ့စဉ် နှစ်ကြိမ်ကျ ကြိမ်းမောင်းခေင်လေ၏။ ထိုအချိန်၌ ဒေးဗစ်၏ အစ်ကိုကြီးသုံးယောက်တို့သည် စစ်မှုထမ်း နေရ၍၊ ဒေးဗစ်မှာကူးဖခင်သိုးများကို ထိန်းကျောင်း နေရ၏။ တနေ့တွင် ဒေးဗစ်သည် ဖခင်စေးခိုင်းသဖြင့်၊ စစ် မျက်နှာတွင်ရှိနေသောသူ၏ အစ်ကိုကြီးများထံသို့ စား သောက်ဖွယ်ရာများ သွားပို့ရသောအခါ၊ ဂိုလိုင်ယက်၏ ကြိမ်းမောင်းသံကို ကြားရလေသည်။ ထိုအခါ ဒေးဗစ်သည် မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ပြီးလျှင် ထိုသူအားမိမိကိုယ်တိုင် ယှဉ်ပြိုင် တိုက်ခိုက်ပါမည်ဟုဆော့ဘုရင်အား လျှောက်ထား၏။ ဒေးဗစ်နှင့် ဂိုလိုင်ယက်တို့ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ရာ၌၊ ဒေးဗစ် သည် လောက်လွှဲဖြင့်သာ ဂိုလိုင်ယက်ကို ပစ်ခတ် နှိမ်နင်း လေသည်။ ဖိလစ္စတင်းတို့လည်း မိမိတို့လူစွမ်းကောင်း ကျဆုံးသွားသောကြောင့်၊ ဆုတ်ခွာထွက်ပြေးသွားကြရ၏။ ယင်းစစ်ပွဲကို အနိုင်ရသဖြင့် တနိုင်ငံလုံးကပင် ဒေးဗစ်အား ကောင်းခြီးဩဘာပေးကြလျက်၊ ရှောလုအထောင်ထောင်၊ ဒါဝိဒ် အသောင်းသောင်း သတ်လေစွတကား ဟူသော ထောမနာသီချင်းများစပ်ဆိုကြလေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဆော့ဘုရင်သည်ဒေးဗစ်ကို မနာလိုဝန်တို့ ဖြစ်လာ၏။

ဒေးဗစ်သည် ဆော့ဘုရင်၏သားတော်ဂျွန်နသန်(ယေ ဘနသန်)နှင့်အထူးချစ်ကျွမ်းဝင်ခဲ့သည်ပြင်၊ ဆော့၏ သမီး တော် မိုင်ကယ် (မိခါလ)နှင့် လက်ထက်ခဲ့သည်။ သို့ရာ တွင် ဆော့ဘုရင်သည် ဒေးဗစ်ကို သတ်ရန် အမြဲကြံစည် ကြိုးစားနေ၏။ ဒေးဗစ်သည် ပြန်လည်လုပ်ကြံနိုင်သော အခွင့်အရေးများ ရသော်လည်း ရန်တို့မမူဘဲ၊ နောက်ပါ တပည့်အချို့နှင့်တိမ်းရှောင်၍နေလေသည်။ ထိုအတော အတွင်း ဖိလစ္စတင်းတို့၏ လက်ချက်ဖြင့်၊ ဆော့ဘုရင် နှင့်အတူ သားတော်ဂျွန်နသန်လည်းကျဆုံးကြောင်း ကာသိရသောအခါ၌၊ ဒေးဗစ်သည် လွန်စွာပူဆွေး ဝမ်းနည်းခဲ့လေသည်။

ပါလက်စတင်းပြည်သားတို့လည်း ခင်မင်ကြည်ညိုရင်း စွဲရှိသည့်အတိုင်း၊ ဆော့ဘုရင်ကျဆုံးပြီးနောက်၊ ဒေးဗစ် အားဘုရင်အဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ကြလေသည်။ ဒေးဗစ်သည် ဂျေရူးဆလမ်း(ယေရုရှလင်)မြို့ကို ပါလက် စတိုင်ပြည်၏ မြို့တော်ပြုလုပ်၍၊ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော ဘုရားတန်ဆောင်းကြီးများဆောက်လုပ်၏။ ကြီးစွာသော မင်းစည်းစိမ်ကိုလည်း ခံစားလေသည်။ ဒေးဗစ်၏ နန်းစံ

ပထမပိုင်းမှာ သာယာဝပြောသော်လည်းနောက်ပိုင်းတွင်ကား ငြိမ်းချမ်းသာယာခြင်း မရှိချေ။ သားတော် ဆောလမ္မန် (ရှောလမုန်)အား နန်းလျှာထားသည်တွက် အခြား သောသား တော်အဗဆလမ် (အဗရှလုံ) ကပုန်ကန်ထ ကြွသဖြင့် နှိမ်နင်းရာ၌ ထိုသားတော်လည်း ကျဆုံး သွားလေသည်။

ဒေးဗစ်ဘုရင်သည် နိုင်းမြစ်နှင့် ယူဖရေးတီးမြစ်အ ကြားတွင် ဘုန်းကြီးသောဘုရင်တပါးဖြစ်ခဲ့၏။ ကဗျာ စာဆိုအဖြစ်လည်း ထင်ရှားခဲ့၍၊ ဓမ္မသီချင်းများစွာတို့ကို ရေးသားစပ်ဆိုခဲ့လေသည်။ ဒေးဗစ်၏ အရိုက်အရာကို သားတော် ဆောလမ္မန်က ဆက်ခံလေသည်။

ဒေးမန်နှင့်ပစ်သီယက်။

ဒေးမန်နှင့် ပစ်သီယက် (ဝါ) ဖင်းတီအပ်တို့၏ ပုံပြင်သည် မိတ်ဆွေနှစ်ဦးတို့၏ သစ္စာ တည်ပုံကို ဥဒါန်းတွင်စေသော ပုံပြင်ဖြစ်လေသည်။ ရှေး ခေတ်က ဂရိလူမျိုးများကောင်းစားစဉ်က စစ္စလီကျွန်းရှိ ဆစ်ရာကျမြို့သည် ကြီးကျယ်ခမ်းနားခဲ့သောမြို့ကြီး တစ်မြို့ဖြစ်သည်။ ထိုမြို့တွင် ဒိုင်းအိုနိုင်းဆပ်ဘုရင် စိုးစံလေ သည်။ ထိုဘုရင်သည်စွမ်းရည်သတ္တိကြောင့် သာမန်စာရေး ဘဝမှဘုရင်ဖြစ်လာလေရကား မြို့သူမြို့သားတို့သည် တတ် နိုင်သောတစ်နေ့တွင် သူ့အားနန်းချလိမ့်မည်ဟူသော အ တွေးဖြင့် ကိုယ်ကကျူးကိုယ်ဖူးကိုပင်မယုံကြည်နိုင်ဘဲဖြစ် နေ၏။ တစ်နေ့တွင်ဒိုင်းအိုနိုင်းဆပ်သည် ပစ်သီယက် ဆိုသူ ကို မသင်္ကာမှုနှင့်ဖမ်းဆီးပြီးနောက်၊ သေဒဏ်ပေးလေသည်။ ထိုအခါပစ်သီယက်တွင် ဂရိပြည်မ၌ဆွေမျိုးများကို တွေ့ရန် နှင့် လယ်ယာကိုင်းကျွန်းများကိုလည်း စီမံခန့်ခွဲရန်ရှိသဖြင့် ဂရိပြည်မှ ပြန်လာသည်အထိ သေဒဏ်ကိုဆိုင်းငံ့ထားရန် ဘုရင်ထံတွင် အခွင့်တောင်းလေသည်။ ဘုရင်လည်း ပစ်သီ ယက်ကို မယုံသင်္ကာရုံနေခိုက် သူငယ်ချင်းဖြစ်သူ ဒေးမန် သည် ရေသို့ထွက်လာလျက် အကယ်၍ပစ်သီယက်သည် ကတိအတိုင်း ပြန်မလာခဲ့သော်၊ သူ့ကိုပင်သတ်ရန် သူငယ် ချင်း၏ ကိုယ်စားဝင်ရောက် အဖမ်းခံလေသည်။

ဒိုင်းအိုနိုင်းဆပ်သည် ပထမ၌အံ့အားသင့်သွားသော်လည်း၊ နောက်ဆုံး၌ သဘောတူလိုက်လေသည်။ သို့နှင့်ပစ်သီယက် သည် ဂရိပြည်မသို့ ခေတ္တပြန်သွားနိုင်ခဲ့သည်။ အချိန်မှာ တဖြည်းဖြည်း ကုန်လွန်သွားလေရာ သတ်ရန်အချိန်မှာ နီးကပ်လာလေ၏။ သို့သော် ပစ်သီယက်ကား ပေါ်မလာ သေးချေ။ သို့ပင်ဖြစ်လင့်ကစား ဒေးမန်သည် သေရမည့် ဘေးကို တွေးတောပြီးလျှင်ပူဆွေးခြင်း၊ ထိတ်လန့်တကြား ဖြစ်ခြင်း၊ သောကရောက်ခြင်းစသည့်အမှုအရာတို့ကို မ ပြချေ။ သူ့သူငယ်ချင်း၏ သမာဓိကိုယုံကြည်မြဲယုံကြည် လျက်ပင်ရှိသည်။ နောက်ဆုံးရက်၊ နောက်ဆုံးနာရီအထိ

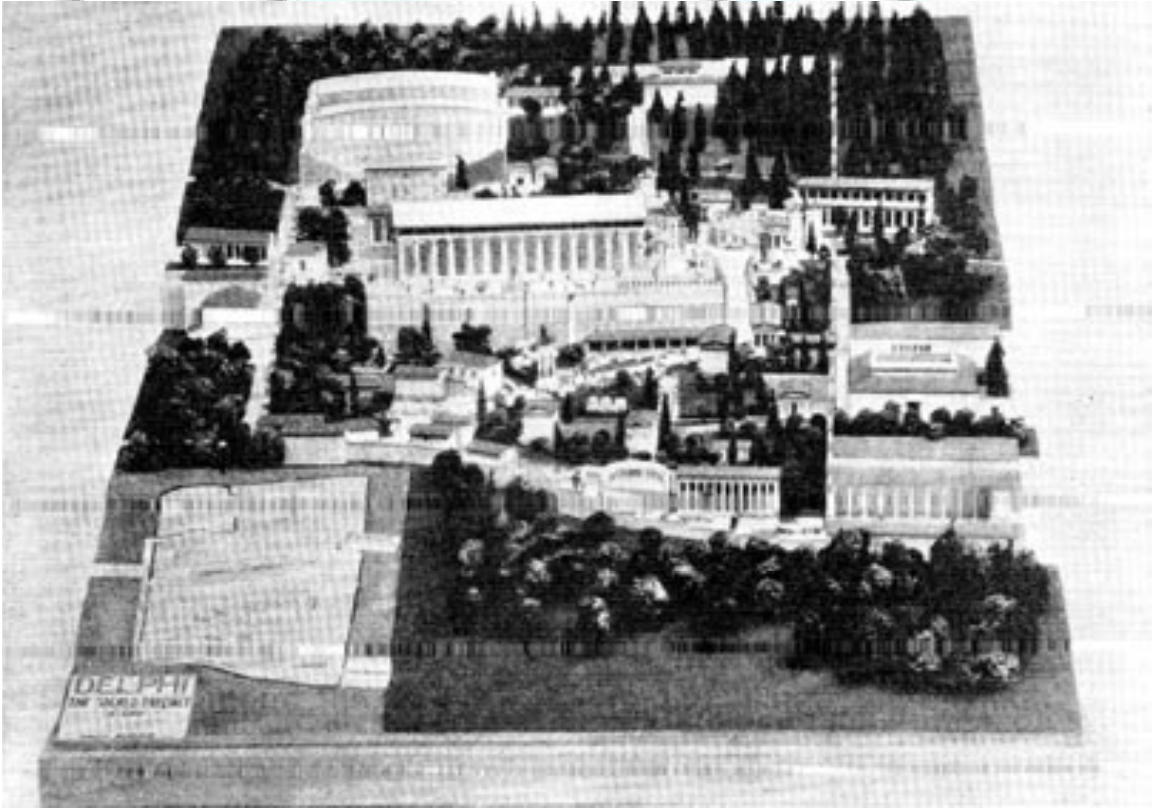
ဒေးမန်သည် သူငယ်ချင်း၏သမာဓိကို ယုံမှားသံသယ မရှိဘဲ စောင့်မြဲပင်စောင့်ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ဒေးမန်ကို သတ်ခါနီးဆဲဆဲတွင် ပစ်သီယက်သည် လူအစုအဝေး ကြားမှ ရုတ်ခြည်းပေါ်လာပြီးနောက်၊ သူ့ကိုယ်ကို အသတ် ခံရန် အပ်နှင်းလေသည်။ ပစ်သီယက် စီးလာသော မြင်းမှာ လမ်းခုလတ်တွင်ရုတ်တရက် သေဆုံးသွားသဖြင့် ထိုကဲ့သို့ နောက်ကျခြင်းဖြစ်ရလေသည်။ သို့သော် သူ၏ကိုယ် စားအဖမ်းခံနေရသော ဒေးမန်ကိုကယ်ဆယ်ရန် အနိုင်နိုင် ကြိုးစားလျက် အရောက်လာခဲ့သည်။ ထိုသို့သူငယ်ချင်း နှစ်ဦး၏ သစ္စာရှိပုံကို မြင်ရသောအခါ၊ ဒိုင်အိုနိုင်းဆပ်သည် သံဝေဂရပြီးလျှင် ပစ်သီယက်ကို မသတ်တော့ဘဲ သေဒဏ် မှချမ်းသာခွင့်ပေးလိုက်လေ၏။

ဒဲလဖိုင်။ ။ ရှေးဟောင်းဂရိနိုင်ငံတွင် ဒဲလဖိုင်သည် အပေါ် လိုနတ်ကွန်းတည်ရာမြို့ကြီးဖြစ်သည်။ ဘီစီ ၇ရာစု နှစ် လောက်ကပင် ထင်ရှားခဲ့သောမြို့ဖြစ်၏။ ယင်းမြို့၏ တည် ရာဌာနကား ပါးနက်ဆပ်တောင်ခြေဖြစ်လေသည်။ ဂရိ သမိုင်းအလို၌ ပါးနက်ဆပ်တောင်ခြေမြေအောက်မှ အခိုး အငွေ့များထွက်ခြင်းသည် အပေါ်လိုနတ်မင်း၏ ထွက်သက်

ဝင်သက်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ရှေးအခါက ဗေဒင် ဟူးရား အတတ်ကိုတတ်သော ပစ်သီယာခေါ်မိန်းမတစ်ဦးသည် ထိုမြေအောက်မှ အခိုးအငွေ့တို့ကိုရှု၍ အပေါ်လို နတ် မင်း၏အလိုကျ၊ အနာဂတ်တွင်ဖြစ်လတ္တံ့သည်တို့ကိုကြို တင်ကာပြောလေ့ရှိသည်။ ဂရိရှေးဟောင်းခေတ်တွင် ဂရိ ဘုရင်တို့သည် ဒဲလဖိုင်မြို့ရှိအပေါ်လိုနတ်ကွန်း၌ ဗေဒင် မမေးဘဲ၊ ကြီးကျယ်သောအမှုတို့ကို မပြုကြချေ။

ယခုအခါ ဒဲလဖိုင်မြို့ရှိ နတ်ကွန်းတည်ရာအရပ်တွင် အခိုးအငွေ့ထွက်သောနေရာ အစအနကိုမျှပင် မတွေ့ ရတော့ချေ။ သို့ရာတွင်ထိုဒေသ၌ ရှေးကထင်ရှား တည် ရှိခဲ့၍ ပီသုကာလက်ရာမြောက်သော အဆောက်အ အုံများနှင့် အနုပညာလက်ရာမြောက်သောရှေးဟောင်း ပစ္စည်းများကိုတွေ့နိုင်လေသည်။

ရှေးခေတ်ကပေါ်လိုနတ်ကွန်းတွင် လာရောက်ဗေဒင် မေးသူတိုင်းသည် ဆင်းရဲသားလည်းဆင်းရဲသားအလိုက်၊ မင်းလည်းမင်းအလိုက်၊ နတ်ကွန်းကိုအထူးပသပူဇော် လေ့ ရှိသဖြင့်၊ ထိုဒေသတွင်နတ်ကွန်း၏ဘဏ္ဍာတော်တိုက်အ ဆောက်အအုံများကို ယခုခေတ်၌တူးဖော်တွေ့ရှိခဲ့လေသည်။ ယခုအခါ ထိုမြို့ကို သဲလဖီးဟု ခေါ်ကြသည်။

နယူးယော့မြို့ အနုပညာပြတိုက်ရှိ ရှေးဟောင်းဂရိနိုင်ငံ၏ ဒဲလဖိုင်မြို့ပုံစံ

www.foreverspace.com.mm

ဒဲလဝဲယားပြည်နယ်မြို့တော် ဒိုလာမြို့ရှိ ဥပဒေပြုလွှတ်တော် အဆောက်အအုံ

ဒဲလဝဲယားပြည်နယ်။ ။ဒဲလဝဲယားပြည်နယ်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ မူလပြည်နယ် ၁၃နယ်အနက် ပြည်နယ်တစ်ခုဖြစ်၍၊ ချက်ဆပ်ပင်လယ်အော်နှင့် ဒဲလဝဲယားပင်လယ်အော်နှစ်ခုအကြားရှိ၊ ဒဲလမားဗားကျွန်းဆွယ်၏ အရှေ့ဘက်ပိုင်းတွင်တည်ရှိ၏။ ဤပြည်နယ်၏ မြောက်ဘက်နှင့် အနောက်မြောက်ဘက်တွင် ပင်ဆီလဗေးနီးယားပြည်နယ်၊ တောင်ဘက်နှင့်အနောက်ဘက်တွင် မေရီလန်ပြည်နယ်တို့ တည်ရှိကြ၍၊ အရှေ့ဘက်တွင်မူ ဒဲလဝဲယားမြစ်၊ ဒဲလဝဲယားပင်လယ်အော်နှင့် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာတို့ ဝန်းရံလျက်ရှိကြသည်။ ဤပြည်နယ်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ဒုတိယအငယ်ဆုံး ပြည်နယ်ဖြစ်၍၊ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၂၀၅၇ မိုင်ဖြစ်သည်။

ဒဲလဝဲယားပြည်နယ်၏ မြောက်ပိုင်းသည် ပီးဒမန်ကုန်းပြင်မြင့်ပေါ်တွင်တည်ရှိနေသဖြင့်၊ တောင်ကုန်းထူထပ်၏။ ထိုအပိုင်းမှလွဲလျှင်၊ ဒဲလဝဲယားပြည်နယ်တစ်ခုလုံးမှာ ပင်လယ် ကမ်းခြေဒေသတွင် ကျရောက် နေသောကြောင့် ညီညာသော မြေနိမ့်လွင်ပြင်များဖြစ်၏။ ချောင်းငယ်မြစ်ငယ်များပေါများလှ၏။ ဒဲလဝဲယားမြစ်နှင့် ပင်လယ်အောင်မှ ဒီရေများကြောင့်၊ ရွှံ့ညွှံ့ပြင်များဖြစ်ပေါ် တည်ရှိနေ၏။ ပြည်နယ်၏ အနောက်တောင်ပိုင်းရှိ ညွန်ပျောင်း

များကိုမူ စိုက်ပျိုးနိုင်သောမြေများအဖြစ်ပြုပြင်စီမံနိုင်ကြသော်လည်း၊ ဧကပေါင်း ၈၁၀၀၀ မှာညွန်ပြင်အတိုင်း ပင်ရှိသေး၏။ ပိုကိုမုတ် ညွန်ပြင်ကြီးမှာ ဧကပေါင်း ၃၀၀၀၀ မျှ ကျယ်ပြန့်လေသည်။ ပင်လယ်ကမ်းခြေဒေသဖြစ်သည့်အလျောက်၊ ရာသီဥတုသင့်တင့်မှုတ၏။ အထူးသဖြင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်နှင့် သစ်သီးဝလံစိုက်ပျိုးရန်အတွက် ကောင်းမွန်သင့်လျော်သည်။ မိုးရေ လုံလောက်စွာရနိုင်သည်။

၁၇ ရာစုနှစ်နောက်ပိုင်းလောက်မှစ၍၊ ဒဲလဝဲယားပြည်နယ်တွင်နယ်ကြီး ၃နယ်ခွဲခြားထားရှိခဲ့လေသည်။ ယင်းတို့မှာ နယူးကပ်ဆဲ၊ ကင့်နှင့်ဆပ်ဆက်တို့ဖြစ်သည်။

နယူးကပ်ဆဲနယ်သည် မြောက်ပိုင်းတွင်တည်ရှိ၏။ ထိုနယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့မှာ ဝီလမင်တန်မြို့ဖြစ်၏။ ထိုမြို့သည် ဒဲလဝဲယားပြည်နယ်၌လည်းကောင်း၊ ဒဲလမားဗားကျွန်းဆွယ်တစ်ခုလုံး၌လည်းကောင်း အကြီးဆုံးသောမြို့ဖြစ် သည်။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ၏ အချက်အခြာဌာနကြီးလည်းဖြစ်၏။ သင်္ဘောဆိပ်မြို့ကြီးများလည်းဖြစ်၏။ ဓာတုဗေဒလုပ်ငန်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ကမ္ဘာတွင် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသော မြို့ကြီးလည်းဖြစ်၏။ နယူးကပ်ဆဲနယ်တွင် နွားနို့ထွက်ကုန်လုပ်ငန်းများလည်း ရှိ၏။

အလယ်ပိုင်းရှိကင့်နယ်သည် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို ကြီးကျယ်စွာလုပ်ကိုင်ရာနယ်ဖြစ်သည်။ ဒိုဗာမြို့သည် ယင်းနယ်၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့တော်ဖြစ်သည့်ပြင်၊ ဒဲလဝဲယား ပြည်နယ်၏ မြို့တော်လည်းဖြစ်၏။ စည်သွတ်အစာ နှင့် သစ်သီးဝလံ (အထူးသဖြင့် ပန်းသီးများ)ကို အကြီးအကျယ်တင်ပို့ရောင်းချကြသည်။

ဒဲလဝဲယားပြည်နယ်အောက်ပိုင်းရှိဆပ်ဆက်နယ်၌ ငါး လုပ်ငန်းနှင့်ကြက်ငှက်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကိုလုပ်ကိုင် ကြ ၏။ ရုံးစိုက်ရာမြို့မှာကျောတောင်းဖြစ်သည်။ ဆီးဖို့မြို့တွင် နိုင်လွန်ချည်မျှင်စက်ရုံကြီးရှိသည်။ လော်ရယ်မြို့တွင် စား ကုန်ထုတ်စက်ရုံများနှင့် ဓာတ်မြေဩဇာစက်ရုံများရှိသည်။ ဒဲလဝဲယားပြည်နယ်၏ ထွက်ကုန်များမှာ အမျိုးအစားများ လှပေသည်။ သစ်သီးဝလံနှင့်ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ ကြက်နှင့် ကြက်ဥများ၊ နို့ထွက်ပစ္စည်း၊ စည်သွတ်စားကုန်၊ ဂျုံပြောင်း၊ ကနုကမာ၊ ကနန်းကောင်နှင့် ပင်လယ်ငါးမှစ၍ စား သောက်ဖွယ်ရာပစ္စည်းများသာမက၊ ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများ၊ နိုင်လွန်၊ ပိုးတုစသည့်အထည်အလိပ်များ၊ သံထည်နှင့်သံ မဏိထည်များ၊ သားရေ၊ သစ်ပျော့ဖတ်၊ စက္ကူ၊ စက်ကရိ ယာပစ္စည်းများ၊ သင်္ဘောများ၊ သွားစိုက်ပစ္စည်းစသည်တို့ ဖြစ်၍ ကေအိုလင်ခေါ်မြေစေးတစ်မျိုးလည်းထွက်သည်။

ဒဲလဝဲယားပြည်နယ်၏ လူဦးရေမှာ၁၉၅၅ ခုခန့်မှန်းခြေ စာရင်းအရ ၃၈၇၀၀၀ ယောက်ဖြစ်သည်။ ၁၆ ရာစု နှစ်များအတွင်းက ဖင်းလူမျိုး၊ ဆိုလူမျိုးနှင့်ဒပ်ချလူမျိုးများ စတင်လာရောက်၍ အခြေစိုက်နေထိုင်ကြသည်။ သို့သော် ယခုလက်ရှိ နေထိုင်သူများမှာကား အများအားဖြင့် နောက်ထပ်လာရောက်အခြေစိုက်နေထိုင်ကြသော အင်္ဂလိပ်၊ စကော့နှင့် အိုင်ရစ်လူမျိုးများမှာ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွား သူများဖြစ်၏။

ဒဲလဝဲယားမြစ်နှင့် ပင်လယ်အော်ကို ဟင်နရီဟဒ်ဆန် သည် ၁၆၀၉ခုတွင် ရှေးဦးစွာတွေ့ရှိခဲ့လေသည်။ ၁၆၃၁ခု တွင်ဒပ်ချလူမျိုးတို့သည် ပထမဦးဆုံးလာရောက် အခြေ စိုက်နေထိုင်ကြလေသည်။ ၁၆၃၂ ခုနှစ်တွင်ဒပ်ချတို့ကို အင်ဒီးယန်းလူမျိုးများက တိုက်ခိုက်သတ်ဖြတ်လိုက် လေသည်။ ထိုနောက် ဆိုလူမျိုးများသည် ၁၆၃၈ခု မှစ၍ လာရောက်၍ ယခုပင်လယ်တံတိုင်းရှိရာနေရာတွင် နယူး ဆွီဒင်နယ်သစ်ကို တည်ထောင်၍ မြောက်ဘက်သို့ ဒဲလဝဲ ယားမြစ်ကို ဖြတ်ကျော်လျက်၊ ယခုခေတ်နယူးဂျာစီပြည် နယ်အထိ တဖြည်းဖြည်း နယ်ချဲ့ခဲ့ကြလေသည်။ ဖင်းလူမျိုး များလည်း ထိုကဲ့သို့ပင်ရှေးဦးစွာ လာရောက်နေထိုင်ခဲ့ ကြ၏။

ထိုသို့ဆိုလူမျိုးတို့သည် ဒပ်ချလူမျိုးများက မိမိတို့ပိုင် နယ်ဟုယူဆထားသည့်နယ်မြေတွင် လာရောက်အခြေစိုက်

နေထိုင် ခဲ့သည့်အတွက်၊ ဆိုနှင့်ဒပ်ချတို့ မသင့်မတင့်ဖြစ် ပြီးနောက်၊ လေးနှစ်ကြာမျှ လက်နက်စွဲကိုင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ၊ ၁၆၅၅ခုတွင် ဒပ်ချတို့အနိုင်ရ၏။ သို့သော် ၁၆၆၄ခု တွင်ဒဲလဝဲယားပြည်နယ်သည် အင်္ဂလိပ်လက်တွင်းသို့ ကျရောက်သွားလေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ၁၈ နှစ်ခန့် ကြာမျှ ယော့မြို့စားကခန့်ထားသည့်ဘုရင်ခံတစ်ဦးတည်း၏ လက်အောက်တွင်ရှိနေခဲ့၍၊ ၁၇၇၆ ခုတွင် လွတ်လပ်သော ပြည်နယ်ဖြစ်လာ၏။ ၁၇၈၇ ခုနှစ်တွင်ဒဲလဝဲယားသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပထမဦးဆုံးသဘောတူခဲ့လေသည်။ ပြည်တွင်း စစ်ပွဲကြီး ဖြစ်ပွားနေချိန်တွင် ဒဲလဝဲယားသည် ကျွန်ုပ်တို့နှင့်ပြုသော ပြည်နယ်တစ်ခုပင်ဖြစ်လင့်ကစား ပြည်ထောင်စုမှ ခွဲထွက်မသွားချေ။

ဒေါ်မင်နီကစားခြင်း ။ ။ ဒေါ်မင်နီကစားခြင်းသည် အီတာလျံလူမျိုးတို့၏ အိမ်တွင်းကစားနည်းတစ် မျိုးဖြစ်သည်။ ၁၈ရာစု အလယ်လောက်တွင် ပေါ်ပေါက် လာ သည်ဟုဆိုသည်။ အီတလီနိုင်ငံမှ ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ထိုမှအင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ရောက်ရှိကာ၊ ယခုအခါ ဒေါ်မင်နီကစားခြင်းသည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်သို့ ပျံ့နှံ့လျက်ရှိသည်။

ဒေါ်မင်နီကိုသစ်သား သို့မဟုတ်အခြားပစ္စည်းမာ တစ်ခုခုဖြင့် ကတ်ပုံသဏ္ဍာန်ပြုလုပ်ထားသည်။ ထိုကတ် ၂၈ခု နှင့် ကစားရသည်။ ကတ်တို့၏အရွယ်မှာ အလျား၂ လက်မ ၊ အနံ ၁လက်မနှင့်ထူလက်မ တမတ်ခန့် ဖြစ်သည်။ ကတ်အသီးသီး၏ တဘက်မျက်နှာလွှာတွင် အလယ်မှ ကန့်လန့်ဖြတ်မျဉ်းတစ်ခုသားထားသည်။ ဤသို့ မျဉ်းသားခြင်းဖြင့်ဖြစ်ပေါ်သော စတုရန်းကွက်တို့၌ အပွင့်များ ဖော်ထားလေသည်။ အပွင့်များမှာ ၆၊ ၆၊ ၆၊ ၅၊ ၆၊ ၄၊ ၆၊ ၃၊ ၆၊ ၂၊ ၆၊ ၁။ ၆၊ ၀။ ၅၊ ၅။ ၅၊ ၄။ ၅၊ ၃။ ၅၊ ၂။ ၅၊ ၁။ ၅၊ ၀။ ၄။ ၄။ ၄၊ ၃။ ၄၊ ၂။ ၄၊ ၁။ ၄၊ ၀။ ၃၊ ၃။ ၃၊ ၂။ ၃၊ ၁။ ၃၊ ၀။ ၂၊ ၂။ ၂၊ ၁။ ၂၊ ၀။ ၁၊ ၁။ ၁၊ ၀။ ၀။ ၀။ ဟူ၍ ၂၈ မျိုးရှိသည်။ (၀) မှာ အပွင့်မပါ ဗလာသက်သက် ဖြစ်၏။

အပွင့်များသောကတ်သည် အပွင့်နည်းသောကတ် ထက် ကြီးသည်ဟု သတ်မှတ်သဖြင့်၊ ကတ်ကြီး၊ ကတ် သေးကို အပွင့်အရေအတွက်လိုက်၍ ခွဲခြားခေါ်ဆိုရ လေသည်။ ပွင့်တူယှဉ်၍နေသောကတ်ကို ကတ်စုံဟုခေါ် ၏။

သာမန်အားဖြင့် ဒေါ်မင်နီ ကစားကြသော ကစားနည်း မှာ လွယ်ကူပေသည်။ အပွင့်ဘက်ကို မှောက်ထားလျက်၊

အီတာလျံလူမျိုးတို့၏ ဒေါ်မင်နီခေါ် အိမ်တွင်းကစားနည်းတစ်မျိုး

ကစားသူများက ကတ်များရောနှောသွားစေရန် မွှေပေးရ၏။ ထိုသို့ မွှေရာမှ လက်ထိပ်လူရွေးရန် ကစားသူများသည် ကတ်တစ်ခုစီ ဆွဲယူလိုက်ရ၏။ အပွင့်အကြီးဆုံးရသောသူသည် လက်ထိပ်လူအဖြစ်ဖြင့်ကစားရန်သတ်မှတ်လေ့ရှိ၏။ လက်ထိပ်လူရွေးပြီးနောက် ကတ်များကို ထပ်မံ၍မွှေရပြန်သည်။ နှံ့စပ်အောင်မွှေပြီးသည့်အခါ တစ်ဦးလျှင် ကတ်ခုနစ်ခုစီကျရာဆွဲ၍ယူရ၏။ ထိုသို့ယူပြီးနောက် ကျန်သောကတ်များကို အလယ်ပုံအဖြစ်ဖြင့် ထားရသည်။

လက်ထိပ်လူသည် အကြီးဆုံးသောကတ်ကို အလျင်ချ၍ ကစားရ၏။ အကြီးဆုံးကတ်ကို အလျင်ချ၍ကစားခြင်းမှာပွဲအပြီးတွင် အပွင့်လက်ကျန်အနည်း အများကို လိုက်၍၊ အရှုံးအနိုင်ဆုံးဖြတ်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ လက်ထိပ်လူချထားသောကတ်ကို နောက်လူသည် အပွင့်ပါသောကတ်ဖြင့်ဆက်ပေးရလေသည်။ ပုံစံအားဖြင့် လက်ထိပ်လူသည် ၄၊ ၅ ပွင့်ပါသောကတ်ကို ချကစားလျှင်၊ နောက်လူသည် ၄ နှင့် ၅ပွင့်တို့ပါသော ကတ်တစ်ခုခုကို ၄ ပွင့်၊ ၄ ပွင့်ချင်းသို့မဟုတ် ၅ ပွင့်၊ ၅ ပွင့်ချင်းဆက်၍ချသွားရ၏။ ၄ ပွင့်စုံ၊ ၅ ပွင့်စုံရှိလျှင်၊ ၄ပွင့်ထိပ်မှ လည်းကောင်း၊ ၅ပွင့်ထိပ်မှလည်းကောင်း၊ ကန့်လန့်ဖြတ်၍ ချကာကစားသွားနိုင်သည်။ ပွင့်စုံချနိုင်သောသူသည် အချို့စည်းကမ်းများအရ ပွင့်စုံနှင့်အခြား

အပွင့်တူကတ်ကိုဆက်၍ တလက်အပိုချကစားနိုင်ခွင့်ရှိလေသည်။ အကယ်၍ ကစားသူတစ်ဦးသည် အပွင့်တူကတ်ကို ဆက်၍မပေးနိုင်ခဲ့သော်၊ (ပန်းပေးကာ)တလက်ကျော်ပေးလိုက်ရ၏။ သို့မဟုတ် အလယ်ပုံမှ အပွင့်တူကတ်ရသည့်တိုင်အောင် ဆွဲယူကာ ဆက်ပေးရလေသည်။ လက်ထဲရှိ ကတ်အားလုံးကို ပထမကုန်အောင် ချကစားသွားနိုင်သူသည် အနိုင်ရလေသည်။ နှစ်ယောက်ထက်ပို၍ ကစားသည့်ပွဲဖြစ်လျှင်၊ ကတ်ကုန်သွားသူကို ချန်လှပ်၍၊ ကျန်လူတို့သည် အပွင့်လက်ကျန်နည်းသူက အပွင့်လက်ကျန်များသူကို အမှတ်နှင့်အနိုင်ယူကြလေသည်။

ဒေါ်မောက်ကြွက်။ ။ဒေါ်မောက်ကြွက်သည် ရှဉ့်နှင့်အလွန်တူသည်။ ယင်း၏ဇီဝဗေဒအမည်မှာ မက်စကာဒီနပ်အဗယ်လန်နေးရီယပ်ဖြစ်သည်။ သစ်ပင်များပေါ်၌နေ၍ သစ်သီးသစ်နှံနှင့် ခွံမာသီးများကို သေးငယ်သော သွားများဖြင့် ကိုက်ယူစားသောက်တတ်၏။ အမူအရာမှာလည်း ရှဉ့်နှင့်တူသည်။ (ရှဉ့်-ရှု ။) နောက်ခြေပေါ်တွင် ထိုင်လျက် အစာကိုရှေ့ခြေဖြင့် ကိုင်၍စားတတ်၏။ ညအခါ၌သာ ကျက်စားသောသတ္တဝါဖြစ်၏။

ဒေါ်မောက်ကြွက်တို့သည် သစ်ပင်ချိုပုတ်များပေါ်တွင်

သဏ္ဍာန်ရော မူဟန်ပါ ရှဉ့်နှင့်တူသော ဒေါ်မောက်ကြွက်

အသိုက်လှုပ်၍ နေတတ်ကြသည်။ ဒေါမောက်ကြွက်က လေးများသည် မွေးခါစတွင်မျက်စိမမြင်ကြချေ။ ချမ်းအေးသောဒေသများ၌ ဆောင်းရာသီ မတိုင်မီကပင် အသီးအနှံကို စုဆောင်းကာ ဆောင်းရာသီ ရောက်သောအခါ အသိုက်အတွင်း၌သာနေကြ၏။ အသိုက်မအောင်းမီ အလွန်ဆူဖြိုးလာတတ်၍ အချို့လူများက သတ်ဖြတ်စားလေ့ရှိကြသည်။ တနှစ်နှစ်ကြိမ်သာမွေးသည်။ တကြိမ်လျှင်များသောအားဖြင့် ၄ ကောင်မွေးတတ်၏။ မွေးခါစတွင် မျက်စိမမြင်သော်လည်း၊ မကြာမီပင်မိမိတို့ဘာသာ အစာရှာစားသောက်ကြသည်။ အအိပ်အလွန်ကြီး၏။ ဒေါမောက်ကြွက်တွင် ကြီးမားတောက်ပြောင်သော မျက်စိ၊ ထူထဲသောအညိုရောင် အမွေး၊ ရှည်လျားသော အမြီးရှိသဖြင့်ချစ်စရာကောင်းသောကြောင့် အချို့လူတို့က ယဉ်ပါးအောင်ပြုလုပ်၍ မွေးမြူထားကြလေသည်။

ဒေါလတန်ဂျန်(ခရစ် ၁၇၆၆-၁၈၄၄)။ ။ဂျန်ဒေါလတန်သည် အနုမြူယူဆချက်ကို ဦးစွာကြံဆခဲ့သောဓာတုဗေဒပညာရှင် ဖြစ်သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ၁၇၆၆ ခု စက်တင်ဘာလ ၆ ရက်နေ့၌ ကင်ဗာလန်နယ်၊ အီးဂဲဖီးမြို့တွင် ဖွားမြင်သည်။ ငယ်စဉ်ကပင် သင်္ချာအတတ်နှင့် သဘာဝတ္ထပညာရပ်များကို ဝါသနာထုံခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍သူသည်မန်ချက်စတာမြို့၊ ယထာဘူတနှင့် စာပေအသင်းကြီးနှင့် ဆက်သွယ်ကာ ရှာဖွေတွေ့ရှိသမျှ ပညာရပ်များစွာတို့ကိုရေး

အနုမြူယူဆချက်ကို ဦးစွာကြံဆခဲ့သူ ဂျန် ဒေါလတန်

သား၍ ထိုအသင်းသို့ ပေးပို့ခဲ့သည်။ သူသည် ဓာတ်ချိုးဆတိုး နိယာမ ကို တွေ့ရှိသူဖြစ်၍ ထိုနိယာမကို အခြေပြုကာ အနုမြူယူဆချက်ကို စတင်ကြံဆခဲ့လေသည်။

ဒေါလတန်သည် စက္ကူအာရုံ ချွတ်ယွင်းမှုကြောင့် အရာဝတ္ထုတို့၏ အသွေးအရောင်ကို ခွဲခြားမသိနိုင်ခဲ့ချေ။ ထို့ကြောင့် ၁၇၉၄ ခုတွင် ထိုသို့အရောင်မြင်မှားခြင်း သဘာဝကိုစူးစမ်း၍ စာတစ်အုပ်ရေးသားပြုစုခဲ့သည်။ ဒေါလတန်သည်မန်ချက်စတာမြို့တွင် သင်္ချာဆရာအဖြစ် ကြာမြင့်စွာဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုမြို့၌ပင် ၁၈၄၄ ခုနှစ်ဇူလိုင်လ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

ဒေါသ (အလင်္ကာ)။ ။ကဗျာလင်္ကာဖွဲ့နွဲ့ရာတွင် အပြစ်အနာများကိုဒေါသဟူ၍ ပါဠိအလင်္ကာကျမ်း၊ မြန်မာအလင်္ကာကျမ်းတို့တွင် ဖော်ပြသည်။ အပြစ်အနာပါသောကဗျာကို ဒေါသသင့်သည်ဟုဆို၍၊ အပြစ်သန့်စင်သောကဗျာကိုဒေါသလွတ်သည်ဟုဆိုသည်။

ဒေါသသည် ကဗျာလင်္ကာစာပေတို့တွင် စာပိုဒ်တို့၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သောပဒဒေါသ၈ပါး၊ ဝါကျတို့၌ဖြစ်ပေါ်တတ်သော ဝါကျဒေါသ ၉ ပါး၊ ဝါကျ၏အနက်၌ဖြစ်ပေါ်တတ်သော ဝါကျတ္ထဒေါသ ၆ ပါးဟူ၍ ခွဲခြားထားသည်။ (က) စာပိုဒ်တို့၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော ပဒဒေါသ ၈ ပါးမှာအောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- ၁။ ဆိုလိုရင်းစကား အဓိပ္ပါယ်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်အနက် ထွက်ပေါ်သောအပြစ်ကို ဝိရုဒ္ဓတ္ထန္တရဒေါသ။
- ၂။ မတန်မရာသောဂုဏ်ဖြင့် ခြီးမွမ်းရေးသားသော အပြစ်ကို အချတ္တဒေါသ
- ၃။ အနက်ပေါ်လွင်သင့်လျက် ခက်ခဲစွာ တိမ်မြုပ်ကွယ်ဝှက် ရေးသားခြင်းအပြစ်ကို ကိလဋ္ဌဒေါသ။
- ၄။ ကာလဒေသ အလျောက်ဖြစ်သော အသုံးအနှုန်းတို့နှင့် ဆန့်ကျင်အောင် ရေးသားစပ်ဆိုခြင်းအပြစ်ကို ဝိရောဓိဒေါသ။
- ၅။ သရုပ် သကန်မပါဘဲ တိုက်ရိုက် ထင်ရှားခြင်းမရှိ၊ ပုဒ်တပါးကိုဆောင်ယူမှ အဓိပ္ပါယ်ပေါ်လွင်အောင် ဖွဲ့ဆိုခြင်းအပြစ်ကို နေယျဒေါသ။
- ၆။ အထူးဖော်ထုတ်ပြဆိုမှ ထင်ရှားမည်ဖြစ်လျက် ရှင်းလင် ဖော်ပြချက် ဝိသေသနပုဒ်မပါသောအပြစ်ကို ဝိသေသနာပေက္ခဒေါသ။
- ၇။ ဂုဏ်ရှိသည့်အလျောက် ခြီးမြှောက်ခြင်းမပြုဘဲ ဖွဲ့ဆိုခြင်းအပြစ်ကို ဟိနတ္ထကဒေါသ
- ၈။ အနက်အဓိပ္ပါယ်မရှိဘဲ လင်္ကာကာရန်ရရှိမျှ စပ်ဆိုသော စကားလုံးများကြောင့် အလုံးပိုထည့်သွင်းသော အပြစ်ကို အနတ္ထကဒေါသဟူ၍ ခေါ်သည်။

(ခ) ဝါကျတို့၌ဖြစ်ပေါ်တတ်သော ဝါကျဒေါသ ၉ ပါးမှာ
၁။ စကားတူအနက်တူ အထပ်ထပ်ဆိုခြင်း၏ အပြစ်ကို
မကတ္တဝါကျဒေါသ သို့မဟုတ် ပုနရုတ္တိဒေါသ။

၂။ စကားစဉ်မပြည့်စုံဘဲ ကျန်နေခြင်းအပြစ်ကို
ဘဂ္ဂရီတိဝါကျဒေါသ။

၃။ အဓိပ္ပါယ်စပ်ရမည့်ပုဒ်သည်ဝေး၍ မဆီမဆိုင်သော
ပုဒ်ကိုနီးကပ်စွာစပ်ဆိုခြင်းအပြစ်ကို ဗျာကိဏ္ဍ ဝါကျဒေါသ

၄။ ရိုင်းပြသောစကားအသုံးအနှုန်းပါသော အပြစ်ကို
ဂါမ္မဝါကျဒေါသ။

၅။ ဖြတ်ပိုင်း ရွတ်ဆိုသင့်ရာ၌ မရဘဲ စီကုံးရေး
သားခြင်းအပြစ်ကိုယတိဟီနဝါကျဒေါသ။

၆။ အစဉ်အတိုင်းမဟုတ်ဘဲ ချွတ်ယွင်းစွာ ဖွဲ့စပ်ခြင်း
အပြစ်ကိုကမစ္စတဝါကျဒေါသ။

၇။ ထိုက်တန်သည်ထက် ပို၍ဖွဲ့ဆိုခြင်းအပြစ်ကို
အတိဝုတ္တဝါကျဒေါသ။

၈။ ဝါကျတစ်ခုလုံး အဓိပ္ပါယ်ကောက်မရအောင်
ရေးဖွဲ့ခြင်းအပြစ်ကို အပေတတ္တဝါကျဒေါသ

၉။ ယုတ်ကြမ်းသောစကားများကို ဖွဲ့ဆိုခြင်း၊
အက္ခရာအသံကြမ်းတမ်းခြင်းအပြစ်ကို သဗန္ဓုဖရသဝါကျ
ဒေါသဟူ၍ဖြစ်သည်။

(ဂ) ဝါကျအနက်တို့၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သောဝါကျတ္တဒေါသ
၆ ပါးမှာ

၁။ အစပ်အဟပ် ရှေ့နောက်မညီညွတ်သောအပြစ်ကို
အပတ္တမဝါကျတ္တဒေါသ။

၂။ မိမိကိုယ်ကို ခြီးမွမ်းခြင်းနှင့် ရှေ့နောက်စကား
မညီခြင်း အပြစ်ကို သြစီတျဟီနဝါကျတ္တဒေါသ။

၃။ ကံ၊ ကတ္တား၊ ဝိဘက်ကာရန်၊ အစဉ်မညီ
သောအပြစ်ကိုဘဂ္ဂရီတိဝါကျတ္တဒေါသ။

၄။ မကွဲမပြား သံသယဖြစ်ဖွယ် ရေးသားခြင်း အပြစ်ကို
သသံသယ ဝါကျတ္တဒေါသ။

၅။ အဓိပ္ပါယ်အကောက်ခက်၍ ကြမ်းတမ်းစွာ
စပ်ဆိုသော အပြစ်ကို ဂါမ္မဝါကျတ္တဒေါသ။

၆။ လင်္ကာအသွားအလာစံနစ်ပျက်၍ ဥပမာ မဆီမ
ဆိုင်ဖြစ်အောင် ရေးသားသောအပြစ်ကို ဒုဋ္ဌာလင်္ကာရ
ဝါကျတ္တဒေါသဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ကဗျာလင်္ကာတို့တွင် ဒေါသအမျိုးမျိုးမှ ကင်းလွတ်
အောင်ရေးသားရန် စည်းကမ်းစံနစ် သတ်မှတ်ထား၍၊ ဒေါ
သသင့်မည့် အရေးအသားမျိုးမှ ကင်းလွတ်အောင် ဒေါသ
ပရိဟာရခေါ် ဖြေရှင်းရေးသားနည်းများကိုလည်း ဖော်ပြ
ထားသည်။ ဒေါသကင်းလွတ်သော ကဗျာကိုဂုဏ်မြောက်
သည်ဟု မှတ်ယူလေ့ရှိသည်။ (ဂုဏ် ၁၀ ပါး-ရှု။)ပါဠိ

အလင်္ကာကျမ်းလာ ဒေါသများကို မြန်မာကဗျာလင်္ကာ
များနှင့်စကားပြေ၌လည်း အသုံးအစွဲပြုသည်။ မြန်မာစာပေ
နှင့်ကဗျာလင်္ကာများအတွက် ပါဠိအလင်္ကာကျမ်းလာ
ဒေါသများနှင့် မတူညီသော ဒေါသမျိုးနှင့် ပါဠိ အလင်္ကာ
ဒေါသမျိုးတွင် ပိုသောဒေါသ၊ လိုသောဒေါသများကို
စိစစ်လျက် ကွယ်လွန်သူပညာဝန်ထောက်ဟောင်း ဦးဖိုးစိန်
က မြန်မာဒေါသများအဖြစ် သူ၏ကဗျာဖွဲ့ထုံးကျမ်းတွင်
တနည်းဖော်ပြခဲ့ဘူးသည်။

ဒိုဒေးအဲလဖွန်(ခရစ်၁၈၄၀-၁၈၉၇)။ ။အဲလဖွန်ဒို
ဒေးသည် ပြင်သစ်တ္ထုနှင့် ပြဇာတ်ရေးဆရာကြီးဖြစ်သည်။
သူရေးသားသောစာတို့တွင်ဝတ္ထုတို သည်ပိုမိုထင်ရှား၍၊
ယင်းတို့အနက် 'တနလီာနေ့ပုံပြင်များ' နှင့် 'ကျွန်ုပ်၏
စက်ရုံမှပေးပို့သောစာများ' သည် ကမ္ဘာကျော်ထင်ရှား
လေသည်။ သူရေးသားသောစာများကို အင်္ဂလိပ်ဝတ္ထု
ရေးဆရာ ချားဒစ်ကင်း၏ စာများနှင့် နှိုင်းခိုင်းလေ့ရှိ
ကြသည်။ (ဒစ်ကင်းချား-ရှု။)

ဒိုဒေးကိုခရစ် ၁၈၄၀ပြည့်တွင် နီးမမြို့၌မွေးဖွားသည်။
သူ၏ငယ်စဉ်တောင်ကျေးကလေးဘဝသည် စိတ်ချမ်း
မြေ့ဖွယ် ကောင်းသောဘဝမဟုတ်ချေ။ ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုး
မျိုးကိုကြုံတွေ့ရပြီးနောက်ကျောင်းဆရာလုပ်ခဲ့သည်။
သို့သော် အလုပ်၌မပျော်ပိုက်သဖြင့် ပါရစ်မြို့သို့ အလုပ်ရှာ
ရန်ရောက်ရှိလာလေသည်။ အလုပ်ရှာနေခိုက်တွင် ကဗျာ
စာအုပ်တစ်အုပ်ကိုရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ရာ၊ ထိုကဗျာ စာအုပ်
ကြောင့်ပင်လျှင် မြို့စားတစ်ဦးနှင့် အကြောင်းအပေါင်း
သင့်၍ အလုပ်ရခဲ့သည်။ ထိုသည်မှစ၍ဝတ္ထုနှင့် ပြဇာတ်
အရေးအသားတို့ကို လိုက်စားခဲ့သဖြင့် အလွန်နာမည်
ကျော်ကြားလာလေသည်။

ကမ္ဘာကျော် ပြင်သစ်ဝတ္ထုနှင့် ပြဇာတ်ရေးဆရာကြီး အဲလဖွန် ဒိုဒေး

www.foreverspace.com.mm

အမျိုးပျောက်ကွယ်သွားပြီဖြစ်သော မောရစ်ရှကျွန်းမှ ဒိုဒိုငှက်

ဒိုဒိုငှက်။ ။၁၅၀၇ခုတွင် နယ်သစ်ရှာဖွေရန် ပင်လယ် ခရီးထွက်လာ ကြသောပေါ်တူဂီလူမျိုးများသည် အိန္ဒိယ သမုဒ္ဒရာရှိမောရစ်ရှကျွန်း၌ အလွန်အကျည်းတန်သောငှက် တစ်မျိုးကို တွေ့ရှိလေသည်။ ထိုငှက်ကို 'ဒိုဒို'ဟု အမည်ပေး ကြ၏။ 'ဒိုဒို'၏အဓိပ္ပါယ်မှာ အလွန်ရိုးသောသတ္တဝါဟု ဆိုလိုပေသည်။ ဒိုဒိုဆိုသောငှက်မှာ နာမည်နှင့်လိုက်

အောင်ပင် ရိုးအလှသည်။ လူသူမနိုး၊ အထီးတည်းသော သမုဒ္ဒရာထဲရှိ ကျွန်းပေါ်၌ စိုးရိမ်ရမည့် ရန်သူမရှိဘဲ၊ နှစ်ပေါင်းများစွာနေလာခဲ့သဖြင့် ရန်သူများနှင့်တွေ့သော အခါမရှောင်တတ်၊ မတိမ်းတတ်နှင့်ရန်သူလက်တွင်းသို့ သက်ဆင်းရသည်။ ကျွန်းပေါ်သို့ ရောက်လာသော လူများ နှင့်အတူတကွပါလာသော ခွေးများ၊ ကြောင်များ၊ ဝက် များနှင့် အခြားတိရစ္ဆာန်များ၏ရန်ကို ဒိုဒိုငှက်များသည် မတွန်းလှန်နိုင်ကြချေ။ ထိုကြောင့်ပင်လျှင် နှစ်ပေါင်း ကြာညောင်း လာခဲ့သော်၊ ဒိုဒိုငှက်မျိုးသည် တိမ်ကော ပျောက်ကွယ်သွား ရလေတော့သည်။

ဒိုဒိုငှက်သည် လုံးဝ မပျံသန်းတတ်ချေ။ ကိုယ်လုံးမှာ လုံး၍တုတ်ခိုင်သည်။ ခြေထောက်များသည် တို၍၊ ကိုယ်၏အလေးကို မနိုင်တနိုင်ထမ်းနေရသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ အမြီး၌ ကောက်ကွေးသော အမွှေးတောင်များစု၍နေ သည်။ တောင်ပံများမှာသေး၍ ပျံသန်းရန်အတွက် အသုံးမဝင်ချေ။ ဦးခေါင်းကြီးမား၍ အဖျားကောက် ချိတ်သောနှုတ်သီးရှိသည်။

ကြွင်းကျန်သောအရိုးများဖြင့် ဆက်စပ်ပြုလုပ်ထား သော ဒိုဒိုငှက်၏အရိုးပုံသဏ္ဍာန်ကို ယခု အခါလန်ဒန် မြို့ရှိ ဗြိတိသျှပြတိုက်တွင် တွေ့ရှိနိုင်လေသည်။ ဒိုဒိုငှက်၏ ဇီဝဗေဒအမည်မှာ 'ဒိုင်ဒိုင်အင်နက်တပ်' ဖြစ်သည်။

ဒိုဗာမြို့ ။ ။ဒိုဗာမြို့သည် အင်္ဂလန်ပြည် အရှေ့တောင်ပိုင်း ကင်္ဂနယ်အပါအဝင်ဖြစ်သော ပင်လယ်ကမ်းခြေရှိ သင်္ဘော ဆိပ်မြို့ဖြစ်သည်။ ဒိုဗာမြို့နှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်တွင် ပြင် သစ်နိုင်ငံသင်္ဘောဆိပ်ဖြစ်သော ကဲလေးမြို့တည်ရှိသည်။ ဒိုဗာနှင့် ကဲလေးမြို့တို့ကို ၂၁ မိုင်မျှသာကျယ်သော ဒိုဗာ

ဒိုဗာမြို့ဆိပ်ကမ်းကို ရဲတိုက်ဟောင်းများနှင့်တကွ ဤသို့ရှုမြင်နိုင်ပေသည်။

ရေလက်ကြားက ပိုင်းခြားထားသည်။ ဒိုဗာရေလက်ကြားသည် အင်္ဂလိပ်ရေလက်ကြား၏ တစ်စိတ်ဒေသဖြစ်သည်။စစ်မက်ဖြစ်ပွားချိန်တွင် ဒိုဗာမြို့သည် စခန်းကောင်းတစ်ခုဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ပထမကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ထိုဒေသကို ရေငုပ်သင်္ဘောတပ်စခန်းအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ရှေးခေတ်က ဒိုဗာမြို့ကို ရောမလူမျိုးတို့ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်အုပ်စိုးခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် ထိုမြို့တွင် ရောမလူမျိုးတို့၏ ရံတိုက်များကို မျှော်စင်များနှင့်တကွ ယနေ့တိုင်တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ ဒိုဗာမြို့၏ အကြီးဆုံးသောလုပ်ငန်းကား သင်္ဘောဆောက်သောလုပ်ငန်းဖြစ်၏။ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ်စာရင်းအရ ၃၄၇၈၀ ယောက်ဖြစ်သည်။

ဒိုင်မီနီကန်သမတနိုင်ငံ ။ ။ ဒိုမိနီကန် သမတနိုင်ငံသည် ကယ်ရစ်ဗျန်ပင်လယ်အတွင်းရှိ ဟစ္စပါညိုလာခေါ် ဆန်တိုဒိုမင်ဂိုကျွန်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ထိုကျွန်းသည် အမ်တီလီကျွန်းစုကြီးတွင် ဒုတိယအကြီးဆုံး ကျွန်းဖြစ်၍၊ ကျူးဗာကျွန်းနှင့် ပွားတိုရီးကိုးတို့အကြား၌ တည်ရှိလေသည်။ ဟစ္စပါညိုလာကျွန်း၏အရှေ့ဖက် ၃ပုံ ၂ပုံခန့်သည် ဒိုမီနီကန် သမတနိုင်ငံဖြစ်၍၊ ကျန် အနောက်ဖက်၏ ၃ပုံ ၁ ပုံမှာမူ ဟေးတီး သမတနိုင်ငံဖြစ်သည်။

ဒိုမီနီကန်သမတနိုင်ငံသည် နယူးယော့မှ မိုင်ပေါင်း ၁၂၅၅ မိုင် ကွာဝေး၍၊ ကိုလုံးဗီးယားမှ ၃၆၄ မိုင် ကွာဝေး၏။ ထိုနိုင်ငံ၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၁၈၇၁၁ မိုင်ဖြစ်၏။ ကမ်းရိုးတန်းသည် မိုင်ပေါင်း ၈၇၀ ရှည်လျား၍၊ အငူစွန်းများ၊ ပင်လယ်အော်များနှင့် သန္တာကျောက်တန်းများ ရှိလေသည်။ သာယာကြည်နူးဖွယ်ဖြစ်သော ရေမြေတောတောင် ရှုမျှော်ခင်းများကြောင့်၊ ဟစ္စပါညိုလာကျွန်းသည် ထင်ရှား၏။

ဒိုမီနီကန် သမတနိုင်ငံတွင် တောင်တန်းလေးသွယ်ရှိလေရာ၊ အရှည်ဆုံးမှာ အလယ်ကော်ဒီလားရားဖြစ်၏။ ထိုတောင်တန်းရှိ ထရူဟီးယိုတောင်ထွတ်သည် ပေပေါင်း ၁၀၃၀၀ မြင့်လေသည်။ အင်တီလီကျွန်းစုများတွင်ရှိသော တောင်များအနက် အမြင့်ဆုံးတောင်ပင်ဖြစ်၏။ ထိုတောင်များအကြားတွင် မြေဩဇာကောင်းသော ချိုင့်ဝှမ်းကြီးများရှိသည်။ ထင်ရှားသောမြစ်များမှာ ယားကေ အဲ နေ့တော၊ ယူနာ၊ ယားကေ ဒဲ ဆူးနှင့် အိုဇာမာမြစ်တို့ဖြစ်သည်။ ဒိုမီနီကန်သမတနိုင်ငံသည် အပူပိုင်း၌ကျရောက်လျက်ရှိခြင်းကြောင့်၊ ပူနွေးသော ရာသီဥတုရှိ၏။ သို့သော် ပင်လယ်မှ တိုက်ခတ်သော ကုန်သည်လေကြောင့် အပူရှိန်မပြင်းလှချေ။ နှစ်စဉ် မေလမှ နိုဝင်ဘာလအထိ မိုးရွာသွန်း၏။ သို့သော် အချို့သောဒေသများတွင်မူ မိုးအလွန်နည်းပါးလေသည်။

ဒိုမီနီကန် သမတနိုင်ငံတွင် မြေဩဇာ အလွန်ကောင်း၍၊

စိုက်ပျိုးနိုင်သောမြေပေါင်း စတုရန်းမိုင် ၉၉၀၀ မျှရှိ၏။သို့သော် ယခုအခါတွင် စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၃၇၀၀ မျှကိုသာ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြ၏။ မြေဧကပေါင်း ၂၉၇၉၈၅ ဧကကို ရေသွင်းစိုက်ပျိုးရ၏။ တောင်စောင်းများတွင်မူ အဖိုးတန်သော သစ်တောများ ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိ၏။ ဒိုမီနီကန် သမတနိုင်ငံသည် အဖိုးတန်ဓာတ်သတ္တုအမျိုးမျိုးထွက်ရှိရာ ဒေသလည်းဖြစ်၏။ ရွှေနှင့်ကြေးနီကို အများအပြား တူးဖော်ရရှိ၏။ ဘော်၊ ပလက်တီနမ်၊ ရေနံ၊ သံ၊ သိန္ဓောဆားနှင့် ဗောက်ဆိုက်တို့လည်း ထွက်၏။

ထိုနိုင်ငံ၏ အဓိကလုပ်ငန်းမှာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျွဲနွားမွေးမြူရေးဖြစ်သည်။ ကြံကို အဓိကထား၍၊ အခြားစပါး၊ပြောင်း၊ဂျုံ၊ကော်ဖီနှင့် ကိုကိုးပင်များကိုလည်း စိုက်ပျိုးကြသည်။ ကြံမှ သကြားထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသည် ထိုနိုင်ငံ၏အချက်အချာ လုပ်ငန်းကြီးပင်ဖြစ်သည်။ ဆပ်ပြာ၊အထည်အလိပ်၊ ဖန်ထည်၊ သားရေထည်၊ ခြင်းတောင်းနှင့် အိုးလုပ်ငန်းများကိုလည်း လုပ်ကိုင်ကြ၏။ အဖိုးတန်ဆုံးထွက်ကုန်မှာ သကြားဖြစ်၍၊ ကော်ဖီမှုန့်၊ ကိုကိုးမှုန့်၊ ချောကလက်နှင့် ဆေးရွက်တို့ကိုလည်း နိုင်ငံခြားသို့ အများအပြား တင်ပို့ရောင်းချရ၏။ အဝတ်အထည်၊ စည်သွတ်အစားအစာ၊ စက်ကရိယာများနှင့် ထင်းမီးဆီတို့ကို ဝင်ကုန်အဖြစ် ဝယ်ယူတင်သွင်းသည်။

ကူးသန်းသွားလာရေးအတွက် မီးရထားလမ်း၊ကားလမ်းနှင့် လေကြောင်းလမ်းများရှိသည်။ စိုက်ပျိုးရေးခြံကြီးများ၏ သီးသန့်မီးရထားလမ်းများလည်းရှိ၏။ ကျယ်ပြန့်ကောင်းမွန်သောလမ်းမကြီး အများအပြားရှိသည်။မြို့ကြီးများအတွက် တစ်မြို့နှင့်တစ်မြို့ ကားလမ်းနှင့်လေကြောင်းအဆက်အသွယ်များ ထားရှိ၏။

ဒိုမီနီကန်သမတနိုင်ငံ၏မြို့တော်မှာ စယူသတ် ထရူဟီးယိုဖြစ်သည်။ ထိုမြို့ကို မူလက ဆန်တို ဒိုမင်ဂိုဟုခေါ်သည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် သမတထရူဟီးယိုသည် မြို့ကို အသစ်ပြန်လည်တည်ဆောက်သဖြင့်၊သမတထရူဟီးယိုကိုဂုဏ်ပြုသော အနေဖြင့်၊ စယူသတ် ထရူဟီးယိုဟု မှည့်ခေါ်လေသည်။

လူဦးရေမှာ ၁၉၅၅ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁ရက်နေ့တွင် ခန့်မှန်းခြေ သန်းကောင်စာရင်းအရ ၂၄၀၃၉၈၈ ယောက်ဖြစ်သည်။ လူဦးရေ ၅ ပုံ ၄ ပုံသည် ကျေးလက်တောရွာများတွင်သာ နေထိုင်ကြ၏။ ထိုပြင် လူဦးရေအများစုသည် စပိန်၊ နီးဂရိုးနှင့် အင်ဒီးယန်းတို့၏ အဆက်အနွယ်များဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည် စပိန်စကားကို အများဆုံးပြောဆို၍၊ ပြင်သစ်နှင့် အင်္ဂလိပ်စကားကိုလည်း အသင့်အတင့်ပြောဆိုကြသည်။ ဒိုမီနီကန်သမတနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံတော်၏ အယူဝါဒမှာ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဆိုင်ရာ ခရစ်ယန်အယူဝါဒဖြစ်၏။သို့သော် လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်ကိုလည်း ခွင့်ပြုသည်။

ဒိုမီနီကန် သမတနိုင်ငံ

ဒိုမီနီကန်သမတနိုင်ငံ တည်နေရာပြ မြေပုံ

ဒိုမီနီကန်သမတနိုင်ငံတွင်အခမဲ့ ပညာသင်ကြားရေး စနစ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးသည့်အပြင်၊ ကလေးသူငယ်တိုင်း ကျောင်းသို့ တက်ရောက်ပညာသင်ကြားရေးအတွက်လည်း ဥပဒေများပြဋ္ဌာန်းထား၏။ နိုင်ငံတွင်း၌ မူလတန်းကျောင်း များ၊ အလယ်တန်းကျောင်းများ၊ ဆရာအတတ်သင် ကျောင်းများနှင့် အခြားကျောင်းများဟူ၍ အမျိုးမျိုး ရှိသည်။ စယူသတ်ထရူဟီးယိုမြို့တွင် တည်ရှိသော ဆန်တို ဒိုမင်ဂို တက္ကသိုလ်သည် ကမ္ဘာ့သစ်တွင် ရှေးအကျဆုံးသော တက္ကသိုလ်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ပုံမှာ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ကျေညာခဲ့ သော ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေအရဖြစ်၏။ အုပ် ချုပ်ရေးအာဏာသည် သမတတွင်တည်လေသည်။ သမတ ကို ၅ နှစ်တစ်ကြိမ် တိုက်ရိုက်ရွေးကောက်တင်မြောက် ရ၏။ ယင်း၏လက်အောက်တွင် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနကြီး များကို တာဝန်ယူရသော နိုင်ငံတော်အတွင်းဝန် ၁၂ဦး ရှိသည်။ ကွန်ဂရက်ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် အဖွဲ့ဝင် ၂၃ ဦးပါဝင်သည့် ဆီးနိတ်လွှတ်တော်နှင့် အဖွဲ့ဝင် ၅၂ဦးပါဝင် သည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဟူ၍ လွှတ်တော်နှစ်ရပ် ပါဝင် သည်။ အမတ်များကို ၅နှစ်တစ်ကြိမ်ကျပင် ရွေး ကောက်တင်မြောက်ရလေသည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ပြန် လည်ပြင်ဆင်သော ဥပဒေအရ အမျိုးသမီးများပါ မဲဆန္ဒ ပေးနိုင်ခွင့် ရရှိခဲ့ရာ၌ အမျိုးသမီး ၂ ဦးသည် ဆီးနိတ်လွှတ် တော်နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တို့တွင် အမတ်အဖြစ် အသီး

သီး ရွေးကောက်ခြင်း ခံခဲ့ရလေသည်။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေအရ ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးမျိုးကို ပြဋ္ဌာန်း ထားသော်လည်း၊ ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှစ၍ နိုင်ငံတော်လုံခြုံမှု၊ နိုင်ငံတော် သက်သာချောင်ချိမှုတို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကိစ္စ အားလုံးတွင် ကွန်ဂရက်၏သဘောတူညီမှု မရယူဘဲ လုပ် ကိုင်နိုင်ရန်၊ အထူးအခွင့်အာဏာများကို သမတသို့ ပေး အပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် တဖန် နိုင်ငံ၌အရေးတကြီး အခြေအနေ ဖြစ်ပေါ်နေပြီဟု ကျေညာနိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး အကြီးအကဲအပေါ်တွင် အခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များအား ရုပ်ဆိုင်ထားခွင့်အာဏာများ ပေးအပ်ခဲ့ပြန်လေသည်။

ခရစ္စတိုဖာ ကိုလံဗပ်သည် ဟစ္စပါညိုလာကျွန်းကို ၁၄၉၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် စတင်တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ၁၄၉၆ ခုနှစ်၌ ကိုလံဗပ်၏အစ်ကို ဗာသောလိုမျူသည် နျူး ဗာ အဇူဗဲလားမြို့ကို တည်ထောင်၍၊ အတည်တကျ အခြေ စိုက်ခဲ့လေသည်။ ထိုမြို့သည် နောင်သောအခါ၌ ဆန်တို ဒိုမင်ဂိုဟုတွင်၏။ စယူသတ် ထရူဟီးယိုဟူသော လက်ရှိ အမည်သည် ထို ဆန်တိုဒိုမင်ကို ပြောင်း၍မှည့်သောအမည် ဖြစ်၏။ စပိန်လူမျိုးများ စတင်အခြေစိုက် နေထိုင်သော အခါက ထိုကျွန်းပေါ်တွင် အာရဝက်ခေါ် အင်ဒီးယန်း လူရိုင်းတမျိုး နေထိုင်ကြသည်ကိုတွေ့ရသော်လည်း ၊ နှစ်အ နည်းငယ်အတွင်း၌ တိမ်ကောသွားလေသည်။ မကြာမီပင် အခြားအင်ဒီးယန်းများနှင့် နီးဂရိုးငွေဝယ်ကျွန်းများကို စိုက်

ပျိုးရေးနှင့် သတ္တုတွင်းတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ခိုင်းစေလှုံ့အတွက် ခေါ်ဆောင်လာခဲ့လေသည်။ ထိုအခါတွင် အင်ဒီးယန်းများအား ကျေးကျွန် မဖြစ်စေလိုသော ဒိုမီနီကန်ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် စပိန်တို့ မသင့်မတင့်ဖြစ်ပွားခဲ့၏။ ၁၇ ရာစုနှစ်များအတွင်းတွင် ပြင်သစ်တို့သည် ကျွန်း၏အနောက်ဖက်ပိုင်းသို့ လာရောက်အခြေစိုက်ပြန်လေသည်။ ထိုအပိုင်းသည် နောင်အခါတွင် ဟေးတီးတိုင်းပြည်ဟုတွင်၍၊ ယင်းကို ၁၆၉၇ခုနှစ်တွင် စပိန်လူမျိုးတို့က ပြင်သစ်တို့အား ပေးအပ်လိုက်ရလေသည်။ ၁၇၉၅ ခုနှစ်တွင် အရှေ့ဖက်ပိုင်းကိုလည်း ပြင်သစ်တို့ ရရှိခဲ့လေသည်။ ထိုအခိုက် နီဂရိုးတစ်ဦးခေါင်းဆောင်၍ ဟေးတီးတွင်သူပုန်ထလေရာ၊ စပိန်လူမျိုးအချို့ပင်လျှင် ကျွန်းမှထွက်ပြေးရ၏။ ထိုနောက် ဟေးတီးလူမျိုးများသည် ဆန်တို ဒိုမင်ဂိုနိုင်ငံကို ၁၈၀၁ ခုနှစ်တွင်သိမ်းယူလေ၏။ နပိုလီယန်လည်း စစ်တပ်များစေလွှတ်၍ နိမ်နင်းကာ၊ ထိုကျွန်းကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်သည်။ ၁၈၀၈ ခုနှစ်အထိ ပြင်သစ်များ ပြန်လည်ကြီးစိုးနိုင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် မကြာမီပင် စပိန်တို့သည် ဗြိတိသျှအကူအညီဖြင့် ဆန်တိုဒိုမင်ဂိုနိုင်ငံကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ပြန်သည်။ ၁၈၂၁ ခုနှစ်တွင် စပိန်တို့သည် လွတ်လပ်ရေးကျေညာပြီးနောက်၊ ၁၈၂၂ ခုနှစ် တစ်ဖန် ဟေးတီး လက်တွင်းသို့ ကျရောက်ပြန်သည်။ ၁၈၄၄ ခုနှစ်၌မူ ဟေးတီး၏ လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ပြီးလျှင်၊ ဒိုမီနီကန် သမ္မတနိုင်ငံကိုထူထောင်၍၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲခဲ့ကြ၏။

၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဂရိတ်ဗြိတိန်သည် ဒိုမီနီကန် သမ္မတနိုင်ငံကို ပထမဆုံး အသိအမှတ်ပြုခဲ့၏။ ဒိုမီနီကန်၏ ပထမသမ္မတဖြစ်သူ ပေသရိုဆန်တာနယ်သည် ၁၈၆၁ခုနှစ်တွင် ဟေးတီး၏ရန်ကိုကြောက်သဖြင့်၊ ဒိုမီနီကန်ကို စပိန်ကိုလိုနီအဖြစ် ပြန်လည်အုပ်ချုပ်ပါရန် စပိန်တို့ထံ အကူအညီတောင်းခဲ့လေသည်။ သို့သော် ပြည်သူလူထုက တော်လှန်ပုန်ကန်သဖြင့်၊ ၁၈၆၅ခုနှစ်တွင် စပိန်စစ်တပ်များထွက်ခွာသွားလေသော်၊ ဒိုမီနီကန်နိုင်ငံလည်း ပြန်လည်လွတ်လပ်ခဲ့လေသည်။ အုပ်ချုပ်မှုမကောင်းသောကြောင့် ထိုနိုင်ငံခေါင်းဆောင်များက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ လက်သို့ အပ်လိုကြသော်လည်း၊ အမေရိကန် အထက်လွှတ်တော်က လက်မခံနိုင်ချေ။ ထိုအတောအတွင်း ဥရောပနိုင်ငံများမှ ငွေအမြောက်အမြား ချေးယူထားခဲ့ပြီးနောက် ပြန်မဆပ်နိုင်သဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေ အတော်ဆိုးဝါးနေခဲ့၏။ အချို့သော ကြေးရှင်နိုင်ငံများက ယင်းတို့၏အကြွေးများ ပြန်ရစေရန်အတွက်ဒိုမီနီကန်နိုင်ငံအားသိမ်းယူမည်တကဲနှင့် ရှိနေသောကြောင့်၊ ၁၉၀၅ ခုနှစ်တွင် ဒိုမီနီကန်နိုင်ငံတွင်း အကောက်တော်ခွန် ကောက်ခံရေးကို အမေရိကန်

ပြည်ထောင်စုကတာဝန်ယူကောက်ခံကာ၊ နိုင်ငံခြားကြွေးမြီများကို အချိုးကျ ပေးဆပ်ခဲ့လေသည်။

သို့သော် ၁၉၁၆ ခုနှစ်တွင် ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေးပဋိပက္ခမှုများကြောင့် ဒိုမီနီကန်နိုင်ငံကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကမ်းတက် ရေတပ်သားများက တက်ရောက်သိမ်းပိုက်ကာ၊ စစ်ဥပဒေဖြင့် ၁၉၂၄ ခုနှစ်အထိ အုပ်ချုပ်ထားရ၏။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် အခြေအနေပြန်လည်ကောင်းမွန်လာ၍၊ အမေရိကန်တပ်များကို ရုပ်သိမ်းလိုက်ပြီးနောက်၊ အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအသစ်တစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲပြီးလျှင်၊အစိုးရအဖွဲ့သစ်ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့လေသည်။

၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် သမ္မတအဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံခဲ့ရသော ဟိုရေဂျီဗက်သက်တီအား ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် စစ်ဖက်မှ တော်လှန်ပုန်ကန်ကာ ဖြုတ်ချခဲ့ပြီးနောက်၊ ထရူပီးယိုမိုလီနာအား တင်မြှောက်ခဲ့သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ၁၉၃၈ခုနှစ်မှ ၁၉၄၂ခုနှစ်အထိ ငှက်ကာလအတွင်းမှတပါး၊ ၁၉၃၀ခုနှစ်မှ ၁၉၅၁ခုနှစ်အထိ သမ္မတဖြစ်ခဲ့ရာ၊သူ၏လက်ထက်တွင် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများသည် ပုဂ္ဂလိကအခွင့်အရေးအများအပြားပင် ဆုံးရှုံးခဲ့သော်လည်း၊ အကျိုးကျေးဇူးအများအပြားကိုလည်း ခံစားခဲ့ရလေသည်။ လူမှုဝန်ထမ်းအစီအစဉ်တစ်ရပ်အရ နိုင်ငံတွင်း ဆေးရုံသစ်များဆောက်လုပ်ပေးကာ၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်နှင့်သားသည်မိခင်များအား အခမဲ့စောင့်ရှောက်ပေး၍၊ စရိတ်နည်း နေရာထိုင်ခင်းများစီစဉ်ပေးလေသည်။ ပြည်သူ့လုပ်ငန်းကြီးများကို လုပ်ဆောင်စေခြင်းအားဖြင့်လည်း၊ နေထိုင်ရေးအဆင့်အတန်းများ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာ၍၊ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ ထွန်းကားလာလေသည်။ စိုက်ပျိုးရေးနည်းနိသျှများကိုလည်း ခေတ်မှီအောင်ပြုပြင်ပေးသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက ဒိုမီနီကန်သမ္မတနိုင်ငံသည် မဟာမိတ်တို့ကို ထောက်ခံခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် အခြေခံဥပဒေအသစ်တစ်ရပ်ကို ပြဋ္ဌာန်းလက်ခံခဲ့၏။ နိုင်ငံခြားကြွေးများကိုလည်း အပြေအလည် ပေးဆပ်နိုင်ခဲ့လေသည်။

ဒက်ဆီးပင်လယ် ။ ။(ပင်လယ်သေ - ရှု)

ဒက်ဖိုးဒီးပန်းပင် ။ ။ ဒက်ဖိုးဒီးပန်းပင်သည် ‘အမာရီလီဒေးစီအီး’ မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်၍၊ ယင်း၏ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ ‘နာစစ်ဆပ်ဆူဒိုနာစစ်ဆပ်’ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင်နေရာဒေသတိုင်း၌ လိုလိုပင်အလိုအလျောက် ပေါက်နေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ နွေကူးဥတုတွင်ပေါက်တတ်သည်။ အပင်တစ်ပင်တွင်အရွက် ၅ ရွက်သို့မဟုတ် ၆ရွက်ခန့်ရှိသည်။ အလျားမှာ ၁ပေခန့်ရှိ၍၊ အကျယ်မှာ

www.foreverspace.com.mm

နေကူးရာသီဝယ် ရွှင်ဖြူးဖွယ် ပွင့်လန်းနေသော ဒက်ဖိုဒီး ပန်းပင်များ

တစ်လက်မခန့် ရှိပြီးလျှင်၊ အဖျားမှာတုံးတိတ်ဖြစ်နေသည်။ အပွင့်များမှာ ကြီး၍ အဝါရောင်ရှိသည်။ အနံ့မွှေးသည်။ ပွင့်ချပ်တွင် ၆ခုတွင်နေ၍ အလယ်၌ရှိသော ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဍာန်ပွင့်ချပ်အိမ်မှာ အဖျားတွင် တွန့်နေသည်။ ဝတ်ဆံတံများသည်ပွင့်ချပ်များထက်တိုသည်။ ဖိုဝတ်ဆံမှာ ရှည်မျောမျော ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်။ အိုဗာရီသည် လုံး၍ အထဲတွင် အိမ်ကလေး ၃ခု ရှိသည်။ အစေ့ကလေးများမှာ လုံး၍မည်းနက်သည်။ ဒက်ဖိုဒီး ပန်းပင်များကို တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး စပ်ယူခြင်းဖြင့်ယခုအခါ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူအရောင်မှ အဝါရောင်အထိ အရောင်အမျိုးမျိုးရှိသောပန်းများကို ရနိုင်ပေပြီ။ အရှည်အလျားအားဖြင့်အပွင့်တို့သည် တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး မတူကြချေ။

ဒက်ဗလဲရာအေးမန်(ခရစ် ၁၈၅၄-၅၅) ။ ။ အေးမန် ဒက်ဗလဲရာသည် အိုင်ယာလန် သမ္မတနိုင်ငံ၏ ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်းတစ်ဦးဖြစ်၍၊ နိုင်ငံပြုသုခမိန်တစ်ဦးလည်းဖြစ်သည်။ ဒက်ဗလဲရာသည် ခရစ် ၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု နယူးယော့မြို့တွင် မွေးဖွားသည်။ ဖခင်သည် စပိန်မျိုးရိုးဖြစ်သော်လည်း မိခင်မှာ အိုင်ယာလန်သူ ဖြစ်လေရကား၊ မိခင်၏ဇာတိဖြစ်သော အိုင်ယာလန်ပြည်တွင် ကြီးပြင်းလာခဲ့သည်။ ဒဗ္ဗလင်မြို့ရှိ တက္ကသိုလ်တစ်ခုတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့၍၊ ဦးစွာ၌ ကျောင်းဆရာအလုပ်ကို လုပ်ခဲ့သည်။

ဒက်ဗလဲရာသည် အိုင်ယာလန်ကို ဂရိတ်ဗြိတိန်မှ သီး

ခြားခွဲထုတ်၍၊ လွတ်လပ်သောနိုင်ငံတည်ထောင်ရန် အလွန်စိတ်ဆန္ဒပြင်းပြလေရာ၊ ၁၉၁၆ခု အိုင်ယာလန် ပုန်ကန်ထကြွမှုတွင်ပါဝင်ခဲ့၍၊ သေဒဏ်ချမှတ်ခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။ နောက်၌သော်ကား ထိုသေဒဏ်ကို တစ်သက်တစ်ကျွန်းသို့ လွှဲပြောင်းလိုက်လေသည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၁၇ခု၌ တစ်သက်တစ်ကျွန်းဒဏ်ကို နှစ်စေ့အောင်မခံရဘဲ၊ ထောင်မှ လွတ်လာလေသည်။ ထိုနှစ်၌ပင် ကလဲယာအရှေ့ ပိုင်းမဲဆန္ဒနယ်မှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်သော ကိုယ်စားလှယ်အနေဖြင့် ပါလီမန်အမတ်ဖြစ်လာသည်။ တဖန် အကျဉ်းချထားခြင်းခံရပြီး ၁၉၁၈ ခုတွင် လင်ကွန်းထောင်မှထွက်ပြေး၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌ တိမ်းရှောင်နေယင်း၊ အိုင်ယာလန်သမ္မတနိုင်ငံထူထောင်ရေးအတွက် ကြိုးစားခဲ့လေသည်။ ၁၉၂၁ခုတွင် ဂရိတ်ဗြိတိန်နှင့်အိုင်ယာလန်တို့သည် အိုင်ယာလန်ပြည် ခွဲခွာရေးအတွက် စာချုပ်ချုပ်ဆိုကြသည်။ ဒက်ဗလဲရာသည် ယင်းစာချုပ်ကိုကန့်ကွဲ၍၊ အိုင်ယာလန်ပြည်တွင်းစစ်၌ပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့ရာ၊ ၁၉၂၃ ခုတွင် အချုပ်ခံခဲ့ရပြန်သည်။ ထောင်မှလွတ်လာသောအခါ အိုင်ယာလန် လွတ်လပ်သောပြည်နယ်အစိုးရကိုဆန့်ကျင်ဘက်ပြုလုပ်၍၊ ဗြိတိသျှ၏ အချုပ်အချာအာဏာကို အသိအမှတ်မပြု၊ သစ္စာမခံဘဲ၊ အိုင်ယာလန်၏ လွတ်လပ်ရေးကိုဆက်လက်ကြိုးပမ်းသည်။ ထိုအတောအတွင်း ဒက်ဗလဲရာ၏ ပါတီဖြစ်သောဖီးအင်နာဖောပါတီသည် အင်အားကောင်း၍လာလေသည်။ ၁၉၃၂ခု၌ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရာတွင်

လွတ်လပ်စ အိုင်ယာလန်သမ္မတနိုင်ငံ၏ ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်းခံရသော နိုင်ငံပြုသုခမိန် ဒက်ဗလဲရာ

ဒက်ဗလဲရာသည် အိုင်ယာလန်ပြည်နယ်လွတ်တော်သို့ ရွေးကောက်တင်မြောက်ခြင်း ခံရလေသည်။ ထိုနောက် အိုင်ယာလန်ပြည်နယ်အစိုးရဝန်ကြီးချုပ် ဖြစ်လာလေ၏။ ထိုအခါ ဒက်ဗလဲရာသည် အိုင်ယာလန်၏ လုံးဝလွတ်လပ်ရေးကို ဆက်လက်ကြိုးပမ်းသည်။

ဒက်ဗလဲရာ၏ အစိုးရအဖွဲ့သည် အိုင်ယာလန်ပြည်နယ်က ဂရိတ်ဗြိတိန်ကို သစ္စာတော်ခံရသည့် အစဉ်အလာကို ဖျက်သိမ်း၍၊ အိုင်ယာလန်က ဗြိတိန်သို့ပေးရန်ရှိသော ဘဏ္ဍာငွေတို့ကို မပေးဘဲထားရှိလေသည်။ ဤတွင် အိုင်ယာလန်နှင့် ဗြိတိန်တို့သည် စီးပွားရေးအစစ်ဆင်နွှဲကြလေသည်။

၁၉၃၇ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ဒက်ဗလဲရာပင်လျှင် ရွေးကောက်တင်မြောက်ခြင်း ခံရပြန်သည်။ ထိုနှစ်၌ အိုင်ယာလန်နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေသည် အတည်ဖြစ်လာရာ၊ အိုင်ယာလန်နိုင်ငံလည်း လုံးဝလွတ်လပ်သောနိုင်ငံ ဖြစ်လာလေသည်။ လွတ်လပ်သည့်နေ့ကစ၍ အိုင်ယာလန်ကို အယ်ယာနိုင်ငံဟု အမည်မှည့် ခေါ်ကြလေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌ အယ်ယာနိုင်ငံသည် ကြားနေရေးဝါဒကို လိုက်နာကျင့်သုံး၍၊ ဂျာမန်ရေငုပ်သင်္ဘောတို့ကို တိုက်ဖျက်ရေးအတွက် အင်ယာနိုင်ငံ ဆိပ်ကမ်းမြို့တို့ကို ဗြိတိန်က အသုံးပြုရန် ခွင့်မပြုခဲ့ချေ။ ဤအတွက်ကြောင့် ဒက်ဗလဲရာကို ဗြိတိန်က များစွာရှုတ်ချ ပြစ်တင်စေဖန်သည်။ ၁၉၄၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၈ ခုနှစ်အတွင်း ဒက်ဗလဲရာပင်လျှင် ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်ဖြင့် အယ်ယာနိုင်ငံအစိုးရကို ခေါင်းဆောင်ပြုခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုနောက်၌ကား ဒက်ဗလဲရာ၏ ပါတီသည် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အရေးရှုံးနိမ့်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ်၌ ဒက်ဗလဲရာသည် ဝန်ကြီးချုပ်ပြန်၍ ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း၊ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် အစိုးရအဖွဲ့သို့ ရွေးကောက် တင်မြောက်ခြင်း မခံရချေ။ (အိုင်ယာလန်နိုင်ငံ-ရှု။)

ဒိုက်ဦးမြို့ ။ ။ ဒိုက်ဦးမြို့သည် ပဲခူးခရိုင်၊ ဒိုက်ဦးမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ ပဲခူးမြို့မှ မြောက်ဘက် ၃၅ မိုင်ကွာဝေး၍၊ ရန်ကုန်-မန္တလေး မီးရထားလမ်းပေါ်၌ တည်ရှိသည်။ ရန်ကုန်-မန္တလေးကားလမ်းမကြီးသည် မြို့၏ အနားမှ ဝိုက်ပတ်သွားသောကြောင့် မြို့တွင်းသို့ လမ်းချိုးဖောက်လုပ်ထားရလေသည်။

ဒိုက်ဦးမြို့သည် ဆန်စပါးအရောင်းအဝယ်ကြောင့် အလွန်စည်ကားသည်။ မြို့၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ၊ ၉၆၆၈ ယောက်မျှရှိသည်။ ဒိုက်ဦးမြို့နယ်တစ်ခုလုံးတွင် စပါးအကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုး၍၊ ဒိုက်ဦးမြို့တွင် ဆန်စက်များစွာ ရှိလေသည်။

ဒဂါး။ ။ ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေးစသောသတ္တုတို့ကို တံဆိပ်အကွရာခပ်နှိပ်သွန်းလုပ်၍၊ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရတို့က မည်ရွှေမည်မျှတန်ဖိုးထိုက်စေဟု သတ်မှတ်ထားသော အသပြာကို ဒဂါးဟုခေါ်သည်။

ဒဂါးဟူသောဝေါဟာရသည် ကမ္ဘာသုံးဝေါဟာရပင်ဖြစ်သည်။ ရုရှ၊ ဟန်ဂေရီ၊ တရုတ်၊ ပါရှား၊ တာကစ္စတန်စသည့် နိုင်ငံတို့၌လည်း၊ ဒဂါးဟူသော ဝေါဟာရကိုပင် အသုံးပြုခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာတို့သည် ဒဂါးဟူသောဝေါဟာရကို ပါဠိစကားလုံး ဋကံမ ထုတ်ယူသုံးစွဲသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ဘုရင့်တံဆိပ်လက်ရာရှိသော ငွေကြေးဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

ဒဂါးများမပေါ်မီက ရောင်းဝယ်ဖောက်ကား ပြုရာတွင် ကုန်နှင့်ကုန်ချင်း ဖလှယ် ကြရသည်။ ယင်းစံနစ်သည် မလွယ် ကူလှသဖြင့်၊ လူတို့သည် ကုန်အစား ရွှေတိုငွေစများ၊ ကျောက်သံပတ္တမြားများကို တန်ဘိုးထား၍၊ အရောင်းအဝယ်ပြုကြ၏။ ရွှေတိုငွေစများကိုလည်း ကိုင်တွယ်သယ်ယူရာ၌ လွယ်ကူစရန် ပုံသဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုး ထုလုပ်သုံးစွဲကြသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အရောင်းအဝယ်ပြုရာ၌ ဖလှယ်ခြင်းစံနစ်မှ ကြေးငွေဖြင့် ရောင်းဝယ်ခြင်းစံနစ်ကို တရုတ်များက စ၍ ထွင်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ တရုတ်တို့ စထွင်သော ကြေးငွေများသည် ပုံအမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။ အဝတ်ဝယ်ရန် ကြေးငွေပြားကို လူပုံသွန်းထားလေသည်။ ထိုမှစ၍ ဒဂါး ပေါ်ပေါက် လာလေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဒဂါးကို ပထမဦးစွာ အသုံးပြုခဲ့သော နိုင်ငံမှာ အာရှမိုင်းနားဒေသရှိ လီဒီးယားနိုင်ငံဖြစ်၏။ ခရစ်မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၇၀၀ ခန့်က စတင်အသုံးပြုသည်။ ယင်းဒဂါးများမှာ ရွှေနှင့်ငွေကို ရောစပ်၍ ပြုလုပ်ထားသည် ရှေးအခါက ဒဂါးများ၏ တန်ဘိုးကို အကဲဖြတ်ရာတွင် ဒဂါး၏ အလေးချိန်နှင့် အသုံးပြုသော ဒဂါးတွင် ပါဝင်သော သတ္တု၏ သန့်စင်မှုကို အဓိကထား၍ အကဲဖြတ်ကြသည်။

ဒဂါးထုတ်လုပ်သည့် အတတ်ပညာသည် ဂရိခေတ်၌ အလွန်တိုးတက်လာ၏။ ဂရိဒဂါးများတွင် ဗိသုကာလက်ရာများ၊ အားကစားပုံများ၊ ဘာသာရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပုံများကို ထည့်သွင်းထုလုပ်ကြသည်။ ဂရိလူမျိုးများမှတစ်ဆင့် ရောမနိုင်ငံနှင့် မြေထဲပင်လယ်ပတ်ဝန်းကျင် ဒေသများသို့လည်းကောင်း၊ ပါးရှားနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံများသို့လည်းကောင်း၊ ဒဂါးသွန်းလုပ်ခြင်းပညာသည် ပြန့်နှံ့ခဲ့လေသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၂၃၀၀ ခန့်ကပင် ဒဂါးထုလုပ်ခြင်းအတတ်ရှိခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ရှုရှားဘုရင် (၁၅၄၀-၁၅၄၅) က ငွေဒဂါးတပြားကို ရူပီဟု တန်ဘိုးထား၍ သုံးစွဲရန် သတ်မှတ်ခဲ့၏။ အက္ကဗာဘုရင်နှင့်

ဒဂါး

မြန်မာနိုင်ငံ ပျူလူမျိုးတို့၏ ရှေးဟောင်းဒဂါးများ

(အပေါ်ပုံ) ဟန်လင်းဒဂါးနှင့် (အောက်ပုံ) သရေခေတ္တရာ ဒဂါးတို့မှာ အမျိုးအစားချင်း ခြားနားခြင်းမရှိလှဘဲ သွန်းလုပ်သောသဏ္ဍာန်များ မှာ အတူတူလိုပင်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

ကျေဟန်လျာဘုရင်တို့လက်ထက်၌ ထုလုပ်ခဲ့သော ဒဂါးများမှာ ယခုခေတ်ဥရောပတိုက်မှထုတ်လုပ်သော ဒဂါးများထက်ပင်လှပ၍ သတ္တုလည်းပိုမိုစစ်ကြောင်း ဆိုကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ကျော်မှစ၍ ဒဂါးများကို အသုံးပြုကြသည်ဟု အဆိုရှိသော်လည်း၊ တွေ့ရှိရသော ရှေးအကျဆုံးမြန်မာဒဂါးမှာ ပျူမင်းများခေတ်က သုံးစွဲခဲ့သော ဟန်လင်းဒဂါးဖြစ်သည်။ ယင်းကို ကိုးမြို့ဒဂါးဟူ၍လည်းခေါ်၍၊ သုံးမျိုးခွဲ၍ ကျပ်သုံး၊ ငါးမူးသုံး၊ မတ်သုံး၊ မူးသုံးဟူ၍ ၄စားထားသုံးသည်။ ဟန်လင်းဒဂါးနှင့် သရေခေတ္တရာသုံး ဒဂါးအမျိုးအစားသည် ခတ်ဆင်ဆင်ဖြစ်သည်။

ဟန်လင်း ဒဂါးပဌမမျိုးသည် တစ်ဘက်၌ ဥကင်ပုံ၏၊ တစ်ဘက်တွင် ယဇ်ပလ္လင်၊ ယင်းအထက်တွင် အစက်ငါးပြောက်ပါရှိသည်။ အစက်ငါးပြောက်သည် ဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ဘုရားငါးဆူသက်တော်ထင်ရှား ပွင့်တော်မူခြင်းကို ရည်စူးသည်ဟုမှတ်ယူသည်။ နခမ်းသားပတ်လည်၌ အလုံးအရည်မထင်ရှားသည့် ဗိန္နုပြောက်ကလေးများပါရှိ၍ သရေခေတ္တရာမြို့တော်ဟောင်း၏လက်ထက်က သုံးစွဲကြသောဒဂါးမျိုးနှင့်တူသည်။

ဟန်လင်းဒဂါးဒုတိယမျိုးသည် တစ်ဘက်၌ ဥကင်၏အထက်ဝဲယာတွင် နေလ၂ပါးနှင့်သတ္တရာဘန်တောင်စဉ် ၇ထပ်သဏ္ဍာန် အစက်ခုနစ်ခုကိုလည်းကောင်း၊ အောက်ခြေ၌ သီတာခုနစ်တန်သဏ္ဍာန် အတန်းခုနစ်တန်းကိုလည်းကောင်း ထုလုပ်ထား၍၊ တစ်ဘက်တွင် နေမွန်းတည့်ပုံနှင့် ၁၂ရာသီ၏အထိမ်းအမှတ်အဖြစ်ရောင်ခြည် ၁၂ သွယ်ပါရှိသည်။ အနားပတ်ပတ်လည်၌ ဗန္ဓုပြောက် ၂၆ ပြောက်မှ ၂၈ ပြောက်အထိ တွေ့နိုင်သည်။

ဟန်လင်းဒဂါး တတိယမျိုးသည် တဘက်၌ ထွက်ပြုစနေဝန်းကဲ့သို့ တခြမ်းသာရှိသော နေဝန်းတွင် နေစွယ်တို့၏ အကြား၌အစက် ၁၂ စက်ပါရှိသည်။ ကျန်တဘက်တွင်မူ နေမင်း၊ လမင်း၊ ဥကင်သယဇ်ပလ္လင်နှင့် ဆွာစတီကာခေါ် စကြာအမှတ် အသားပါသည်။ အနားပတ်လည်၌ များသောအားဖြင့် ဗိန္နုပြောက် ၂၇ ပြောက်ပါရှိ၍၊ အချို့ပုံ၌ ၂၆ ပြောက်ပါသည်။ နက္ခတ် ၂၇ လုံးကိုရည်၍၊ ၂၇ပြောက်ပါရှိသည်ဟုယူကြသည်။ ဟန်လင်းဒဂါးသည် ရှေးအကျဆုံးဖြစ်သော်လည်း၊ စကြာသည် အရိယာလူမျိုးများ၏ အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်၍၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ဆင်းသက်ဆက်နွယ်လာဟန်တူသည်။

ဟန်လင်းဒဂါးများနောက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ရှေးကျသော ဒဂါးများမှာ ရခိုင်ဒဂါးများဖြစ်သည်။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၈၆၀ကျော် (ခရစ်၁၄၅၀ခန့်)က ရခိုင်ဘုရင် ကလီမာရှား အမည်ခံ ဘဇောဖြူမင်းသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ဒဂါးများ

ကို အတုယူ၍ ရခိုင်ပြည်၌ဒဂါးများကို သွန်းလုပ်ခဲ့သည်။ ရခိုင်ဒဂါးများမှာလည်း ရုပ်ပုံသွန်းဒဂါးများမဟုတ်ဘဲ၊ သက္ကရာဇ်နှင့်နန်းတက် ဘုရင်ဘွဲ့ အက္ခရာများကို ရေးထိုးထားသော ဒဂါးများဖြစ်သည်။ ပုံပမာ '၁၀၀၁ ဆင်နီသခင် ဆင်ဖြူသခင် သတိုးမင်းတံဆိပ်'၊ '၁၀၁၄ ရွှေနန်းသခင် စန္ဒသမ္မရာဇာ' စသည်ဖြင့်ခပ်နှိပ်သုံးစွဲကြသည်။ ရခိုင်ဒဂါး များနှင့် မရှေးမနှောင်းပင် ဟံသာဝတီ နေပြည်တော်မှလည်း မွန်ဒဂါးများပေါ်ခဲ့သည်။ မွန်ဒဂါးများတွင် ဟံသာဝတီ၏ အမှတ်အသားဖြစ်သော ဟင်္သာရုပ်ကိုခပ်နှိပ်ထားလေသည်။

ဒဂါးသုံးစွဲခြင်းသည် ပုဂံ၊ မြင်စိုင်း၊စစ်ကိုင်း၊ပင်းယ၊ အင်းဝနှင့်တောင်ငူခေတ်တို့၌ တိမ်မြုပ်နေပြီးနောက်၊ ညောင်ရမ်းမင်းဆက်များ လက်ထက်တွင်သာ ဒဂါးသုံးစွဲကြောင်း မှတ်သားရသော်လည်း၊ ပုံသဏ္ဍာန်အနေ အထားကိုမူ အမှတ်အသားမရှိချေ။ ကုန်းဘောင် မင်းဆက်ဖြစ်သော ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၄၀ ကျော်တွင်မြန်မာဒဂါးများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

ဘိုးတော်ဘုရားသည် ဗြိတိသျှအရှေ့ အိန္ဒိယကုမ္ပဏီ၏ ကိုယ်စားလှယ် ကပ္ပတိန်ကော့ ယူဆောင်လာသော ဒဂါးများကိုနှစ်သက်တော်မူ၍၊ ကလကတ္တားမြို့၌ မြန်မာဒဂါးများ ကိုသွန်းလုပ်စေသည်။ နောက်မှအင်္ဂလန်ပြည်မှ ဆက်သသော ဒဂါးသွန်းစက်ဖြင့် ၁၁၄၃ ခု နယုန်လဆုတ် တစ်ရက်နေ့မှစ၍ အမရပူရမြို့တော်၌ စတင်သွန်းလုပ်သည်။ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်၌ သွန်းလုပ်သော ဒဂါးများအနက်၊ ငွေဖြင့်သွန်းသောဒဂါးမှာ တစ်ဘက်တွင် ဘိုးတော်ဘုရား နံတော်သင့်တနင်္လာ ကျားရုပ်သဏ္ဍာန်ပါရှိ၍၊ တဘက်တွင်၁၁၄၆ အမရပူရဆင်ဖြူများရှင်နိုင်ငံဟု စာတမ်းထိုးထားသည်။ ကြေးဖြင့်သွန်းသော ဒဂါးများမှာ တဘက်တွင် နံတော်သင့်တနင်္လာနံက ဝဂ်အဆုံး င အနားပတ် လည်ကိုထူ၍၊ ငါးရုပ်ဖိုမနှစ် ကောင်သဏ္ဍာန်ပါရှိ၍၊ အနားပတ်လည် ဗိန္နုပြောက်ကျားနှင့်တကွ တစ်ဘက်တွင် ဘိုးတော်ဘုရား နန်းတက်သောနှစ်ကို အစွဲပြု၍ ၁၁၄၃ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၄ရက်ဟူသော စာတမ်းပါရှိလေသည်။ ထိုကြေး ဒဂါးများကို ၁၁၇၄ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည် ရုတ်သိမ်းလိုက်သဖြင့်၊ နှစ်ပေါင်း ၂၈ နှစ်သာသုံးစွဲသည်။ ယင်းဒဂါး ၂ မျိုးအပြင်၊ ရွှေပြည်စိုးတံဆိပ်တော် ငွေဒဂါးနှင့် ကြေးဒဂါးများလည်းသုံးစွဲသည်။ ဘိုးတော်ဘုရား လက်ထက်ဒဂါးများမှာတကျပ်သုံး၊ ငါးမူးသုံး၊ တမတ်သုံး၊ တမူးသုံးဟူ၍ ရှိလေသည်။ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် တွင်မြန်မာဒဂါး၊ ရခိုင်ဒဂါး၊ ဝေသာလီဒဂါး၊ ကုလားဒဂါးဟူ၍ဒဂါး ၄ မျိုးရှိသည်။

ရွှေဘိုမင်းတရားလက်ထက်တွင် သွန်းလုပ်သော ငွေဒဂါး

ဤပုံစံအမျိုးမျိုးတွင် ရှိသော ဂရိတ်စတိုးသစ် (ဂရိတ်စတိုး) နှစ်ခုစီမှာ ကေတုမာရ်တို့က ဖန်တီးခဲ့သော ဂရိတ်စတိုးများ ဖြစ်သည်။

ကျောက်စာတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေရန် အတွက် အသုံးပြုခဲ့သော နန်းတော်တို့၏ အမည်များကို ဖော်ပြရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

များမှာ တစ်ဘက်က လဝန်းနှင့် ယုန်ရုပ်၊ တစ်ဘက်က ပဒုမ္မာကြောပန်းပုံကို ရိုက်နှိပ်ထားသည်။

ပုဂံမင်းလက်ထက်ထုတ် ဒဂါးမှာမူ၊ တစ်ဘက်တွင် ရွှေပြည်စိုးတံဆိပ်ခတ်နှိပ်၍၊ တစ်ဘက်တွင် သာသနာနှစ် ၂၃၉၀ ဟုရေးထိုးထားသည်။

မင်းတုန်းမင်း လက်ထက်တွင် ဒဂါးသွန်းစက်ရုံကို မန္တလေးနေပြည်၌ တည်ဆောက်၍၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၂၇ ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၉ ရက်နေ့တွင် ထိုဒဂါးသွန်းစက်ရုံကို ဖွင့်လှစ်ကာ၊ ဒဂါးများကိုစတင် သွန်းလုပ်လေသည်။ ငွေဖြင့် တကျပ်၊ တမတ်၊ တမူး၊ တပဲပေါင်း ငါးမျိုးသွန်းလုပ်သည်။ ငွေဒဂါးများတွင် တဘက်၌ တံဆိပ်တော်ဟူသောစာတမ်းနှင့် ဒေါင်းရုပ် ပါရှိပြီးလျှင်၊ တဘက်တွင် ရတနာပုံနေပြည်တော်ဟူသော စာတမ်းကို ပန်းခွေဖြင့် အနား ပတ်လည် ခွေထားသည်။ ပန်းခွေအကြားတွင် ဒီ သုံးဒဂါး ၁၂၁၄ ဟူသောစာတမ်း ထည့်သွင်းထား၏။ ဒေါင်းတံဆိပ် ကြေးဒဂါးမှာဒေါင်းရုပ် အောက်မှသွန်းသောသက္ကရာဇ် ၁၂၂၇ နှင့်တဘက်တွင် ရတနာပုံနေပြည်တော်နှင့် ၁ ပဲသုံးဒဂါး၏လေးပုံ တစ်ပုံဟူသော စာတမ်းပါရှိ၏။

ထိုဒဂါးများအပြင် ၁၂၂၈ ခုနှစ်ပန်းခွေနှင့် ရတနာပုံနေပြည်တော် စာတမ်းပါရှိသော ခြင်္သေ့ဒဂါးများ၊ ယုန်ရုပ် သဏ္ဍာန်အောက်မှ သက္ကရာဇ် ၁၂၃၁၊ တဘက်ကကြေး နီဒဂါး၏ လေးပုံတပုံဟူသောစာ နှင့်ပန်းပါသော ယုန်ဒဂါး၊ တိုးနယားရုပ်နှင့် တိုးနယား တံဆိပ်တော်ဟူသော စာနှင့် တဘက်က တမူးသုံး၏ ရှစ်ပုံတစ်ပုံစာတမ်း၊ ယင်းစာတမ်း အောက်မှ ပန်းခွေ၊ ယင်းပန်းခွေအောက်မှ ၁၂၄၀ စာတမ်း ပါသော တိုးနယားဒဂါးများကိုလည်း သွန်းလုပ်သေး၏။ မင်းတုန်းမင်းသည် ဒဂါးသွန်းအတတ်ပညာသင်ရန်၊ ပညာတော်သင်များကိုလည်း ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ စေလွှတ် သေး၏။

ဗြိတိသျှခေတ် မြန်မာနိုင်ငံဒဂါးများကိုမူကား၊ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင်သွန်းလုပ်လေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအား အိန္ဒိယပြည်၏ ပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်အုပ်ချုပ် စဉ်က မြန်မာနိုင်ငံသုံးဒဂါးများသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံသုံး ဒဂါးများသာဖြစ်၏။ ဗြိတိသျှတို့ လက်ထက်၌ထုတ်ဝေခဲ့ သောဒဂါးများတွင် တစ်ဘက်၌ ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာ အရှင် ဘုရင်၊ ဘုရင်မများ၏ပုံများနှင့် ထိုပုံများအောက်တွင် ဒဂါးထုတ်ဝေသောနှစ်ပါရှိ၍ အခြားတဘက်တွင် ဒဂါး ၏တန်ဖိုးကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသည်။ နိုင်ငံတိုင်းလိုလို၌ပင် သက်ဆိုင်ရာတံဆိပ်များ ခပ်နှိပ်၍ ကြေး၊ ငွေ၊ ရွှေ၊ နစ်ကယ်စသော သတ္တုများဖြင့်ဒဂါးများ သွန်းလုပ်အသုံးပြုကြသည်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံသုံးဒဂါးများ တွင် တဘက်၌ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဟူသော စာတမ်း နှင့် ခြင်္သေ့ထိုင်နေဟန်ပါရှိ၏။ ယင်းအောက်မှ ဒဂါးထုတ် ဝေသောနှစ်ကို ရေးထိုးထား၏။ အခြားတဘက်တွင် က နုတ်ပန်းခွေနှင့်ပန်းခွေအကြားတွင် ဒဂါး၏တန်ဖိုးကိုရေး ထိုးထား၏။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ငွေကြေးစနစ်ကိုလည်း၊ ကျပ် ပဲပိုင်စနစ်မှကျပ်ပြားစနစ်သို့ ပြောင်းလဲ လိုက်ရာ၊ ကျပ် ဒဂါးမှာ မပြောင်းလဲသော်လည်း ပဲပိုင်စေ့များကို မသုံး

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်တော်သုံး ရတနာပုံဒဂါးနှင့်လွတ်လပ်ရေး ရပြီးနောက် သွန်းလုပ်ထားသော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်သုံး ဒဂါးများ (အောက်ပုံ)

တော့ဘဲ၊ ပြား ၅၀၊ ပြားအစိတ်၊ ဆယ်ပြား၊ ငါးပြားနှင့် တပြားစေ့များကို ခြင်္သေ့ရုပ်ဖြင့်ပင် သွန်းလုပ် လေသည်။

ယင်းသို့ ဒဂါးများကို သက်ဆိုင်ရာအစိုးရများက စနစ် တကျထုတ်ဝေစဉ် ဒဂါးအတုများကို ပြုလုပ်ကြသူများ ပေါ်ပေါက်လေ့ရှိ၏။ ထိုသူများကိုအပြစ်ဒါဏ်ပေးရန် ဥပ ဒေများ ပြုလုပ်ထားရ၏။ အင်္ဂလန်တွင် ဂရိတ်တလေးဥပ ဒေဟူ၍ရှိ၏။ ဗြိတိသျှလက်ထက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသုံး ပြုခဲ့သော အိန္ဒိယရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၂၃၂ တွင် ဒဂါးအတု ပြုလုပ်သူအား တသက်တကျွန်းဒဏ်သို့မဟုတ်၊ ၁၀ နှစ် အထိ ထောင်ဒဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ စီရင်နိုင်ကြောင်း ဖော်ပြပါရှိလေသည်။

ရှေးကျန့် ရှားပါးသော ဒဂိုးပြားများကို စုဆောင်း၍ အနုပညာရှင်များတွင် ပြတိုက်များ၌ပြသထားကြသည်။ လန်ဒန်မြို့ရှိဗြိတိသျှပြတိုက်၊ ဝါရှင်တန်မြို့ရှိ အမျိုးသားပြတိုက် သစ်တို့သည် ရှေးဟောင်းဒဂိုးအများဆုံးစုဆောင်းပြသ ထားရာ ထင်ရှားသောပြတိုက်ကြီးများဖြစ်သည်။ ရှေးဟောင်းဒဂိုးများကို ပြတိုက်များသာမက၊ လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းအနေနှင့်လည်း စုဆောင်းထားတတ်ကြသည်။ ရှိကာဂိုဏ်းမြို့မှဗာဂျေးဗရင်းဆိုသူကကွယ်လွန်သောအခါ၊ ဒဂိုးအမျိုးပေါင်း ၁၀၀၀၀၀ ကိုရောင်းချလိုက်ကြရာ ဒေါ်လာတစ်သန်းကျော်ရရှိပေသည်။ ရှားပါးသောဒဂိုးများ၏ တန်ဖိုးသည်စိတ်ဝင်စားသူတို့အတွက် အဖိုးမဖြတ်နိုင် အောင်တန်ပေသည်။ ၁၈၆၁ ခုထုတ် ဒေါ်လာတစ်ဝက်တန် အမေရိကန် ငွေဒဂိုးတပြားကို ဒေါ်လာ ၂၅၀၀ မှ ၅၀၀၀ အထိပေး၍ ဝယ်ကြသည်။ ယင်းသက္ကရာဇ် နှင့် ဒဂိုးမျိုး ၄ ပြားသာထုတ်ခဲ့သဖြင့် ဤသို့ဈေးကြီးပေး၍ ဝယ်ယူနေ ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဒေါင်း ။ ။(ဥဒေါင်း-ရှူ)

ဒေါင်းကုလား ။ ။(ဒေါင်းမင်း-ရှူ)

ဒေါင်းဂမုန်း ။ ။(ဂမုန်း-ရှူ)

ဒေါင်းစွန် ။ ။ဒေါင်းစွန်သည် စွန်မျိုးတွင်ပါဝင်သော ငှက်ဖြစ်သည်။ ဇီဝဗေဒအလိုအားဖြင့် ယင်းကို 'ဆား ကပ် အီရဂျီနိုးဆပ်' ဟုခေါ်သည်။ မျိုးရင်းမှာ 'အက်စီပီ တီဒီး' ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဤစွန်မျိုးမှာ အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ အပျံ့နူး၏။ အမွှေးရောင်မှာ အညိုရောင်ပေါက်၏။ ခေါင်းနှင့်ပခုံးတွင်အဝါဖျော့ရောင်ရှိ ၏။ အလျား ၁၉ လက်မမှ ၂၂ လက်မအထိရှိသည်။ ဒေါင်းစွန်ဖိုတွင် အမြီးထပ်များရှိ၏။ ထိုအမြီးရောင်မှာ ပြာညစ်ညစ်ဖြစ်သည်။ ပျံသန်းရာတွင် အတောင်ဖျား၌ မည်းနေသည်ကို ထင်ရှားစွာမြင်ရသည်။ ဒေါင်းစွန်အမ သည် သိမ်းကျားအမနှင့်တူသယောင်ယောင်ရှိ၏။ သို့သော် သိမ်းကျားမ၏အမြီးသည်ဖြူ၏။ ဒေါင်းစွန်အမ၏အမြီး၌ အဖြူရောင်မရှိချေ။

ဒေါင်းစွန်သည် သားပေါက်ချိန်မှလွဲ၍ အခြားအချိန် များ၌ အော်လေ့အော်ထ မရှိချေ။ လယ်ကွင်း၊ မြက်ခင်း၊ ရွှံ့နွံထူထပ်သော နေရာတို့၌ ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ မိုးဥ တု၌ ရေလွှမ်းမိုးသောမြက်ပေါရာ စစ်တောင်းမြစ်ချိုင့် ဝှမ်းများတွင်တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆောင်းဥတု အတွင်း လာရောက်တတ်သော ငှက်ဖြစ်သည်။

ဒေါင်းဒဂိုး ။ ။(ဒဂိုး-ရှူ)

ဒေါင်းနင်းလမ်း ။ ။လန်ဒန်မြို့ ဝက်စမင်စတာ ရပ်ကွက် အတွင်းရှိ တဟောမှစိန်ဂျိမ်းဥယျာဉ်သို့ သွားသော ဒေါင်းနင်းလမ်းသည် ဗြိတိသျှနိုင်ငံသမိုင်းတွင်ထင်ရှား သောလမ်းဖြစ်သည်။ ထိုလမ်းရှိ အဆောက်အအုံများကို အော်လစ်ဗာကရွမ်းဝဲနှင့် ဒုတိယချားဘုရင်တို့လက်ထက်က နိုင်ငံခေါင်းဆောင်ကြီး ဆာဂျော့ဒေါင်းနင်း တည်ဆောက် ခဲ့၍ ထိုလမ်းကို ဒေါင်းနင်းလမ်းဟုခေါ်လေသည်။ ဒေါင်း နင်းလမ်းအမှတ် ၁၀ အဆောက်အအုံသည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ၏ ပထမဦးဆုံးနန်းရင်းဝန် ဆာရောဗတ်ဝေါလပိုး လက် ထက်မှစ၍ (လော့မလဗုန်း၊ ဆာရောဗတ်ပီးနှင့် လော့ ဆော့စာရီတို့မှတစ်ပါး) ဝန်ကြီးချုပ် အဆက်ဆက်နေထိုင် ရာ အစိုးရအိမ်တော်ဖြစ်လေသည်။ အမှတ် ၁၁ အဆောက် အအုံသည် ရွှေတိုက်စိုးဝန်ကြီးနေထိုင်ရာ အစိုးရအိမ်တော် ဖြစ်၏။ ထိုအဆောက်အအုံများနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်လမ်း တဘက်ရှိအဆောက်အအုံများသည်ကား အစိုးရရုံးအ

ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ်နေထိုင်ရာ ဒေါင်းနင်းလမ်း အမှတ် ၁၀ အိမ်တော်

ဆောက်အားများ ဖြစ်လေသည်။ ဗြိတိသျှနိုင်ငံတော် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စ ကြီးငယ်တို့ကို ယင်း ဒေါင်းနင်းလမ်း အမှတ် ၁၀၊ ၁၁ တို့မှနေ၍ ကြီးကိုင်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ နိုင်ငံတော်အရေးကိစ္စများကို ဆွေးနွေးရန်ရှိသောအခါ၊ ဝန်ကြီးများသည် ဝန်ကြီးချုပ်၏အမှတ် ၁၀နေအိမ်ရှိရုံးခန်းသို့ စုဝေးလာရောက် ကြကာ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအဝေးများ ကျင်းပဆွေးနွေးလေ့ရှိသည်။ အရေးကြီးသောကိစ္စကိုဆွေးနွေး သောအခါဒေါင်းနင်းလမ်းပေါ်တွင်သတင်းထောက်များ၊ မြို့သူမြို့သားများဖြင့် စည်ကားလျက်ရှိတတ်သည်။

ဤမျှအရေးပါအရာရောက်သော ဒေါင်းနင်းလမ်းသည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင်ပင်လျှင်ကျော်ကားလှသဖြင့် အင်္ဂလန်ပြည်သို့အလည်အပတ်ရောက်လာသော နိုင်ငံခြားသားဧည့်သည်များသည် ဒေါင်းနင်းလမ်းကိုသွားရောက်ကြည့်ရှုလေ့ရှိကြသည်။

ဒေါင်းမင်း ။ ။ ဒေါင်းမင်းကို ဒေါင်းကုလားဟူ၍လည်းခေါ်သည်။ ဇီဝဗေဒအလိုအားဖြင့် ယင်းကို 'ပေါ်လီပလက်တရွန် ဗိုင်ကယ်ကာရာတမ်' ဟုခေါ်သည်။ မျိုးရင်းမှာ 'ဂယ်လီဖောမီး'ဖြစ်သည်။ ဒေါင်းမင်းအဖို၏ အလျားသည် အမြီးအပါအဝင် ၂၂ လက်မမှ လက်မ ၃၀ ထိရှိသည်။ အမြီးတစ်ခုတည်းပင်လျှင် ၁၂ လက်မမှ ၁၆ လက်မထိရှိသည်။ အမသည် အထီးထက် ကိုယ်ထည်သေး၍၊ အမွေးအရောင်မှာလည်း ပို၍ မွဲခြောက်သည်။ ဒေါင်းကွက်များလည်း ပို၍နည်းသည်။

ဒေါင်းမင်း၏တွန်သံမှာ လည်ချောင်းသံပါ၍စူးရှသည်။ ရစ်ကဲ့သို့ထပ်တလဲလဲ လျင်မြန်စွာ အော်လေ့ရှိသည်။ ကချင်တောင်များတွင် နွေနှင့် မိုးဥတုများ၌ ထိုဒေါင်းမျိုး၏ အော်သံကို ကြားရသည်။

အမြဲစိမ်းသစ်တောနှင့် ထူထပ်သော ဝါးရုံတောများတွင်အမြဲနေလေ့ရှိသည်။ ဒေါင်းမင်းအဖိုကသောအခါ ပြန့်ကား၍နေသောအမြီးနှင့်အတောင်တို့သည် အလွန်ကြည့်၍ ကောင်းပေသည်။

သားပေါက်ချိန်မှာ မတ်လနှင့်ဧပြီလဖြစ်သည်။ ဒေါင်းမင်းဖိုနှင့်ဒေါင်းမင်းမသည် ရာသက်ပန် ပေါင်းဘက်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ တမြို့လျှင်ဥပေါင်း ၂ လုံးမှ ၅ လုံးထိရှိသည်။ ဥအရွယ်မှာ အိမ်ကြက်မဥငယ်လောက်ရှိသည်။

ထိုဒေါင်းမျိုးကိုဟိမဝန္တာတောင်၊ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းနှင့် တနင်္သာရီဒေသ၊ ယိုးဒယားနိုင်ငံတို့တွင် တွေ့ရသည်။ ထိုဒေသတို့အပြင်ဒေါင်းငှက်တို့အတွက် ဥတုသပ္ပာယ်မျှတသော အမြဲစိမ်းသစ်တောများရှိရာ ဒေသများ၌လည်း ယင်းတို့ကို တွေ့ရတတ်သည်။

ဒေါင်းရစ် ။ ။ ဒေါင်းရစ်သည် ရစ်မျိုးတွင်ပါဝင်၏။ ပါဏဗေဒအလိုအားဖြင့် ဒေါင်းရစ်ကို 'အာဂပ်စီအင်နပ်အားဂပ်'ဟုခေါ်သည်။ ထိုငှက်သည် 'ဖာစီးအင်နီဒီး' မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်လေသည်။ ငှက်ထီး၏အလျားသည် အမြီးအပါအဝင် လက်မ ၇၀ မှ ၇၃ထိရှိသည်။ အမြီးကပင် ၄၉ လက်မမှ ၅၂လက်မထိရှိသည်။ ငှက်မ၏ အလျားသည် ၂၇ လက်မမှ လက်မ ၃၀ ထိရှိသည်။ အမြီးသည် ကိုယ်ရှိအမွေးများထက် အနည်းငယ်ပို၍ရှိသည်။

ဒေါင်းရစ်ထီးနှင့်ဒေါင်းရစ်မတို့သည် နေ့ရှာညပါအော်တတ်၏။ ထိတ်လန့်စရာ အသံများကြားလျှင် အော်၍ထပျံတတ်သည်။ အထီး၏အော်သံသည် ဟောင်းဟောင်းဟုဖြစ်၍၊ ၁၀ ကြိမ်မှ ၁၂ ကြိမ်ထိ ထပ်တလဲလဲအော်တတ်သည်။ အထီးသည် မကြာခဏ အော်တတ်၍၊ တစ်ကောင်ကအော်လျှင်အနီးရှိ အခြားအကောင်များက ပြန်၍အော်တတ်ကြသည်။ အမ၏အသံမှာကြည့်လင်ပြတ်သား၍၊ ဟောင်းအူးဝူး၊ ဟောင်းအူးဝူးဟု မြည်သည်။ ထိုသို့အော်ရာ၌ နောက်ဆုံးအသံကိုခပ်ရှည်ရှည်ဆွဲ၍ ၁၀ ကြိမ်မှ ၁၂ ကြိမ်ထိ အော်တတ်သည်။ ယင်းသို့အော်ရာတွင် တစ်ဖြည်းဖြည်းမြန်လာသောအခါ အော်သံမှာအူးဝူး၊ အူးဝူးဟူ၍မြည်လာတတ်သည်။ ဒေါင်းရစ်၏အသံကို အဝေးမှပင်ကြားနိုင်သည်။

အထူးသဖြင့်ငှက်ထီး၏အသံကို တစ်မိုင်ကျော်ကျော်မှပင် ကြားနိုင်သည်။ ဒေါင်းရစ်သည် အထီးနှင့်အမ အတူတူမနေကြဘဲ၊ တစ်ကောင်ချင်းသာနေလေ့ရှိသည်။ ငှက်ထီးတိုင်းလို၌ပင် ကခုန်ရန်အတွက် သီးခြားနေရာကွက် များရှိသည်။ ထိုကခုန်ရာအကွက်များကို တောနက်ရာ၌ပြုလုပ်တတ်ကြသည်။ ထိုနေရာကိုကောင်းစွာ ရှင်းလင်းထားတတ်ကြသည်။ နံနက်နှင့်ညနေပိုင်းအစာ ရှာထွက် ချိန်များမှလွဲလျှင် ဒေါင်းရစ်ထီးများကို သူတို့၏ ကခုန်ရာအကွက်များ၌တွေ့နိုင်ပေသည်။ ညအခါတွင် ထိုနေရာကွက်များအနီးရှိသစ်ပင်များပေါ်တွင် အိပ်တန်းတက်လေ့ရှိကြသည်။ ဒေါင်းရစ်ကို အနားကပ်၍လေ့လာရန် ခဲယဉ်းသည်ဟုဆိုသည်။ သို့သော်ထောင်၍ ဖမ်းယူရန်ကား အထူးပင်လွယ်ကူပေသည်။ အထီးများသည် တစ်ကောင်က အော်လျှင်အခြားတစ်ကောင်က အော်တတ် ကြသော်လည်း၊ တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင်ရန်မရှာတတ်ချေ။ လွတ်လပ်စွာနေတတ်ကြသည်။ ငှက်မများသည်လည်း အထီးများကဲ့သို့ပင် တစ်ကောင်ချင်းသာနေတတ်ကြသည်။ သို့သော် ငှက်ထီးများမှာကဲ့သို့ သီးသန့်နေရာ ကွက်များမရှိကြချေ။ ငှက်မများသည်တစ်နေရာတွင် စွဲမြဲစွာမနေကြဘဲ၊ တောထဲ၌လှည့်လည်ကျက်စားကြသည်။ ထို့ပြင် ငှက်ထီးနှင့် ငှက်မအတူတွဲ၍လည်းမနေကြချေ။ ငှက်မများကသာ ငှက်

ထီးများရှိရာသို့ လာရောက်ကြသည်။ ဒေါင်းရစ်ငှက်၏ အာဟာရ သစ်စေ့၊ ခရု၊ ပက်ကျိနှင့်ပိုးကောင်များဖြစ်သည်။ အသိုက်ကို ထူထပ်သောကြိမ်တောများတွင် မြေပေါ် ခြံပြုလုပ်ကြသည်ဟုဆိုသည်။ တစ်မြို့လျှင်ဥပေါင်း ၇ လုံးမှ ၈ လုံးထိရှိသည်။ ဥအရောင်မှာအဖြူ သို့မဟုတ် မလိုင် နှစ်ရောင်ဖြစ်၍၊ အညိုပြောက်ကလေးများပါရှိသည်။ သားပေါက်ချိန်မမှန်ချေ။ ငှက်မများသည် မိုးများ သောအချိန်မှအပ အခြားအချိန်၌ အမြဲတမ်းအလေ့ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြိတ်၊ ထားဝယ်နှင့်ဝိတိုရီယအငူ အရပ်ဒေသများ၌ ဒေါင်းရစ်ငှက်များကို တွေ့နိုင်သည်။

မြန်မာအသုံးအဆောင်တစ်ခုဖြစ်သော ဒေါင်းလန်း

ဒေါင်းလန်း ။ ။ အစားအသောက်များ ထည့်၍စားရန် သစ်သား၊ ဝါးစသည်တို့ဖြင့်ပြုလုပ်၍ ယွန်းဖြင့် သရိုးကိုင် ထားသော ခြေထောက်တပ်ထားသည့် ဘန်းပြားကြီးများ ကို ဒေါင်းလန်းဟုခေါ်သည်။ အကြီးအငယ်အရွယ် အမျိုး မျိုးရှိသည်။

ဒေါင်းလန်းဖြင့် ထမင်းစားသောက်ကြပုံမှာ အမျိုးမျိုး ဖြစ်သည်။ အချို့ကလူငါးယောက်စားမည်ဆိုလျှင် ဒေါင်း လန်းကြီးပေါ်၌ ထမင်းငါးပုံပုံ၍ အလယ်တွင် အုန်းခွက် သို့မဟုတ် နှီးခွက် သို့မဟုတ်သစ်သားခွက်ဖြင့် ဟင်းထည့် ပြင်ထားပြီးနောက် ယင်းဒေါင်းလန်းကြီးထဲ၌ပင်စားကြ သည်။ အချို့ကမူ ဒေါင်းလန်းအတန်အသင့်ပေါ်တွင် အ ထက်ပါ ခွက်မျိုးများနှင့်ဟင်းထည့် တည်၍ ထမင်းကိုမူ တစ်ယောက်စားအရွယ် ဒေါင်းလန်းငယ်များ ကိုယ်စီကိုင် ကာ၊ ထည့်ယူစားသောက်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ဒုတိယ နည်းမှာ နှောင်းခေတ်လူတို့ စားသုံးနည်းဖြစ်ဟန်တူသည်။ ဒေါင်းလန်းကြီးတစ်ခုတွင် ကိုယ်ထမင်း ကိုယ်ပုံ၍ ဟင်း အရည်အဖတ် ထည့်စားကြသည့်အလေ့ကြောင့် 'လက်ရေ တပြင်စီးနေသည်' ဟူသောအသုံးအနှုန်းပေါ်လာ ဟန်တူ သည်။ တစ်ယောက် စားသုံးနေသော ဟင်းရည်သည် တစ်ယောက်၏ တမင်းပုံထဲသို့ စီးသွားနိုင်လေသည်။

ဒေါင်းလန်းဟူသောစကားမှာ မွန်စကား ဒုင်လေင်မှ လာ သည်ဟုယူဆကြသည်။ ဒုင်ဟူသော မွန်စကားသည် မြန် မာလို တင်ဆောင်သည်။ သယ်ပိုးသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၍၊ လေင်ဟူသောမွန်စကားသည် စားသောက်သည်။ အာ ဟာရ ဖြည့်တင်းသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ထို့ ကြောင့် ဒုင်လေင်ဟူသော စကားသည် စားသောက်ဖွယ် တင်ဆောင်သောပစ္စည်းဟုအဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ဒုလေင် မှ ဒေါင်းလန်းဟူ၍ စကားပျက်လာသည်ဟု ယူဆ ကြသည်။

ဒေါင်းလန်းခြေထောက် ။ ။ဒေါင်းလန်းခြေ ထောက် သည် 'ရီကာဗီရောစတြဒီး' မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သော ငှက် ဖြစ်သည်။ ပါဏဗေဒအလိုအားဖြင့် ယင်းကို 'ဟိုင်မင်း တိုပပ်ဟိုင်မင်းတိုပပ်' ဟုခေါ်သည်။

ဒေါင်းလန်းသည် မည်သည့်ခေတ်ကစတင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ သည်ကို အတိအကျမသိရသော်လည်း၊ သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ကျော်ခန့်ဖြစ်သော သောင်ရမ်းခေတ်က ရှိနေပြီးဖြစ် ကြောင်းကိုဝန်ကြီးပဒေသရာဇာ၏ ထန်းတက်သမား တျာ ချင်းအရ သိရသည်။ ထန်းတက်သမားတျာချင်းတွင် 'နှီး ဒေါင်းလန်းကြီးရှူးပြီးသောအခါ၊ သမီးနှင့်သား၊ များလို့မဝင် သာ၊ ဒူးတဘက်ဟာတွန်းကာဖယ်လျက်၊ သူထက်ငါလေ၊ စားတော့မည်စေ၊ စားပေသာလှအုန်းခွက် ကယ်နှင့်လေး' ဟူ၍ ထန်းတက်သမားမိသားစုတို့ ဒေါင်းလန်းကြီးကိုတည် ခင်းကာ တပျော်တပါးတိုးတော့စားသောက်ကြပုံတို့ကို သရုပ် ဖော်ထားလေသည်။ ဒေါင်းလန်းကို ပုဂံခေတ်ကပင် အသုံး ပြုနေကြသည်ဟု အချို့ပညာရှင်တို့က ဆိုကြသည်။ ဒေါင်း လန်းဖြင့်စားသောက်သည့်အလေ့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှရရှိ သည်ဟု အချို့သုတေသီတို့ကဆို၍ အချို့ကမူ ယိုးဒယားနိုင် ငံမှ နှီးဒေါင်းလန်းပုံရသည်ဟု ယူဆသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ် စေ ဒေါင်းလန်းသည် ရှေးအတော်ကျကျကပင် မြန်မာတို့ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်မှာ ထင်ရှားသည်။

ဒေါင်းလန်းခြေထောက်ငှက်၏ အလျားမှာ ၁၅ လက်မရှိ သည်။ ခြေတံရှည်ငှက်မျိုးဖြစ်၍ ပုံသန်းရာတွင်အမြီးနောက် ဘက်၌ ၆ လက်မ၊ ၇ လက်မခန့် ခြေတံရှည်ထွက်နေ သည်။ ရိုးရိုးအော်သောအခါ၊ ကစ် ကစ် ကစ်ဟုမြည်၍၊ လန်ပြီးအော်သောအခါ အသံမှာရူးရူးသည်။ ကီဝစ်ဟု အော် သည့်အခါလည်းရှိသည်။

ရေတွင်ကျက်စားသော ငှက်မျိုးဖြစ်သဖြင့် ဒေါင်းလန်း ခြေထောက်ငှက်ကိုထုံးအိုင်နှင့် ညွှန်ပျောင်းများတွင် တွေ့

ရသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ရွာအနီးရှိအိုင်ငယ်များနှင့် ရေလှမ်း
သောလယ်ကွင်းများတွင်လည်းတွေ့ရသည်။ ဒေါင်းလန်း
ခြေထောက် ငှက်အုပ်ကြီးများကို မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း၊
ဝက်လက်မြို့နားရှိ ထုံးအိုင်များတွင် တွေ့ရလေ့ရှိသည်။

ပျံသန်းရာ၌ အတောင်ကို ခပ်မြန်မြန်ရိုက်ခတ်၍ တည့်
မတ်စွာပျံသန်းသည်။ ကောင်းကင်ထက်၌ဖြစ်စေ၊ မြေပေါ်
သို့ ဆင်းကာနီးဖြစ်စေ၊ လေဟုန်စီးကာ ပျံဝဲနေတတ်သည်။
မြေပေါ်၌သွားလာပုံမှာ ကြည့်၍ကောင်းသည်။ မြေလှမ်း
များကို မှန်မှန်ကျကျလှမ်း၍၊ တစ်ခါတစ်ရံ ပြေးသကဲ့
သို့မြန်မြန်သွားတတ်သည်။ ရေထဲ၌ လှမ်းသွားရာတွင်မူ
ကိုးရိုးကားရားနိုင်သည်။ ထပျံချိန်တွင် ခြေထောက်ကို
အတော်ကွေးပြီးမှ အပေါ်သို့ခုန် တက်ကာ ပျံသန်းသည်။
ဒေါင်းလန်း ခြေထောက်ငှက်သည် သစ်စေ့ကလေးများ၊
ပိုးကောင်များ၊ ခရုများနှင့် တီကောင်များကို စားသောက်
လေ့ရှိသည်။

အသိုက်များကို အများအားဖြင့် ရေပေါ်၌ဖြစ်စေ၊
ရေစပ်ရှိရွှံ့ညွှန်ပေါ်၌ဖြစ်စေလုပ်လေ့ရှိသည်။ တဖြည်းဖြည်း
၃၂မှ၃၃အထိရှိသည်။ အရောင်မှာဘက်ဖူးရင့်ရောင်သော်
လည်းကောင်း၊ အစိမ်းရောင်ညစ်ညစ်သော်လည်းကောင်း၊
နံ့သာရင့်ရောင်သော်လည်းကောင်း ဖြစ်သည်။ ဥခွံပေါ်တွင်
အမည်းရောင် သို့မဟုတ် အညိုရောင် အကွက်အစင်းများ
လည်းရှိသည်။

ဒေါင်းလန်း ခြေထောက်ငှက်ကို ဒေသအနှံ့အပြားတွင်
တွေ့နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူအများအားဖြင့် ဆောင်း
ဥတုသာ လာရောက်သောဧည့်သည် ငှက်ဖြစ်သည်။ အချို့
တို့မှမြန်မာနိုင်ငံ၌ပင် အမြဲနေ ကြသည်။ ဆောင်းဥတုတွင်
နေရာအနှံ့အပြား၌ ဒေါင်းလန်းခြေထောက်ငှက်ကို
တွေ့ရသော်လည်း သွေ့ခြောက်သည့်ဒေသတွင် ပို၍
အတွေ့ရများသည်။

ဒေါင်းလံ ။ ။အလံ-ရှူ။

ဒိုင်နမို ။ ။ဒိုင်နမိုသည်စက်စွမ်းအင်မှလျှပ် စစ်စွမ်းအင်
အဖြစ်သို့ပြောင်းပေးသောကရိယာဖြစ်သည်။ အရှင်းဆုံးဒိုင်
နမိုမှာ သံလိုက်ဝင်ရိုးစွန်းများအကြားရှိ သံလိုက်အားလမ်း
ကိုဖြတ်သန်းကာရစ်ခွေထားသော နန်းကြိုးခွေပင်ဖြစ်သည်။
ဒိုင်နမိုကို လျှပ်စစ်ဓာတ်ထုတ်လုပ်သောဌာနများ၌ တွေ့ရ
လေ့ရှိသည်။ ယခုအခါဒိုင်နမိုကို အီလက်ထရောနစ်ဂျင်န
ရိတ်တားဟူ၍ခေါ်ကြသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်
ထုတ်လုပ်ပေးသော ကရိယာဖြစ်၏။ ဒိုင်နမိုဟူသော
ဝေါဟာရမှာ ပါဝါ(စွမ်းအား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသောဂရိစကား
'ဒိုင်းနမစ်'မှဆင်းသက်လာသည်။ (လျှပ်စစ်ဓာတ်-ရှူ။)

ဒိုင်နိုဆောကောင် ။ ။ဘူမိဗေဒသဘောအရ ကျွန်ုပ်တို့
နေထိုင်ရာ ကမ္ဘာ၏ နှစ်ပရိစ္ဆေဒကိုကပ်ဖြင့်ပိုင်းခြားရာဝယ်၊
လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၆ ကုဋေမှ ၁၉ ကုဋေအထိရှိသော
ကာလကို မက်ဆိုဇိုအစ် (ဝါ) ဒုတိယကပ်ဟု ခေါ်လေ
သည်။ တွားသွားသတ္တဝါများ ကြီးစိုးသဖြင့်ထိုကပ်ကို
တွားသွားသတ္တဝါခေတ်ဟုလည်းခေါ်သည်။ ထိုကပ်
အတွင်း ကမ္ဘာပေါ်၌ပေါ်ပေါက်သည် သတ္တဝါတို့တွင်
အချင်းချင်းအပေါ်ဝယ်အလွမ်းမိုးနိုင်ဆုံးသော သတ္တဝါ မှာ
ဒိုင်နိုဆောခေါ် တွားသွားကောင် ဖြစ်လေသည်။ ဒိုင်နိုဆော
ဟူသောဂရိစကားမှာ 'ကြောက်ဖွယ်ကောင်းသောဖွတ်'
ဟုအဓိပ္ပါယ်ရလေသည်။ ဒိုင်နိုဆောအကောင်မျိုးတွင်
သာမညဖြစ်သော ဘေးမပြုတတ်သည့် အကောင်ငယ်များ
ပါဝင်သော်လည်း၊ များသောအားဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင်
ပေါ်ပေါက်ခဲ့သမျှ သတ္တဝါတို့တွင် ဒိုင်နိုဆောအကောင်မျိုး
မှာ အကြီးဆုံးဖြစ်လေသည်။ ထိုအကောင်မျိုးကိုယခုအခါ
အသက်ထင်ရှားဖြင့်တစ်ကောင်မျှပင် မတွေ့ရသော်လည်း၊
ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကွင်းအဖြစ်ဖြင့် ကျန်ရစ်ခဲ့သောဒိုင်နိုဆော
ကောင်အရိုးစုတို့ကို တူးဖော်၍ စူးစမ်းလေ့လာကြခြင်း
ကြောင့် ထိုအကောင်မျိုး၏ အနေအထားပုံသဏ္ဍာန်ကို
အနာတမီပညာရှင်တို့သည် ကောင်းစွာဖော်ထုတ်နိုင်ကြ
လေသည်။

ဒိုင်နိုဆောအကောင်မျိုးကို မျိုးစဉ်အားဖြင့် ဖွတ်နှင့်
စပ်သောမျိုးနှင့် ငှက်နှင့်စပ်သော အမျိုးဟူ၍ခွဲခြားနိုင်၏။
သို့သော် ဤသို့ ခွဲခြားထားခြင်းမှာ မျိုးရိုးဆက်အားဖြင့်
အတူတူဖြစ်သောကြောင့် ခွဲခြားထားခြင်းသာဖြစ်၏။
စင်စစ်ဖွတ်သည် ငှက်နှင့် များစွာခြားနားဘိသကဲ့သို့၊ ဒိုင်နို
ဆောသည်လည်း ဖွတ်နှင့်လည်းကောင်း၊ ငှက်နှင့် လည်း
ကောင်း များစွာခြားနားသည်။ ဖွတ်မျိုးနှင့် ငှက်မျိုးဟု
အမျိုးအမည် ခွဲခြားပေးခြင်းမှာ အခြားကြောင့်မဟုတ်။
ဒိုင်နိုဆောကောင်တစ်မျိုး၌ ဖွတ်၏တင်ပါးရိုးမျိုးရှိ၍ အခြား
တစ်မျိုး၌ ငှက်၏တင်ပါးရိုးမျိုး ရှိသောကြောင့်တည်း။

ဒိုင်နိုဆော မျိုးစဉ်နှစ်မျိုး

ဖွတ်တင်ပါးရိုးမျိုးရှိသောဒိုင်နိုဆောကောင်၏ မျိုးစဉ်မှာ
'ဆောရစ္စခီအာ'ဖြစ်၍၊ ငှက်တင်ပါးရိုးမျိုးရှိသော
ဒိုင်နိုဆောမျိုးစဉ်မှာ 'သနစ်သစ္စခီအာ'ဖြစ်သည်။

ဆောရစ္စခီအာ

ဆောရစ္စခီအာ မျိုးစဉ်တွင်ပါဝင်သော ဒိုင်နိုဆောတို့
သည် သားစားသတ္တဝါများဖြစ်ကြ၏။ ယင်းတို့သည်
နောက်ခြေနှစ်ချောင်းအားပြု၍ လှုပ်ရှားသွားလာကြ
သည်။ အသားစားသော ဒိုင်နိုဆောကောင်များအနက်

www.foreverspace.com.mm